

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

OK

Presented to

Prof. and Mrs. A. V. Williams Jackson,
with kind thoughts and all good wishes
for their health and happiness, during
this New Year 1913, from

Shams-ul-Illama Dastur and Mrs. Daret
Dastur Peshotan Sanjani
1st Jan. 1913

Digitized by the Internet Archive
in 2013

Shams-ul-Ulama Dastur Dr. Peshotanji Behramji Sanjana, M. A., Ph. D.
The late Parsee High Priest of Bombay.

THE DĪNKARD

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT OF BOOKS VI. AND VII.,
THE SAME TRANSLITERATED IN ROMAN CHARACTERS,
TRANSLATIONS OF THE PAHLAVI TEXT INTO THE
ENGLISH AND GUJERATI LANGUAGES, WITH
FULL ANNOTATIONS AND A GLOSSARY
OF SELECT WORDS

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJĀNĀ, B.A.,
PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI JIJIBHAI ZARATHUSHTI MADRESSA.

VOLUME XIII.,

CONTAINING THE PAHLAVI

ZARATHUSHTRA-NĀMAG, PART I.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE OF THE TRUSTEES
OF THE
SIR JAMSHEDJI JIJIBHAI TRANSLATION FUND.

LONDON:
KEGAN PAUL, TRENCH, TRUBNER & CO.

IN THE YEAR 1282 OF YAZDAZARD, AND 1912 OF CHRIST.

[All rights reserved]

Shams-ul-Ulama Dastur Dr. Peshotanji Behranji Sanjana, M. A., Ph. D.
The late Parsee High Priest of Bombay.

THE DĪNKARD

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT OF BOOKS VI. AND VII.,
THE SAME TRANSLITERATED IN ROMAN CHARACTERS,
TRANSLATIONS OF THE PAHLAVI TEXT INTO THE
ENGLISH AND GUJERATI LANGUAGES, WITH
FULL ANNOTATIONS AND A GLOSSARY
OF SELECT WORDS

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJĀNĀ, B.A.,
PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI JIJIBHAI ZARATHUSHTI MADRESSA.

VOLUME XIII.,

CONTAINING THE PAHLAVI

ZARATHUSHTRA-NĀMAG, PART I.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE OF THE TRUSTEES
OF THE
SIR JAMSHEDJI JIJIBHAI TRANSLATION FUND.

LONDON :
KEGAN PAUL, TRENCH, TRUBNER & CO.

IN THE YEAR 1282 OF YAZDAZARD, AND 1912 OF CHRIST.

[*All rights reserved*]

PRINTED AT BOMBAY AT
THE CAXTON PRINTING WORKS, BY G. W. & A. E. CLARIDGE
THE BRITISH INDIA PRESS, BY B. MILLER;
AND
THE GUJERATI PRINTING PRESS, BY E. S. DESAI.

PK
6197
D616
1874
1.13

CONTENTS.

	Page.
Introduction I.	VII
Introduction II.	XV
Six facsimile pages of the original manuscript DM. of the Dinkard...	XXIII
The Pahlavi text of the Dinkard, Book VI., E., (to the end) ...	1-36
" " " of Book VII.... ..	1-66

ENGLISH TRANSLATION.

THE DINKARD, BOOK VI., E..

(§ I.) On the embellishment of one's own disposition, and one's communion with the sacred beings	1
(§ II.) On the company of God and that of the Devil	"
(§ III.) On the settlement of one's account for the body and the soul	"
(§§ IV-V.) On the man of spiritual belief	2
(§ VI.) On the charitable man	"
(§ VII.) On constancy	"
(§ VIII.) On pure nature, pure wisdom, and pure conscience	"
(§ IX.) On the abode of sacred beings in a truthful person	3
(§ X.) On the keeping of one's door open to the poor	"
(§ XI.) On the effects of drinking wine on the pious and the wicked respectively	"
(§ XII.) On the wicked man	4
(§§ XIII-XVI.) On the spiritual and the physical wealth	"
(§§ XVII-XXI.) On what is good for the body and for the soul respectively	5
(§XXII.) On the excellent monitions of Bakht-âfrit	5-6
(§§XXIII-XXIV.) On the bestowal of wealth on the worthy people ...	7
(§§XXV-XXVI.) On association with the good and the evil people ...	"
(§XXVII.) On the effects of bewilderment on the soul	"
(§XXVIII.) On penitence and contentment	8
(§XXIX.) What man is truly charitable?	"
(§XXX.) On <i>dvivîshism</i>	8-9
(§XXXI.) On miscellaneous ethical monitions	10-11
(§XXXII.) On what is necessary for human life and for the soul ...	12
(§XXXIII.) On forbearance, charity, and self-exertion	"
(§XXXIV.) On gratitude and guardianship, and on deafness, dumbness and blindness	12-13
(§XXXV.) One must exert himself for the object for which he is created	13-14
(§§XXXVI-XXXVII.) On knowledge and attainment	15
(§XXXVIII.) On religion, good nature, wisdom, virtue, glory, gratefulness, contentment, kind treatment, and obedience to God	15-17
(§XXXIX.) On spiritual observations	17
(§XL.) On the bondage of Aharman	"
(§XLI.) On the fruits of avarice, lust, self-love, arrogance and discord	17-18
(§XLII.) On making an enemy a friend	18
(§XLIII.) On the arrogant and wicked masters	18-19
(§XLIV.) On what is good knowledge	19
(§XLV.) On the miscellaneous sayings of the <i>Paôryôtkâeshas</i> ...	20

1629496

BOOK VII, THE ZARATHUSHTRA—NÂMAG.

PAHLAVI INTRODUCTION.

	Page.
Propitiation of the Creator Aûharmazda	1
(§1) A brief substance of Book VII	"
(§3) About Aûharmazda's nature	2
(§5) About the existence of the creation and the first requirements of mankind	3
(§8) About the prophets, acceptors and promoters of the Mazdayasnian Religion	4
(§9) About Gâyôgmard and his progeny, and the declarations of Aûharmazda unto them	"
(§12) About Hadîsh, the spirit of agriculture	5
(§14) About the beginning of manufacture, cattle-breeding, house- building, and primitive carpentry among men	6
(§15) On the bestowal of glory on Sâmag by God, and its results. ..	"
(§16) On the bestowal of glory on Vâêgereta and Haôshyanga, and its results	7
(§19) On the bestowal of glory on Tâkhmûrap, and its results	"
(§20) " " " on Yima-Shaêta " " "	8
(§25) " " " on Fraêdûn the Âspigân, and its results. ..	9
(§28) " " " on Âîrich, son of Fraêdûn, and its results. ..	11
(§29) " " " on Mânûsh-gar, and on Mânûsh-chîhr, and its results	"
(§31) " " " on Aûzôb, son of Tûmâsp, and its results. ..	12
(§32) " " " on Kereshâsp, son of Sâm, and its results. ..	13
(§33) " " " on Kaê-Kabâd, and its results	"
(§34) " " " on Pâtakhsrôb, and its results	14
(§35) " " " on Kâê-Ûsa, and its results	"
(§36) " " " on Aôshnara, and its results	"
(§38) " " " on Kaê-Siyâvakhsh, and its results	15
(§39) " " " on Kaê-Haôsrava, and its results	16
(§41) " " " on Zaratûshtra, and its results	"
(§44) The headings of the ten chapters contained in Book VII.	17

BOOK VII., CHAPTER I.

The heading of this chapter	19
(§§1-5) On the descent of the glory of Zaratûshtra from the spiritual existence to the material through a series of material conditions, and the spread of light and lustre everywhere on earth	"

BOOK VII., CHAPTER I.—(contd.)

	Page.
(§§6-8) About the discomfiture of evil people in killing Z.'s mother; the dire winter, pestilence and other calamities caused by them; and their attempt to remove the maiden out of her country	20
(§§9-13) About the instigation of the people by the Kavis and the Karapans to send away the maiden out of her native village to the land of the Spîtâmas, where according to the divine will she lived and got married to Pôrûshâsp	21
(§§14-18) The passing on of the <i>fravâhar</i> of Zaratûshstra by the Creator Aûharmzada to the parents of Z. through a <i>haôma</i> plant	22
(§§17-18) The choice of Dûgdâûb to be the mother of Zaratûshstra by the Ameshaspends	"
(§§20-21) The choice of Pôrûshâsp to be the father of Z. by the same.	24
(§§22-23) Description of the <i>haôma</i> plant	"
(§§24-25) The advent of Vohûman and Ashvahashta on earth in human form, together with the <i>fravâhar</i> of Z.	25
(§§26-28) Their meeting with two birds, who long for the <i>haôma</i> , and take it to their nest	"
(§§29-38) The meeting of Pôrûshâsp with the archangels, and what happened afterwards	26
(§§39-42) The six white cows of yellow ears, and the drinking of the milk of two of them mixed with the juice of the <i>haôma</i> by Z.'s parents	29
(§§43-45) The design of Chîshmag and his 53 confederates to cause destruction in the village of the Spîtâmas and to cause the death of Z. in his mother's womb	30
(§§47-52) The conjugal love and endearment of Pôrûshâsp and Dûgdâûb, and the wicked behaviour of evil people	31
(§§53-55) The illness of Dûgdâûb, divine inspiration to her by the sacred beings, and her restoration to health	32
(§§56-58) Three days before the birth of Z. the village of Pôrûshâsp became all illuminated, and the fright and confusion of its inhabitants at first, and their foreboding of the birth in it of "the glorious man" afterwards	33
(§§59-67) The foretelling of the birth of Z. by Yima, Fraêdûn and other illustrious persons, as well as by the <i>Tôvâ-î-âevadât</i> and the bull of Kâê-Ûsa, and the story of the latter and Srita	34
(§§68-69) Failure of Frâsiyâv in seeking the glory of Zaratûshstra, before the latter was born	37
(§70) The genealogy of Zaratûshstra	"

BOOK VII., CHAPTER II.

The heading of this chapter... ..	39
(§§1-3) About the laughing of Zaratûshstra at his birth	"
(§§4-16) About the mischievous schemes and designs of Dûrâsrûb to kill Z. in his infancy by exposing him to fire, oxen, horses and wolves	"

BOOK VII., CHAPTER II.

	Page.
(§§17-19) Z. protected by Sraôsha and Vohûman, and what happened afterwards 43	43
§§20-21) About the land of the Spitâmas described by Dûrâsrûb as advancing, well-commanding, developing, well-warring and generous 44	44
(§22) About the foretelling by Dûrâsrûb of the coming of Vohûman to Zaratûshtra, of the Prophet's conference with Aûhar-mazda, and of the propagation of the Religion in the world ... 45	45
(§§23-31) About Pôrûshâsp's inquiry as to his son's laughing at birth, and the prognostications of Brâtrûg-rish about the illustrious future of Z. 46	46
(§§32-33) A story illustrating the strong mind and sagaciousnes of Z. 48	48
(§§34-38) About the meeting of Dûrâsrûb, Brâtrûg-rish and Pôrûshâsp at the house of Pôrûshâsp, Dûrâsrûb's attempt to consecrate the meals set before him, the religious dispute which arose between Zaratûshtra and his father, and the religious dialogue between them 48	48
(§§39-40) About the dialogue between Zaratûshtra and Dûrâsrûb regarding the latter's murderous designs 49	49
(§§41-43) About the effects of nervousness and dismay on the mind of Dûrâsrûb on hearing Z.'s reply 50	50
§§44-45) Owing to terror and heartlessness Dûrâsrûb was attacked by a fatal disease which brought on his death 51	51
(§§46-50) About the excellent mental and physical qualities of Z., his gloriousness and angelic nature, his salvation of mankind, and the insinuations of the Kigs and the Karapans to confound and defeat Z. 52	52
§§51-53) About the crossing of the four channels of the river Dâitya by Z. for fetching its pure water, and his meeting with Vohûman who held in his hand a shoot of the cypress tree, which was the symbol of spiritual peacefulness ... .. "	"
(§§54-61) The dialogue between Z. and Vohûman 55	55
(§62) About Vohûman's leading Z. to a conference with Aûhar-mazda ... .. "	"

Contents of the Gujerati Translation ... .. III-VI	III-VI
The Gujerati Translation of Book VI., E. 1-25	1-25
" " " " of Book VII. 1-65	1-65
Glossary of Select Words 1-7	1-7
Additions, alternatives and corrections 8	8

INTRODUCTION.

I.

The Pahlavi text in this volume begins with the E. section of Book VI., which is here completed. It is followed by the text of Book VII., commencing with the Pahlavi Introduction to the end of chapter II. As in the previous volumes, the more correct manuscripts DP. and K. ⁴³ were of great help to me, they have indeed facilitated my task of preparing the text of the portion of Book VI. contained in this volume. But in the case of the text of Book VII., DM. being the only old manuscript extant, I had to patiently work solely with that material at hand, which is full of errors, inaccuracies and omissions. The seventh book being one of the most important books of the Pahlavi Dînkard, containing as it does the interesting *Zaratûhshtra-nâmâg*, a more helpful manuscript of the book than DM. was most desirable. This desideratum was much felt by me during the progress of this work.

The text of the portion of Book VI. here given, is for the first time edited and translated by me into English and Gujerati. The contents of it are rather interesting and edifying. They are almost of the same nature as those of the preceding volume. Communion with Ahuramazda and other sacred beings subordinate to Him, is an obligation which results in the embellishment of one's disposition, piety and sanctity (E., § I). There are no precepts which are of greater importance to man than the daily questions to himself:—"Am I in company of God, or of the Devil?" or in other words: "Am I in company of Good, or of Evil?" "How have I behaved? Why have I come to this world? What have I to do? Why have I to depart from this world? And when I depart whereto shall I go?" (E., §§ II-III). True charity implies self-exertion to earn more than sufficient for one's purpose, and to

give away the surplus for the relief of the needy ones (§ VI), for whom one shall always keep one's door open (§ X). According to the idea of the ancient Irânians, wine-drinking had quite different effects on the virtuous and the wicked (§ XI). Much stress is laid on devotion to what is spiritual (§§ XIII-XVI). One's own example of character and holiness is better than precepts in words (§ XV). The best remedy is moderate eating, and the best doctrine the constant thinking of piety (§ XVII); and nobody does anything who does it not for the good of his soul (§ XXI). Everybody ought to follow the example of the carder of cotton; because in the same way as the pursuit of carding aims at getting cotton rid of dust and renders it soft, so shall every man in respect of his mind wish it and temper it (§ XXII). He is charitable who does not bestow wealth except on the worthy (§ XXIII). Virtuous piety is the means of driving out evil from the world (§ XXX). One shall kill out anger while in authority, and also while in want of power and affliction; and one shall refrain from causing injury and affliction to others; and one shall take account of oneself three times daily as to this:—"What have I eaten and what have I saved to-day, and whether whatever was done and whatever was eaten by me was for the deliverance of my soul or not, and as to this whether God has been the helper or the Devil?" When one has experienced even much fright and injury from a man, one shall not be revengeful to him, nor an enemy to that man, and of maleficent desire; but if he is friendly and of beneficent desire, he becomes holy thereby (§ XXX). Diligence, health, food, comfort, fearlessness and joy are necessary for the life of man in this world; duty, self-exertion for good acts, and abstinence from sin, for the soul (§XXXII). Openness in thought, word and deed is unanimously good; and gratefulness, contentment and kind treatment are exceedingly proper for the redemption of the soul (§ XXXVIII). A good king is a *sraōsha-ārāe*, who is obedient to Ahuramazda, and executes all His divine commandments. He who thinks that no individual in this world is able to remove

his own little trouble, then he is no friend of mankind; since the fruit of good nature is the friendship of mankind. These two moral principles are the best: "To be good oneself, and to do good to others" (§ XLV).

It is clear from the substance of Book VI. given above, that in order to render man an ideal servant of God no other religion in the world can surpass the Zoroastrian moral doctrine mentioned above, a doctrine which may be called, without any exaggeration, the ethics of ethics, based on the earliest prophetic Revelation of Zarathushtra. May his soul rest in peace!

This thirteenth volume further contains the Pahlavi introduction and two chapters of the seventh book of the Dinkard, which may be properly entitled the Pahlavi *Zaratûshtra-nâmag*, the earliest of its kind in the ancient Irânian lore. It makes us cognizant of the early Zoroastrian ideas and belief regarding the remarkable personages who were endowed with *hvarênô* (glory) by God, and who helped in fulfilling His divine will. It especially gives the Avestic history of the bringing of Zarathushtra's *fravâhar* into this world by the Ameshaspentas, including a series of miracles extending from the birth of the great Prophet of Irân until the Resurrection of mankind. The Avestic basis of this Book VII. was the Spend Nask, which was one of the 21 Nasks of the Avesta Scriptures, and corresponded to the thirteenth word, *angheush*, in the *Ahuna-vairya* prayer (which contains in all twenty-one words). This Nask was devoted to the biography of Zarathushtra, and spoke of the earthly composition of the material body with the *fravâhar* and the soul of the Prophet, of the nature of his spiritual birth in heaven, and his material birth on earth, of his conference with the Deity at thirty years of age, and the occurrence of seven such conferences in ten years. It described the many miracles and marvels attributed to the Prophet, which are collected in the seventh book of the Dinkard, and later on recounted in the Pahlavi *Selections of Zâd-sparam* and the Persian *Zaratusht-nâmah*. The same Nask gave the history of the Revelation, alluded to the conferring of the

divine wisdom upon Zarathushtra, his vision of the infernal region, the propagation of Zarathushtra's knowledge of the divine Revelation to the world, and his attraction of mankind to it. It further described the important events of the future ages until the Resurrection, *viz.*, the advent at different times of the future Prophets: *Aûshêdar*, *Aûshêdarmâh*, and *Saôshân*s. Unfortunately no continuous Avesta text of the Spend Nask has hitherto been discovered.

The contents of this Spend Nask are given in the eighth book of the Dînkard, which begin thus:—

𐬊𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬊𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎

Spend mâdigân madam yehvûnishn ham-yehvûnishnîh Zaratûshshtra stî fravâhar va gadâ; chîgûn âfrîdagîh î aêvag aêvag pavan mainûg, va mâ âninag yehabûntani ôl gaêtâ; chîgûn patvastani ôl zerkhûnitârân, maðan î zerkhûnitârân agavin, ham-yehvûnîhastani baên amîtar, va zerkhûnishni min am, mâ ham babâ. Va madam-ich yehamtûnishn î kolâ dô mainûg, zak î shapîr pavan vakhshîniðan, va zak î sarîtar pavan marenchîniðan; pirûzgarîh zak î shapîr mainûg, va parvarishn î Zaratûshshtra.

“The essential statements of the Spend (Nask, are) about the being and the combination of the material substance, the *fravâhar* and the glory of Zaratûshshtra; how each one (of those three) was produced in the spiritual world, and by what mode (arose their) creation in the physical world;

how (those three) were connected with the parents, (how) the parents came together, (how they) were combined in the mother, and (how) the birth (took place) from the mother, (and) whatever (referred) to the same subject. And also about the arrival of both the spirits, the good one for increasing and the evil one for destroying; the (final) triumph of the good spirit, and the fostering and nourishing (*parvarishn*) of Zaratûshtra."

This clearly indicates that the statements regarding the miraculous birth and prophetic career of Zarathushtra, and the sublime miracles associated with him, which are narrated in Book VII., are not unauthenticated by the Avesta. It is also demonstrated by most of the Gâthic hymns that Zarathushtrianism is a monotheistic Revelation, and by Gâthâ XXIX. that Zarathushtra was the chosen messenger of our Lord Ahura-mazda. This is an attestation which naturally strengthened the ancient Irânian belief in miracles. According to the Spēnd Nask and the Dīnkard, Book VII., all miracles regarding Zarathushtra's birth were produced by supernatural agency; and the adequate cause for their occurrence being found in Ahura-mazda and the Ameshaspentas (especially Vohûman and Ashvahashta), no human reasoning could bring forth objections as far as the Omnipotence of God is concerned. No staunch adherent of the Mazdian Revelation will believe that most of the miracles described in the Pahlavi *Zaratûshtra-nâmag* do not coincide with the knowledge which is derived from the Avesta of God's providence over His "best man" (Zarathushtra)—the Mazdian miracles being the sublime and supernatural means of producing on earth in an embodied form the material and spiritual essence of Zarathushtra, so beloved and favoured of Ahura-mazda in Heaven. But it cannot be denied that some of the miracles do not coincide with our knowledge of God derived only from nature. If they were such works as coincided with what we know of God from nature, then they should be regarded as ordinary phenomena not unknown to man. There are some miracles in the seventh book, which only claim to be the result of chance

accidents (see pp. 41-44 of my English translation), and some which only claim to be the result of Zarathushtra's superior sagacity, foresight and moral instinct (see pp. 48-56).

Besides the authority of the Spend Nask, the Chitradâd Nask and the Zamyâd Yasht (§§ 25-93) are additional bases to which may be traced the compilation of the Pahlavi Introduction to Book VII. Here are enumerated the illustrious kings and personages who were endowed with the *hvarenô* (glory), from the first king Gayômart down to Kaê-Vishtâspa, as well as their moral, social and religious exploits for the amelioration of humanity. Their names are Masyê, Masyânî, Sâmag, Vâêgereta, Haôshyanga, Takhmûrap. Yima-shaêta, Fraêdûn the Âspigân, Aîrich, Mânûsh-chîhr, Aúzôb, Kêrêshâspa, Kaê-Kavâd, Pâtakhsrôb, Kaê-Ûsa, Kaê-Arsh, Aôshnara, Kaê-Siyâvakhsh, Kaê-Haôsrava, and Zarathushtra. Here we meet with the name also of the good genius Hadîsh, and that of the Arab chief, Amâûl-bâtag, who revolted against Pâtakhsrôb.

The first chapter of Book VII. begins with the descent of the divine glory from the presence of Ahura-mazda down on earth to the fire which was in the house of Zôish, and from that fire to the wife of Frâhim-ravânân Zôish and the grandmother of Zarathushtra. It relates the birth of Dûgdâûb, whose glory and radiance caused alarm among the Kîgs, the Karapans and other inhabitants of the suburb wherein lived Frâkht-ravânân-Zôish. They compelled her father to remove her to the land of the Spitamas, where Pôurûshaspa resided with his father Patîritaraspa, and to whom, according to the will of God, Dûgdâûb was afterwards married. It further describes the descent of the *fravâhar* and the material of Zarathushtra, which was conveyed to a stem of *haôma* by the help of the archangels Vohûman and Ashava-hishta, the planting of that *haôma*, the eating of the *haôma* by cows, and the drinking of their milk by Zarathushtra's parents, in whom was formed the combination of his spiritual and material essence, which led to the birth of the Prophet, an event that occurred thirty years before the end of the sixth millenium of the existence of the evil spirit Aharman in the

universe. It also narrates how some evil people attempted to destroy the Prophet before and at his birth. Then follows at the end a complete genealogy of Zarathushtra.

To the contents of Book VII., chapter I., there is some addition in the later Persian *Zaratusht-nâmah*, written in verse, in A.C. 1278, by Zaratûsht Behrâm. It relates that before Zarathushtra was born his mother had seen herself in a dream attacked by wild beasts for killing the offspring in her womb; thereupon she consulted an astrologer who foretold that the child that was to be born had before him a very illustrious future. The alarm of the Kîgs and the Karapans on seeing the radiance of Dûgdâûb, and on the hearing of the birth of the Prophet, is also alluded to in the Vendîdâd, Fragard XIX, §§ 43-47.

The second chapter of Book VII. begins with the miracle of Zarathushtra's laughing at birth. This may be perhaps another interpretation of a passage in the Fravardîn Yasht, viz. 93-94: "In whose birth and growth the waters and the plants rejoiced; in whose birth and growth the waters and the plants grew; in whose birth and growth all the creatures of the good creations cried out, Hail! 'Hail, to us! for he is born, the *âthravan*, Spitama Zarathushtra.....'" In other words all Nature smiled at the Prophet's birth and cried out, Hail!

This second chapter further relates the malignant designs of the Karapans to destroy the Prophet in his infancy by exposing him to fire, oxen, horses, and wolves; all proving fruitless, as the infant was saved by chance occurrences. In those evil designs were implicated Dûrâsrûb, Brâtrûg-rîsh, (according to the Pahlavi *Selections of Zâd-spâram*) the five Karapans who were brothers, with the Aûsikhshes (*Avestâ Usij*), and the four brothers of Zarathushtra. Dûrâsrûb attempts to kill him with a dagger, but his hands are disabled. Brâtrûg-rîsh, the Karapan, foretells Zarathushtra's future successful career. The Persian *Zaratusht-nâmah* adds that the child had been kept in the custody of Barzân-karûs, till he became seven years old. Next we find in Book VII., chapter II., details regarding the coming of Dûrâsrûb to the house of Pôurûshaspa, his attempt to consecrate the meals set before

him, the dispute which arose between him and Zarathushtra, the dialogue between the latter and his father, Zarathushtra's crossing the four channels of the river Dâitya for bringing its pure water for *haôma* ritual, his meeting at the Dâitya with the Ameshaspenta Vohûman, who led him to a conference with Ahura-mazda, etc. *The Selections of Zâd-spâram* (about A.C. 900) add to these details a vision of Zarathushtra at the age of thirty, in which he saw as though he was going to a place where a *maidÿô-zarem-gâhambâr jashan* was being celebrated on the 45th day of the year, and a large concourse of people headed by Maïdyô-mâh, the brother of Pôurúshaspa, was coming into his presence.

The Pahlavi *Zaratûhstra-nâmag* in the Dînkard, Book VII., is the oldest of the existing Pahlavi and Persian records of its kind, and seems to have been compiled mostly from the Pahlavi Version of the Avesta Nasks, especially Spend and Chitradâd. From internal evidence its compilation cannot be dated later than the reign of Khûsro I., or earlier than the reign of Shahpûhr II. In it are fully quoted with the Pahlavi translation of the Avesta, almost all the glosses of the Pahlavi commentators, which prove that the compiler was faithful to the original sources while writing Book VII., which is so far a trustworthy monument of the ancient history of the Prophet.

During the progress of this volume I have consulted the following books, for which I am indebted to their authors:— (1) *The Sacred Books of the East*, vol XLVII., Pahlavi Texts, Part V., translated by E. W. West, 1897; (2) *The Persian Zaratusht-nâmah*, translated into Gujerati by Peshotan Dastur Behramji Sanjana, 1864; (3) *Le Livre de Zoroaster*, edited and translated by Frederic Rosenberg, 1904.

The photograph given in this volume is that of the late pre-eminent Pahlavi scholar to whom Orientalists and especially Pahlaviists are deeply indebted for his persevering, laborious and successful work in deciphering, editing and translating for the first time one of the most difficult parts of the Dînkard, (*viz.*, Books III., IV., and in part V.), which extends over volumes I.—IX. of his edition.

II.

In my Introduction to this volume I may be allowed to make a few remarks, in the interest of Pahlavi students in India and Europe, on the recently printed copy of the manuscript¹ of the Dînkard belonging to the late Dastur Mûllâ Fîrûz, and now in the Mûllâ Fîrûz Library at Bombay, and published by "The Society for the promotion of Researches into the Zoroastrian Religion," of Bombay. These remarks are rendered the more necessary by the fact that in the preface, Mr. Dhanjishah Meherjibhai Madan, the supervisor² of the printed copy, has not taken a fair view of my refusal to lend him some of the folios of the manuscript DM., (now in my late revered father's library) which he was so anxious to possess. My opinion that, in consideration of the peculiarity of Pahlavi palæography in general, and of this Dînkard MS. DM. in particular, as well as of the difficulty of the text, only a photo-zinco impression of the manuscript aforesaid would adequately supply the need felt by a few of the Pahlavi scholars for want of a complete edition of the Pahlavi text of the Dînkard, and that any imprint in type would not, even under the best supervision, serve the real purpose for which it was meant—*viz.*, a faithful and reliable copy³ of the original manuscript DM.—is not only unshaken, but is fully borne out by the copy of DM. published by the Society aforesaid, as will appear from

---

¹ This manuscript is herein called DM. by me. It is called B. by the late Dr. E. W. West.

² To my knowledge, Mr. D. M. Madan was the sole worker.

³ "The part which was assigned to me in the publication of this work was not that of an editor. My instructions were most scrupulously to publish a copy, and an exact copy of the MS. B. I have, therefore, not amended even patent mistakes in the manuscript wherever they occurred." (See Mr. Madan's preface, page IX.)

the following table¹ showing the result of my examination of *only* fifty-one pages (from p. 575 to p. 625) of the printed copy (which contain the Pahlavi text included in this volume XIII.) with *only* twenty-one folios of the manuscript DM. of the Dinkard, now in the Mùllā Fîrûz Library.

MS. Folios of DM.	Mr. Madan's Printed Copy.	The text edited in this Volume XIII.	Reading according to the MS., DM.	Reading according to P.
285 b	p.578, l. 10	Bk. VI., p. 9, l. 7	𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎	𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎
286 a	579, 12	p. 12, 1	𐬎𐬀𐬎	𐬎𐬀𐬎
287 b	582, 17	„18, 11	𐬎𐬀𐬎𐬀	𐬎𐬀𐬎𐬀
288 a	583, 11	„ 20, 6	𐬎𐬀	𐬎𐬀
„	583, 21	„ 21, 4	𐬎𐬀	𐬎𐬀
„	584, 12	„ 22, 7	𐬎𐬀𐬎𐬀	𐬎𐬀𐬎𐬀
289 a	585, 20	„ 25, 6	𐬎𐬀𐬎𐬀	𐬎𐬀𐬎𐬀
289 b	587, 1	„27, 11	𐬎𐬀𐬎𐬀	𐬎𐬀𐬎𐬀
290 a	588, 11	„30, 11	𐬎𐬀	𐬎𐬀
„	„ 21	„31 11	𐬎𐬀𐬎𐬀𐬎𐬀	𐬎𐬀𐬎𐬀𐬎𐬀
291 a	590, 12	„35, 10	𐬎𐬀𐬎𐬀	𐬎𐬀𐬎𐬀

¹ In this table Mr. Madan's printed copy is called P., and the Mùllā Fîrûz manuscript called DM. The latter is called B. in the printed copy. In the first column are given the folio-numbers of the original MS., in the second column the page-numbers and line-numbers of Mr. Madan's printed copy, in the third the page-numbers and line-numbers of the text edited by me in this volume, in the fourth Pahlavi words exactly as they occur in the original MS. DM., and in the fifth the errors committed in regard to those words by Mr. Madan in the printed copy.

MS. Folios of DM.	Mr. Madan's Printed Copy	The text edited in this Volume XIII.	Reading according to the MS., DM.	Reading according to P.
291 a	591, 5	Bk. VII., p.1, ll.5-6	ודן מלכא על לבסו-עליו	ודן מלכא על לבסו-עליו
291 a	591, 9	p. 1, l. 9	ששסו טו טו	ששסו טו טו
291 b	„ 11	„ 2, 2	כחב	כחב
„	„ 14	„ 2, 5	ממממממ	ממממממ
292 a	593, 4	„ 4, 11	וואו מלכא-עליו	וואו מלכא-עליו
„	„ 6	„ 5, 2	וואו	וואו
„	„ 16	„ 5, 12	מלכא	מלכא
292 b	595, 4	„ 8, 8	מממ	מממ
293 a	„ 14	„ 9, 6	עווען-עליו	עווען-עליו
„	596, 7	„ 10, 8	וואו מלכא	וואו מלכא
„	„ 11	„ 10, 12	מממ	מממ
„	„ 13	„ 11, 2	וואו (nômûd)	וואו (va nimûd)
293 b	597, 5	„ 12, 5	על (nâf)	על
„	„ „	„ „	עווען כד ועליו	עווען ועליו
„	598, 2	„ 14, 1	עליו ועליו	עליו ועליו
294 b	599, 16	„ 16, 12	עליו	עליו
295 a	600, 20	„ 19, 6	„	„
„	601, 7	„ 20, 11	ממ (anagra)	ממ
295 b	602, 20	„ 23, 10	עווען ועליו	עווען ועליו
296 a	603, 14	„ 25, 1	עווען ועליו	עווען ועליו
„	„ 20	„ 25, 7	עווען ועליו	עווען ועליו

MS. Folios of DM.	Mr. Madan's Printed Copy.	The text edited in this Volume XIII.	Reading according to the MS., DM.	Reading according to P.
296 b	p.605, 7	p. 28, 3	כּוּל	כּוּל
"	" 10	" " 5	"	"
297 a	" 16	" " 12	"	"
297 b	606, 23	" 31, 5	(a slip) מוּסַמְסוּ	מוּסַמְסוּ
298 a	608, 1	" 33, 4	זַבִּי	זַב
"	608, 2,6	" 33, 11	מַעֲשֵׂה	מַעֲשֵׂה
299 b	612,10-11	" 41, 6	עַל־עַשְׂוֹת	עַל־עַשְׂוֹת
"	612, 15	" 41, 11	זַמֵּן (for vâng)	זַמֵּן
300 a	613, 20	" 44, 2	מַעֲשֵׂה	מַעֲשֵׂה
300 b	"	" 44, 3	מַעֲשֵׂה	מַעֲשֵׂה
"	614, 4	" 45, 4	זַבִּי	זַבִּי
301 a	615, 9	" 47, 8	אֵל־עַשְׂוֹת	אֵל־עַשְׂוֹת
301 b	616, 12	" 49, 8	"	"
302 b	619, 2	" 54, 4	כַּד־עַשְׂוֹת	כַּד־עַשְׂוֹת
"	" 7	" 54, 10	אוּבֵן	אוּבֵן
"	" 16	" 55, 6	אֵל־עַשְׂוֹת	אֵל־עַשְׂוֹת
303 a	620, 17	" 57, 2	עַל־עַשְׂוֹת	עַל־עַשְׂוֹת
303 b	621, 16	" 59, 1	אֵל־עַשְׂוֹת	אֵל־עַשְׂוֹת
"	" 20	" 59, 6	עַל־עַשְׂוֹת	עַל־עַשְׂוֹת
"	622, 1	" 59, 8	כַּד־עַשְׂוֹת	כַּד־עַשְׂוֹת
"	" 8	" 60, 3	זַבִּי	זַבִּי
304 b	624, 7	" 63, 11	אֵל־עַשְׂוֹת	אֵל־עַשְׂוֹת
305 a	625, 8	" 65, 10	לְ	לְ
"	" 10	" 65, 12	מַעֲשֵׂה	מַעֲשֵׂה

A photo-zinco impression¹ of six of the forty-two folio-sides of the manuscript DM. is also given by me at the end of this Introduction, to enable the readers to form their independent judgment about the reliability or otherwise of Mr. Madan's printed copy. These six facsimile pages of the original manuscript DM. are as follows:—

- (1) Folio 286a of DM., which begins at the 3rd word in line 19 of page 578 of Mr. Madan's printed copy, which is here called P.
- (2) Folio 288a of DM., which begins at the 5th word in line 8, page 583 of P.
- (3) Folio 296b of DM., which begins at w. 1, l. 7, p. 604 of P.
- (4) Folio 299b of DM., which begins at w. 6, l. 12, p. 611 of P.
- (5) Folio 302b of DM., which begins at w. 11, l. 17, p. 618 of P.
- (6) Folio 303b of DM. (which is numbered 313 in the manuscript) begins at w. 2, l. 8, p. 621 of P.

Regarding the Pahlavi Dînkard it is well known that its language is not generally intelligible nor is its manuscript easily readable. Under such circumstances, the work of publishing a copy of the Dînkard presupposes a thorough familiarity with its text, and a complete grasp of the common errors and discrepancies, and whims and fancies of its copyist. Besides, unless the supervisor is a patient worker and able enough to understand the difficult text of the extant books of the Dînkard, he cannot do adequate justice to a copyist of the type of that of the manuscript DM.

In the printed copy I have marked a very common error of regarding almost all *îs* at the end of a word in DM. as an *izâfat*. But it will be found, after a patient study of the text as it is written in the manuscript, that such *izâfats* in Mr. Madan's printed copy are often incorrect and misleading. The *î* at the end of a word

¹ In this impression the folio-paging in English figures in red ink, and the red lines under certain words are mine.

in Pahlavi sometimes stands for the abstract suffix 𐭮𐭩 -*ih*, as in the words 𐭮𐭩𐭮𐭩 *gubishnî*, 𐭮𐭩𐭮𐭩 *pârsishnî*, 𐭮𐭩𐭮𐭩 *kar-danî*, etc., also, for a unit or an indefinite article, for the nominal plural suffix 𐭮 -*ih* or 𐭮𐭩 -*ihâ*, and as one of the suffixes forming the second person singular indicative, or the first person singular imperative. In the table given above of the errors and inaccuracies found in Mr. Madan's printed copy, one will also find incorrect and inexact words, such as 𐭮𐭩𐭮𐭩 *an barâ* for 𐭮𐭩𐭮𐭩 *avbars* or *hûbarah*, in page 579 of P.; 𐭮 *min* for 𐭮𐭩 *mun*, in p. 588; 𐭮𐭩𐭮𐭩 *mandavam* for 𐭮𐭩 *min denâ*, in p. 590; 𐭮𐭩 *avîr* or *azîr* for 𐭮𐭩 *anagra*, in p. 601; 𐭮 *min rân* for 𐭮𐭩𐭮𐭩 *mârâ* ("a bird"), in p. 605; 𐭮𐭩𐭮𐭩 *paristagîh* for 𐭮𐭩𐭮𐭩 *fradîptagîh*, in p. 612; 𐭮𐭩𐭮𐭩 *va pâyîdan* for 𐭮𐭩𐭮𐭩 *nipâyîdan*, in p. 615; 𐭮𐭩𐭮𐭩 *zak patan* for 𐭮𐭩𐭮𐭩 *zak-ich tan*, in p. 619; 𐭮𐭩𐭮𐭩 *zy-at levîr* for 𐭮𐭩𐭮𐭩 *zekatlunêd*, in p. 622; 𐭮𐭩𐭮𐭩 *gînd* for 𐭮𐭩𐭮𐭩 *chand*, in p. 622; 𐭮𐭩𐭮𐭩 *Dârî î* for 𐭮𐭩𐭮𐭩 *Dârîtya*, in p. 624; 𐭮𐭩𐭮𐭩 *va gâbishn* for 𐭮𐭩𐭮𐭩 *gâbishn*, and 𐭮 *lak* for 𐭮 *li*, in p. 625; etc.

The reader will easily perceive from these errors in Mr. Madan's printed copy of the Dînkard that I was fully justified in refusing to part with the folios of DM. in my father's library unless they were required for a photo-zinco impression, and in forming the opinion that only the photo-zinco and no printed copy of this manuscript—certainly not a copy printed like the one under consideration—would be of any real help to the advanced, not to mention the scientific, student of Pahlavi.

In justice to the President and members of the Society, referred to above, I must say that they were all kept in the

dark by Mr. Madan about the contents of the preface to the copy published by the Society, as will be seen from the following letter addressed to me by the worthy President of the Society, Mr. Muncherji Pestonji Khareghat, I.C.S. (retired):—

“Bombay, 6th November 1912.

“My dear Dasturji,

I am very sorry that remarks derogatory to you, your father and others have been inserted in the preface to the text of the Pahlavi Dinkard published by the Society for the Promotion of Researches into the Zoroastrian Religion. Mr. Madon, to whom the work of printing and publication was entrusted is solely responsible for those remarks. The preface was not submitted to the Society, much less approved by it. I knew nothing about its contents until after the work was printed and published. I would certainly have insisted on the removal of those remarks if I had seen the preface before publication. The only amends I can make under the circumstances is to express my sincere regret for this untoward incident.

Yours sincerely,
M. P. KHAREGHAT.

To

Shams-ul-Ulama Dastur Darab Dastur Peshotan Sanjana.”

Regarding the detached folios of DM., leaving the heir and present owner of the late Dasturji Haôshangji’s library to speak for himself, I may say in connection with the folios in my father’s library¹ that they were presented out of regard

¹ “About forty-three folios more were in the library of the late Dastur Dr. Peshotanji B. Sanjana, and are now in the possession of his son Dastur Darab. From the accounts I have received relating to these latter sheets, I understand that the late Dr. Martin Haug had managed to procure those sheets(?) from their possessors and had just a little before his retirement to Europe from India handed them to the late Dastur Peshotanji, who had about that time taken in hand the work of editing the Dinkard, to enable the latter to publish a

to my worthy father, the late Shams-ul-Ulama Dasturji Dr. Peshotanji Dastur Bheramji Sanjana, by the late Dr. Martin Haug, who had received them as a gift from the head-priest¹ of Navsari during his sojourn there.

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA.

CUMBALLA HILL, }
 10th November 1912. }

---

complete edition of the Volumes of the Dinkard. I tried very hard to obtain from Dastur Darab a loan of these sheets for the purpose of this publication" (see Mr. Madan's preface, pages VI-VII).

¹ The late Dasturji Kaâkôbâdji Rustomji Mehrjirâna.

THE DĪNKARD.

BOOK VI—(continued.)

E¹

[..... 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠]

1. 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠
𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠
𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠
𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠

[Gūft yegavimūnêd . . . . .]

i. Gūft yegavimūnêd aigh gabrâ amat-ash nafshâ haêm vairâyêd, va nafshâ tan aêvagânagihâ ôl yazadân avispârêd, min zak frâj yazadân ôlâ aêdûn pâhrijênd va yakhse-nund, chîgûn gabrâ-î mûn gaôtar-î î aimîdvâr haît, afash rasan-aê ôl girûb asrûnayên, va baên ôl varj va kishn ân

1. The manuscripts containing the sixth book of the Dînkard indicate the beginning of each of its sections by one of these introductory clauses: *Afashân denâ-ich ângûn dâsht*, (A) *Denâ-ich aêtûn gūft*, (B) *Denâ-ich paêtâg*, (C) *Denâ-ich aêtûn*, (D) *Yemalêlûnd*, or (E) *Gūft yegavimūnêd*. They sometimes also divide a section into different sentences by marks of punctuation, which the translator has taken care to follow as far as possible and to point out where necessary, in the footnotes to the Pahlavi text, the places in which the pauses in the MSS. are not followed by him. For all divisions into sentences of the following sections the editor and translator is responsible. This † note-mark is used in the Pahlavi text to show that the word or punctuation is an insertion by the editor. The asterisk* is used to show that the word or punctuation occurs both in DP. and K., but not in DM.—2-2. These words occur in DP. and K.; but not in DM.—3-3. 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠 in DP., K.; 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠 in DM.

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭪𐭫𐭮𐭲 𐭮𐭲

chîm barâ vazlûnam? Va amat barâ vazlûnam, ôl aîgh vazlûnam?"

iv. Gûft yegavîmûnêd aîgh mainûg virûyishn gabrà bâstân, mainûgân va gaêtâ-ân î shapîr râi, min ahû-mînishn ranjag va gûrsag yehvûnêd, dakhshag î mainûg virûyishnih.

v. Gûft yegavîmûnêd aîgh mainûg dûst zak yehvûnêd mûn kerfag î vabîdûnayên, mainûgân râi vabîdûnayên; va mizda min mainûgân bavîhûnêd, lâ min gaêtâ-ân.

vi. Gûft yegavîmûnêd aîgh râd zak yehvûnêd mûn nafshâ vabîdûnayên va ôl shapîrân yehabûnêd, va rûbân dûshâram râi yehabûnêd.

vii. Gûft yegavîmûnêd aîgh ûstakhânîh î pavan aîsh zak shapîr î pavan Yazadân; ûstakhânîh î pavan nafshâ zak shapîr î

1-1. These words do not occur in DM.—2. K. 𐭪𐭫𐭮𐭲—3. DP. adds 𐭪—

4. MSS. 𐭪𐭫𐭮𐭲 Better 𐭪𐭫𐭮𐭲—5. DM. repeats 𐭪 by mistake.—6. DP. adds 𐭪—

7. K. repeats 𐭪𐭫𐭮𐭲 by mistake.—8. Thus in DP., K.; DM. omits; DP. adds 𐭪—

۱۰۰۰ ۱۰۰۰۰ و ۱۰۰۰۰۰۰۰ * ۱۰۰۰ ۱۰۰۰۰ * ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰ * ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰ *
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰

VIII. (1) ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰

۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ : (2) ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ : ۱۰۰۰۰۰۰۰۰

(3) ۱۰۰۰۰ * ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰

۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ : (4) ۱۰۰۰۰ * ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰

۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰

۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰

IX. ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰

۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰

۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰

pavan rûbân, va ûstakhânih î pavan mandavam zak shapîr î pavan kûnishn î frârûn yakhsenunêd.

VIII., (1) *Gûft yegavimûnêd aîgh haêm î avîzag zak î aêvâj amat âz ârjúg.* (2) *Va khkratû î avîzag zak î amat aeshma va varena.* (3) *Va daêna î avîzag zak î amat shem va nang frâj yehamtûnêd, barâ spûkhtan va zađan tûbân.* (4) *Va amat haêm vairâst khkratû mađ, va amat khkratû mađ daêna mađ, va amat daêna mađ vinâs lâ vabidûnayên, va amat vinas lâ vabidûnayên adîn-ash akarj anâg lâ yehvûnêd.*

IX. *Gûft yegavimûnêd aîgh mûn pavan hûnara apastân lakhvâr ôl tanû î nafshâ vabidûnayên, va pavan mînishn mûn zâb î ôlâ î tanid barâ vardêd, va madam râstih lâlá yegavimûnêd, ôlâ bâstân yazadân pavan tanû havâ-and.*

1. Only DP. ۱۰۰۰۰.—2-2. Thus in DP.; K. ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰; DM. ۱۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰.—3. K. omits.—4. Occurs in K. only.—5. DM. adds ۱۰۰۰ by mistake.—6-6. Thus in K., DM.; DP. ۱۰۰۰ ۱۰۰۰. Better ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ or ۱۰۰۰ ۱۰۰۰.—7. MSS. ۱۰۰۰۰.

x. *gûft yegavimûnêd aigh babâ vishâd dârishn aigh vad-ash anshûtâ ôl khânag yehamtûnd*; *mâ mûn marđûm ôl khânag lâ yehamtûnd, adîn-ash yazadân ôl khânag lâ yehamtûnd, mâ hamâi yazadân yehamtûnishn ôl tamâ vêsh aigh anshûtâ yehamtûnishn vêsh*; *va anshûtâ-ân yehamtûnishn ôl tamâ vêsh aigh khûrishn va dârishn hashkekhûnd.*

xI. (1) *Gûft yegavimûnêd aigh mûn âs vashtamûnêd azash denâ 5 mandavam ôl paêdâgih yâtûned, zy-ash dakhshag i yasharûbih: bûndag-minishnih va vohûman-dârih va marđûm-dûstih va râđih va âsht-kh^rishih.* (2) *Va mûn denâ 5 mandavam ôl paêdâgih yâtûnêd, zy-ash dakhshag i dravandih: tar-minishnih va an-âshthih va marđûm-dûshmanih va aeshma-vanih va pinih.*

---

x. *Gûft yegavimûnêd aigh babâ vishâd dârishn aigh vad-ash anshûtâ ôl khânag yehamtûnd*; *mâ mûn marđûm ôl khânag lâ yehamtûnd, adîn-ash yazadân ôl khânag lâ yehamtûnd, mâ hamâi yazadân yehamtûnishn ôl tamâ vêsh aigh anshûtâ yehamtûnishn vêsh*; *va anshûtâ-ân yehamtûnishn ôl tamâ vêsh aigh khûrishn va dârishn hashkekhûnd.*

xI., (1) *Gûft yegavimûnêd aigh mûn âs vashtamûnêd azash denâ 5 mandavam ôl paêdâgih yâtûned, zy-ash dakhshag i yasharûbih: bûndag-minishnih va vohûman-dârih va marđûm-dûstih va râđih va âsht-kh^rishih.* (2) *Va mûn denâ 5 mandavam ôl paêdâgih yâtûnêd, zy-ash dakhshag i dravandih: tar-minishnih va an-âshthih va marđûm-dûshmanih va aeshma-vanih va pinih.*

---

1. Occurs in DP.; but not in K., DM.—2. Thus in K., DP.; DM. ۳۰.—3-3. Thus in DP., K.; DM. ۳۰۴۳۳ ۳۳ ۳۳ ۳۳۳۳.—4. Occurs only in DP.—5. Thus in DP., K.; DM. ۱۳۱۳۱۳.—6. Only DM, ۴۳۳۳.—7. Thus in DP., K.; DM. ۳۳۳۳۳۳.—8. Thus in DP.; K., DM. ۳۳۳۳.

XII. 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

XIII. 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

XIV. 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

XV. 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

XVI. 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥 𐭥𐭮𐭩𐭥

XII. Gúft yegavímúnêḍ aîgh ôlâ î dravand mardûm fratûm shîvanî pavan rûbân yehvúnêḍ, va âkhar khavî tunêḍ aîgh: "Fradîpt yegavímúnam".

XIII. Gúft yegavímúnêḍ aîgh aêvag lâ andag, va 1000 lâ kabad; aêvag chabun î mainûg, va 1000 zak î gaêtâ.

XIV. Gúft yegavímúnêḍ aîgh pavan gaêtâ râyînîshnih nîrûg 1000 lâ mandavam, va pavan mainûg râyînîshnih nîrûg aêvag mandavam zak.

XV. Gúft yegavímúnêḍ aîgh 1000 gabrâ ôl gabrâ-î pavan gûbishn aêḍun lâ shâyênd varûyînîḍan, chîgûn gabrâ-î ôl 1000 gabrâ pavan kûnishn.

XVI., (1) Gúft yegavímúnêḍ aîgh gaêtâ frehîbûḍ-ârâê gabrâ mainûg vîshûft yehvúnêḍ, va zak râi gaêtâ patmânîg, va hand frâj

1. K. 𐭥𐭮𐭩𐭥.—2. DM. adds 𐭥𐭮.—3. DM. 𐭥𐭮𐭩𐭥.—4. Thus in DP., DM.; K. 𐭥𐭮𐭩𐭥.—5. Thus in DP., K.; DM. 𐭥𐭮𐭩𐭥.—6. DM. adds 𐭥𐭮.—7. Thus in DM.; DP., K. 𐭥𐭮𐭩𐭥.—8. MSS. 𐭥𐭮.—9. Thus in DP.; K. 𐭥; DM. omits.

xix. 𐬰𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

xx. (1) 𐬰𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

xxi. 𐬰𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

xxii. (1) 𐬰𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

xix. Gúft yegavimûnêd aigh gôkârishn î khûrishn pavan tanû ghapir, va gôkârishn î aeshma pavan rûbân.

xx., (1) Gúft yegavimûnêd aigh min azartanûih anbin-bûdagih, va min khûd-zûshagih ziyân î girân, va min nang paristishnih râs î dûsh-khan. (2) Kaênavar gabrâ rûbân lâ bújêd.

xxi. Gúft yegavimûnêd aigh lâ aish mandavam vabîdûnt mûn lâ rûbân vabîdûnt vad kanun ; va lâ aish mandavam vabîdûnêd mûn lâ rûbân vabîdûnêd min kanun frâj.

xxii., (1) Yemalezûnd aigh Bâkht-âfrîd gúft aigh: "Vad Frasho-gard zimân kolâ mûn baên gaêtâ ranj-spûj, shem va gaêtâ amat vakhdûnt shedkûnâ, va amat shedkûnâ vakhdûnt". (2) Afash

1. DM. adds 𐬀𐬎𐬎𐬀.—2. Thus in DP., K.; DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—3. DP., K. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—4. K., DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—5. DP. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—6. Occurs in DP. only.—7. DP., K. omit.—

8. Thus in the MSS., better 𐬀𐬎𐬎𐬀.—9. DM. adds 𐬀𐬎𐬎𐬀.—10. MSS. 𐬀𐬎𐬎𐬀.

אִשָּׁה שֶׁ אָרְזָה לִּי אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ וְאֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 שֶׁ אָרְזָה לִּי אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ וְאֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (3) שֶׁ
 אִשָּׁה שֶׁ אָרְזָה לִּי אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ וְאֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 וְאֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (4) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (5) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (6) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (7) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (8) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (9) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (10) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (11) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (12) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (13) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (14) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ
 אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ (15) שֶׁ אֵינִי יָדוּעַ לְדַעַתְךָ

denâ-ich gûft aîgh: “Mûn denâ râyînêd, zak lâ vakhdûnêd; va mûn zak lâ khaditunêd, denâ râyînêd; denâ gaêtâ va zak mainûg”. (3) Afash denâ-ich gûft aîgh: “Avî-shem yehvûnêd mûn shem bavîhûnêd; va avdûm-ich shem ôlâ nafshâ, mûn shem baên lâ âvâyad”. (4) Afash denâ-ich gûft aîgh: “Rîshtag aê tâg amat rôyeshâ-î kolâ mûn gêhân pavan yedâ va rôyeshâ-î li, adîn-shân barâ naskhûntan lâ tûbân, mâ amat ôlâ-shân frâj âhanchênd li frâj sûyam”. (5) Afash denâ-ich gûft aîgh: “-Am avbâm-mîn-ishnîh lâ yehvûnt, vad zak î amat-am avîzagîh min nafshâ va pasand î min Yazadân bavîhûnast”. (6) Afash denâ-ich gûft aîgh: “Kolâ aîsh madam mînishn î nafshâ kâr î kûrvâgarîh va dvargarîh va gâzarîh va âhangarîh kardân âvâyad; mâ ângûn

1-1. DM. אֵינִי יָדוּעַ.—2. Thus in DP., K.; DM. אֵינִי יָדוּעַ.—3. DM. אֵינִי יָדוּעַ.—4-4. DM. אֵינִי יָדוּעַ.—5-5. Thus in DP.; K., DM. אֵינִי יָדוּעַ.—6-6. Thus in DP.; K., DM. אֵינִי יָדוּעַ; better אֵינִי יָדוּעַ.—7. From this point a folio is missing from K.—8. Thus DP.; DM. אֵינִי יָדוּעַ.—9. MSS. אֵינִי יָדוּעַ.—10-10. Thus in DP.; DM. אֵינִי יָדוּעַ.—11. Only DM. inserts אֵינִי יָדוּעַ.—12. In DP, only.—13. DM. אֵינִי יָדוּעַ.—

1 2 2 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

chīgūn kūrvarārih min gard geprahūnēd va narm vabīdūnayēn, kolâ anshûtâ mīnīshn ī nafshâ geprahūnastan va narm kardān âvâyađ; va aēdūn-ich dvargar dār an-hâl rāst barâ vabīdūnayēn, ham-gūnag anshûtâ mīnīshn ī nafshâ ôl frârūnīh rûn hīshstan va rāst dāshtan âvâyađ. (7) Va āngūn chīgūn gāzar jāmag khallūnēd, va min rīman dagyâ barâ vabīdūnayēn; ham-gūnag mardūm mīnīshn ī nafshâ tâpīdan va garm vabīdūnayēn; ham-gūnag mardūm mīnīshn ī nafshâ ôl kerfag tâpīdan va garm vabīdūnayēn; ham-gūnag mardūm mīnīshn ī nafshâ min haēm ī saryâ va vinâsgārīh shūstan, va dagyâ dāshtan âvâyađ. (8) Va āngūn chīgūn âhangar âhan tâpēd va garm vabīdūnayēn; ham-gūnag mardūm mīnīshn ī nafshâ ôl kerfag ehabun tâftan va garm dāshtān âvâyađ."

1. DP. 129—2-2. DM. 131—3-3. These words occur only in DP.—
 4. DM. 14—5. In DP. only.—6-6. Thus in DP.; DM. 16—7.
 Thus in DP.; DM. 18—8. DM. 19—9. DM. 21—10. DP. 23—
 11-11. DP. 25—12. DM. 27—12. DM. 29—13-13. DM. 31—
 DP., K. omit—13-14. These words occur only in DM.—15-15. DP., DM. 33—

xxiii. מַעֲשֵׂי עַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם
 וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם
 וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם
 וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם

xxiv. מַעֲשֵׂי עַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם
 וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם

xxv. וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם
 וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם
 וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם

xxvi. מַעֲשֵׂי עַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם
 וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם
 וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם

xxiii. *Gûft yegavîmûnêḏ aîgh râḏ zak yehvûnêḏ mûn kh^hâstag min arjânigân lâ âvakhshâêḏ; va kh^hâstag î gabrâ pavan anaôshag dârishn zak haît î sajâgihâ barâ yehabûnêḏ, vad avârîg kh^hâstag ôl gabrâ ayûf gabrâ ôl kh^hâstag shêdkûnayèn.*

xxiv. *Gûft yegavîmûnêḏ aîgh nang-gar zak yehvûnêḏ, mûn ôl saritarân mandavam yehabûnêḏ.*

xxv. *Gûft yegavîmûnêḏ aîgh gabrâ min zak î shapîrân dûshâram va avâgîh va ham-pûrsagîh vairâst-haêm bavîhûnêḏ, hûsrûbîh avzâyêḏ, va vehîh î mainûgîg.*

xxvi. *Gûft yegavîmûnêḏ aîgh mûn levatâ saritarân sâtûnêḏ, pavan haêm sarîtar yehvûnêḏ; va ôlâ-ich mûn levatâ ôlâ aîsh sâtûnêḏ, mûn lêvatâ saritarân sâtûnêḏ, pavan haêm sarîtar yehvûnêḏ.*

1. DM. אַרְיָנִים.—2. Thus in DP.; DM. אֲרָם.—3-3. DM. אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם;
 DP. אֲרָם וְעַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲרָם.—4-4. DM. אֲרָם.—5. DM. omits.

xxvii. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰

xxviii. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰

xxix. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰

xxx. (1) ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰

xxvii. Gúft yegavimúnêd aîgh rûbân min av-bars ângún tarsêd çhîgún tan min vîyâvân, pavan dend çhîm mâ baên av-bars frehist zak î ham yehamtûnishn î sarîtarân yehvúnêd, va tamâ aîgh yehamtûnishn î sarîtarân, zîyân î pavan rûbân kabad âînîmag shâyad yehvúnt.

xxviii. Yemalelünd aîgh dastôbar-î gúft aîgh ângún çhîgún patitîgîh rûbân min kolâ vinâs dagyâ vabîdûnayên, ângún khûr-sandîh frehist drûj î stahmag min rûbân lakhvâr yakhsenunêd.

xxix. Gúft yegavimúnêd aîgh râd zak bûrzišnîgtar î pavan ared va ranj î baên hîch-gún khúđ han-dûzîshnih patúg bavîhúnêd, va ôl arjânîgân yehabúnêd.

xxx. Gúft yegavimúnêd aîgh girân hú-pâr navîdvar, va pavan

1-1. DP., DM. ۱ ۲ ۳ ۴.—2. Thus in DP.; DM. ۱ ۲ ۳ ۴.—3. DM. ۱ ۲ ۳ ۴.—
4. Thus in DP.; DM. ۱ ۲ ۳ ۴.—5. DM. ۵ ۶.—6. DP. ۱ ۲ ۳ ۴; DM. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵.—
—7. In DP. only.—8. Omitted in DM.—9. Thus in DP.; DM. omits.—10.
Here ends the missing folio in K.—11. Thus in DP., K.; DM. ۱ ۲ ۳.—12.
DP., K., omit.

ואלו וואן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן (2) וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן
 וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן וואסן

kerfag kardan tûkhshâg yehvûnîshn; sipâs min mainûgân bavî-
hûnîshn lâ min gaêtâ-ân. (2) Amat mandavam zak yehamtûnêd
 î rûbân dûshâram râi pavan drîgûshîh par-yegavîmûnâtan, çhârag
 kâmagîhâ pavan drîgûshîh lâi yegavîmûnîshn; mû âsânîh î tanû
 va avâ-bîmîh va avâ-aîmârîh î pavan rûbân azash, va pavan
 drîgûshîh ôlâ lâi tûbân yegavîmûnâtan, mûn zak î pavan
 dâshtan î tanû hû-garâzêd min zak î kîm mâdagtar râmîshn vêsh
 aîgh min zak î vêsh mâdagtar; va mûn lâ aêdûn, ôlâ pavan
 drîgûshîh lâi yegavîmûnâtan lâ tûbân. (3) Va mûn lâ açhârag-
 îhâ, barâ barâ sûd î min drîgûshîh râi pavan drîgûshîh lâi
 yegavîmûnêd, adîn-ash pavan bâhar î nafshâ Aharman levatâ
 vîshûdagân min gêhân barâ kard yehvûnêd; va baên kolâ

1. DM. adds ו—2. Only DM. וואסן וואסן וואסן—3. Thus in DP., K.; DM.
 וואסן וואסן וואסן—4. Thus in DP.; K., DM. וואסן וואסן וואסן—5. Thus in DP.; K., DM.
 וואסן וואסן וואסן—6. DM. וואסן—7. Only DM. adds וואסן—8. DM. וואסן—9. K. וואסן וואסן וואסן.
 —10. Only DM. omits.—11-11. וואסן וואסן written above the line in DM.—12.
 Thus in DP.; K., DM. וואסן וואסן וואסן—13. DM. וואסן—14. Inverted in the MSS.—15.
 DP., K. וואסן וואסן; DM. וואסן וואסן—16. MSS. וואסן וואסן

۱۱۴۰ و ۱۱۴۱ ۱۱۴۲ ۱۱۴۳ ۱۱۴۴ ۱۱۴۵ ۱۱۴۶ ۱۱۴۷ ۱۱۴۸ ۱۱۴۹ ۱۱۵۰
 ۱۱۵۱ ۱۱۵۲ ۱۱۵۳ ۱۱۵۴ ۱۱۵۵ ۱۱۵۶ ۱۱۵۷ ۱۱۵۸ ۱۱۵۹ ۱۱۶۰
 ۱۱۶۱ ۱۱۶۲ ۱۱۶۳ ۱۱۶۴ ۱۱۶۵ ۱۱۶۶ ۱۱۶۷ ۱۱۶۸ ۱۱۶۹ ۱۱۷۰
 ۱۱۷۱ ۱۱۷۲ ۱۱۷۳ ۱۱۷۴ ۱۱۷۵ ۱۱۷۶ ۱۱۷۷ ۱۱۷۸ ۱۱۷۹ ۱۱۸۰
 ۱۱۸۱ ۱۱۸۲ ۱۱۸۳ ۱۱۸۴ ۱۱۸۵ ۱۱۸۶ ۱۱۸۷ ۱۱۸۸ ۱۱۸۹ ۱۱۹۰
 ۱۱۹۱ ۱۱۹۲ ۱۱۹۳ ۱۱۹۴ ۱۱۹۵ ۱۱۹۶ ۱۱۹۷ ۱۱۹۸ ۱۱۹۹ ۱۲۰۰
 ۱۲۰۱ ۱۲۰۲ ۱۲۰۳ ۱۲۰۴ ۱۲۰۵ ۱۲۰۶ ۱۲۰۷ ۱۲۰۸ ۱۲۰۹ ۱۲۱۰
 ۱۲۱۱ ۱۲۱۲ ۱۲۱۳ ۱۲۱۴ ۱۲۱۵ ۱۲۱۶ ۱۲۱۷ ۱۲۱۸ ۱۲۱۹ ۱۲۲۰
 ۱۲۲۱ ۱۲۲۲ ۱۲۲۳ ۱۲۲۴ ۱۲۲۵ ۱۲۲۶ ۱۲۲۷ ۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰
 ۱۲۳۱ ۱۲۳۲ ۱۲۳۳ ۱۲۳۴ ۱۲۳۵ ۱۲۳۶ ۱۲۳۷ ۱۲۳۸ ۱۲۳۹ ۱۲۴۰
 ۱۲۴۱ ۱۲۴۲ ۱۲۴۳ ۱۲۴۴ ۱۲۴۵ ۱۲۴۶ ۱۲۴۷ ۱۲۴۸ ۱۲۴۹ ۱۲۵۰
 ۱۲۵۱ ۱۲۵۲ ۱۲۵۳ ۱۲۵۴ ۱۲۵۵ ۱۲۵۶ ۱۲۵۷ ۱۲۵۸ ۱۲۵۹ ۱۲۶۰
 ۱۲۶۱ ۱۲۶۲ ۱۲۶۳ ۱۲۶۴ ۱۲۶۵ ۱۲۶۶ ۱۲۶۷ ۱۲۶۸ ۱۲۶۹ ۱۲۷۰
 ۱۲۷۱ ۱۲۷۲ ۱۲۷۳ ۱۲۷۴ ۱۲۷۵ ۱۲۷۶ ۱۲۷۷ ۱۲۷۸ ۱۲۷۹ ۱۲۸۰
 ۱۲۸۱ ۱۲۸۲ ۱۲۸۳ ۱۲۸۴ ۱۲۸۵ ۱۲۸۶ ۱۲۸۷ ۱۲۸۸ ۱۲۸۹ ۱۲۹۰
 ۱۲۹۱ ۱۲۹۲ ۱۲۹۳ ۱۲۹۴ ۱۲۹۵ ۱۲۹۶ ۱۲۹۷ ۱۲۹۸ ۱۲۹۹ ۱۳۰۰
 ۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵ ۱۳۰۶ ۱۳۰۷ ۱۳۰۸ ۱۳۰۹ ۱۳۱۰
 ۱۳۱۱ ۱۳۱۲ ۱۳۱۳ ۱۳۱۴ ۱۳۱۵ ۱۳۱۶ ۱۳۱۷ ۱۳۱۸ ۱۳۱۹ ۱۳۲۰
 ۱۳۲۱ ۱۳۲۲ ۱۳۲۳ ۱۳۲۴ ۱۳۲۵ ۱۳۲۶ ۱۳۲۷ ۱۳۲۸ ۱۳۲۹ ۱۳۳۰
 ۱۳۳۱ ۱۳۳۲ ۱۳۳۳ ۱۳۳۴ ۱۳۳۵ ۱۳۳۶ ۱۳۳۷ ۱۳۳۸ ۱۳۳۹ ۱۳۴۰
 ۱۳۴۱ ۱۳۴۲ ۱۳۴۳ ۱۳۴۴ ۱۳۴۵ ۱۳۴۶ ۱۳۴۷ ۱۳۴۸ ۱۳۴۹ ۱۳۵۰
 ۱۳۵۱ ۱۳۵۲ ۱۳۵۳ ۱۳۵۴ ۱۳۵۵ ۱۳۵۶ ۱۳۵۷ ۱۳۵۸ ۱۳۵۹ ۱۳۶۰
 ۱۳۶۱ ۱۳۶۲ ۱۳۶۳ ۱۳۶۴ ۱۳۶۵ ۱۳۶۶ ۱۳۶۷ ۱۳۶۸ ۱۳۶۹ ۱۳۷۰
 ۱۳۷۱ ۱۳۷۲ ۱۳۷۳ ۱۳۷۴ ۱۳۷۵ ۱۳۷۶ ۱۳۷۷ ۱۳۷۸ ۱۳۷۹ ۱۳۸۰
 ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ ۱۳۸۴ ۱۳۸۵ ۱۳۸۶ ۱۳۸۷ ۱۳۸۸ ۱۳۸۹ ۱۳۹۰
 ۱۳۹۱ ۱۳۹۲ ۱۳۹۳ ۱۳۹۴ ۱۳۹۵ ۱۳۹۶ ۱۳۹۷ ۱۳۹۸ ۱۳۹۹ ۱۴۰۰
 ۱۴۰۱ ۱۴۰۲ ۱۴۰۳ ۱۴۰۴ ۱۴۰۵ ۱۴۰۶ ۱۴۰۷ ۱۴۰۸ ۱۴۰۹ ۱۴۱۰
 ۱۴۱۱ ۱۴۱۲ ۱۴۱۳ ۱۴۱۴ ۱۴۱۵ ۱۴۱۶ ۱۴۱۷ ۱۴۱۸ ۱۴۱۹ ۱۴۲۰
 ۱۴۲۱ ۱۴۲۲ ۱۴۲۳ ۱۴۲۴ ۱۴۲۵ ۱۴۲۶ ۱۴۲۷ ۱۴۲۸ ۱۴۲۹ ۱۴۳۰
 ۱۴۳۱ ۱۴۳۲ ۱۴۳۳ ۱۴۳۴ ۱۴۳۵ ۱۴۳۶ ۱۴۳۷ ۱۴۳۸ ۱۴۳۹ ۱۴۴۰
 ۱۴۴۱ ۱۴۴۲ ۱۴۴۳ ۱۴۴۴ ۱۴۴۵ ۱۴۴۶ ۱۴۴۷ ۱۴۴۸ ۱۴۴۹ ۱۴۵۰
 ۱۴۵۱ ۱۴۵۲ ۱۴۵۳ ۱۴۵۴ ۱۴۵۵ ۱۴۵۶ ۱۴۵۷ ۱۴۵۸ ۱۴۵۹ ۱۴۶۰
 ۱۴۶۱ ۱۴۶۲ ۱۴۶۳ ۱۴۶۴ ۱۴۶۵ ۱۴۶۶ ۱۴۶۷ ۱۴۶۸ ۱۴۶۹ ۱۴۷۰
 ۱۴۷۱ ۱۴۷۲ ۱۴۷۳ ۱۴۷۴ ۱۴۷۵ ۱۴۷۶ ۱۴۷۷ ۱۴۷۸ ۱۴۷۹ ۱۴۸۰
 ۱۴۸۱ ۱۴۸۲ ۱۴۸۳ ۱۴۸۴ ۱۴۸۵ ۱۴۸۶ ۱۴۸۷ ۱۴۸۸ ۱۴۸۹ ۱۴۹۰
 ۱۴۹۱ ۱۴۹۲ ۱۴۹۳ ۱۴۹۴ ۱۴۹۵ ۱۴۹۶ ۱۴۹۷ ۱۴۹۸ ۱۴۹۹ ۱۵۰۰
 ۱۵۰۱ ۱۵۰۲ ۱۵۰۳ ۱۵۰۴ ۱۵۰۵ ۱۵۰۶ ۱۵۰۷ ۱۵۰۸ ۱۵۰۹ ۱۵۱۰
 ۱۵۱۱ ۱۵۱۲ ۱۵۱۳ ۱۵۱۴ ۱۵۱۵ ۱۵۱۶ ۱۵۱۷ ۱۵۱۸ ۱۵۱۹ ۱۵۲۰
 ۱۵۲۱ ۱۵۲۲ ۱۵۲۳ ۱۵۲۴ ۱۵۲۵ ۱۵۲۶ ۱۵۲۷ ۱۵۲۸ ۱۵۲۹ ۱۵۳۰
 ۱۵۳۱ ۱۵۳۲ ۱۵۳۳ ۱۵۳۴ ۱۵۳۵ ۱۵۳۶ ۱۵۳۷ ۱۵۳۸ ۱۵۳۹ ۱۵۴۰
 ۱۵۴۱ ۱۵۴۲ ۱۵۴۳ ۱۵۴۴ ۱۵۴۵ ۱۵۴۶ ۱۵۴۷ ۱۵۴۸ ۱۵۴۹ ۱۵۵۰
 ۱۵۵۱ ۱۵۵۲ ۱۵۵۳ ۱۵۵۴ ۱۵۵۵ ۱۵۵۶ ۱۵۵۷ ۱۵۵۸ ۱۵۵۹ ۱۵۶۰
 ۱۵۶۱ ۱۵۶۲ ۱۵۶۳ ۱۵۶۴ ۱۵۶۵ ۱۵۶۶ ۱۵۶۷ ۱۵۶۸ ۱۵۶۹ ۱۵۷۰
 ۱۵۷۱ ۱۵۷۲ ۱۵۷۳ ۱۵۷۴ ۱۵۷۵ ۱۵۷۶ ۱۵۷۷ ۱۵۷۸ ۱۵۷۹ ۱۵۸۰
 ۱۵۸۱ ۱۵۸۲ ۱۵۸۳ ۱۵۸۴ ۱۵۸۵ ۱۵۸۶ ۱۵۸۷ ۱۵۸۸ ۱۵۸۹ ۱۵۹۰
 ۱۵۹۱ ۱۵۹۲ ۱۵۹۳ ۱۵۹۴ ۱۵۹۵ ۱۵۹۶ ۱۵۹۷ ۱۵۹۸ ۱۵۹۹ ۱۶۰۰
 ۱۶۰۱ ۱۶۰۲ ۱۶۰۳ ۱۶۰۴ ۱۶۰۵ ۱۶۰۶ ۱۶۰۷ ۱۶۰۸ ۱۶۰۹ ۱۶۱۰
 ۱۶۱۱ ۱۶۱۲ ۱۶۱۳ ۱۶۱۴ ۱۶۱۵ ۱۶۱۶ ۱۶۱۷ ۱۶۱۸ ۱۶۱۹ ۱۶۲۰
 ۱۶۲۱ ۱۶۲۲ ۱۶۲۳ ۱۶۲۴ ۱۶۲۵ ۱۶۲۶ ۱۶۲۷ ۱۶۲۸ ۱۶۲۹ ۱۶۳۰
 ۱۶۳۱ ۱۶۳۲ ۱۶۳۳ ۱۶۳۴ ۱۶۳۵ ۱۶۳۶ ۱۶۳۷ ۱۶۳۸ ۱۶۳۹ ۱۶۴۰
 ۱۶۴۱ ۱۶۴۲ ۱۶۴۳ ۱۶۴۴ ۱۶۴۵ ۱۶۴۶ ۱۶۴۷ ۱۶۴۸ ۱۶۴۹ ۱۶۵۰
 ۱۶۵۱ ۱۶۵۲ ۱۶۵۳ ۱۶۵۴ ۱۶۵۵ ۱۶۵۶ ۱۶۵۷ ۱۶۵۸ ۱۶۵۹ ۱۶۶۰
 ۱۶۶۱ ۱۶۶۲ ۱۶۶۳ ۱۶۶۴ ۱۶۶۵ ۱۶۶۶ ۱۶۶۷ ۱۶۶۸ ۱۶۶۹ ۱۶۷۰
 ۱۶۷۱ ۱۶۷۲ ۱۶۷۳ ۱۶۷۴ ۱۶۷۵ ۱۶۷۶ ۱۶۷۷ ۱۶۷۸ ۱۶۷۹ ۱۶۸۰
 ۱۶۸۱ ۱۶۸۲ ۱۶۸۳ ۱۶۸۴ ۱۶۸۵ ۱۶۸۶ ۱۶۸۷ ۱۶۸۸ ۱۶۸۹ ۱۶۹۰
 ۱۶۹۱ ۱۶۹۲ ۱۶۹۳ ۱۶۹۴ ۱۶۹۵ ۱۶۹۶ ۱۶۹۷ ۱۶۹۸ ۱۶۹۹ ۱۷۰۰
 ۱۷۰۱ ۱۷۰۲ ۱۷۰۳ ۱۷۰۴ ۱۷۰۵ ۱۷۰۶ ۱۷۰۷ ۱۷۰۸ ۱۷۰۹ ۱۷۱۰
 ۱۷۱۱ ۱۷۱۲ ۱۷۱۳ ۱۷۱۴ ۱۷۱۵ ۱۷۱۶ ۱۷۱۷ ۱۷۱۸ ۱۷۱۹ ۱۷۲۰
 ۱۷۲۱ ۱۷۲۲ ۱۷۲۳ ۱۷۲۴ ۱۷۲۵ ۱۷۲۶ ۱۷۲۷ ۱۷۲۸ ۱۷۲۹ ۱۷۳۰
 ۱۷۳۱ ۱۷۳۲ ۱۷۳۳ ۱۷۳۴ ۱۷۳۵ ۱۷۳۶ ۱۷۳۷ ۱۷۳۸ ۱۷۳۹ ۱۷۴۰
 ۱۷۴۱ ۱۷۴۲ ۱۷۴۳ ۱۷۴۴ ۱۷۴۵ ۱۷۴۶ ۱۷۴۷ ۱۷۴۸ ۱۷۴۹ ۱۷۵۰
 ۱۷۵۱ ۱۷۵۲ ۱۷۵۳ ۱۷۵۴ ۱۷۵۵ ۱۷۵۶ ۱۷۵۷ ۱۷۵۸ ۱۷۵۹ ۱۷۶۰
 ۱۷۶۱ ۱۷۶۲ ۱۷۶۳ ۱۷۶۴ ۱۷۶۵ ۱۷۶۶ ۱۷۶۷ ۱۷۶۸ ۱۷۶۹ ۱۷۷۰
 ۱۷۷۱ ۱۷۷۲ ۱۷۷۳ ۱۷۷۴ ۱۷۷۵ ۱۷۷۶ ۱۷۷۷ ۱۷۷۸ ۱۷۷۹ ۱۷۸۰
 ۱۷۸۱ ۱۷۸۲ ۱۷۸۳ ۱۷۸۴ ۱۷۸۵ ۱۷۸۶ ۱۷۸۷ ۱۷۸۸ ۱۷۸۹ ۱۷۹۰
 ۱۷۹۱ ۱۷۹۲ ۱۷۹۳ ۱۷۹۴ ۱۷۹۵ ۱۷۹۶ ۱۷۹۷ ۱۷۹۸ ۱۷۹۹ ۱۸۰۰
 ۱۸۰۱ ۱۸۰۲ ۱۸۰۳ ۱۸۰۴ ۱۸۰۵ ۱۸۰۶ ۱۸۰۷ ۱۸۰۸ ۱۸۰۹ ۱۸۱۰
 ۱۸۱۱ ۱۸۱۲ ۱۸۱۳ ۱۸۱۴ ۱۸۱۵ ۱۸۱۶ ۱۸۱۷ ۱۸۱۸ ۱۸۱۹ ۱۸۲۰
 ۱۸۲۱ ۱۸۲۲ ۱۸۲۳ ۱۸۲۴ ۱۸۲۵ ۱۸۲۶ ۱۸۲۷ ۱۸۲۸ ۱۸۲۹ ۱۸۳۰
 ۱۸۳۱ ۱۸۳۲ ۱۸۳۳ ۱۸۳۴ ۱۸۳۵ ۱۸۳۶ ۱۸۳۷ ۱۸۳۸ ۱۸۳۹ ۱۸۴۰
 ۱۸۴۱ ۱۸۴۲ ۱۸۴۳ ۱۸۴۴ ۱۸۴۵ ۱۸۴۶ ۱۸۴۷ ۱۸۴۸ ۱۸۴۹ ۱۸۵۰
 ۱۸۵۱ ۱۸۵۲ ۱۸۵۳ ۱۸۵۴ ۱۸۵۵ ۱۸۵۶ ۱۸۵۷ ۱۸۵۸ ۱۸۵۹ ۱۸۶۰
 ۱۸۶۱ ۱۸۶۲ ۱۸۶۳ ۱۸۶۴ ۱۸۶۵ ۱۸۶۶ ۱۸۶۷ ۱۸۶۸ ۱۸۶۹ ۱۸۷۰
 ۱۸۷۱ ۱۸۷۲ ۱۸۷۳ ۱۸۷۴ ۱۸۷۵ ۱۸۷۶ ۱۸۷۷ ۱۸۷۸ ۱۸۷۹ ۱۸۸۰
 ۱۸۸۱ ۱۸۸۲ ۱۸۸۳ ۱۸۸۴ ۱۸۸۵ ۱۸۸۶ ۱۸۸۷ ۱۸۸۸ ۱۸۸۹ ۱۸۹۰
 ۱۸۹۱ ۱۸۹۲ ۱۸۹۳ ۱۸۹۴ ۱۸۹۵ ۱۸۹۶ ۱۸۹۷ ۱۸۹۸ ۱۸۹۹ ۱۹۰۰
 ۱۹۰۱ ۱۹۰۲ ۱۹۰۳ ۱۹۰۴ ۱۹۰۵ ۱۹۰۶ ۱۹۰۷ ۱۹۰۸ ۱۹۰۹ ۱۹۱۰
 ۱۹۱۱ ۱۹۱۲ ۱۹۱۳ ۱۹۱۴ ۱۹۱۵ ۱۹۱۶ ۱۹۱۷ ۱۹۱۸ ۱۹۱۹ ۱۹۲۰
 ۱۹۲۱ ۱۹۲۲ ۱۹۲۳ ۱۹۲۴ ۱۹۲۵ ۱۹۲۶ ۱۹۲۷ ۱۹۲۸ ۱۹۲۹ ۱۹۳۰
 ۱۹۳۱ ۱۹۳۲ ۱۹۳۳ ۱۹۳۴ ۱۹۳۵ ۱۹۳۶ ۱۹۳۷ ۱۹۳۸ ۱۹۳۹ ۱۹۴۰
 ۱۹۴۱ ۱۹۴۲ ۱۹۴۳ ۱۹۴۴ ۱۹۴۵ ۱۹۴۶ ۱۹۴۷ ۱۹۴۸ ۱۹۴۹ ۱۹۵۰
 ۱۹۵۱ ۱۹۵۲ ۱۹۵۳ ۱۹۵۴ ۱۹۵۵ ۱۹۵۶ ۱۹۵۷ ۱۹۵۸ ۱۹۵۹ ۱۹۶۰
 ۱۹۶۱ ۱۹۶۲ ۱۹۶۳ ۱۹۶۴ ۱۹۶۵ ۱۹۶۶ ۱۹۶۷ ۱۹۶۸ ۱۹۶۹ ۱۹۷۰
 ۱۹۷۱ ۱۹۷۲ ۱۹۷۳ ۱۹۷۴ ۱۹۷۵ ۱۹۷۶ ۱۹۷۷ ۱۹۷۸ ۱۹۷۹ ۱۹۸۰
 ۱۹۸۱ ۱۹۸۲ ۱۹۸۳ ۱۹۸۴ ۱۹۸۵ ۱۹۸۶ ۱۹۸۷ ۱۹۸۸ ۱۹۸۹ ۱۹۹۰
 ۱۹۹۱ ۱۹۹۲ ۱۹۹۳ ۱۹۹۴ ۱۹۹۵ ۱۹۹۶ ۱۹۹۷ ۱۹۹۸ ۱۹۹۹ ۲۰۰۰

gâs min zak mandavam mûn âirangîh î rûbân va dûsrûbîh î tanû
 yehvûntan lâ shâyad. (4) Nafshâ tanû pavan râmishn dârishn ;
 va râmishn min zak î frârûn mandavam ângûn pavan nivâzishn
 dârishn chîgûn zak î apûrnâê-ig ; va ângûn pad-ash tûkhshishn
 aîgh vad-ash râmishn akarj min tanû barâ lâ vazlûnâd. (5) Va
 amat râmishn zak mandavam bavîhûnêd î amat-ash ôl kâmag
 sâjênd, vinâs azash shâyad yehvûnt, zak mandavam lâ kûnishn ;
 barâ hân mandavam-ê î amat vabîdûnih-ayên râmishn afzâyêd, va
 vinâs yehvûntan lâ shâyad kûnishn. (6) Va pavan hîch ânînag
 râmishn min tanû barâ lâ shedkûnishn, mâ apûrnâê-ig kabad amat
 mandavam zak bavîhûnêd î amat-ash ôl kâmag sâjênd, vinâs azash
 shâyad yehvûntan ; amat pavan gaôharîgîh î zak mandavam î

1-1. DP. ۱۱۴۱۵۱; K., DM- ۱۱۴۳۵۱.—2. Thus in DP., K.; DM. ۱۳۵۱۰۱—
 3. DM. ۱۳۱۵۱۰.—4. K., DM. omit.—5. DM. ۱۱۱۰.—6. DM. ۴۲۴.—7. DP.,
 K. ۴۳۱۰.—8. K. ۱۳۱۵۱۰.—9. K. ۱۳۱۵۱۰.—10. DM. ۴۲۴; DP., K. omit.

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١
 ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢
 ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣
 ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤
 ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥
 ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦
 ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧
 ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨
 ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

frasâvandih î tanû va çhabun î gaêtâ ôl pađîrag deprûnând. (7) Va
 denâ andîshinand, aîgh aêdûn hangâr aîgh : ‘-Am gûft yegavîmûnêd
 kardân ;’ va ôl nafshâ bavîhûnastan denâ bûrzišn va nyôgîh
 âkhar-ich mâ sûd: Amat-am shedkûnt va barâ vazlûnt âvâyad,
 va amat aêdûn adîn frâj lâ vakhdûnam, aîgh-am dard î min
 barâ shedkûnt va vazlûnt, aôbash lâ yehamtûnêd.’ (8) Va
 anshûtâ-ân denâ 3 mandavam dûshvâr kardân, amat vabîdûnâ
 pađ-ash yasharûhtar yehvûnêd. (9) Aêvag zak î amat-ash kabad-
 ich tars va ziyân min gabrâ-î î khadîtunt yegavîmûnêd pađ-ash
 lâ kinîg, va zak gabrâ dûshman va anâg-kamag lâ, barâ dûst
 va nyogîh-kâmag yehvûnêd. (10) Aêvag zak î amat barâ ôl
 jivâg-î yehamtûnêd aîgh-ash khûrîshn vêsh aîgh aê pishn levatâ
 levît, va pavan-ich vêsh aôbash mađan aimîd lâ yakhsenunêd, afash

1. DM. 31333.—2. Better 11333.—3. Only DP. omits.—4. DM. 1314.
 —5. MSS. 31333 for 13133.—6. DM. 31333.—7-7. DM. 13333.—8. DM.
 13333.—9. DM. adds 11.—10. DM. 33.—11. K., DM. 133.

𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

xxxii. (1) 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

marđum mún khúrishn levit madam frâj yehamtünd chand
 shâyad bâhar yehabûnêd. (11) Aêvag zak î amat gabrâ î garshn
 levatâ nîshâ î garshn î an-dîdag, î lâ nafshâ, pavan vîshgar
 jivâg ôl agavîn yehamtünd, afashân khúrishn khúrđan sîr va
 khûram yegavîmünd, va aêvag ôl tanid avîr-kâmag, va âkhar-ich
 zak gabrâ rúbân dúshâram râi levatâ zak nîshâ lâ khelmûnêd
 va kâmag lâ râyînêd.

xxxii., (1) Gúft yegavîmúnêd aigh pavan zak î pavan
 zîdagîh baên âvâyad túkhshâgîh, va pavan zak î pavan rúbân
 baên kh^vish-kârih, va pavan zak î pavan barâ vidîrishnîh baên
 vêh-kerđarih sûd-âômandtar; va pavan zîdagîh dravistîh va
 padîkhû-îh va âsânîh va avâ-bîmîh va râmîshn; va pavan
 rúbân túkhshâgîh î pavan kerfag, va pâhrîj î min vinâs;
 va pavan barâ vidîrishnîh shem va hû-srúbîh âvâyîshnîg.

1. Thus in DP., K.; DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 yavyân.—2. Thus in DP., K.; DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀.—3.
 Only DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀.—4. DP., K. repeat 𐬀𐬎𐬎𐬀.—5. MSS. 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀.—6. DP., K. 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀.

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11

pâs madam frâj vabîdûnêd, afash yêzata baên yakhsenunêd, va shaêdâ baên aôbash lâ shedkûnayên. (2) Mûn anshûtâih haît adîn-ash min âkhar î ôlâ âvâyad yehvûnt, mûnash bûzishn î rûbân nimâyêd. (3) Pavan haît av-gâm amat nafshâ tanû kar va kûr va gung hûmânâg barâ kûnishn; mâ kûrîh shapîr çhigûn zak mandavam nigîrîdan va ârzûg pađ-ash yehvûntan î ôl rûbân vizand; va karîh shapîr çhigûn zak mandavam vasham-mûntanî hamâr va pûrsishnî pavan rûbân azash shâyad yehvûnt; va gungîh shapîr çhigûn zak mandavam gûftan mûn afdûm pađ-ash âirakhtag va a-bûzishnîg yehvûnêd.

xxxv., (1) *Gûft yegavîmûnêd aîgh mûn hû-srûbih min dûsrûbih, va pasand îshapîrân min sarîtarân, va stâyishn min nikûhishn,*

1. K. ۵۰۳۱۰۳۰.—2. Thus in DP.; K., DM. ۵۳۱۰۳۰.—3. DM. adds ۴ by mistake.—4. Thus in DP.; K., DM. ۱۰۳۱۰۳۰.—5-5. Thus in DP., K.; DM. ۱۰۳۱۰۳۰.—6-6. Thus in DP., K.; DM. ۵۳۱۰۳۰.—7. Thus in DP., K.; DM. ۵۰۳۱۰۳۰.—8. DM. ۴.—9. DM. ۱۰۳۱۰۳۰.—10. DM. ۱۰۳۱۰۳۰.—11. Thus in DP., K.; DM. ۱۰۳۱۰۳۰.

۱ و سده ط م سده او سده ۱ و م سده د ا ا سده ۱ و سده ۱ و سده ۱
 ۲ و سده ۲ و سده ۲ و سده ۲ و سده ۲ و سده ۲ و سده ۲ و سده ۲
 ۳ و سده ۳ و سده ۳ و سده ۳ و سده ۳ و سده ۳ و سده ۳ و سده ۳
 ۴ و سده ۴ و سده ۴ و سده ۴ و سده ۴ و سده ۴ و سده ۴ و سده ۴
 ۵ و سده ۵ و سده ۵ و سده ۵ و سده ۵ و سده ۵ و سده ۵ و سده ۵
 ۶ و سده ۶ و سده ۶ و سده ۶ و سده ۶ و سده ۶ و سده ۶ و سده ۶
 ۷ و سده ۷ و سده ۷ و سده ۷ و سده ۷ و سده ۷ و سده ۷ و سده ۷
 xxxvi. م سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱
 ۸ و سده ۸ و سده ۸ و سده ۸ و سده ۸ و سده ۸ و سده ۸ و سده ۸
 م سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱
 xxxvii. م سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱ و سده ۱
 ۹ و سده ۹ و سده ۹ و سده ۹ و سده ۹ و سده ۹ و سده ۹ و سده ۹

va shapîr-dûshmanîh va nyôgîh î ôlâ î tanid lâ khâstan va pad-
 ash bisht yehvûntan, va pavan nafshâ lâ dâshstan. (5) Aîsh pavan
 aîsh zak tarsh kardân lâ tûbân î aedûn chîgûn vêh-dûshman aushûtâ
 pavan nafshâ tanû vabîdûnayên; mâ hamâi amat frâjîh va shapîrîh
 va avzûnî î pavan nyôgîh î shapîrân khaditunêd, bisht va tarsh-
 âômand yehvûnêd; va âvâdîh î yazadân râi frâjîh va vêhîh va
 afzûnî î nyôgîh î shapîrân baên gêhân hamâi haît.

xxxvi. Gûft yegavimûnêd aîgh avartûm dânišn zak yeh-
 vûnêd î ôl mandavam ayâpêd, va ayâpîshn-î zak shapîr mûn
 zak î lâ khavîtonêd, khavîtonêd aîgh: "Lâ khavîtonam".

xxxvii. Gûft yegavimûnêd aîgh dûsh-âgâs amat lâ hû-
 nyôgshidâr, lâ hamâg avzâr.

1. DM. ۱. — 2. Only DM. ۱. — 3. MSS. ۱. — 4. Thus in DP.,
 K.; DM. ۱. — 5-5. Thus in DP., K.; DM. ۱. — 6. DM. ۱. —
 7. Thus in DP., K.; DM. ۱. — 8-8. Thus in DP.; K., DM. ۱. — 9.
 Thus in DP., K.; DM. ۱.

xxxviii. (1) *gúft yegavímúnêd aigh pavan anshûtâ-ân man-*
davam î avîr nyôg: Daêna va haêm va khratû va hûnar va gadâ.
 (2) Haêm avzâr khûg î frârûn, levatâ shapîrân sâtûntan,
 vêhîh azash vakhdûntan, va sarîtarîh î pavan khadîtunêd
 min tanû î nafshâ barâ kardân. (3) Khratû avzâr tarsgâsîh î
 baên Yazadân, va dârîshn î nyôgîh î pavan shapîrân. (4) Hûnara
 avzâr râstîh va hû-mađan-îh. (5) Va Daêna avzâr hanâ astûbânih—
 astûbânih hanâ yehvûnêd aigh dûst î hû-haêm î dagyâ î shapîr
 gabrà, pavan tanû î nafshâ sharîtà vabîdûnêd, va yemalelûnêd
 aigh: “*Âhûg mâ khavîtun-âe yemalelûnî(h) aigh vairâtyam* ;” va
 amat-ash yemalelûnêd nyôgshêd va framân-bûrdâr yehvûnêd. (6)
 Aêvagânagîhâ denâ shapîr: âshkâragîh î pavan mînîshn va gûbîshn
 va kûnîshn.

1. DM. :: 101.—2. MSS. :: 101.—3. MSS. :: 101.—4. DM. 101.—
 5-5. Thus in DP., K.; DM. 101.—6. Only DM. omits.—7. Only DP.
 101.—8. MSS. 101.—9. Omitted in DM.

𐬰𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 * 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

XXXIX. 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 *
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 * 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 *

XL. 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 * 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 * 𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀

stahmag yehvünd va vishúpišn madam debrûnând, pavan lakhvâr
 ârâstan madam tûkhshênd ; mâ-shân mandavam î nafshâ haît aêdûn
 natrûnd chîgûn gabrâ nafshâ kadag.

xxxix., (1) Gûft yegavîmûnêd aîgh kolâ aîsh zak khaditunêd
 î ghar nigîrêd, va zak vashammûnêd î ghar nyôkshêd, va zak
 vindêd î ghar bavîhûnêd ; zak î mainûg nigîrishn amat-ash gaêtâ
 kârih baên gaddâ barâ jivâg jivâg aêvag-î ayôsh-ash mainûg avi-kâr.

xl. Gûft yegavîmûnêd aîgh Aharman ham-bandishnî min
 khûd-jûshagîh va a-nyôshidârih ; afash tanû va khayâ min dûsh-âgâsih ;
 va yehamtûnishn ôl aeshmavanân, va pat-jânîh min rîmanîh, va
 aîmîd min an-âshtîh va aburd-framânîh.

1. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀.—2-2. DP. 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 ; K., DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀.—3. DM.
 adds 𐬀𐬎—4. Thus in DP., K.; DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—5. Inverted in all copies.—6.
 Only DM. adds 𐬀𐬎𐬎𐬀 here by mistake.—7. Thus in DP.; K., DM. add
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 here by mistake.

XLI. *gûft yegavîmûnêd aîgh azvarîh bar niyâz-âomandîh, va*

varenîgîh bar pashimânîh, va khûd-jûshagîh bar niyâzânîh, va tar-
minîshnîh bar an-âstîh, va an-âstîh bar anbîn-bûdagîh.

XLII. *gûft yegavîmûnêd aîgh gabrâ zak dânâg î dûshman-î*

khavîtonast aîgh dûst kardân lâ tûbân: "Pavan denâ lâ tûkhshîshn
aîgh vêsh ziyân î li lâ âvâyêd; barâ pavan denâ avîrtar tûkhshîshn
aîgh-ash pavan li ziyânî kardân lâ tûbân yehvûnêd."

XLIII. (1) *gûft yegavîmûnêd aîgh vistâkhû bandag khûdâe*

bandag dûshman khûdâe yehvûnêd, hanâ râi mâ vistâkhû-îh
vistârîh, va min vistârîh vistâr-kûnîshnîh, va min vistâr-kûnîshnîh
kabad ras-padagîh, va min kabad ras-padagîh î bandagân âzârîshnî

1-1. MSS. ۱۱۱۱۱۱۱۱—2. DM. ۱۱۱۱۱۱۱۱—3. DM. ۱۱۱۱۱۱۱۱—4. Thus in DP.; K., DM. omit.—5. Thus in DP., K.; DM. ۱۱۱۱۱۱۱۱—6. MSS. ۱۱۱۱۱۱—7. MSS. ۱۱۱۱۱۱—8. Thus in DM.; DP., K. ۱۱۱۱—9. MSS. ۱۱۱۱—10. Thus in K., DM.; DP. ۱۱۱۱۱۱۱۱—11. Thus in DP., K.; DM. ۱۱۱۱—12. DM. ۱۱۱۱۱۱—13. DM. ۱۱۱۱—14-14. Only DM. omits.—15-15. Only K. omits.—16. MSS.

۱۱۱۱۱۱—17. DM. ۱۱۱۱—18. Thus in DM.; DP., K. ۱۱۱۱۱۱۱۱.

1. ¹ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ܘ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ² ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ³ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ܘ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ
 ܘ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ܘ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ⁴ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ⁵ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ
 ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ :: (2) ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ
 ܘ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ⁶ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ⁷ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ⁸ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ
 ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ⁹ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹⁰ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹¹ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ
 ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹² ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹³ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹⁴ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ
 ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹⁵ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹⁶ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ::
 (3) ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹⁷ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹⁸ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ ¹⁹ ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ

va aêshma î khûdâyân va sardârân, azash gûpkûnihêd ; va âzârishn
 va aêshma î khûdâyân pazd va pâd-frâs î bandagân, va haîtâ
 amat anbin-bûdagîh-ich azash yehvûnêd. (2) Zak î pâhlûm hûnara
 va avzâr î pavan paristishnî va nazdîg-mânesh î khûdâyân va
 sardârân han-darj haît aêvagânag-minishnîh va râz-nihûftârih, mâ
 râz î sardârân han-dishîhâ-tar sajîd dâshtan, aîgh vîmârih va âhûg î
 nihânig ; mâ vîmârih va âhûg î nihânig amat-ich ôl tanû vizâyêd ôl
 rûbân lâ vizâyêd ; va râz î sardârân khûp lâ dâshtan ol rûbân vizand
 î girân haît î amat anbin-bûdagîh î tanû afash padash vinâsgâr yehv-
 ûnêd. (3) Zak mûn ôl khûdâyân va sardârân lâ dûst, va baên lâ

1-1. DM. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—2. MSS. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—3. K. adds ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—4-4. DM.
 ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—5. Only DM. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—6-6. DM. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—7. MSS. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—8. Thus
 in DP., DM.; K. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—9. Thus in DP., K.; DM. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—10-10.
 These words are found in DP. only.—11. DM. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—12. Thus in DP., K.;
 DM. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—13-13. DM. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.—14. K., DM. ܡܢ ܡܢܪܝܢܐ.

1. DM. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠
 2. DM. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠
 3. DP. 𐭣𐭥𐭠
 4. DM. 𐭣𐭥𐭠
 5. DM. omits.—6. DM. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠
 7. DM. 𐭣𐭥𐭠
 8. DM. 𐭣𐭥𐭠
 9. DM. 𐭣𐭥𐭠
 10. DM. 𐭣𐭥𐭠
 11. DM. 𐭣𐭥𐭠
 12. DM. 𐭣𐭥𐭠
 13-14. DM. 𐭣𐭥𐭠
 15. DM. 𐭣𐭥𐭠
 16-17. DM. 𐭣𐭥𐭠
 18. DP., K. 𐭣𐭥𐭠

lâ khavitunêd, pavan-ich hû-tûkhshîh lâ shâyad shedkûnt pavan
 âsrûnân gâs yetibûnastan va framân yehabûntan : lâlâ-ih frûdîh î
 çhabun, va pîshîh va âkharîh î mandavam, masîh va kasîh î kâr, râs
 va vidarg î drûj, çhârâg va achârâg drîgûshîh. (4) Lâlâ-ih mainûg
 nigîrishnîh, frûdîh gaêtâ nigîrishnîh ; pîshîh haêm vaîrâstan, âkharîh
 khratû pûrsîdan ; masîh daëna han-bârîh, kasîh kerfâg-garîh ; râs
 ham-pûrsagîh, vidarg nyôshîdârîh ; çhâr tûkhshâgîh va padmânîgîh,
 achâr khûrsandîh va bûndâg-mînishnîh. (5) Mûn 10 mandavam
 lâ pavan agavîn, barâ pavan jvidâgîh, hûskârêd lâ Paôryôdkaêshîh,
 barâ aharmôg yehvûnêd :—mainûg va gaêtâ, va tanû va rûbân, va
 âsno-khratû va gaôshâôg-srûto-khratû, va kûnishn va bagô-bakhta,
 va Daëna va Mânsra.

1. DM. 𐭣𐭥𐭠.—2. DM. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠.—3. DP. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠.—4.
 DM. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠.—5-5. DM. omits.—6. DM. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠.—7. K. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠.—8. DM.
 adds 𐭣𐭥𐭠.—9. Thus in K., DM.; DP. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠.—10. DM. 𐭣𐭥𐭠.—11. DM.
 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠.—12. Occurs in DP. only.—13-13. Thus in DP., K.; DM. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠.—
 —14. DM. 𐭣𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠𐭥𐭠.—15. DM. 𐭣𐭥𐭠.—16-16. DM. 𐭣𐭥𐭠.—17. DP., K. omit.

וּמִן־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים (10) :: וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 מִן־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 (11) וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 (12) וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים
 וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים וְהָיָה כִּי תִּפְּצֶנּוּ אֶת־הַיָּדֵי הַיְּמִינִים

nyôgih min Ôlâ. (10) Shnâsag î Ôlâ mûn hamâi pavan shnâyishn, va ôlâ hamâi pavan shnâyishn î hamâi pavan hûsh, va hamâi pavan hûsh mûn kolâ mâ minêd va yemalêlûnêd va vabîdûnêd min Yazadân.

(11) Barâ anshûtâ-ân denâ hand mandavam î avîr pâhlûm; denâ-cha aêdûn: marðûm-dûstîh va âsht-kh'âyîsh va râstîh va kh'îshâvand-yârih va air-mînishnîh va bûndag-mînishnîh va râðîh va sipâsdârih va ham-pûrsagîh va patmânîgîh. (12) Dâtô î Aûhar-mazda, anshûtâ-dûstîh; va dâtô î Vohûmanô, âsht-kh'âyîsh; va dâtô î Arða-vahîshata, râstîh; va dâtô î Shatravar, kh'îshâvand-yârih; va dâtô î Spendarmad, air-mînishnîh va bûndag-mînishnîh; va dâtô î Hvardad, râðîh va sipâsdârih; va dâtô î Amerdâd, ham-pûrsagîh va padmânîgîh.

1. DM. adds ۱۰—2-2. Thus in DP., K.; DM. omits.—3-3. Only DP., K. omit.—4-4. DM. ۱۰۱۰۱۰۱۰—5. DM. ۱۰۱۰۱۰۱۰—6. K. omits.—7-7. DM. ۱۰۱۰۱۰—8. DM. ۱۰۱۰; DP., K. ۱۰۱۰—9. K. :: ۱۰۱۰—10. Thus in DP., K.; DM. ۱۰۱۰.

(13) 𐭥𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭥𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 * 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 * 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

(14) 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 * 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

(15) 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

(17) 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮

(13) *Hamâg denâ dâm afzâyishn va vakhshishn min Ôlâ Mûn hamîshag pavan shnâyishn, barâ amat-ash bîshînênd; va hamâg denâ dâm va dahishn kâhishn va narafsishn min ôlâ mûn hamîshag pavan bîsh, barâ amat-ash shnâsênd.*

(14) *Auzâr 2 denâ shapîr : benafshâ shapîr yehvûntan, va ôlâ î tanid shapîr kardan.*

(15) *Kolâ aîsh denâ 4 kardan kh^vish-gârih : Frashagard va Dâm-dahishnih va Rîstâkhîz va Tanû-î-pasîn. (16) Frashagard hanâ yehvûnêd mûn min drûj jvîd yehvûnêd. (17) Dâm-dahishnih hanâ yehvûnêd mûn denâ mandavam mînishn va gûbishn va kûnishn shapîr barâ vabîdûnêd. (18) Rîstâkhîz hanâ yehavûnêd mûn zak î afash âvôrd yegavîmûnêd lakhvâr khavitunêd yâityûntan.*

1. DP., K. 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮.—2. MSS. 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *veshishn*.—3. DM. 𐭮𐭮𐭮𐭮.—4. Thus in DP., K.; DM. 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮.—5. DP., K. 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮; DM. 𐭮𐭮𐭮𐭮.—6. DM. 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮.—7. DM. 𐭮.—8. DP., K. omit.—9. DM. 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮.—10. DM. omits.—11-11. Better 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮.

(19) וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב
 וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב

(20) וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב
 וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב
 וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב
 וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב
 וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב

(21) וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב
 וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב וְטוֹב

(19) Va Tanû-î-pasîn hanâ yehvûnêd mûn lakhvâr ôl tamâ khavitunêd vazlûntan aigh barâ yâtûnt.

(20) Mûn hamîshag min denâ 5 mandavam aêvag lâ hamâi nigîrêd, taraft yegavîmûnêd hûsh va khratû, afash âzûrd yegavîm-ûnêd ristag : Afdîh î Yazadân aigh vad sipâsdâr yehvûnâd ; shapîrîh î shapîrân aigh vad madam âmûkhtâd ; âhûg î nafshâ aigh vad barâ vairâyâd ; vâchag î Paôryôdkaêshân aigh vad rûbân pad-ash bûjâd ; âsrûnîh va artaêshâtârîh va vâstryûshîh va hû-tûkhshîh aigh vad lakhmayâ pad-ash bavîhûnâd.

(21) Min denâ 3 mandavam al mûshîd : min yazîshn î Yazadân, myâzda, va hanjaman ; mûn lâ khavitunêd vazlûntan, lâ vazlûntan

1. Thus in DP., K.; DM. 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭.—2. Thus in DM.; DP., K. 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭.—3. Thus in DP.; K., DM. 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭.—4. K. 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭.—5. Thus in DP., K.; DM. 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭.—6. Thus in DP., K.; DM. 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭.—7. Thus in DP., K.; DM. 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭.—8. DM. adds 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭.—9. Only DM. inserts 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭 by mistake.—10. Thus in DP., K.; DM. 𐭪𐭥𐭩𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭.

THE DĪNKARD.

BOOK VII.

[The Pahlavi Zarathûshtra-nâmah.]

INTRODUCTION.

𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀

(1) 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀

Shnâyishn î Dâdâr Aûharmazda, pavan-ich spûr âfrigânîh va vispa-âgâsîh paêsîd Daëna Mazdayasna, baên gêhân.

(1) HAFTÛM madam afdîh î Daëna Mazdayasna mahist âshtag, Spîtâmân Zaratûshstra ; zak mâ ôld varjâvand pavan Aûharmazda âshtagîh ; afash Daëna pavan gûbishn î Aûharmazda yehvûnt baên Vîstâspô malkâ kaêshvarîgân âfrigânîh-astan, min "Nikîz î Veh-Daëna". (2) Barâ pîsh min zak mâ Vêh-Daëna çihar⁶, va dahîshn rûbâgîh, afash padirastâr î fratûm pavan mainûg va gaêtâ ; va min zak âkhar vakhshvarân va paristagân va yaityûntârân î baên zimânag vad yashtô-fravâhar Zaratûshstra, afashân nisang-î min

1. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.—2. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.—3-3. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.—4-4. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.—5-5. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.—6. Better *châsra*.

𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀
 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

(3) 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

(5) 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀

gûbîshn va varj, mûn pad-ash baên anshûtâ pavan vakhshvarîh vâvarîh-ast havâ-and, nipisht chimîg.

(3) *Havâ-t min Daêna Mazdayasna* "Nikiz î Shapîr-Daêna" çîhar Aûharmazda haêm afash dânishn, pavan hamô-iyâftîh î fratûm dâm Vohûmanô Amaesûspend, va rûbâgîh fratûm mainûgîhâ baên Amaesûspendân avârîg yazadân, mainûgân yazadân; va gaêtâihâ baên Gâyôgmard î fratûm gabrâ pavan hangardîg bûndag padîraftârih î min Dâdâr Aûharmazda. (4) Va niyâzag vichârtârih î baên nafshâ zimânag pavan mînîdârih, va pad-ash vâniðâr-ash î drûj î zak zimânag va paîtiyârag; azash min Dâdâr âmûg mînishn hamâg zak î Aûharmazda baên gûbîshn fratûm.

(5) Min Shapîr-Daêna paêdâgîh î madam yehvûnishn dahishnîh î sipâs î Ôld î Yehvûninîdâr va Dâdâr, Spenâg-mainûg; madam anshûtâ fratûm niyâzag denâ, aîgh: "Nyôg lenâ Aûharmazda dahishn havâ-

1. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀.—2. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀.—3. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀.—4.4. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀.—5. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀. Better 𐬀𐬀𐬀𐬀.

ו כד נ שפח פח אונשונ¹ על נ מסמסא עטמל פח פח ש
 עמנדאן וואסן עטמל וו פפאט אפמלען טמס נ מסמסא
 וו פח עטמל וז טפאט אפ: (6) מסמסא נ א פ
 עטמל נ טמאקל פח פח פח טמל עטמל ו ו וואו אטמל²
 טמ וואסן כד נ אטמל פפאטמל דלען אטמל טמטמל
 טמטמל וז עטמל טמטמל וואו טמטמל אטמל אטמל
 פפאטמל דלען אטמל כד נ אטמל טמטמל אטמל אטמל
 ו טמטמל נ א טמ פח טמטמל³ ו טמטמל כד עטמל אטמל
 נ טמטמל טמטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל

(7) ו פח פח טמטמל טמטמל טמטמל טמטמל נ טמטמל
 אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל
 דלען אטמל: (8) ו טמטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל אטמל

ôm”; va zak î afdûm madam bûkhtagîh ehâr î anshûtâ pâhlûm
 dend, aîgh: “Gayân kûnishn pâhlûm, kanun amat-ash vîmârînêd
 ahvân î anshûtâ, kanun amat Aîb-gađ ôl dâmân mađ.” (6) Anshûtâ-
 ân î min patvand î Gâyôgmard mandavam-î dend shapîr amat kâr
 va kerfag vabîdûnayên, afash kûnishn zak î nafshâ hamaêstâr drûj
 vânidan — andâzag dahishnîg ôl patvandîg—aîgh: “Tân kolâ aêvag
 frîjvânîg haît nafshâ hamaêstâr drûj vânidan”; zak î pađ-ash
 yehvûnêd a-paitîyârâgîh va avîjâgîh î dâm min Aîb-gađ; va haît
 zak kâr mûn Dâđâr î dahishn aôbash yehabûnt.

(7) Va denâ-îch min Shapîr-Daêna paêdâg aîgh pavan
 zak î gûbishnîh arshûkhta Gâyôgmard ôl zak î Amaesû-
 spendân hû-ahûih mađ [aîgh Garôdemânîg]. (8) Va âkhar
 min Gâyôgmard, baên zimânag zimânag î vad yashtô-fravâhar

1. DM. adds נ.—2. DM. אטמל.—3. DM. :: טמטמל.—4. DM. אטמל אטמל אטמל.
 —5. DM. אטמל.

וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין

(9) וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין
 וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין וְלִבְיָמִין

Spîtâmân Zaratûhûshtra, hamâi bâhar azash ehand dânishn î âgâsih,
 va kûnishn bûjishn î anshûtâ î zak av-bâm, mûn pad-ash ôl paêdâgîh
 mað ; va âvâyishnîg yehvûnt mð pavan ham-pûrsagîh î ôl
 Dâdâr, va mð pavan khayâ madam bûrdârîh î avartarîg pavan
 Dâdâr framân î min Yazadân baên Shapîr-Daëna paêdâg, shem
 parvastag î vakhshvar va padîraftâr va râyinîdâr manîtuntag.

(9) Ghîgûn viðarð Gàyôgmard, dadîgar min gaêtâ-ân ôl
 Masyê va Masyâni, î Gàyôgmard fratûm zâg, pavan gûbishn î
 Aûharmazda paêdâg ; aîgh, gûft ôl ôlð-shân amat-ash yehabûnt
 yehvûnt havâ-and, aîgh : “ Gabrà-îd, yehabûnt havâ-îd abû î abû
 harvisp î ahû î ast-âômand, va aêdûn lakûm gabrà al shaêdân
 yazîd ; mð-am bûndag-mînishnih yakhshenunishn ôl lakûm pâhlûm
 frâj yehabûnt, aîgh kâr va dâdîstân bûndag-mînishnihâ barâ nigirîd.”

1-1. DM. 146.—2. DM. 400 ; DP., K. 401.—3. DM. 147.—4.

DM. 402.—5. DM. 148.

(10) אַפּאַשאַן סטאַיִד דאַדאַרִיחַ אַהאַרמאַזדאַ, וַ מאַדאַם
 ראַפּט האַב־אַנד פאַבאַן קאַרִיש־גאַרִיחַ, אַפּאַשאַן קאַרְדִּי קאַם אַ דאַדאַר,
 פאַראַגאַנִינִיד קאַבאַד קאַר אַ גֶעְהַאן סוּד, וַרְזִיִד קְהַוְאַעְטִיג־דאַס פאַבאַן
 זַרְקְהִינִישְנ, פאַטוואַנדישְנ, וַ פִּיַר רִיבִישְנִיחַ אַ בַּעַן גֶעְהַאן דאַהִישְנאַן,
 אַ אַנְשִׁטַּא קַרְפַּגאַן פאַהְלִימ. (11) נִימִיִד דַּדַּאָר אָל אָל־שְׁחַאן
 אַרְזִיִד זאַרִיטִינִישְנִיחַ, אַחִיגִינִי פאַבאַן גִּיבִישְנִיחַ אַ אַהַרמאַזדאַ
 פַּעֲדַאָג, אִיגְחִ : “ Hאַנאַ לַאק, מַאַסְיֶע ! אַ תֹּוֹרַא, אַפּאַט האַנאַ אַרְזִיִדַּאָג, אַפּאַט
 אָל־שְׁחַאן אַוְזַאָר אַ אַוַּרִיג ; מינ קאַנִינִי אַרְזִי לַאק שְׁפַיִר קְהַוִּיטִינ־אַע.”

(12) דַּעַד־אִיחַ מינ וַעַח־דאַענאַ פַּעֲדַאָג אִיגְח־אַשְׁ גִּיפּט אַהַרמאַזדאַ
 אָל האַדיש, פאַבאַן יַעֲשַׁרְאַיִשְׁ מאַדאַם אַרְזַאנִיג, אַעַוַּאג מינ
 יאַזאַדאַן, אִיגְחִ : ‘ Hאַדיש ! אַ פאַבאַן יַעֲשַׁרְאַיִשְׁ מאַדאַם אַרְזַאנִיג,
 מאַדאַם סאַטִינֶשְׁ אָל מַאַסְיֶע וַ מַאַסְיַאנִי וַ זַאִק־אַשְׁ זַאִק אַ וַרְז אַ
 אַרְזִיִדַּאָג לַאקמַאַיַא מינ מַאַסְיֶע וַ מַאַסְיַאנִי, זַאִק אַ אָל־שְׁחַאן אַפּאַרִינִינֶשְׁ,
 אִיגְחִ : “ Lאַלַא מינ לַאקִימ האַנאַ אַרְזִיִדַּאָג יַעֲהַמְטִינַאָד, אַחִיגִינִי מינ

(10) Afashân stâyid Dâdârih î Aûharmazda, va madam raft havâ-and pavan kh'ish-gârih, afashân karđ kâm î Dâdâr, paragâninid kabad kâr î gêhân sùd, varzid khvaêtug-das pavan zerkhûnishn, patvandishn, va pûr rûbishnih î baên gêhân dahishnân, î anshûtâ kerfagân pâhlûm. (11) Nimûd Dâdâr ôl ôl-shân jûrdâg zaritunishnih, chigûn pavan gûbishnih î Aûharmazda paêdâg, aigh : “ Hanâ lak, Masyê ! î tôrà, afat hanâ jûrdâg, afat ôl-shân avzâr î avarig ; min kanun jrâj lak shapir khavitûn-âe.”

(12) Denâ-ich min Vêh-Daêna paêdâg aigh-ash gûft Aûharmazda ôl Hadish, pavan yesharâish madam arjânig, aevag min yazadân, aigh : ‘ Hadish ! î pavan yesharâish madam arzânig, madam sâtûnêsh ôl Masyê va Masyâni va zâk-ash zak î varz î jûrdâg lakhmayâ min Masyê va Masyâni, zak î ôl-shân âfrinînêsh, aigh : “ Lâlâ min lakûm hanâ jûrdâg yehamtûnâd, chigûn min

1. DM. 11141.—2. DM. 11142.—3. DM. 11143.—4. DM. 11144.—5. DM. 11145.—6. DM. 11146.—7. DM. 11147.—8. DM. 11148.

מִשְׁכָּהּ וּמְשַׁמְשֵׁתָּהּ אַחַד וְכִי לֹא־כִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד
 וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד
 וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד

(13) וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד
 וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד
 וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד
 וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד
 וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד

וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד
 וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד
 וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד וְכִי לֹא־כִי אַחַד

Aûharmazda va Amaesûspendân barâ ôl lakûm mađ ; min lakûm
 barâ ôl patvandân î lakûm jûrdâg yehamtûnâđ pavan apaitiyâra-
 gârih î min shaêdân ;” srâyishn Ahûnavar 2 pavan lakhvâr
 yegavîmûnishnîh î shaêdâ va drûj’.

(13) Va sâtûnt Hadish, pavan yasharâish madam arjânig,
 ôl Masyê va Masyânî; afash zadîđ zak î varz î jûrdâg lakhmayâ
 min Masyê va Masyânî î afashân yehabûnt; /afash ôlâ-shân
 âfrînînid, aîgh : “Lâlâ min lakûm hanâ jûrdâg yehamtûnâđ, chîgûn
 min Aûharmazda va Amaesûspendân barâ ôl lakûm mađ; min
 lakûm barâ ôl patvandân î lakûm yehamtûnâđ pavan apaitiyâra-gârih
 î min shaêdân”; afash srûđ Ahûnavar 2 pavan lakhvâr astishnîh î
 shaêdâ va drûj. (14) Va min yazadân nikizishn mađ havð-and
 Masyê va Masyânî ôl-ich vastarg-kerdârih, va shapânîh, va ahû-garih,
 va daûr-garih î kâdâ, va varzîgarîh va vâstryûshîh î pîshîgân, va

1. DM. ...—2. DM. ...—3. DM. ...—4-1. DM. omits. See §
 12 above.—5-6. DM. ...—6. DM. x e.

וְדִלְוֹתָאֵם לְפָנֶיךָ וּ דְנִסְרוּסֵךְ וְלִסְרוּסֵךְ עֹן לְפָנֶיךָ מִסְרוּסֵךְ
 עַד-מַטְעַן וּ דְנִסְרוּסֵךְ וְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ עַד לְנִסְרוּסֵךְ עֹן לְפָנֶיךָ
 (15) וּ מַטְעַן לֵךְ כִּי וְעַד-כֵּן לְפָנֶיךָ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וּ
 וְלִסְרוּסֵךְ וְכִי וּ מִסְרוּסֵךְ לְפָנֶיךָ וְכִי וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וּ
 וְנִסְרוּסֵךְ וְנִסְרוּסֵךְ וְנִסְרוּסֵךְ כִּי דָלֵךְ לֵךְ מִסְרוּסֵךְ וְכִי כִי לְנִסְרוּסֵךְ וּ
 וְנִסְרוּסֵךְ וְנִסְרוּסֵךְ עַד-כֵּן דְנִסְרוּסֵךְ וְנִסְרוּסֵךְ עֹן לְפָנֶיךָ מִסְרוּסֵךְ וּ
 מִסְרוּסֵךְ עֹן וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ

(16) וּ כִי וְכִי מִסְרוּסֵךְ לְפָנֶיךָ וְכִי וְכִי לְפָנֶיךָ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וּ דְנִסְרוּסֵךְ
 לְפָנֶיךָ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וּ כִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ
 וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ (17) וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ
 וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ
 וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ וְכִי לְנִסְרוּסֵךְ

kîrîg-shân fratûmih; va sâtunt min ôlâ-shân pavan patvand
 handâzag dahishnîg, va gêhân vastarishnîg ôl pîshagân baên
 pîshagân pûrîh.

(15) Va âkhar min zak vakhsh madam-barishnîg maḍ ôl
 Sâmag, î ôlâ-shân barâ, va ham-patvandân madam nyâk-ich, î ôl
 kaêshvar kaêshvar va kûstag kûstag î gêhân, zak darnâc mûn Dâḍâr
 ôl zak kaêshvar va kûstag vichîd; azash sâtûnishn va vastarishn pûrîh
 yehvûntan î anshûtâ pavan kaêshvar kaêshvar va kûstag kûstag.

(16) Va pavan hân av-gâm maḍ ôl Vâêgereḍa va Haôshyanga
 î Pîshdâd, madam nivârḍan î baên gêhân dâd î dahgânîh, gêhân
 varzîdârih, va dahyûpatîh, va gêhân pânaḡîh. (17) Afashân pavan
 ham-hakhagîh va Daêna dâḍî va ham-nîrûḡîh nivârḍ dahyû-
 patîh va varzîdârih î gêhân pavan rûbâḡîh va nivârishn va
 patvandishnîh î Aûharmazda dâmân va Daêna dâḍ î Aûharmazda.

1. DM. 31014.—2. DM. 11014.—3. DM. 1.—4. DM. 31013.—5.

DM. 11014.—6.6. DM. 11014.—7.7. DM. 11014.

(18) טעג זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען
טעג זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען

(19) און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען
און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען
און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען
און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען

(20) און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען
און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען
און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען
און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען
און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען און זאלן זיין געווען

(18) Afash zad, Hâôshyanga, pavan zak gadâ 2 srîshûtâg zak î Mâzana shaêdâ, 7 âmûkht-shûtâg î Aêshma.

(19) Min zak âkhar mad ôl Takhmûrapô î zayan-âvand ; afash vânið pavan zak gadâ shaêdâ va anshûtâ î vaðag, yâtûg va parig ; afash lakhvâr ramîtunt aûzdis-paristagîh, va rûbâginîð baên dâmân nîyâyishn va paristishn î Dâdâr ; afash deprûnâ Ganrâg-mainûg frâj vasht ôl asp karp 30 zimistân.

(20) Va mad baên hân zimânag, pavan zak î Aûharmazda ham-pûrsagîh, ôl Yima-shaêta î Vivangahânân ; afash min 4 pîshag î Daêna î haît âsrûnih va arataêshâtârih va vâstryûshîh va hû-tûkhshîh mekablunâ, 4 pîshag î haît âsrûnih va arataêshâtârih va vâstryûshîh va hû-tûkhshîh, va padash frâkhû-înîð va vârinîð va vakhshînîð gehân, va nivârd pavan

1. DM. 51111.—2. DM. 101111.—3-3. DM. 111111.—4. DM. 111111.—5-5. DM. 111111.—6-6. DM. 111111.—7-7. DM. 111111.

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰
 ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰
 ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰
 ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰
 ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰

patmân î aôj dâm amarg va azarmân va asûdishn va apûyishn va
 frâkhû va pôrû-shaêtih. (21) Va baên Vêh-Daêna pavan gûbishn î
 Dâdâr Aûharmazda ôl Yima paêdâg, aîgh: “Adîn zak î li gêhân
 frâdin [aîgh marag vêsh barâ vabîdûnâ], va adîn zak î li gêhân vârin
 [aîgh frapihtar barâ vabîdûnâ], va adîn min li mekablûnâ gêhân
 srâyishn va parvarishn va sardârih va madam-nigâsdârih, aêdûn
 barâ vabîdûnâ aîgh aish madam ôl î tanid rish va ziyân kardân lâ
 tûbân yehvûnâd.” (22) Afash mekablûnâ va kard Yima chîgûn-
 ash framûd Aûharmazda. (23) Afash pavan ham gadl frâkhûnîd
 zimîg 3 srîshvâtâg min zak mas chîgûn pish min zak yehvûnt;
 afash kard, pavan zak î ôl khûdâe-ih, amarg pâh va vîr va hân
 dahishn: mayâ, aûrvar va khûrishn, va khûrishn an-avsâyishn.
 (24) Va denâ-ich min Shapîr-Daêna paêdâg, aîgh-ash kard gêhân

1-1. DM. ۱۳۶۵.—2-2. DM. ۱۳۶۵.—3. DM. ۵۱۰۱.—4. DM. ۱۳۶۵.
 frapshtar.—5. DM. ۵۱۰۱.—6. DM. ۱۳۶۵.—7. DM. ۱۳۶۵.—8. DM.
 ۱۳۶۵. for ۱۳۶۵.—9. DM. repeats ۱۳۶۵.—10-10. DM. ۱۳۶۵.

𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭬𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲

(25) 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲

(26) 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲
 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲

pavan basimih chīgūn Garōdemāna; afash min Dādār vispō-âgâs framân, madam natrūntan î dâm min avisâishn pavan Malkôshân zimistân, kard Yima-kard-vara, va hân-ich kabad afdih min Shapîr-Daëna paëdâg.

(25) Va mađ baên hân av-bâm, min Dādār framân, ôl Fraêdûn î Âspigânân amat yehvûnt baên búrdâr aúrûsvar, min vâstryúshih bâhar î Daëna pishag pavan khelkûnishn min zak î Yima gadd va pad-ash firúzgarîhêd; va Fraêdûn, pavan zak firúzgarîhêd, pasakhûngûftâr yehvûnt Dahâg min búrdâr aúrûsvar; afash dardînîd va stardînîd zak vas-aôj drúj. (26) Mađ ôl 9 sâlag, frâj sâtûnt madam zak î ôld makhîtonishn; afash pavan zak firúzgarîh vâniđ Dahâg, bûkht va âsânîniđ azash dâmân, vâniđ Mâzandarân mâdîgân, spûkht zak î ôld-shân vizand va ziyân min kaêshvar î Hvanîras, bûkht Hva-

1. DM. 𐭠𐭮𐭲 only.—2. DM. 𐭠𐭮𐭲 Malkôsân.—3. DM. 𐭠𐭮𐭲.—
 4. DM. 𐭠𐭮𐭲. Better: 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲 𐭠𐭮𐭲.

וּדְמִיָּהּ אֶתְּלִיָּהּ מִן־: (27) מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־
 אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־

(28) אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־
 אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־

(29) אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־
 אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־
 אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־

niras kaêshvar barâ-rân 3. (27) Afash, min vâstryûshîh î Daêna sadîgar pîshag, vîshûftan î sij va akhdagîh spûjîdan bazeshgîh nimûd ôl anshûtâ-ân, va hân-ich kabad kard afd va gêhân sûd-gârih.

(28) Va mað baên Fraêdûn zindagîh ôl Airîch î Fraêdûnân ham vakhsh min Dâdâr avar-barishnîh, va pað-ash parganand va varzîd airîh dâd gûshîdan—zak î pâhlûm yâna pavan kh^vâyishnî min abû, î Fraêdûn—afash mað min Dâdâr zak yâna pavan âfrîn î Fraêdûn.

(29) Va mað baên am ôl nâf î Fraêdûn, Airîch nâf; sâtunt levatâ Nairyôsanga yêzata ôl Mânûsh-gar, azash pûr rûbishnîh yehvunt î Airîchân taôkhmag. (30) Va mað ôl Mânûsh-ghîhr î Airân dahyûpat, afash pað-ash kard kabad afd-kard kâr, va vânid Siram va Tûj pavan zak î Airîch kin,

1-1. DM. אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ אֶתְּלִיָּהּ מִן־ A.—2. DM. אֶתְּלִיָּהּ מִן־ A.—3. DM. אֶתְּלִיָּהּ מִן־ nômuð. Better אֶתְּלִיָּהּ מִן־ A.—4. DM. אֶתְּלִיָּהּ מִן־ A.—5. DM. adds. אֶתְּלִיָּהּ מִן־ A.—6-5. DM. אֶתְּלִיָּהּ מִן־ A.—7. DM. אֶתְּלִיָּהּ מִן־ A.—8. DM. אֶתְּלִיָּהּ מִן־ A.—9. DM. אֶתְּלִיָּהּ מִן־ A.—10. Better אֶתְּלִיָּהּ מִן־ Mânûsh-khûr.

עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן
 עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן
 עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן

(31) עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן

עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן
 עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן
 עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן
 עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן
 עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן
 עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן

(32) עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן עבדא פאן קאסאן

pasakhûn-gûftâr yehvûnt frâkhû avô an-Aîr matâ, va nivârd khûdâê-ih î Airân, frâkhû-inîd va âvâdinîd Airân shatrô, firûzinîd Air matâ madam an-Aîrân.

(31) Pavan hân zimânag mađ ôl Aûzôbô î Tûmâspân, î Mânûsh-
 çhîhr î Airân dahyûpat nâf; pavan zak vakhsî va gadđ ham-dast
 zerkhûnishn, mađ ôl purnâê-gârih va mard-patmânîgîh baên apurnâê-
 gîh; pavan varz-gârih vîshâd ôl Airân matâ-ân vârân-mâđ; madam
 sâtûnt ôl makhituntan î an-Aîrân, spûkhtan va bâivârinîdanî min
 Airân shatrô; afash makhitunt Airân shatrô avâsinîdâr dahîg-
 yâtûg, mûn abû î ôlâ ham-khun-nushagân bîminîd, Frangrâsîyâg î
 Tûr, va vakhsîhînîd va âvâdinîd Airân shatrô, va afzûđ baên Airân
 shatrô kabad rûdân va rûdistâgân.

(32) Pavan hân zimânag mađ ôl Sâmân Kerêshâspô min

1-1. DM. עבדא פאן קאסאן.—2. DM. עבדא פאן קאסאן.—3. Generally spelt עבדא פאן קאסאן.—
 4-4. DM. עבדא פאן קאסאן.—5-5. DM. עבדא פאן קאסאן.—6. DM. עבדא פאן קאסאן.—7-7. DM. עבדא פאן קאסאן.

𐬰𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀

(35) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀

(36) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
(37) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀

mâhig karpô pavan rûd neflûnastan, va ôl yazishn î Zaratûshtra mađan paêdâg.

(35) Pavan hân zimânag mađ ôl Kaê-Arsh brâtarân, î Kabâđ nâf yehvûnt havâ-and; pađ-ash harvispô arvand va tagîg pâhrij havâ-and, va shkast kerdârih; va min ôlâ-shân zak î mas akh Kâê-Ûsa madam vakhdûnt khûdâê-ih î haft-kaêshvar, yehvûnt kabad-varzân va pûr-gadâ.

(36) Va ham zimânag mađ ôl Aôshnara î pûr-zîra yehvûnt î min zak î Yima gadâ; amat yehvûnt baên amîtar karezdâ afash âmûkht pavan gûbishnî min amîtar ashkûm kabad afdîh ôl am; afash pavan zerkhûnishn zad Ganâg-maînûg pavan pasakhûn-gûftârih î prashnân î mar î Frâchyâ î div-yastô. (37) Va mađ ôl framâdârih î Kâê-Ûsa, yehvûnt pavan zak î ôlâ khûdâê-ih î haft-kaêshvar râyinîdâr; afash, ahû-pat, âmûkht vîmond

1. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀.—2. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—3. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—4-4. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀.—5-5. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀.—6-6. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—7. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀.

וְאַחַרְכֵּן חֲפָצִים וְכִּי אִשְׁתְּ מַמְנוּ שֶׁ עָלָה לִפְנֵי יְהוָה וְאָמְרָה וְאָנֹכִי
 חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ
 (41) וְכִּי כִּדְעָהּ חִלְּסָהּ וְכִּי חָפְצָהּ וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ
 חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ
 חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ
 חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ
 חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ
 חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ
 חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ
 חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ חַפְצֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת כְּלָמֶיהָ

vakhsh aêvarzîd ôl râzîg jivâg, aîgh pad-ash amarg dâshtâr î tanû vad Frasho-gard, pavan Dâdâr kâm.

(41) Va min zak âkhar mad ôl Spitâmân Zaratûshtra ôl Dâdâr Aûharmazda ham-pûrsagih, afash padîraft min Vispô-âgâs Dâdâr Aûharmazda âfrinîd azash gâs, hangardîg va atshâmûrdîg-ich âsrûnîh va arataêshâtârih va vâstryûshih va hû-tûkshîh dânishn kûnishn âgâsih, hâm-bâr î Daêna Mazda-yasna yâityûntan pavan Dâdâr framân ôl Kaê-Vishtâspô malkâ, rûshnînîdan pavan zak î mas rûshnih baên ôld Avartûm yazadân Dahyûpat kaêshvar frazânagân, rubâgînîdan baên kaêshvar î 7 pavan hû-sakhunishnih î min dâm patvandishnî ôl Frasho-gard; (42) va pad-ash kerdârih î ôld î pûsrân Aûshîdar, Aûshîdar-mâh va Sadkshâns Frasho-gard baên ahvân î dâmân î Aûharmazda amarg; va nisang ayâtâr afash varechô gadd afdih nisang-î azîr nipisht va vandîd yegavimûnêd.

1. DM. ٤٤١.—2. DM. ١٤٧٠.—3-3. DM. ٤٥٠٧.—4. DM. ١٤٣٤.—5-5. DM. ٩٣١١.—6. DM. ١٤٧٠.—7. DM. ١٠١١.—8-8. DM. ١٤٥١.

(II.) 𐬰𐬀𐬛𐬀 𐬵𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

(III.) 𐬰𐬀𐬛𐬀 𐬵𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

(IV.) 𐬰𐬀𐬛𐬀 𐬵𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

(V.) 𐬰𐬀𐬛𐬀 𐬵𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

(VI.) 𐬰𐬀𐬛𐬀 𐬵𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

(VII.) 𐬰𐬀𐬛𐬀 𐬵𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀

(II.) *Afash zak î min zerkhûnishn î ôlê î varçhâvand frâj, vad madan î zak-ash ôl Aûharmazda ham-pûrsagîh.*

(III.) *Afash zak î min ham-pûrsagîh frâj, vad âfrîgânîh î zak-ash madam vakhshvarîh baên gêhân, va pađirafstan î bûrzâvand Kaê-Vishtâspô Daêna.*

(IV.) *Afash zak î min zak frâj, vad vikhîz î ôlê avizag rûbân ôl zak î pâhlûm ahvân.*

(V.) *Afash zak î âkhar âkhar-ich, min zak baên khûdâê-îh î râm-shah Kaê-Vishtâspô.*

(VI.) *Afash zak î min zak âkhar, vad han-çhâpishn î Aîrân khûdâê-îh.*

(VII.) *Afash zak î âkhar-ich min zak, vad hazangrôg-zima î Zaratûshtr-ân rôêshê va yehamtûnishn î Aûshîdar.*

(VIII.) *Afash zak* ¹ *âkhar-ich* min *zak*, vad *hazangrôg-zima*

â Aûshîdarân rôêshâ va *yehamtûnishn* ² *â Aûshîdar-mâh.*

(IX.) *Afash zak* ¹ *âkhar-ich* min *zak*, vad *hazangrôg-zima* ²

â Aûshîdar-mâhân rôêshâ va *yehamtûnishn* ³ *â Saökshâns.*

(X.) *Afash zak* ¹ *min* *yehamtûnishn* ² *â sûd-âðmand firûzgar*

afd Frasho-gard va *Tanû-i-pasîn*; *jvid jvid nisang-i* ³ *â afash.*

(VIII.) *Afash zak* ¹ *âkhar-ich* min *zak*, vad *hazangrôg-zima* ²
³ *â Aûshîdarân rôêshâ* va *yehamtûnishn* ⁴ *â Aûshîdar-mâh.*

(IX.) *Afash zak* ¹ *âkhar-ich* min *zak*, vad *hazangrôg-zima* ²
³ *â Aûshîdar-mâhân rôêshâ* va *yehamtûnishn* ⁴ *â Saökshâns.*

(X.) *Afash zak* ¹ *min* *yehamtûnishn* ² *â sûd-âðmand firûzgar*
³ *afd Frasho-gard* va *Tanû-i-pasîn*; *jvid jvid nisang-i* ⁴ *â afash.*

---

1. DM. omits.—2-2. DM. repeats *â sâkshâns* by mistake.—3. DM. *â sâkshâns*.

CHAPTER I.

𐬨𐬌𐬎𐬌𐬀
 𐬠𐬀 𐬌𐬀𐬀 𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
 (1-3) 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀

Madam afdih î paêdâgih-astan pîsh min zerkhûnishn î ôld zâdân farkhûtûm min am.

(1-3) *Aêvag aê î paêdâg, aîgh Dâdâr zak î Zaratûshstra gadâ lechadôn mâd-gasht vârâg ôl Zaratûshstra vidârd; amat framân yehvûnt min Aûharmazda zak gadâ min mainûg ôl gaêtâ va zak î Zaratûshstra mâd-gasht mađ, va paêdâgih-ast rabâ afdih ôl kabadân, çhîgûn Daêna yemalelûnêd, aîgh: "Adîn amat Aûharmazda zak î Zaratûshstra dahishn frâj brêhîniđ yehvûnt, gadâ adîn pîsh naêmag î Aûharmazda dahishn î Zaratûshstra madam gurikht, madam avô zak î Maêsha; va min zak î Maêsha madam gurikht, madam avô zak î Anagra Rûshnih; va min zak î Anagra Rûshnih madam gurikht, madam avô zak î Hvare-shaêta;*

1-1. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.—2-2. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.—3-3. DM. 𐬀𐬀𐬀.—
 4-4. DM. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.—5. DM. ∴ 𐬀𐬀.—6-6. These words are omitted in DM. by mistake.

1. DM. : 1. 2. DM. : 3. DM. : 4. DM. : 5. DM. :
 6. DM. : 7. DM. : 8. DM. : 9. DM. : 10. DM. :
 11. DM. : 12. DM. : 13. DM. : 14. DM. : 15. DM. :
 16. DM. : 17. DM. : 18. DM. : 19. DM. : 20. DM. :
 21. DM. : 22. DM. : 23. DM. : 24. DM. : 25. DM. :
 26. DM. : 27. DM. : 28. DM. : 29. DM. : 30. DM. :
 31. DM. : 32. DM. : 33. DM. : 34. DM. : 35. DM. :
 36. DM. : 37. DM. : 38. DM. : 39. DM. : 40. DM. :
 41. DM. : 42. DM. : 43. DM. : 44. DM. : 45. DM. :
 46. DM. : 47. DM. : 48. DM. : 49. DM. : 50. DM. :
 51. DM. : 52. DM. : 53. DM. : 54. DM. : 55. DM. :
 56. DM. : 57. DM. : 58. DM. : 59. DM. : 60. DM. :
 61. DM. : 62. DM. : 63. DM. : 64. DM. : 65. DM. :
 66. DM. : 67. DM. : 68. DM. : 69. DM. : 70. DM. :
 71. DM. : 72. DM. : 73. DM. : 74. DM. : 75. DM. :
 76. DM. : 77. DM. : 78. DM. : 79. DM. : 80. DM. :
 81. DM. : 82. DM. : 83. DM. : 84. DM. : 85. DM. :
 86. DM. : 87. DM. : 88. DM. : 89. DM. : 90. DM. :
 91. DM. : 92. DM. : 93. DM. : 94. DM. : 95. DM. :
 96. DM. : 97. DM. : 98. DM. : 99. DM. : 100. DM. :

min zak î Hvare-shaêta madam gurikht, madam avô zak Mâh ;
 min zak Mâh madam gurikht, madam ôl ôlâ-shân star ; min
 ôlâ-shân star madam gurikht, madam ôl âtâsh î pavan khânag î
 Zôish ; min zak âtâsh madam gurikht, madam ôl zak î Frâhim-
 ravânâ-Zôish nîshâ, amat zak kanîg lâlâ zerkhûnt mûn yehvûnt
 Zaratûshstra bûrdâr." (4-5) Min ôlâ rûshnihî ôl ham-gurikht
 andarg zimîg andarg âsmân; adîn rakhagîg parshn paêdâginîd
 aîgh-shân gûft yegavimûnêd baên vis î Frâkht-ravânân-Zoish :—
 "Pavan khûd-sûchishnihî âtâsh sûchêd," aîgh-ash îsmag pavan kâr
 lâ âvâyad; adîn ôl ôlâ kaêta madam sâtûnt havâ-and, ôlâ-shân
 ôlâ-ich râi chashinîd, aîgh-shân gûft aîgh : "Pûr gadâ-îh î
 ahû î ast-âômand khayâ min tanû gadâ, aîgh hamâg kh'ish-kârih
 min li-dendê barâ rûbâgîh yehvûnêd."

1. DM. : 2. DM. : 3. DM. : 4. DM. : 5. DM. :
 6. DM. : 7. DM. : 8. DM. : 9. DM. : 10. DM. :
 11. DM. : 12. DM. : 13. DM. : 14. DM. : 15. DM. :
 16. DM. : 17. DM. : 18. DM. : 19. DM. : 20. DM. :
 21. DM. : 22. DM. : 23. DM. : 24. DM. : 25. DM. :
 26. DM. : 27. DM. : 28. DM. : 29. DM. : 30. DM. :
 31. DM. : 32. DM. : 33. DM. : 34. DM. : 35. DM. :
 36. DM. : 37. DM. : 38. DM. : 39. DM. : 40. DM. :
 41. DM. : 42. DM. : 43. DM. : 44. DM. : 45. DM. :
 46. DM. : 47. DM. : 48. DM. : 49. DM. : 50. DM. :
 51. DM. : 52. DM. : 53. DM. : 54. DM. : 55. DM. :
 56. DM. : 57. DM. : 58. DM. : 59. DM. : 60. DM. :
 61. DM. : 62. DM. : 63. DM. : 64. DM. : 65. DM. :
 66. DM. : 67. DM. : 68. DM. : 69. DM. : 70. DM. :
 71. DM. : 72. DM. : 73. DM. : 74. DM. : 75. DM. :
 76. DM. : 77. DM. : 78. DM. : 79. DM. : 80. DM. :
 81. DM. : 82. DM. : 83. DM. : 84. DM. : 85. DM. :
 86. DM. : 87. DM. : 88. DM. : 89. DM. : 90. DM. :
 91. DM. : 92. DM. : 93. DM. : 94. DM. : 95. DM. :
 96. DM. : 97. DM. : 98. DM. : 99. DM. : 100. DM. :

(6) וַאֲפַעְדָּאֵג אִיגְהֵ שְׁחַעְדָּאֵן זַנִּישְׁן זַי־אַשְׁחָן מִן זַכַּ מַתָּא רַאִי פַאֵוֹן קַנִּיגְ פַּאִתְיָר־גַּאֲרִיחַ אֵל זַכַּ מַתָּא 3 הַאֵנֹה מַדַּמֵּ דֵבְרֻנָּה, זִמִּיסְתָּאן, וִיסְפֹה סִיגְ, וַאֲדִשְׁמַנָּאן יִ סְתַחֲמַג; אֲפַשְׁחָן פַּאֵוֹן זַכַּ יִ מַתָּאִיגָאן מִנִּישְׁן רַמִּיתֻנְט אִיגְהֵ חַנָּא וִיזַאנְד מִן יָאֲטֻגִיחַ יִ חַנָּא קַנִּיגְ אֵל מַתָּא מַדַּ, וַאֲד מַתָּאִיגָאן קַנִּיגְ פַּאֵוֹן יָאֲטֻגִיחַ יִ אַן־בַּסְאֵן־יְנִידָאן, וַאֲ מַדַּמֵּ בִירֻן קַרְדָּאן מִן זַכַּ מַתָּא, אֵל זַרְכְּחֻנְטִינִיֲתָרָאן שְׁחַפְט פַּאֲתְקָרִיד. (7-8) וַאֲ זַכַּ קַנִּיגְ אַבֻּ, בַּאֵן קַבַּאֲד צְחִמִּי מַדַּמֵּ אַוִּי־דַאֲד גֻּפְטַן יִ יָאֲטֻגִיחַ מַדַּמֵּ זַכַּ קַנִּיגְ, אֵל מַתָּאִיגָאן דֵּנַד־יֵחַ גֻּפְט, אִיגְהֵ: “אַמַּא חַאנָּא קַנִּיגְ בַּאֵן זַכַּ יִ לִי לָלָא זַרְכְּחֻנְט, אֵלֵּד חַרְוִיסְפֹה וַאֲכְשְׁשַׁ זַכַּ יִ אֲתָשְׁ פַּאֲעְדָּאֵג רֻשְׁנִיחַ מִן אֲכְחַר פְּרַאֲג קַרְדַּ, אִיגְהֵ־אַשְׁ מִן חַאמָּאֵג מַדַּמֵּ רֻשְׁנִיחַ בַּרְא יָאֲטֻנְט פַּאֵוֹן זַכַּ יִ תַּאֲרִיגְ לֵלְיָא, אַמַּא דֵּנַד קַנִּיגְ בַּאֵן זַכַּ יִ אַנְדַּרֻנְטַר קַאֲדַג אִיגְהֵ־אַשְׁ אֲתָשְׁ בַּאֵן לֵוִיֲט יֵתִיבֻנְעֵד; פַּאֵוֹן סַרְאֵ־יִ אֲתָשְׁ בֻּרְז וַאֲכְשְׁשִׁינְעֵנְד תַּמַּדֵּ אִיגְהֵ אַמַּא דֵּנַד

(6) Va paêdâg aîgh shaêdân zanishn zy-ashân min zak gadd râi pavan kanîg paîtîyâr-gârih ôl zak matâ 3 haênô madam debrûnâ, zimistân, vispô sîj, va dûshmanân î stahmag; afashân pavan zak î matâigân minishn ramîtunt aîgh hanâ vizand min yâtûgîh î hanâ kanîg ôl matâ mađ, vad matâigân kanîg pavan yâtûgîh î an-basân-inîdan, va madam birûn kardân min zak matâ, ôl zerkhûntînitârân shkaft patkârîd. (7-8) Va zak kanîg abû, baên kabad çhimî madam avi-dâđ gûftan î yâtûgîh madam zak kanîg, ôl matâigân dend-ich gûft, aîgh: “Amat hana kanîg baên zak î li lâlâ zerkhûnt, ôlâ harvispô vakhsh zak î âtâsh paêdâg rûshnih min âkhar frâj kard, aîgh-ash min hamâg madam rûshnih barâ yâtunt pavan zak î târig lelyâ, amat dend kanîg baên zak î andarûntar kađag aîgh-ash âtâsh baên levit yetibûnêd; pavan sarâe-î âtâsh burz vakhshînênd tamâ aîgh amat dend

1-1. DM. וַאֲפַעְדָּאֵג אִיגְהֵ שְׁחַעְדָּאֵן.—2. DM. זַכַּ מַתָּא.—3. DM. אֵל זַכַּ מַתָּא.—4. DM. וַאֲ זַכַּ קַנִּיגְ אַבֻּ.—5. DM. אֵל זַכַּ מַתָּא.—6. DM. אֵל זַכַּ מַתָּא.—7. DM. אֵל זַכַּ מַתָּא.

۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰

(9) ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰

(11) ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰۰

kanîg yetibûnêd rûshantar; aîgh tamâ aîgh âtâsh bûrz vakhsh-
 inênd min rûshnih î min li-denâ tanû barâ tâpêd; lâ zak î aêdûn
 gadâ-âdmand yâtûg yehvûnt".

(9) Va adîn-ich min zak î shaêdân sârinishn va Kavîg va
 Karapô î matâîg khûrsand lâ yehvûnt havâ-and; abû ôl kanîg sâtûn-
 tanî ôl Patîrîtarâspô, abû î dûdag î baên Spîtâmân matâ î madam
 Arâg rûdistâg, framûd; va kanîg zak î abû framân pađîrûft. (10)
 Zak âshûp î shaêdân dûsh-pargîhâ pavan aûz-sâyaginîđan î zak kanîg
 karđ; Yazadân vareh-âvandihâ ôl mađan î zak kanîg pavan nîshđ-ih
 ôl Pađrûshâspô, î Zaratûshstra abû, vahânaginîđ pavan shedrûnîđan
 î abû kanîg râi ôl mân î Patîrîtarâspô, î Pađrûshâspô abû.

(11) Aêvag hanâ î paêdâg, aîgh amat zak kanîg, pavan
 sâtûntani ôl zak dûdag, madam bâlist jîvâgî baên Spîtâmân matâ

1-1. DM. ۱۰۰۰۰۰۰۰—2-2. DM. ۱۰۰۰۰۰۰۰—3-3. DM. ۱۰۰۰۰۰۰۰.

1. DM. perhaps *𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀*. The writing is not legible.—2-2. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—3-3.
 DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—4. DM. repeats *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—5. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—6-6. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—
 7-7. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—8. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—9-9. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—10. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—11. DM.
 omits.

yegavimûnâd; azash nigîrîd va paêdagîh-ast rabâ afdîh ôl zak kanig,
 çhîgún Daêna yemalelûnêd : “ Havâ-t ôlâ yazadân avô ôlâ vâng barâ
 búrd min ôlâ-shân : ‘ Ôl zak vis sâtûn mûn ôlâ-shân, havâ-t giraftâr
 pavan bâlâê va frâkhû-tar pavan pâhnâê, mûn baên zak î zîndag
 gaôspend frehist ôl ham-sâtûnt ; jvîd ôl aiygârih î lak zak vis Bagô
 tâshîd, î kh’âvar.’ ” (12) Adin zak çharâtîg yegavimûnâd, afash
 barâ-ich nigîrîd, aîgh : “ Aûshmûrishn ôl hanâ gûbishn barishnîh
 medammûnêd aîgh-am kûnishn aêdûn ôl li abû-ich barâ framûd”.
 (13) Adin zak charâtîg frâj yedâ shûst, va min ôlâ-shân ôl zak
 vis madam satûnt, mûn yehvûnt Patîrîtarâspô matâ, va mađ zak
 gadâ ôl Paôrûshâspô î Patîrîtarâspô barâ.

(14) Aêvag hanâ î paêdâg, aîgh Dâdâr Aûharmazda zak î
 Zaratûhshtra fravâhar leçhadôn haôma ôl abitarân î Zaratûhshtra

1. DM. perhaps *𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀*. The writing is not legible.—2-2. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—3-3.
 DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—4. DM. repeats *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—5. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—6-6. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—
 7-7. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—8. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—9-9. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—10. DM. *𐬀𐬎𐬎𐬀*.—11. DM.
 omits.

...
...
...
(22) ...

...
...
...
...
...
(23) ...

...
(24) ...

tâshîm baên mayâ, baên zimîg, baên aûrvar, baên gaôspend ; azash tamâ barâ deprûnîm, ôl zak î Paôrûshâspô vis, mûn ôlâ Zaratûshtra kolâ dô ânînag hû-taôkhmîh yemale/ûnd, mûn-ich min Amaesûspendân Nairyôsanga, va mûn-ich min anshûtâ-ân Yima.

(22) Adîn Amaesûspendân stûnag ôl ham-tâshîd î haôma gabrà bâlâê, khûp, madam gaôna, va tar aîgh tar ; afashân ôl zak stûnag zak î Zaratûshtra fravâhar barâ bûrd, va zak tamâ Amaesûspendân frâj satûnînd min zak Anagra Rûshnih, afash tamâ barâ yehabunt pavan âsnô-vîra ; mâ afashân pairâmûn paêdâg barâ deprûnâ, afashân pairâmûn divâr barâ khaditunînd barâ a-ârâm. (23) Hamîshag haôma fûmâ-âômand aîgh, âvâyishnîg yehvunt, hamîshag min haôma mayâ vasht aîgh tar yehvunt.

(24) Va amat 3,000 shnat gaêtâ hastîshnih ân Aîb-dadîg 30

1. DM. 5325.—2. DM. 10011.—3-3. DM. 1002.—4-4. DM. 1001.—
5-5. DM. 10011.—6. DM. 1001.—7. DM. 1002.—8-8. DM. 1001.—9. DM. 1001.
Better 1001.

۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱
 ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱
 ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱
 ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱

۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱
 ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱
 ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱
 ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱
 ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱
 ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱

shnat lakhvâr yêhvünt, adin-shân frâjih ôl ham-ârâst, Vohûmanô va Ashavahishtô, madam avô ahû i ast-âômand barâ vasht havâ-and, tamâ frâj mađ havâ-and aigh 2 mûrû pavan barâ kh^vâyishnih yetib-ûnast havâ-and, 7 shnat pîsh zak gazân âshanô barâ gûd. (25) Ôl zak i ôlâ-shân mînishn, madam vazlûnt havâ-and Vohûmanô va Ashavahishtô, va zak mûrû ham-pûrsîd havâ-and, aigh: "Frâ-nâmishn lend, afamân zak haôma kh^vâyishn."

(26) Afashân aêdûn-ash pavan frâjih ôl ham-ârâstan, afashân zak haôma bavihûnastan, dô-bâr shkaft; haôma min ôlâ-shân zak i zakar pavan kolâ 2 pâitishtâna vakhdûnt, aêvag ôlâ i zakâe afashân zak haôma deprûnt, afashân zak tamâ barâ yehabûnt pavan zak van madam baên âsanânaq, va madam gaz nâhâd havâ-and, aigh vazlûnt havâ-and. (27) Madam avô zak i mûrû barâ âsana fravaft zak i Zaratûshtra fravash, va min-ich

1. DM. ۱۱۱۱۱۱۱—2. DM. ۱۱۱۱۱۱۱—3-3. DM. ۱۱۱۱۱۱۱—4. DM. ۱۱۱۱—5. DM. ۱۱۱۱—6. DM. ۱۱۱۱۱۱۱۱۱.

וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם

(29) וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם

ôlâ-shân gaz pavan zak van madam vad shaêdân dûbârîd, ôlâ
 fravâhar î Zaratûshstra ash zafra frâj makhîunt barâ gaz
 neflûnast havâ-and, barâ yemîunt havâ-and; min-ich ôlâ-shân
 baên khûn kanun yehvûnt havâ-and madam pavan shûsra,
 va zak srâdag-î barâ âvâyîdan. (28) Zak haôma baên zak
 darakht barâ patvast, va pavan bâlist î zak darakht, tamâ aîgh
 mûrû-ân âsanân yehvûnt, hamîshag-tar zar-gaôna vakhshîd.

(29) Âkhar min maðan î zak Zaratûshstra bûrdâr ôl
 Paôrûshâspô pavan nîshâ-ih, adîn-shân aêdûn pavan frâjih ôl
 ham-ârâst, Vohûmanô va Artavahishtô, tamâ frâj mað havâ-and
 ôl Paôrûshâspô baên gâvîyôt î Spîtâmân, afashân ôl zak
 haôma yâityûnt zak î ôlâ-shân mînîshn asrûnt. (30) Adîn frâj
 sâtûnt Paôrûshâspô—pavan mainûg kâmagîh ehîgûn mainûgân
 âvâyastan, mainûg Daêna-dânesîh aîgh mainûgân hamâî-sûd—madam

1. DM. 1191. —2. DM. 1191. —3. DM. 1191. —4. DM. 1191. —5. DM. 1191.

𐭠𐭮𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥

(32) 𐭠𐭮𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 (34) 𐭠𐭮𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥

avô mayâ î Dâitya, afash madam zak haôma khadîtant amat
 rûst yegavîmûnâd pavan zak van madam baên âsanânag.
 (31) Adîn-ash minîd Paôrûshâspô, aigh: "Madam-ich-am rûbishn,
 afam zak ehigûn lâlâ ôl zak haôma lâ andâzîd, zak van paskûn-
 ishñ; mâ jvitar min zak, Aûharmazdân¹⁰ haôma! tar medammûn-âc
 aigh nyôgih î mandavam min lak vêh."

(32) Adîn frâj sâtünt Paôrûshâspô, afash narm vêhân-vastarg
 madam yâvast patâsig; va li-tamâ afdih rabâ paêdâg yehvünt ôl
 Paôrûshâspô. (33) Madam denâ yemalelûnêd aigh hamâi vad
 amat Paôrûshâspô narm vêhân-vastarg madam yâvast, adîn
 haôma frâj sâtünt min avartûm sraêshvâtag zak vad ôl miyân
 î van, aigh kâmag madam barishn Paôrûshâspô. (34) Adîn ôl
 zak madam sâtünt Paôrûshâspô lâlâ yâvast vastarg, afash âsanô
 zak harvispô madam azdrûnâ, afash âsana zak harvispô pavan

1. DM. 𐭮𐭥𐭥𐭥.—2. DM. 𐭮𐭥𐭥.—3. DM. 𐭮𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥.—4. DM. 𐭮𐭥 𐭮𐭥.—5-5.
 DM. 𐭮𐭥𐭥.—6-6. DM. 𐭮𐭥𐭥.—7. DM. 𐭮𐭥𐭥 shûst.—8. DM. 𐭮𐭥𐭥.—
 9. DM. 𐭮𐭥.—10. Or, hû-haôma hân.....

ששון שו ששון ששון ששון¹ ו אלה ששון ששון² ו אלה ששון ו
 ששון ו אלה ששון³ ו אלה ששון ששון ששון⁴ ו אלה ששון ששון
 ששון ששון ו אלה ששון⁵ ו אלה ששון ששון ששון⁶ ו אלה ששון ששון
 ששון ששון ו אלה ששון⁷ ו אלה ששון ששון ששון⁸ ו אלה ששון ששון
 ששון ששון ו אלה ששון⁹ ו אלה ששון ששון ששון¹⁰ ו אלה ששון ששון

ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון
 ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון
 ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון
 ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון
 ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון
 ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון ששון

avâgih pavan avâgînîd, mânâg î ôlâ çhigûn mûn barâ î dûst, î
 2 sâlag va 3 sâlag, pavan tûshn dârishnih debrûnâ. (35) Azash
 medammûnast ôlâ min zak hû-ravâkkmih, afash ôlâ yazadân-
 haôma frâj debrûnâ, Paôrûshâspô ôl nâirik î mas azash aêdûn
 gûft, aigh: "Aêdûn lak Dûgdâub ôlâ yazadân-haôma madam
 nigâs yakhsenunêsh, hamâi vad amat ôlâ yazadân-haôma kâr va
 dinâ yehamtûnêd."

(36-38) Aêvag aê paêdâg aigh Daðâr zak î Zaratûshstra tanû-
 gaôhar lechadôn mayâ aúrvar ôl abítarân tanû madan rabâ afdih
 paêdâgih-ast ôl kabadân, çhigûn Daëna yemale/tûnêd:—"Adin
 amat Aûharmazda zak î Zaratûshstra dahishn frâj brêhînîd
 yehvûnt, gaôhar î tanû adin pîsh naëmag î Aûharmazda dahishn
 î Zaratûshstra madam gurikht, madam Hvardað va Amerdað,
 madam hû-avra, adin avra-mayâ frûd debrûnâ navag navag

1. DM. 4444.—2. DM. 4445.—3. DM. 4446.—4-4. DM. 4447.—5.
 DM. 4448, a slip of the copyist.—6. DM. 4449.—7. DM. 4450.

۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱

(39) ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱

sreshk sreshk, būndag va garmûg, pavan hanâ shâdîh î kîrâ-ân
 va virân; zak î hand shûsra chand aê tôrâ î zarîtantâr vardîshn,
 pavan zak madam aûrvar rûst havâ-and harvispô î min harvispô
 srâdag, madam pavan zak zimân amat zak î zakâi aûrvar shast,
 va madam-ich khûshk, va gaôhar î Zaratûhshtra min zak mayâ
 avô zak aûrvar mađ.

(39) Aêvag aê paêdâg aigh vad gaôhar î Zaratûhshtra
 barâ ôl abitarân yehamtûnâd adin min zak î Amaesûspendân
 súbârishn ôl olâ-shân aûrvar, madam sâtûnînîd Paôrûshâspô 6
 tôrâ î spaêtô î zard-gaôsha. (40) Va li-tamâ paêdâgîh-ast rabâ
 afdîh, chîgûn Daëna yemalelûnêd, aigh: "Ôlâ-shân torâ-ân 2
 a-zerkhûntag hû-paëma barâ; mađ, va gaôhar î Zaratûhshtra
 min aûrvar ôl zak tôrâ mađ, baên tôrâ paëma gûmîkht
 havâ-t." (41) Afash zak tôrâ lakhvâr sâtûnînîd Paôrûshâspô;

1-1. DM. ۱۱۱۱۱. — 2. DM. ۱۱۱. — 3. DM. ۱۱۱۱. — 4-4. DM. ۱۱۱۱. —

5-5. DM. ۱۱۱. — 6. DM. ۱۱۱۱.

𐬰𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬰𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀

𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀

afash gúft Paôrûshâspô ôl Dûgdâûb, aïgh: “ Dûgdâûb! ôlâ-shân
 tôrâ-ân 2 a-zerkhûntagân a-zâdagân paëma barâ maḍ, barâ
 ôlâ-shân tôrâ dûs, mûn zak ôlâ tôrâ çhikâmchâi ahû î ast-
 âômand râi gadâ.” (42) Azash lâla aústâḍ Dûgdâûb, afash zak
 dig yansegûnâ î çhatrûshvâtag nûzîhêḍ; afash min olâ-shân dûsîd
 zak zy-shân madam paëma, afash ôlâ yazadân barâ yehabûntan mas
 barâ afgûndîḍ; va gaôhar î Zaratûshstra baên zak paëma yehvúnt.

(43) Aëvag hanâ î baên kûshishn î paîtîyârag madam
 a-paëḍâgînidan va a-kârînidan î zak paëma paëḍâgîh-ast, çhî-
 gûn Daëna yemalêlúnêḍ, aïgh: “ Adîn madam pavan zak
 zimân shaêdân hanjamana davyîḍ, afash davyîḍ shaêdân-shaêda,
 aïgh: ‘ Barâ anbin yehvûnîḍ shaêdâ, tar lâla-îch zak khûrishn
 yehabûnt, aïgh sâkhtan barâ hankhetûnt mûn vad baên zak gabrû

1. DM. 𐬀𐬵𐬀. —2. DM. 𐬀𐬵𐬀. —3. DM. 𐬀𐬵𐬀. —4. DM. 𐬀𐬵𐬀. —
 5. DM. 𐬀𐬵𐬀 dūgîḍ. —6-6. DM. 𐬀𐬵𐬀. —7-7. DM. 𐬀𐬵𐬀. —8. DM. 𐬀𐬵𐬀.
 —9-9. DM. 𐬀𐬵𐬀.

𐬰𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀

(53) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 (54) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀

gūft aêvag madam levatâ tanid, madam yegavîmûnâd havâ-and
 ôl denâ kâr, afashân madam hâr-suft, aîgh-shân pavan âgûsh frâj
 vakhdûnt, aîgh: 'Lâ aêdûn mandavam a-varzishnih madam
 aûstîm, lâ amat li-tamâ kolâ 2 ôl ham yehamtûnd Râg va Naôdar.'
 (52) Adîn zak gabrâ ôl ham yehvûnt mûn yasharûb Zaratûshtra ;
 va li-tamâ ôl ham maðan tanû-gaôhar, fravâhar va gadd î
 Zaratûshtra baên bûrdâr am."

(53) Aêvag hanâ î paêdâg, aîgh âkhar min ham yehvûnishnih
 î Zaratûshtra baên bûrdâr am, shaêdân navag shkaft kûshid pavan
 marginîdan î Zaratûshtra baên amîtar ashkam ; afashân vimârinîd
 pavan zak î tijtûm va tij bîshinîdâr dard zak zy-ash bûrdâr, vad-ash
 yezbemûnast baêshâzih î an-âsânih râi ôl yâtûg bazeshgân pûrsîdan.
 (54) Va li-tamâ paêdâgih-ast rabâ afdîh ehîgûn Daëna yemalêl-

1. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—2. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—3. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—4. DM.
 𐬀𐬎𐬎𐬀.—5. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀 kh'âyishnih.

𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 (55) 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥

(56) 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥
 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥

ûnêd: “*Havâ-t adîn yazadân ôl ôlâ kâlâ-i barâ bûrd tamâ min avartar naemag, min Aûharmazda va min Amaesûspendân, aigh: ‘Charâtig! mûn vazlûn-âe, al ôl tamâ sâtûn-âe, hanâ râi mâ mandavam ôlâ-shân sîj pavan yâtûg bazeshgîh baêshhâzishnih; frâj yedâ khallûn, zak yedâ aesma yansegûnâ, va madam ôlâ apurnâe-ig râi basaryâ brêsh mâshyâ î tôrâ, va frâj ôlâ râi âtâsh brêsh, va ham ôlâ râi pavan âtâsh tâpêsh, va frâj ôlâ râi pavan gâs pâemêsh, va dravist yehvûn-âe.’*” (55) *Adîn-ich ôlâ charâtig frâj yedâ shûst, afash aêdûn kard çhigûn vashammûnt, va dravist yehvûnt.*

(56) *Aêvag hanâ î paêdâgîh-ast ôl kabadân amat katrûnt yegavimûnâd ôl-ash zerkhûnishn 3 yôm, pavan ânînaç î Hvareshaêta, pavan lâlâ vakhshishnih î zak-ash amat-ash fratîm frâshma*

1-1. DM. 𐭮𐭥𐭥𐭥.—2-2. DM. 𐭮𐭥𐭥𐭥.—3. DM. omits.—4-4. DM. 𐭮𐭥𐭥𐭥.—5. DM. 𐭮𐭥𐭥𐭥.—6-6. DM. 𐭮𐭥𐭥𐭥.—7. DM. 𐭮𐭥𐭥𐭥.—8. DM. 𐭮𐭥𐭥𐭥.

𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥

𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥

vastarih-êd, âkhar tanû paêdâgih-êd, çhigûn Daëna yemalêlûnêd:
 "Havd-t adin amat pavan zak î afdûm 3 lêlyâ, amat Zaratûshtra
 baên bûrdâr yehvûnt, aigh 3 yôm lakhvâr yehvûnt vad âkhar barâ
 zerkhûnt, zak vis hamâg rûshan yehvûnt î Paôrûshâspô. (57) Adin-
 shân gûft pavan barâ tachishnih Spitâmân asp-sardârân va pâh-
 sardârân, aigh : 'Barâ âvâyad avâsihâd vis î Paôrûshâspô, mûn ôld
 pavan harvispô sûrâg madam nîram pavan âsipishn âsipt yegavim-
 ûnêd.' (58) Adin-shân gûft pavan lakhvâr ôl ham-tachishnih, aigh :
 'Lâ barâ avâsiyêd vis î Paôrûshâspô râi, ôld pavan harvispô sûrâg
 madam nîram pavan âsipishn âsipt yegavimûnêd; lâlâ ôl zak
 zerkhûnt ôl zak khânag gabrà î râe-âômand.'"

(59-60) Hanâ-ich aëvag min afdih, aigh amat srûbô î zerkhûnishn
 afdih ôld gabrà î rabâ gadâ min gûbishn î Yima va hân-ich varechô-
 âvand pavan vakhsh madam bûrdârih î zak-shân min Yazadân baên

1. Better 𐭠𐭣𐭥.—2. DM. 𐭠𐭣𐭥.—3. DM. 𐭠𐭣𐭥.—4. DM. omits.

דַּסְרָאָהּ עֲבָדֵיךָ שֶׁ עָלְךָ וְכִי מִסְתַּחֲסֵף שֶׁ לֵבֵד
 לַעֲבָדֶיךָ כְּלִמְנוּחַ עֲשׂוּ מִדְּלִירָא כְּלִמְנוּחַ מִן לִירָא מִן מִסְתַּחֲסֵף
 מִן מִסְתַּחֲסֵף כִּד וְיִשְׁמַע מִמְּעַדְמֵיךָ מִן מִסְתַּחֲסֵף שֶׁ אֵינְךָ מִן מִסְתַּחֲסֵף וְ
 מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי לִירָא מִן מִסְתַּחֲסֵף שֶׁ לִירָא אֵינְךָ לֵבֵד
 מִן מִסְתַּחֲסֵף אֵינְךָ מִן מִסְתַּחֲסֵף לֵבֵד לֵבֵד אֵינְךָ מִן מִסְתַּחֲסֵף

(61) עֲשׂוּ מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי כְּלִמְנוּחַ מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי
 מִן מִסְתַּחֲסֵף לֵבֵד מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי מִן מִסְתַּחֲסֵף
 מִן מִסְתַּחֲסֵף מִן מִסְתַּחֲסֵף אֵינְךָ מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי
 דַּסְרָאָהּ אֵינְךָ שֶׁ אֵינְךָ מִן מִסְתַּחֲסֵף מִן מִסְתַּחֲסֵף אֵינְךָ מִן מִסְתַּחֲסֵף:
 (62) עֲשׂוּ כִד וְכִי מִן מִסְתַּחֲסֵף מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי מִן מִסְתַּחֲסֵף
 מִן מִסְתַּחֲסֵף אֵינְךָ מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי מִן מִסְתַּחֲסֵף וְכִי מִן מִסְתַּחֲסֵף
 וְכִי מִן מִסְתַּחֲסֵף מִן מִסְתַּחֲסֵף מִן מִסְתַּחֲסֵף כִּד מִן מִסְתַּחֲסֵף

sâtünt yegavîmûnâd; aîgh Yima ôl shaêdân gûft, aîgh: "Lâlâ li-tamâ
 zerkhûnêd avîzag yasharûb Zaratûshstra mûn lakûm, mûn shaêdâ
 havâ-îd, at-ân zak î kard a-kh^vâyishnih yehabûnêd, aîgh barâ
 a-chârinêd, î a-kerdârih-ich ôl lakûm yehabûnêd—akh^vâyishnih—aîgh
 lakûm nafshâ râi lâ tûbân bavîhûnast, aîsh lakûm râi lâ bavîhûnêd".

(61) Paêdâg aîgh srûbô î madam zerkhûnishn î Zaratûshstra,
 afash vakhshvarih râi aêvâj min vareh-âvandân, î chîgûn Yima va
 Fraêdûn va kabad frazânag anshûtâ hûzvagih-ast; barâ yazadân
 pavan-ich hûzvân î gaôspendân debrûnt va baên gêhân vistard, aîgh
 vad zak-ich gûkâê yehvûnâd madam-ash vakhshvarih. (62) Chîgûn
 zak î paêdâg aîgh baên khûdâê-ih î Kâê-Ûsa tôrâ-î yehvûnt, afash
 vareh-î min yazadân ôl tan mad yegavîmûnâd; va hamâi amat Afrân
 va Tûrân agavîn pavan vimond patkâr yehvûnt, zak tôrâ âityûnt

1. DM. 10110.—2. DM. 10110.—3-3. DM. 10110.—4-4. DM. 10110.—5-5.
 DM. 10110.—6. DM. 10110.—7-7. DM. 10110.—8-8 DM. 10110.

שׁטַד וּפְאַשׁ וְהַסְטָם מַלְטָא¹ וְהַסְטָם לְדָפְדָּפִי אַרְסָוֶ׃ (63) וְהַסְטָם
 דְּלַמְּדַתּוּ מַלְטָא וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם
 וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם
 וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם
 וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם
 וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם
 וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם
 וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם
 וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם וְהַסְטָם

afash vîmond î mîyân Airân va Tûrân râst nimûd. (63) Va min zak
 çhigûn Air dâdistân bavîhûnastan pavan Tûr pavan païtkâr drûj
 yehvûnt havâ-and, bâstân pavan zak vîmond nimûdârih î tôrâ Tûr
 airikht havâ-and, afashân min Airân zanishn mað havâ-and ; min zak
 barâ arêshk-ich zak-shân madam Kâê-Ûsa pavan-ich kh^vishîh ; afash
 zak afd-ehabun râi Tûrân madam zanishn va tapâhîh î zak tôrâ raft
 havâ-and ; afashân pavan yâtûgîh va parîgîh mînishn î Kâê-Ûsa
 madam zak tôrâ vishkaft, afash ôl arataêshâtâr-ash, î Sritô shem
 yehvûnt, framûd aigh zak tôrâ zekatlûntan ; ôlâ gabrâ pavan zanishn
 zak tôrâ mað. (64) Va li-tamad paêdâgîh-ast rabâ afdîh min zak tôrâ,
 çhigûn Daëna yemalelûnêd, aigh : “ Ôl ôlâ tôrâ pavan zak î mas
 gûbishn madam gûft, aigh : ‘ Al li madam makhîtun-âe, Sritô ! î
 haftûm î hanâ ramân ; kîn tûjîd mûn baën ahvân yasharâish kâmagtar

1. DM. מַלְטָא.—2. DM. אַרְסָוֶ.—3. DM. אַרְסָוֶ.—4. DM. אַרְסָוֶ.—5. DM.
 אַרְסָוֶ.—6. DM. adds אַרְסָוֶ by mistake.—7. DM. אַרְסָוֶ.—8. DM.
 אַרְסָוֶ.—9. DM. אַרְסָוֶ.

² כְּהָאֵלֵּיךְ וְכִי תֵּקֵם עָלַי אֶת הַקְּלִיפִּים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַפְּתָרִים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַגְּזָמִים אֲשֶׁר עָלַי
 וְאֶת הַקְּלִיפִּים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַפְּתָרִים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַגְּזָמִים אֲשֶׁר עָלַי
 וְאֶת הַקְּלִיפִּים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַפְּתָרִים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַגְּזָמִים אֲשֶׁר עָלַי
 (68) וְאֶת הַקְּלִיפִּים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַפְּתָרִים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַגְּזָמִים אֲשֶׁר עָלַי
 וְאֶת הַקְּלִיפִּים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַפְּתָרִים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַגְּזָמִים אֲשֶׁר עָלַי
 וְאֶת הַקְּלִיפִּים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַפְּתָרִים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַגְּזָמִים אֲשֶׁר עָלַי
 וְאֶת הַקְּלִיפִּים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַפְּתָרִים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַגְּזָמִים אֲשֶׁר עָלַי
 וְאֶת הַקְּלִיפִּים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַפְּתָרִים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַגְּזָמִים אֲשֶׁר עָלַי
 וְאֶת הַקְּלִיפִּים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַפְּתָרִים אֲשֶׁר עָלַי וְאֶת הַגְּזָמִים אֲשֶׁר עָלַי

maḍâr havd-âe ôl zanishn, aiġh-at aêdûn lâ tûbân avîsâinîḍan vad
 lakhvâr lâ yehvûnîm; frâj kanun-ich yemalelûnam aiġh zak
 gabrâ, pavan zak î afdûm vardîshn yehamtûnêd, Zaratûshtra
 î Spîtâmân, mûn tangîh yehabûnêd ôl shaêdân-shaêdâ, aiyyârân
 va dravandân-ich î 2-zangân.

(68) Afdîh î Zaratûshtra zanishn î shaêdân min zak î ôlâ
 gadâ va âgâsih î zak-ash, pîsh-ich min zerkhûnishn ol gehân
 maḍ yegavîmûnâḍ râi; amat Frâsiyâv î yâtûg shaêdâ-kâmagîhâ
 pavan bavîhûnastan î zak î ôlâ gadâ shkaft ranjîh-ast, çhîgûn
 Daêna yemalelûnêd, aiġh: "Adîn barâ patîḥ Frâsyâ,⁶ Tûr î
 kabad varjân, Spîtâmân Zaratûshtra, ôl zrêh î Frâkhû-
 kardî fratûm, dadîgar va sadîgar yâvar, afash zak gadâ barâ
 ayâftan bavîhûnast mûn-shân Airân mâdîgan matâ-ân, zâḍân
 azâḍân-cha, mûn-cha yasharûb; lâ ôl zak gadâ barâ ayâftan.

1. DM. ۱۰۳۱.—2-2. DM. ۱۰۳۱.—3-3. DM. ۱۰۳۱.—4. DM.
 ۱۰۳۱ by mistake.—5. DM. ۱۰۳۱.—6. Written in Pâzend.

(69) دنډ اڭح برآ دل هاروڤسپو هفت کاهشوار مار پاتڻ
فرنگرسيڤاغ، افاش باويهناست گادد ا زاراتوشتر.

(70) لي تامد اوشمردان ساجاغ تاوخمگ ا زاراتوشتر :—
زاراتوشتر ا پادرشاسپو ا پاترارتاسپو ا اورگادهاست*
ا هاههاداست* ا چيخشنوش* ا پاتراسپ* ا ارئجدارشن*
ا هارهار* ا سپتاما ا وايدشت* ا نايزم* ا ايرئح ا
دوراسرؤبو ا مانوش-چهر ا ايران داهيؤپات، ا مانوش-كهرنار
ا مانوش-كهرناغ، ا نيرؤكسنگ وارزئد بائن ويزاك،* ا ايرyak*
ا ثريتاك* ا بيتاك* ا فراؤشاك* ا زؤشاك* ا فراؤزاك* ا
گؤزاك* ا ايرئح ا فراؤؤن ا هوانيراس كهؤداه، ا پور-تورا
اسپغان ا نيؤگ-تورا اسپغان ا سؤگ-تورا اسپغان ا بور-تورا
اسپغان ا كردهار-تورا اسپغان ا سياه-تورا اسپغان ا

(69) *Dend-ich aigh barâ ol harvispô haft-kaeshvar mar patit*
Frangrâsiyâg, afash bavihunast gadd î Zaratûshstra.

(70) *Li-tamad aushmurdan sajâg taôkhmag î Zaratûshstra :—*
Zaratûshstra î Paôrushâspô î Patîrîtarâspô î Urugadhasp*
î Haêchadâsp* î Chikshshnush* î Paêtrasp* î Arêjadharshn*
î Hardhar* î Spîtâma î Vaêdisht* î Nayâzem* î Aîrîch î
Dûrâsrûbô î Mânûsh-çhîhr î Airân dahyûpat, î Mânûsh-khûrnar
î Mânûsh-khûrnâg, î Nêrôksang varzið baên Vîzak,* î Airyak*
î Thritak* î Bitak* î Frazûshâk* î Zûshâk* î Fragûzak* î
Gûzak* î Aîrîch î Fraëûn î Hvanîras khûdâê, î Pûr-tôrâ
Âspîgân î Nyôg-tôrâ Âspîgân î Sôg-tôrâ Âspîgan î Bôr-tôrâ
Âspîgân î Kerðâr-tôrâ Âspîgân î Siyah-tôrâ Âspîgân î

1. DM. 𐬨𐬀𐬯𐬀𐬎𐬌𐬌𐬀.—2. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎𐬌𐬌𐬀.—3. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎𐬌𐬌𐬀.—4-4
DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎𐬌𐬌𐬀.—5. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎𐬌𐬌𐬀.—6. DM. 𐬀.—7. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎𐬌𐬌𐬀.—8.
DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎𐬌𐬌𐬀.—9. DM. adds 𐬀.—* Written in Pâzend.

۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳
 ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳
 ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳
 ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳
 ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳ ۱۴۳۳

Spaêtô-tôrâ Âspîgân î Gêfar-tôrâ Âspîgân î Ramag-tôrâ Âspîgân
 î Vanô-fravishn Âspîgân î Yima haft-kaêshvar khûdâê, î
 Vivangahânân î Ayanghad* î Ananghad* î Haôshyanga î Pish-dâd
 haft-kaêshvar khûdâê, î Fravâg î Sîyâmag î Masyê î Gâyôgmard
 î fratûm gabrâ.

1-1. Written above the line in DM.—2-2. DM. ۱۴۳۳.—3. DM. ۱۴۳۳.
 —4. DM. ۱۴۳۳.

CHAPTER II.

𐬨𐬀
 𐬨𐬀
 (1-2) 𐬨𐬀
 𐬨𐬀
 𐬨𐬀
 (3) 𐬨𐬀
 𐬨𐬀
 𐬨𐬀

Madam afdih i paedâgih-ast âkhar min zerkhûnishn i ôlâ zâdân farkhû-tûm min am, vad maðan i zak-ash ôl Aûharmazda hampûrsagih.

(1-2) Aêvag aê paedâg aigh-ash pavan zerkhûnishn barâ khandid, min ôlâ barâ tarsid havâ-and 7 dayah zy-ash pairimûn yetib-ûnast havâ-and, afashân gûft barâ tarsishn, aigh: "Mâ denâ yehv-ûnt? Masih ayûf tarminishnih râi? Amat chigûn gabrâ i arj-âômand mûn min kh'ishkârih râmishn, aêdûn gabrâ apurnâe-ig âvig pavan zerkhûnishn barâ khandid." (3) Afash⁷ gûft, Paôrushâspô, aigh: "Barâ hanâ gabrâ ôl zak i narm pâh vastarg debrûnid; mandavam lak râi, nyôgih i lak râi, mûn Dûgdâûb havâ-âe," [aigh hanâ gabrâ rasishn i gadâ va yehamtûnishn i kh'ârîh frâj khaðitunt amat-ash pavan zerkhûnishn barâ khandid].

1. DM. 𐬨𐬀.—2. It is also written 𐬨𐬀 or 𐬨𐬀.—3. DM. 𐬨𐬀.—
 4. DM. 𐬨𐬀.—5. Better 𐬨𐬀 or 𐬨𐬀.—6. DM. 𐬨𐬀.—7. Or, az-ash.

(4) אֵבֵוּג הַנָּא יֵי פֵאֵדֵאֵג אִיגְה אֶחְהַר פֵּאֹרֻשְׁהַסְפֹּה אֵל קֵרָפֹה־יֵ
 דִּרְאֵרֻבֹה שְׁהַמ, מִן זַכ מַתָּא פַבַּאן יָאֲתֻגִּיחַ נָאֵמִיגְתַּר יֵהֻוּנְט, סָאֲתֻנְט ; אֲפַשְׁ מִן זֵרְכְּחֻנִּישְׁחַן יֵי זַרְאֲתֻשְׁחַטְרָא אֲפִדִּיחַ יֵי פַד־אַשְׁ פֵּאֵדֵאֵג
 יֵהֻוּנְט אִגָּאֵסִינִיד, וַאֲ כְּחַדִּיטֻנְטַן יֵי זַרְאֲתֻשְׁחַטְרָא רֵאִי אֵל קַדָּאֵג אֵיֲטִיֻנְט.
 (5) זַכ יָאֲתֻג, מִן זַכ יֵי זַרְאֲתֻשְׁחַטְרָא בַּאֵן זַכ גַּדָּא, בִּישְׁ מַדַּ וַאֲ אֲנָאֵג
 חֲשַׁשְׁיִד; דִּוּשְׁ-פַרְגִּיחָא יֵזְבֵּמֻנַּסְט תַּרֻגְרֹיֵשְׁהָ יֵי אֵלֵא פִּוּר-גַּדָּא אֲפֻרְנָאֵ-יֵג
 פַּבַּאן גַּוֹד אֲפִשְׁחַרְדַּאן וַאֲ מַרְגִּינִידַן. (6) וַאֲ לִי-תַמָּא פֵּאֵדֵאֵגִיחַ-אַסְט רַבָּא
 אֲפִדִּיחַ-יֵי אֵל קַבַּדָּאן, חֲחִיגֻן דַּאֵנַא יֵמַאֵלֵלֻנֵד, אִיגְה : “ אֲדִין אֵלֵא מַר אֲשְׁ אַוֹ
 אֶחְהַרִּיחַ גַּוֹד לַחְוָר רָאֵנִינִיד, [אִיגְה לַחְוָר חִי-שְׁחִיקַן], לֵא-חַא אֶחְהַר זַכ מַר פַּבַּאן
 זַכ גַּוֹד בַּסַּרְיָא פַּבַּאן זַאֲפֵרָא לַחְוָר גֻּדָּר יֵהֻוּנְט.” (7) אֵלֵא קֵרָפֹה מִן-יֵחַ
 זַכ בַּרְאֵ מַדַּמַּם זַרְאֲתֻשְׁחַטְרָא נִישְׁחַן, דַּכְּשְׁחַג יֵי אֲנָאֵג דְּרַאֲיִד, וַאֲ פֵּאֹרֻשְׁהַסְפֹּה
 מִן זַרְאֲתֻשְׁחַטְרָא פַּבַּאן וִישְׁחֻפִּישְׁחַן יֵי אֵפ־דֵּהַשְׁחַ

(4) Aēvag hanâ î paêdâg aigh âkhar Paôrûshâspô ôl Karapô-î Dûrâsrûbô shem, mûn baên zak matâ pavan yâtûgîh nâmîgtar yehvûnt, sâtûnt ; afash min zerkhûnishn î Zaratûshstra afdîh î pad-ash paêdâg yehvûnt âgâsînîd, va khadîtantan î Zaratûshstra râi ôl kadag âityûnt. (5) Zak yâtûg, min zak î Zaratûshstra baên zak gadâ, bish mad va anâg chashîd; dûsh-pargîhâ yezbemûnast tarûgrôyeshâ î ôlâ pûr-gadâ apurnâe-ig pavan gavô afshârdan va marginîdan. (6) Va li-tamá paêdâgîh-ast rabâ afdîh-î ôl kabadân, chîgûn Daëna yemalêlûnêd, aigh : “ Adin ôlâ mar ash avô âkharîh gavô lakhvâr rânînîd, [aigh lakhvâr hû-shikan], lâ-cha âkhar zak mar pavan zak gavô basaryâ pavan zafra lakhvâr gûdâr yehvûnt.” (7) Ôlâ Karapô min-ich zak barâ madam Zaratûshstra nîshân, dakhshag î anâg drâyîd, va Paôrûshâspô min Zaratûshstra pavan vishûpishn î âp-dehash

1-1. DM. אֵבֵוּג הַנָּא.—2-2. DM. זַכ מַתָּא.—3-3. DM. אֵל קֵרָפֹה.—4-4. DM. דִּרְאֵרֻבֹה.—5. DM. אֲפַשְׁ מִן זֵרְכְּחֻנִּישְׁחַן.—6. DM. וַאֲ לִי-תַמָּא.—7. DM. אֵלֵא קֵרָפֹה.

שֶׁאֵין מִלְּךָ אֲשֶׁר יִבְרַח מִיְּדֶיךָ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ¹ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ¹ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ¹
 (8) מִיְּדֶיךָ מִיְּדֶיךָ שֶׁ אֲשֶׁר מִיְּדֶיךָ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ² וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ²
 שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ³ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ³
 שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ (9) שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ
 וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ⁴
 כִּדְּוָדָבָר שֶׁ אֲשֶׁר מִיְּדֶיךָ שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ⁵ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ⁵
 שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ⁶ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ⁶
 שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ (10) שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ
 שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ [שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ⁷ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ⁷]
 שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ שֶׁ לֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ⁸ וְלֹא־תִבְרַח מִיְּדֶיךָ ⁸

shkaft tarsînîd, va ôl anbin kardân î Zaratûshstra sârînid.

(8) *Aêvag aê paêdâg, aîgh Karapô Dûrâsrûbô yâtûgihâ pavan mînishn Paôrûshâspô bimî min Zaratûshstra aêdûn ramîtunt, va mînishn î Paôrûshâspô aêdûn vinâsid, aîgh-ash min zak barâ tars-ich î min benafshâ Karapô margîh î Zaratûshstra bavîhûnast. (9) Madam mâ ânînag marginîdan ôld rây Paôrûshâspô min vîshûpishn î âp-ash avîchâr yehvûnêd, Dûrâsrûbô pûrsêd; va ôld Karapô aesma î kabad ôl ham-debrûntan va Zaratûshstra miyân zak aesma nipâyîdan, âtâsh madam âkhîzîdan va levatâ aesma sûkhtan, darmân yehvûntan drâyîd; va Paôrûshâspô ham-gaônag kard. (10) Va li-tamâ paêdâgîh-ast rabâ afdîh ôl kabadân, chîgûn Daêna yemazelûnêd, aîgh: “Lâ âtâsh baên aûrvar madam gurikht, [aîgh barâ lâ yâtûnt], va lâ aûrvar âtâsh frâj vakhdünt; barâ tachîd pavan hûsh zak am î bard-*

1-1. DM. 𐬰𐬀𐬯𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀.—2-2. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀.—3. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎.—4. DM. 𐬀.—

5. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎. Better 𐬀𐬯𐬀𐬎.—6. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎; perhaps for 𐬀𐬯𐬀𐬎 angizîdan.

—7-7. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎.—8. DM. 𐬀𐬯𐬀𐬎.

וּפְּרִי וַעֲשֵׂה וְזֵה וְאֵל וְלֵב בְּכֹחַ פְּרָגַת פְּרָגַת
כִּדְּוַי־טַמְנִין וְעֵינַי כִּדְּוַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

(11) מִי־וֹתָן אֵל וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין וְזֵה וְאֵל וְלֵב

בְּכֹחַ פְּרָגַת פְּרָגַת אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

כִּדְּוַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

(12) אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין אֲנִי וְעֵינַי טַמְנִין

kâmag, va fraj ôl ôlâ mad, hûsh-âômand afash yansegûnâ, afash zak barâ yehabûnt pavan zak î dashnô yedâ madam pavan khûstag.”

(11) Aêvag hanâ î paêdâg, aiġh âkhar Paôrûshâspô ôl Karapô Dûrâsrûbô madam lâ sùchinîdan î âtâsh gûft, va navag madam marginîdan î Zaratûshtra pûrsîd; ôlâ Karapô Zaratûshtra baên tang vidarg nîpâyîdan, va tôrâ-ân î kabad pavan zak vidarg sâtûnîdan vad tôrâ-ân lêlyâ regalâ sparîh-êd, ôl Paôrûshâspô darmân yehvûntan drâyîd; va Paôrûshâspô ham-gaônag kard. (12) Li-tamá-cha paêdâgîh-ast rabâ afdih ôl kabadân, çhîgûn Daêna yemalelûnêd, aiġh : “Zak ôlâ tôrâ madam sâtûnt mûn yehvûnt savag-âômand [aiġh-ash savag va mas yehvûnt min avârig tôrâ]; va pîr-âômand, va zak ôlâ levîn sâtûnt [aiġh pîsh min tôrâ î pîshôpâe]; zak ôlâ pîsh tachîd [aiġh pîsh î Zaratûshtra lâllâ yegavîmûnâd]; ôlâ min ôlâ

1. DM. :: 171.—2. DM. 31413.—3.3. DM. 1174.—4. DM. 314.—

5. DM. :: 172.—6. DM. 17.—7. DM. 31413.—8. DM. 31413.

[שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית] שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית

(13) שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית

pavan hamâg yôm barâ âmûrzið, [aigh-ash tôrâ-ân azâsh lakhvâr
 dâsht], fratúm ôl tamâ sâtûnt, afdûm barâ sâtûnt; barâ tachîð
 pavan hûsh zak am î barâ-kâmâg, frâj ôl ôlâ mad, hûsh-âômand
 afash zak yansegûnâ, afash zak barâ yehabûnt pavan zak î dashnô
 yedâ madam pavan khûstag."

(13) Aêvag hanâ î paêðâg aigh tanid Paôrûshâspô ôl zak
 Karapô mad, madam-ich lâ spardân î tôrâ-ân Zaratûshshtra gûft, va
 navag madam âînîmag marginîðan î Zaratûshshtra pûrsîð; ôlâ Karapô
 Zaratûshshtra âp-khûr-î pavan dêhân nipâyîðan, va aspân î kabad ôl
 zak âp-khûr tachîniðan, vad pavan aspân sûmb madam sparîh-êð,
 darmân yehvûnt drâyîð; va Paôrûshâspô ham-gaônag kard. (14) Va
 li-tamâ paêðâgîh-ast rabâ afdîh ôl kabadân, çhîgûn Daêna yemazêlûnêð,
 aigh zak ôlâ aspô madam sâtûnt, mûn yehvûnt sûmb-âvand, [aigh-ash

1. DM. שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית.—2. DM. adds שׁוֹמֵרֵי, a slip of the copyist.—3. DM.
 שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית.—4. DM. שׁוֹמֵרֵי הַבְּרִית.—5. DM. adds וְ.—6. DM. adds וְכִי, an error
 of the copyist.—7. DM. adds וְ.

† [אֶשְׁכְּחֶנּוּ אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח] וְאֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח
 † [אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח] וְאֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח
 † [אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח] וְאֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח
 † [אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח] וְאֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח

(15) אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח וְאֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח

אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח † אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח
 אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח † אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח
 אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח † אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח
 אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח † אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח
 אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח † אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח

sūmb stavratar yehvūnt], va zard-gūsh; va zak ôlâ pish sātunt,
 [aiǧh pish min aspô î pishûpâê], va zak ôlâ pish tachid, [aiǧh levîn
 î Zaratûshstra avar yegavîmûnâd], fratûm ôl tamâ madam sātunt,
 afdûm barâ satûnt; barâ tachid pavan hûsh zak am î barâ-kâmag,
 va frâj ôl ôlâ mađ, hûsh-âômand afash zak yansegûnâ, afash barâ
 yehabunt pavan zak î dashnô yedâ madam pavan khûstag.

(15) Aêvag aê paêdâg aiǧh tanid Paôrushâspô ôl zak Karapô
 mađ, madam-ich lâ sparđan î aspân-ich Zaratûshstra gûft, afash
 navag madam mâ ânînag margînidan î Zaratûshstra pûrsîd; va ôlâ
 Karapô, Zaratûshstra baên sûrâg î khun-nûshagân yekatlûntag î
 gûrg avganêđ, vad amat gûrg yehamtûnêđ, khun-nûshagân yekatl-
 ûntag khaditunêđ, Zaratûshstra pavan zak î khun-nûshagân kîn
 aeshmavanihâ sakûnêđ gangêđ, darmân yehvūnt drâyîd; va Paôru-

1. DM. אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח.—2. DM. אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח. Compare אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח in sec-
 tion 12 above.—3. DM. אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח.—4. DM. אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח.—5. DM. אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח.—6. DM.
 אֶתְּכֶם מִן־אֶרֶץ צָרַח.

𐬯𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 : (16) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀

(17) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀

shâspô ham-gaômag kard. (16) Li-tamâ paêdâgîh-ast rabâ âf/dih ôl kabadân, çhîgûn Daëna yemale/ûnêd: "Havâ-t amat zak gûrg barâ mad çhand yûzîh-ast, va zak Zaratûhshtra pavan aiyyârîh î Yazadân ôlâ gûrg.zad znug, aîgh-ash fûmâ aëvag levatâ tanid frûd khun-nûshagân."

(17) Aëvag hanâ î paêdâg aîgh ôl ôlâ madam sâtûnt havâ-and Sraôsha-yasharûb va Vohûmano, afashân barâ ôl ôlâ kûlûshag âitunînîd, azash dâyagânînîd hamâg tarsîd lelyâ. (18) Va barâ tachîd pavan aôsha¹¹ zak am î barâ-kâmag, frâj min haît ôlâ kûlûshag sâtûnt; afash gûft zan î géhân, aîgh: "Barâ útayûtan pavan sirîh dúbâr-âe"; mâ-ash pavan hanâ dâsht, aîgh: "Gûrg nyôg aêdûn ôl zak barâ aîgh-am nyôg havâ-âe, amat lak pavan vînîshn khadîtanîni ast ayûf khûn." (19) Frâj ôl ôlâ mađ húsh-âômand, afash

1. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀.—2. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—3-3. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—4. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀
 perhaps for 𐬀𐬎𐬎𐬀 Sraôsha yazada.—5. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—6-6. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—
 7. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—8. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—9. DM. adds 𐬀𐬎𐬎𐬀.—10. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀.—
 11. So read in connection with the 𐬀𐬎𐬎𐬀 mentioned above.

𐬰𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 (20-21)
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎

zak yansegûnâ, afash barâ yehabûnt, pavan zak î dahishn î Yazadân,
 madam pavan khûstag ; afash gûft zan î gêhân, aigh : “ Lâ lak
 âkhar barâ frâj yehabûnam, lâ amat li-tamad kolâ dô · ôl ham-
 yehamtûnd Râg va Naôdar.

(20-21) Va paêdâg aigh âkhar Karapô Dûrâsrûbô levatâ
 hâvishtha Kaêna ôl ham matâ mad va madam râyinishn î Zaratûshstra
 nigirîd ; afashân ehâr î madam vinâsidan margînîdan lâ, barâ man-
 davam î ôld ân-gaôna pûr-nîrûg va afd khadîtunt, ehigûn hanâ î
 paêdâg, aigh garyîd⁷ Brâtrûg-rîsh î Karapô, aigh : “ Li adîn baên zak î
 lenâ matâ min anshûtâ-ân pavan yâtûgîh dûr-nigirishn-tûm havâ-ôm,
 frâj ôld-shân matâ khadîtanam hû-framânîh, [aigh framân shapîr
 khavîtunêd yehabûntan] ; avzûnîgîh, [aigh afzûn mûn min vêsh
 yêhvûnêd, mûn mad va mûn-ich yehamtûnêd] ; hû-pâh, [aigh gaô-
 spend shapîr khavîtunêd dâshstan] ; hû-ramag, [aigh ramag î avârîg

1. DM. 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎.—2. DM. 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎.—3-3. DM. 𐬎𐬎𐬎.—4-4. DM. 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎.
 —5. DM. 𐬎𐬎𐬎.—6. DM. 𐬎.—7. Otherwise: davyîd.

مددسپس و سطل و سفا پندو¹ ارف¹ لد² واندلوا و لس¹ و لس¹ مدد
 سمد سج كد مددسپس سسلسلسو لسو سسوسا³ س⁵ لد مددسوسو :
 (30) و سفسا و¹ ارف لو ارف¹ اوو سلسلسو مدد بدلوس سفا
 س ارف اوو مدد سلسو اوو سلسو سلسو سلسو اوو ارف اوو⁴ لس⁴ و¹
 لس و¹ س¹ سلسو اوو مددسلسو و¹ سفا پند ارف لد واندلوا و
 لس¹ و¹ لس¹ سمد¹ سلسو¹ سلسو¹ [سفا سمد مددسوسو] سج سفا
 و اوو س¹ و لسفا اوو و لسو سسوسا اوو سسلسو و لس¹ و اوو
 و لسو لد مددسوسو :¹ (31) سمد و لو ارف سلسو سج
 اوو سفا سفا و كد و كد سسو و مددسلسو⁵ مدد اوو اوو سلسو
 سفا و سج و كلسو سمد و لو ارف اوو سفا و سفا و سسو
 اوو سلسو و سلسو لد اوو لو س

(32) سسوسو سمد و لسلسو سج سفا كلسوسلسو سس سس
 ولسو سسوسو كد مددسلسو سفا لسلسو¹ و ولسو و سفا و سفا

âsimân î azîr î denâ zimîg, ôlâ lâ kanârâg î râê va gadâ, hanâ aigh-ash
 baên zak âsimân dâdistân chîgûn yehvûnêd am lâ khaditunt. (30)
 Va amat-am ôl ôlâ lak barâ-ar pavan avar-barishnîh ash debrûnâ,
 afam min ôlâ barâ dir jvid jvid barâ nigirîd, adin min ôlâ barâ râê
 va gadâ ôl ham-dâsht pavan ârâstan î denâ zimîg, ôlâ lâ kanârâg î
 râê va gadâ; madam hanâ ham-bûd havâ-ôm, [aigh-am hanâ
 khaditunt], aigh min kûnishn î li-denâ barâ Tanû-î-pasîn yehvûnêd,
 barâ-am dâdistân î Tanû-î-pasîn lâ khaditunt. (31) Hanâ î lak barâ
 mînêd, aigh: 'Vabîdûnam mas min zak î zakâi ahû î ast-âômand';
 aêdûn vabîdûnêd-ich mîn lak aigh vazlûn-âe; hanâ î lak barâ
 pavan ôlâ î mas pâneg Vishtâspô katrûnêd, lâ pavan lak."

(32) Aêvag hanâ î paêdâg aigh amat Zaratûshtra 7 sâlag
 yehvûnt, zak Dûrâsrûbô min Brâtrûg-rîsh î Karapô kîm kâdâ

1.1. DM. ولس ولس.—2. DM. ولس ولس.—3. DM. سفا.—4. DM. لس.—5.
 DM. سلسو سلسو.

וּמְאַחַזְתָּהוּ¹ וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי

(39) וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי
 וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי וְעָשִׂיתָ עִי

vabîdûnâ-âd, yazishn ôl yashtârân âkhar sazâd, aigh ôl yazâd mûn âvâyad yashî”.

(39) *Aêvag hanâ î paêdag aigh âkhar Dûrâsrûbô Karapô ôl Zaratûshstra drâyîd, aigh: “Anâg lak yehvûnt marg, mûn tar fratûm min ahû î ast-âômand, baên Râg va Naôdar, min bâhar barishnîh; khayâ debrûnam frâj arjânîgînîd havâ-ôm, aigh-at bâhar min li barâ búrd; kanun palgân mûn pavan avar-barishnîh khayâ debrûnam, va hanâ yehvûnêd aigh-at dûsh-chashmîhâ pavan zak khânag nigîram zy-at levî”.* (40) *Va litamá rabâ afdîh-î paêdag yehvûnt madam Zaratûshstra, pavan dânâgîhâ pasakhûn-î ôl ôlâ mar pavan zak apurnâê-dâdîh, î chîgûn hanâ î Daêna yemale/unêd, aigh-ash gûft Zaratûshstra, aigh: “Barâ palgân min mar madam nigîram, pavan avzûnîgîh va bûndag mînîshnîh, aigh-at pavan zak khânag nigîram zy-at haît.”*

1. Thus in DM.—2-2. DM. וְעָשִׂיתָ עִי.—3-3. DM. וְעָשִׂיתָ עִי.—
 4. DM. וְעָשִׂיתָ עִי.—5. DM. וְעָשִׂיתָ עִי.—6. DM. וְעָשִׂיתָ עִי.—7-7. DM. וְעָשִׂיתָ עִי zekati-unêd.—8. DM. וְעָשִׂיתָ עִי.—9. DM. וְעָשִׂיתָ עִי.

(41) זכרן וזכרן כד נהבין זכרן וזכרן נהבין וזכרן וזכרן
 זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן
 זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן
 זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן

(42) זכרן וזכרן כד נהבין זכרן וזכרן נהבין וזכרן וזכרן
 זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן
 זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן
 זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן

(43) זכרן וזכרן כד נהבין זכרן וזכרן נהבין וזכרן וזכרן
 זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן
 זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן
 זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן זכרן וזכרן

(41) Aêvag zak î âkhar min hanâ pasakhûn î Zaratûshstra òl Dûràsrûbô madam òl Karapô paêðâg yehvûnt, çhîgûn Daêna yemalelunêð, aîgh: “A-kâr yehvûnt mar va stard çhand dareng î 10 aspa î pûr pîm dûsishn, mûn dûsîðâr aêvag yehvûnêð.”

(42) Aêvag aê paêðâg aîgh: “Amat min stardîh frâj yehvûnt òlâ yâtûg, adîn-ash tanid òl Zaratûshstra ham âînînag drâyîð, va Zaratûshstra pasakhûn zak ham gûft; navak a-kâr yehvûnt mar va stard çhand dareng î 20 aspa î pûr pîm dûsishn, mûn dûsîðâr aêvag yehvûnêð.”

(43) Aêvag hanâ î paêðâg aîgh: “Tanid amat min stardîh frâj yehvûnt òlâ yâtûg, adîn-ash òl Zaratûshstra ham âînînag drâyîð, va Zaratûshstra pasakhûn zak ham gûft; navak a-kâr yehvûnt mar va stard çhand dareng î 30 aspa î pûr pîm dûsishn, mûn dûsîðâr aêvag yehvûnêð.”

1-1. DM. omits.—2-2. DM. זכרן וזכרן.—3. DM. זכרן וזכרן.—4. DM. זכרן וזכרן.—
 5. DM. זכרן וזכרן.—6-6. DM. omits.—7. DM. זכרן וזכרן.—8-8. DM. זכרן וזכרן.—
 9. DM. זכרן וזכרן.—10-10. DM. omits.—11. DM. זכרן וזכרן misplaced.

(44) אָוואַג אַע פּאַעדאַג אַיַגְח אַמאַט מינ זאַק סטאַרדִיחַ פֿרַאַג
 יעִהוּבִינְט װאָ יאַטִיג, אַדין-אַש דאַוּיִד אַיַגְח: “זאַק ײַ אַן לענד אַספּױ
 וואַזינִידאַן מאַדאַם ראַס-ײַ וואַרדִיִד, [אַיַגְח באַען אַסרִינִיִד]; מױ באַרִא לי האַנאַ
 גאַנאַג פאַוואַן מאַנסראַ יעִהאַמְטִינִישְנִיחַ פאַוואַן דאַדִיסְטאַן-אַױמאַנְדִיחַ
 מאַרענְחִינִעִד; אַפאַשְאַן זאַק אַספּױ וואַזינִיִדאַן אַז-שְאַן מאַדאַם ראַס-ײַ
 באַסט.” (45) וואַ ליטאַמִד פּאַעִדאַגִיח-אַסט ראַבאַ אַפֿדִיחַ װל קאַבאַדאַן, עִחִיגִינְט
 דאַענאַ יעִמאַלִעִלִינִעִד, אַיַגְח: “אַמאַט באַרִא מאַד פאַוואַן אַפאַשְאַן עִחאַנְד
 יִיִגְיאַסְטאַ, אַפאַשְאַן דאַרד באַען יעִגאַוִימִינִאַד, פאַוואַן סאַחְמִיח-אַסט דענִד
 יעִהוּבִינְט ײַ אַוִױ פִּישְח יעִמאַלִעִלִינאַם, זאַק װלִד נאַסְהִינְט שְחִיטראַ, [אַיַגְח-אַשְח
 שְחִיטראַ פאַוואַן פִּוּסְט לַאִלַּא יאַטִינְט, אַזאַשְח שְחִקאַסט], וואַ פּאַחְלִיג אַזאַשְח ווִיסאַסט
 מינ ראַן; אַדין זאַק פֿרִיִד מִיִרד, וואַ אַדין זאַק ײַ װלִד קְחִינ-נִישְחאַג, וואַ
 אַדין זאַק ײַ װלִד קְחִינ-נִישְחאַגאַן קְחִינ-נִישְחאַג.”
 (46-47) אָעוואַג האַנאַ ײַ פּאַעִדאַג אַיַגְח פִּישְח-יעִח מינ מאַדאַן ײַ זאַק-

(44) *Aêvag aê paêdâg aîgh amat min zak stardih frâj yehvûnt ôlâ yâtûg, adin-ash davyîd aîgh: “Zak î ân lend aspô vâzînîdan madam ras-î vardîd, [aîgh baên asrûnîd]; mû barâ li hanâ ganâg pavan mânsra yehamtûnishnih pavan dâdistân-âômandih marenchinêd; afashân zak aspô vâzînîdan az-shân madam ras-î bast.”* (45) *Va litamêd paêdâgîh-ast rabâ afdih ôl kabadân, ehîgûn Daêna yemalelûnêd, aîgh: “Amat barâ mađ pavan afashân ehând yûjyâsta, afash dard baên yegavîmûnâd, pavan sahmîh-ast denê yehvûnt î avô pîsh yemalelûnam, zak ôlâ nas’hûnt shûsra, [aîgh-ash shûsra pavan pûst lâla yâtunt, azash shkast], va pâhlûg azash visast min rân; adin zak frûd mûrd, va adin zak î ôlâ khun-nûshag, va adin zak î ôlâ khun-nûshagân khun-nûshag.”*

(46-47) *Aêvag hanâ î paêdâg aîgh pîsh-ieh min mađan î zak-*

1. DM. אָו for אָע.—2. Better אָו.—3. DM. אַע for אַע.—4. Thus in DM.—5. DM. אָע: אָע.—6. DM. אָע: אָע.—7. DM. אָע.—8. DM.

וְכִּי הָיְתָה אִשְׁתִּי וְאֵת הַכֹּהֵן הַזֶּה הָיָה מֵאֲשֶׁר בְּרָצוֹן הָיָה לְאִשְׁתִּי וְלִי וְלִי וְלִי
 וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי
 וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי
 וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי
 וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי
 וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי
 וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי
 וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי
 וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי וְלִי

ash ôl ham-pûrsagih paêdâgih-ast madam-ash minishn î frâkhû-tar min hamâg gehân, avar-tar min kolâ gaêtâ chabun, levatâ zak î vispô viehîh-êd aôjô hûsh, zak î hamâg ayâv nîrûg vîra, va zak î kolâ viehîn patûg khratû ; va zak-ich î kabad pâhrîjishn Kayân gadâ, va zak î âirpat gadâ pûr-kâmagîh î ôl yasharâish va tûbân tûkhshâgîhâ va patîh, va avartarih-ich î pavan tagîgîh va arvandîh ; va zak-ich î tanû hû-çhîbrîh aôjô-bûndagîh, zy-ash pavan çhîhr denâ 4 pîshag, î haît âsrûnîh va arataêsh târîh va vâstryûshîh va hû-tûkhshîh ; va pâhlûm dûstîh ôl yazadân va shapîrân, va shkaft hamaêstârîh ôl shaêdân va sarîtarân. (48-49) Zak çhîgûnîh î mûn anshûtâ-ân dô-patishtâna yêzad-îh, yazadân pâhlûmîh va spûrîgîh pavan Âûhar-mazda sajîgîh afash, âsh tagîh padash nivârîh-êd ; vad yazadân pavan frâjtarîh zak-ash min kolâ haîtân, yehvûntân va yehvûnêdân aîsh,

1-1. DM. וְכִּי הָיְתָה אִשְׁתִּי.—2. DM. וְלִי וְלִי וְלִי.—3. DM. וְלִי וְלִי וְלִי.—4. DM. וְלִי וְלִי.—5. DM. וְלִי וְלִי.—6. DM. adds וְלִי.—7-7. DM. וְלִי וְלִי.

וְאַחַרְכֵּן אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ
 וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ
 וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ
 (50) וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ
 וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ

(51-52) וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ
 וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ
 וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ
 וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ
 וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ וְכִי אֲבִי אֲמַרְתָּ

yehamtûnishn zak-ash ôl âshtagih î Aûharmazda, va ahû va ratû î gêhân, bûjâgih î asij dahishnân min Aib-dad pavan hûzvân î kabad srâdag dânâg, pûr-nyôg î avbâm, baên gêhân a-vizandîh-îg, srûbô debrûnând. (50) Va shaêdân pavan hanâ aîgh hanâ î kabad Kig va Karapan ôl stûbinîdan va tapâhînidan î ôlâ sârînidan shapîrân, adîn-îch mađan dâsht va dûstih varzîd.

(51-52.) Afash pavan bûndagih î 30 shnatî min zerkhûnishn frâj Vohûmanô Amaesûspend pavan âshtîh î Aûharmazda madam mađ, amat-ash min rûd-î aêvatâg mayâ î haômîg-ân debrûnâ, chîgûn hanâ î Daëna yemalelûnêd, aîgh: “Amat ôl zak î sadîgar barâ tachishnih frâj mađ vad zak î zak shapîr Dâitya, frâj pavan zak fravast, va amat min zak lâlâ sâtûnt Zaratûshstra, ash gabrâ khadîtunt amat sâtûnt min rapîtvîntar naêmag,

1. DM. וְכִי for וְכִי.—2. DM. וְכִי אֲבִי.—3. DM. אֲמַרְתָּ.—4. DM. אֲמַרְתָּ.—
 5-5. DM. אֲמַרְתָּ.—6. DM. אֲמַרְתָּ.

1 ¹כד טרונן וטרנו ו כד אלה חטאות וטרנו וטרנו ולא [טע לוו טרוו¹
 2 ²קטטט¹ טרוו²] ו לנדד ומו [טע לוו ואד חטא לנדד טרוו³] ו³
 כד אלה חטאות וטרנו וטרנו ו אד כד ר טע לוו וטרנו וטרנו ו כד
 אלה חטאות וטרנו וטרנו ו טע כד ר דלית⁴ טעו לוו טט טרוו¹ וטרנו ו
 לו ו כד טרוו¹ וטרנו וטרנו ו טע לוו טרוו¹ וטרנו ו טרוו²
 מלנדד טרוו¹ וטרנו וטרנו ו[†] (53) מלנדד טרוו¹ וטרנו וטרנו ו
 טע חטא וטרנו וטרנו ו טע טט טרוו¹ וטרנו ו טע טע וטרנו ו
 טרוו¹ מלנדד טרוו¹ וטרנו וטרנו ו טע לנדד וטרנו וטרנו ו
 טרוו¹ וטרנו וטרנו ו

54 (54) טע טרוו¹ וטרנו וטרנו ו אד ו טרוו¹ וטרנו וטרנו ו אד ו
 אד ו טרוו¹ וטרנו וטרנו ו אד ו טרוו¹ וטרנו וטרנו ו אד ו

---

zak yehvūnt Vohūmanō, va *zak* ôlā medammūnast Vohūmanō
pīsh kerpō, [aigh pavan tanū chashmtar yehvūnt], va *pīsh*
nyôg, [aigh pavan kolā mandavam *pīsh* yehvūnt]; va *zak* olā
 medammūnast Vohūmanō *chand* *zak* î 3 *gabrà* *naēzag* *bâlâē*,
 va *zak* ôlā medammūnast Vohūmanō aigh-ash *zak* î sarvig tâk
 pavan yedā *debrūnt*, *mūn-ash* pavan *zak* aūrvar *barā* *debrūnā*
afash lâ aūrvar *barā* *rīshînīd*; *zak* *mainūg* tâk î Daēna
yehvūnt, *afash* hanâ *nimūd* aigh pavan Daēna aēdūn a-*rīshīdārīhâ*
āvayad *raftan*.” (53) Hait mūn aēdūn *yemalēlūnēd* aigh *mainūg*
āshtagih *yehvūnt*, *afash* hanâ *nimūd* aigh *baēn* *gehân* aēdūn *arīshī-*
dārīhâ avāyad *raftan*, aigh *levatā* kolā *aish* *āshatih* *yehvūnēd*.

(54) Amat avô *zak* î *tasūm* *barā* *tachīshnīh frāj* *maḏ*, *vad*
zak î *shapīr* *Dāitya*, *Arikhsan-rūd*, î *zak* *shem* *yehvūnt*, va *baēn* *zak*

1-1. DM. טרוו¹—2. DM. טרוו¹—3-3. DM. טרוו¹—4. DM. טרוו¹—
 5. DM. טרוו¹—6. DM. Anshân.

𐬀𐬵𐬭𐬀𐬵𐬭𐬀𐬵𐬭𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀
 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀
 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀
 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 (55) 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀
 𐬀𐬵𐬭𐬀 (56) 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀
 𐬀𐬵𐬭𐬀 [𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀] 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 (57) 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀
 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀
 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 (58) 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀

Zarātūshstra ash min miyân mayâ î haômîg-an deprūnayên, va pavan lâlâ-ih Zarātūshstra, ash zak î dashnô paîtishtâna min Arikhsan-rûd-î deprūnâ, afash madam lebūshîh nihûft, va baên zak ôlâ pîsh naêmag Vohūmanô padîrag âyûbîd. (55) Azash min ôlâ pûrsîd ôlâ gabrâ, aîgh: “Mûn havâ-âe; va min mûn havâ-âe?” “Zarātūshstra havâ-ôm, Spîtâmân.”

(56) Milayâ î Vohūmanô: “Zarātūshstra î Spîtâmân! pavan mâ lak frâj ranjagîh, [aîgh-at pavan mâ âvâyad amat ranjag barâ yehvûn-âe], pavan mâ lak frâj tûkshâgîh, va ôl mâ lak kâmag-dahishnîh.” (57) Pasakhûn î Zarātūshstra, aîgh: “Pavan yasharâish frâj ranjagîh, va pavan yasharâish frâj tûkshâgîh, va ôl yasharâish li kâmag-dahishnîh, [aîgh-am âvâyed ôl zak mandavam]; va yasharâish li chand khvâstâr havâ-ôm mînam.”

(58) Gûbishnî Vohūmanô: “Zarātūshstra î Spîtâmân! haîtô-îg zak

1. DM. 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 Anshân.—2. DM. 𐬀𐬵𐬭𐬀.—3-3. DM. 𐬀𐬵𐬭𐬀.—4. DM. 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀.—5. DM. 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬀𐬵𐬭𐬀 yasharâyîh.—6-6. DM. 𐬀𐬵𐬭𐬀.—7. DM. 𐬀𐬵𐬭𐬀.—8. DM. 𐬀𐬵𐬭𐬀 𐬀𐬵𐬭𐬀.

THE DINKARD.

BOOK VI.—(CONTINUED.)

E.

I. It is said that when a man embellishes¹ his own disposition, and yields up his own person to communion² with the sacred beings,³ the sacred beings from that time forwards protect him and entertain^{3a} him in just the same way as a man who (has) a calf, and is full of hopes⁴ for the calf,⁵ would tie a rope⁶ to his neck,⁷ and lead him to tillage and to ploughshare,⁸ and drive him on to where there is nourishing pasture,⁹ and hold him back¹⁰ from there where there is destruction.¹¹

II. (1) It is said that every person should highly (*lâlâ*) observe within his own self at least three times everyday,¹² thus : “ Am I in company of God, or of the Devil ? ” (2) And if he is in company of God then he ought to entertain God within his own self still more, and if he (is) with the Devil he ought to thrust¹³ him powerless out of his own self.

III. It is said that everybody ought to settle every day his account¹⁴ for the body as well as for the soul, thus : “ From where

1. *Vâivâyêt*, “improves.” 2. Better *Aévagânagâh*, “unanimity,” “communion.” 3. *Yazadân* also means “good spirits.” 3a. Or, “preserve him.”

4. *Aîmîtvâr*, “full of hopes.”

5. *Gâôtar-i*, comp. Skr. *gôtar* ; Pers. *gâûdar*, “a fawn,” “a calf.”

6. *Rasan-aê*, comp. Pers. *rasan*. 7. *Gîrûb*, comp. Pers. *gîlûb*, “neck.”

8. *Kîshn*, comp. Pahl. *kîshtan*, “to till.”

9. *Charag*, comp. Skr. *gaocharana*, Pers. *charâ* or *charâ kardan*, “to graze,” “to pasture.” *Aîgh charag frâj yakhsemunêt*.

10. *Lakhvâr yakhsemunêt*, “keeps back.”

11. *Vînâs*, Av. *nas*, “to decay.” *Min tanâ aîgh vînâs*, meaning “from any object which causes decay or corruption.”

12. Or, reading :—*kolâ denâ*, “all this.”—

13. *Barâ kînishn*, lit., “ought to do out.”

14. *Hamâr î tanâ va rûbân*.

have I eaten¹ and drunk² what I have eaten and drunk to-day ? How have I behaved³ ? Where was I originally⁴ ? Why have I come (here) ? What have I to do here ? And why have I to depart (from here) ? And how (*chim*) am I to depart ? And when I depart, whereto shall I go ? ”

IV. It is said that a man of spiritual belief has been (*yehvânt*) always⁵ exerting himself⁶ and craving⁷ from a conscientious mind⁸ for the spiritual and worldly beings that are good; (that is) the (right) sign (*dakhshag*) of spiritual belief.

V. It is said that a friend of the spiritual ones is that one who, whatsoever meritorious actions he performs, performs (them) for the sake of the spiritual ones ; and who seeks the good reward (*mizda*) from the spiritual and not from the earthly beings.

VI. It is said that that one is charitable who exerts himself and gives to the good⁹ (out of his own earnings), and gives (it) for the love of the soul,

VII. It is said that constancy¹⁰ for God (is) the best¹¹ of the constancy for anybody else ; the constancy for the soul (is) the best of the constancy for oneself ; and the constancy that one observes¹² in virtuous actions (is) the best of the constancy for anything whatever.

VIII. (1) It is said that pure nature (is) that which is manifested¹³ in case of¹⁴ avarice and want.¹⁵ (2) And pure wisdom (is) that which (is manifested) in case of wrath and

1. Or, "from whom have I eaten." 2. *Vashtamîntan* is used both for eating and drinking. 3. *Afam mâ kart*. 4. *Min bânih*

5. Comp. Pers. *bâstân*. It is derived from Av. *bâidhishta*, which means "certainly," "verily."

6. *Ranjag*. 7. *Gûrsag*, "hungry."

8. *Min ahû mînishn*, "from a sincere thought," comp. Av. *ahû*, "conscience," "life." It may mean "from a vital mind or thought."

9. Or, reading *mîn mîn nafshâ vabidânayên ôl shapîrân yehabunêt*, lit., "who gives to the good from what he himself makes or earns."

10. Comp. Pers. *ûstâkkhwânik*, "integrity," "steadiness."

11. *Shapîr* is here used in the superlative sense. 12. *yakhsenuunêt*.

13. *Aévâch*. 14. *Amat*, lit., "when (there be)," or "if (there be) . . ."

15. *Âvjûg*, according to DP. and K. ; but according to DM., *âz va khvatâ nigân*, "greediness and preposterous wisdom."

lust¹ (3) And pure conscience (*daêna*, is) that which (is manifested) when fame and honour² come forth, (and) it is not possible to suppress and strike them off.³ (4) And when nature is embellished wisdom comes forth, and when wisdom comes forth conscience becomes manifest,⁴ and when conscience comes forth sin will not be committed, and when sin is not committed then never will harm happen to one.

IX. It is said that whoso through (his) proficiency⁵ gathers⁶ help⁷ in respect to his own body, and turns away considerably⁸ from what belongs⁹ to him who is a stranger, and stands high in truthfulness, has certainly sacred beings¹⁰ in his person.

X. It is said that (one's) door is to be kept open in order that men (may) come to the house; because to the house to which men do not go the sacred beings, therefore (*adîn*), do not go; since the constant coming of the sacred beings (is) more there where the coming of men (is) more; and the coming of men (is) more in that place where food and maintenance are obtainable.¹¹

XI. (1) It is said that as regards him who drinks wine, these five things¹² come into manifestation¹³, which (are) the marks of his piety (namely): perfect devotion, and possession of good mind, and philanthropy,¹⁴ and charity, and peaceful relationship.¹⁵ (2) And as regards him who (drinks wine),¹⁶ these five things

1. *Aeshma va varena.*

2. *Nang* means "honour" as well as "shame," or "disgrace." Otherwise rendered: "when fame and disgrace come forth"; or reading: *kâm va nang*, "motive and dishonour."

3. *Barâ spûkhtan va zatan tâbân.* 4. "Comes forth."

5. *Hînara.* 6. *Lakhvâr kartan*, comp. Pers. *bâz kardan*, "to gather (fruits)." 7. *Apastân*, comp. Av. *upastâ* "help."

8. *Pavan mînishn.* 9. *Zâb*, comp. Pers. *zâb*, "quality," "property," "fountain."

10. *Yêzata.*

11. *Aigh khûrîshn va dârîshn hashkekkhând*, "where (people) obtain food and maintenance."

12. Characteristics. 13. Appear. 14. Lit., "friendship of mankind."

15. Reading: *va âsht-khvîshîsh*; otherwise: *âsht-khvâyîsh*, "peaceful desires;" or *vahisht-khvîshîh*, "heavenly relationship," etc.

16. Completed: *va mîn âs vashtamânêt.*

come into appearance, which (are) the marks of his wickedness (namely): arrogance, and discord, and misanthropy,¹ and wrathfulness, and miserliness.²

XII. It is said that he who is a wicked man first becomes grieved³ about his soul, and then realises that he was deceived.⁴

XIII. It is said that the one (is) not little, and the one thousand⁵ (is) not much ; the one (being) the wealth of the spiritual, and the one thousand that of the terrestrial.⁶

XIV. It is said that in the earthly administration (*râyînishn*) a thousand-fold strength is nothing,⁷ and in the spiritual administration a single-fold strength is the thing.⁸

XV. It is said that one thousand men will not be so able to make one man believe⁹ by words, as a man makes one thousand men (believe) by actions.

XVI. (1) It is said that the man who excessively embellishes himself physically¹⁰ becomes spiritually ruined, and for that (reason) physical (embellishment) should be moderate, and performed so much that what is spiritual may not decay. (2) When they observed, (namely) the wise and knowing ancients perceived the decay of the physical wealth and the permanence of the spiritual wealth, they recognised as inevitable¹¹ that in the case of advancing the physical¹² except in moderation, it could not be so advanced

1. "Hostility towards man."

2. The idea is that on drinking wine the pious man manifests virtuous qualities, while the wicked man his vicious tendencies. 3. *Shivan*, "lamentation."

4. Lit., "and afterwards understands thus : 'I am deceived.'"

5. Maybe ten thousand.

6. That is, what is one need not be little, and what is one thousand need not be much ; (since) one wealth of the spiritual equals one thousand of the terrestrial,

7. Comp. Pers. *nâ-chîz*, "of no consequence," "nothing."

8. Comp. Pers. *chîz*, "a precious thing." 9 *Varâyînîtan*.

10. *Gâcîâ frehîbât-âvâcê gabrâ mâînîg vîshîjt yehvînûc*. Otherwise rendered : "on account of excessive worldliness a man becomes spiritually ruined." 11. *Chîmîg*, comp. Pers. *chamî*, "real," "inevitable."

12. *Gâcîâ râyînîshnîh*.

that in the case of the spiritual it might not be harmful and destructive. (3) And they would abandon¹ that physical wealth which was more than moderate, so that owing to the worldly pouring² what was better than worldly (wealth) might not, consequently, pass away.

XVII. It is said that (there is) one (unique) remedy and one (unique) doctrine,³ the remedy (is) moderate eating, and the doctrine (is) the constant thinking⁴ of piety.

XVIII. It is said that moderate eating is good for the body, and moderate speaking for the soul.

XIX. It is said that the digesting⁵ of food (is) good for the body, and the swallowing of wrath for the soul.

XX. It is said that the obscurity⁶ (of oneself results) from arrogance,⁶ and grievous harm from selfishness; and from shameful worship (there is) the way to hell; and a revengeful man will never liberate (his) soul.

XXI. It is said that nobody performed anything who performed it not for the soul heretofore;⁷ and nobody performs anything who does it not for (his) soul henceforward.⁸

XXII. (1) They say that Bâkht-âfrit said^{8a} thus: "Up to the Renovation time whoso is a suppressor of troubles, as regards fame and the world, when gained⁹ (the one), lost¹⁰ (the other); and when lost (the one), gained (the other)," (2) and he said this, too, namely: "Whoso advances¹¹ this, does not gain that; and whoso does not see that, advances this; this (here implies) the material, and that (implies) the spiritual." (3) And he said this, too, namely: "He who desires fame becomes fameless¹²; but fame even at last becomes his own by whom fame is not wanted."¹³

1. *Shedkînâ*. 2. *Rijagîh*, comp. Pers. *rikhtan*.

3. *Vâchag*. 4. *Minîâtârih*, "thinking," "meditation."

5. Comp. Pers. *gavâridan*, "to digest." 6-6. *Min avartanîh anbin-bûdagîh*,

7. Lit., "up to the present time," or "before." 8. Lit., "from now forward."

8a Vide vol. XII., Book VI., A., § IV., p. 34 (Trans.)

9. *Vakhdûnt*. 10. *Shedkînâ* for *shedkînt*.

11. *Râyînêt*, Otherwise: *lâ jîvêt* "does not live."

12. *Avî-shem*, "without name or renown."—13. *Bâcn lâ âvâyat*.

(4) And he said this, too, namely : " As to a vine-tendril ¹ the end of which ² whoever of the world (may have placed) on the hand or the head of mine, it is not possible for people to coil ³ it, because when they will draw ⁴ it (the tendril) I shall slip down ⁵ through it." (5) And he said this, too, namely : " I did not possess time-wisdom ⁶ until that was besought ⁷ through my own pure nature and the approval of the Deity." (6) And he said this, too, namely : " Everybody ought to follow ⁸ the pursuits (*kâr*) of the carder of cotton, ⁹ and of the carpenter, ¹⁰ and of the bleacher, ¹¹ and of the blacksmith, ¹² in respect to one's own mind ; because in the same way as the pursuit of carding aims ¹³ at getting (cotton) rid of dust (*gart*) and renders (it) soft, similarly every man in respect to his own mind should wish (it) ¹³ and ought to temper it ¹⁴ ; and in the same way as the carpenter renders straight even a rough ¹⁵ wood, similarly mankind ought to draw their own attention ¹⁶ towards the side (*rân*) of straightforwardness and keep their mind straight. (7) And in the same way as a bleacher washes clothings and makes them clean from pollution, similarly mankind ought to warm and kindle their own thoughts, similarly mankind ought to warm and kindle their own thoughts for righteous actions, similarly mankind ought to wash their own thoughts from evil disposition and sinfulness, and keep them pure. (8) And in the same way as the blacksmith heats iron and renders it

1. Comp. Pers. *rishtah î tâk*, " the vine tendril"; or *tâk*, " the vine "; *tâkistân*, " a vineyard." It may also mean " a piece of rope."

2. *Amat rôyashâ-î* for *mîn rôyashâ-î*.

3. Pahl. *naskhûntan*, " to twist."

4. *Âhanchênd*, Av. *hanch* " to draw," Pers. *âhanjîdan*.

5. *Pavan sûyam*, Pers. *sûdan*, " to break through."

6. *Avbân-minîshnih*, lit., " timely thinking," or " thinking of the age."

7. *Bavîhânast*, 8. *Kartan âvâyat*.

9. *Kûlnârgarîh*, " the work of carding cotton"; comp. Pers. *kulu*, carded cotton."

10. Av. *dâuru*, Pers. *darûdgar*, " carpenter."

11. Pers. *gâzarî*, " bleaching." 12. Pers. *âhangar*.

13. That is, he should desire for the purity and piety of his mind.

14. *Narm kartan*. 15. *An-hâl*, Pers. *hâlâh*, " smooth."

16. *Minîshn nafshâ hishtan*, " ought to direct their own minds or thoughts."

hot, similarly mankind ought to heat and keep warm their own thoughts on the wealth of meritorious actions."

XXIII. It is said that he is charitable who does not bestow wealth except¹ on the worthy; and keeping the wealth of a man undecayed² is this that it be bestowed worthily, so that other wealth may be left³ to the man, and the man to the wealth.⁴

XXIV. It is said that he is ignominious⁵ who gives anything to the evil people.

XXV. It is said that the man who longs for a refined disposition by his love and help and conference of the good, increases his fame and spiritual goodness.⁶

XXVI. It is said that he who walks with the evil people, becomes worse in (his) disposition; and even he who walks with that person who walks with the evil people, becomes worse in (his) disposition.

XXVII. It is said that the soul is as much afraid of bewilderment⁷ as the body is of wilderness,⁸ for this reason that in bewilderment takes place⁹ specially¹⁰ the coming together of the evil; and there where the coming together of the evil, (takes place) manifold injury¹¹ shall occur to the soul.

1. Better, *barâ min*.

2. *Pavan an-aôshag*, lit., "in an undecaying or immortal condition," or "for immortalizing the wealth so used." 3. *shedkûnayên*.

4. That is, it should be so provided that the wealth may produce other wealth continuously, or there may constantly be provided some man to preserve and invest it.

5. *Nang-gar*, "one who renders himself shameful or disgraceful."

6. According to DP., *dehash î mainûgig*, or *gâs î mainûgig*, meaning "spiritual gifts," or "the spiritual abode."

7. Reading *avbars*, cf. Av. *brâs*, Skr. *bhras*, "to fall down through giddiness;" Pers. *bars*, "a halter," "a spur"; hence Pers. *hûbarah*, "distraction."

8. Reading *vîyâvân*, Av. *vîvâpa*, Pers. *byâbân*; it may be *nîyâzân*, "wanting," "begging."

9. *Yehvûnêt*.

10. According to DM., *pavan denâ chîm mâ bâên hû-barah ânân tarsêt zak î amat sahtûnêt î sarîtarân yehvûnêt*, "for this reason that in the alarm so much fearing takes place, only when it (the soul) is afraid of the evil."

11. *Ziyân î kabad ânînag*.

XXVIII. It is said that a high-priest spoke thus: "In the same way as penitence renders clean the soul from every sin, so does contentment keep back mostly the oppressive vice¹ from the soul."

XXIX. It is said that that charitable man is the most exalted who with pains (*ared*) and trouble which happen (to him) in any way,² desires to gather provisions³ himself and gives (them) to the deserving.

XXX. (1) It is said that one should be an obtainer of reward⁴ by being greatly on the side of the good cause,⁵ and be self-exerting for the performance of meritorious acts; grace⁶ should be besought from the spiritual good beings and not from the worldly existences. (2) If such a thing happens as one ought to submit⁷ to in drivishism for the love of one's soul, the remedy (is that) one should voluntarily stand high⁸ in drivishism; since from it (result) the composure of the body and the fearlessness and existence of a good reckoning⁹ as regards the soul; and it is possible for him to stand high in drivishism, who in maintaining the body well abstains¹⁰ rather from less essential¹¹ enjoyments than from more essential enjoyments; and whoso is not so will not be able to stand high in drivishism. (3) And whoso, not helplessly¹² but

1. Or, "the vice of oppression," meaning every vice that tyrannises on the soul.

2. *Baên hích-gaôna*. If it is read: *baên hatân*, it might mean "through eloquence or persuasion," comp. Pers. *hatân*, "ready-tongued."

3. *Patûg*, Av.-Skr. *pitû*, *pithwa*, "food," "nourishment."

4. *Navîtvâr*, Pers. *navîd*, "recompense."

5. *Hû-pâva*, Av. *pâva*, "side," "direction"; that is, "on the side of goodness." 6. *Sepâs*.

7. *Par-yegavîmânâtan* for *par-istâtan*; comp. Pahl. *parvistitan*, Pers. *barastîdan*, "to be submissive," "to worship."

8. *Lâlâ yegavîmînishn*.

9. *Avâ-âimâvîh*, lit., "without a non-reckoning," i.e., "with a (good) reckoning" after death.

10. Reading: *hû-gavâzét*, comp. Pers. *garâzîdan*, "to walk away pompously." It can also be read: *hûdarâzîtan*, or *andar-âzîtan*; the latter means "to grieve internally"; Pers. *âzîdan*, "to grieve," "to injure;" hence "well-frets from". 11, *Mâtagtar*, for *mâtîgtâv*. 12. *Lâ achâragîhâ*.

on account of (*barâ*) the advantages which (result) from drivishism stands high in drivishism, will have then driven out, for his own part, Aharman along with (his) creatures¹ from the world ;² and always³ from that object there could be no corruption⁴ of the soul, nor disgrace⁵ of the person. (4) One should keep himself⁶ in joy, and one should preserve the joy by an honest object in the same way through fondness⁷ as a child (does) ; and one should exert himself in such a way therein that joy may never go out of the body. (5) And if one seeks for the enjoyment of the object when from the fulfilment thereof according to wish sin would be incurred⁸, that thing should not be performed ; but there should be performed another such thing as when it would be performed increased joy, and no sin resulted (therefrom). (6) And in no way indeed (*barâ*) should the joy be thrown out of the body, since (in the case of) many a child when it wishes for the object which if people fulfil according to its wish, disorder⁹ might occur (in the body) therefrom ; although (*amat*) in the essential nature of the object wished for (the fruit) is so delicious a thing as a date (*khûrmâg*) or a walnut (*gûj*) on which being given it¹⁰ becomes satisfied and joyous ; and the sages have declared joy so very valuable for the purpose of (giving) satisfaction.¹¹

---

1. MSS. *shûtagân* for *vishûtagân*, the latter word is generally used in Pahlavi for Aharman's creatures or miscreations ; Avesta *shuta*, "issues," from *shu* "to increase," "to promote." The Pahl. word may also be read *Yehûdagân*, "Jews."

2. When one is to lead the life of a drivish, he must endure that condition by being content, and not grieve over the loss of enjoyments therein ; since one could only sustain the highest and noblest condition of the soul in the worst state of poverty. 3. *Baên kolâ gâs* can also mean "everywhere."

4. K. reads *ârangîh*, comp. Av. *ereghant*, "foulness."

5. *Dûsrûbîh*, "defame."

6. According to the MSS., *va shem* (name) *va tan*, or *va yehamtân* (and the approach) ; hence "and the name and the person be kept in joy" ; the other meaning is inconsistent.

7. *Nivâzishn*, Pers. *navâzish*, "the fulfilment of the wishes of another," "caresses."

8. Pahl. *î amatash ôl kâmag sâjend, vinâs azash shâyât yehvînt*.

9. *Vinâs* is here used in the sense of "disorder," "decay," Av.-rt. *nas*.

10. That is, the child. 11. *Khûrsandîh*.

XXXI. (1) It is said thus : " Kill out anger while in authority and (also) while in want of power and in affliction (*bîsh*),¹ so that *Vohûmanô* (Good Mind) may make his abode in thy person (*tanû*) ; since the soul of him, in whose person *Vohûmanô* does not make his abode, will not then make its abode in *Garô-demâna*.² (2) Abstain very far³ away from causing injury and affliction to others, as⁴ (you would abstain) from the dead bodies of mankind; because it is easier⁵ to wash and make clean the contamination and pollution that reach the body than that which reach the soul, (since) it is not then possible to wash and make (the latter) clean except (*barâ*) by intense⁶ and troublesome⁶ repentance and punishment and retribution.⁷ (3) Thou shouldst worship⁸ the sun three times every day, and thou shouldst dedicate thy own person to God ; and the existence and eternity⁹ of God, and the non-existence and annihilation of *Aharman* and the demons should be declared out¹⁰ (to the world), so that they (the demons) reach at last to non-existence and destruction.¹¹ (4) And thou shouldst be penitent for every sin and fault¹² which (occur) in daily work,¹³ with this thought, thus : ' I shall not commit (it) again (*tanid*) ; ' and thou shouldst revert¹⁴ from it and be with repentance (for it). (5) And every day at least three times thou shouldst take account of¹⁵ thy own person even as to this, thus : ' What have I eaten and what have I saved to-day, and whether what was done and whatever (was) eaten by me (was) for the

1. Avesta : *tbaêsha*. 2. Av. *Garô-demâna*.

3. *Rakhîgtar*, Hebr.-Chald. *rakhîk*; otherwise *râyagtar*, "very seriously," "more considerably."

4. *Aigh*.

5. *Khvârtar*, Av. *khâthra*, Pers. *khvâr*.

6. *Girân va dûshvâr* (for *dûsh-khvâr*).

7. *Pazd.*, comp. Pers. *s. v.*

8. Reading according to the MSS., *yezbehhûnd*: "Three times every day they should worship the sun, and should dedicate themselves to the sacred beings." 9. *Hamâigîh*. 10. *Gûbîshn*. 11. *Zatagîh*, "blow," "striking."

12. Reading : *mânûd*, see Pers. *s. v.* It can be read *mânîg*, meaning "the like," comp. Av. *mânayên* or *mân*, Pers. *mândan*. 13. *Rûz-kâr*.

14. *Avakhsh*, Av. *apasha*, "backwards." Better reading : *apâsha* or *apakhsha*. 15. *Hamârîshn*.

deliverance of my soul or not, and as to this whether God has been the helper or the Demon.' (6) And when the lust¹ of the body comes forth, and as a rule hastens onward beyond measure owing to exalted position and much happiness, then this remedy is good if they hold before themselves the evanescence² of the body and of the physical wealth. (7) And this they shall reflect upon, that is, they shall think thus: 'what I have said must be done'; and for oneself one should seek for such an exaltation and happiness as would result also in what is beneficial, (saying thus): 'When it (i.e., the lust) is cast out by me, it should pass away; and when (it be) so, then henceforward I should not entertain it, that is, the disease that is cast out from me and has passed away, should not have access³ (in me).' (8) And men ought to do these three things which are full of troubles⁴; when they are done, one becomes thereby more holy. (9) One is that although (*amat*) one has experienced⁵ even much fright and injury from a man one is not revengeful to him, nor an enemy to that man and of maleficent desire, but is friendly and of beneficent desire. (10) One is that when one comes to a place where one has not with him more than (what is sufficient for) a meal,⁶ nor has he hope even of more coming to him, one gives as much as he can⁷ his share to men who have no food (and) come over (to him). (11) One is that when a young⁸ man meets together⁹ in a lonely place¹⁰ with a young woman who is a stranger,¹¹ who is not his own, and they on eating food become satisfied and happy,¹² and are very loving one another mutually,¹³ still at last¹⁴ even that man does not sleep with that woman for the love of his soul, nor does he cherish carnal desires."¹⁵

1. Av. *varena*, "lust," "passion."

2. *Frasâvandîh*, "decay." 3. *Lâ yehantânêt*.

4. *Dûshvâr* for *dûsh-khvâr*, "uneasy," "uncomfortable."

5. *Khaditunt*, "seen." 6. *Âê pishn levatâ*, Av. *pitu*, *pithwa*. 7. *Shâyat*.

8. *Garshn*, generally read *gûshn*; Av. *varshni*. 9. *Agavîn*.

10. *Pavan vishgar*, "in a jungle." Compare the use of the word in the Vendidad, Pahlavi Version, Fragard VIII., 95, where *vishgar* is a rendering of the Av. *skairya*, "hunting ground." It can also be read *vashkal*, "grape fruit." 11. *Anditag*, "unseen;" otherwise *khûstag*, "married," Pers. *khastah*.

12. *Sîr va khûvam yegavîmând*. 13. *Âevag ôl tanîd avîr kâmag*.

14. Lit., "afterwards." 15. *Kâmag lârayînêt*.

XXXII. (1) It is said that as to what is necessary for the life diligence (is) more profitable,¹ and as to what (is necessary)² for the soul duty,³ and as to what (is necessary) for (the time of) passing away good career ; and for the life (again) health and food and comfort and fearlessness and joy (are) necessary,⁴ and for the soul self-exertion for meritorious actions and abstinence from sin, and for (the time of) passing away name and good fame (are) necessary. (2) These several things—and the best (*shapîr*⁵ of things) are (these) several things—(are) : health from moderation, and plenty from blessedness, and joy from straightforwardness, and comfort from contentment, and fearlessness from sinlessness, and self-exertion which (is) through meritorious actions and owing to abstinence from sin on account of knowledge,⁶ and the name and good fame that (are) exalted (result) from virtuous (*nyôg*) actions.

XXXIII. It is said that as to mankind these three things are most remarkable⁷ : forbearance which (does not proceed) from wickedness,⁸ and charity which (is) not (done) for the sake of reward,⁹ and self-exertion which (does) not (proceed) from (any motive of) worldly reward.¹⁰

XXXIV. (1) It is said that gratitude and guardianship are these: whoever having made this body like a fortress¹¹ takes precise care of it ;¹² he keeps good spirits within (himself), and no demon is

1. *Sâtâomandtar*. 2. *Baên* here for *baên âvâyat*.

3. That is, duty is more profitable. 4. *Âvâyishnîg*.

5. Here *shapîr* is used in the superlative degree, as a substitute for *pâhlâm*.

6. That is, diligence and self-exertion which result from righteous activity and from innocence, and from the knowledge of what is right and what is wrong. 7. *Hû-chîhrtar*.

8. *Bûrtîh lâ min vatagîh*, that is, when one does not endure hardship from any evil motive.

9. *Pât-dahishn*, that is, charity that is practised with a purely disinterested motive, and not with the intention of obtaining any recompense or titles or awards.

10. *Mîrda î gaétâ*, that is, diligence or self-exertion to be properly a virtue should aim at no worldly good but spiritual reward.

11. *Daeza*. 12. *Atash pâs madam frâj vabidûnêt*.

left within by him. (2) Whoever is a man¹ must have after him something which² pointed out³ the salvation of (his) soul. (3) In (one's life there) are occasions⁴ when one must make oneself as it were⁵ deaf and blind and dumb; because blindness⁶ (is) good when by looking at a particular thing and having desire for it (there may happen) injury to the soul; and deafness⁷ (is) good when one has to hear such a thing as must cause thereby (sinful) reckoning and inquiry as to the soul; and dumbness⁸ is good when one has to speak that thing whereby in the end there will be (to him) corruption and non-salvation.⁹

XXXV. (1) It is said that he who does not consider good-fame better than ill-fame, the approval¹⁰ of the good better than that of the evil, praise better than reproach,¹¹ the love of the soul better than that of the body, the hope of the spiritual better than that of the physical, does not endeavour to appropriate¹² what in that respect¹³ is created good¹⁴; since unto him who does not exert himself for the object for which he is created, nothing¹⁵ that comes is good; that (is) the compendium¹⁶ of life. (2) Mankind must

1. *Anshûtâih* for *anshûtâ-î*; Pahl. *anshûtâih* means "humanity."

2. Here *mîn-ash* is used for *mâ-ash*. Otherwise; "someone who displayed the deliverance of the soul."

3. Reading according to DM., *mîn-ash bâzishn î rubân mahist*, the rendering would be "whoever belongs to humanity must therefore be at last what he ought to be; he will have the greatest salvation of the soul."

4. *Av-gâm*, or *hangâm*, "times," "epochs." 5. *Hûmânâg*, "like."

6. Comp. Pers. *kûr*. 7. Pers. *kar*. 8. Pers. *gung*.

9. *Airakhtag va abûzishnig yehvînêt*, lit. "he becomes corrupt and without salvation." As for *airakhtag*, comp. Av. *irikhta* "harm," "ruin," rt. *irich*

10. *Pasand*, "selection."

11. *Nikûhishn*, Pers. *nikûhish*, "contempt," "blame."

12. *Pavan ôl nafshâ kartan*.

13. *Pavan zak ânînag*, "accordingly," "in that way."

14. *Hû-zerkhûnt*, lit., "well-produced," "well-begotten."

15. *Levît mandavam*.

16. *Nisang* or *vasang*, "a book," or "compendium." The former seems to be a pahlavicised form of the Av. word *naska*. The idea here is that one must know what the object or goal of one's life is; and that one who has no appreciation of what is good or better in one's life-work, will never strive to attain that goal.

make their bodies not resembling a mountain-peak,¹ but a pasture-ground²; because all water that rains on a pasture-ground remains therein, but whatever rains on a mountain-peak skips³ off from it; likewise whatever rains on a mountain-peak does not remain thereon, and whatever rains in other places does not come to it.⁴ (3) And the pasture-land is this,⁵ (namely): humility and friendship with the good, and goodness which is mutually desirable⁶ and whereby one becomes happy,⁷ and which one ought to preserve in oneself. (4) And the mountain-peak is this⁸, (namely) : arrogance and enmity with the good, and goodness which is not mutually desirable and whereby one becomes afflicted,⁹ and which one ought not to preserve in oneself.¹⁰ (5) A person cannot grieve¹¹ for another so much as a man who is an enemy to goodness¹² grieves for his own self; since always when he sees progress¹³ and goodness and increase which (subsist) through the virtuousness¹⁴ of the good, he is afflicted and sorrowful; whereas on account of the prosperity (caused) by the sacred beings¹⁵ there always exist in the world progress and goodness and the increase of the goodness of the good.¹⁶

1. Comp. Pers. *chakâd*, "summit of a mountain," or "crown of the head."

2. Comp. Pers. *gaûv*, "a plain without water," Av. *gaô-bara*, "pasture-ground" (where cattle are brought for grazing).

3. *Shasþ yehvînêt*; Pers. *shasþ*, "jumping." 4. The mountain-peak.

5. *Va gaôbar hanâ yehvînêt*, or "and the pasture land implies."

6. Otherwise: *ôlâ î tanid âvâyastan*, "necessary to be done by one towards the other;" or "what is mutually obligatory."

7. *Shât*, "cheerful." 8. *Hanâ yehvînêt*.

9. Av. *ibish*, hence Pahl. *bishtan*, "to injure."

10. The idea regarding *chakât* and *gaôbara* is here a recurrence. It is mentioned in the first-half of Book VI, (see vol. XI., § CCVIII.)

11. Reading: *tarsh*, Pers. *turshî*, "sad," "sorrowful;" or *tursh*, "sour," "morose," or "cynical." The word can be read *tarîh*, "contempt," see *Artâ Vîrâf*, chap. XXVIII, 8. 12. *Vêh-dûshman*. 13. *Irâjîh*.

14. Or, "goodness."

15. *Va âvâtîh î yazadân râi*, lit. "and owing to the prosperity of the *yazatas*."

16. That is, a person who is an enemy to goodness must always find a perpetual cause of affliction and bitterness in the progress of goodness which, according to the writer, is always helped forward in this world through the divine agency.

XXXVI. It is said that the best knowledge is that whereby one attains an object; and that one attainment is good when,¹ as to what one does not know, one understands thus : “I do not know (it).”

XXXVII. It is said that an ill-informed person who² (is) no good listener,³ (is) devoid of all faculties⁴.

XXXVIII. (1) It is said that for men things that (are) very good (are) : religion and good nature and wisdom and virtue and glory. (2) The faculty of good nature⁵ (implies) a straightforward temper, the company⁶ of the good people, the acquisition⁷ of goodness therefrom, and the removal from one's own body of the vices that are perceived within. (3) The faculty of wisdom (implies) reverence towards the Divine Being, and the maintaining of the goodness which is through the good. (4) The faculty of virtue (implies) truth and good-acquirement. (5) The faculty of religion thus (implies) faith—faith is like⁸ a friend who is good-tempered, chaste, and a good man, whom one makes powerful (*sharîta*) in one's own person, and (to whom) one speaks thus : “Thou shouldst tell (me) whatever defects thou perceivest (in me), so that I may improve ;⁹ ” and then he listens to and obeys what he says. (6) Unanimously¹⁰ (speaking) this is good (namely) : openness in thought and word and deed.

(7) It is most exceedingly proper to redeem (one's) soul through these several things, (namely) : through gratefulness and contentment and kind treatment.¹¹ (8) One must be reverential towards the Divine Being, so that if a trouble may have come about He may relieve him; and if no trouble may have come (the chances of) any

1. *Mîn* is here used as a substitute for *amat*. 2. *Amat* for *mîn*.

3. *Hû-nyôkshîtâr*, or “ listener of what is good.”

4. *Lâ hamâg avzâr*. 5. *Avzâr î hæm*. 6. *Levatâ sâtûntan*.

7. *Vakhhdûntan*. 8. *Hanâ yehvûnêt aîgh*.

9. *Vairâtyam*. 10. *Aêvagânagîhâ*, i.e., “ according to unanimous opinion.”

11. Reading : *nivâkhtan*, Pers. *nawâkhtan*, “ to gratify,” “ to fulfil the wishes of another.” According to DP., *va khûrsandîh nivâkhtagîh*, “ and to make presents with contentment,” “ to gratify (others) contentedly.” According to K., if we read *va vîshtagîh*, it may mean “ and goodness,” comp. Pers. *washt*. According to DM., *vahishtagîh*, “ a character worthy of heaven.”

(future trouble) coming may become lessened;¹ for this reason God is all in all,² because He causes the benefit of the one to the other; and the Devil will for this (reason) disappear,³ because he causes the deceit of the one to the other. (9) The destructive spirit⁴ first of all deceives himself, and afterwards his own creatures; because owing to what he thought and did and is doing will be brought about⁵ the final disappearance of himself and (his) creatures. (10) Whatever men may do, if that does not increase the soul nor decrease the soul, (still) all objects (shall be) unselfish.⁶ (11) Those who in this world are the adorners of *sraôsha* (obedience),⁷ (are men) who obey the commandments of Aûharmazda, and who are lords in the kingdom of Aîran by following the established commandments of Aûharmazda, (and) who think and speak and act according to (their) knowledge of the dictates (*dastôbarih*) of the bountiful Mânthras.⁸ (12) As to the *sraôsha-âraê* it is declared in a passage of the Avestâ that in this world theirs is this co-operation⁹ in (carrying out) religious duties,⁹ and in the philosophical controversies of the beneficent;¹⁰ such (a work) is appropriate for the lords, because *herbads* and very powerful men¹¹ have not waged wars with the non-Aîrânians, and done also other great achievements,¹² separate from the lords¹³; and it is for this reason that a good king is a *sraôsha-âraê* of this world, hence the obedience of the *sraôsha-âraê*

1. *Aôbash kîm yehamtûnêt*; or "it may not come to him."

2. *Hamâi yehvînd*; otherwise, "will always exist." 3. *Anbîn yehvînd*, "will be invisible."

4. Aharman. 5. *Azash yehvînêt*, "will consequently be, or occur."

6. *Hamâg akhvîsh mandavamîh*, "all motives (in the act) shall be disinterested."

7. *Sraôsha-âraê*, lit., "who decorate (the virtue of) obedience;" comp. Pahl. *âristan*, "to adorn." It may be read *Sraôsha-ahrâe* for *Sraôsha-yasharôb*, "Sraôsha the Righteous."

8. That is, the orders that are authorised by the sacred writings of the Avestic *mânthras*. Otherwise: "according to the knowledge of the authority (*dastô-barih*) of the *Mânthra-spentas*." 9-9. *Ham-bavîshnîh î kârân*.

10. *Ham-pathkârîshnîh khratû î sūdîmandân*. 11. Reading: *hû-âristan*, comp. Pers. *ârast*, "ability," "power;" lit. "those who are able to fight for the good cause." 12. *Varzîshn î mas*.

13. That is, they have not been able in waging those wars successfully without the help of the lords.

means¹ the execution of the (divine) commandments. (13) The good ought to honestly rely² on God so that they (may be) devoid of the injury (coming) from the demons and the evil; and when otherwise, they suffer³ little injury; and when the demons, too, are oppressive and they carry over destruction, they⁴ exert themselves for restoration;⁵ since they guard whatever thing belongs to them in the same way as a man (protects) his own house.

XXXIX. It is said that everyone sees what he does attentively⁶ observe, and hears what he does attentively listen to, and obtains what he does rightly⁶ long for; (but) as to the spiritual observation (it is successful) when (his) spirit⁷ (is) one (with) the good spirits during (his) worldly career, in the different stages (of his life); otherwise the good spirits do not help him.⁸

XL. It is said that the close bondage⁹ of Aharman (is) through self-love and unsubmission;¹⁰ and his body and life (are) made up of¹¹ evil knowledge; and (his) access (is) towards the wrathful, and (his) fallen life (is) from pollution, and (his) hope (is) from no-peace¹² and disobedience.

XLI. It is said that the fruit of avarice (is) begging,¹³ and the

1. *Yehwûnêt*. That is, the obedience to the Divine Being and His orders is a virtue which lords, rulers and sovereigns ought to possess, since their staunch adherence to the divine dictates is very helpful to the priests in their wars and other feats against the infidels.

2. *Ûstâkhan yehwûntan*, comp. Pers. *s.v.* 3. *Kîm vizand yakhsenund*.

4. The good people. 5. *Pavan lakhvâr ârâstan*.

6. In such expressions as *ghar nigîrêt*, *ghar nyôkshêt*, and *ghar bavîhûnêt* the word *ghar* is used in the sense of "certainly," "attentively," "rightly," "thoroughly," comp. Av. *ghar* "to recall to the memory."

7. In Pahlavi *gadâ* is often used in the sense of *nism*, "spirit," "soul," comp. Chaldæ *nism*, Arabic *nasam*.

8. *Ayôsh-ash mâinûg avîkâr*, lit., "or to him the good spirits (are) useless." The idea here is that in order to observe the good spirits and receive their help in worldly life, one ought to lead a very pious life and remain in harmony and communion with them by thiking, speaking, and acting with spiritual purity. 9 Pers. *ham-bandî*, "subjection," "confinement,"

10. *A-nyôshêt ârîh*, lit., "non-listening," hence "disloyalty," "rebelliousness."

11. Lit., "are from." 12. *An-âshkîh*.

13. *Niyâz-âômandîh*, Pers. *nyâzmandî*, "want."

fruit of lust (is) repentance, and the fruit of self-love (is) neediness, and the fruit of arrogance (is) discord, and the fruit of discord (is) annihilation.¹

XLII. It is said that that man is wise who knowing that it is not possible to make an enemy a friend, (thinks thus):—"I must not exert myself in this matter² so that there shall be no more (*vêsh*) injury unto me³ from him; but I should rather more⁴ endeavour in this that he might not be able to do any harm unto me."

XLIII. (1) It is said that an arrogant master of a servant⁵ proves⁶ (to be) an hostile master of the servant, for this reason because arrogance is weak-mindedness,⁷ and from weak-mindedness (arise) inconsiderate actions, and from inconsiderate actions much violent language,⁸ and from much violent language to the servants (there arise) tyranny and wrath of the masters and chiefs, and they (the servants) are struck⁹ thereby; and the tyranny and wrath of the masters (result in) the blood-shedding¹⁰ and punishment of the servants, and hence results also the cessation of their existence.¹¹ (2) As to the best skill and faculty for the veneration of and close-attendance¹² on the masters and leaders, the admonition¹³ is unanimity (with them) and the concealment of (their) secrets; since it is incumbent (on the servants) to keep with great care¹⁴ the secrets of the chiefs, that is, the disorders¹⁵ and defects (in their government) that are private; since as to the disorders and defects that are private

1. *Anbin-bûtagîh*, "the cessation of existence."

2. *Pavan denâ*. 3. *Vêsh ziyân î li lâ* 4. *Avîrtar*.

5. Otherwise: "the master of an arrogant servant is the master of a hostile servant . . . and from much violent language of the servants . . ."

6. *Yehvânêt*, lit., "becomes." 7. *Vistârîh*, Pers. *bistâr* "weak," "inconstant."

8. *Ras-âtagîh*. 9. *Gôpkûnîhêt*. 10. *Pazd*.

11. *Haîti amat* (for *mân*) *anbin-bûtagîh*, lit., "and the existence of whom (hence also end in) annihilation," that is, in the executions and deaths of the servants.

12. *Nazdig-manêsh*, lit., "remaining near," av. *man*, Pers. *mândan*.

13. Reading; *handarj*, Pers. *andarz*; according to the MSS. *andarâz*, perhaps an abbreviation of *andar râz*, "internal secrets" (of the kingdom); it can also be read *Andar-âv*, name of the district lying about the Caspian Sea.

14. According to K., *dânesihâtar*, "prudently." 15. *Vimârîh*, "sickness."

(or confided to them), although they, too, injure the body, they do not afflict¹ the soul; whereas (*va*) the not-keeping-well of the secrets of the chiefs will be a grievous calamity to the soul of him who on the extinction² of the body will be a sinner therefor. (3) He who (is) not a friend of, nor in union with the masters and chiefs, or the masters and chiefs have been annoyed by him, should be dismissed;³ and in no way should they associate with him,⁴ nor should he have access to them;⁵ because, if otherwise, the chiefs will hold a position⁶ of great degradation,⁶ and uncertainty⁷ of (theirs) peace⁸ and happiness⁸ will be settled in (their) minds, and great injury is likely to accrue⁹ therefrom.⁹ (4) The income¹⁰ which (comes) from the chiefs, should be hoped for¹¹ not at (certain) periods,¹² but for daily service, and not by asking,¹³ but according to merit.¹⁴ (5) Humility and politeness¹⁵ and fidelity and culture and improved disposition, and abstinence from blemish, and a good behaviour with people, and a character up to that of the chiefs,¹⁶ are associated¹⁷ with the idea and sentiment¹⁸ of a straightforward man¹⁹ (who) is in a high and exalted and eminent position.

XLIV. It is said that that one knowledge (is) good²⁰ when what (one) knows, one knows with perfect freedom,²¹ and does not make an exhibition²² of what he knows, and does not raise contention²³ as to what he does not know.

1. Reading: *vizâyét*, from Pahl., Pers. *vikhtan*, *bikhtan* "to twist," "to distort." Injury to the body resulting because the matter of keeping a secret puts restraint on the mind, and requires a strong will-power.

2. *Anbin-bûtagîh*. 3. *Rakhîg*, lit., "should be far from them (*azash*)".

4. *Levatâ lâ sâtûnîshn*. 5. *Aôbash lâ yehamtûnîshn*.

6-6. *Frût-mânand î girân*, comp. Pers. *frû-mândah* "dejected," "oppressed."

7. Or, "doubtfulness." 8. *Aïrmânîh*, comp. Av. *airyaman*.

9-9. *Azash matan*. 10. *Vîndîshn*, "salary," "reward," "acquisition."

11. *Aimîtinîshn*, Pahl. *aimît*, "hope." 12. Or, "occasions."

13. Or, "begging." 14. *Arjânîgîh*. 15. *Charp-aêvâjîh*.

16. That is, acting up to the ideal of a chief. 17. *Patvandêt*.

18. *Minîshn va medammûnîshn*. 19. That is, a perfect gentleman.

20. Rather, "the best."

21. *Pâv-bûjîshnîhâ*, that is, "with full conviction," or "with perfect solutions" of every question.

22. *Nimâyîshn lâ vabîdûnayén*. 23. Pers. *setîz*: "trife," "dispute."

XLV. (1) It is said that there are statements¹ of which the reply (is) unanswerable,² and there are actions wherein victory (is) unachievable.³ (2) The *Paôryôtkâêshas* taught these five things together,⁴ and they gave higher instruction in religion well⁵:—To keep oneself towards God, and others towards the Religion; to be intelligent⁶ as to oneself, and to be beneficent⁷ towards others; to keep out⁸ defects, and (to keep) progress⁹ within (oneself); to mark one's own defects and the progress¹⁰ of others; having attained to the knowledge of religious duties and decisions, to practise them accordingly oneself,¹¹ and to give the share¹² thereof to others.

(3) He who has all the *Avesta* with the *Zand* by heart, and (still) does not know these five proverbs,¹³ should not be allowed even in spite of (his) good diligence¹⁴ to hold the position of a priest (*athôrnân*) and to give (religious) orders: the zenith and nadir of the wealth,¹⁵ the before and after of the thing, the greatness and littleness of the work, the path and passage of the vice, the remediable and irremediable poverty.¹⁶ (4) The zenith (is) the looking to the spiritual, the nadir (is) the looking to the physical; the before (is) the embellishment of nature, and the after (is) the inquiry of wisdom;¹⁷ the greatness (is) the store of religious works, the littleness is meritoriousness; the path (is) the consultation (with the good), the passage is listening to the (good);¹⁸ the remedy is self-exertion and moderateness, (and) as to the irremediable content-

1. Or, "words"; otherwise: "that is the word of which . . . ."

2. *A-pasakhûnîh pasakhûn*. 3. *A-kertâvîh pâvûzîg*. Or, "impracticable."

4. Reading: *hâm*. According to the MSS., *hâem*; hence "the *Paôryôtkâêshas* taught the following five things in respect of disposition," that is, impressed these five dogmas. 5. *Aîrêtatistân nyôg madam kart*.

6. According to DM., *jûshdâr yehvântan*, "to love (oneself)."

7. *Hû-kâr yehvântan*, "to be well-doing." 8. Or, "to remove defects."

9. *Vakhshîh*, "increase."

10. According to DP., "the goodness of others."

11. *Bahar ôl nafshâ kartan*, lit., "to partake thereof oneself."

12. *Nîrmat*, technically "the share of the income of a *panthak* (diocese), which the head-priest allots to his colleagues." 13. *Nîvang*, "formulae."

14. *Hû-tâkshûh*. 15. *Lâlâ-îh va frûtîh î chabun*. 16. *Drîgûshîh*.

17. The idea here implied is that good disposition must precede the inquiry for wisdom and religious knowledge.

18. These are the ways of keeping oneself distant from vices and evil habits.

ment and devotion¹ (to God, are necessary). (5) He who contemplates (these) ten things not altogether² but separately, is not a *Paôryôtkâêsha*³ but an apostate : the spiritual and the material, and the body and the soul, and the innate wisdom and the wisdom acquired by hearing with the ears, and the industry⁴ and luck, and the Religion and the *Mânthras*.

(6) The whole world is (full of) struggle,⁵ and all the creatures are associated⁶ with (that) struggle; ⁶ but he who thinks thus that not a single⁷ individual out of those men⁷ who (are) in this world (is) able to remove one's own little trouble,⁸ then he is not able to be a friend of mankind; a good nature (means) the friendship of mankind, and the fruit of a good nature is the friendship of man. (7) And the friendship of man (implies) sinlessness, since this should not happen that owing to the acting of a man the *drûj* should commit sin in this world, and that (sinless) man is (therefore) the friend of man. (8) Gratitude (is) the recognition of God, and the recognition of God (is) the obedience to God, and the obedience to God (implies) sinlessness, and sinlessness (means) to be estranged from the *drûj*,⁹ and to be estranged from the *drûj* (implies) the salvation of the soul.

(9) The source of the Religion (is) summarily¹⁰ this that the source (is) *Aûharmazda*, and all good (proceeds) from Him. (10) The propitiator¹¹ of Him (is) he who (is) always in propitiation, and he (is) always in propitiation who (is) always in intelligence, and he (is) always in intelligence who (has)¹² from God whatever he thinks and speaks and does.

1. Drivishism must be a life of absolute contentment and devotion.

2. Not as a united whole.

3. *Paôryôtkâêshîh* in the sense of *Paôryôtkâêsha-î*. 4. *Kânishm*, "activity."

5. Comp. Av. *arêd*, "to torment;" another reading *alag*, Arabic *halk*, "ruin," "destruction."

6-6. *Ham-ared*. 7-7. *Hich min denâ martûm*. 8. *Kam ared*.

9. *Min drûj jvêt yehvântan*. 10. *Hangartîg*.

11. *Shnâsag*, that is, he who appeases God and labours strenuously to remove the obstacles to man's salvation. Av. *znâ* "to know."

12. Or, "who derives from the sacred beings."

(11) As to mankind¹ these (are) the several things which (are) supremely best ; and they ² (are) the following² : the friendship of man, and peaceful longing,³ and truthfulness, and the maintenance of relationship,⁴ and humility and perfect devotion (to God),⁵ and charity and gratefulness, and religious consultations, and moderateness. (12) The law of Aûharmazda⁶ (implies) the friendship of man ; and the law of Vohû-manô, the longing for peace ; and the law of Arta-vahishta, truthfulness ; and the law of Shatrvar, maintenance of relationship ; and the law of Spendarmat, humility and perfect devotion ; and the law of Hvardat, charity and gratefulness ; and the law of Amerdât, religious consultation and moderateness.

(13) The increase and development⁷ of this entire creation⁸ (is) by Him Who (is) always in propitiation even though he be insulted ;⁹ and the decrease and degeneration of this entire creation is by him who always practises torture even though he be propitiated.¹⁰

(14) These two principles are the best¹¹ : To be good oneself, and to do the same to others.

(15) All persons ought to regulate their duties (concerning) these four¹² : the Renovation, and the Creation of the Creatures, and the Resurrection, and the Final Body. (16) The Renovation¹³ shall be achieved in the case of him¹³ who becomes estranged from the evil principle.¹⁴ (17) The Creation of the Creatures shall be achieved in the case of him¹³ who entirely (*barâ*) does that thing whereof the

1. *Barâ anshûtâ-ân*, comp. Pers. *barâe mardûmân*. 2-2. *Denâ-cha âetûn*.

3. Reading *va âsht-khvâyîsh* " desire for peace " ; otherwise ; *vahisht-khvîshîh* " relation of heaven ; " or *vahisht-khvâyîsh* " longing for heaven."

4. *Khvîshâvand-yârîh*, or *khvîshâvand-dârîh*, " friendliness with relations and kinsmen." 5. *Bûndag-mînîshnîh*. 6. *Dâtô î Aûharmazda*.

7. According to the MSS., *nîyâyîshn*, " reverence : " but *vakhshîshn* would be a better reading in view of the word *narafsîshn* which occurs below in the contrary relation. 8. *Hamâg denâ dâm*.

9. *Barâ amatash bîshînênd*, " even though they injure or insult him".

10. Referring to Aharman. 11. *Shapîr*. 12. *Denâ 4 kartan khvîshkârîh*. 13-13. *Frashô-gart hanâ yehvûnêt*, lit., " the Renovation is this "

14. *Mûn min drîj jvît yehvunêt*, lit., " whoever is separate from the drîj."

thinking and speaking and performing are good.¹ (18) The Resurrection shall be achieved in the case of him who knows that he will be brought back in (this world) by Him by Whom he has been produced (in it).² (19) And the Final Body shall be achieved in the case of him who knows (that he is) to go (back) there whence he has come.³

(20) He who is not always observing one out of these five things has (his) intelligence and wisdom lost,⁴ and his passage (in life) afflicted;⁵ (they are namely) : the miracles of God,⁶ such that one may become grateful (therefor) ; the goodness of the good, such that one may acquire superior instruction⁷ (therefrom) ; one's own defect, such that one may get it improved;⁸ the sayings of the *Paôryôtkâêshas*, such that one's soul may be redeemed thereby ; priestship and warriorship and farmership and good-workmanship, such that (one's) bread may be sought therefrom.⁹

(21) Do not be estranged from¹⁰ these 3 things : from the worship of God, the consecrated offerings,¹¹ and the society (*hanjama*); as for him who does not know how to proceed, it is better not to proceed than¹² that he may proceed.¹² (22) He who goes in for the invocation of God, ought to go in with a spiritual belief ; he must maintain honest power¹³ withal, and must bring

1. *Shapîr* is here also used in a superlative sense, meaning "the best." Otherwise : "by him who betters (his) thought, speech and action regarding this thing (*viz.*, the Creation of the Creatures)."

2. Reading : *âvôrt* ; otherwise *âzûrt*, hence "who has been injured, knows again to be brought in," which is not clear.

3. That is, he is to be sent back with the final embodiment into the world at the time of the Renovation of the Universe.

4. Reading : *tarâft*, comp. Av. *taref*, "to snatch away" (see Avesta *trefyât*, *Yasna XI.*, 5).

5. Otherwise : "his path (to heaven) broken (or impassable)."

6. *Afdîh î Yazadân*.

7. According to DM., *madam hîmûnânînêt*, hence the rendering would be : "such that one may have great confidence (in them)."

8. Or, "removed." 9. *Patash bavîhûnât*.

10. *Mûshît*, "do not be unwilling to do." Comp. Pers. *mûsh*, "grief," "lamentation;" Av., Skr. *mûsh*, "to injure," "to plunder." Or, "do not grudge these 3 things." 11. *Myâzda*. 12-12. Lit., "than to proceed."

13. Reading : *frâvîn nîvâgîh levatâ*. Otherwise : *frâvîn nîvangîh levatâ*, (must keep or recite) the proper sacred formulæ withal."

piety with him. (23) He who goes in for the consecrated offerings, ought to go in with humility; and he must be contented withal, and must bring with him propitiation. (24) He who goes into a society, ought to go into it with the love for man; and he must maintain truth-speaking withal, and must bring with him peacefulness.

(25) It is asked thus; "Is goodness good, or the means?"

(26) It is said thus; "Know that if the means is essential for the good, one ought to understand that pre-eminent is that means whereby the good can be made one's own."

[END OF BOOK VI.]

THE DINKARD, BOOK VII.

[The Pahlavi *Zârathûshtra-nâmah*.]

INTRODUCTION.*

Propitiation of the Creator Aûharmazda through the Mazda-
yasnian Religion which is adorned by (His) complete extollings¹ as
well as omniscience, in (this) world.

(1) The Seventh (Book) is about the miracles of the greatest
friend² of the Mazdayasnian Religion, Zaratûshtra³ (the descen-
dant) of the Spitâmas ; (about) the kind (*mâ*) of friendliness or
love (which was) in that illustrious⁴ personage through Aûhar-
mazda, and (about) the praise of his Religion⁵ among the people of
the region of king Vishtâspa, which was (pronounced) through the

---

* The Seventh Book of the Dînkard is here divided into ten chapters according to the ten headings given at the end of the Pahlavi Introduction to the book. For all divisions into paragraphs and sections the editor has followed mostly Dr. West, in order to observe uniformity. All English words which are not expressed in the original Pahlavi text, are put in parentheses to complete the sense of the rendering. DM. denotes the only existing Pahlavi authority for the text of the Dînkard, Book VII.

1. *Spûr âvrîgânîh*. West : "through the complete superiority."

2. The greatest lover of monotheism. Comp. Av. *âkhshta* (*âkhshti*) "a friendly or peaceful person." West reads : *mahist ayâtag*, "the greatest reminder."

3. Generally spelt *Zaratûshtra* in DM., hence the Persian form *Zartusht*.

4. Av. *varechanghwant*.

5. *Afash Daêna âvrîgânîh-astan* may also mean : "and (about) the blessedness of his Religion" ; or *afash vâvarîgânîh-astan*, "the faith in him."

words of Aûharmazda, from the *Nikîz î Veh-Daêna*.¹ (2) But, before that, is purposely (*chimîg*)² written (about) what (is) the character³ of the Good Religion, and the progress of the Good Creation ; and (about) the first acceptor (of it⁴) in the spiritual and material existences ; and, after that, (about) the prophets and messengers and bringers (of religion) who (flourished) in different ages⁵ as far as Zaratushtra of the Revered-fravâhar, and a statement⁶ about them⁶ from (their) words and acts, whereby they were believed in⁷ during (their) prophetic career⁸ among men.

(3) It is manifest⁹ from the *Nikîz î Veh-Daêna* (written) on the basis of the Mazdayasnian Religion, (that) Aûharmazda's nature (is) His knowledge through His all-creating (or all-obtaining)¹⁰ the first creature Vohûmanô Amaesûspend, and (attaining) the first progress (of that knowledge) spiritually among the Amaesûspends and other good spirits and sacred beings of the invisible world ; and materially in Gâyôgmard, who (was) the first man, for¹¹ the comprehensive (and) complete acceptance¹¹ thereof from the Creator Aûharmazda. (4) And he¹² through (religious) meditations (was) the exponent¹³ of the wants that (existed) during his own age, and thereby (he was) the conqueror of the *drûj*¹⁴ of that age, and of the opposition (thereof) ; hence (he was) the first to meditate on the teaching of Aûharmazda, and (the first) to preach on the entire Revelation of Aûharmazda.

1. The *Nikîz-î-Veh-Daêna* is evidently the title of the older authority on the statements whereof are based the contents of some of the extant books of the Dinkard, especially Book III. The title signifies : "The Exposition or Commentary of the Good Religion."

2. *Barâ pîsh min zak . . . . . nîpîst chimîg.* 3. *Chîhr.*

4. Namely, the Good Religion. 5. Completed: *baên zimânag zimânag.* 6-6. *Afashân nisang-î,* comp. Av. *sangh.*

7. *Vâvarîh-ast havâ-and* "They became trustworthy." West reads *âjîhast havâ-and,* "they have been blessed."

8. *Vakhshvarîh.* 9. *Havâ-t chîhr* ; comp. Av. *chithra.*

10. *Hamô-iyâftih,* "all-acquiring."

11-11. *Pavan hangardîg (va) bandag padîrûftârîh.*

12. Gâyôgmard. 13. *Vichârtâr-ash,* comp. *vichârîshu,* "explanation."

14. The evil principle or passion.

(5) From the manifestation: of the Good Religion about the existence of the creation, which (has been through) the grace¹ of Him who (was) the Causer² of existence² and the Creator, the Beneficent Spirit ; about the first requirement³ of mankind (which) (was) this, that "Happy we be, the creation of Aûharmazda;" and that (longing) of the best man at the end⁴ about the means of salvation (was) this, that "Acts⁵ of life (shall be) the best,⁵ now when the world⁶ of man is rendered sickly,⁶ now when the Blemish-giver⁷ (Aharman) has come to the creatures."

(6) As for men who (are) of the lineage of Gâyôgmard, this (is) the one thing good (that) when they perform duties and meritorious acts⁸ their work shall be to overpower the *drûjas* who (are) their own opponents—the standard⁹ pertaining to the creation (being) in relation to the lineage⁹—(understanding) "that it is obligatory on every one of you to overpower the *drûj* who (is) the opponent of oneself; whereby happens the cessation of opposition from the Blemish-giver (Aharman), and (consequently) the purity of the creatures; and that is the result (*kâr*) which the Creator of the Creation has designed¹⁰ for them.

(7) And this, too, (is) manifest from the Good Religion, that through (his) truthful speaking Gâyôgmard¹¹ attained to the blissful life¹² of the Amaesûspends [that is, that pertaining to

1. *Sîpâs*, "kindness," "favour," comp. Pers. s. v. 2-2. *Yehvînînî târ*.

3. *Nîyâz*, "longing."

4. *Va zak î ajdûm*, that is, the desire of Gayôgmard at his death.

5-5. *Gayân kûnishn pâhlûm*, comp. Av. *gaya*.

6-6. *Vîmârînêt ahvân î anshûtâ*.

7. Reading: *Aîb-dat*. Otherwise, *aîb-gat*, "destroyer," Av. *aîbigaiti*; or, *khayâ-bît*, "life-stinging."

8. *Kâr va kerfag*. 9-9. *Andâzag dahishmîg ôl patvandîg*. 10. *Yehabûnt*.

11. Av. *Gaya-maretan*, *Yasna* XXVI., 33; XXX., 4; *Yasht* XIII., 145. Pahl. *Gâyô-mard*. In the *Dînkard* he is called *gil-shâh* (or, *tînâ-malkâ*), see Book III. § 32, 2; Arabic *malik ut-tîn*; according to another idea called *gîr-shâh*. He was the first of the *Paradhâta* kings. See *Bûndahîsh*, chap. III., §§ 19-23; chap. IV.; chap. X., 17; *The Selections of Zâdsparam*, chap. X.

12. *Hû-ahûîh*, or *hû-khânîh*, "blissful abode." Comp Av. *hvanghehvîm* (Geldner) *Yasna* LIII., 1, meaning "a blissful life (for all eternity)." West: "good spiritual lordship."

the Garôdemâna¹]. (8) And after Gâyôgmard, at different periods until Zaratûshtra of the Revered-fravâhar, (the descendant) of the Spîtâmas, all² who were favoured with it² (*i.e.*, the Revelation), attained to so much acquaintance with learning,³ and to the activity (necessary) for the salvation of the men of the time, (that) thereby they came into publicity,⁴ and became worthy—what through (*mâ pavan*) the conference with the Creator, and what through the soul's higher elevation⁵ which (is) sublime according to the Creator's commandments that are declared by God in the Good Religion—of the combined titles⁶ of prophet, acceptor and promoter,⁷ that are enumerated⁸ (above).

(9) When Gâyôgmard passed away, from (amongst) the worldly beings it was declared secondly unto Masyê and Masyânî,⁹ the first progeny of Gâyôgmard, in the words of Aûharmazda, that is, it was said to them when they had been produced by Him, thus:—“You are men, you are produced to be the parents of the parents of all the embodied world (of mankind),¹⁰ and so you men shall not worship the demons; because the possession of perfect reason¹¹ (is) the best (faculty. that is) produced by me in you, so that you may thoroughly (*barâ*) attend (*nigîrît*) to (your) duties and justice with perfect reason.”¹⁰

(10) And they praised the creatorship¹² of Aûharmazda, and they walked forward¹³ to perform (their) functions (as men), and they fulfilled (*kart*) the will of the Creator, and encompassed¹⁴ many

1. The most blissful heaven, the abode of Ahura Mazda.

2-2. *Hamâi bâhar*, lit., “all who shared (in it).”

3. *Dânishn*, “science,” “philosophy.” 4. That is, they became famous.

5. *Khayâ madam bûrtârîh*.

6. *Shem parvastag*, “connected names or designations.”

7. *Râyînîtar*.

8. *Manîtantag*, Huzvaresh word, inf. *manîtantan*, “to repeat,” “to remember.”

9. The first human couple produced by Aûharmazda according to the Zoroastrian cosmogony. 10. Compare *Bûndahish*, chap. XV., §§ 6, *seq.*

11. Also “Perfect thought, or complete mindfulness.”

12. *Dâtârîk*.

13. *Madam raft havâ-and*, comp. Pers. *bar raftan*, “to precede.”

14. *Paragânînî*, comp. Pers. *pargân*, “a compass.”

an act of benefit to the world, practised self-sacrifice¹ for procreation, union and complete progress of creations in the world, which are the best acts of merit of mankind. (11) The Creator showed them the sowing of corn, just as it is declared in the words of Aûharmazda, thus : “Thine, O Masye ! (is) this ox, and thine this corn, and thine those other implements (of agriculture) : henceforward thou shouldst know (about them) well.”²

(12) This, too, (is) manifest from the Good Religion, that He, Aûharmazda, spoke to Hadish,² one of the sacred beings, (and) highly estimable³ through piety, thus :—“O Hadish, who (art) highly worthy through piety ! thou shouldst proceed onward towards Masyê and Masyânî and their offspring, for (securing) the cultivation⁴ of corn for bread by Masyê and Masyânî,⁴ and shouldst bless theirs,⁵ thus : ‘May this corn⁶ come up owing to you,⁷ as it has come to you from Aûharmazda and the Amaesûspends ; may the corn extend⁸ from you to your descendants without any act of disturbance⁸ from the demons’ ; (and) two *Ahûnavars* are to be recited for staying¹⁰ back the demons and the *drûj*.” (13) And went

1. *Varzît khvaêtûgdas*. As to the use of the word *hvaêtvadatha* in the Avesta and *khvaêtûgdas* in Pahlavi writings, read my essay on “The Alleged Practice of Next-of-kin Marriages in Ancient Irân.”

2. The Av. *Hadisha*, mentioned in *Visparad*, chap. IX., 5, where he is called *ashivatô* and *vâstravatô*, “who is holy and possesses pastures.” Also in *Visp.*, chap. I., 7 : “Hadish with the pastures, who gives pasture to the kine of good gifts and to the holy man who breeds cattle.” The word *hadish* is also taken as a common noun in the sense of a farm-house. The Pahlavi version renders it : *Hadish mainûg khânag*, “*Hadîsh* the genius of dwellings,” that is, the genius who gives pasture to cattle and cattle to men. In the Old Persian Inscriptions of Xerxes, the word *hadhish* is used for a mansion. *Vasnâ Aûvamazdâha ima hadhish adam akunavam*, “by the grace of God I have made this mansion.” In the Dinkard, Hadish is the genius who first inspires man to cultivate the earth, to produce corn, and provide himself with the necessary means of subsistence.

3. *Arijânig*. 4-4. *Zak î varz î jûrdâg lakhmayâ min Masyê va Masyânî*.

5. *Zak î olâ-shân*.

6. According to DM., *hanâ tartâ*, “these three,” meaning perhaps tillage corn and bread. 7. *Min lakûm yehamtânât*. 8. *Yehamtânât*.

9. *Apâitîyâr-gârîh*, “without causing any disturbance” ; lit. “causing non-disturbance.” 10. *Yegavîmînîshnîh*.

forth Hadish, who (was) highly estimable through piety, towards Masyê and Masyânî, and he urged¹ Masyê and Masyânî to tillage and (to cultivate) corn for bread, which was produced by them ; and he blessed theirs². thus : “ May this corn come up from you, as from Aûharmazda and the Amaesûspends it has come to you ; may it extend from you unto your descendants without any act of disturbance from the demons ;” and two *Ahînavars* were recited for staying back the demons and the *drùj*.

(14) And owing to (this) exposition of the sacred beings Masyê and Masyânî attained also to the making of clothing, to cattle-breeding,³ house-building,⁴ and primitive (*kâdâ*) carpentry,⁵ the agriculture and husbandry of the ancients, and to their faculties (*kîrûg*) of the first stage⁶ (of human life) ; and from them proceeded through relationship the proportions pertaining to the creation (of mankind), and the abundant (*pârûh*)⁷ spread⁸ in the world of the professions within professions.

(15) And, afterwards, the elevating⁹ glory (*vakhsh*)¹⁰ came to Sâmag,¹¹ who was their son, and the great ancestor¹² of collateral descendants,¹³ who (went) to different regions and different quarters of the world, to the extent¹⁴ which the Creator fixed¹⁵ for that region and quarter ; (and) consequently, there was progress¹⁶ and spreading to fullness of men in (those) different regions and different quarters.

1. *Zadît min Masyê va Masyânî* ; comp. Av. *jad*, “ to beseech,” Pers. *zastan*. West : “ and he procured his corn and bread from Masyê and Masyân (reading *ôlâ* instead of *varz*).

2. According to DM., “them.” See § 2. 3. *Shapânîh*.

4. *Ahû-garîh*. It can be read : *âhan-garîh*, “ the working in iron.”

5. *Daûrgarîh*, comp. Av. *dâuru*, “ timber ;” Pers. *darûd-garîh* “ carpentry.” 6. *Fratûmîh*. 7. For *pûrûg*. 8. Better *vastarishnîh*.

9. *Madam barishnûg*.

10. Av. *hvarerô*. See the whole of the *Zamyâd Yasht* regarding the gift of of this glory bestowed on remarkable personages by Ahura Mazda.

11. *Sâmag*, in the *Siyâgmag Bûndahish*, chap. XV., 25, 30. He was the member of the first human pair begotten of Masyê and Masyânî.

12. *Madam nîyâg-ich*, comp. Av. *nyâka*. 13. *Ham-patvandân*.

14. *Zak darnâê*, Pers. *darânâ*. 15. *Vichît*, “selected.” Av. *chi*.

16. *Sâtûnishn*.

(16) And at another period (the glory) came to Vâêgereta and Hâôshyanga,¹ the Pîshdât,² for providing (*nivârtan*) in the world the laws of agriculture³ (or) the cultivation of the world, and (the law) of sovereignty and of the protection of the world. (17) They,⁴ through (their) intimacy,⁵ and the establishment⁶ of the Religion,⁶ and (their) united strength, improved the kingship and husbandry of the world for the progress and amelioration⁷ and the bond of union⁸ of the creatures of Aûharmazda, and of the Religion established by Aûharmazda. (18) Hâôshyanga, through that glory, smote two-thirds of the demons of Mâzana,⁹ (and) the seven evil-instructed miscreations of Aêshma.¹⁰

(19) After that (the glory) came to Tâkhmûrapô,¹² who possessed arms;¹³ (and he), through that glory, conquered (*vânît*)

1. Both were grandsons of *Sâmag* according to the *Bândahish*, chap. XV., and *Albirûnî*, p. 206. According to DM., Vâêgereta was son of Hâôshyanga.

2. The title of the early kings of the *Paradhâta* or *Pishdâdian* dynasty.

3. *Dâtô î dahgânîh*, "the law of agriculture;" Pers. *dehkhân*, "a farmer," "an historian." It may be read *dâtô nîyâgânîh*, "the laws of the ancestors."

4. Namely, Vâêgereta and Hâôshyanga.

5. Comp. Av. *hakha*, "a friend," 6-6. *Daêna dâtîh*

7. *Nivârîshn*, 8. *Patvandîshnîh*.

9. *Yô janat dva thrîshva Mâzainyanâm daêvanâm Varenyanâmcha dravatâm* "who smote two-thirds of the demons of Mâzana and the demons of Varena." Pahlavi writers suppose Varena to be the territory of Ghilân. See *Âbân* and *Zamyâd Yashts*, §§ 33 and 26 respectively.

10. Here the allusion is to the *daêvas* of Varena. In § 18, for the Av. *Varena*, here taken in the abstract sense, is substituted the word *Aêshma* (the demon of wrath). Here the idol-worshippers of Mâzandarân and Ghilân seem to have been referred to. The seven evil-instructed creatures mean the seven chiefs of Ghilan whom Hâôshyanga killed. *Âmûkhtîshûtag* for *âmûkhtî-vîshûtagân*. In the *Bândahish*, chap. XXVIII., a passage referring to *Aêshma* runs thus: *Olâ-shân ham avzâr Aêshma shaêdâ havâ-and, chîgûn yemaelîn. êt aigh 7 zûr î Aêshma yehvînêt, aigh dâmân patash barâ avîsâînêt; va Kayân vîrân zimânag î najshâ min zak 7 zûr 7 barâ makhîtânêt, va aêvag mânad*, "The demon Aêshma possesses their very (evil) faculties, as it says that there are seven powers of Aêshma, wherewith he destroys the creatures; with those seven powers he will destroy seven of the Kayânian heroes in his own time, and one will remain."

12. *Tâkhmûrapô*, Av. *Takhma-Urupa*, Pers. *Takmuras*, was the second Pishdâdian king of ancient Irân, who is called *azinavâo*, "armed" in the *Râm Yasht*, § 11. 13. *Zayan-âvand*, Av. *zaya*, Pers. *zîn*.

the demons and evil men, the sorcerors and the witches, ¹ and (so) he cast out idol-worship ; and he made current among the creatures the invocation and worship of the Creator ; and he rode on Aharman who was transformed into a horse ² for 30 winters. ³

(20) And at another period⁴ (the glory) came to Yima-shaëta,⁵ the son of Vîvangabhân,⁶ for the conference with Aûharmazda ; and owing to his approval⁷ of the four estates of the Religion, which are the priesthood and the warriorship and the husbandry and the (fine) artisanship, there are (*haît*) the four professions (namely) the priesthood, the warriorship, the husbandry and the (fine) artisanship ; and whereby he enlarged and extended and increased the world, and according to the extent of (his) power ⁸ he improved (*nîvârt*) the creatures⁹ (so that they became) immortal and without old age, and hungerless and thirstless,¹⁰ and plentiful and full of happiness.¹¹ (21) And it is declared in the Good Religion, in the words of the Creator Aûharmazda to Yima, thus : “ Then make my world prosperous¹² [that is, make the number ¹³ larger (*vîsh*)] ; and then make my

1. Compare the Avesta text of the *Râm Yasht*, § 12, and *Zamyâd Yasht*, § 29. 2. *Frâj vasht ôl asp karp*.

3. Av. *thrisata-zîma*, that is, for 30 years. 4. Or, afterwards.

5. Av. *Yîma-khshaëta*, Pers. Jamshîd, the third king of the Pîshdâdian dynasty. In the Vedas he appears under the name of *Yama*, son of *Vîvasvat*, as the first man and first mortal, and as the first founder of the institution of worship. Here compare the subject-matter of the Avesta text of the *Zamyâd Yasht*, §§ 31—46 ; and the Avesta *Vendîdâd*, Fragard II. ; also the *Bûndahîsh*, chap. XXXI., §§ 3—5.

6. Av. *Vîvanghvat*, or *Vîvanghant*, father of Jamshîd.

7. *Mekablûnâ*, “ approving,” “ accepting.”

8. *Pavan patmân î aôj*.

9. Or, “ he improved in proportion the strength of the creatures.”

10. Otherwise read : *atîshn*.

11. *Pôvû-shaëttîh*, “ full of happiness, Av. *shaëta* ; or *pôvû-shaëttîh*, “ full of wealth,” Av. *shaëta*, “ affluence.” Otherwise : *pôvû-shîtî*, “ full of habitations,” Av. *shîtî*, “ residence,” *khshî*, “ to live.” To the substance of this section 20 compare the Pahlavi Version of the *Vendîdâd*, Fragard II., §§ 4, *seq*.

12. *Frâdîn* imperative singular ; comp. Av. *frâdh* “ to render prosperous,” *frâdhaya* ; also Av. *frâdhana*, “ prosperity,” “ progress.”

13. That is, the number of the good creatures.

world grow¹ [i.e., make it more thriving²]; and then thou shouldst accept from me the fostering and nourishing and chieftainship and supervision³ of the world, (and) so thou shouldst carry it into effect⁴ that it may not be possible⁵ for any one to cause wounding and injury to another.”⁶ (22) And he, Yima, accepted (it) and carried (it) into effect just as Aûharmazda had ordered him. (23) And through the same glory he widened the earth three-thirds larger than what it was before that (time); and he made in that kingdom of his cattle and men⁷ immortal, and other creations (namely), water, vegetables and food, and articles of food (which were) ever fresh.⁸ (24) And this, too, is revealed in the Good Religion, that he (Yima) rendered the world like *Garôdemâna* in pleasantness; and he, in consequence of the command of the omniscient Creator⁹ for guarding the creatures from destruction in the winter of Mahrkûsha,¹⁰ made *Yima-kartô-vara* and also many other miracles which are declared by the Good Religion.

(25) And (the glory) came, at another period, by the

---

1. *Vârin* is the Pahlavi form of the Avesta imperative *varedhaya*, rt. *vared*, “to promote,” “to grow.” That is, make my world more and more enlarged, productive and habitable. Otherwise: “make the creatures of my world well-grown up and healthier.” 2. Pers. *farbah*, “fat.”

3. *Madam nigâs-dârîh*. 4. *Vabîdûnâ*. 5. *Lâ tûbân yehvînat*.

6. The Avesta and Pahlavi texts of the passage referring to Yima in the Vendidad II., run thus: *Âat mê gaêthâo frâdhaya, âat mê gaêthâo varedhaya, âat mê visâi gaêthanâm thrâtâcha haretâcha aivyâkhshtacha*—(Pahl. Version) *Adîn zak î li gêhânân frâkhûm* [aîgh vêsh barâ vabîdûnâ;] *adîn zak î li gêhânân vârin* [aîgh fraþîhtar barâ vabîdûnâ] *adîn zak min li mekablûnâ gêhânân râi srâyishn, parvarishn, sardârîh va framân yehabûnt, pavan nigâs-dârishn va pânağîh kartan*.

7. Av. *vîra*, “manly persons,” “heroes.”

8. According to DM., *khûrishn khûrishn an-avsâyishn*, “different kinds of food undecaying (imperishable).” In this section 23, *khûtâîh* and *khûrishn* seem to have been repeated by mistake. One of the two had better be omitted.

9. According to DM., “owing to all the commandments of the Creator.”

10. Av. *mahr-kûsha*, “deadly,” “dire;” from Av. *mahrka*, “death.” It is the name of a demon who lets loose dire winters in order to destroy the good creatures of Ahura Mazda (see Vendidad, Fragard II., 22 seq.:—*aghem zemô janghentû*; and Westergaard’s Fragment VIII., 2:—*yat Mahrkûshô ava-mîryâitê adâ zî ava drûjô avô bavaiti skendô spayathrahê*). In the Pahl. Version the phrase is rendered by *malkûshân zimistân*, and wrongly identified with the Hebr.-Chald. *malgôsh* which is used, in a good sense, for the autumnal rains.

command of the Creator, to Fraêdûn¹ the Âspigân when he was in (his) mother's² womb,³ because of (his future) share (*bâhar*) of agriculture which was a profession of the Religion⁴ through the distributions of the people⁵ owing to the glory of Yima, and whereby he was rendered triumphant; ⁶ and Fraêdûn through his having been (thus) rendered triumphant became responder ⁷ to Dahâg from (his) mother's womb; and that powerful⁸ *drûj* (Dahâg) was tormented ⁹ and stupefied¹⁰ by him.

Malkûs is also mentioned in the following passage of the *Large Bûndahish* : " When the millennium of Aûshîdar comes to an end there will be the violent destruction at the hands of Malkôs of the family of Tûr-î-Brâtrûg-rîsh, who was the murderer of Zaratûshtra. He will come with the religion of sorcery and idolatry, and he will cause a terrible rain which they call *malkôsân* for three years with cold winters and hot summers, causing continuous fall of snow and frozen rain. He will cause all men to perish and disappear, they having no longer any source of heat. Then the reconstitution of humanity will be by the *Vava* prepared by Yima, and it was for this purpose constructed in a concealed place." The *Vava* built by Yima, which supplies the world with men and animals after the destruction of the old ones by winter and snow, singularly resembles the Ark of Noah and the ship of Xisuthros. It seems that the Old Testament has transferred to Noah the part of Yima with necessary adaptations.

1. *Thwaêtaona* of the Avesta, son of Âthwya, commonly called " the Âthvyânian " ; in the Shahnâmah he is known as Faridûn, son of Âbtin. He is alluded to off and on in *Yashts* V., IX., XIII., XIV., XV., XVII., and *Yasna* IX.

2. *Bûrtâr*, comp. Av. *barethrê*, " the female that bears children," (see Vendîdâd, Fragard XVIII., 38). 3. *Aûrûsvar*, Av. *uruthwan*, *uruthware*, " womb " (see Vendîdâd, Fragard V, 51 :—*uruthwôhva*).

4. That is, which was one of the four estates prescribed by the Revelation. 5. Into the four professions mentioned above.

6. Reading : *pîrûzgarîh-êt*. West reads it *pîrûzgarshaêt*, " triumphant splendour."

7. *Pasakhûn-gûftâr*, lit., " a speaker of response," *i.e.*, one who defeats his opponent in a debate by responding to him ; hence the expression here freely means " a defeater or conqueror in a battle."

8. *Vas-aôj*, Pahl. *vas* (Pers. *bas*) " much," and *aôj* (Av. *vaj*) " strength " ; meaning " of great strength." It may be read *nîsûvich*, " depraved," Pers. *nîshûb* ; or *naskhun-ich*, " decaying."

9. *Dardînît*, Av. *dereta*, rt. *dar* ; Pers. *dard*. Otherwise (West) *gardînît*, " averted," or " tumbled down ;" comp. Pers. *gardîdah*, " tumbled down."

10. *Startînît*, comp. Av. *stareta*, " dismayed," " frightened." West : " paralysed."

(26) Having attained ¹ the age of nine years, he proceeded about (*madam*) his (Dahag's) destruction, and through that victory² Dahâg was overcome by him, the (good) creatures were saved and comforted (by him), the chiefs of Mâzanderan being defeated ; the injury and harm of the people (*ôlâ-shân*) were removed from the region of Hvanîras, (and) Hvanîras was (thus) saved for his three sons. (27) And owing to the husbandry which (was) the third estate of the Religion he, in order to remove³ pestilence⁴ and suppress infection⁵ (thereof), exhibited to mankind medical treatment, and wrought likewise many other marvels,⁶ and (achieved) many profitable works for the world.

(28) And the same glory ⁷ reached unto Aîrîch,^{7a} son of Fraêdûn, in the life-time of Fraêdûn, owing to his elevation⁸ by the Creator ; and thereby was diffused and practised obedience to the law of devotion⁹ (which was) the best gift¹⁰ wished for by the father, who (was) Fraêdûn, (and) which gift came to him from the Creator through the blessings of Fraêdûn.

(29) And it¹¹ came to a descendant¹² of Fraêdûn, a relative of Aîrîch on the mother's¹³ side ; and it proceeded forth¹⁴ with the angel Naîryôsanga to Mânûsh-gar, and from him resulted¹⁵ the complete progress¹⁶ of the lineage of Aîrîch. (30) And it came

1. *Mat*, "reached." 2. On account of the glory.

3. Reading ; *vîshûftan* or *nâhûftan*, "to destroy," or "to suppress."

4. *Sij*. 5. *Akhdagîh*, comp. Av. *akhti*.

6. Better :—*va hânich afd kabad kart*. 7. *Ân ham-vakhsh*.

7a. *Airyu* or *Airyava* of the Avesta, and *Irach* of the Shâhnâmah. He succeeded Fraêdûn (see *Fravartîn Yt*, 143).

8. *Avar-barishnûh*, same as *madam barishnûh* ; comp. Pers. *bar-burdan*, "to rise."

9. *Aîrîh dât gûshîtan*, or *aîrîh dât nyôshîtan* ; better *aîrîh va dât nyôshîtan*, lit. "humility (or piety) and the listening to the law."

10. *Yâna*, comp. Av. *yâna*, "blessing." West reads *jân*, "life."

11. The glory. 12. *Nâf*, Av. *nâfa*, "lineage," "offspring."

13. *Baên am*. The mother here alluded to was *Gûzag* (mentioned in the *Bândahîsh*, chap. XXXI., 9) the only daughter of Aîrîch, and mother of *Mânûsh-î-khûrshêt-vînîg*, who was the grandfather of *Mânûshchîhr*. *Gûzag* is otherwise named *Virag* in the Pâzand *Jâmâsp-nâmah*. Here *Mânûsh-gar* seems to be an abbreviated form of *Mânûsh-khûrnâr*, the father of *Mânûshchîhr*. Otherwise, it may be completed :—*baên ham aôbâm*, "at another time."

14. *Nâf sâtûnt* might be perhaps a corruption of *frâj sâtûnt*.

15. *Yehvûnt*. 16. *Pûr-rûbîshnûh*.

to Mânûsh-chîhr, the king of Irân, and through it he performed many a marvellously wrought achievement,¹ and vanquished Selam and Tûj² in revenge for Airîch, (and) was an open (*frâkhû*) responder to foreign (non-Irânian) countries ;³ and he improved the kingdom of Irân, enlarged and fertilized the district of Irân, (and) made the country of Irân victorious over non-Irânians.

(31) At another period it came to Aûzôbô, son of Tûmâsp,⁴ a relative of Mânûshchîhr, the king of Irân ; (his) birth (was) of equal greatness⁵ through that lustre and glory,⁶ (and he) attained to mature activity⁷ and proportions⁸ of an adult⁹ during (his) childhood ; for the purpose of (*pavan*) agriculture (he) opened in the countries of Irân repositories of rain-water ;¹⁰ (he) proceeded on to strike non-Irânians, to suppress (and) make them outcast¹¹ from the land of Irân ; and he smote the devastators of the territory of Irân, the village-sorcerors,¹² (and) he frightened away the father of those very murderers,¹³ (namely) Frangrâsiyâg¹⁴

1. *Kabad avad-kart-kâr*, lit. "he performed many miraculously-worked deeds." 2. Av. *Sairima* and *Tûva*.

3. Reading: *frâkhû avô an-Aîr matâ yehvânt pasakhûn gûstâr*. According to DM., *frâkhûân* for *frâkhû avô*.

4. In the *Dinkard*, Book III., § 176, (Dastur Sâheb Peshotanji Sanjânâ's edition, vol. V.) the marvellous exploits of Aûzôbô have been fully narrated. Also references to him are found in the *Bândahish*, chapters XXXI. and XXXIV., where he is described as one of the three sons of Agâimashvâk. In the Avesta he is called *Uzava Tûmâspana* (*Yasht* XIII., 131) ; in the *Shâhnâmah* : *Zû-bin-Tahmâsp*.

5. *Ham-dast zerkhûnishn* ; comp. Pers. *ham-dast*, "of equal strength, power, or greatness." Pers. *ham-dastân*, "hand-in-hand," "associates." West : *hamjast*, "combined."

6. *Pavan zak vakhsh va gadâ*. Otherwise: *pavan zak vakhsh î nism* "through that lustre of (his) soul." West : "through that destiny and glory."

7. *Purnâê-gârîh*. 8. Or, "size."

9. *Mart-patmânîgîh*. 10. *Vishât vâvân-mât* ; comp. Pers. *mâdah*.

11. *Spâkhtan bâvâvâritan* ; comp. Pers. *âvârah*, "outcast."

12. Reading : *dahîg-yâtûg* ; it can also be read : *jahîg yâtûg*, "libertine wizard." Comp. the *Dinkard*, Book III., § 176, 2.

13. *Abû î ôlâ ham-khun-nushagân* ; comp. Pers. *khun-nâshah*, "blood-thirsty."

14. Av. *Frangrasyan*. He is called *Afrâsyâb* in the *Shâhnâmah*, the Tûrânian king who had attacked the Irânians in the reign of Mânûshchîhr, and tried to seize the glory that pertained to the Irânians (see *Zamyâd Yasht*, §§ 56—93, and *Bândahish*, chapters XXXI. and XXXIV.)

of Tûr, and developed and fertilized the land of Irân, and increased many streams and many towns¹ in the land (*shatrô*) of Irân.

(32) At another period it came to Keresâspô,² son of Sâm, owing to the warriorship being (his) lot (*bahar*), which (was) the second estate³ of the Religion through the divisions⁴ (into the four estates) which (resulted) from the glory of Yima; and whereby⁵ he smote the serpent Srôbô-var⁶ who was swallowing horses and swallowing men,⁷ and Gandarevô⁸ the poison-heeled demon,⁹ and many other productions of adversity by the demon and by the destroyer of creatures, the *drûj*.

(33) At another period it came to Kaê-Kabâd,¹⁰ the ancestor¹¹

1. *Rûdân va rûstâgân*; comp. Pers. *rûstâ*, "a market town,"

2. According to the Avesta, Keresâspô was the son of Thrîta, the brother of Urvâkshaya, and a descendant of Sâmâ. He is called Garshâsp, the son of Asrat, in the Shâhnâmâh. His Avestic title is *Navemanau*. For the Avesta and Pahlavi references to Keresâspô, see West's Appendix I., "Legends relating to Keresâspô," in the *Sacred Books of the East*, vol. XVIII., pp. 369-382. 3. *Datîgar Daêna pîshag*. 4. *Bakhshishnî*.

5. Meaning: "through the glory."

6. Avesta *Srvara*, the name of a gigantic dragon whom Keresâspô killed (see *Yasna IX.*, 11; *Zamyâd Yasht*, § 40; and S.B.E., vol. XVIII., pp. 371 seq.)

7. *Aspô-hanpâr*, *gabrâ-hanpâr*; Pahl. *hampârtan*; "to swallow;" comp. Av. *hâm-par*, rt. *par*, "to fill."

8. Av. *Gandarewa*, the name of a monster who lived in the sea, on the mountain, and in the valley (see *Yasna XV.*, 28; *Âbân Yasht*, § 38; *Zamyâd Yasht*, § 41; also S.B.E., vol. XVIII., pp. 371 seq.)

9. According to the *Dînkard*, *zahav-pâshnân*, Av. *zairi-pâshnêm*, where *zairi*, I believe, means "poison," and not "green," or "golden;" comp. Av. *zairicha*, the demon who empisons plants. West's rendering: "The golden-heeled demon Gandarepô."

10. *Kavi Kavâta* of *Fravartîn Yasht*, 132; *Zamyâd Yasht*, 71; and *Kaê-Kabâd* of the Shâhnâmâh. According to *Bûdahîsh*, chap. XXXI., 24, he was the adopted son of Uzavô, the son of Tûmâspa: *Kavât apurnâe baên kaspûti yehvânt, afashân pavan rût bara shedkînt, pavan kavâtâgân barâ afsart, Aûzôbô barâ khadîtînt barâ yansegûnt, barâ frâvîn frazand vinastag va vît shem hankhetûnt*,—"They had abandoned the infant Kavât (wrapped) in a linen sheet on a river, and he was (lying) faint between door-sills, (where) he was seen by Aûzôbô, who took him up, and directly gave the name (Kavât) to the fainting and lost child." Compare Mod. Persian *kivâdah*, "threshold," "the wooden sill of a door."

11. *Nîyâka*, "progenitor."

of the Kayânians ; through it (*patash*) he improved the kingdom of Irân, he united the sovereignty with himself in the Kayânian lineage,¹ and achieved many an illustrious act of profitable results² for the creatures.

(34) And it came to Pâtakhsrôbô, (son) of Aîryêfshvâ,³ (son) of Tâz, who was the king of the Arabs, through (his) friendly communion (*âshtih*)⁴ with the archangel Ashavahishtô ; and his inspiration⁵ through it (was) about his own tribe (when) the demon of avarice had rushed in company with Amâul-bâtag⁶ for the destruction of him who⁷ was very gentle⁸ to that tribe, (and his inspiration was) for the exaltation (and) blissfulness⁹ of (that) portion (of his subjects) who were under the guidance (*nimâyishn*) of the high-priest (Zaratûshtra) who was exalted by the archangel Ashavahishtô, so much so that there was manifest the dropping of the fish-imagery (or idols)¹⁰ of the other portion¹¹ into the river, and its (the tribe's) coming to the ceremonials of Zaratûshtra.

(35) At another period (it) came to the brothers of Kaê-Arsh, who were the descendants of Kabâd¹²; through it all were powerful¹³ and strictly (*tagîg*) abstinent,¹⁴ and (their) achievements wonderful ; and of them the eldest brother Kâê-Ûsa¹⁵ took up the sovereignty of the seven regions, (and) became very illustrious and full of glory.

(36) At the same time (it) came to Aôshnara, who was

1. Av. *taôkhman*. 2. *Sût-kâr*. 3. Vide *Bûndahish*, chap. XXXI., 6. Pâtakhsrôbô is mentioned in the Pahlavi *Vendîdâd*, Fragard XX., 1 : *bâhar-âômandân (tâbânîgân chîgûn Pâtakhsrôbô)*.

4. West reads *ayâtagîh*, "recollection." 5. *Pazdîntan*.

6. I take it to be the name of the Arab chief who endeavoured to usurp the country ruled over by Pâtakhsrôbô. The Pahlavi name seems to me to be a corruption of 'Amâl-ul-bâtîl. 7. Namely, Pâtakhsrôbô. 8. *Narm narm*.

9. *Frinamishnîh*. 10. *Mâhîg-karþ*.

11. Namely, the Arab tribe that worshipped idols.

12. For these references see *Zamyâd Yasht*, 71 ; *Bûndahish*, chap. XXXIX, 25. 13. Av. *aurvant* "strong." 14. *Pâhrîj*.

15. Av. Kavi Ûsa, the son of Kavi Kavâta, and the father of Syâvarshan, was the second king of the Kayânian race (see *Âbân Yasht*, 45). He is said to have attempted to go to heaven on a throne lifted up by eagles (see *Behrâm Yasht*, 39).

full of wisdom¹, which (was) owing to the glory of Yima; when he was in the womb of (his) mother, he taught through his utterances from the mother's womb many a marvel to (his) mother; and at his birth he smote Aharman by responding to questions² of the deadly Frâchyâ³ the demon-worshipper.⁴ (37) And he attained to commanding powers⁵ from Kâê-Ûsa, (and) was the administrator (*râyînîtâr*, or leader) in his realm of the seven *kaêshwars*; and he (being) the lord chancellor,⁶ taught the frontier⁷ dialects and much other learning of advantage to mankind; and the non-Îrânians were defeated⁸ through the utterance of (his) replies (to them), and the Îrânian country was edified⁹ by (his) most comprehensive moral admonitions.

(38) And (it) came to Kaê-Sîyâvakhsh the illustrious;¹⁰ through it appeared¹¹ the wonderfully-constructed¹² Kanga-daeza¹³ on Andar (Kanga), (and) the preservation and protection and manifold splendour and glory and the mysteries of the Religion; and consequently (were) manifest¹⁴ the civilization of the age and the reorganization of the Îrânian kingdom, the re-union of heroism,¹⁵ and triumph for the Religion of Aûharmazda.

1. *Pûr-jiv*; but in the Avesta *Pôuru-jîva* seems to be a patronymic (see *Fravartin Yasht*, 131, and *Afrîn i Zarathushtra*, 2.) According to question XLVIII, of the *Dâdistân-i Dînig*, Aôshnara was the son of the daughter of Pâurvâjiryâ; hence the latter was the grandfather of Aôshnara. Likewise, *i Pûr-jiv* of the *Dînkard* may mean the descendant of *Pûr-jîva*. As to the word *jîva*, comp. Mod. Pers. *zîvak*, "prudent," "sagacious."

2. *Prashnân*, Skr. *prashna*, Av. *frashna*.

3. Here it is apparently the name of a heretic; but in the Avesta *Frâchya* is the name of an illustrious personage (see *Fravartin Yasht*, 115). 4. *Dîvîyastô*.

5. *Framâtârîh*, "commandership," "chancellorship," "the ruling power."

6. *Ahû-pat*, "the lord of the lords," "the lord chancellor." Pers. *khân-khânân*. West reads *gashûft*, "explained," "opened." Otherwise: *afash nâhûft âmûkht va vîmond gûbishnîh*, "and he taught mysticism and the frontier dialects." 7. Av. *vîmaidhya*, "side," "border."

8. *Aivâkht havâ-and an-Aiv* might also mean "the non-Îrânians who were corrupt people;" comp. Av. *ivikhta*.

9. *Handarzînit*, "admonished." 10. Av. *bâmya*, "shining."

11. *Dîsît*; comp. Pahl. *dîs*, "appearance," "resemblance." 12. *Afd-kart*,

13. Lit. "the fortress of *Kangha*." Av. *Kangha* is the name of a city founded by Syâvarshâna during his exile, on the summit of the *Antave-Kangha* mountain. 14. *Azash pâêtâg*. 15. Comp. Av. *amavanti*.

(39) It came to Kaê-Haôsrava,¹ son of Siyâvakhsh; through it he vanquished and defeated Frangrâsîyâg² the Tûrânian, the sorcerer and his evil associates,³ those of Vakyir⁴ (namely) Kêrêsa-vazda and many other worst sort of destroyers of the world; and he also joined⁵ in the destruction and demolition of the idol-temples which (were located) on the shore of the Lake Chaêchasta, that frightful demonolatriy (*drâjîh*). (40) Owing to his worthy achievements⁵ for (preparing) the means for the Renovation (of the Universe, he is now) on a throne⁶ which (is) adorned⁷ by the halo (*vakhsh* of that glory) at a secret place wherein⁸ there is an immortal preserver of (his) body until the Renovation by the desire of the Creator.

(41-42) And afterwards⁹ it came to Zaratûshtra, the descendant of Spîtâma, during (his) conference with the Creator Aûharmazda; and he accepted from the beloved¹⁰ omniscient Creator Aûharmazda, from His (very) throne¹¹ the comprehensive and also detailed¹² intelligence of the learning (and) functions of the priesthood and warriorship and husbandry and artisanship, (and he

1. Thus according to the Avesta. The name is generally read Kaê-Khûsrô. The perpetual struggle between Irân and Tûrân from king Minôchehr down to Kaê-Khûsrô is well-known in the history of Ancient Irân, the chief cause of which was the murder of Syâvakhsh by Afrâsyâb. The son of Kaê-Kâûs having been exiled by his father, took refuge with Afrâsyâb, who gave him his daughter in marriage; but the honour with which he was received raised the jealousy of Karsivaz (Av. Keresavazda), who by means of false accusations persuaded Afrâsyâb to put Syâvakhsh to death. The latter was revenged by his son, Kaê-Khûsrô (see *Yasht*, IX., 22; XIX., 77; S. B. E., vol. XXIV., p. 64).

2. *Frangrasyan* of the Avesta. 3. *Ham-vishûtag*.

4. Probably the Bakyîr mountain used by Afrâsyâb as a stronghold, wherein he always took refuge (*Bândahish*, XII., 20). It is another name of Mount Dârspêt.

5. *Âyâkht*, or *âyâjît*; Av. *yûj*, "to join." It can be read *ayâbit*, "proposed," "desired;" comp. Pers. *yûbidan*, "to wish." 5 *Âvâyishnîgîh*.

6. Comp. Mod. Pers. *namîj*, "a seat," "a throne."

7. *Aêvarzît*, Pers. *aêvar* or *aêvaz* "adorned," "decorated." West: "assuredly selected." 8. *Aîgh patash*. 9. *Mîn zak âkhar*.

10. *Âfvînt*, Av. *fvi*, Skr. *pri*, "to love." 11. *Azash gâs*.

12. *Aûshmâvrtîg*, "enumerated;" Av. *mar*.

accepted) the entire responsibility¹ of bringing by command of the Creator the Mazdayasnian Revelation to king Kaê-Vishtâspô, of enlightning the sages of the region through that great light in that Supreme (*avartûm*) King of the sacred beings, of propagating (that light) in the seven *kaêshwars* (regions) through the good eloquence of the successive generations² of (human) creatures, until the Renovation (of the universe); and through it (is) the achievement of the Renovation by those who (are his) sons Aûshîdar, Aûshîdar-mâh and Saôkshân in the existence of the creatures of Aûharmazda, who will be immortal; and the most memorable³ statement (*nisang*) of its illustriousness, glory (and) miraculousness is the statement which is written and found below.

(43) And (there) have also been others before Zaratûshtra the Prophet, who acquired fame⁴ in the Mazdayasnian Religion; since it is manifest that at different times several (messengers of religion) had come from the sacred beings to him who was then the greatest chief;⁵ men were then as deeply engaged (*girâftâr*) in the inquiry (and) interrogation of the matter⁶ as (they are) now in the inquiry (and) interrogation pertaining to the Religion; (but) the necessities of those times are not now requisite, because all mankind stand acquainted with the Religion. Praise (be) to Zaratûshtra, the descendant of Spîtâma, of the Holy-*fravâhar*.

(44) Now here are written for publication in the world 10 chapters on the illustriousness and glory and miracles of the Prophet of the Mazdayasnian Religion, the best of creations, Zaratûshtra, the descendant of Spîtâma, of the Revered-*fravâhar*, through the knowledge which (is) derived from the Avesta of the professors⁷ in the Revelation of Aûharmazda.

---

1. *Hâm-bâr*, "the entire burden or responsibility." Pers. *hâm-bâr* also means "a companion," hence "(he accepted) the companionship or messengership of." Reading *hâm-bahar*, "(he accepted) the entire portion (of the Revelation or the Avesta)." 2. *Patvandishn*.

3. *Nisang ayâtar* for *nisang ayâdтар*; comp. Pers. *yâdgârtar*. According to DM., *nisang âshtar* for *msang âshttar*, "the most congenial statement."

4. *Ayâft shem* for *âyâft shem*. 5. *Pîshôpâê*, "ruler or leader" (of mankind). 6. Namely, Religion. 7. *Vâvarîgân*, "faithful adherents," Av. *vâvar*, rt. *var*, "to believe."

(I.) One of them¹ (is) that which (describes the period) before the birth in this world² of that glorious one from (his) mother.

(II.) One of them (is) that which (describes the period) from the birth of that illustrious one onwards (*frâj*), till his coming to the conference with Aûharmazda.

(III.) One of them (is) that which (describes the period) from the conference onwards, till his fame³ about his prophecy in the world, and the acceptance of the Religion by Kaê-Vishtâspô.

(IV.) One of them (is) that which (describes the period) from that onwards, till the departure⁴ of his pure soul to that which is the best abode.⁵

(V.) One of them (is) that which (describes the period) also after (his) end, of what happened in the reign of the obedient king⁶ Kaê-Vishtâspô.

(VI.) One of them (is) that which (describes the period) after that, until the collapse⁷ of the sovereignty of Irân.

(VII.) One of them (is) that which (describes the period) also after that, until the end of the millennium of Zaratûshtra and the advent of Aûshîdar.

(VIII.) One of them (is) that which (describes the period) also after that, until the end of the millennium of Aûshîdar and the advent of Aûshîdar-mâh.

(IX.) One of them (is) that which (describes the period) also after that, until the end of the millennium of Aûshîdar-mâh and the advent of Saôkshâns.

(X.) One of them (is) that which (describes the period) from the advent of the victorious Benefiter, until the miracle of the Renovation (and) the Future-body; (with) a statement of them each separately.⁸

1. *Afash* for *âvash*, or *âva-ash*, "one of them" (namely, chapters).

2. *Li-tamâ*, "here," that is, in the material world.

3. *Âfrigânih*, "praiseworthiness."

4. *Vikhîz*, a corruption of *âkhîz*, "rising," "ascension."

5. Av. *vahishtêm ahûm*. 6. *Râm-shah*.

7. *Han-châpishn*; Av. *schap* or *skap*, "to be broken," "to be ruined;" comp. Pers. *anjanîdan*, "to be broken;" hence the Pahl. word means "collapse," "ruin."

8. §§ I. to X. are evidently the headings of the ten chapters that follow this Introduction.

CHAPTER I.

About the miraculousness of the manifestations before the birth of that most fortunate¹ of offspring from (his) mother.

(1-3) One (miracle was) this which is manifested, that the Creator passed the glory of Zaratûshtra into Zaratûshtra through (*lechadôn*) a series of material conditions²; when the command was from Aûharmazda, the glory came from the spiritual existence to the material, and to the material surrounding of Zaratûshtra, and a sublime miracle became manifest to many, just as the Revelation speaks of (it), thus: “Then when Aûharmazda had produced the material environment³ of Zaratûshtra, the glory (which was) at the time⁴ near⁵ Aûharmazda fled on to the material body of Zaratûshtra, (first) on to the Aries;⁶ and from the Aries it fled⁷ on, on to the Endless Light; and from the Endless Light it fled on, on to that of the Sun; and from that of the Sun it fled on, on to that of the Moon; and from that of the Moon it fled on, on to the stars;⁸ and from the stars it fled on, on to the fire which was in the house of Zôish;⁹ and from that fire it fled on, on to the wife of Frâhîm-rvânâ-Zôish,¹⁰ when that maiden was born, who became the mother (*bûrtâr*) of Zaratûshtra.”

(4-5) From it¹¹ light escaped at the same time into the earth and

1. Pers. *farrûkh*, “beautiful-faced,” “auspicious.”

2. *Mâd-gasht vârag*, “a series of material conditions;” comp. Pers. *mâdah*, “material;” *gasht*, “condition,” “surrounding;” and *vârah*, “a row,” “a series.” West: *mâdyâtô-î khalqô*, (both Arabic words meaning) “the material existence of the creatures.”

3. Comp. Pers. *dah*, “human body.”

4. *Gadâ adîn*, lit., “the glory then.”

5. *Pish naêmak î A.*, “near the side of A.”; Av. *naêma*, “side.”

6. Reading: *Maêsha*, the constellation of Aries. West: *makhsh*, “germ.”

7. Reading: *gurikht*, “escaped.”

8. Perhaps the stars in the constellation of Aries.

9. Written in Pâzend. Avesta name: *Zâvishî*, “pertaining to Zâvish,” name of the family of Dûgdâûb’s parents, the mother of the Prophet (see *Vendîdâd*, XIX., 6).

10. Written in Pâzend. It is the name of the maternal grandfather of the Prophet (see *Bândahish*, XXXII., 10).

11. *Min ôlâ*, i.e., from the glory.

into the sky ; then (its) flight¹ became apparent at a distance,² so that it was said by those in the suburb (*vís*) of Frâkht-ravânân-Zôish : “ the fire burns through self-combustion,” that is, therein fuel³ was not necessary for use ; then they went on to the governor⁴ (of the district); they also interpreted^{4a} (it) to him, that is, they spoke (regarding the light), thus : “ The full glory of the material world,⁵ the glory of life owing to the material embodiment,⁶ that is, all industry will become current⁷ owing to this.”

(6) And it is manifest that the demons on account of their discomfiture (*zanishn*) by that glory, in causing harm to the maiden, brought⁸ on that country three evil forces⁹ (namely, dire) winter, all kinds of pestilence,¹⁰ and (other) tyrannical enemies ;¹¹ and it was impressed by them on the minds of¹² the people of the country that such a calamity¹³ had come to the country owing to the witchcraft of this girl, so that the people of the land awfully quarrelled¹⁴ with the parents¹⁵ about the sorcery of the girl which was causing conflict,¹⁶ and about removing her¹⁷ out of that country. (7-8) And the father of the girl spoke this, too,¹⁸

1. *Parshn* ; Av. *frashman*, “ going forward ;” Pers. *parsh*, “ flight.”

2. Reading: *adîn rakhâgîg* ; Pahl. *rakhîg* “ distant.” West reads it *khasâv-âgîg*, “ of the father-in-law ;” comp. Pers. *khasâva*.

3. *Ismağ* or *hizmağ* ; Av. *aêsma*, Pers. *hizam*, “ firewood.”

4. See the use of the word *Kaêta* in the Pahlavi *Kârnâmag î Artakhsh-dar î Pâpagân* (my edition and translation), chapter XI., 5, page 57 of the text. *Kaêta* seems to me to be an Irânian equivalent of the Indian title of *Râjâ*. 4a. *Chashînît*.

5. That is, they prognosticated from that light the glorious future of this material world.

6. *Khayâ min tan gadâ*. West : “ The full glory of embodied existence is the glory of life apart from the body.”

7. That is, all industry will be prosperous. 8. Lit., “ carried on to . . . .”

9. Comp. Av. *haenâ*. Here it is used in the sense of dire calamities in nature.

10. It may be read *vispô div* (all demons) or *va div sîj* (and the demon of pestilence). 11. According to DM. *dûsh-mân*, evil or infected dwellings.

12. *Pavan mînishn ramîtûnt*, lit., it was cast into the minds of . . . .”

13. *Denâ vizand*. 14. *Shkast patkârît*. 15. *Zerkhîntînîtârân*, “ begetters.”

16. *An-basânînîtan*, Mod. Pers. *basân*, “ similar,” “ like.”

17. Here *kartan-î* is a substitute for *katan-ash*, or *kartanîh*. 18. *Denâ-ich*.

to the people of the country with manifold reason¹ about the unjust allegation of witchcraft against the girl, thus : “When this girl was born among those of mine,² her entire halo emanated from behind³ (her person) as the apparent light of a fire, that is, from the whole of her (person) superior light set forth in the dark night when this girl was seated in the innermost part of the house wherein there was no fire (or light) ; in the house where a large fire was burning, there where this maiden was seated at the time (*amat*), it became brighter, that is, there where a huge fire was burning, it became more dazzling owing to the light (emanating) from her body ; never was there a wizard who was so glorious.”

(9) And then also owing to the instigation⁴ of the demons, and the Kavigs and the Karapas⁵ who belonged to the country, they (the inhabitants) were not satisfied ; (so) the father ordered the girl to go to Patîrîtarâspô, the father of the family (that lived) in the country of the Spitâmas, (in) the town⁶ (situated) on the (river) Arag ;⁷ and the girl assented⁸ to (her) father's order. (10) That mischief (*âshûp*)⁹ of the demons was caused with an evil design¹⁰ for removing the girl from (her) house,¹¹ (but) God gloriously

1. *Kabad chîm*.

2. Or, “in that of mine,” that is “in my house.” 3. *Min âkhar*.

4. *Sârînîshn*, Av. *sâr*, “to influence,” Pers. *sâr* “incitement,” “affliction.”

5. The *Kavis* and the *Karapans* of the Avesta, the blind and the deaf mentioned in the *Hôrmazd Yasht*, § 10 ; those who cannot see nor hear anything of the Religion, meaning the unbelievers or heretics. They are called in the *Dinkard*, *yâtûg*, “sorcerors ;” *ayashi*, “unsanctified ;” and *mar*, “deadly.” See Book VII., chaps. III., 4 *seq.* ; 20 *seq.* ; chap. IV., 21 *seq.* ; 67 *seq.* Chap. IV. is abounding with references to the Kigs and the Karapas.

6. Comp. Pers. *vîstâk*, “a village,” “a market-town.”

7. The Pahlavi name of the Av. river. *Ranghâ* mentioned in *Yashts* V., XXIII., etc. It is written *Arav* or *Arang* in the *Bândahish*, whereof chap. VII., § 15 says : “And at the north side (of the *Ardvisûra*) two rivers flowed out, and went one to the east and one to the west ; they are the Arag river and the Veh river.”

8. *Padîvaft*, “accepted.” 9. Better *khshûp*, Av. *khshûp*, Pers. *âshuftan*.

10. *Dûsh-pargîhâ*. 11. *Aûz-sâyagînitân*, comp. Pers. *sâyîdan*, “to draw,” “to strain off” ; that is, for drawing her off from the umbrage (*sâya*) of her father.

made it the cause for the father's sending of the girl to the house of Patîrîtarâspô, the father of Paôrûshâspô, for (her) marriage with Paôrûshâspô, the father of Zaratûshtra.

(11) One (miracle was) this which is manifested, that at that time the girl by proceeding to that family, occupied the highest place¹ in the country of the Spîtâmas, and hence a sublime miracle was observed by and manifested to that girl, just as the Revelation says : " Know that the voice² of those sacred beings was conveyed to her by them, (which said thus) : ' do thou proceed to that village³ which is theirs,⁴ know that it is more depressed⁵ in (its) surface⁶ and wider in breadth,⁷ in which the livestock⁸ are made to move about together in large numbers ; for thy assistance that village is so formed by the Dispenser (*Bagha*), Who is merciful.' "

(12) Thereupon the spinster stopped and she, too, thoroughly perceived thus : " (Their) mention⁹ seems to convey (to me some) such advice¹⁰ that my action (shall be) likewise in accordance with what has been ordered to me by my father." (13) Then the spinster performed a religious abluion,¹¹ and proceeded on from them to the village which was Patîrîtarâspô's, (when) the glory came to Paôrûshâspô, the son of Patîrîtarâspô.

(14) One (was) this which is manifested, that the Creator Aûharmazda passed on the *fravâhar* of Zaratûshtra to the parents of Zaratûshtra through a *haoma* (plant), through miracle-producing tillage.¹² (15) Another (thing), too, the Revelation says that when

1. *Madam bâlist jivâg yegavîmînât.* 2. *Vâng*, Pers. *bâng*, " loud voice."

3. *Vîs.* 4. That is, of the Spîtâmas.

5. *Galptar* ; comp. Pahl. *galp kartan*, " to swallow."

6. *Bâlâê*, " in height." 7. *Frâkkûtar pavan pâhnâê.*

8. *Frêhist zîndag gaôspend*, " most of the livestock of cattle."

9. *Aûshmîvîshn*, " inspiration ;" Av. *mar*, " to enumerate," Pers. *shamûrdan*.

10. According to DM., *va li hanâ gûbishn barîshnîh*, " and the carrying of such an utterance to me."

11. *Frâj yadâ shûst* ; comp. Pers. *dast ba âb rasânîdan*, " to perform a religious abluion ;" freely meaning that before her departure she prayed to God after having undergone a religious purification. Literally, the Pahl. words mean : " she thoroughly washed (her) hands."

12. *Pavan afd varj-kardîg.*

the third millennium was at its highest point,¹ (that is) at the end of the three thousand years of spiritual existence without the Blemish-giver² (Aharman, that is) after the creatures had been in spiritual existence, and before the advent of the *drûj*; (it was) at that time that (*adîn*) the Amaesûspends formed together (the material of) Zaratûshtra, and they seated (his) *fravâhar* within (*andarg*), having a mouth, and having a tongue, and eloquent speaking,³ and of celestial mansions.⁴ (16) Then Zaratûshtra seemed to them (the sacred beings) by observation with the eyes as a manifest reminiscence (*mar*) of (those) three milleniums,⁵ by (his) sheltering⁶ with the Amaesûspends⁷ he (*aîgh*) was just like an Amaesûspend. (17) And when the third millennium came to an end, (that is) after the framing together of Zaratûshtra (by the archangels), and before the conveying of Zaratûshtra down into the material world, at the end of the 3,000 years of the existence into this world of the Blemish-giver, then Aûharmazda along with Vohûmanô argued with Ashavahishtô, thus :—“Is his mother observed by you to be a superior one (*madam*), unto whom we shall give Zaratûshtra ?” (18) And Ashavahishtô spoke in reply, thus : “Thou art aware even of that, O Bounteous⁸ One ! about the Zaratûshtra we produce, (and whom) Thou and we have produced, O Aûharmazda ! thou knowest ; (and) to us who are the other archangels⁹ do thou point out the place, because of its manifestation Thou knowest, (Thou) Bounteous Spirit Aûharmazda !”

(19) And then Aûharmazda argued with Vohûmanô,¹⁰

1. *Bavîn yehvînt.* 2. Reading : *an-Aîb-datîg.* 3. *Frâj-gûftâr.*

4. *Va gardûn katagân,* Pers. *gardûn* “the celestial spheres,” “heavens.” Perhaps *va yal-tan î kadagân,* “and of a corpulent body among the village people ;” or *vîr-tan katagân,* “having the faculties of an intellectual body.”

5. When he was in a purely spiritual state.

6. Comp. Pers. *karîch.* “a roof ;” *ham-karîch,* “a co-inmate of the house.” Perhaps, *þavan ham-karþîh,* “through bodily contact,” or “through having a like body.” 7. As a spiritual existence.

8. *Avzûnîg* is generally the Pahlavi rendering of the Avesta *spenta,* or *spenishta.*

9. That is, who are archangels besides Thee, Who art the Supreme Archangel.

10. According to DM., *Vohûmanô vahisht-î,* “the heavenly Vohûmanô ;” here *vahisht-î* seems to be a slip of the copyist while writing the following word *Artavahishtô.*

Ardavahishtô, and Shatravar, Spendarmat, Hvardad (and) Amerdad :—“The conveying of Zaratûshtra down¹ (is) not my idea, because for the world of embodied beings he (must be) with a mouth, and with a tongue, and an eloquent speaker. (20-21) If we convey Zaratûshtra down below into the world of embodied existences, having a mouth, and having a tongue, and an eloquent speaker, and of celestial mansions,² this is manifest that they (people) will declare regarding the origin (*taôkhma*) of him who (will be) the holy man of mine³ that we framed⁴ that one⁵ (who is) of good name, with (*baên*)⁶ the waters, with the earth, with the plants, and with the cattle;⁷ we shall, therefore, convey there, to the village of Paôrûshâspô, him whom they will call Zaratûshtra of good lineage in both ways,⁸ both of Nairyôsanga (who is) from the Amaesûspends, and of Yima (who is) from mankind.,

(22) Then the Amaesûspends (archangels) modelled together⁹ a stem of *haôma* of the height of a man, beautiful, of a superior colour, and juicy where fresh¹⁰; and into that stem was conveyed by them the *fravâhar* of Zaratûshtra, and thither¹¹ those Amaesûspends caused it to proceed¹² from the Endless Light, and it was there produced (by them) with innate intelligence (*âsnô-vîra*); since while conveying (it) they¹³ were manifest all around, and they were seen all around like a wall (that was) quite moving (*a-ârâm*).¹⁴ (23) Always the *haôma* (appeared) with a mouth¹⁵ where (*aîgh*), as it was natural,¹⁶ the fluid always oozed out (*gasht*) from the *haôma*, that is, it was fresh.¹⁷

1. Down below on to the earth.

2. According to DM., *vîr tan kart*, comp. Av. *vîrô tamî kereta*, “begotten of a heroic person.” 3. Chosen as the holiest man by me. 4. Lit., “we frame.”

5. *Ân ôlâ*. 6. *Baên* also means “in the midst of,” “within.”

7. We framed him as an inferior being just like animals and plants.

8. That is, Zarathushtra is spiritually a descendant of the angel Nairyôsanga, and materially that of king Yima.

9. *Ham-tâshît*; Av. *tash*, “to fashion,” “to model.”

10. *Khîp*, *madam gaôna*, *va tar aîgh tar*. Comp. Av. *gaôna*, and Pers. *tar*.

11. To the village of Paôrûshâspô.

12. *Sûtânînît*; namely, the *fravâhar*. 13. Amaesûspends.

14. Lit., “unreposing.”

15. That is, “it had a mouth or opening.” 16. *Âvâyishnîg*, “necessary.”

17. “That is, it was ever-green.” Otherwise, “where it was fresh.”

(24) And when 30 years¹ of the 3,000 years of the worldly existence of that Blemish-giver (Aharman)² remained, then they, Vohûmanô and Ashavahishtô, together arrayed themselves in (their) pre-eminence,³ transformed⁴ themselves into embodied existences, (and) came forth there where two birds were seated longing for progeny,⁵ (since their) offspring in the nest had been devoured⁶ by serpents⁷ seven years before. (25) (While they were) in that meditation (*mînishn*) of theirs, Vohûmanô and Ashavahishtô came up (to them), and those birds consulted (them) thus :—“ Our salutations⁸ (to you), we wish to have that *haôma*.”⁹

(26) Their (the archangels') array with their pre-eminence in such a manner, and their (the birds') longing for the *haôma* (are) a twofold wonder ;¹⁰ from them¹¹ he who was the male (bird) seized¹² the *haôma* with both his legs,¹³ (and) that one who was next¹⁴ carried away¹⁵ the *haôma*, and it was set by them there on that tree above in (their) nest (*âsanânay*),¹⁶ and they deposited it above (the place of) the serpents, so that the latter might pass off. (27) Up to that nest which (was) of the progeny of the birds the *fravashi*¹⁷ of Zaratûshtra proceeded,¹⁸ and, hence

1. According to the MS. 330, but the period seems abnormal. West also takes 30 years.

2. Reading : *ân Aîb-datîg*. West : *hû-Aîb-gatîg*, “ well-disturbed.” The reading : *an-Aîb-datîg*, “ without the Evil Spirit,” is inconsistent.

3. *Frâjih ôl ham ârâst* ; or “ prepared themselves with their exalted powers.” West : “ associated their pre-eminence together.” 4. *Vasht havâ-and*.

5. *Barâ khvâyishnih*, lit., “ longing for a son (*barâ*).” 6. Reading : *âshnô barâ gût*. As to *âshnô*, comp. Pers. *âshyânah*, “ nest.” West reads it *adân*, “ inexperienced.” As to *gût*, comp. Pers. *gûdan*, “ to devour.”

7. Lit., “ by those (*zak*) serpents.”

8. *Franâmishn*, Skr. *pranâma*, “ salutations.”

9. That is, they asked for the *haôma* held by those archangels.

10. *Dô bâr shkaft*. 11. That is, from the archangels.

12. *Vakhdûnt*, “ took hold off,” “ snatched off.” 13. Av. *Paitishtâna*.

14. Lit., “ That one who was the other of them,” namely, the female bird.

15. *Devrânt*. 16. Comp. Skr. *âsana*, Pers. *âshyânah*.

17. *Fravash* (Av. *fravashi*) used for *fravâhar*. It is the Pahlavi transliteration of the Avesta *fravashi*.

18. *Fravaft* or *frâft* ; Av. *tra* and *vap* “ to spread.” That is, the *fravashi* spread forth.

also, the serpents in that tree directly rushed on at the demons, (as if) that *fravâhar* of Zaratûshtra had smitten them on the jaws,¹ and the serpents fell down and died; and, hence also, they are even now full of blood² as to (their) seed, and that is necessary for such a species.³ (28) That (*haôma*) was engrafted (*patvast*) with that tree, and on the top of the tree,⁴ there where were (located) the nests of the birds, it grew evergreen and golden-coloured.

(29) After the coming of her, who bore Zaratûshtra, to Paôrûshaspô for marriage, Vohûmanô and Ashavahishtô together thereupon⁵ arrayed themselves in their pre-eminence, came up to Paôrûshâspô there in the pasture-grounds⁶ of the Spîtâmas, and they drew their⁷ attention⁸ to the *haôma* brought by them.⁹ (30) Then Paôrûshâspô proceeded onward—with spiritual longings such as are worthy of the good spirits, (and) with the spiritual knowledge of the Revelation¹⁰ that the good spirits are always beneficial—onward to the waters of the (river) Dâitya,¹¹ and he looked on the *haôma* which¹² had grown on that tree, in the inside of the nest. (31) Then he, Paôrûshâspô, meditated thus: “I should also climb up¹³ (the tree, but) that height is such that the *haôma*

1. Av. *zafra*, *zāfnu*.

2. Or, reading *madam pavan jân-giv*, “on account of that they are even now bloody for the purpose of depriving life.” 3. *Va zak srâtag-i barâ avâyîtan*.

4. Or, “the engrafting of the *haoma* with that tree (was) on its summit.”

5. *Adin*. 6. Comp. Av. *gâdyâiti*, Skr. *gâvyûti*, “a grazing ground for cattle.” In the Pahlavi Version of the *Khûrdah Avesta*: *gâvyûti*.

7. Namely, that of Paôrûshâspô and Dûgdaûb.

8. *Mînishn asrînt*, lit., “(their) attention was tied (by them) to the *haôma*.”

9. That is, by the archangels.

10. Reading: *Daêna-dânesh*. According to DM., *mainûg snavishnik*, “the spiritual listening or inspiration.”

11. Av. *Dâityâ*, name of a river in *Avyana Vaêja*, which was resorted to by religious people for performing sacred rites. Otherwise read *arô mayâ i shaêta*, “to the brilliant waters” (namely, those of the river Dâityâ).

12. *Amat* here is used as a substitute for *mîn*.

13. Reading: *madam-ich-am rûbishn*. It may be: *madam-ich mîrû barishn*, lit., “even the carrying (of the *haôma*) is high on to the birds;” or *mâ-ich mîrû barishn haôma* (here *af-am* of the text is a corruption of *haôma*), “also what is the reason of carrying the *haôma* to the birds.”

cannot be reached by me,¹ that tree should (therefore) be cut down; for, quite apart from that,² O *haôma* of Aûharmazda! thou seemest fresh, so that the benefit of the thing from thee is good.²

(32) Then Paôrûshâspô proceeded onward, and he tied (again) the sacred girdle (*kûsti*) on the soft *sûdrah* of the good;³ and here a great miracle became manifest to Paôrûshâspô. (33) About this it⁴ says that all the while when Paôrûshâspô was tying the *kûsti* on the soft *sûdrah* of the good (and praying), then the *haôma*⁵ came from the uppermost third⁶ of the tree down to the middle of it, whereto (it was) the wish of Paôrûshâspô to be conveyed. (34) Thereupon Paôrûshâspô, having tied the *kûsti*⁷ on the *sûdrah*, went up to it (*haôma*), and he then cut down⁸ the whole of the nest,⁹ and he supported the whole of the nest

1. Or, "and for the fact that there is no reaching to the *haôma* up to that height." *Lâ-han-dâzîd* for *lâ han-dâzîdan*, comp. Pers. *han-dâkhtan*, "to reach."

2-2. *Mâ jvîtar min zak*, that is, "leaving aside that (consideration)." Otherwise read: "why, besides that (consideration), O good *haôma*! thou seemest better than other *haômas* (*hû-haôma! min hân haôma tar medammûn-âe*), that is, the goodness of the thing is better from thee."

3. Reading: *afash narm vêhân vastarg madâm yâvast patâsîg*. DM. reads *ôlâ-shân vastarg*; perhaps *ôlâ yazadân vastarg*, "his sacred garment," (namely, the *sûdrah*). *Yâvast* may be compared to the Av. *aiwiyâsta*, "bound with the sacred girdle", or Av. *yâsta*, from *aiwi-yâôngh*, "to wear." The word, according to DM., may be read *shúst*, "washed," and so it is read and rendered by West; but this meaning is not here applicable. If at all the word is read *shúst*, then it may be compared to the Mod. Pers. word *shasta* which is used for the *kûsti* girdle. *Patâsîg* may be derived from Av. *paiti* and *yâs* "to wear," originally *patîyâsîg*, meaning what is worn or tied on the *sûdrah*. The whole sentence means that he performed ablution and recited the *Nirang-î-kûsti* and other prayers. This passage of the *Dînkard* alludes to the existence of the custom of wearing the *sûdrah* and *kûsti* by the ancient *Mazdayasnian* Irânians long before the advent of Zarathushtra. In the *Dâdistân-î-Dînig*, Question XXXVIII, §§ 22 seq., *Mânûshchîhr*, the author, states that the custom was prevalent as far back as in the age of king Jamshîd.

4. The Revelation. 5. West reads: *Vohûmanô*.

6. Comp. Av. *thvîshwa*.

7. *Lâlâ yâvast vastarg*, that is, having recited the *kûsti* and other prayers.

8. *Azâvîntan* for *yezdevîntan*, "to reap," "to gather."

9. *Âsanô zak harvispô*.

with his support,¹ just like him who was carrying the son of (his) friend, who (was) two years or three years old, for maintaining him with food.² (35) Hence he felt joy³ from it, and carrying the *haôma* of those sacred beings⁴ (Vohûmanô and Ashavahishtô) to his dignified (*mas*) consort Paôrûshâspô spoke to (her) about it, thus : “ So thou, O Dûgdâub ! shouldst keep (thy) eye on that sacred⁵ (*yazatân*) *haôma* until that sacred *haôma* has attained (its destined) function and religious property.⁶ ”

(36-38) One (miracle was) this which (is) manifested, that a great miracle of the Creator was revealed to many by the coming (*matan*) of the corporeal essence of Zaratûshtra through (*lechadôn*) water and plants into the bodies of (his) parents, just as the Revelation declares: “ Then when Aûharmazda had produced the material of Zaratûshtra, (his) physical essence fled from the neighbourhood of Aûharmazda⁷ on to that material of Zaratûshtra, on to Hvardat and Amerdat,⁸ on to the good clouds;⁹ then the water of the clouds poured down¹⁰ again and again¹¹ drop by drop, full and warm,¹² (and) owing to this (was) the delight of cattle¹³ and men ; (drops) as large as the seed of a rampant¹⁴ bull roving¹⁵ about, through which all plants grew up high, which (were) of every species, about at that time when they (the rain-drops) were cast¹⁶ from one plant to the

1. *Pavan avâgîh pavan avâgînit*, lit., “ helped with his help.” Av. *av*, “ to help.” That is, he held it on his back.

2. Comp. Pers. *tûshah va gûshah*, “ food and lodging.”

3. *Hû-ravâkkmîh* ; Av. *ravangh*, “ happiness.”

4. Another reading : *ôlâshân*, hence “ and carrying off their *haoma*.”

5. Divine or heavenly. 6. *Kâr va dînâ*. 7. *Pîsh naêmag î Aûharmazda*.

8. That is, towards water and plants.

9. *Hû-avra*, Av. *avra*, Pers. *abav*.

10. *Frût debrânâ* for *frût debrînt*, “ was brought down ” again and again, though it was not the rainy season.

11. Comp. Pers. *naû ba naû* ; Av. *nava*.

12. So according to DM. *Garmûg* also means a rainbow. West reads : *bûndagô garmûg*, “ completely warm.”

13. Huvâresh *kivâ* generally means “ sheep and goats,” or “ small cattle.”

14. Or, *î zarîtantâr*, “ of the farmer,” Pahl. *zarîtantan*, “ to sow seeds,” “ to till.” 15. *Vartîshn*. 16. Comp. Pers. *shastan*, “ to cast.”

other and also on dry ones, and the essence of Zaratûshtra came from that water to those plants.”

(39) One (miracle was) this which is manifested, that, in order that the essence of Zaratûshtra might then come into the parents from the bringing down of the (rain) water¹ towards those plants by the Amaesûspends, Paôrûshâspô was made to drive 6 white cows of yellow ears towards (them).² (40) And here was revealed a sublime miracle, just as the Revelation says : “Of those cows the two that were not impregnated³ were full of good milk⁴ and the essence of Zaratûshtra came from the plants to those cows, (and) was mingled with the milk of (those) cows.” (41) And he, Paôrûshâspô, was made to drive the cows back; and he, Paôrûshâspô, spoke to Dûgdâûb thus: “O Dûgdâûb! two of those cows, which are not impregnated,³ nor have given birth to any offspring, are full of milk; do thou milk (*dûs*)⁵ those cows which (are) the pride⁶ of any of those cows whatever of embodied existence.” (42) And Dûgdâûb stood up, and she taking up the milking pan⁷ which was tied⁸ round on (its) four sides⁹, milked from them the superior (*madam*) milk which (was) in them; and she spilled¹⁰ a great part of it as an offering to those sacred beings,¹¹ and in that milk (of those cows) subsisted (*yehvânt*) the essence of Zaratûshtra.

---

1 *Sûb-ârîshn*, better *sûb-âvârîshn* or *sûb-bârîshn*, comp. Pers. *sûb*, “water,” and *bârîdan*; the whole meaning “the pouring of the water.”

2. That is, towards the plants.

3. *A-zerkhântag*, “who had never delivered an offspring.”

4. *Hu-paêma barâ mat*; good milk because of the sacred result for which it was designed.

5. Av. *dûgh*, Skr. *duh*, “to milk,” Pers. *dûshîdan*. 6. Or “glory.”

7. *Dîg*, “a pot,” “a pail.”

8. *Niuzîhêt*, comp. Pers. *aûzîdan*, “to suspend.” That is, it was tied all round with a string.

9. Comp. Av. *chathrysha*. 10. Lit., “threw away.”

11. *Ôlâ yazadân barâ yehabûntan*. That is, the archangels mentioned above. West reads: *ôlâ-shân barâ yehabûnt*, “of what they gave up.”

(43) One (miracle was) this which is manifested in the attempt of the opponent (Aharman) to render that milk¹ unapparent and useless, just as the Revelation says² : “ Thereupon (*adîn madam*) at that time a meeting of the demons was called,³ and the demon of demons spoke⁴ thus: ‘ You demons are quite (*barâ*) blind ; a fresh (and) also superior food is given, that is, the formation is put forth⁵ of what (is to be) till it is turned⁶ into the man who (will be) the righteous Zaratôshstra ; which of you will consent to destroy him always till that one exists not as a man,⁷ that is, to render (him) most contemptibly impotent⁸ ? ’ ” (44) Chîshmag,⁹ who was full of evil knowledge,¹⁰ spoke thus:—“ I consent to cause (his) death ” ; and that one who was full of evil knowledge rushed with 53 demons who were the *karapas* of Chîsmag. (45) And he partly excavated and partly transformed (*vasht*) that village, and dispersed (*shkast*) fellow-workers and fellow-eaters,¹¹ and broke down the huge stature¹² and innumerable excellences¹³ of those who were in it, that is, it (the village) was demolished¹⁴ thereby by him.

1. Lit., “about (*madam*) rendering that milk . . .” 2. Lit., “says that.”

3. Comp. Av. *davata*, rt. *du* “to speak,” used for the utterance of an evil being.

4. DM. *davyît*, following the formation of Pahl. *drâyît*, “spoke aloud,” (used for the speaking of an evil being).

5. *Aigh sâkhtan hankhetûnt*. 6. Comp. Pers. *dar budan* “to carry into.”

7. Reading : *an-martûm* ; that is, till his human entity ceases. West reads : *avô martûm*, “for mankind.”

8. *Aigh khvârtar akâv kartan*.

9. The reading of the name is doubtful. It occurs once in the *Bândakish* (see chapter XXVIII, § 24, p. 185, S.B.E., vol. V.) : *Chîshmag zak mîn zîndag vakhdûnêt, va vât gerdag-ich vabîdûnayên, ôl patiyâragîh î avar vazlûnêt*, “Chîshmag is that (demon) who seizes the living creatures, and causes a whirlwind, (and) passes it over (them) for destruction.” 10. *Dûsh-dânâg*.

11. *Ham-pat-khûv*, comp. Av. *hama, pâiti* and *khavetha*, “those that sat to eat together face to face.” In this context we cannot compare it to av. *paitish-kharena*, “jaws or cheek.”

12. Av. *stuna*, “a pillar.”

13. *A-mâr*, “numberless” ; Av. *mar*, “to reckon,” and *afrajîh*, “pre-eminence.”

14. *Lakhvâr kart*, comp. the Pers. idiom *bâz kardân*, “to demolish.”

(46) It is manifest that afterwards Paôrûshâspô asked again for that *haôma* from Dûgdâûb ; he pounded (*kambî*) it and mixed it with the cow's milk wherein the material essence of Zaratûshtra had come ; (and) here were united together¹ the *fravâhar* of Zaratûshtra and his material essence.

(47) One (miracle was) this which is manifested, that when the *haôma* and the milk were mingled together and stood as a triumph of (*ôl*) Aûharmazda,² Paôrûshâspô (and) Dûgdâûb forthwith quaffed³ it ; and here was (prepared) a combination of the glory, *fravâhar*, and the material essence of Zaratûshtra in the two parents. ⁴ (48) A great miracle was (then) manifested to both of them, according to what the Revelation says : " Then for the first time they both joined in conjugal endearment⁵ with desire for a son, and to them the demons in the malignant ⁶ speech⁶ of wickedness⁷ shouted ⁸ out thus : ' O⁹ Paôrûshâspô ! why shouldst thou act like this ? ' Whereupon¹⁰ they started up¹¹ like men who (were) ashamed. (49) And a second time they joined in conjugal endearment, and to them the demons shouted out (as above) in the malignant speech of wickedness, whereupon they started up like men who (were) ashamed. (50) And a third time they joined in conjugal endearment thus longing for a son, and to them the demons shouted out in the malignant speech of wickedness, whereupon they started up like men who (were) ashamed. (51) And they spoke with each other embraced, and continued on ¹² in that good work (*kâr*), and they accomplished it

1. *Agavîn ôl ham mat.*

2. *Ôl Aûharmazda vindîd yegavîmûnâd* ; Av. *vind*, " to conquer."

3. *Frâj khvârît*, " it was drunk at once."

4. *Baên 2 abû.* *Dô abû* together are read *gabvâ* by West.

5. *Lâlâ nivazîd havâ-and* ; comp. Av. *nivaz* or *upa-vaz*, " to unite in wedlock," " to embrace." 6-6. *Mar-gûbishnûh* ; comp. Av. *mairya*, " a serpent."

7. *Vinâs-gârîh.*

8. Comp. Av. *khrus*, " to shout," Pers. *khvûshîdan*. According to DM., the word can be read *khvûs-ich*, or *harvispô*.

9. *Hanâ* here is used as a substitute for the Pahl. and Pers. *âe*.

10. *Pavan zak.* 11. Comp. Av. *us-pat.* 12. *Madam yegavîmûnâd.*

as husband and wife,¹ that is, they held themselves in embrace (*pavan ágúsh*, saying): ‘We will not stop without accomplishing² such an object, not even if both Râg and Naôdar³ (should) arrive here together.’ (52) Then the man was constituted who (was to be) the holy Zaratûshtra; and here (in this world there was) the union of the material nature, the *fravâhar* and the glory of Zaratûshtra in the womb (*bûrdâr*)⁴ of (his) mother.”

(53) One miracle (was) this which is manifested, that after the combination⁵ of (the spiritual and material elements of) Zaratûshtra in the mother’s womb, the demons attempted anew awfully⁶ to cause the death of Zaratûshtra in (his) mother’s womb⁷; and she who bore him⁸ was rendered ill by them through the acutest⁹ and acutely painful diseases, so that she wished to consult¹⁰ the wizard physicians for a remedy of the ailment.¹¹ (54) And here (was) manifested a great miracle, just as the Revelation says: “It was then (that) a (divine) voice was conveyed to her there by the sacred beings from the highest quarter,¹² from Aûharmazda and from the Amaesûspends (archangels), thus: ‘O maiden¹³! if¹⁴ thou goest onward, proceed not thither, for this reason because anything from them¹⁵ (is) destruction owing to (their) wizard medical treatment for curing;¹⁶ perform the sacred ablution,¹⁷ bring dry fuel with (thy) hands, and upon

1. Reading: *hâr-suft*; comp. Pers. *sub voce*; lit., “perforated the pearls.”

2. *A-varzishnih*.

3. An old Irânian proverb denoting one’s firmness to do a thing and not to give it up by yielding to extraneous influences. *Râg va naôdar*, as a Pahlavi idiom, means anything grand and awe-exciting; as a Persian idiom, anything ominous and strange, hence an unforeseen calamity. Here *Râg* may be the name of a nephew of Naôdar (Av. Naotara) the son of Mânûsh-chîhr, king of Irân.

4. Comp. Av. *barêthrihwa*, (see *Yasna* XXIII., 1). 5. *Ham-yehvânishnih*.

6. *Navag shkaft*. 7. *Amîtar ashkâm*; comp. Pers. *shekam*, “belly.”

8. *Zak zy-ash bûrdâr*. 9. *Tîjtâm*. 10. *Pûrsîtan*.

11. West reads according to DM., *khvâyishnih*, for *khvâyishnig*, “a desirable (remedy).” Better *an-âsânih*, “discomfort.” 12. *Avatar naémag*.

13. Comp. Av. *charâiti*, or *charâitîkâ*.

14. *Mân* is here used as a substitute for *amat*. According to DM., “O thou damsel who goest!” 15. That is, everything coming from them.

16. *Pavan yâtûg bazeshgûh baêshâzishnih*.

17. Or, “offer a sacrifice of something.” *Frâj yedâ khallân*, lit., means “wash the hands thoroughly.” Pers. *dast shustan*, “to offer a sacrifice of something.”

it thou shalt for (the sake of) that infant¹ roast² meat (with) cow's butter,³ and blaze forth the fire for him, and for that same thou shalt make broth⁴ on the fire, and for his sake thou shalt quaff⁵ it in time, and thou shalt become well.'” (55) Thereupon, too, that damsel performed the sacred ablution,⁶ and she did just as she had heard, (and) became well.⁷

(56) One miracle (was) this which (was) manifested to many when three days remained to his birth, according to the routine of the Sun⁸, at the uprising of it when its prosperity-causing (light)⁹ was first diffused (on earth, and) afterwards (its) body became apparent, just as the Revelation says: “It was then, during those last three nights, when Zaratûshtra was in the (mother's) womb, that is, the three days (that) were back till afterwards he was born,¹⁰ (that) the village of Paôrûshâspô became all-lighted. (57) Then they spoke, the chiefs of horses and the chiefs of the cattle of the Spîtâmas while (they were) running away,¹¹ thus: ‘It will of course (*âvâyat*) be destroyed, the village of Paôrûshâspô, which is terrified with confusion¹² through the high (*madam*) flames¹² in every nook and corner.’”¹³ (58) Then they spoke on (their) running together back (into the village), thus: ‘The village of Paôrûshâspô will not at all be destroyed, although it is terrified with confusion through the high flames in every nook and corner; in it is born, in that house, the glorious¹⁴ man.’”

1. *A-purnâê-îg*. 2. Comp. Pers. *brishtan*, “to roast.”

3. *Mâshyâ*. Better: *pavan mâshyâ î tôra*.

4. Comp. Pers. *tâbêsh*, inf. *tâbîdan*, “to squeeze;” it also means “to render strong.”

5. *Pâêmêsh*; comp. Pers. *bâd pâêmûdan* “to quaff wine,”

6. *Frâj yedâ khallûnt*; or, “she made the offering” (recommended by the sacred beings).

7. Compare “*The Selections of Zad-spavam*,” chap. XIV., §§ 2-5.

8. *Âînîmag î Hvave-shaêta*, lit., “the mirror of the Sun.” The Sun is called in Persian *âinah î âsmân*, “the mirror of the sky.” Here the idea is that exactly three days had remained according to the solar calendar.

9. Comp. Av. *frâshmi* (rt. *frâsh*), “prosperity-giving,” “progress;” comp. the Av. phrase *hacha hû vakhshât â-hû frâshmo-dâtôit*.

10. *Vad âkhar bavâ zevkhûnt*.

11. That is, while running away with fear on beholding the village all-luminous.

12. *Pavan âsîpîshn âsîpt yegavîmûnêt*. 13. *Harvispô sîrvâg*.

14. *Râê-âomand*.

(59-60) This, too, (was) one of the miracles, that when the tidings of the miraculousness of the birth of that man of sublime glory went over (the world) from the utterances of Yima and also (those) of other illustrious ones, through the glory to which they were elevated¹ by the Divine Being, Yima spoke² to the demons, thus: "Here (in this world) will be born the pure (and) holy Zaratûshtra who will produce indifference³ in you who are demons, as to whatever is done by you, that is, he will cause helplessness; (and) who will likewise produce inactivity in you—want of earnestness³—so that you cannot ask for anything for yourself, nor can anybody ask for anything for you."

(61) It is (also) manifest that the tidings of the exalted (*madam*) birth of Zaratûshtra and the fame as to his prophesying power⁴ were announced⁵ by the illustrious ones, such as Yima and Fraêdûn and many sages; moreover, the sacred beings have conveyed⁶ them through the tongues of small cattle, and spread⁷ them in the world, in order that⁸ even those (cattle) might be witnesses as to his prophesying power. (62) Just like that which is declared, that in the reign of Kâê-Ûsa there was an ox,⁹ and a (kind of) lustre had come

1. *Madam bûrdârîh*. 2. *Aîgh Yima ôl shaêdân gîft*, lit, "wherein Yima spoke . . . .," that is, in his utterances.

3. *A-khvâyishnîh*, that is, "want of earnestness or interest," Av. *hva* and *îsh*, "to wish." 4. *Vakhshvarîh*.

5. *Hûzvagîh-ast*, "were uttered," comp. Av. *hizva*, "tongue" (see *Vendîdâd*, Fragard XIX., *huzvâdhayat*, where Zaratûshtra speaks).

6. Reading *debrînt*. According to DM., the word may be read *srût*, hence the meaning is: "moreover, it was heard by them even through the tongues of small cattle." According to West: "but the sacred beings are also heard through the tongues of the animals scattered in the world."

7. Comp. Pers. *gustardan*; Av. *stere*. 8. *Aîgh vad*.

9. The story of Sritô and the ox of Kâê-Ûsa is narrated more fully in the Pahlavi *Selections of Zâd-spâram*, chap. XII., thus:—"For Irân, at the supplication even of the priests in the land, and for the pacification of a dispute arisen, Aûharmazda produced a great ox, by whom the boundary of Irân and Turân was indicated by pawing with his hoofs, and he was kept in a jungle by Kâê-Ûsa . . . There were seven brothers, and he who was the seventh was called Sritô the Seventh, the largest in body and chief in strength among those instructed in many subjects, who belonged to Kâê-Ûsa, and he was among his

to his body from the sacred beings; and always when a dispute arose between Irân and Tûrân as to the frontier, the ox was brought and he rightly pointed out the boundary between Irân and Tûrân. (63) And, consequently (*min zak*), when an Irânian had to solicit justice regarding a Turânian in a dispute (wherein) deceit (*drûj*) occurred, verily through the showing of the limits by the ox the Tûrânian was (found to be) corrupt, and smiting came to them¹ from the Irânians, (and), consequently, their¹ entire (*barâ*) jealousy (was) also against Kâê-Ûsa even for (his) ownership; and for that wonderful wealth of his² the Turânians made a movement (*raft*) for the smiting and destruction of that ox, and by sorcery and witchcraft they puzzled the mind of Kâê-Ûsa regarding the ox, and he² ordered a warrior of his, whose name was Sritô, that that ox be slain³; (and) that man came forward for smiting the ox.

(64) And here a great miracle was manifested by the ox, just as the Revelation says, namely (*aîgh*): ⁽¹²⁶⁾ "To him the ox exclaimed in a grand (*mas*) speech, thus: 'Thou shouldst not kill me, O Sritô! who is the Seventh of those of this race, when he who is Zaratûshtra, the most desirous of righteousness, comes among the embodied beings, and announces thy evil deeds through the Religion, (then) thou wilt atone for (thy) malice and unto thee such distress will occur in thy soul as is denounced by the

---

nobles. Kâê-Ûsa summoned him into his presence, and ordered him thus: 'Go and kill that ox in the jungle!' . . . . After the slaughter of the ox. . . . Sritô went back to Kâê-Ûsa and informed him how it was, and begged him that he should finish off by slaying him, because his life was not desirable. Kâê-Ûsa spoke thus: 'Shall I slay thee, for it was not designed by me?' And Sritô spoke thus: 'If thou wilt not slay me, then I shall slay thee.' Kâê-Ûsa spoke thus: 'Do not thou slay me, for I am the monarch of the world.' Sritô continued his discontent, until Kâê-Ûsa ordered him thus: 'Go out to a certain jungle, because a witch in the shape of a dog is in it, and she will slay thee.' Sritô went out to that jungle, and that witch in the shape of a dog was seen by him; after he smote the witch, she became two; and he constantly smote them till they became a thousand, and the host of them slew Sritô on the spot" (see S. B. E., vol., XLVII., pp. 135-138).

1. Meaning the Tûrânians.   2. Of Kâê-Ûsa.
3. Better: *framût zak tôvâ zekatlântan.*

passage thus : ‘When death occurs to him, that of Vadaga¹ and the like occurs.’” (65) It is manifested, that that man, when such a miracle was seen from the ox by him, did not kill him,² but went back to Kâê-Ûsa and told him what he had observed. (66) Kâê-Ûsa then, too, on account of the bewildering (*shkaftag*) delusion of demons and wizards, ordered (again) the same man to smite the ox ; and that man also a second time proceeded to that ox, (and) although the (ox) was carrying on much of that talk, he did not give (his) ears to it, (but) he killed (him).³

(67) And as to the one-created ox⁴ it is manifested, that on facing the smiting⁵ from Aharman he bellowed thus : “Thou⁶ thinkest in regard to us, O Aharman ! who is evil-knowing,⁷ thus : ‘I am in every way successful⁸ in destroying;’ (but) thou wilt not be successful then, too, in every way in destroying us, that is, it will not be possible for thee so to annihilate (us) that we shall not arise again ;⁹ now, likewise, I proclaim¹⁰ that that man Zaratûshtra, the descendant of Spîtâma, will come for that final

1. Comp. Av. *Vadhaghna*, the name of a Tûrânian king who was an idol-worshipper, and who flourished before Zarathushtra. *Vadagân* is also used as a matronymic meaning son of Vadag (see *Dînâ î Mainûg-î-Khratû*, chap. LVII., 25, “the Vadagân sovereign Dahâg”). In the *Dâdistân-î-Dînûg*, questions LXXI. and LXXVII., also Vadaga is the name of the mother of Azhi Dahâka: “One (of the evil doers of sin of a heinous kind) was Vadaga, the mother of Dahâg, by whom adultery was first committed. . . .”

2. Lit., “when that man sees such a miracle from the ox, he does not kill him.”

3. *Amat kabad-ich zak gûbîshn deprânû, gaôsha madam lâ dâsht yekatlûnt.*

4. Pahlavi : *Tôvâ î aêvag-dât*, “the primeval ox,” from whom all animals and plants are supposed to have descended (see *Bûndahîsh*, chapters III., § 18 ; IV., §§ 1-5 ; XIV., §§ 1-3 ; XXVII., § 2).

5. *Patîvag zanîshnî. . . vâng bûrt.* 6. *Amat-at*, lit., “if thou,” or “when thou.” According to DM., *amat-ash*, which is a mistake of the copyist.

7. The following epithets are often applied to Aharman. He is called : *pâr-marg*, *dûsh-dânûg*, *dûsh-dât*, *dûsh-dînûg*, *dravand*, *shaêdân-shaêdâ*, *gêhân-marenchînâtâr*.

8. *Matâr*, “one who attains his object.”

9. *Lakhvâr lâ yehvânîm*, “we shall not exist again.”

10. *Frâj kanun-ich yemalelûnam.*

revolution, who will give embarrassment¹ to the demon-of-demons (and his) helpers, and also to the two-footed *dravands*.”²

(68) (Regarding) the miracle of Zaratûshtra’s smiting of the demons owing to that glory of his and his knowledge, even before he had come into the world by birth, when Frâsiyâv,³ the sorcerer, was surprisingly put into trouble in seeking that glory of his,⁴ just as the Revelation says, thus: “Then Frâsyâ, the Tûr of manifold cunning,⁵ rushed,⁶ O Zaratûshtra, the descendant of Spîtâma ! to the sea Vôuru-kasha⁷ a first, a second and a third time, and he desired to obtain that glory which was specially for those of the countries of Irân, for the born and the unborn, and for those who (are) righteous ; but (there was) no attainment of that glory (by him).” (69) This, too, (is said) that to all the seven regions the villain Frangrâsiyâg rushed, and the glory of Zaratûshtra was sought by him.⁸

(70) Here (is) an enumeration⁹ of the worthy genealogy of Zaratûshtra :—Zaratûshtra (son) of Paôrûshâspô, (son) of Patîrîtarâspô, of Ûrûgadhasp, of Haêchadasp, of Chikhshnush, of

1. *Tangîh yehabûnêt*.

2. Comp. Av. *Hôrmazd Yasht*, § 10 : *mairyanâmcha bizangranâm ashemaôghanâmcha bizangranâm*. 3. See the Pahlavi Introduction to Book VII., §§ 31, 39.

4. Of Zaratûshtra. Comp. *Âbân Yasht*, § 42: *Yatha azem avat hvarenô apayemi, yim vazaiti maidhîm zrayanghô Vouru-kashahê, yat asti Airyanâm dakhyunâm zâtanâm azâtanâmcha, yat-cha ashaonô Zarathushtrahê*. See also *Zamyâd Yasht*, §§ 56-62.

5. Comp. Av. *ash-varechâo*, “of manifold cunning,” or “most crafty.” *Kabad varzân*, lit., “of manifold acting.” Frâsyâ here is written in Pâzend.

6. Comp. *Zamyâd Yasht*, §§ 58-62: *âat ava-patat Frangrasê, Tûvô ash-varechâô, Spîtâma Zarathushtra! avi zrayô Vouru-kashem*.

7. The Pahl. rendering of this Avesta proper name is *Frâkhû-kart*, whereof the modern name is the Caspian Sea.

8. Comp. *Zamyâd Yasht*, § 82 : *Yenghê tat hvarenô isat mairyo Tûiryô Frangrasê, vîspâish avi karshvân yâish hapta ; pairi yâish hapta karshvân mairyo apatat Frangrasê isô hvarenô Zarathushtrâi ; â-tat hvarenô frazghadhata avi vyân vitâpem*, “That was the Glory of Zarathushtra, which the Tûranian villain Frangrasyan tried to seize to rule over all the *karshvares* (regions); round about the seven *karshvares* did that villain Frangrasyan rush, trying to seize the Glory of Zarathushtra, but that Glory escaped towards the sky.”

9. *Aûshmârtan*.

Paêtrâsp, of Arejadharshn, of Hardhar, of Spîtâma, of Vaêdisht, of Nayâzem,¹ of Airîch,² of Dûrâsrûbô, of Mânûsh-chîhr, king of Irân, of Mânûsh-khûrnar, of Mânûsh-khûrnâg, whom Nêrôksang³ appointed (for adoption) in (the family of)⁴ Vîzak, (daughter) of Airyak, (son) of Thritak, of Bitak, of Frazûshak, of Zûshak, of Fragûzak, of Gûzak, (daughter) of Airîch, (son) of Fraêdûn,⁵ lord of Hvanîras, (son) of Pûr-tôrâ the Âspîgân, of Nyôg-tôrâ the Âspîgân, of Sôg-tôrâ the Âspîgân, of Bôr-tôrâ the Âspîgân, of Kerdâr-tôrâ⁶ the Âspîgân, of Siyah-tôrâ the Âspîgân, of Spaêtôtôrâ the Âspîgân, of Gêfar-tôrâ the Âspîgân, of Ramak-tôrâ⁷ the Âspîgân, of Vanô-fravishn the Âspîgân, of Yima, monarch of the seven regions, (son) of Vivangahân, of Ayanghad, of Ananghad, of Haôshyanga, who was the Pishdâdian lord of the seven continents, (son) of Fravâg, of Siyâmag, of Masyê, of Gâyôgmard, the first man.⁷

1. This name is *Ayazem* in the *Bûndahish*, chap. XXXII., § 1., and *The Selections of Zâd-spâram*, chap. XIII., § 6.

2. This name is read *Rajan* and *Rajîshn* in the *Bûndahish*, chap. XXXII., § 1., and *Arij* in *The Selections of Zâd-spâram*, chap. XVI., § 13.

3. Av. *Nairyôsanga*, name of the messenger of Ahura-Mazda.

4. *Varzît baên Vîzak*, comp. Pers. *varzîdan*, "to acquire a person in order that he may be a faithful observer of religious duties" (see Steingass, *sub voce*). Here *varzît-baên* cannot be taken as a proper name. In *The Selections of Zâd-spâram*: "Mânûsh-khûrnâk, whom Neryôsanga (the messenger) of Aûharmazda (acquired and) whose mother was Vîzak (daughter) of Aryaj . . ."

5. What follows is abbreviated in *The Selections*, thus: "of Fraêdûn, of the Âspîgâns to the total of ten Âspîgâns, of Yima . . ."

6. This name is omitted in other Pahlavi books.

7. Compare the genealogy of Zaratûshtra in the *Bûndahish*, chaps. XXXI., and XXXII.; and in *The Selection of Zâd-spâram*, chap. XIII.

CHAPTER II.

About the miracles which were revealed after the birth of him (who) was the most auspicious of offspring (born) from the mother, till the coming of him to a conference with Aûharmazda.

(1-2) One (miracle was) this (which is) revealed, that he laughed at (his) birth,¹ whereby were frightened the seven nurses² who sat around him, and they spoke about the fright³ thus : “ What was this ? On account of grandeur or contempt⁴ ? When like the esteemed⁵ man whose joy (is) owing to (his) industry, the illustrious (*âvîg*)⁶ male-child⁷ so laughed at his birth.” (3) And he, Paôrûshâspô, spoke thus : “ You should bring for this male (-child) soft woollen clothings ; ⁸ (this) matter (*mandavam*) is owing to thee, owing to the goodness of thee who art Dûgdâûb, [that is, the approach of glory as well as the approach of halo⁹ to this male(-child) was foreseen¹⁰ when he laughed at his birth”.]

(4) One (miracle was) this which is revealed, that Paôrûshâspô afterwards went to a *karapô*, of the name of Dûrâsrûbô, who was most famous for witchcraft in that district, and informed him of the birth of Zaratûshtra, (and) of the miracle which had been manifested therein ; and he brought (him) to (his) house for the purpose of see-

1. Comp. *Fravardîn Yasht*, § 93.

2. Comp. Av. *dâyangh*, “ a nurse,” Pers. *dâyah*. In *The Selections of Zâd-spâram* seven wizards are mentioned (chap. XIV., 13). 3. *Tarsishn*.

4. *Masîh ayûf tarmînishmîh*.

5. *Gabrâ î arj-âomand*, Av. *arej*, “ to become worthy ;” comp. Pers. *arjmand*, “ noble,” “ distinguished ;” *arjmand-bânû*, “ a noble princess.”

6. *Gabrâ-apurnâêig*.

7. Reading : *âvîg* ; comp. Pers. *âb*, “ lustre.” According to DM., *âv-ash* *azash* or *afash*. 8. *Narm pâh* (Av. *pasu*) *vastarg* (Av. *vasatrâ*) *debrûnî*.

9. *Khvârîh*, Av. *Hvâthra*. 10. *Frâj khadîunt*.

ing Zaratûshtra. (5) That sorcerer, owing to that glory (being) in Zaratûshtra, ¹ became spiteful ² and formed a scheme of mischief; ³ with an evil motive he wished to crush ⁴ with (his) hands ⁵ the delicate ⁶ head of that perfectly glorious child, and to cause (his) death. (6) And here a great miracle was manifested to many, just as the Revelation says that then the hands of that devil (*mar*) ⁷ were turned backwards towards the ends (*âkharîh*), [that is, quite folded on the back]; ⁸ never afterwards that cruel one was a devourer ⁹ of meat with his mouth ¹⁰ by means of those hands. (7) That *karapô*, owing to the fact that signs (were) on Zaratûshtra('s body), called ¹¹ (them) evil marks, and Paôrûshâspô was frightfully afraid of the decay of Zaratûshtra's lustre, ¹² and hastened on to make Zaratûshtra invisible.¹³

(8) One (miracle was) this which is revealed, that the *karapô* Dûrâsrûbô through witchcraft so cast into the mind of Paôrûshâspô the fear of Zaratûshtra, and so poisoned (*vinâsît*) the mind of Paôrûshâspô, that he even from the fear of himself ¹⁴ solicited the *karapô* ¹⁵ for the death of Zaratûshtra. (9) As to what mode (should be adopted) for causing his death Paôrûshâspô was ¹⁶ helpless owing to the decay of his splendour (*âp-ash*, and) asked¹⁷ Dûrâsrûbô (about it); and that *karapô* exclaimed that the remedy was ¹⁸ to bring

-
1. Or, owing to the fact that Zaratûshtra (was gifted) with that glory.
  2. *Bish mat*, comp. Av. *ibaêshangh*, "malice."
  3. *Anâg chashît*, Av. *chash*, "to see," Pers. *chashîdan*.
  4. Pers. *afshârdan*, "to press."
  5. Av. *gava*, "the hand" (of an evil being).
  6. Comp. *kalbâ î tarûn*, "a whelp."
  7. Comp. Av. *mairya*, "a serpent," "a cruel person."
  8. *Lakhvâr hû-shikan*, comp. Pers. *shikan*, "folded, "broken;" Av. *schind*, "to break." West reads *aûshkûn*, "reversed."
  9. *Gûtâr*. West reads *jaltâr*, comp. Pers. *jal*, "the inside of the mouth."
  10. Comp. Av. *zafare*, rt. *zaf*, "to yawn."
  11. *Dyâyît*, used for the utterance of an evil being.
  12. *Âp-dehash* or *âp-dîhîh*.
  13. That is, to hide him in some place beyond the sight of the sorcerers.
  14. Of his own life. 15. *Min zak karapô bavîhânast*. 16. *Yehvîrûnêt*, "becomes (helpless)." 17. *Pârsêt*, "asks (Dûrâsrûbô)."
  18. Or, *darmân yehvîntan vaîrvâst*, "(the *karapô*) designed to be the remedy."

much firewood together, to hide¹ Zaratûshtra amid that firewood, to kindle² fire upon it, and to burn (that fire) with the wood ; and Paôrûshâspô acted accordingly. (10) And here a great miracle was manifested to many, just as the Revelation says : “ Neither the fire fled (*gurikht*) amid the wood, [that is, it did not come to it], nor did the wood catch forth the fire ; but that mother who was fond of the son, rushed out cautiously (*pavan hûsh*),³ and came forth to him (and) seizing him intelligently,⁴ she removed⁵ him in (her) right⁶ arm on towards the highway.⁷”

(11) One (was) this which (is) revealed, that afterwards Paôrûshâspô spoke to the *karapô* Dûrâsrûbô about the fire not burning (him),⁸ and he questioned him anew about causing the death of Zaratûshtra ; that *karapô* exclaimed, that the remedy was to hide (*nipâyitan*) Zaratûshtra in a narrow path, and to cause many oxen to pass on that path, so that he might be trampled⁹ at night under the feet of the oxen ; and Paôrûshâspô did accordingly. (12) Here was also manifested a great miracle to many people, just as the Revelation says, thus : “ That particular (*zak ôlá*) ox proceeded onward which was beautiful¹⁰ [that is, it was more beautiful and larger than other oxen]

1. *Nipâyaitan*, Av. *ni-pâ*, “to protect under something,” “to shelter.”

2. Reading : *âkhîzîtan*. It may be *âyâyâtan*, or a corrupt form of *angîzîtan*.

3. It may be read : *pavan aôsha*, “at dawn.”

4. *Hûsh-âômand* ; or it may mean : “(seizing him who was) full of life or intelligence.” Pers. *jân-mand*. 5. *Barâ yehabünt*. 6. Av. *dashina*, “right.”

7. Comp. Pers. *khûstak*, “a trodden track.” It can be read *andîtag*, “unseen.” Perhaps the word is a corruption of *hû-dastag*, Av. *zastô-frâna*, “fore-arm,” hence the rendering will be : “in the right fore-arm” ; or it may be a corruption of *khânag*, (see “The Selections of Zâd-spâram,” chap. XVI., §§ 5-6 :—“And Paôrûshâspô took him, and carried him back to the house.”) In Persian, *khast* also means “rest,” or “comfort.”

8. Zaratûshtra.

9. Av. *spar*, “to spurn ;” Pers. *sebardan*, Pahl. *aspartan* or *spartan*.

10. *Savag-âômand*, Av. *sava*, “profit,” “beauty ;” Pers. *savak*, “pushing,” or “having a handsome length,” hence “the ox that was pushing.” Or, it may be a corruption of *sûmb-âômand*, “lully-hoofed” (see § 14 that follows) ; hence *âigh-ash sûmb mas yehvânt min*. . . . It can be read *sang-âômand*, “of great weight or position.” West’s reading : *sôg-âômand*, “which had become sorrowful.”

and aged, and that one walked before (others), [that is, before the ox that (was their) leader]; that one ran in the front, [that is, it stood in the front of Zaratûshtra] who was entirely saved¹ by it (from torture) for the whole day [that is, it kept aside the oxen from him], (it being) the first that walked on thither, (and) the last that walked away; (now) rushed out cautiously² the mother who was fond of (her) son, came forth to him, warily she lifted him up, and she removed him in her right arm on towards the highway."

(13) One (was) this which is revealed, that a second time Paôrûshâspô came to that *karapô*, spoke (to him) about the oxen not trampling on Zaratûshtra, and he questioned (him) anew about (another) mode of causing the death of Zaratûshtra; the (*ôlâ*) *karapô* exclaimed that the remedy was to hide (him) near the opening³ of a water-pool,⁴ and to cause many horses to run towards that water-pool, so that he might be trampled under the hoofs of those horses; and Paôrûshâspô acted accordingly. (14) And here was manifested a great miracle to many people, just as the Revelation says: "That particular horse proceeded onward which was fully-hoofed, [that is, its hoofs were thicker⁵ (than those of other horses)], and (it was) yellow-eared; and that particular one walked before (others), [that is before the horse that (was their) leader]; and that one ran in the front, [that is, it stood before Zaratûshtra], (it being) the first that walked on thither, (and) the last that walked away; (now) rushed out cautiously² the mother who was fond of (her) son, came forth to him, warily she lifted him up, and she removed (him) in (her) right arm on towards the highway."

(15) One (was) this which (is) manifested, that a second time (*tanid*) Paôrûshâspô came again to that *karapô*, and spoke about the horses, too, not trampling on Zaratûshtra, and he questioned

1. Barâ *âmûrzû*; comp. Av. *marez*, "to clean," "to absolve," "to free." West's meaning: "he was greatly pitied by it."

2. Or, reading: *pavan aôsha*, "at the dawn."

3. Reading *pavan dêhân*, "at the mouth of;" perhaps a corruption of *pavan nihân*, "in an unseen or secret place." West reads *pavan gêhân*, "in the domain." 4. Comp. Pers. *âb-khûr*.

5. *Stavratar*, "stronger," "more stiff;" comp. Av. *stawra*, "solid."

him anew as to what mode (should be adopted) to cause the death of Zaratûshtra ; and that *karapô* exclaimed that the remedy was that one should throw Zaratûshtra into the den (*sûrây*) of the wolf where its cubs¹ are slaughtered, so that when the wolf arrives (and) sees the cubs slaughtered she will cut to pieces² and devour (*gangêd*³) Zaratûshtra wrathfully in revenge for those cubs ; and Paôrûshâspô acted accordingly. (16) And here (was) manifested a great miracle to many people, just as the Revelation says : “ Know that when that wolf came, it became much excited,⁴ but by the help of God unto that Zaratûshtra the wolf knelt down,⁵ so that its mouth (was) down on the cubs (touching) one with the other.”

(17) One (was) this which (is) manifested, that Sraôsha the Holy and Vohumanô walked onward to him (Zaratûshtra), and they brought to him a woolly sheep⁶ whereby he was nursed all that dreadful night.⁷ (18) And ran out at dawn⁸ the mother, who was fond of (her) son, forth from (the path) whereon⁹ the woolly sheep had passed, and she, the mistress of the world,¹⁰ spoke (to the sheep),

1. *Khun-nûshagân*, “ the young ones that are still suckling their mother's milk ; ” comp. Pers. *sub voce*.

2. *Sakûnêt*, comp. Huz. *sakînâ*, “ a knife.”

3. Comp. Av. *gangh*, Skr. *ghas*, “ to eat.” It is generally used for the eating of an evil being.

4. *Chand yûzih-ast*, Av. *yûz*, “ to agitate,” “ to excite.” West's reading : *chand yûjyâst*, and rendering : “ several *Yûjyâsts*,” where *yûjyâst* is a measure of distance equal to a thousand paces.

5. *Ôlâ gûng zat znuç*, that is, “ that wolf (had its) knees broken down ; ” comp. Av. *zhu*, “ knee,” Pers. *zânû zadan*, “ to kneel down.” West's reading : *zat gung*, “ struck dumb.”

6. Reading : *kûlûshag*, a corruption of *kûl-nûshag* ; comp. Hebrew *kal*, “ a sheep,” and Pers. *rîsh* (Av. *raêsha*) “ wool ; ” meaning that a sheep full of wool was brought in to warm and feed the infant.

7. Reading : *dâyagânînit*, (comp. Av. *dâyangh*, Pers. *dâya*, “ a nurse”) a denominative causal verb. West's reading : *dâyagân jvît hamâç tarsît lêlyâ*, “ the nurses also were terrified, apart from him, all night.”

8. In connection with *lêlyâ* here it is read *çavan aôsha* “ at the dawn,” instead of *pavan hûsh*, “ cautiously.”

9. Better *min aîgh*.

10. *Zan î gehân* ; comp. Pers. *jehân kad-khudây*. It may be read *zan î yaza-dân*, “ the woman who was favoured by the sacred beings.”

thus :—“Thou hast run up for feeding¹ him to satiety;” since she considered this (in her mind), thus : “The wolf is so much good to that son as thou art good to me, when (otherwise) thou shouldst have seen with (thy own) eyes bones and blood.²” (19) She came forth to him Zaratûhstra, (and) warily she lifted him up and removed (him), by the grace of God,³ on towards the highway ; and she, the mistress of the world, spoke thus : “I will not hereafter leave⁴ thee, (my) son, not even if both Râg and Naôdar should come here together.”

(20-21,) And it is revealed, that, afterwards, the *karapô* Dûrâsrûbô with (his) pupil⁵ Malignance⁵ came to the same district and observed the superior advancement⁶ of Zaratûhstra ; and they found no means for causing decay (in him) or putting him to death, but (they found that) his physical substance (*mandavam*, was) so full of strength and marvellous as this which is revealed, that the *karapô* Brâtrûg-rîsh growled⁷ thus : “Then (*adîn*) I (who) am the most far-seeing of the people of our district as to sorcery, see their district advancing (*frâj*),⁸ (it is) well-commanding, [that is, it knows well what command to give⁹] ; (it is) developing,¹⁰ [that is, the increase thereof takes place more and more, which has come, and which will likewise come] ; (it is) with good flocks, [that is, it knows well to preserve (its) *gaôspends* (small

1. *Barâ ûlayûtan pavan sîvîh dâbâr-âe* ; comp. Av. *utayûiti*, “strength,” hence Pahl. *ûtayûtan* meaning “to strengthen,” “to nourish.”

2. West’s rendering : “Thou runnest on violently in excess;” for she considered in this way, that “the wolf is so much better to that son than thou art good to me, when I shall show *his* bone or blood in thy sight.”

3. *Pavan zak î dahîshn î Yazadân*, lit “through that which is the gift of God.”

4. *Frâj yehabûnam*. To §§ 18-19 comp. “Zâd-sparam,” chap. XVI., §§ 10-13,

5-5. Pahl. *hâvîshî Kaêna*, lit., “(his) disciple Malignance;” West : “with a malicious disciple.” Comp. Av. *hâvîshîta* and *kaêna*. The expression might freely mean : “with malicious adherents.” 6. *Madam râyînîshn*.

7. Comp. Pers. *garrîdan*, “to growl,” and Av. *gram*. It may be *davyît*, “exclaimed;” comp. Av. *davata*. 8. Or, “forward.”

9. How to command its subjects, or what orders or mandates should be issued to them. 10. *Avzânîgîh*.

cattle] : (it is) with a good retinue,¹ [that is, it knows well to protect (even its) foreign retinue²]; and well-strengthening,³ [that is, it knows well to help (even) foreigners⁴]; and well-warring, [that is, it knows well to wage battles]; and well-generous,⁵ [that is, it knows well to do acts of charity]. (22) As to that bantling⁶ of Paôrûshâspô, in the three nights before he (Zaratûshtra) will be begotten of the mother,⁷ unto him⁸ will Vohûmanô come in the corporeal world, [that is, Vohûmanô will come to Zaratûshtra], and he will conduct him to a conference (with Aûharmazda), (and) the Religion of his will fully extend⁹ to those lands of the seven regions; and I shall also plan¹⁰ that in (my) mind in such a way that he understands not as to where (and) how¹¹ I am going to cause (his) death;¹² and a token of this (being) a fact,¹³ [that is, one speaks (it) truly], (is) this (that) I declare (it) beforehand;¹⁴ (now) you should proceed on¹⁵ immediately (*tîz*) after the hearing of the statement of facts, (or) when such a statement has been heard by you."

1. Comp. Av. *hvâthwa*, Pahl. *hû-ramag* (an epithet of King Jamshid), "having a good retinue," or "watching over those who are subject to one."

2. Or, subjects.

3. Reading: *hû-âyûjishu*, comp. Av. *â-yuj*, or *yuz*, "to strengthen," "to unite," and *yûjê*, in *Yasna*, XLVI. West: "well-exerting."

4. Lit., "it knows well to do the work of others." West's rendering:—"that is, he understands to do work which is better than another's."

5. *Hû-rât*, "generous in the right direction;" Av. *hu-râiti*. West: "perfectly liberal, (that is, he understands to exercise beneficial liberality.*)" This whole Pahlavi passage seems to be a rendering of some Avesta. passage. The Pahlavi glosses in the text are put into brackets by me.

6. *Khun-nûshagî*, lit., "an infant that suckles milk." Here used as an expression of contempt.

7. *Madam 3 lêlyâ vad min abîtarân barâ lâlâ zevkhînt*. Pahl. *abîtarân* is generally used for both the parents, but here particularly for the mother.

8. Namely, Zaratûshtra. 9. *Barâ yehamtîné*.

10. *Lâ barâ-ich dahînam*. Here *lâ* and *barâ* are both negatives used to express an affirmative idea; and *dahînam* is a causal form of *dâtan*, "to establish," "to settle." 11. Better *chîgûn va aîgh*.

12. Otherwise: "that he does not understand that (*aîgh*) how I shall put (him) to death (*margînîtan*)."
13. *Dakhshag î hanâ mandavam*. 14. "That I foretell it beforehand."

15. *Fra-nâmîd*, comp. Av. *fra* and *nam* "to go."

(23-25) Paôrûshâspô drove on (*vâzît*) in a chariot and four¹ directly (*aîgh*) on hearing that statement, (that is) when that statement had been heard by them Paôrûshâspô started forth driven in a chariot and four ; and he, Paôrûshâspô, spoke to Brâtrûg-rîsh, the *karapô*, thus: "O Brâtrûg-rîsh, the *karapô*! whatever (offspring) men behold, cry out at the time of birth², even the offspring (*dahishnîh*) of sick² persons (who are) on the point of death they behold,³ cry out at the time of birth, and why he who is begotten of me,⁴ my son, was beheld laughing when he was born;⁵ was that one even who is thy son beheld laughing when he was born⁶ ?" (26) As to when Vohûmanô approaches him⁷ in the material world, he, Paôrûshâspô, spoke while returning, thus: "O thou who (art) so perfect a *karapô*! thou hast beholden him who is my son,⁸ [that is, thou hast beholden (him) sagaciously]." (27-28) And Tûr-î-Bratrûg-rîsh the *karapô*—when Paôrûshâspô inquired of him, thus: "What was it to thee,⁹ when thou wast brought to that son of mine under his sublime bearing (or influence),¹⁰ thou lookedst for a long time upward from him to something sublime, and thou gazedest far away from him down in the depth¹¹ (of the earth), and thou gazedest far

1. Av. *chathruyukhta* (see *Vendîdâd*, chap. VII., 41) and *ratha*, "a chariot and four (horses)." Pahl. *âyûjishn rasa-î*. 2. Or, "whatever male (offspring) (people) behold when at birth (*amat pavan zerkhûnishn*) cry out."

2. *Armaêshta*, comp. Avesta *armaêshtâ*, "stagnant," "motionless." In Pahlavi the word is used for a sick or invalid person (as Pahl. *gâs î armaêshta*).

3. DM., *pavan frâj khadîtund margîh*. Better: *pavan margîh frâj khadîtund*.

4. According to DM., *mâ ôlà zerkhûnishn li barâ-ar*, "why he who is born, my son."

5. Pahl. *frâj khadîtunt amat-ash pavan zerkhûnishn barâ khandît*; lit., "beheld when at his birth (that) he cried out."

6. West's rendering: 'Brâdrûg-rîsh, thou Karap! whatever men they shall behold, cry out when at birth; even the offspring of that secluded person they behold in death, cry out when at birth; but what was that which they beheld at the birth of my son? When at birth he laughed outright; was that also beheld in thy son, when at birth did he laugh outright?' 7. Zaratûshtra.

8. That is, "thou hast foreseen the future of my son."

9. That is, what was thy idea. 10. *Pavan madam barishnîh afash bûrt*.

11. *Pavan nigûnîh frût*, comp. Pers. *nigûn-tasht*, "the sky;" lit., it may mean "headlong down below," that is, into the depth of the earth below, down to the sky.

away from him into very different (regions)?”—made a reply, thus: “When I was taken to that son of thine¹ under his sublime influence, I looked for a long time from him up on high to something sublime,² then from him to the radiance³ and glory (that) he possessed together⁴ (extending) up to the Sun, (and) his radiance and glory (had) no end; this I believed⁵ [that is, this I perceived] that men through speaking to (his) spiritual self⁶ attained to the Sun-*pâig*⁷ (in Heaven), (but) what (was) the standard of justice^{3a} in Garô-demâna I could not understand (*khadîunt*).⁸ (29) When I was taken to that son of thine under his sublime influence, I was carried away from him and gazed long (*dêr*) down underneath (the earth), then from him at the radiance and glory that he possessed together (extending) up to the firmament⁹ which is underneath this earth, (and) his radiance and glory (had) no end; this, (too), that I could not clearly perceive how the justice thereof took place in the firmament. (30) And when I was carried to that son of thine under his sublime influence, I gazed from him long into very different directions,¹⁰ then from him at the radiance and glory that he possessed together for embellishing this earth, (and) his radiance and glory had no end; this I believed, [that is, this I perceived], that by the activity of this very (child) the *Tanû î-pasîn* would take place; but the justice of the *Tanû-î-pasîn* was not understood by me. (31) This thy son thinks thus: ‘I shall achieve a greater thing than any other living being of the corporeal world;’ (and) mind (*mîn*) he shall also achieve (it) so wherever thou goest; (and) this son of thine shall stay with that patron (*pânag*) of his, Vishtëspô, (but) not with thee.”

(32) One (miracle was) this which is manifested, that when Zaratûshtra became seven years old, that Dûrâsrûbô on account

1. According to DM., *ôl ôlâ barâ-ar*, “to that son.” 2. *Pavan lâlaih*.

3. *Râê*; comp. Pahl. *râê-âômand*, and Av. *raêvant*, “brilliant.”

4. *Ham-dâsht*, lit., “kept together.”

5. *Madam hanâ ham-bût havâ-ôm*, “this I was convinced of.”

6. Lit., “to (his) soul.”

7. One of the three known regions of Paradise, viz., *Khûrsîd-pâig*, *Mâh-pâig* and *Star-pâig*.

8. Lit., “I could not see this, that is, what kind of justice (was) in Garô-demâna?”

9. *Asîmân*.

10. *Jvît jvît*.

of the fact that Zaratûshtra was not seen previously by Brâtrûg-rîsh, the *karapô*,¹ joined (*âyûjît*² him) at the village of Paôrûshâspô, and they saw Zaratûshtra in proximity³ when he was constructing a (toy)-house⁴ with (other) children;⁴ and they strove⁵ with bad motives to poison⁶ the mind of Zaratûshtra through sorcery, and for that purpose they cast fear and terror upon the children. (33) Here a sublime miracle⁷ became revealed to them from the strong mind⁸ and self-control and brightness⁸ of Zaratûshtra, just as the Revelation declares, thus: "When the other children were highly terrified⁹ instantly¹⁰ with the foolish statements¹¹ (of the *karapans*), Zaratûshtra himself did not keep his mental eye¹² quite closed to them."¹³

(34-35) One miracle (was) this which is revealed, that when those two *karapans* met at the house of Paôrûshâspô, Paôrûshâspô ordered the preparation of food for their repast,¹⁴ and he placed that prepared meal before them¹⁵ with goblets full of¹⁶ mare's milk, and he spoke to Dûrâsrûbô, thus: "thou art the greatest demon-worshipper of the inhabitants of my district;¹⁷ do thou

1. Lit., "on account of the previous little seeing of Zaratûshtra by Brâtrûg-rîsh, the *karapô*." 2. *Âyûjîl*.

3. *Pavan zak nazdîgîh*, "in that proximity."

4-4. *Levatâ apurnâmê-îgân kâtag kart* (better *katag kart*, comp. *Av. kata*, Pers. *kadah*). Pahl. *kâtag* may also be compared to Arabic *kâdîh*, "studious;" hence the passage may mean "(when he was) engaged in study with (other) children (of his class)." The Pahlavi word may be read *kâkhûg*, meaning "a tower," "a palace;" comp. Pers. *kâkh*.

5. Idiomatic meaning of *yetîbûnast*; comp. the Pers. idiom: *bar dar î delhâ nîshastan*, "to strive to win people's hearts." Lit., "they sat. . . ." Reading *medammûnast*, "they thought (of poisoning the mind of Z. with a bad motive)."

6. *Vinâsîtan*. 7. *Rabâ afdîh*.

8-8. *Zûrîg hûshîh* (judgment) *pâhvîj-garîh va varechô*. 9. *Frâj tarsît*.

10. *Pavan frâjîh*. 11. *Sakhûn î haredîh*, comp. *Av. sub voce*.

12. *Zak î ôlâ dôisra î pavan mînishn*; comp. *Av. dôithra* (rt. *dî*, "to see") "the eye." 13. *Az-shân*, "from them (the *karapans*)." 14. Comp. *Av. gangh*, used for the eating of evil people. 15. *Frâj ash dehît*.

16. *Pûr daûrag*; Pers. *daûrah*, "a wine-measure."

17. Lit., "from the men in my district." Dûrâsrûbê is here called the greatest worshipper of the ancient Arian *daêvas*.

worship this of mine.”¹ (36) (But here) a sublime miracle (happened) owing to the wisdom of Zaratûshtra at the age of childhood, just as the Revelation says, that he, Zartûshtra,² spoke to him, thus : “O father ! I will not worship this (of thine) ; that of mine is fit to be worshipped ; this you should highly (*frâj*) worship.”³ (37) And he, Paôrûshâspô, spoke thus : “Thou mayest not worship that of mine, (still) that very (*âéva*) of mine will be highly worshipped.”⁴ (38) For three times those persons had carried on⁵ that speaking, (after which) Zaratûshtra stood up, and he with his right leg bent down⁶ (in prayer), said (it) near them, thus : “I honour the pious males (and) females ;⁷ I honour the (virtuous) poor (*drîvishes*) males (and) females, not the wicked males and females ; when⁸ any one whatever shall join Paôrûshâspô, where he shall be performing worship, the worship shall in the end be befitting the worshippers, that is, he shall worship Him Whom it is necessary to worship.”

(39) One (miracle was) this which is revealed, that afterwards Dûrâsrûbô, the *karapô*, spoke⁹ to Zaratûshtra, thus : “Torture¹⁰ of thee was death, who (art) the foremost¹¹ of the beings that are embodied, including Râg and Naôdar,¹² owing to the

1. That is, “this (*daéva*-god) of mine.” I believe that Paôrûshâspô was a worshipper of some special Arian *daéva*, to worship whom he persuaded also his friend Dûrâsrûbô.

2. On hearing the words of Paôrûshâspô, which were addressed to Dûrâsrûbô, Zarathûshtra promptly declined to follow the religion of his father.

3. That is, “you should worship (Ahuramazda) Who is worthy of (human) worship.” 4. That is, by me and by others.

5. *Andarg búrt*, here *andarg* is a pahlavicised form of the Av. *antare*, originally read in Pahl. *andarê*, afterwards *andarg*. To the Pahl. *andarg búrtian*, comp. Pers. *dar burdan*, “to carry in,” “to insert.”

6. *Pavan zak î dashnô regalâ frâj shkast*, “with that right leg of his broken down.” West : “and he broke forth with that eternal statement.” His reading is : *sakhûn î leyalmin*.

7. Or, “men and women.” 8. *Amat*; or, “in order that.”

9. *Drâyît*, applied to the speaking of an evil person, hence “blustered,” “swaggered.” 10. *Anâg*. West : “Evil was thy reckoning.”

11. *Mûn tar fratûm*, lit., “who (art) the better first ;” better *mûn fratûmtar*, lit., “more first,” or “most pre-eminent.”

12. *Bâen Rag va Naodar* ; lit., “among Râgs and Naôdars.” Regarding

conduct of (thy) lot;¹ I shall take (thy) life (*khayâ*)² away, (and) I shall be made very worthy (thereby),² that is, thy lot will be carried away by me; now in the twinkling of the eye (*palgân*) I shall take the life of him who (is) in eminence, and such (a thing) will happen that I shall with (these) evil eyes³ see thee in that house which is not thine." (40) And here a great miracle became manifest in regard to (*madam*) Zaratûshtra, (when) in a sagacious manner he (made) a reply at that tender age to that wicked one, such as this which the Revelation declares, that unto him spoke Zaratûshtra, thus: "But in the twinkling of the eye, with beneficence (*avzânigih*) and complete devotion (to God, I say that) I clearly (*madam*) observe (the fate) of the wicked one, that is, I see thee in that house which is thine."⁴

(41) One (miracle was) that which became revealed after this reply of Zaratûshtra to Dûrâsrûbô about that *karapô*,⁵ just as the Revelation says⁶: "The cruel one (*mar*) became disabled⁷ and dismayed⁸ for as long a time⁹ as (it takes to) the milking¹⁰ of ten mares, whose milker¹⁰ is (only) one (person)."

---

the allusion to Râg and Naôdar which occurs thrice (chap. I., § 51; II., §§ 19, 39) in the text of Book VII. contained in this volume, I have to draw the attention of the Pahlavi student to an interesting explanation of this reference by the Pahlavi writer Zâd-sparam in his Selections, chap. XVI:—*Amat-ash* (the mother) *Zaratûshtra dravist-ich khaditânt, adm-ash madam vakhdânt; afash gûft aîgh*: "Lâ yehabûnam pavan zivishn ôl aîsh; lâ amat litamâ kolâ dô matâ barâ ôl ham-yehamtând Râgh va Naôdar." *Chîgûn denâ 2 matâ baên Âtrô-pâdagân, baên mainûgân; chîgûn min-ich jast pavan 60 frasang Zaratûshtra min Râgh, Vishtâspô min Naôdar yehvînt. Denâ 2 matâ Râgh pavan shem î Rojan î Dûrâsrûb î Mânûshchîhr mûnash Zaratûshtra min-ash taôkhmag bûd; Naôdar pavan shem î Naôdar î Mânûshchîhr, mûn-ash Vish-tâspô min-ash taôkhmag yehvînt.*

1. *Min bâhar barishnîh.* 2-2. *Khayâ debrûnam, frâj arjânûgînît havâ-ôm.*

3. Or, "with the murderous eyes," that is, "with the eyes full of evil designs." Here Dûrâsrûbô betrays his wicked design of Zaratûshtra's murder at the hand of Brâtrûg-rîsh. West reads *zekatlunêt* instead of *zy-at levît*, and renders thus: "so that I may observe he will kill thee with the evil eye in the house."

4. That is, Zarathushtra sees him in the house (namely, the abode of hell) to which the wicked are doomed.

5. *Madam ôl karapô.* 6. Lit., "says thus." 7. *A-kâr*, "useless."

8. *Starta*; comp. Av. *stereta* ("frightened," rt. *star*).

9. I read *dareng*, as it comes from Av. *daregha*; general reading is *dirang*, following the reading of the Persian word.

10. *Dûsishn* and *dûstâr*, comp. Av. *dugh*, "to milk."

(42) One (miracle was) this which is revealed thus : “ When that sorcerer emerged¹ from the dismay, he then spoke again to Zaratûshtra in the same manner, and Zaratûshtra uttered the same reply, and the cruel (one) became anew (*navak*) disabled and dismayed for as long a time as (it takes to) the milking of twenty mares full of milk, whose milker is (only) one (person).”

(43) One (miracle was) this which is revealed thus : “ When a second time that sorcerer emerged from the dismay, he then spoke again to Zaratûshtra in the same manner, and Zaratûshtra uttered the same reply; the cruel (one) became anew disabled and dismayed for as long a time as (it takes to) the milking of thirty mares full of milk, whose milker is (only) one (person).”

(44) One (miracle was) this (which) is revealed, that when that sorcerer emerged from that dismay, he then exclaimed thus : “ In order that that horse of ours be driven² you should turn *vardit* him on to a chariot, [that is, you should harness him³]; because that one who smites (*ganâg*)⁴ will kill me through the *mâthras* on (his) arrival, (as well as) by dint of (his) authority⁵;” and they harnessed the horse to a chariot in order that he might be driven by them. (45) And here was manifested a great miracle to many, just as the Revelation says : “ When he had proceeded⁶ several *yûjyâsts*⁷ with them, he was attacked⁸ by a disease, (and) from his being terrified⁹ (on that account) such (a thing) happened as I have said before ; the semen of his rushed forth,¹⁰ [that is, his semen came out up to (his) skin, (and) it burst thereby], and (his) loins broke asunder from (his) thighs¹¹ thereby ; he

1. *Frâj yehvînt.*

2. A causal verb ; Av. *vaz* “ to drive,” “ to hasten away.”

3. *Baên asrûnûd* ; comp. Pers. *dar bastan*, “ to tie.”

4. Lit., “ because as to me this one who smites (namely, Zaratûshtra), will kill me.” 5. *Dâtistân-âomandîh.* 6. *Barâ mat.*

7. Also read *yûjîst* or *yûjîstâ*, a kind of measure equal in length to the Indian or Sanskrit *yôjana* ; Av. *yuyjasti*. An Irânian mile consists of 1,000 paces, and an *yûjyâst* consists of about 16 Roman miles.

8. *Baên Yegavîmûnât* ; comp. Mod. Pers. *dar-istâdan* meaning “ to attack,” “ to begin.” 9. *Pavan sahmîh-ast.*

10. *Nas'hântan*, “ to distort,” “ to coil.”

11. *Va pâhlûg azash visast min rân.* Comp. Pers. *gusastan*.

then (fell) down and died,¹ and afterwards² his children,³ and thereafter his grand-children⁴ (died).”

(46-47) One (was) this which is manifested, that even before his proceeding to a conference (with Aûharmazda, there) was apparent in him⁵ a mind that (was) more çapacious⁶ than the whole world (and) superior to all material wealth, with an understanding⁷ whose power (was) altogether selected,⁸ with an intellect whose power (was) all-grasping,⁹ and with wisdom whose strength¹⁰ (was) all-discriminating;¹¹ and also (with) the Kayânian glory which (was) much protecting, and with the priestly glory of which the full desire (was) for piety and useful¹² endeavours and authority,¹³ and also superiority¹⁴ in bravery and renown;¹⁵ and also (with) a body good-looking¹⁶ (and) perfectly strong,¹⁷ which (formed), as it were,¹⁸ the characteristics of those 4 professions of his,¹⁹ which are priesthood and warriorship and husbandry and fine artisanship; and (with) the best friendliness towards the sacred beings and the good ones, and an awful (*shkast*) hostility towards the demons and the evil ones. (48-49) That (is) the nature²⁰ of him who (is) an angelic being²¹ (*yezât-i*) among men

1. Lit., “he then died downward.” 2. *Adîn*.

3. Pers. *khun-nûshah*, “the offspring that suckles milk,” “a suckling child.”

4. *Va adîn zak î ôlâ khun-nûshagân khun-nûshag*. Read *The Selections of Zâd-spâram*, chap. XIX., §§ 1-8, which somewhat differs from the details here given.

5. *Madam-ash*, lit., “about him (Zaratûshtra).”

6. *Frâkhû-tar*, “more expanded.” 7. Or, “judgment.”

8. Otherwise: “by the strength whereof every matter was properly judged of.”

9. *Hamâg-ayâv*, “all-obtaining.”

10. *Patûg*; originally *pâtûg*, then *pattûg* and *patûg*; Av. *paiti* and *tû*, “strength,” “power.” 11. *Kolâ vichîn*; Pahl. *vichitan*, Pers. *guzidan*; Av. *rt. chi*. 12. Or, “powerful.” 13. Comp. Av. *paiti*. 14. Comp. Pers. *bartarî*.

15. *Tagîgîh va arvandîh*. Comp. Av. *aurvant*, “renowned,” “illustrious.” It may mean also “grandeur,” “heroism.”

16. Comp. Pers. *khâb chehr*.

17. Lit., “with the good appearance and the perfection of the strength of the body.” 18. *Pavan chîhr* “as it were.” 19. Zaratûshtra’s. 20. *Chîgûnîh*.

21. Or, “one spiritually disposed.” Here *yezâtîh* is used in the sense of *yezât-i*.

(who are) bipeds ;¹ his (is) the excellence of the sacred beings and the perfection through worthiness² towards Aûharmazda, whereby (his) friendship (with God) is embellished; so³ that the sacred beings on account of his higher exaltedness than that of any one of those that exist,³ of those that have existed, and of those that will exist, shall carry abroad the good report⁴ of his advent⁵ for that friendship with Aûharmazda, (and the fame) of the *ahû* and *ratû* of the world,⁶ (and) of his salvation⁷ of the creations untroubled (*asîj*) by the Blemish-giver (Aharman) through⁸ the manifold powers of the tongue of the sage,⁸ the perfectly-virtuous of the age, doing no harm⁹ in the world. (50) And the demons with this (idea) that those many¹⁰ *kîgs* and *karapans* would (be able to) incite or give superiority¹¹ to the good people for the purpose of confounding and defeating him,¹² then got even access to¹³ and practised friendship (with them¹⁴).

(51-52) And at the end of thirty years¹⁵ from his birth the Amaesûspend Vohûmanô came to him (Zaratûshtra) with the peace (*âkhshti*) of Aûharmazda, when he was bringing water for the *haôma*¹⁶ (consecration) from a river-channel,¹⁷ just as this which the

1. Comp. Av. *patishtâna*, Skr. *pratishtâna*, "the foot." *Patishtâna* is used Pahlavi for a good being, as *zanga* is used for an evil being.

2. *Sajigîh* for *sajâgîh*. 3-3. *Vad yazadân pavan frâjtarîh zak-ash min kolâ haitân,.....aîsh.*

4. *Zak-ash svâbô debrûnând.* 5. *Yehamtûnishn zak-ash.*

6. Of Zarathushtra, the temporal and spirtual lord of the world. 7. *Bûjâgîh.* 8-8. *Pavan hûzvân î kabad svâtag dânâg.* 9. *A-vizandîh-îg.*

10. *Hanâ î kabad.*

11. *Sârînitân*; comp. Av. *sâr*, "to make one as the leader of," also *sâra*, *sâremnô*; (see the use of the word in chap. I, § 9). West's rendering: "to influence the good."

12. Zarathushtra.

13. Reading: *matan dâsht*; it may be read *mîtrô dâsht*, "kept friendship."

14. Namely, the good.

15. Here *shnatî* is a substitute for *shnatîh*, the plural form of *shnat*.

16. That is, when he was bringing fresh water from the river for the purpose of performing the *haôma* ritual. Pahl. *mayâ î haômîgân*; comp. Av. *Vispavad XI., 2*:—*imâm âpêm haômîyâm*, which is rendered in its Pahl. Version by *mayâ î haômîgân*.

17. Probably of the river Dâitya. Here *âévatâg* means "a channel," "a branch."

Revelation declares, thus : " When he (Zarâtûshtra) came up to the third effluent¹ which was that of the good Dâitya,² he walked onward in it ; and (afterwards) when Zarâtûshtra walked upwards from it,³ he beheld a man who was coming from the southern direction ;⁴ that was Vohûmanô, and that Vohûmanô seemed to him⁵ a model⁶ of (angelic) embodiment, [that is, he was in body superior-looking to others],⁷ an ideal (*pîsh*) of virtue, [that is, he was as to everything an ideal]; and that Vohûmanô seemed to him in height as much as three spears of the height of a man,⁸ and that Vohûmanô seemed to him as though (*aîgh*) he was carrying in his hand a shoot of the cypress tree,⁹ to whom by carrying the tree no injury¹⁰ was caused by the tree; that was the spiritual shoot of the Revelation,¹¹ and it demonstrated (*nimût*) this that by means of the (Mazdayasnian) Revelation it was inevitable to move onward so harmlessly¹² in this world." (53) There is (one writer) who says that (it)¹³ was (the symbol of) spiritual peacefulness,¹⁴ and it demonstrated this that it was obligatory to move so harmlessly in this world that there would be peace with everybody.

1. *Barâ tachishnîh*, lit., " the flowing out."

2. Av. *Dâitya*, the name of a river in *Airyana Vaêja*. According to the *Bündahish*, chap. XXIV., § 14, it is called the chief of streams. Now it is generally identified with the Zarafshân river.

3. That is, while he was ascending the bank of the Dâitya and coming back, he saw Vohûmanô in human form.

4. *Rapîtvîntav*. 5. To Zarathushtra.

6. Better *pîsh* *î kerpô*. Comp. the use of the Mod. Pers. word *pîsh*, which means " a pattern," " a model."

7. *Pavan tan chashm-tav*; otherwise : " as to the body (it) was eye-refreshing." According to DM., it can be read : *pavan tanû-ich shem-tav yehvînt*, that is, " as to (his) body, too, he was most remarkable."

8. *Chand zak î 3 gabrà naêzag bâlâê*.

9. Comp. Pers. *sarv*, " the cypress tree " (see *The Zand î Vohûman Yasna*, chap. I). West reads : *arûs tâk*, " a glossy branch."

10. Av. *raêsha*, Pers. *rîsh*, " wound."

11. *Zak mainûg tâk î D êna yehvînt*.

12. *A-rîshîtarîhâ*, " uninjuriously." The idea here represented is that as Vohûmanô was uninjured by carrying in the hand the symbol of the Revelation so everybody who would carry it, that is, would adhere to the Religion, would be without any injury in this world.

13. The cypress tree. 14. *Mainûg âshtagîh*.

(54) When he came to the fourth effluent as far as the good Dâitya, the Arikhsan-rûd,¹ which was (another) name of it, Zaratûshtra (went) in it for fetching from the middle of it² water for his *haôma* (ritual), and on the ascent³ (while) Zaratûshtra, putting⁴ his right foot out of the Arikhsan-rûd,⁴ was wearing his clothes,⁵ and (while) he was (engaged) in it, Vohûmanô wished⁶ him to come near in front.⁷ (55) Thereupon that man enquired of him, thus: "Who art thou, and from whom art thou⁸?" (Zaratûshtra replied): "I am Zaratûshtra, the descendant of Spîtâma."

(56) The (next) question⁹ of Vohûmanô (was): "O Zaratûshtra, descendant of Spîtâma! for what¹⁰ (is) thy sublime (*frâj*)¹¹ trouble, [that is wherefore is it necessary that thou shouldst undergo trouble¹²], for what (is) thy sublime self-exertion, and towards what (is) the tendency of thy desire¹³?" (57) The reply of Zaratûshtra (runs) thus:—"For sanctity (is) the sublime trouble,

1. The Dâitya river is generally identified with the river Araxes, the river Arikhsan here mentioned.

2. *Min miyân.*

3. *Pavan lâlâih.*

4-4. Lit., "taking or carrying his foot out of the river Arikhsan." To *dashinô paitishtâna* comp. the Av. words *dashina* and *paitishtâna*.

5. *Afash madam lebûshih nihûft*, lit., "he covered himself with his clothes." Comp. Arabic *libâs*, "a garment."

6. *Âyûbît*; comp. Pers. *yûbidan*, "to wish."

7. *Pish naemag...patirag.*

8. This is a quotation from the *Ushtavaiti Gâthâ, Yasna XLIII., 7*:

Hyat mâ Vohû pairi-jasat Mananghâ,

Pevesat-châ mâ : "Chish, ahî kahyâ ahî?"

"When Vohûmanô came near me,

And asked of me : 'Who art thou, of whom art thou?'"

The Pahlavi version of the above lines runs thus: *Amat avô li Vohûmanô barâ mat, pûrsîd-ash min li, aîgh*; "Mûn havâ-âe; va min mûn havâ-âe?" "When Vohûmanô approached me, (and) asked me, thus: 'Who art thou, and from whom art thou?'" According to DM., "Mûn havâ-âe, mûn zak havâ-âe?" "Who art thou, (from) whom that art thou?" Better "Mûn havâ-âe, mûn aîgh (DM. zak) havâ-âe?" (*zak* being sometimes inadvertently written for *aîgh* in the *Dinkard*). "Who art thou, whence art thou?"

9. *Milayâ i Vohûmanô*, lit., "the words or utterance of Vohûmanô . . ."

10. Or, "through what," "about what." 11. Comp. Pers. *frâj*, "exalted."

12. *Ranjag barâ yehvânih.* 13. *Lak kâmag-dakishnûh.*

and for sanctity (is) the sublime self-exertion, and towards sanctity (is) the tendency of my desire, [that is, it is necessary for me (to tend) towards that object]; and on sanctity do I meditate as long as I am a seeker (of it).¹”

(58) The utterance of Vohûmanô (was): “O Zaratûshtra, descendant of Spîtâma ! what (is) sanctity (is) a reality² [that is, an object which (is) real (is) like that which (is) sanctity], so that whatever (is) that which (is) sanctity, (is) what (is) one’s own.”

(59) Thereupon Zaratûshtra spoke thus: “A reality (is) that which (is) sanctity, and as to that I am thoroughly enlightened and knowing, that is, how the attainment of that (which is sanctity) in the case of him who (is holy, is) through Vohûmanô.³”

(60) Thereupon Vohûmanô spoke to him, thus: “O Zaratûshtra, the descendant of Spîtâma ! put off this one garment⁴ which thou wearest,⁵ so that⁶ we shall confer⁷ with Him by Whom thou art produced, and by Whom I am produced ; Who (is) the Most Bountiful of spirits, the Most Beneficent of existences, Whose representative⁸ I am, who am Vohûmanô, [that is, I am a friend⁹ of His].” (61) Then he, Zaratûshtra, meditated thus¹⁰: “Good (is) He Who (is) the Creator, Who (is) better than this friend.” (62) Then they walked onward with the assistance¹¹ of Vohûmanô, Zaratûshtra and Vohûmanô, Zaratûshtra following.¹²

1. *Va yasharâish li chand khvâstâr havâ-ôm mînam*, “and on sanctity do I meditate, (and will continue so to do) as long as I am a seeker (or I have desire).” This is a quotation from the Pahlavi Version of the *Ushtavaiti Gâthâ*, *Yasna XLIII.*, 9 e : (Avesta) *Ashahyâ mâ avat isâi manyâi*—(Pahlavi) *yasharâish chand li khvâstâr hvâ-ôm mînam*. 2. *Haîtô-ig* for *haîtô-îh*.

3. The text is ambiguous and obscure.

4. Better *jâmag î dah*. *Dah* and *yehabûn* as verbal forms being synonymous words, the former seems to have been dropped by the copyist. Comp. Pers. *dah* “the human body or constitution.” Accordingly the rendering would be: “put off this one garment of the human body which thou wearest.” 5. *Debrûn-âe*, lit., “thou carriest.”

6. Or, “when,” “after that ;” (see the uses of *chûn* in Mod. Pers.)

7. *Ham-âvâsim*. 8. *Gûbâk*; comp. Pers. *gavâ*, “witness.”

9. Av. *âkshûta*. 10. Lit., “then he, Zaratûshtra, so meditated that.”

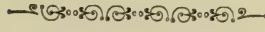
11. *Pavan avâgîh î Vohûmanô* ; comp. Av. *avangh*.

12. *Zaratûshtra âkhar*.

દીનકર્દ કેતાબ,

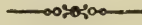
તેની

અસલ પહલવી એખારત, ઈંગ્રેજી અક્ષરે તેનું વાંચણ,
ઈંગ્રેજી તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરજુમો, અને તેમાં આવેલા મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ.

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંબાણા, બી. એ.,
નામદાર સર જમશેદજી જરથોસ્તી મદરેસાના વડા શિક્ષાચુર.

વૉલ્યુમ તેરમું,

દીનકર્દના પુસ્તક સાતમામાં આવેલું
પહલવી ઝરથોસ્ત-નામું, ભાગ ૧ લો.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ત્રાન્સલેસન ફંડના ત્રસ્ટી સાહેબોના
આસરા હેઠલ છપાવી પ્રગટ કર્યું છે.

લંડન:

કેગન પૉલ, ત્રેન્ય, ત્રૂબનર અને કુંપની.

પ્રથમજરદી સને ૧૨૮૨, ઈસ્વી સને ૧૯૧૨.

[All Rights Reserved.]

મુંબઈ મધે ધી બ્રીટીશ ઇન્ડિયા પ્રેસમાં, બી. મીલરે; ધી કેસ્ટન પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં, મેસર્સ કલેરીન
અને કુંપનીએ; પુસ્તક છઠું. પૃષ્ઠ ૧ થી તે ૨૫ સુધી ધી બોમબે વર્તમાન પ્રેસમાં, મનચેરલ
હોશંગલ નગોરે; અને પુસ્તક સાતમું પૃષ્ઠ ૧ થી તે ૬૫ સુધી ધી ગુજરાતી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ
મુંબઈ, કોટ, સર્કલ, સાસુન બિલ્ડીંગ્સમાં, મણિલાલ ઇચ્છારામ દેશાઈએ છાપ્યું છે.

ગુજરાતી તરજુમાનું સાંકળું.

પુસ્તક છ ઠું, E.

સંકે

(કંકરો ૧ લો)	પોતાની ખાસ્યતને શણુગારની અને ખોદાની સાથના સંબંધ માટે પોતાને અર્પણ કરવો તે વિષે	૧
(કં. ૨ નો)	ખોદાતાલાનાં સાથી થયું કે અહમનના? તે વિષે.	”
(કં. ૩ નો)	તન તથા આત્માનાં હેસાબ વિષે... .. .	૨
(કં. ૪-૫ મો)	મીનોઈ યકીનવાલા આદમી વિષે	”
(કં. ૬ ઠો)	સખી-વલુદ આદમી વિષે	”
(કં. ૭ મો)	વફાદારી વિષે	૩
(કં. ૮ મો)	સ્વચ્છ ખાસ્યત, ખાલેસ ડહાપણુ, અને યવિત્ર અંતઃકરણુ વિષે... .. .	”
(કં. ૯ મો)	આદમી પોતાની અંદર ફરેતાઈ ખસલતો ધરાવી શકે તે વિષે	”
(કં. ૧૦ મો)	ગરીબો માટે પોતાનાં ધરનો દરવાજો ખુલ્લો રાખવો તે વિષે	૪
(કં. ૧૧ મો)	અશો અને પાપી ઉપર થતી શરાબની બુદ્ધી બુદ્ધી અસરો વિષે	”
(કં. ૧૨ મો)	પાપી આદમી વિષે.	”
(કં. ૧૩-૧૬ મો)	મીનોની અને ગેતીની દોલત વિષે... .. .	”
(કં. ૧૭-૨૧ મો)	તન અને રવાન માટે સાંઝે શું છે તે વિષે.	૫
(કં. ૨૨ મો)	ખખત-આફ્રીદની ઉમદા નસીહતો	૬
(કં. ૨૩-૨૪ મો)	લાયક આદમીઓને પૈસા આપવા વિષે.	૭
(કં. ૨૫-૨૬ મો)	સારાં અને નરસાં આદમીઓની સોખતી વિષે	૮
(કં. ૨૭ મો.)	ગભરાતથી રવાન ઉપર થતી અસર વિષે	”
(કં. ૨૮ મો)	પસ્તાવો અને સંતોષ વિષે	”
(કં. ૨૯ મો)	ખરો સખી આદમી કોણુ?	”
(કં. ૩૦ મો)	દ્રવીશી વિષે	૯
(કં. ૩૧ મો)	નીતિખોધક નસીહતો	૧૦
(કં. ૩૨ મો)	તનની ઇંદગી સાંઝે તથા રવાનને સાંઝે શું શું અગત્યનું છે?	૧૨
(કં. ૩૩ મો)	સહન શકિત, સખાવત, અને નાતિ મહેનત વિષે.	૧૩
(કં. ૩૪ મો)	સેપાસદારી અને રક્ષણુ, તથા ખેહરાપણું, મુગાપણું અને અંધાપા વિષે... .. .	”
(કં. ૩૫ મો)	જે હેતુથી એક આદમીને પેદા કરવામાં આવ્યો છે તે હેતુ પાર પાડવા માટે તેણુ ખનતી કોશીશ કરવી જોઈએ તે વિષે	૧૪
(કં. ૩૬-૩૭ મો)	જ્ઞાન અને કાખેલ્યત વિષે	૧૫
(કં. ૩૮ મો)	ધર્મ, ભલો ખવાસ, ડહાપણુ, સહુણીપણું, કીર્તી, ઉપકાર, સંતોષીપણું, માયાહુ વર્તણુંક અને ખોદાતાલાની તાખેદારી વિષે	૧૬
(કં. ૩૯ મો)	મીનોઈ દુષ્ટિ વિષે	૧૮
(કં. ૪૦ મો)	અહરમનની સખત ખેડી વિષે	”
(કં. ૪૧ મો)	લોભ, હવસ, આપ મતલબ, અભીમાન, અને કંકાસ વિષે.	૧૯
(કં. ૪૨ મો)	એક દુશમનને દોસ્ત કરવો તે વિષે	”
(કં. ૪૩ મો)	નોકરોનાં શેઠાનું અભીમાન અને તેઓની ફર વર્તણુંક વિષે	”
(કં. ૪૪ મો)	સરસ જ્ઞાન તે કયું? તે વિષે.	૨૦
(કં. ૪૫ મો)	પર્ચોયોકએશ વિદ્વાનોની વિવિધ નસીહતો... .. .	૨૧

પુસ્તક સાતમું,
પહેલવી ઝરથોશ્ત-નામું.
તેનો પહેલવી દીખાચો.

	સંદો.
	૧
(§ ૧) દાદાર અહુરમઝદની ખુશુદી	૨
(§ ૩) પુસ્તક સાતમાનો ટુંક સાર	૩
(§ ૫) અહુરમઝદની ખાસ્યત વિષે.	”
(§ ૭) પેદાયશોની હસ્તી, અને માણસ નતના સુખ માટેની પહેલ વહેલી નરની હાજતો વિષે	”
(§ ૭) મઝદયરની દીનનાં પચેગાંમબરો, તે દીનને કયુલ રાખનારાઓ, અને ગેતીમાં દીનને ફાહેરા કરનારાઓ વિષે	૪
(§ ૯) ગયોમદ અને તેની ચોલાદ વિષે... ..	૫
(§ ૧૨) ખેતીવાડીને લગતી મીનોઈ શક્તિ “હદીશ” વિષે.	૬
(§ ૧૪) કપડાં બનાવવાં, ગાય ઠોર ઉછેરવાં, ઘર બાંધવાં, અને સુધારની કારીગરીની માણસ નતમાં થયેલી શરૂઆત વિષે	૭
(§ ૧૫) ખોદાતાલા તરફથી સામ ઉપર ઉતરેલું ખોરેહ, અને તેનાં પરિણામો વિષે.	૮
(§ ૧૬) ” ” વાઅગેરેદ અને હઅૌશ્યંધહ ઉપર ઉતરેલું ખોરેહ, અને તેનાં પરિણામો વિષે	”
(§ ૧૯) તાખમૂરપ ઉપર ખોરેહની બક્ષેશ, અને તેનાં પરિણામો વિષે. ...	૧૦
(§ ૨૦) યિમ-શએત ” ” ” ” ” ”	”
(§ ૨૫) ફએદુન્ ” ” ” ” ” ”	૧૩
(§ ૨૮) અધરીચ ” ” ” ” ” ”	૧૪
(§ ૨૯-૩૦) માનૂષ-ગર અને માનૂષ-ચીહર ” ”	૧૫
(§ ૩૧) અઉઝોખ ” ” ” ” ” ”	”
(§ ૩૨) ફરેશારપ ” ” ” ” ” ”	૧૭
(§ ૩૩) કઅ-કખાદ ” ” ” ” ” ”	”
(§ ૩૪) પાતખસોખ ” ” ” ” ” ”	૧૮
(§ ૩૫) કઅ-ઉસ ” ” ” ” ” ”	૧૯
(§ ૩૬) અઅૌપનર ” ” ” ” ” ”	”
(§ ૩૮) કઅ-સીયાવક્ષ ” ” ” ” ” ”	૨૦
(§ ૩૯) કઅ-હઅૌસવ ” ” ” ” ” ”	૨૧
(§ ૪૧) ઝરતુહશ્ત્ર ” ” ” ” ” ”	૨૨
(§ ૪૪) સાતમા પુસ્તકમાં આવેલા દસ આખોનાં મથાલાં વિષે	૨૩

પુસ્તક સાતમું, બાબ પહેલો.

	૨૪
(§ § ૧૫) આ બાબને લગતું મથાલું	”
(§ § ૬-૮) બુદી બુદી ખાકી હાલતોનાં સીલસીલા મારફતે ઝરથુશ્તના ખોરેહનું મીનોઈ હસ્તીમાંથી નિચે ઉતરીને ઝરથુશ્તનાં ખાકી બદનમાં જતું, અને પૃથ્વિ ઉપર તેથી રોશની અને ચલકાટનું પંકરાતું, તે વિષે.	”
(§ § ૬-૮) ઝરથુશ્તની ભવિષ્યની માદરને મારી નાખવામાં ખુરાં લોકોનું નિષ્ક્રમ પામતું; ભયંકર શ્યાબો, મરકી અને ખીલું આફતોનું દેવોથી ઉત્પન્ન થતું; અને દુગદાઉખ કન્યાને તેણીનાં દેશમાંથી બહાર કાઢી મેલાવવાની ખુરાઓની કોશોશ વિષે. ૨૬	૨૬

(§§६-१३)	कुची अने कुरपन हेवोनी ढशकरणीथी ते कन्याने रिपताभनां भानदानवाला- ओना गामभां मोकलनी पडी હતી, જે સખખને લીધે સંભોગ એવો ખન્યો કે તેણી પોરશાસ્પની સાથે પરણી, તે વિષે. ૨૭	૨૭
(§§૧૪-૧૬)	હચાંભનાં રોપાની મારફતે અરથુશ્ત્રનાં મીનોઈ તનને તેવણુનાં માખાપનાં તનમાં મુકવા માટે દાદાર અહુરમઝદે તેનાં ફરોહરને અમેશસ્પેન્દો મારફતે ગેતીની દુન્યામાં મોકલયું તે વિષે ૨૯	૨૯
(§§૧૭-૧૮)	અરથુશ્ત્રની ભવિષ્યની માદર તરીકે અમેશસ્પેન્દોએ દુગદાઉખની ક્રીધેલી પસંદગી વિષે ૩૦	૩૦
(§§૨૦-૨૧)	તેવણુના ભવિષ્યના પીતા તરીકે પોરશાસ્પની તેઓએ ક્રીધેલી પસંદગી વિષે. „	„
(§§૨૨-૨૩)	હચાંભનાં રોપાને લગતું વર્ણન. ૩૧	૩૧
(§§૨૪-૨૫)	અરથુશ્ત્રનાં ફરોહર સાથે વોહૂમન અને અપવહિશ્ત અમેશસ્પેન્દોનું આદમી- નાં રૂપમાં પૃથ્વિ ઉપર ઉતરવું, તે વિષે ૩૧	૩૧
(§§૨૬-૨૮)	તેઓના બે પક્ષિઓ સાથનો મેલાપ, જે પક્ષિઓને પેલો હચાંભનો રોપ ગમયો, અને તે અમેશસ્પેન્દો પાસેથી લીધો, તે વિષે... .. ૩૨	૩૨
(§§૨૯-૩૦)	અમેશસ્પેન્દો સાથ થયેલો પોરશાસ્પનો મેલાપ, અને તે પછી ખનેલા મોબેજ જેવા ખનાવો વિષે ૩૩	૩૩
(§§૩૧-૪૨)	પીલા કાનવાલી છ સફેડ ગાયો, જેમાંની બે ગાયોનું દુધ હચાંભનાં રસ સાથે મેળવી પોરશાસ્પ અને દુગદાઉબે પીધું, તે વિષે ૩૬	૩૬
(§§૪૩-૪૫)	ચોશમગ દેવ અને તેનાં પ૩ સાથીઓએ સ્પીતામનાં ગામનો નાસ કરવા, અને અરથુશ્ત્રની માદરનાં હુમેલનો નાસ કરવાને રચેલાં કાવતરાં વિષે ... ૩૭	૩૭
(§§૪૭-૫૨)	પોરશાસ્પ અને દુગદાઉબનું સંસાર ભોગવવા હમખીસ્તર થવું, અને ધુરા લોકોનું તેઓને ખીહવડાવવું, તે વિષે ૩૮	૩૮
(§§૫૩-૫૫)	દુગદાઉબની ખીમારી, જેમાંથી સાડે થવાને તેણીને ખોદાઇ બશારતથી સુચવવામાં આવેલા ઉપાયો, જે કામે લગાડવાથી તેણીનું સાભું થવું, તે વિષે. ૩૯	૩૯
(§§૫૬-૫૮)	અરથુશ્ત્રનાં જન્મવાની ત્રણ દિવસ આગમજ પોરશાસ્પનાં ગામમાં કુદરતી રીતે પ્રગટી નિકળેલી ભલુકદાર રોશની, ત્યાંના રહેવાસીઓમાં તેથી પેદા થયેલો ગભરાત, અને પાછળથી થયેલી શાંતિ વિષે... .. ૪૧	૪૧
(§§૫૯-૬૭)	ભવિષ્યમાં અરથુશ્ત્ર પેદા થશે એવી સદીઓ આગમજથી જન્મશેદ, ફરેદુન અને ખીજ નામાંકીત પુરપોએ કરેલી આગાહી, તેમજ ગાવ્યોદાદ અને કર્ચ-કાઉસનાં જાણીતા એક ગોધાએ આગમજથી આપેલી ગવાહી, અને કર્ચ-કાઉસનાં તે ગોધા અને તેનાં એક પહલવાન સ્ત્રીતને લગતી વાર્તા. ... „	„
(§§૬૮-૬૯)	ખોરેહ મેળવવામાં અફરાસ્યાબ નિષ્કળ થયો, તે વિષે. ૪૫	૪૫
(§ ૭૦)	અરથુશ્ત્રની વંસાવલી ૪૬	૪૬

પુસ્તક સાતમું, બાબ ખીજે.

(§§૧-૩)	આ બાબની શરૂઆતમાં આવેલું મથાલું ૪૭	૪૭
(§§૪-૧૬)	જન્મ વેલા અરથુશ્ત્રના હસવા વિષે ૪૭	„
(§§૧૭-૧૯)	આગ, ગાય ઠોર, ઘોડા અને વરઘોથી અરથુશ્ત્રને તેનાં જન્મ પછી મારી નાખવા માટે દુરાસ્ખૂબની ધુરી યોજના અને તદખીર વિષે. ૪૭	„
(§§૨૦-૨૧)	સોંપ અને વોહૂમનથી અરથુશ્ત્રનો સેવટ થયેલો બચાવ, અને તે પછીનાં ખનાવો વિષે ૫૧	૫૧
(§§૨૨-૨૩)	સ્પીતામનાં ગામનું દુરાસ્ખૂબે આપેલું ખ્યાલુ ૫૨	૫૨

		સફો.
(§ ૨૨)	અરથુશ્ત્રને વોહૂમન આવી મલશે, તથા અરથુશ્ત્રને અહુરમઝદ સાથે તે મેળવશે, અને તેઓ વાતચીત કરશે, અને અરથોશ્તી દીન હૃદયકેશ્વર જમીનપર ફેલાશે, એવી દુરાસૂએ આપેલી અગમચેતી વિષે ૫૩	૫૩
(§§ ૨૩-૩૧)	જન્મ વખતે અરથુશ્ત્રના હસવા બાબે પોરશાસ્પે ક્રીધેલી પુછપરછ, અને અરથુશ્ત્રનાં ઝલકતાં ભવિષ્યની આત્રૂગ-રીશે કરેલી આગાહી વિષે... .. ૫૪	૫૪
(§§ ૩૨-૩૩)	અરથુશ્ત્રનું દૃઢ મન અને ડહાપણની સાબિતી આપનારી એક વાર્તા વિષે. ૫૬	૫૬
(§§ ૩૪-૩૮)	પોરશાસ્પના ઘરમાં તેનું દુરાસૂએ અને આત્રૂગ-રીશ સાથે મલતું; દુરાસૂએનું તેના આણપર જમવા બેસવું, પોરશાસ્પ અને અરથુશ્ત્ર વચ્ચે કયા ખોટાની પુલ કરવી તે બાબે ઉઠેલી તકરાર, અને તેઓ વચ્ચે થયેલા સવાલ જવાબ. ૫૭	૫૭
(§§ ૩૯-૪૦)	અરથુશ્ત્રનું યુન કરવાની બાબદમાં તેની અને દુરાસૂએ વચ્ચેની થયેલી તકરાર વિષે. ૫૮	૫૮
(§§ ૪૧-૪૩)	અરથુશ્ત્રના સખુનોથી દુરાસૂએનાં મગજ ઉપર ભય અને ચીન્ટાની થયેલી અસર વિષે ૫૯	૫૯
(§§ ૪૪-૪૫)	છાતીમાં પેવસ થયેલી ધાસ્તીથી દુરાસૂએ ઉપર એક ભયંકાર દરદે કરેલા હુમલો, અને તેથી તેનું નિપજેલું મરણ. ૬૦	૬૦
(§§ ૪૬-૫૦)	અરથુશ્ત્રની તન અને મનની ઉમદા શક્તિઓ, તેવણની કીર્તિવંત જન્દગી, ચઝદી ખાસ્ચત, તેમનાથી આદમીઓનું તારણ અને રક્ષણ, અને તેવણની સામે ક્રીકો અને કર્ષોની ઉસકેરણી વિષે ૬૧	૬૧
(§§ ૫૧-૫૩)	અરથુશ્ત્રનું દાઇત્ય નદીમાં પવિત્ર પાણી લાવવાને જવું, અને અમેશસ્પેદે વોહૂમન સાથે તેની થયેલી મોલાકાત, જે વેલાએ મીનોઇ શાંતીની નિશાણ તરીકે વોહૂમન સરોવરનાં આડનો એક રોપો પોતાના હાથમાં રાખેલા હતો, તે વિષે... .. ૬૨	૬૨
(§§ ૫૪-૬૧)	વોહૂમન અને અરથુશ્ત્ર વચ્ચે થયેલા સવાલ જવાબ... .. ૬૩	૬૩
(§ ૬૨)	અરથુશ્ત્રનું વોહૂમન મારફતે અહુરમઝદની હુજુરમાં જવું. ૬૫	૬૫

દીનકર્દ.

પુસ્તક ધ્રુવું (ચાલુ).

E.

[ગૂઠત ચેગવીમૂનેદ.....]

૧ છુ. (દીનમાં) એમ કહેલું છે કે, ન્યારે એક પુરૂપ પોતાની ખાસ્તત ને શણુગારે છે, ૧ અને ખોદાનીર સાયના સંબંધક માટે પોતાને અર્પણુ કરે છે, ત્યારે તે વખતથી યજ્ઞો તેનુ રક્ષણુ કરે છે; અને જેવી રીતે એક માણુસ (પોતાના) એક વાહરડાં માટે ઉંચી આશાપ રાખે છે, અને તેની ગરદનક આસપાસ દોરકુ ૭ બાંધે છે, ખેતી કરવા અને હુળ ખેંચવાદ તેને દોરવી લઈ જાય છે, અને ન્યાં પોશણુ આપનારો ધાસચારોદ હોય છે તે તરફ હંકારી લઈ જાય, ન્યાં તુકસાન ૧૦ હોય ત્યાંથી તેને પાછો વાલે છે, ૧૧ તેવીજ રીતે યજ્ઞો તે પુરૂપની માવજત કરે છે. ૧૨

૨ જુ. (૧) એમ કહેલું છે કે, દરેક આદમીએ પોતાના દીલમાં ઓછામાં

૧ વર્ચરાયેદ, “ સુધારે છે ”. ૨ એનો અર્થ “પવિત્ર હસ્તિઓ ”
અથવા “ ભલી શક્તિઓ ” ખી થઈ શકે. ૩ અર્ચવકાનગીહ, “ એકયતા,
જોડાન ” ખેહતર વાંચણુ ગણી શકાય. ૪ ગર્ચાતર-ઈ, એની સાથ સરખાવો
સંસ્કૃત ગોતર; કાં ગઉદર, “એક નાતું વાહરકુ”. ૫ અર્ચમીદવાર,
“ઉમેદવાર, આશાવંત”. ૬ ગીરૂખ્, ફારસી ગીલુહ, “ગરદન, ડોક”.
૭ રસન, એની મુકાખેલ કાં રસન. ૮ કીરન, સરખાવો
પહલવી કીશ્તન, “ ખેડવું ” ૯ ચરગ, સરખાવો સંસં ગર્ચાચરન,
કાં ચરા અથવા ચરાકર્દન “ ચરાવવું ”, “ ધાસચારો ખવડાવવો”. અર્ધ યરગ
ક્રાજ્ યખસેતુનેદ. ૧૦ વિનાસ્ (અવં નસ્ “ કોહી જવું ”) એની
મતલખ એ કે; “ નાશ્ અથવા ખરાખી કરે એવી કોઈખી વસ્તુથી. ” પહલવી
મિન્ તમા અર્ધધ્ વિનાસ્. ૧૧ લખવાર યખસેતુનેદ, “ પાછલ
રાખે છે”. ૧૨ અથવા, “અચાવી રાખે છે.”

ઓછું ત્રણ વખત દરરોજ? ધ્યાનથી (નિચે પ્રમાણે) એવું વમાસવું જોઈએ કે : “ હું જોદાનો સાથી છું કે અહરમનનો ? ” (૨) અને જો તે જોદાનો સાયતી હોય તો પોતાના દીલમાં અંદરખાને હજી વધારે કાલજીથી તેણે જોદાને જલવી રાખવો, અને જો તે જુરી શકિતઓની પુકે (ચાલતો હોય) તો પોતાના બીતરમાંથી તે શકિતઓને અશકત કરી બાહર કાઢવી જોઈએ.૨

૩ જી. એમ કહેલું છે કે, દરેક જણે દરરોજ પોતાના તનનો તથા આત્માનો હીસાબ (નિચે મુજબ) એમ કરવો જોઈએ : “ મેં ક્યાંથી ૪ આજે ખાવાનું અને પીવાનું મેલવ્યું છે ? મેં શું ખાધું છે તથા પીધું છે ? મેં કેવી વર્તણૂક ચલાવી છે ? હું શરૂઆતમાં ૭ ક્યાં હતો ? (આ દુન્યામાં) હું શા માટે આવ્યો ? મારે અંહી શું કરવાનું છે ? અને (અહિંથી) શા માટે પાછું જવું પડતું હશે ? અને કેવી રીતે હું ગુજરીશ ? વળી જ્યારે હું ગુજરીશ ત્યારે હું ક્યાં જઈશ ? ”

૪ થુ. એમ કહેલું છે કે, મીનોઇ (હસ્તીમાં) યકીનવાલો આદમી હંમેશાં મીનોઇ અને દુન્યવી પેદાયશો જે બલી હોય તે માટે પોતે કોશિશ કરેછે અને નેક દયાનતવાલાં મન ૧૦ થી ઉમેદ રાખતો રહેછે; ૧૧ મીનોઈ (હસ્તી) માં માન્યતાની (એજ ખરી) નિશાની (છે).

૫ મું. એમ કહેલું છે કે, મીનોઈ (શકિતઓ) નો મીલ તેજ પુરૂષ છે કે જે સઘલાં ખુબીવાલાં કામો કરેછે તે સઘળાં મીનોઈ હસ્તીઓને ખાતરજ કરેછે; તથા નેક બદલો તનોમંદ પેદાયશોમાંથી નહિ પણ મીનોઈ શકિતઓ તરફથી તે શોધે છે.

૬ હું. એમ કહેલું છે કે, તેજ શખ્સ સખીછે કે જે પોતે મહેનત કરેછે,

૧ અથવા કોલા દેનાં વાંચતાં : “ એ સઘલું, નિચે જણાવેલું બધું ” એવો અર્થ થાય છે. ૨ બરા કૂનિશન.

૩ હુમાર ઈતન્ વ રૂઆન. ૪ અથવા “ કોણ પાસેથી ”.

૫ વશૂતમુન્તન્ એ શબ્દ ખાવું અને પીવું એવા બન્ને અર્થ બતાવે છે. ૬ અક્રમ મા કર્દ. ૭ મિન્ યુનીહ.

૮ સરખાવો કાં આસ્તાંન, અવસ્તા શબ્દ આઈધિશત ઉપરથી તે નિકલેલો ગણતાં તેનો અર્થ “ ખચીત, ખેશક ” એવો થાય છે. ૯ રન્ગ.

૧૦ મિન્ અહુ મીનિશન, “ અંતઃકરણ પૂર્વક વિચારથી ”. (સરખાવો અવં અહુ “અંતઃકરણ, જંદગી”) એનો અર્થ “જેહનદાર મન અથવા વિચારથી” એમખી થાય.

૧૧ ગૂર્સંગ “ ભુખ્યો ”.

અને (પોતાની કમાઈમાંથી) ભલાં લોકોને આપે છે, અને તે પોતાના સ્વાનના પ્યારને ખાતરજ તે આપે છે.

૭ મું. એમ કહેલું છે કે, જોદા તરફની વફાદારીર કાઠખી ખીજ તરફની વફાદારી કરતાં શ્રેષ્ઠ છે; પોતા તરફનાં દ્રવ્યપણાંમાં આત્મા તરફની વફાદારી શ્રેષ્ઠ છે; તથા જે મક્કમપણું એક પુરૂષ પોતાનાં સદગુણી કામોમાં ધરાવે છે, તે ખીજ કંઈખી સ્ત્રીજ તરફની વફાદારીમાં ઉત્તમ છે.

૮ મું. (૧) એમ કહેલું છે કે, અમીશ્રીત ખાસ્યત તે (કહેવાય) કે જે લોભી પણામાં અને હાજતમંદીમાં જ નહૈર થાય છે. ૫ (૨) અને સ્વચ્છ અક્કલ તે છે કે જે ગુસ્સા અને હવસના વખતે (નહૈર થાય છે). (૩) અને ખાલેસ અંતઃકરણ તે (કહેવાય) કે જે કીર્તી અને માનજ આવી પહોંચે, (અને) તેમને કાલુમાં રાખવાનું અને દુર રાખવાનું ખનવા જોગ ન હોય, ત્યારે (નહૈર થાય છે). (૪) વળી ન્યારે ખાસ્યતને શબ્દગારવામાં આવે છે ત્યારે અક્કલ ખાહૈર આવે છે; અને ન્યારે અક્કલ ખાહૈર આવે છે ત્યારે અંતઃકરણ નહૈર થાય છે; ૬ તેમજ ન્યારે અંતઃકરણ પ્રગટી નિકલે છે ત્યારે પાપ થઈ શકતું નથી; અને પાપ કરવામાં ન આવે તો કોઈને કદીખી નુકશાન થતું નથી.

૯ મું. એમ કહેલું છે કે, જે કોઈ આદમી પોતાની કળા^{૧૦} થી પોતાના તનની ખાખદમાં મદદ^{૧૧} એકઠી કરે છે, ^{૧૨} અને પારકાને લગતી^{૧૩} મતાથી વિચારવંત રહી^{૧૪} દુર રહે છે, તે શખ્સ ખમીત પોતાની અંદર ભલી ફરેસ્તાઈ ખસલતો^{૧૫} ધરાવે છે.

૧ અથવા જે એમ વાંચ્યે કે: “મૂન મિન નક્શાં વળીદુનયેન, આલ્ શપીરાંન્ ચેહુલુનદ તો જોલેજોલ નો અર્થ એમ થાય છે કે: “જે કોઈ પોતે જે કંઈ કમાતો હોય તેમાંથી ભલાંઓને આપે છે તે.”

૨ સરખાવો કાં ઉસ્તૂખવાનીહ “ પ્રમાણીક નીસ્તા, ” “ આસ્તવારી, ” “ મજબુતાઈ, ” ૩ યખ્સેનુનેદ.

૪ DP. અને K. મુજબ આર્જૂ; DM. મુજબ આર્જૂ વ ખૂતૂ નિગૂન, “ લોભ્યાપણું અને ઉંધી અક્કલ. ” ૫ અએવાય, એટલે ન્યારે લોભ અને તંગી હોય ત્યારે ખાસ્યત નહૈર થાય છે. ૬ અઅરમ વ વરૈન.

૭ નંગ નો અર્થ “આખર” તેમજ “શરમ” થાય છે. ખીજ રીતે અર્થ:—“ન્યારે કીર્તી અને નામોશી આવી લાગે;” અથવા કામ વ નંગ વાંચતાં “ઈચ્છા અને અપમાન” એવો અર્થ ઘઈ શકે. ૮ સપૂખતન વ જદન તૂખાન. ૯ અથવા, “આવી લાગે છે.”

૧૦ હનર.

૧૧ અપસ્તાંન (સરખાવો અવ૦ ઉપસ્તા “મદદ”.)

૧૨ લખવાર કરદન (સરખાવો કાં ખાઝ કર્દન, “કૃષ ઇત્યાદિ ભેગાં કરવાં.”)

૧૩ ડાખ, સરખાવો ફારસી ડાખ, “ગૂણ, મતા, જરો.”

૧૪ પવન

મીનરન,

૧૫ યૅઝત.

૧૦ મું. એમ કહેલું છે કે, દરેકે પોતાનો દરવાજો ખુલ્લો રાખવો જોઈએ, તે એવી મતલબથી કે માણસો ઘરમાં આવે; કારણ કે જે ઘર તરફ માણસો જતાં નથી તે તરફ પવિત્ર યજ્ઞો તેટલા માટે જતા નથી; સખ્ય એ કે પવિત્ર શકિતઓનું આવવું તે જગાએ વધુ હોય છે કે જ્યાં માણસોની આમદ વધારે હોય; અને આદમીઓનું આવવું એવી જગાએ વધુ હોય છે કે જ્યાં ખોરાક અને પોશણ મલી શકતાં હોય.

૧૧ મું. (૧) એમ કહેલું છે કે, જે શરાબ પીએ છે તેના બાબમાં નિચલી પાંચ ખાસ્યતો તેની પહરેઝગારીની નિશાની તરીકે જાહેરમાં આવે છે: ૨ સંપૂર્ણ ગન-ફેશાની, ભયું મન ધરાવવું, માણસગત તરફનો ખ્યાર, ૩ સખાવત, અને સુલ્લેહભર્યો સંબંધ. ૪ (૨) તથા જે પુરૂષ દારૂ પીએ છે ૫ તેના બાબમાં નિચલી પાંચ ખાસ્યતો તેના દુર્ગુણોની નિશાનીઓ તરીકે જાહેર થાય છે: અભિમાન, કુસંપ, આદમી તરફનો ધીકાર, ૬ ક્રોધ, અને કંજુસાઈ ૭

૧૨ મું. એમ કહેલું છે કે, જે આદમી ખુરો હોય તે પોતાના આત્મા માટે પહેલાં અફસોસ કરે છે, ૮ અને પાછલથી તેને લાગે છે કે: “ હુ ઠગાયો છું. ”

૧૩ મું. એમ કહેલું છે કે, એક (કંઈ) થોડું (દરશાવતો) નથી, અને એક હઝાર્થ ઘણું (ખતાવતો આંકડો) નથી; એક તે મીનોઇ (ઉપર ધ્યાન આપનારા) ની દોલત છે, અને એક હઝાર તે ખાકી (વળણ ધરાવનારા) ની દોલત છે ૧૦

૧ અધધ્ ખૂરિશ્ન વ દારિશ્ન હુશ્કેખૂન્દ, “જ્યાં લોકોને ખુરાક અને ગુજરાનનાં સાધન મલતાં હોય.”

૨ “દેખાય છે.” ૩ અસલ અર્થ: “આદમી તરફની મીત્રાચારી, પરોપકાર.”

૪ વાંચણ: વ આશત ખવીશીહ; ખીજી રીતે લેતાં: આશત ખવાયીશ “ સુલ્લેહભરી ઇચ્છા; ” વહિશત ખવીશીહ “ બેહશતનો સંબંધ, ” વિગરે.

૫ એ શબ્દો મતલબ પુરી સમજાવવા ઉમેર્યા છે:— મૂન આસ્ વશત મૂનેદ.

૬ “માણસ સામે દુશ્મનાઈ.” ૭ એનો સાર એકે દારૂ પીવાથી એકે પવિત્ર માણસ ફક્ત ભલીજ ખાસ્યતો દેખાડે છે, જ્યારે ખુરો માણસ પોતાની બદ ખસલતો જાહેર કરે છે.

૮ શીવન, “બલાપો, રૂદન.”

૯ એ શબ્દ “ દશ હજાર ” ખી વંચાય. ૧૦ એની મતલબ એ કે જે કંઈ એક હોય તે ખાસ કરી થોડુંજ હોય એમ નથી, અને તેજ મુજબ એક હજાર તે કંઈ ઘણુંજ ન હોય; કારણકે મીનોઇને લગતી એક કીમતી મીજ ખાકી દુન્યાને લગતી હજારો મીજોની બરાબર અહિં ગણેલી છે.

૧૪ મું. એમ કહેલું છે કે, દુન્યવી કારોપારમાં હઝારગણું કૈવત ખીસાદ વગરનું છે, અને મીનોષ વહીવતર માં એકગણું બેર વજનદાર છે.

૧૫ મું. એમ કહેલું છે કે, એક હઝાર માણસો શબ્દોથી કાઠને બેટલું મનાવી શકતા નથી, તેટલું એક માણસ (પોતાના) કામોથી હઝાર આદમીને (મનાવી) શકે છે.

૧૬ મું. (૧) એમ કહેલું છે કે, જે પુરૂષ પોતાને શરિરીક આપદમાં હદ આહેર શાલુગારી કરે છે, તે આત્મીક રીતે નુકસાન પામે છે; અને તેજ (કારણ તે) લીધે તનોમંદ (શાલુગારો) માફકસરનાં હોવાં બેધએ, અને એટલા પ્રમાણમાં હોવાં બેધએ કે જેથી મીનોષ દોલતનો નાશ થાય નહિ. (૨) દાહ્યા અને દાનેશમંદ અસ્લી (વડાએ) એ જ્યારે તપાસ કીધી હતી ત્યારે તેમને માલુમ પડ્યું હતું કે જ્ઞાની દોલતનો નાશ થાય છે અને મીનોષ ખબનો તકી રહે છે; અને સ્વભાવીકરીતે તેઓએ કમુલ રાખ્યું છે કે ખાકી યાબુને વાજબી હદ સિવાય આગલ વધારવાથી એવો વધારો થઈ શકતો નથી કે જેથી તે મીનોષ યાબુને ધન કરનાર અને નાશકારક થઈ પડે નહિ. (૩) અને તે લોકો જે દોલત માફકસર હદનાં પ્રમાણથી આહેર હોય તેને છોડી દેતા હતા, જેથી દુન્યવી રેલછેલને લીધે જે કંઈ ખાકી કરતાં બહેતર હોય તે જતું રહે નહિ.

૧૭ મું. એમ કહેલું છે કે, (સૌથી સરસ) દવા એકજ છે, અને (નમુનેદાર) ધર્મમત એકજ છે; તે દવા હદસરનો ખોરાક છે, અને પેલું ધર્મમત તે પાકીઝગી ઉપર ચાલુ મનન કરવું તેજ છે.

૧૮ મું. એમ કહેલું છે કે, માફકસર ખાવું શરિર માટે સાઈ છે, અને મલાહેઝાસર ખોલવું એ આત્મા માટે સાઈ છે.

૧૯ મું. એમ કહેલું છે કે, ખોરાક પાંચન કરવોજ તનને માટે હીક છે, અને ક્રોધ ગળી જવો આત્માને માટે સારો છે.

૧ સરખાવો ક્રાં નાચીઝ, “કંઈ ખીસાદ વીનાલું, નહિ જેવું”. ૨ રાયી-નિશન. ૩ સરખાવો ક્રાં ચીઝ, જે “કીમતી વસ્તુ” ને અર્થેખી વપડાય છે.

૪ વરૂચીનીદન.

૫ ગઅંતા શ્રેહીબૂદ આરાઅં ગખૂરા મઈનૂગ વિશૂશૂત ચેહૂબૂનેદ. ખીજી રીતે લેતાં: “ દુન્યવી મોજને હદઆહેર ભોગવવાથી, આત્મીક આપદમાં એક માણસ નુકસાન પામે છે ”. ૬ ચિમીગ; સરખાવો ક્રાં ચમી “ખરી, સાચી, દુર ન થાય એવી ”.

૭ ગઅંતા રાયીનિશનીહ. ૮ શેદકૂનાં.

૯ રીજગીહ; સરખાવો ક્રાં રીખતન “ રેડવું ”.

૧૦ વાયગ.

૧૧ મીનીદારીહ.

૧૨ સરખાવો ક્રાં ગવારીદન

“ પચાવવું ”.

૨૦ મું. એમ કહેલું છે કે, અભિમાન ૧ ને લીધે (પોતાની) અપકીર્તિ (નિસ્તી) આવે છે; અને આપસ્વાર્થીપણામાંથી દુઃખ કારક નુકસાન ઉત્પન્ન થાય છે; અને હીનપસ્તીભરેલી અંદગીથી દોષખનો રસ્તો (મલે છે); તથા કીનાખોર આદમી (પોતાના) આત્માને (દોષખથી) છોડવી શકતો નથી.

૨૧ મું. એમ કહેલું છે કે, જે કોઇએ પોતાના આત્માને ખાતર હાલસુધી૩ કંઈ કર્યું નથી, તેણે કશું કામ કર્યું નથી (એમ કહેવાય); વળી જે કોઈ પોતાના આત્મા માટે હવે પછી૪ કંઈ કરતો નથી, તે કશું કામ કરતો નથી (એમ ગણવું).

૨૨ મું. (૧) એમ કહેલું છે કે, **ખાખત આક્રીત** (નિચે મુજબ) કહી ગયો છે કે:— ક્યામત સુધીમાં જેકોઇ આફતોનો ટાલનાર હશે તે કીર્તી અને દુન્યાની ખાખદમાં જ્યારે (એક) મેળવે છે ખારે (ખીણું) ખોહી દેછે, ૬ જ્યારે (એક) ખોહીદેછે ત્યારે (ખીણું) મેળવે છે.” (૨) અને તેણે એમખી કહ્યું છે કે:—“જે કોઈ આ વધારતો નથી તે પેલું મેળવતો નથી, તથા જેકોઇ પેલું જેતો નથી તે આનો વધારો કરે છે; ૭ આ (એટલે) ખાકી અને પેલું (તે) મીનોઇ (સમજવું). (૩) તથા તેણે એમખી કહ્યું છે કે:—“જેકોઈ પ્રખ્યાત થવાની આરણ્ય રાખે છે તે કજસ્થો ૮ અને છે; પણ જેને કીર્તી જેઠતી ૯ નથી તેને આખરેખી તેની કીર્તી મલે છે. (૪) વળી તેણે એમખી કહ્યું છે કે:—“દરાખના રોપાની ડાંખણીનાં ખનેલાં દોરડાંનાં ટુકડાંનાં ૧૦ એક છેડાને ૧૧ દુન્યામાંનો કોઈખી શખ્શ જે મારા હાથ અથવા માથા ઉપર મુકે તોખી તેને ખેંચીને વીગ્રાલવું ૧૨ લોકોથી ખનવા જેગ નથી, કારણ જ્યારે તેઓ ખેંચે ૧૩ ત્યારે હું તેમાંથી સરી નિકલી પડું. ૧૪” (૫) વળી તેણે એમખી કહ્યું છે કે:—“જમાનાની દાનેશ ૧૫ જ્યાંસુધી મારા પોતાના ખાલેસ ખવાસની મદદથી અને

૧ મિન અવર્તનીહ ૨ અનખીન-ખૂદગીહ.

૩ અસલ અર્થ “હમણાં સુધીમાં;” અથવા “ અગાઉ ”. ૪ અસલ અર્થ “ હાલના વખતથી આગલ ચાલુ ”.

૫ વખદૂન. ૬ શેદકૂનાંદ (શેદકૂન્ટ જેઠએ.) ૭ રાયી-નેહ; (ખીજી રીતે લેતાં, લા જવેદ, “ જવતો નથી. ”.) ૮ અવીશમ
“ નામ વગરનો, જસ વીનાનો ”. ૯ ખઅંન લા આવાયદ. ૧૦ સર-

ખાવો કાં રિશતહી તાક, “દરાખની દાંખલી.”; તાક, “દરાખવું ઝાડ;” તાકીસ્તાન, “ દરાખનો અગીચો; ” એનો અર્થ “ કોઈખી જતના દોરડાંનો એક ટુકડો ” એમખી ચઢ શકે. ૧૧ અમત રોયશા-ઇ, મૂન રોયશાને બદલે લખાયો છે.

૧૨ પહલવી નસખૂનત, “ વળ દેવો ”. ૧૩ આહુન્યેંદ, અવં હંચ “ ખેંચવું; ” કાં આહુન. ૧૪ પવન સૂયમ, કાં સૂદન, “ લાંગીને અંદરથી નિકલી જવું. ” ૧૫ અવખામ મીનિશનીહ, અસલ અર્થ

“ વખતને અનુસરતો વિચાર. ”

દાદારની પસંદગીથી શોધી નહિ હતી, ત્યાં સુધી મારી પાસે તે નહિ હતી.” (૬) વળી તે ઉપ-
રાંત તેણે કહ્યું છે કે:—“દરેકજણે પોતાના મનની આબદમાં ૩ પીંજવાનું,^૧ સુંથારનું,^૨
કપડાંને સફેદી આપનાર ધોખીનું,^૩ અને લુહારનું^૪ કામ કરવું જોઈએ; કારણકે જેમ
૩ પીંજવાની મતલબ ધુળ કાઢી નાખવાની અને (તેને) નરમ બનાવવાની છે, તેવીજ
રીતે દરેક માણસે પોતાના મનના સંબંધમાં ધજીવું^૫ જોઈએ, અને તેને નરમ^૭
બનાવવું જોઈએ; અને જેવી રિતે એક સુથાર ગમે એવાં ખડખડાં લાકડાંને સપાટ બનાવે છે,
તેવીજ રીતે માણસની જાતે પ્રમાણીકપણાની બાબતે પોતાનું ધ્યાન ખેંચવું જોઈએ,^૬ અને
મનને સીધું રાખવું જોઈએ. (૭) અને જે મીસાલે ધોખી કપડાં ધોએ છે અને તેમાંથી મેલ
કાઢી નાખી તેને ચોખ્ખાં કરે છે, તે મીસાલે માણસે પોતાના વિચારોને ઉમંગી અને રોશન
કરવા જોઈએ, અને એ મીસાલે માણસજાતે પોતાના વિચારોને દુર્ગુણવાલા ખવાસ અને
ગુનાહથી ધોઈ નાંખી તેમને પવિત્ર રાખવા જોઈએ. (૮) અને જે મીસાલે લુહાર લોહુ ગરમ
કરે છે અને તપાવી લાલ કરે છે, તેજ મીસાલે માણસ જાતે પોતાના વિચારોને સવાખનાં
કામોની દોલત પર તપાવીને ગરમ રાખવા જોઈએ.

૨૩ મું. એમ કહેલું છે કે, તેજ પુરૂપ ઉદારદીલનો છે કે જે લાયક સીવાય^{૧૦} ભલતાને
ધન આપતો નથી; અને એક માણસનું ધન નાશ નહિ પામે તેવી રીતે ટકાવવું^{૧૧} એટલેકે
ઘટતી રીતે તેની બક્ષેશ કરવી, જેથી તે માણસને માટે બીજો ખજાનો પાયદાર રહેવા દેવામાં
આવે,^{૧૨} અને તે માણસને દોલતને માટે રહેવા દેવામાં આવે.^{૧૩}

૨૪ મું. એમ કહેલું છે કે, જે કોઈ ધુરા આદમીએને કંઈ આપે છે તે ધીકરારને પાત્ર છે.^{૧૪}

૧ કૂલનારગરીહ “૩ પીંજવાનું કામ;” સરખાવો ૬૦ કુદન “પીંજેલો ૩.”

૨ અવ૦ દાઉડ ઉપરથી; ૬૦ દરૂદગર, “સુંથાર.” ૩ ૬૦ ગાઝરી,
“કપડાં ધોઈ સફેદ કરવાં,” “ઉજલાં બનાવવાં.” ૪ આહંગર. ૫ બવી-

હૂનસ્ત. ૬ એટલેકે તેણે પોતાના મનની પવિતાઈ અને પરહેજગારી માટે
ખાહેશ રાખવી જોઈએ. ૭ નર્મ કર્દન ૮ અન-હાલ, ૬૦ હાલહ,
“સુંવાલું, નરમ.” ૯ મીનિશન નક્શાં હીશતન, “પોતાનું મન અથવા
વિચારો ખેંચવા જોઈએ.”

૧૦ બરા મિન ૧૧ પવન અન-અબ્બાશગ; (અસલ અર્થ; “નહિ
નાશ પામે એવી યાને અમર્ગ હાલતમાં;” અથવા “એવી રીતે વપડાયલું ધન પાયદાર
બનાવવા.” ૧૨ શે દૂકૂનચેન. ૧૩ એની મતલબ એ કે: એવી ગોઠવણ
થવી જોઈએ કે જેથી એક દોલત બીજી દોલત ને ઉત્પન્ન કરે, યાને તેને જાલવવા, અને
તે સલામત રહે અને તેનેથી ફાયદો મળે એવી રીતે રોકવા, કોઈ માણસ ચાલુ નેમાયલો હોય.

૧૪ નંગગર “જે કોઈ પોતાને શરમમાં યા નામોશીમાં લાવે છે તે.”

૨૫ મું. એમ કહેલું છે કે, જે માણસ ખાલેસ સ્વભાવ મેલવવા માટે, નેક લોકો તરફના ખ્યાર, તેઓની મદદ અને મસલેહત માટે આતુર હોય છે, તે પોતાની કીર્તી અને આત્મીક નેકી વધારે છે.

૨૬ મું. એવું કહેલું છે કે, જે કોઇ યુરા લોકો સાથે દૂરે છે તે પોતાના ખવાસમાં ઘણો ખરાબ અને છે, અને વળી જે યુરા લોકો સાથે દૂરે છે તેની સાથે દૂરનાર આદમીબી (પોતાના) ખવાસમાં યગડી જાય છે.

૨૭ મું. એમ કહેલું છે કે, જેમ શરીર વેરાણુ બીઆખાનર માં જેટલું બીહે છે તેટલોજ આત્મા ગભરાટથીજ બીહે છે; એનો સખ્ય એકે (એવા) ગભરાટમાં ખાસ કરીનેજ યુરી શકિતઓનું તેનામાં શાયે મળવું થાય છે, અને જ્યાં યુરી શકિતઓનું શાયે મલવું (હોય) ત્યાં આત્માને પુસ્કળ ઇન્ક થાય છે.

૨૮ મું. એમ કહેલું છે કે, એક દસ્તુરે કહ્યું હતું કે: જેવી રીતે પસ્તાવાથી રવાન દરેક ગુનાહથી પવિત્ર અને છે તેવીજ રીતે ઘણે દરજ્જે સંતોષીપણું આત્માની આગલથી જીવમનાં દુર્ગુણને પાછલ રાખે છે.

૨૯ મું. એમ કહેલું છે કે, તેજ સખી પુરૂષ ઉંચા મરતખાનો ગણાય છે કે જે કોઇબી રીતે પોતાની જાત મહેનત અને તકલીફથી ખોરાકીજ એકડી કરવાનો (ધરાલો રાખે છે), અને તે એકડો કીધેલો ખોરાક લાયક લોકોને આપે છે,

૧ DP. મુજબ **દેહશ્ ઇ મધનૂગીગ**, અથવા **ગાસ્ ઇ મધનૂગીગ**, એટલે “મીનોઈ બક્ષેશો,” અથવા “મીનોઈ મકાન”.

૨ વાંચણુ:— **વીવાવાંન** (અવં **વીવાપ**); ફાં **બીઆખાન**; ખનવા જોગ છે કે એ ખોલ “**નીયાઝાન**, “હાજતમંદ, બીખારી,” હોય. ૩ વાંચણુ:— **અવખસ**,

સરખાવો અવં **આસ્**; સંસ્કૃત **આસ્**, “તમર ખાધને પડી જવું;” ફાં **અર્સ**, “ફાંસીવું દોરકું; ઘોડાને મારવાની આડ,” તે ઉપરથી ફાં **હુખરહ**, “ગુચવાડો, ઘોંટાલો”.

૪ DM. મુજબ:— **પવન દેના ચીમ મા અઝ્ઝંન હૂખરહ આન્ગૂન તસેંદ્ ઝક ઇ અમત્ સહમતૂનેદ્ ઇ સરીતરાન ચેહૂવૂનેદ્**, “એવું કારણુ એ કે ઘભરાટમાં જ્યારે યુરાઓથી તે રવાન બીધેલું હોય છે ત્યારેજ એટલી બીહક યુરાઓથી તેને હોય છે.” ૫ **ચેહૂવૂનેદ્** ૬ **ઝીયાન ઇ કબદ્ આઇનીનગ**.

૭ અથવા “જીવમની બદી,” એટલે જે દુર્ગુણ આત્મા ઉપર જીવમ કરે છે તે.

૮ **અઝ્ઝંન હિય્ ગઝ્ઝાંન**. જે **અઝ્ઝંન હુતાન** લઇએ તો એનો અર્થ “જખાંની કસાહત, અથવા સમજણ” થઈ શકે; સરખાવો ફાં **હુતાંન**, “તેજ જખાંન ધરાવનાર;” “ખોલવામાં અખરાક”.

૯ **પતુગ**; અવ., સંસં **પિતુ**, **પિથવા**, “ખોરાક, ખોશણુ”.

૩૦ મુ. (૧) એમ કહેલું છે કે, આદમી નેકીની આભુએ ધણીજ (દલેલો) રહી નેક અદલોર મેલવનાર થવો જોઈએ, અને તેણે નેકીનાં કામો કરવા સારું જાતી મહેનત કરનાર થવું જોઈએ; ખોદાની મહેરબાની^૩ લલી મીનોઈ હસ્તીઓ મારફતે, અને નહિ કે દુન્યવી હસ્તીઓ મારફતે, તેણે શોધવી જોઈએ. (૨) એક એવો મામલો થાય મા આવી પુગે કે, એક શખ્સને પેતાના આત્માનાં પ્યાર ને ખાતર દ્રવીશીમાં રહી તેને તાખે થવુ પડે, ૪ તો (તેવે વખતે) ઉપાય (એછે) કે પોતાની રાજ ખુશીથી તે શખ્સે લાચારીમાં વધારે ચઢતું રહેવું^૫; કારણ તેમ (કરવા) થી શરિરની શાંતી, એકીકરાઈ, અને રવાનનાં સારા હેસાખ શુમારની હાલત અરપા થાય છે; વળી જે પુરખ પોતાના શરિરને સારી રીતે નિભાવતાં ધણીજ જરૂરી મળાહો કરતાં થોડી અગત્યની^૭ મળાહોથી વધારે દુર રહેછે, તેને માટે દ્રવીશી હાલતમાં ચઢ્યાતું રહેવું વધારે અનવા જોગ છે, અને જે કાઈ તેમ કરતો નથી તે દ્રવીશી હાલતમાં ઉંચે મરતખે રહી શકશે નહિ. (૩) અને જે શખ્સ નાચારીથી નહિ, પણ દ્રવીશની જીંદગીથી (નિપજતા) કાયદાઓને લીધે, દ્રવીશની હાલતમાં વધારે ઉંચી પંકટીએ રહેછે, તે માણસ પોતે અહરમનને (તેને લગતી) પેદાયશો^{૧૦} સાથે દુન્યામાંથી આહેર કાઢે છે; ૧૧ હુમેશાં^{૧૨} તેવાં કામથી રવાનને

૧ હુપાર (અવંપાર, “આભુ, દીશા” ઉપરથી) “લલઈની આભુએ.”

૨ નવીદ્વર્ (ફાં નવીદ “અદલો.”) ૩ સેપાસ. ૪ પર-ચંગવીમૂનાતન (પર-ઈસ્તાદન) સરખાવો પહલવી પરિસ્તીદન, ફાં પરસ્તીદન, “તાખેદાર રહેવું, પુંજ કરવી.” ૫ લાલા ચેગવીમૂનિરન. ૬ અવા અધમા-

રીહ, અસલ અર્થ “ગણુલી સીવાય નહિ,” એટલે “મરણ પછીની લલી ગણુલી સાથના” જેના કામો લલાઈને ખાતે ગણાય તે. ૭ માદગૂતર (માદીગૂતર

જોઈએ.) ૮ વાંચણ: હૂગરાઈદ, સરખાવો ફાં ગરાઈદન, “દમામમાં ચાલી જવું.” ખીજરીતે વાંચ્યે તો હૂદરાઈદન અથવા અંદર-આઈદન લઈ શકાય.

અંદર આઈદન એટલે “અંદરખાનેથી અલાપો કરવો;” ફાં આઈદન “અફસોસ કરવો, દુખ દેવું.” તે પરથી “ભુસ્સામાં ખીજવાવું તે.” ૯ લા અચારગીહા.

૧૦ અસલ લખાણમાં શૂદગાન છે, તેને અદલે વિશુદગાન જોઈએ, જેનો અર્થ પહલવીમાં “ અહરમનની પેદાયશ ” એવો થાય છે; અવં શુત, “ પેદાયશ, ”

ઘાતુ: શુ, “વધારવું.” એજ પહલવી શખ્સને ચેહુદગાન (ચાહુદીઓ) વાંચી શકાય.

૧૧ જ્યારે એક માણસને દ્રવીશની જીંદગી ગુજારવાની હોય ત્યારે તેણે તે હાલત સંતોષીપણે ખમવી જોઈએ, અને મળાહો ખોવા માટે દેલગીર થવું ન જોઈએ; કારણ કે ગરીબાઈની છેક કંગાલમાં કંગાલ હાલતમાંથી આત્માની ઉંચી અને ધણીજ ઉમદા હાલત ટકાવી શકાય છે. ૧૨ અઅં કોલા ગાસ, એનો અર્થ “અધી

જગાએ” ખી ધઈ શકે છે.

કંઈખી નુકશાન? કે ખીગાડો થતો નથી, તેમજ જાતી નામોશીર હોતી નથી. (૪) દરેક માણસે પોતાનેક ખુશીમાં રાખવો જોઈએ, અને તેજ પ્રમાણે પ્રમાણીક નીસ્તાથી ખુશાલીને એક આલકની માફક પ્રીતજ થી ટકાવવી જોઈએ, અને તે આપદમાં એવી રીતે જાતી કોશેશ કરવી જોઈએ કે જેથી પોતાના તનમાંથી આનન્દ કદી દુર થાય નહિ. (૫) અને જો કોઈ એવી ખાહેશ ભોગવવા આતુર હોય, કે જે પાર પાડવાથી પાપ કરવું પડેપ તો તેવી ચીજ કરવી નહિ; જોઈએ; પણ કોઈ ખીજીજ ચીજ એવી કરવી કે જે જ્યારે તે પાર પડે ત્યારે તે ખુશાશી વધારે, અને તેમાંથી કંઈ પાપ નિપજે નહિ. (૬) અને ખચીતજ કાંઈખી રીતે શરીરમાંથી ખુશાલી દુર કરવી નહિ; જોઈએ; જોકે ઘણા આલકોની (આપદમાં) જ્યારે તેઓ કાંઈ ચીજની ખાહેશ રાખતાં હોય, અને લોકો તેઓની મરજી પ્રમાણે તે પાર પાડે છે ત્યારે (શરિરમાં) તેનાથી ખીમારીક ઉત્પન થાય છે; પણ તે આલકોએ ચાહેલી ચીજનાં ખાસા તરફ જોતાં તે એક ખજુર કે અખરોતનાં મેવા જેટલીજ મીઠી હોય છે, જે આપવામાં આવતાં તે આલક શંતોષીજ અને ખુશાલ બનેછે; લોકોએ શંતોષ મેલવવા ના આખમાં ખુશાલીને ઘણે દરજજે કીમતી પ્રીલસુકોએ જાહેર કરેલી છે.

૩૧ મું. (૧) એમ કહેલું છે કે, “સત્તા ધરાવતા હો તેવી હાલતમાં, કે વગર બળની દુખ ભરી હાલતમાં, ગુરસાને મારી નાખો, જેથી એહમન (બલું મન) તારાં શરિરમાં વાસો કરે; કારણ કે જે પુરુષમાં એહમન રહેકાણુ નહિ કરે તેવું રવાન ગરોથમાનમાં વાસો કરશે નહિ. (૨) ખીજાંને દુઃખ અને ઇજા કરવાથી એટલો દુરજો રહેજે કે જેમજ આદમીના મુવેલાં શરિરથી (તું પરહેજ રહે છે તેમ); કારણ કે જે પલીદી અને રીમન કરનારી અપવિભાઈ શરિરને પોહોંચે છે, તે ધોઇને સાફ કરવું ઘણું સહેલું છેજ, તેની મતલબ એકજે કંઈ

૧ K. માં અધરંગીહ છે; સરખાવો અવ૦ એરંધંત, “ઘંધીલી હાલત, ધુવડાઈ”. ૨ દૂસૂખીહ, “અપમાન; અપકીર્તી.” ૩ કલમી કેતાઓ મુજબ: વ શેમ વ તન, “અને નામ તથા પોતાની જાત ખુશીમાં રાખવી;” અથવા વ ચેહમતૂન, “અને આવી પુગલું.” ૪ નિવાઝિશન; ફા૦ નવાઝિશ, “પારકાની ઉમેદો બરલાવવી તે;” “ખ્યાર ભરી વલાણુ”. ૫ પહલવી: ઈ અમતશ આલ કામગ્ સાજેંદ, વિનાસ અઝશ્ શાયદ્ ચેહવૂનદ્. ૬ વિનાસ તો અર્થ અહીં “ખીમારી, ગુચવાડો, નાશ” એવો થાય; અવ૦ ધાતુ નસ. “કોહવું.” ૭ ખૂરસન્દીહ.

૮ અવ૦ તખઅંપ; એટલે, જ્યારે સત્તા ધરાવતા હો ત્યારે ગુરસાને મારજો, જ્યારે જાતાનહિં ધરાવતા હોવો ત્યારે દુઃખને દુર કરવાની કોશેશ કરજો. ૯ અવ૦ ગરોથમાન. ૧૦ રખીગતર, હીજુ-ખાહી રખીગ; ખીજી રીતે લેતાં રાયગતર, “ઘણી ગંભીર રીતે,” “ઘણી વિચારવંત ઢપથી.” ૧૧ અકધ્. ૧૨ ખવાર્તર, અવ૦ ખાઈ; ફા૦ ખવાર. અહિં અધીક દર્શીક વિષેશણુ સર્વોપરીપણુ દેખાડે છે.

(ખીગાડો) રવાનને પહોંચે છે તે પાછલથી ઘોઘ નાખવો યા સાફ કરવો બનવાબેગ નથી, સિવાય કે દ્રઢ અને સખ્તીથી ભરેલાર પસ્તાવાથી, અને શિક્ષા તથા વાજબી નતીબ્તથી (તેમ બની શકે). (૩) દરરોજ ત્રણ વખત ખોરશેદની સેતાયશ કરવી જોઈએ, અને પોતાને યજ્ઞોને અર્પણ કરી દેવો જોઈએ; ખોદાની હસ્તી અને હમેશની પાયદારી, તથા દેવોની નિસ્તી અને નાશ (દુન્યાને) ખુલ્લાં બાહર કરી દેવાં જોઈએ, જેથી તે (સુરી હસ્તિઓ) આખરે નાખુદ અને નાશને આધીન થાય. (૪) તથા દરરોજના કાર્યમાં, અને હરેક ગુનાહ અને વાંકહ (થાય) તેને માટે, તારે પસીમાન થવું જોઈએ, એવું વિચારીને કે: ‘હું (તે) ફરીથી કરીશ નહિ’; અને વળી તારે તેથી પાછું કરવું જોઈએ અને પસ્તાવો કરવો જોઈએ. (૫) અને દરરોજ, ઓછામાં ઓછા ત્રણ વખત, તારે તારો પોતાનો હેસાબ જે જ આબદમાં નિચે મુજબ દેવો જોઈએ કે: ‘આજે મેં શું ખાધું છે અને શું બંચાવ્યું છે? વળી જે કંઈ કીધું છે અને તેમજ જે કંઈ ખાધું છે તે મારા આત્માના છુટકારા માટે છે કે નહિ? અને આ સમ્બલી આબદમાં ખોદા મારો મદદગાર છે કે અહરમન?’ (૬) અને જ્યારે શરિરને લગતો હવસ જ બાહર પડે છે, અને સાધારણ રીતે મોલાદાર સ્થિતી અથવા ધણુ મુખને લીધે તે હદબાહર આગલ વધે છે, સારે જે (માણસો) શરિરની નાપાયદારી અને દુન્યવી દોલતનું વિનાસીપાછું પોતાની (નજર) સનમુખ રાખે તો તેથી એનો ઉપાય ઠીક થશે. (૭) વળી શોકાએ નિચે મુજબ અદેશો રાખવો જોઈએ, એટલે એમ વિચારવું જોઈએ કે: ‘જે હું ખોદ્યોપાછું તે મારે કરવું જોઈએ;’ અને (દરેક) શખ્સે પોતાને માટે એવી પદવી અને સુખ શાધવાં જોઈએ કે જેથી તેઓનું પરિણામથી ફાયદામાં આવે, (એમ કહિને કે:) ‘જ્યારે તે (હવસ) મારામાંથી મારાથી કાઢી નખાશે, અને જરૂર તે (હવસ) બાહર નિકલી જશે, ત્યારે તેમ (હોવાને લીધે) પાછલથી તેને મારાંમાં પંપાલીશ નહિ, એટલે કે જે દર્દ મારાંમાંથી ઉપેડી નખાય અને ચાલી ગયું તે (મારાંમાં) પાછું પેવસ થશે નહિ.’ (૮) અને માણસોએ નિચલી ત્રણ ચીજો જે સખ્તી ભરી છે તે કરવી જોઈએ; જ્યારે તે કરવામાં આવે

- ૧-૨ ખરા મિન ગિરાન વ દુબવાર (દુબવાર ને બદલે.) ૩ પચ્છ, ૬૦ પચ્છ. ૪ હસ્તલેખોમાં, ચેઝમે ખુન્દ છે: “ત્રણ વખત... તેઓએ બંદગી કરવી જોઈએ;” ચેઝમે ખુની લખએ તો:—“તારે બંદગી કરવી.” ૫ હુમાઇ-ગીહ. ૬ ઝહગીહ, “ફટકો, માર.” ૭ ગૂખિશન. ૮ ફચ્-ગાર્. ૯ માનીહ, ૬૦ માનીહ. જે માનીજ વાચ્યે તો તેનો અર્થ “ તેવુંજ, સરખું આવતું ” થાય છે. સરખાવો અવ૦ માનબૈન. ૧૦ અવખશ, અવ૦ અપશ, “ પાછલ; ” એને બદલે અપાશ અથવા અપખશ વાચ્યુ ઠીક છે. ૧૧ હુમારિશન. ૧૨ અવ૦ વરેન, “હવસ, ભુસ્સો.” ૧૩ ફસાવ-દીહ, “નાશ પામવું.” ૧૪ લા ચેહુમતૂનેદ. ૧૫ દૂબવાર (દુબવાર ને બદલે) “રાહત વિનાતું, કહ્યું.”

ત્યારે (કરનાર) શખ્સ તેને લીધે વધુ પવિત્ર અને છે. (૯) એક એ છે કે, જોકે એક માણસથી તેણે ઘણી ધાસ્તી અને ઈન્ન ખમી હોય તોપી તેની તરફ તે કીનાખોર અને નહિ, તથા તે માણસ તરફ દુસ્મની રાખનારો અને કિનો ઈચ્છનારો થાય નહિ; પણ (તેથી ઉલટું) તે મીત્રાચારીવાળો અને નેક ખાહેશનો રહે. (૧૦) એક એ છે કે, ન્યારે કોઈ માણસ એવી જગ્યાએ આવી પહોંચે કે ન્યાં (મીઝ્યાન) આદમી પાસે એક ભોજનથી વધુ ન હોય, વલી તેથી વધારે આવી પુગવાની વક્કી પી ન હોય તો, જેઓ પાસ ખોરાક નથી અને તેની આગલ આવ્યા છે, તેઓને પોતાથી ખની શકેર એટલો પોતાનાં ખોરાકમાંથી હીસ્સો આપવો. (૧૧) એક એ છે કે, ન્યારે એક જવાન મદદ એક એકાંત જગામાં એક એવી નોજવાન ખાનુ સાથે આવી મલે, કે જેણી અંજણી હોય, જે પોતાની (હક્કદાર ખાનુ) નહિ હોય, અને તેઓ સાથે ખાણું ખાતાં સંતોષી અને ખુશમીજઝી અને, તથા અરસપરસ એક ખીજને ધણું ગમતાં થાય, તોપી આખરે પોતાના રવાનના ખ્યારને ખાતર તે મરદ પેલી ખાનુ સાથે હમ્ખીસ્તર થાય નહિ, અને કંઈખી (હવસી) લાગણીઓ દોરાવે નહિ. ”

૩૨ મુ. (૧) એમ કહેલું છે કે, જીંદગી માટે જે અગલની ચીજો છે તેમાં વધુ ફાયદાવાલો ઉદ્યોગ છે; અને રવાનને માટે જે (વધુ ફાયદા ભરેલી) ચીજ છે તે ફરજી છે; ગુજર પામવાના (વખતે) જે (ફાયદા ભરેલી) ચીજ છે તે ભલી કારકીર્દી છે; વળી જીંદગી માટે તંદરોસ્તી અને ખોરાક અને સગવડ અને નચીંતાઈ અને ખુશાળી જરૂરનાં છે; તેમજ રવાનને માટે ખુખીભયાં કામો માટેની જતી કોશેશ, અને પાપથી અલગ રહેવું (અગલના છે); તથા ગુજર પામવાના વખતે (સાર) નામ અને નેક કીર્તી જરૂરનાં છે. (૨) નિચલી કેટલીક ચીજો, જે ઉત્તમ જીજો છે, તે આ છે: નિચમીતપણથી

૧ અએ પિશન લેવતા; અવ૦ પિતુ, પિથવ. ૨ શાયદ્. ૩ ગર્શન;
એ બોળ ધણું કરી ગૂશન વંચાય છે; અવ૦ વર્શની. ૪ પવન વિશ્ગર, “જંગ-
લમાં.” સરખાવો વંદીઘદનો પહલવી તરજુમો, ફરગદ્ ૮ મી, ફ. ૯૫; ન્યાં વિશ્ગર શખ્દ
અવસ્તા સ્કર્ધ્ય માટે વપડાયો છે. એ બોળને વશ્કળ, “ અંગુર, દરાખ ” ખી વાંચી
શકાય. ૫ અગવીન. ૬ અનદીતગ્, “ નહિ જોયલી એવી; ” એને
ખુસ્તગ (ફા૦ ખસ્તહ) “પરણેલી” વાંચી શકાય. DM. મુજબ ખવાસ્તક “ દોલત-
વાન, ધનવાન ”. ૭ સીર વ ખૂરમ યેગવીમુન્દ. ૮ અએવગ્
ઓલ્ તનીદ્ અવીર્ કામગ. ૯ કામગ લા રાયીનેદ.

૧૦ સૂદ-આઓમંદતર. ૧૧ “ફરજ વધુ ફાયદાભરી છે.” ૧૨ અહીં
અએન શખ્દ અએન આવાયદ માટે વપડાયો છે. ૧૩ આવાયશનીગ.
૧૪ અહીં શપીર શખ્દ શ્રેષ્ઠપણું ખતાવે છે, અને પહલવી પાહલૂમ નાજેવો અર્થ ધરાવે છે.

તંદ્રસ્તી, ખોદાની અક્ષેશથી આબાદી, પ્રમાણિક વહેવારથી ખુશી, સંતોષીપણાંથી રાહત, અને નીર્દોષીતપણાંથી નચીંતાઇ; ખુખીવંતા કામોથી, તથા પાપથી પરહેજ રહેવાથી, તથા જ્ઞાનથી? (કરવામાં આવેલી) જતી મહેનત; (અને છેલ્લું) જે ઉમદા નામ અને સારી કીર્તી સવાખના કામોથી (નિપજે છે) તે.

૩૩ મું. એમ કહેલું છે કે, માણસ જતના બાબમાં આત્રણ ચીજો અતીધણી ધ્યાણ ખેંચનારીર છે:- સહન શક્તિ જે પાપીપણાંથી૩ નહિ હોય, સખાવત જે બદલાજને ખાતર (કરવામાં આવી) ન હોય, અને જતી મહેનત જે દુન્યવી ધનામનીમ (ઉમેદને) લીધેજ (કરવામાં આવી) ન હોય.

૩૪ મું. (૧) એમ કહેલું છે કે, સેપાસદારી અને રક્ષણ કરવું નિચલી (બાબદોમાં જાહેર) છે: જે કોઇ આ શરિરને કીલ્લા^૭ માફક બનાવીને તેની ચોક્કસ સંભાળ લેછે^૮ તે પુરૂષ ભલા મીનોએને અંદર રાખે છે, અને કોઇખી ખુરી શક્તિ તેની અંદર રહી જતી નથી. (૨) જે કોઇ આદમી હોય તેની પાછલ એવી કંઈ ચીજ રહેવી જોઇએ કે જે આત્માની મુક્તિ દેખાડે. (૩) તેની (જાંદગી) માં એવા સંજોગો^{૧૦} ઉભા થાય છે કે જ્યારે એક પુરૂષે

૧ મતલબ કે: “ સવાખકાર મેહનત અને નીર્દોષીતપણાંમાંથી, તેમજ ખરાં ખોટાંનાં જ્ઞાનથી જે ઉદ્ધોગ અને સ્વ-મહેનત પરીણામ તરીકે બાહેર પડે તે.

૨ હૂચીહરતર. ૩ ખૂદીહ ઇ લા મિન વદગીહ, એટલે કે, જે કોઈ માણસ ખરાખ ધરિદાથી મુસ્કેલી વેડતો નથી તે. ૪ પાદ-દહિશ્ન, યાને કે જે સખાવત તદન ખીન સ્વાર્થી ધરિદાથી કીધી હોય; અને કંઈખી બદલા, ખેતાખ, અથવા ધનામની આશા વગર કીધી હોય તેવી. ૫ મિઝદ ઈ ગઅંતા, યાને ઉદ્ધોગ અથવા મહેનત ત્યારેજ સદ્ગુણ કહેવાય કે જ્યારે દુન્યવી નહિ પણ મીનોઈ બદલાની આશાથી તે કરવામાં આવે.

૬ દએઝ. ૭ અફશ્ પાસ્ મદમ કાજ્ વખીહુનેદ. ૮ અનશૂતાઈહને બદલે અનશૂતા-ઇ જોઇએ. અનશૂતાઈહ એટલે “ માણસ સાઈપણું; આદમ્યત.” ૯ અહિં મૂનશ્ શખ્દ મા અશ્ ને બદલે છે. ખીજી રીતે લેતાં “ જે કોઈ શખ્સે સ્વાનની મુક્તિ બતાવી હોય તે.” DM. મુજબ વાંચણ મુન-અશ્ ખૂઝિશ્ન ઇ રૂખાન મહિસ્ત, “ જે કોઈ માણસજતને લગતો હોય તેણે આખરે પોતાની પાછલ નેકીનાં જેવાં જોઇએ તેવાં કાંમે મુકીજવાં જોઇએ, જેથી સ્વાનની ઉત્તમ મુક્તિ તેને મલે.” ૧૦ અવગામ અથવા હુંગામ, “ જમાનો, અવસર, વખત.”

પોતાને ગોયા બહેરોઈ આંધલો અને મુંગો બનાવવો પડે છે; કારણ કે આંધળી હાલતર જ્યારે કોઈ ચીજ ઉપર નજર કરવાથી અને તેની ખાહેશ રાખવાથી રવાનને હરકત થતી હોય ત્યારે સારી છે; બેહેરાપણું (એવા વખતે) સાઈં છે કે જ્યારે એક આદમીને આત્મા સંબંધી પુછપરછ અને જવાબદારી (વધુ) યરપા કરે એવી કોઈ ચીજ સાંભલવી પડતી હોય; વળી મુંગાપણું (એવા વખતે) સાઈં છે કે જ્યારે કોઈને કંઈ એવું બોલવું પડતું હોય કે જેનાથી આખરે નાશકારક રીમની અને છુટકારા ની હાલત યરપા થાય.

૩૫ મું. (૧) એમ કહેલું છે કે, જે કોઈ ભલી કીર્તીને યુરી નાલેશી કરતાં બહેતર ગણુતો નથી, તથા નેક લોક તરફની પસંદગીને^૫ યુરા લોક તરફની પસંદગી કરતાં, વખાણુને ઠપકા કરતાં,^૬ આત્માના પ્યારને શરિર તરફના ચાહ કરતાં, અને મીનોબની આશા ને દુન્યવી ઉમેદો કરતાં (બહેતર ગણુતો નથી) તે માણુસ જે કંઈ ભલું સરજનયું છે^૭ તેને એવી હાલતમાં પોતાને હસ્તક લઇ શકતો નથી;^૮ કારણ કે જે હેતુથી તેને પેદા કરવામાં આવ્યો છે તે હેતુ માટે જે શખ્સ મહેનત કરતો નથી તેના બાબમાં (તો) કોઈખી ચીજ જે તેને પોંહોચે તે ભલી નથી;^૯ જીંદગીનું સાર્યક^{૧૧} એજ છે. (૨) માણુસોએ પોતાના શરિરને પહાડની ટોચ^{૧૨} મીસલ નહિ પણ ચરવાના ખેતર^{૧૩} જેવું બનાવવું જોઇએ, જેથી સઘલું પાણી જે તે ઉપર વરસે તે તેમાંજ રહે; પણ સઘલું પાણી જે પહાડની ટોચ ઉપર વરસે છે તે તે ઉપરથી ઢળી પડે છે,^{૧૪} તેમજ જે કંઈ પહાડના શીખર પર ધોલાય છે તે તેજ (જગા)

૧ હુમાનાગ કૂર; સરખાવો ફાં કૂર. ૨ ફાં કર. ૩ ફાં મુંગ.

૪ અધરખતગ્ વ અખૂઝીશનીગ ચેહુલુનેદ, અસલ અર્થ: “તે બગડેલો અને મુકિત વિનાનો થાય છે;” અધરખતગ (અવં ધરિખત, “તુકશાન, ઈજ્જ;” ધાતુ: ઈ રિચ.)

૫ પસંદ, “પસંદગી.” ૬ નિકૂહિશ્ન (ફાં નિકૂહીશ્,) “ ઠપકા, ધીક્કાર.” ૭ હૂ-ઝરખુન્ત, અસલ અર્થ:—“સારી રીતે પેદા થયલું, સારી રીતે જન્મેલું.”

૮ પવન ઝક આઈનીનગ, “એવી રીતે;” “એજ મુજબ.”

૯ પવન ઝોલા નફશા કર્દન. ૧૦-૧૦ લેવીત મન્દવમ

૧૧ નિસંગ અથવા વસંગ, “ચોપડી;” “ટુંક સાર.” પહેલો શખ્દ અવસ્તા નરક ઉપરથી નિકળેલો લાગે છે. એની મતલબ એ છે કે, એક માણુસે પોતાની જીંદગીની નેમ અથવા મતલબ જાણવી જોઈએ; અને જે માણુસ પોતાની જીંદગીના કાર્યમાં જે કંઈ ભલું થા બહેતર હોય તે ખીજાણી શકતો નથી, તે ઉપલી નેમ પાર પાડવા કદી મહેનત કરશે નહિ. ૧૨ સરખાવો ફાં ચકાદ, “પહાડનું શીખર;” “માથાનું તાલક.”

૧૩ સરખાવો ફાં ગઉર, “પાણી વિનાની સપાટ જમીન;” અવં ગઝાખર, “ઢારને ચરવા માટે જ્યાં લાવવામાં આવે તે જમીન.” ૧૪ શરખૂ ચેહુલુમેદ, ફાં

શરખૂ, “કુદવું.”

ઉપર રહેતું નથી; અને બીજા જગાઓ પર જે વરસાદ પડે છે તેનું પાણી (કાંધ) તે (શીખર) તરફ (ઉંચે) આવતું નથી. (૩) અને (ઉપર કહેલી) ચારાવાળી જગા એટલે: નમન્તાઈ અને ભલાં સાથની મીત્રાચારી, અને એવા પ્રકારની નેકી કે જે પારકા તરફ ઈચ્છવાલાયકર હોય, અને જેથી તે શખ્સ સુખીજ અનેક, અને જે પોતાની અંદર જલવી રાખી શકે. (૪) અને પહાડનું શીખર એટલે: અહંકાર અને ભલાં તરફ દુસ્મનાઇ, અને એવી ભલાઇ કે જે એક બીજા તરફ ઈચ્છવા લાયક ન હોય, જેનાથી એક શખ્સ દુઃખીજ અને, અને જે તેણે પોતાની અંદર જલવી રાખવી ન જોઈએ. (૫) કોઇબી પુરૂષ બીજાને માટે (કદીબી) એટલો બધો દુઃખીજ બનેતો નથી, કે જેટલો ભલાઇનો દુસ્મન આદમીલ પોતાનેજ માટે વીલાપ કરે છે; કારણ કે હમેશાં જ્યારેબી વૃધ્ધીદ, ભલાઇ અને આબાદી જે સારાં માણસની નેકીથીજ (ઉત્પન્ન થાય છે) તે (પેલો ભુરાં મનવાલો) જીવે છે ત્યારે તે બલતાં જીવેતો અને દેલગીર અને છે; તેમ છતાં મીનોઈ હસ્તિઓ તરફની આબાદીને લીધેજ દુન્યામાં હમેશાં વધારો, ભલાઈ અને નેક આદમીની નેકીનો વધારો હસ્તિ ભોગવે છે. ૧૨

૩૬ મું. એમ કહેલું છે કે, ઐષ્ટ જ્ઞાન તેજ (કહેવાય) છે કે જેથી કોઈ શખ્સ કંઈ ઉમેદ પાર પાડી શકે, અને તે કામેલ્યત ત્યારેજ સારી (કહેવાય) છે કે જ્યારેજ જે કંઈ તે ન જાણતો હોય તે વિષે એમ સમજે કે “હું જાણતો નથી.”

૧ વ ગર્ગ્યોપર હના ચેહુવુનેદ્, અને ચરવાની જગાનો અલંકાર એ છે કે.”

૨ ઓલ્લાઈ તનીદ્ ખવાસ્તન, “એક જને બીજા તરફ જે (કરવું) ઈચ્છવા જોગ તે.”

૩ શાદ “ ખુશી, ” “ આનન્દ. ” ૪ એટલે પહાડના શીખર નો અલંકાર એવું અતાવે છે કે. ૫ અવન્ તિમશ્, તે ઉપરથી પહલવી ખિશતન, “ ધજ્જ કરવી.”

૬ ચિકાદ્ અને ગર્ગ્યોપર વિષેનો વિચાર અહિં દ્રીને રજી થાય છે. દીનકર્દનું પુસ્તક છકાંના પહેલા અર્ધા ભાગમાં તે આવી ગયો છે. (જીવો દીનકર્દનું વૈલ્યુમ ૧૧મું, ૩૦૨૦૮ મો.)

૭ વાંચણુ: તર્શી, ૩૧૦ તર્શી, “દેલગીર,” “ગમગીન;” અથવા તુર્શી, “ખાઈ,” “ચીરડાઉ,” “ઘતરાત વાલું.” એજ પહલવી શબ્દ તરીહ વાંચી શકાય, જેનો અર્થ ધીક્કાર થાય છે (જીવો અર્દા વીરાક નામું, પ્રકરણ ૨૮ મું, ૩૦ ૮ મો.) ૮ વેહ-દૂશ્મન.

૯ ક્રાજીહ્. ૧૦ અથવા “ભલાઇ,” “સદગુણ.” ૧૧ વ આવાદીહ્ ઇ યજ્ઞદાન રાએ, ઓલેઓલનો અર્થ: “અને યજ્ઞોની આબાદીને લીધે.”

૧૨ એની મતલબ એ કે: જે માણસ ભલાઇનો શત્રુ હોય છે તે નેકીનો વધારો જોઈ હમેશાં તેથી દુઃખ પામે છે અને કચવાય છે, જ્યારે (લખનારના મત મુજબ) ભલાઇ તો ખોદાઈ કરામતથી હમેશાં આગલને આગલ વધતી રહે છે.

૧૩ મુન એ શબ્દ અમત્ ને અદલે આવેલો છે.

૩૭ મું. એમ કહેલું છે કે, એક ક્રમ યુધ્ધીનો પુરૂષ, જે સારી રીતે ધ્યાણ આપનારો નથી હોતો, તે સઘળા મનશક્તિ વિનાનો છે.^૨

૩૮ મું, (૧) (દીનમાં) એમ કહ્યું છે કે, માણસો માટે જે ચીજો ધણી સારી છે તે (નિચે મુજબ) છે: ધર્મ અને ભક્તિ ખવાસ, તથા ડાહપણ, સદગુણીપણું અને કીર્તી. (૨) ભલી ખાસ્યતની મનશક્તિ (નિચે પ્રમાણે જાહેર હોય છે):—પ્રમાણીક સ્વભાવ, તથા સદગુણી માણસોની સોખત, ૪ અને તેમાંથી ભલાઇતું સંપાદન કરવું,^૫ અને પોતાના તનમાં જે કંઈ દુર્ગુણો માલુમ પડે તેઓને દુર કરવા. (૩) ડાહપણની પ્રકૃતિ (એટલે) ખોદાઈ હસ્તિ તરફ માન, અને ભલાં તરફથી આવતી નેકીને ટકાવી રાખવી તે. (૪) સદગુણીપણુંની પ્રકૃતિ (એટલે) સચ્ચાઈ અને નેક મનસ્વી (ભલાઇનોજ વિચાર). (૫) એ રીતે ધર્મીપણુંની શક્તિ (એટલે) યકીન, યકીન એક દોસ્ત જેનો ખ્યાલ આપે છે; ૬ એવો મીત્ર કે જે ભલા સ્વભાવનો, પવિત્ર નીતિનો અને સારો માણસ (હોય), જેને કોઈ પોતાની ઉપર સત્તા રાખનાર બનાવે, અને જેને એક માણસ એમ કહે (તો વાળખી ગણાય) કે: “તુ જેખી કંઈ ખોડખાપણું (મારી અંદર) જીવે તે કહે જેથી હું સુધરી શકું;” અને જ્યારે જે કંઈ તે માણસ કહે છે તે ઉપર તે ધ્યાન આપે છે અને તેને તાબે થાય છે (૬) સર્વાનુમતે આ સાચ છે: વિચાર, વચન અને કામમાં ખાલેસપણું (ખુલ્લો વહેવાર). (૭) આત્માને નિચલી કેટલીક ચીજોની મદદથી મુકતી બક્ષવી એ અતિષ્ઠ લાયક કામ છે:—આભારીપણું (હેસાનમંદી), સંતોષીપણું, અને માયાલુ વર્તણુક. ૯ (૮) એક માણસે ખોદાતાલા તરફ પુજ્ય રહેવું જેઈએ કે જેથી કંઈ ચીંતા આવી પડે તો ખોદા તેને છોડવે; અને કંઈખી હરકત આવી ન હોય તોખી (ભવિષ્યની મુશ્કેલીનાં સંભવો) આવતા ઝોછા થાય,^{૧૦} એ સખયથી ખોદા સર્વદા હૈયાતી-

૧ મુન ને બદલે અમત.

૨ અન-ચોક્ષીદારલા હામગ

અવઝાર.

૩ અવઝાર ઈ હૈઅમ

૪ લેવતા સાતુન્તન

૫ વખડુન્તન

૬ હુના ચેહુવુનેદ્ અધધ

૭ વધરિધિમ.

૮ અઝવગનાગીહા,

એટલે સઘળાનાં સામટાં મત મુજબ.

૯ વાંચણુ નિવાખતન (કાં નવા-

ખતન) “સંતોષ આપવો,” “ખીજની ઈચ્છા તૃપ્ત કરવી.” DP. મુજબ વ ખુરૂસ-

દીહ નિવાખતન, “અને સંતોષ સાથે ભેટો આપવી;” “સંતોષીપણે ખીજને ખુશી

કરવાં.” K. મુજબ જે વ વિશ્તગીહ વાંચ્યે તો તેનો અર્થ “અને ભલાઈ” એવો

થાય છે, સરખાવો કાં વશત. DM. મુજબ વહિશતગીહ “ખેહશતને લાયકની

ચાલચાલણુ.”

૧૦ અઝાઅશ્ કીમ ચેહુમતૂનેદ્; અથવા ખીજૂરીતે “તેની

તરફ આવે નહિ.”

વાલો રહેશે. ૧ કારણુ તે એકની (પાસે) ખીજને ફાયદો કરાવશે; અને વળી એ (કારણુ)ને લીધે અહરમન નામુદ થશે. કારણુ તે એકજણુ પાસે ખીજ તરફ ઠગાર્ક કરાવશે. (૯) નાશકારક મીનોત્ર (અહરમન) પહેલવહેલાં પોતાનેજ ઠગે છે, અને તે પછી પોતાને લગતી પેદાયશોને; કારણુકે જે જે કાંઈ તેણે વિચાર્યું છે, કીધું છે અને કરશે તેને લીધે છેટલે સરવાલે તેની પોતાની અને (તે પછી) તેને લગતી પેદાયશોની નિસ્તી થશે. ૪ (૧૦) જે કાંઈ માણસો કરે, અગર તે (કામ) આત્માનો દરજ્જને વધારે નહિ યા ઘટાડેખી નહિ, (તોખી) સંઘળી મતલબ ખીનસ્વાર્થી (હોવી જોઈએ). ૫ (૧૧) આ દુન્યામાં જેઓ સૌપને શણુગારનારા છે, જેઓ અહુરમઝદના ફરમાનોને તાખે થાય છે, અને જેઓ ધરાનની પાદશાહીમાં મલેકો છે, તેઓ ખોદાતાલાના હુકમોને મજબુત રીતે વલગી રહેનારા છે, તેઓ વૃદ્ધી કરનારા માંચોખની રાહુખરીના જ્ઞાન પ્રમાણુ ખોલે છે અને વર્તે છે. (૧૨) સૌપ-આરાએ (સૌપને શણુગારનારા) વિષે અવસ્તાના એક ફકરામાં જણાવ્યું છે કે: આ દુન્યામાં દીનતી ફરજને યજ્ઞ લાવવામાં સાથે સાથે મલી કામ કરવાની (ફરજ) તેઓની છે, ફાયદેમંદલ લોકોની શીલસુશીની તકરારોમાં સંમતી (તેઓનીજ હોય છે), મલેકો માટે આ (કામ) યંધએસ્તું છે, કારણુ કે હેરબદો અને ઘણા મજબુત લોકો ૧૦ અન-આર્ય લોકો સાથે લડાઇઓ લડયા, ૧૧ અને ખીજાં મહાભારત પ્રાક્રમો ૧૨

૧ હુમાય ચેહુવુન્દ; અથવા ખીજી રીતે:—“હુમેશાં હૈયાત રહેશે.”

૨ અનખીન ચેહુવુન્દ “અનદીથ થશે,” “ ગુમથશે. ” ૩ અહુરમન.

૪ અઝશ્ ચેહુવુન્દ “પરિણામમાં નીપજશે.” ૫ હુમાગ અખવીશ મંદવ-મીહ, “ કામમાં સઘળી તેમો ખીનસ્વાર્થી. ” ૬ સૌપ-આરાએ, “જેઓ

તાખેદારીનો સદગુણુ શણુગારે છે તેઓ” (સરખાવો પહેલવી આરાસ્તન “શણુગારવુ”).

એજ શબ્દને સૌપ-અહુરાય (સૌપ-યશૂઝમ) એટલે અશો સૌપ એમખી લઈ શકાય. ૭ એટલે કે જે ફરમાનો અવસ્તા માથ્રવાણીના પવિલ લખાણો મારફતે

સત્તારૂપે અપાયાં હોય તે. અથવા ખીજી રીતે: “માથ્ર સ્પંતની સત્તા (દસ્તોખરીહ) સાથના જ્ઞાન મુજબ.” ૮ હુમ-ખરિશનીહ ધ કારાન, ૯ હુમ પતકારિશ-

નીહ ધ અતૂ ધ સુદીમંદાન. ૧૦ વાંચણુ: હૂઆરીસ્તાન (સરખાવો ફા૦ આરસ્ત, “શકિત, યજ્ઞ.”) અસળ અર્થ: “જેઓ લલાં કાંમો માટે લડવા શકિતવાન હોય તેઓ.” ૧૧ એટલે કે: પવિલ ખોદા અને તેના હુકમોને તાખેદાર રહેવું એ

એક એવો સદગુણુ છે કે જે અમીરો, રાજાઓ અને શહાનશાહોએ ધરાવવો જોઈએ; કારણુકે તેમની લડાઇઓ અને કાફરો (દુરવદો) સામેની ખીજી લડતો વખતે તેઓની ધાર્મીક ફરમાનો ઉપરની મક્કમ આસ્થા ધર્મગુરૂઓને અગલની યઈ પડે છે.

૧૨ વર્ઝિશૂન ધ મસૂ.

કયાં (તે) મલેકો (પાદશાહો યા ઉમરાવો) થી અલગ (રહીને) નહિ (હતાં); અને એજ સખખને લીધે એક ભલો પાદશાહ તે આ દુન્યામાં એક સ્ત્રોપ-આરાઝ છે; અને તેથીજ સ્ત્રોપ-આરાઝ ની તાબેદારીનો અર્થ એ થાય છે કે (દીની) ફરમાનો અબલાવવાં. (૧૩) ભલા લોકોએ ખોદા ઉપર પ્રમાણીકપણે ભરસો મુકવો? જોઇએ, જેથી કરીને દેવો અને ભુડાંઓ તરફની ઈજ્જતી તેઓ અચેલા રહે (અથવા હાની વિનાના રહે), અને તેમ નહિ (હોય) તેખી તેઓ નજીવું નુકસાન પામે,ર અને જયારે દેવોખી ભુલમી થાય અને નાશ વરસાવે ત્યારે તે (ભલા પુરખો) નવેસરથી પાછું સુધારવાઝ મહેનત કરે છે; કારણ કે જેમ એક માણસ પોતાના ઘર ઉપર (ચોકસાઈ રાખે છે) તેમ તેઓ જે કંઈખી પોતાને લગતું હોય તેની પાસખાની કરે છે.

૩૯ મું. (દીનમાં) એમ કહેલું છે કે, દરેક માણસ જે કંઈ ખ્યાલુથી નિહાલે છેઃ તેજ ભુવે છે, જે કંઈ ખ્યાલુથી સમજે છે તેજ સાંભલે છે, અને જે કંઈ ખરી રીતે ઈચ્છે છે તેજ મેળવે છે; (પણ) મીનોઇ દ્રષ્ટીની આખદમાં તો જયારે ૩૬૫ ભલા યઝદો સાથે તેની જીંદગીને જુદે જુદે તખકકે દુન્યવી કારકીરદીમાં એક મલતું હોય છે, ત્યારે તે દ્રષ્ટી ક્તેહમંદ નિવડે છે, તેમ સીવાય યઝદો તેને મદદ કરતા નથી. ૬

૪૦ મું. એમ કહેલું છે કે, અહરમનની સખત ખેડીજ આપસ્વાઈને લીધે અને નાફર-માનીતને લીધે છે; અને તેતું શરિર અને જીંદગી ભુડાં જ્ઞાનમાંથી અનેલાંદ (હોય છે); અને

૧ ઉસ્તખાન ચેહલુનતન (જુઓ ફા૦ ઉસ્તખાન). ૨ કીમ્ વિજંદ્,
યખ્સેલુન્દ્. ૩ પવન લખ્વાર આરાસ્તન.

૪ ઘર્ નિગીરેદ્, ઘર્ નિયોખશેદ્, અને ઘર્ ખવીહુનેદ્, જેવી શખ્દ રચનામાં જે ઘર્ શખ્દ વપડાય છે તે “ નકકીપણું, ચોકસાઈ, વાજખીપણું” એવી મતલખે આવે છે; સરખાવો અવ૦ ઘર “યાદ કરવું, સ્મરણ કરવું.” ૫ પહલવીમાં ગદા શખ્દ વારંવાર નિસ્મ (એટલે આત્મા, ૩૬) માટે વપડાય છે. સરખાવો ખાલ્ડી નિસ્મ, અરખી નસમ. ૬ અયોશ-અશ મઈનૂગ અવીગાર્. અસલ અર્થ:—“અથવા ભલા ફરેસ્તાઓ તેને માટે નકામા (છે).” મતલખ એકે મીનોઇ ભલી હસ્તીઓને નિહાલવી જોઇએ, અને દુન્યવી જીંદગીમાં તેઓની મદદ મેલવવાને સાર એક શખ્સે પવિલ જીંદગી ગુજારવી અને મીનોઈ સ્વચ્છતા સાથે વિચાર, વચણ અને કામમાં તેમની સાથે સખંધ અને સંમતી ચાલુ રાખવી જોઇએ.

૭ ફા૦ હમખંદી, “ખેડીથી અંધાયલો, અંધવા જેવી હાલત.” ૮ અ-નયોશીદા-રીહ્, અસલ અર્થ: “ નહિ સાંભલવું તે, ખેવકાઈ, હુલ્લકાઈ, અલવાખોરી.” ૯ અસલ અર્થ:—“માંથી હોય છે.”

(તેનો) માર્ગ (આચરણ) ક્રોધ ભયો લોકો તરફ (હોય છે), અને (તેની) પડતી અપવિત્રાઈ (રીમતી) ને લીધે (હોય છે), અને (તેની) ઉભેદ અશાંતિ? અને નાફરમાનીમાં (હોય છે).

૪૧ મું. એમ કહેલું છે કે, લોભનું પરિણામ ભીષ્ માંગવારમાં (આવે છે), હવસી-પણાનું ક્ષણ પસ્તાવો (હોય છે), અને આપમતલ્પીપણાનું પરિણામ હાજતમંદી (હોય છે), અને અભીમાનનો નતિજ્ઞે કંકાસ (માં આવે છે), અને કંકાસનું પરિણામ નાશ (માં આવે છે).

૪૨ મું. એમ કહેલું છે કે, તે માણસ ડાહ્યો ગણાય કે જે એક દુશ્મનને (પાછો) દોસ્તદાર બનાવવો બનવા જોગ નથી એવું જાણીને (એમ વિચારે છે કે) આ આપદમાં આ મારે એવી કોશિશ નહિ કરવી જોઈએ કે જેથી તેની તરફથી મને વધુ વખત હાની થાય, ૫ પણ મારે એવી રીતે વધારે મહેનત કરતા રહેવું જોઈએ કે જેથી તે (દુશ્મન) મને કંઈ બી ધન કરવા શક્તિવાન થાય નહિ.

૪૩ મું. (૧) એમ કહેલું છે કે, એક નોકરનો તુમાખી શેઠ, તે નોકરનો દુશ્મન જેવો ધણી નિવડે છે, તેનો સખ્ય એકે તુમાખીપણું એ નખાં મન (ની નિશાણી) છે, અને હલકાં મનથી અવિચારી (હુલ્લડાઈ ભયો) કામો (થાય છે), અવિચારી કામોથી ધણી ઝનુની જખાંન (જાહેર થાય છે), અને ધણી ઝનુની જખાંન થી તે નોકરો તરફ જુલ્માત, અને ધણી તથા શેઠોનો ગુસ્સો (યરપા થાય છે), અને તેને લીધે તેઓ (નોકરો) માર ખમે છે; ૧૧ વળી શેઠોના જુલ્માત અને જુલ્માથી લોહીનું રેડાવું (ખુનરેણ) ૧૨ અને નોકરોની શિક્ષા (જાહેર થાય છે); અને તેમાંથી જ તેઓની હસ્તીનો છેડોખી ૧૩ આવે છે (એટલે, નોકરોની હસ્તી નાશ થાય છે). (૨) શેઠો, સરદારો, અને મલેકો (અમીર ઉમરાવો) ને માન આપવું, અને તેઓની અંગતસેવા ૧૪ નજદીક રહી

૧ અન-આશ્તીહ.

૨ નીયાઝ-આઆમંદીહ (૩૧૦ ન્યાઝમંદી.) ૩ અનખીન-ખૂદગીહ.

૪ પવન દેના. ૫ વેશ ઝિયાન ધં લી. ૬ અવીરતર.

૭ અથવા ખીજી રીતે તરજુમો એમ થઈ શકે:- “ એક તુમાખી નોકરનો શેઠ તે એક વિરોધી નોકરનો શેઠ છે.” ૮ ચેહુવુનેદ, અસલ અર્થ “થાય છે, બને છે.”

૯ વસ્તારીહ, (૩૧૦ ખીસ્તાર), “ નખલો, અસ્થિર.” ૧૦ રસ્પદગીહ.

૧૧ ગોપકુનીહેદ. ૧૨ પજૂદ. ૧૩ હુઈતીહ અમત (અમત મૂન ને બદલો)

અનખીન ખૂદગીહ. મતલબ એ કે નોકરોની કાપાકાપી અને તેમના મરણો નિખજે છે.

૧૪ નજદીગ માનેશ (અસલ અર્થ, “નજદીક રહેવું”); અવ૦ મન, ૩૧૦ માનદન.

બળવવા માટે સૌથી સરસ કળા અને ઉપાય સંબંધી સલ્લાહ? (એ છે કે તેઓ સાથે) એક મત રહેવું અને છુપા ભેદો ખાનગી રાખવા; કારણકે ધણીઓના ભરમો, એટલે કે, ઘોંટાળા અને ખામીઓ, જે ખાનગી હોય તે ધણીજ સંભાળથીજ છુપા રાખવાને (નોકરો) ફરજથી બંધાયલા છે, સખબંધ જે ઘોંટાળા અને ખામીઓ અંદરખાને હોય તે જોકે તેઓનાં શરિરમાં યોગ્ય સમાન રહેજ તોપણ આત્માને તેથી દુઃખ થતું નથી; જ્યારે શેઠોની છુપી વાતો નહિ સાચવવી એ તે માણસના આત્માને ભયંકર આફત સમાન છે, કે જે માણસ શરિરના ગુમ થવા પછી તેને માટે ગુનેહગાર (દહેલો) રહેશે. (૩) જે કોઈ પોતાના શેઠો અને સરદારો સાથે દોસ્તી-વાલો અને એકસંપી ન હોય, અથવા શેઠો અને સરદારો જેનાથી દુઃખી થયા હોય, તેને કાઠી મુકવો જોઈએ અને કોઈથી રીતે તેને તેઓ સાથે ભલાતો રહેવા દેવો નહિ જોઈએ, તેમજ તેઓ તરફ તે આવજવ રાખનારનું જોઈએ; કારણ કે નહિતો પેલા સરદારો ધણીજ નામોશીલની હાલત પામશે, અને (પોતાની) શાંતી અને સુખ્ય માટે શકમંદી તેમના મનમાં ઈસેલી રહેશે, અને તેમાંથી ધણું નુકસાન થવાનું સંભવીત છે. (૪) સરદારો તરફની આવક ત્રણ ચોકસ પ્રસંગો પ્રમાણે નહિ, પણ દરરોજની નોકરી માટે (હોય છે), અને માંગવાથી પણ નહિ પણ પોતાની હાયકાતના પ્રમાણમાં ઉમેદવાર રહી (મજબૂતી) જોઈએ. (૫) નરમાશ, સભ્યતા, વફાદારી, ખીલેલી વૃત્તિ, ખાલેસ અનેલો સ્વભાવ, દાઘ વીનાની હાલત, લોક સાથે સારી વર્તણૂક, સરદારોને અનુસરતી રીતભાત એ સઘળાં એક શુધ્ધા માણસના વિચાર અને લાગણી સાથે જોડાયલાં હોય છે, કે જે પુરૂષ ઉચ્ચી, દરજ્જાવાલી અને પ્રખ્યાત હાલતમાં હોય.

૧ વાંચણુ: હુન્દર્જી, ફાં અંદર્જી. હસ્તલેખોમાં અન્દરાજ છે, જે કદાચ અંદર-રાજનું ટુકું રૂપ હોય; અર્થ “(રાજ્યના) છુપા અંદરખાનેના ભેદો.” એનેજ “અંદર-આવ” વાચી શકાય, જેનો અર્થ “કારખન સમૂહની આસપાસનો મુલક” એવો થાય. ૨ વિમારીહ, “માંદગી, દર્દ.” ૩ દાનેશીહાતર, “ધણીજ દાનેશમંદીથી, હાપણથી.”

૪ વાંચણુ: વિઝાયેદ, એ શબ્દ પહલવી વીખતન, ખીખતન, એટલે “મરડવું,” “વળ દેવો” ઉપરથી નિકલ્યો છે. શરિરને ઈજા થવાનો સખબ એકે ભરમ છુપો રાખવા માટે મન ઉપર કાણુ રાખવો પડે છે, અને ઈચ્છા શક્તિને મજબૂત બનાવવી પડે છે.

૫ અનખીન-બૂદગીહ. ૬ રખીગ, અસલ અર્થ: “તેમનાથી દુર થવો જોઈએ (અઝશ).” ૭ લેવતા લા સાતૂનિશન. ૮ અઝાખશ લા ચેહમતૂનિશન. ૯ ફૂદ-માનંદ ઈ ગિરાન. ૧૦ અઝર્માનીહ, સરખાવો અવં અર્ધમન. ૧૧ “શકમંદ હાલત.” ૧૨ અઝશ મદન.

૧૩ વિન્દિશન “પગાર, બદલો, આયપત.” ૧૪ અથવા, ટકા, પ્રસંગો.”

૧૫ અથવા, “અરજ કરવાથી” ૧૬ અઝમીદીનિશન, પહલવી અઝમીદ “ઉમેદ, આશા”. ૧૭ ચર્પ-અઝવાજહ. ૧૮ એટલે “સરદારોની

નેમ મુજબ ચાલીને.” ૧૯ એટલે કે, એક સદ પ્રહરથના. ૨૦ મીનિશન

૫ મેદમૂનિશન પતવંદેદ.

૪૪ મું. એમ કહેલું છે કે, એક માણસનું જ્ઞાન (ત્યારેજ) સરસ ગણાય કે જ્યારે જે કંઈ તે જાણે તે સંપૂર્ણ આરીકી સાથે જાણે, અને જે કંઈ જાણતો હોય તેનો જાહેર દેખાવર નહિ કરે, અને જે કંઈ ન જાણતો હોય તે આખદ તકરાર ઉભી નહિ કરે.

૪૫ મું. (૧) એમ કહેલું છે કે, એવી હકીકતો હસ્તી ધરાવે છે કે જેનો જવાબ વાળવો અશક્ય છે; અને એવાં કામો હોય છે જેમાં ક્ષેત્ર મેલવવી અશક્ય છે. (૨) **પર્ઓર્યોત્કર્ષશી** લોકો આ પાંચ ચીજો સામટી શિખવી ગયા છે, જેઓ દીન સંબંધી ઉંચુ શિક્ષણ સારી રીતે આપતા હતા,^૭ (જેમકે):—પોતાને ખોદા તરફ રાખી ખીજીઓને દીન તરફ (દોરવવા); પોતે હુશ્યાર બનવું અને પારકા તરફ પરમાર્થીય રહેવું; પોતાની ખામીઓ દુર કરવી,^{૧૦} અને (પોતાની) ખીલવણી^{૧૧} અંદર ખાનેથી (ચાલુ રાખવી); પોતાની ખામીઓ અને પારકાની વૃધ્ધી^{૧૨} નેહાલતા રહેવું; ધાર્મિક ફરજો અને મતોનું જ્ઞાન મેલવીને તે પ્રમાણે પોતે^{૧૩} કામ કરવું, અને ખીજીઓને તેનો હીસ્સો^{૧૪} આપવો. (૩) જે કોઈ સંઘળા **અવસ્તા ઝંદ** સાથે મોંઢે પઠી જાણતો હોય, પણ તે છતાં આંચે (નિચલી) પાંચ ભેદી ખીનાઓ^{૧૫} નહિ જાણતો હોય, તો (તેની) ભલી કોશિશો^{૧૬} છતાં તેને અથોરનાનનો દરજ્જો મોગવવા અથવા (ધાર્મિક) ફરમાનો આપવા દેવાં જેમ્મ નહિ:—દોલતની ચહડતી અને પડતી; ^{૧૭} ચોકસ ચીજનું આગલું અને પાછલું (ભવીખ્ય); એક કામનું મહત્વ તેમજ કમીનાપાણું; દુર્ગુણોને દુરકરવાનો રસ્તો, અને તેથી દુર રહેવાનો માર્ગ; અને ઉપાય થઈ શકે એવી ગરીબાઈ, અને જેનો તદ્દન ઉપાય થઈ નહિ શકે એવી ગરીબાઈ. ^{૧૮} (૪) (દોલતની) ચહડતી તે મીનોઈ તરફની નજર; (અને) પડતી તે ખાકી ચીજો તરફ નજર રાખવી

૧ પૂર-બૂજશનીહા, એટલે “પુરી ખાતી સાથે;” દરેક સવાલના “સંપૂર્ણ ખોલાસા સાથે.” ૨ નિમાયિશન લા વખીદૂનયન. ૩ કાંસ, કજ્જો, ઝગડાં.”

૪ અ-પસખુનીહ પસખુન.

૫ અ-કર્દારીહ પીરઝીહ.

૬ વાંચણ હામ; કલમી કેતાખો મુજબ હઅમ લખ્યે તો અર્થ એવો થાય કે:

“ખવાસની આખદમાં નિચલી પાંચ ચીજો **પર્ઓર્યોત્કર્ષશી** લોકોએ શિખવી હતી,” એટલે

એ પાંચ ચીજો લોકોનાં મનપર ઠસાવી હતી. ૭ અઈરૂપતિસ્તાન યોગ મદમ કર્દ.

૮ DM. મુજબ:—જૂશ-દાર ચેહુવુનન, એટલે “(પોતાને) ચાહનાર થવું.”

૯ હુગાર ચેહુવુનન, એટલે “ભલાઈ કરવી,” “સારી રીતે વર્તવું.”

૧૦ અથવા “ખામીઓ કાઢી નાખવી.”

૧૧ વક્ષીહ, “વધારો.”

૧૨ DP.

પ્રમાણે, “પારકાંની ભલાઈ.”

૧૩ બહુર ઓલ નરૂશા કર્દન, (અસલ અર્થ: “પોતે તેમાંથી લાગ મેલવવો.”)

૧૪ નીર્મદ. એ શબ્દ ખાસ કરીને એક

પંચકી પોતાના ગોઠ્યા મોખદ ભાખિયંધોને જે વહેંચણી આપે છે તેને માટે વપડાય છે,

૧૫ નીરંગ, “ચોકસ વખતે પડવાની બંદગી.”

૧૬ હુતક્ષીહ.

૧૭ લાલાઈહ પ ફૂદીહ ઈ અખુન.

૧૮ દ્રીગૂશીહ.

તે; અને આગળું તે સ્વભાવનો શણગાર, અને પાછળું તે હહાપણની પુછપરછ; ૧ મોહોટાઈ તે ધાર્મિક કામોનો જખીરો, અને કમીનાપાછું તે (પોતાની) પુણ્યવાન હાલત; (દુર્ગુણોનોથી દુર થવાનો) રસ્તો તે નેક આદમીઓ સાથની મસલેહત, અને તે (દુર કરવા) નો માર્ગ (લલાઓની સલાહ) સાંભળવી તે; ૨ ઉપાય તે જાતી મહેનત અને હદસર રહેવું તે; ઉપાયની ગેરહાજરીમાં સંતોષ અને (ખોદા તરફ) શ્રીદાગીરી ૩ (જરૂરના છે.) (૫) (નિચલી) દશ ચીજોનો એક વખતે સાથે ૪ જે ગોર નહિ કરે, પણ તે જુદી જુદી જે કોઈ ખ્યાલમાં ઉતારે તો તે **પચ્ચોર્થોત્કચ્ચેશ** નહિ પણ **આશમોગ** (ગણાય):—મીનોષ અને ખાકી (હસ્તી); તથા શરિર અને આત્મા; તથા જાતી જ્ઞાન, અને કાંતે સાંભલીને મેલવેલી તર્કબુધ્ધી; તથા ઉદ્યોગ ૫ અને નસીબ; તથા દીન અને માંથ.

(૬) આખી જગત (દુ:ખની) લડત **૬થી** ભરપુર છે, અને દરેક પેદાયશ (એવી) લડતોમાં મશગુલ છે; પણ જે કોઈ એમ ધારે છે કે આ દુન્યામાંના સઘળાં આસામીઓમાંથી કોઈખી ૮ તેનું નહાતું સરખુ દુ:ખ ૯ દુર કરવા શક્તિવાન નથી, તે પુરૂષ માણસ જાતનો મીત્ર થવાને લાયક નથી; સારો ખવાસ માણસજાત તરફની દોસ્તી (દેખાડે છે), અને નેક સ્વભાવનું પરીણામ માણસજાત સાથની મીત્રાચારી છે. (૭) આદમીઓ તરફની મીત્રાચારી ખીગુનાહી (નીર્દોષપાછું) છે, કારણ કે એમ થવું ન જોઈએ કે એક માણસના કામ કરવાને લીધે દ્રૂજ આ દુન્યામાં પાપ કરે (યાને વધે); અને (તેમ નહિં થવાથીજ) એવો (નિર્દોષ) માણસ આદમીનો ખેરખાહ છે. (૮) અહેસાન માનવું તે ખોદાની પીછાણુ કરવાથી છે; ખોદાની પીછાણુ તેજ ખોદાની તાખેદારી છે; અને ખોદાને તાખેદાર રહેવું એટલે ગુનાહ વગર રહેવું છે; અને ખીગુનાહી દ્રૂજથી જુદા પડવા ૧૦ (ને કહે છે); અને દ્રૂજથી જુદા પડવાનો અર્થ આત્માની મુક્તિ છે.

(૯) ધર્મનું મૂળ સામટીરીતે ૧૧ જોતાં (એમ લાગે) છે કે તે મુળ અહુરમજદ છે, અને સઘળી નેકી તેની તરફથી (આહર પડે) છે. (૧૦) તેજ પુરૂષ (ખોદા)ને ખુશનુદ કરનારો છે કે જે હમેશાં તેવી ખુશનુદીમાં મશગુલ હોય છે; વળી તે પુરૂષ હમેશાં ખુશનુદ ૧૨ હોય છે કે જે હમેશાં

૧ એની મતલબ એકે: શીલસુરીને લગતી પુછપરછ કરવા અગાઉ અને ધાર્મિક જ્ઞાન સંપાદન કરવા આગમજ પહેલાં ભલો ખવાસ હોવો જોઈએ. ૨ દુર્ગુણો અને ખરાબ ટેવોથી પોતાને પહરિઝ રાખવાનો એ તરીકા છે. ૩ દ્રવીશ જેવી હાલતમાં સંપૂર્ણ સંતોષ અને ભક્તિભાવવાલી જાંદગી ગુજરવી જોઈએ. ૪ એટલેકે સંઘલી ચીજોનો સાથે ગોર નહિ કરે. ૫ **કુનિરૂન**, “કામ કરવાનું ચેત, ચપલતા.” ૬ સરખાવો અવ૦ અરેદ “દુખ દેવું,” એ શબ્દને અલગ વાંચ્યે તો અરખી **હુલક** માફક “નાશ” “છેડો,” એવો અર્થ થઈ શકે. ૭ **હમ-અરેદ**. ૮ **હિચ્ મીન દેના મદૂમ**. ૯ **કમ-અરેદ**. ૧૦ **મિન દ્રૂજ જૂવીત ચેહવૂતન**. ૧૧ **હંગરદીગ**. ૧૨ **રનાસગ**; અવ૦ **ફુ** “ખુશી થવું.” એટલે કે, જે કોઈ ખોદાને ખુશનુદ કરે, અને માણસની મુક્તિ માટે તેમની મુસ્કલીઓ દુર કરવા ખાંતીલી મેહનત કરે તે.

હુશ્યાર (સાવધ) રહે છે; વળી તે પુરૂષ હમેશાં હુશ્યાર રહે છે કે જે પોતે દરેક ચીજ જે તે વિચારે છે, જોલે છે યા કરે છે, તે જોયા જોદા તરફથી (બેલવતો હોય.) ૧

(૧૧) માણુસ જાતના આખમાં કેટલીક સર્વોત્તમ ચીજો છે, તેઓમાં જેવી કે નિચલી છે: આદમી સાથની ૨ મીત્રાચારી, સુલેહસંપજ માટેની ઇચ્છા ૩, અને સચ્ચાઈ, અને ખેશી-પણાંની જાળવણી, ૪ અને નમન્તાઈ, અને જોદા તરફ સંપુર્ણ જાનકેશાની ૫, અને સખાવત, અને અહેસાનમંદી, અને દીનને લગતી મસલેહત, અને મધ્યમપણું. (૧૨) અહુરમઝદનો કાયદો ૬ માણુસજાત તરફની દોસ્તી (સાથે સંબંધ ધરાવે) છે; અહેમનનો કાયદો સુલેહસંપજ માટેની આતુરતાઈ, અર્દાબહેસ્તનો કાયદો સચ્ચાઈ, અને શહરવરનો કાયદો ખેશીપણું જાળવવું, અને સપ્નદારમદનો કાયદો નમન્તાઈ અને સંપૂર્ણ ભક્તિ-ભાવનું જાળવવું, અને જોરદાદનો કાયદો ઉદારતા અને અહેસાનમંદી, અને અમેરદાદનો કાયદો ધાર્મિક પુછપરછ અને મધ્યપણું.

(૧૩) આ સંઘલી જગતનો ૭ વધારો અને ખીલવણી ૮ તે (કીરતાર) થી છે કે જે, તેને અપમાન (યા અપજશ) ૯ મલે તોખી, હમેશાં ખુશનુદીભર્યો છે; અને આ સંઘલી જગતનો ઘટાડો અને નાશ તે (અહરમન) થી છે કે જે, તેને ખુશનુદી થાય ૧૦ તોખી, મારફાક (યા નાશકરવો) ચાલુ રાખે છે.

(૧૪) આ ખે સીધાંતો (નીતિના તત્વો) સર્વોત્તમ ૧૧ છે:—પોતે જાતે ભલા થવું, અને ખીજાં તરફથી તેમજ (ભલાઈથી) વર્તવું.

(૧૫) સર્વે માણુસોએ નિચલી ચાર ૧૨ આખદો (પ્રમાણ) પોતાની ફરજો મુકરર કરવી જોઈએ:—ફરોગર્દ (કયામત), અને પેદાયશોનું પેદા થવું, અને રીસ્તાખેઝ, અને આખેરીવાલી તનોમંદ હાલત (તનેપસીન). (૧૬) ફરોગર્દ તે પુરૂષની મદદથી કરવામાં ૧૩ આવશે કે જે

૧ અથવા, “ પવિત્ર હસ્તિઓ તરફથી, કે યજ્ઞો તરફથી. ” ૨ ખરા અનશ-તાઆન, સરખાવો ૩૦ ખરાય મર્દુમાન. ૩ વાંચણુ:—વ આશત ખવાયીશ, “ શાંતિ સુલેહ માટેની આહેશ. ” ખીજી રીતે લેતાં: વહિશત--ખવીશીહ “ અહેસ્ત સાથની ખેશી, અહેસ્ત સાથનો સંબંધ. ” અથવા જે વહિશત ખવાયીશ વાંચ્યે તો “ અહેશત માટેની ઇચ્છા, ” એવો અર્થ થઈ શકે. ૪ ખવીશાવંદ--યારીહ; અથવા ખવીશાવંદ--દારીહ, “ ખેશીઓ સાથે મીત્રાચારી. ” ૫ ખૂન્દગ મીનિશન. ૬ દાત ઈ અહુરમઝદ. ૭ હુમાગ દેના દાંમ. ૮ હસ્ત લેખોમાં આપેલો ખોલ નીયાયીશન, એટલે “ નેમાઝ, ભક્તિ, ” વાંચી શકાય. પણ એની પછીનો શબ્દ નરફસિશન આવ્યો છે તે ઉપરથી લાગે છે કે પહેલો ખોલ વહિશન વાંચવો ખેહતર છે. ૯ ખરા અમતશ ખીશીનેદ, એટલે “ તે સાહેબ-ને ઇજા અથવા અપમાન કરે તોખી. ” ૧૦ અહી અહરમન વિશે લખાણુ છે. ૧૧ શપીર. ૧૨ દેના ૪ કર્દન ખવીશ-ગારીહ. ૧૩ ફરોગર્દ હુના ચેહૂખૂંદ, અસલ અર્થ “ ફરોગર્દ આ છે. ”

શુભ (૬૭)થી અલગ થયેલો હોય. (૧૭) પેદાયશોનું પેદા કરવું તે આસામીની મદદથી થશે કે ને પુરેપુરી રીતે એવીજ ચીજ કરે કે જેનો વિચાર કરવો, યા જે માટે બોલવું, યા જે કરવી સારીર હોય. (૧૮) રીસ્તાખેઝ તે માણસની મદદથી કરવામાં આવશે કે જે જાણે છે કે જેણે તેને પેદા કર્યો છે, તેનાથી પાછો તેને અહિં લાવવામાં આવનાર છે. (૧૯) અને તને-પસીન યાને આખેરી વાલી તનોમંદ હાલત તે આસામીની મદદથી અનશે કે જે જાણતો હોય કે જ્યાંથી તે આવ્યો છે ત્યાં (પાછો) તે જનાર છે. ૪

(૨૦) જે કોઈ હુમેશાં નિચે જણાવેલી પાંચ ચીજોમાંની કોઈ એક ઉપર ધ્યાણ આપતો નથી, તેની ચાલાકી અને ડહાપણ ગુમ થાય છે, ૫ અને તેની (જીંદગીનો) માર્ગ દુખથી ભરપુર અને છે; (તે ચીજો નિચે પ્રમાણે છે) :—ખોદાના મોજો-જાઓ, જેને માટે એક પુરૂષ અહેસાન માને એવા હોય તે; ભલાંની ભલાઈ જે એવી હોય કે (તેમાંથી) ઉંચું શિક્ષણ મેલવી શકાય; પોતાની ખામી જે એક પુરૂષ સુધારી શકે; ૬ **પર્વોત્કર્ષીઓ**ની કહેવતો જેથી આત્માને છુટકારો આપી શકાય; ધર્મગુરુનું કામ, લડવૈઆનો પેશો, ખેતીનો ઉદયોગ, અને કારીગીરી જેથી રોટી (યાને કમઈનું સાંધન) તેમાંથી મેળવી શકાય. ૧૦

(૨૧) નિચે જણાવેલી ત્રણ ચીજો છોડી દેતા ના: ૧૧—ખોદાની અંદગી, પવિત્ર કાવેલી ક્રીયાની ભેટોર, અને (ધાર્મિક) મંડળી (અંબુમન); (વળી) જે પુરૂષ (તેમાં) આગલ કેમ વધવું તે જાણતો ન હોય તેના આખમાં ખેહતર છે કે આગલ જવા કરતાં (ખીલકુલ) જવું નહિ. (૨૨) જે કોઈ ખોદાની આરાધનામાં મશગુલ થતો હોય ૧૩ તેણે મીનોઇ

૧ મૂન મિન દુજ જવીત ચેહુવુનેદ્.

૨ અથવા ખીજ રીતે તરબુને:

“જે કોઈ પોતાના વિચાર, વચણ અને કામો એ આખમાં (એટલે પેદાયશો અનવા આખે) વધારે ચહડતાં અનાવે છે તે.” ૩ વાંચણ: **આવોર્દ;** ખીજ રીતે **આઝર્દ** લેતાં

“જેને ઈજ્જત ધર્ષ હોય તે પાછો આવવાનું જાણે છે” એવો અર્થ થાય છે. પણ તે અર્થ અહિં લાગુ પડે એવો નથી. ૪ એટલે કે, જેહાનની ફરીથી રચના થશે તેવા છેલ્લાં હાંગામ ઉપર સેવટના શરીર સાથે તેને પાછો મોકલવામાં આવશે. ૫ વાંચણ: **તરશ્ત;**

સરખાવો અવં **તરૃપ્** “દીનવી લેવું” (અવ. ત્રેફયાત, ઈજ. ૧૧, ફકરો ૫,)

૬ ખીજ રીતે અર્થ:—“(અહેસ્ત તરફનો) માર્ગ ભાંગેલો (એટલે નહિ પસાર કરાય એવો) અને છે.” ૭ **અરફીહ ઈયઝદાંન.**

૮ DM. મુજબ, **હુએમૂનાઇનેદ્** લખ્યે તો “એવો કે જેમાં ભરસો મુકી શકાય, ભરસાને પાત્ર” એવો અર્થ થાય છે. ૯ “ અથવા દુર કરે.”

૧૦ **પતશ્ અવીહૂનેદ્.**

૧૧ **મૂશોદ્,** “કરવા માટે નાખુશ ના થતા;” સરખાવો

૩૦ **મોશ્** “દીલગીરી, અલાપો”; અવં **મૂશ્** “લુંટવું;” “ઈજ્જત કરવી.” ખીજરીતે અર્થ: “નિચલી ત્રણ ચીજો કરતાં આંચકી ખાતા ના.” ૧૨ **મયઝ્દ.** ૧૩ **અએન**

વઝલૂનેદ્.

નેહાંનને લગતાં યકીન સાથે તેમ કરવું નોંધ્યે; કાઠખી રીતે પ્રમાણીક સત્તા૧૪ બલવવી નોંધ્યે, અને સાથે સાથે પરહેજગારી રાખવી નોંધ્યે. (૨૩) ને કાઠ કીયાની ભેટોને લગતું કામ કરતો હોય તેણે નમ્રતા સાથે તેવી કાશોશો કરવી નોંધ્યે; કાઠખી સંબોગમાં (હંમેશાં) સંતોષી રહેવું નોંધ્યે, અને પોતાની સાથે ખુશનુદી લાવવી નોંધ્યે. (૨૪) ને કાઠ મંડલીમાં દાખલ થતો હોય તેણે માણસો તરફની મોહ્યત સાથે તેમાં જવું નોંધ્યે, અને સાથે સાથે સાચાં વચણો બલવવાં (સાચુ બોલવાની ટેવ સાચવવી) નોંધ્યે; અને પોતાની સાથે સુદલેહ શાંતિ લાવવી નોંધ્યે.

(૨૫) એમ પુછવામાં આવ્યું છે કે: “ નેકી (બતે) ભલી (કહેવાય) કે (તે મેલવવાનું) સાધન ભણું ? ” (૨૬) તેનો જવાબ વાલેસો આ છે: “ બાણવું કે નેકી માટે નો સાધન અતિ અગત્યનું હોય તો એક આદમીએ સમજવું નોંધ્યે કે, ને સાંધનથી નેક કાયદો પોતાનો કરી ક્યબ્બમાં લાવી શકાય તે સાંધન ઘણું ચહડતે દરજજેનું છે.”

---

૧૪ વાંચણુ: ક્રાફન-નીરંગીલ લેવતા. ખીજ રીતે “ ક્રાફન-નીરંગીલ લેવતા, એટલે કે, “ ઘટતાં પવીત્ર ભણુતર સાથે સાથે ” ભણવાં નોંધ્યે.

[પુસ્તક છઠાંનું સેવર.]

દીનકર્દ, પુસ્તક ૭ મું.

પહલવી ઝરથોશ્ત-નામું.

દીખાયો.*

પેદા કરનાર અહુરમઝદની ખુશ્નુદી આ દુન્યામાં મઝદયસ્ની દીનની માર-કૃતે છે, કે જે દીન તે ખોદાની સંપૂર્ણ વખાણ^૧ અને મહાજ્ઞાનથી આરાસ્તે થયેલી છે.

(૧) સાતમું પુસ્તક એ મઝદયસ્ની દીનના સર્વથી મહાન્ મીત્ર,^૨ તે સ્પીતમ (ખાન્દાન)ના ઝરથુશ્ત્ર^૩ સાહેબે (દેખાડેલા) મોજેબઓ વિષે છે; જે જાતની દોસ્તી

* દીનકર્દનું સાતમું પુસ્તક જેના પહલવી લખનારનો આ દીખાયો છે તેની સેવટે જેમ જુદી જુદી યાખદનાં મથાલાં આપવામાં આવ્યાં છે, તેમ આ પુસ્તકને જુદા જુદા યાખોમાં મેં આ વૉલ્યુમમાં વેહચી નાખ્યું છે; જે યાખો દીખાયા પછી શર થાય છે. જુદા જુદા પેરેઝાફે અને છુટાં વાક્યોની વહેંચણીની યાખદમાં, સરખાપણું જાલવવાને ખાતર, ડા. વેસ્ટના વિભાગો ધણા ખરા મેં દાખલ કીધા છે. જે શબ્દો અસલ પહલવી ધ્યા-રતમાં નથી જણાવ્યા તેઓને યુજરાતીમાં ઉમેરતી વેલા ( ) આવાં કૌશમાં મુકવામાં આવ્યા છે. DM. એટલે દીનકર્દનાં પુસ્તક સાતમાં માટેનો એકપુરો પુરાણો હસ્તલેખ, જે હાલમાં “મુલ્લાં શીરોઝ” કૃતાખખાનામાં છે.

(૧) સ્પૂર આફ્રીગાનીહ. ડા. વેસ્ટ મુજબ: “સંપૂર્ણ ચહજાતાપણાંને લીધે,” “તમામ ખુલંદીથી.”

(૨) “એકજ ખોદાની હસ્તિ માનનારી દીનને સર્વેથી સરસ ચાહનાર,” “સર્વેથી સરસ મઝદયસ્ની.” સરખાવો અવસ્તા આદિત (આદિત) “દોસ્તીવાલો અથવા સુલ્લેહબર્યો આદમી.” ડા. વેસ્ટ મુજબ વાંચણ: મહીસ્ત અયાતગ, એટલે “યાદ આપવામાં સૌથી મોટો.”

(૩) DM. માં એ શબ્દ સામાન્ય રીતે “ઝરતૂહશ્ત્ર” એવી જોડણીથી લખાયો છે, એ ઉપરથી ફારસી ઝરતૂહશ્ત્ર.

અને ખ્યાર તે મશહુર થએલા^૧ મહાન્ નરમાં અહુરમઝદ મારફતે (બહુર થયાં) હતાં તે વિષે છે; અને પાદશાહ ગુસ્તાસ્પનાં રાજ્યમાં લોકો તેની જેવી વખાણ^૨ અહુરમઝદનાં પોતાના ખાસ વચનોથી (કરતાં હતાં) તે વિષે છે; જે (સાતમું પુસ્તક) નિકીઝ-ઈ-વેહુ-દઝ્વેન^૩ (“લલી દીનના ખોલાસા” નામની કેતાબ) ને આધારે (લખાયલું) છે.

(૨) પણ એ (ઉપલી વિગતોનું ખ્યાન આપવા) ની આગમજ ખાસ કરીને (નિચલા વિષયો ઉપર) લખવામાં આવ્યું છે:^૪-લલી દીનના વિશેષ ગુણો^૫ કેવા છે? લલી પેદાયશોની વૃદ્ધિ (તેથી) કેવી છે? મીનોઈ અને ખાકી હસ્તીઓમાં પહેલ-વહેલો (તેને^૬) કબુલ કરનાર કોણ હતો? અને તે પછી જુદા જુદા જમાનાઓમાં,^૭ પૂંજ્ય ફરોહરવાળા ઝરથુશ્ત્રના જમાના સુધીમાં, ખોદાઈ સંદેશો લાવનારા અને (દીન) સમજાવનારા પએગાંમખરો કોણ કોણ હતા? તે વિષે; તથા તેઓની આદમીઓ વચ્ચેની પએગાંમખરો તરીકેની કારકીર્દીમાં^૮ જે જે સખુનો અને કામો મારફતે તેઓમાં આદમીઓનું યકીન મજબુત થયું હતું^૯ તેઓ વિષે (મલતું) વર્ણન^{૧૦} (અહીં આપવામાં આવ્યું છે).

(૧) અવ. વરેચંધહવંત.

(૨) અફ્રશૂ આફ્રીગાનીહ-અસ્તન્, “તેનું (ખોદાનાં) આશીર્વાદ પામવું,” અથવા અફ્રશૂ વાવ્રીગાનીહ-અસ્તન્, “તેનામાં મજબુત યકીન.”

(૩) નિકીઝ ઇ વેહુ દઝ્વેન, એ નામ એવાં પુસ્તકનું ગણી શકાય કે જેનાં જુના ધાર્મિકસતતા જેવાં લખાણો ઉપર દીનકર્દનાં મોટા ભાગનો (અને ખાસ કરી તેનાં ત્રીજાં પુસ્તકનો) પાયો રચાયલો હોય. એ નામનો અર્થ: “લલી દીનને લગતો ખોલાસો યા શરેહ” એવો થાય છે.

(૪) ખરા પિશૂ મિન્ ઝક્.....નિપિશૂત ચિમીગૂ.

(૫) ચીહુર. (૬) યાનેક: લલી દીનને.

(૭) પુરી મતલખ લાવવા:-ખઝેન્ ઝિમાનગૂ ઝિમાનગૂ.

(૮) વક્વરીહૂ.

(૯) વાવરિહૂ-અસ્ત હુવા-અંદ, યાને “તેઓ વિશ્વાસને પાત્ર નિવડ્યાં અથવા ઠડ્યાં.” ડા. વેસ્ત અને આફ્રીહૂ-અસ્ત હુવા-અંદ વાંચી, “તેઓ આશીર્વાદ પામ્યાં છે” એવો અર્થ કરે છે.

(૧૦) અફ્રશાન્ નિસંગ-ઈ; સરખાવો અવ૦ સંધૂહૂ.

(૩) નિકીઝ-ઈ-વેહુ-દઝનમાં મહદયરની દીનના (આધારે) ઝેલું બહિર^૧ છે કે: અહુરમઝદની ખાસ્યત ઝે તેની પહેલવહેલી પેદાયશ બેહમન અમેશસ્પેદને સંપૂર્ણ રીતે પોતામાં ધરાવવાથી^૨ ઉપજેલું તેનું જ્ઞાન છે; તથા અમેશસ્પેદો અને યઝદો તથા બીજી અણુદીઠ દુન્યાંની પવિત્ર હસ્તીઓમાં મીનોઈ હાલતમાં પહેલવહેલો વધારો તે જ્ઞાનથી થયો છે, અને તેમાં તેની ખાસ્યત બહિર થયેલી છે; અને ગેતીની દુન્યામાં ગાયોમર્દ કે જેણે અહુરમઝદ પાસેથી (ઝે દીનનો) બહોલો અને સંપૂર્ણ સ્વીકાર^૩ પહેલવહેલો કીધો હતો તેમાંથી (ખોદાઈ ખવાસ જણાયો) છે. (૪) વળી તે (ગાયોમર્દ) ધાર્મિક યોગથી પોતાના જમાનામાં જે કાંઈ જરૂર્યોતો (હસ્તી ધરાવતી હતી) તેઓનો ખોલાસો કરનાર^૪ હતો, અને તેટલા માટે તે વખતની બદીઓ (દ્રૂજ)^૫ ને તે જીવનાર હતો, અને તેઓની સામે થનાર હતો; ઝે કારણથી તે અહુરમઝદનાં શિક્ષણ ઉપર મનન કરનાર, અને તમામ અહુરમઝદી દીન ઉપર શિક્ષણ (વાઝ) આપનાર પહેલવહેલોજ આદમી હતો.

(૫) ભલી દીનમાં બહિર થએલું છે તે મુજબ, પેદાયશોની હસ્તી વિષે (નું પ્યાણુ આ સાતમા પુસ્તકમાં આવેલું છે) કે જે હસ્તી તેના બનાવનાર^૬ અને પેદા કરનાર તથા કૃપાળુ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો (અહુરમઝદ) ની મહેરબાની^૬ ની ઝેક નિશાણુ છે તે વિષે; અને માણસ જાતની પહેલવહેલી હાજતો^૭ વિષે, (કે જે) આ (હતી કે): “અમે અહુરમઝદની પેદાયશો સુખી થઈએ;” તથા મુક્તિના ઉપાય (યાને સ્વાનના છુટકારાનાં સાંધણુ) માટેની શ્રેષ્ઠ માણસની સેવટની^૮ આશા વિષે, જે (આશા)

(૧) હવા-ત ચીહર.

(૨) હમો-ધયાફ્તીહ, “સર્વે સંપાદન કરવું,” “સધણું મેલવવું.”

(૩) પવન હંગદીંગ્ વ યુંદગ્ પદીરુફ્તારીહ.

(૪) વિચાર્તારીહ, સરખાવો વિચારિશ્ત, “ખોલાસો.” ૪^૫ “ખુરાઈ,” અથવા “હવસી તત્વ.”

(૫) સિપાસ “ઉપકાર,” “મહેરબાની;” સરખાવો ફારસી સિપાસ.

(૬) ચેહૂવૂનીનીદાર.

(૭) નીયાઝ્, “આરજી.”

(૮) વ ઝક્-ઈ-અફ્દૂમ, ઝેટલે કે, ગયોમર્દની મરણ વખતની ઇચ્છા.

(૯) ગયાન્ ફૂનિશન પાહૂલૂમ; સરખાવો અવસ્તા ગય.

એ હતી કે: “હવે જ્યારે આદમીની દુન્યામાં ખીમારી દાખલ^૧ થઈ છે, અને હવે જ્યારે પેદાયશો ઉપર એળ આપનારો^૨ (અહરમન) ધસી આવ્યો છે, ત્યારે (આપણી) જીન્દગીનાં કામો સૌથી ઉત્તમ હોવાં જોઈએ.” (૬) ગાયોમર્દની ઓલાદથી (ઉતરેલાં) માણસોના બાળમાં આ એકજ ચીજ ભલી છે કે જ્યારેખી તેઓ પોતાની ફરજો બજાવે અને સવાબનાં કામો^૩ કરે, ત્યારે દૂજનાં જેવી ખુરી હસ્તીઓ, જેઓ તેઓનીજ સામે થનારી છે, તેઓને જેર કરવાનું કામ તેઓએ કરવું- પેદાયશને લગતું ધોરણુ ઓલાદની સાથે નીચ્ચત ધરાવે છે -^૪ (એવું સમજીને કે): “તમારામાંના દરેક જણની ફરજ છે કે દૂજને જેર કરવો, કે જે દૂજ તમારો પોતાનોજ દુશ્મન છે;” તેમ કરવાથી એળ આપનાર (અહરમન) નું સામે થવાનું જીર ગંધ પડે, અને તેનાં પરિણામ લેખે પેદાયશોની પવિત્રાઈ (વધે); સૃષ્ટિના રચનારે તેઓ માટે જે પરિણામ નિર્માન કર્યું છે^૫ તે એજ છે.

(૭) ભલી દીનમાં એમખી જાહેર કીધેલું છે કે પોતાના સાચા સખુનથી ગાયો-મર્દ^૬ અમેશરપેદોની શાદમાન જીન્દગી^૭ પામ્યો, એટલે કે ગરોશમાન^૮ ને લગતી

(૧) વીમારીનીદ્ અહવાન ધ અનશૂતા.

(૨) અધખ-દદ યા અધખ ગદ્, “નાશ કરનાર;” અવ. અધખિ-ગધતિ. ખીજી રીતે ખય-ખીદ્, “જીન્દગીને દંખ દેનાર.”

(૩) કાર વ કેરકુગ્.

(૪) અંદાજગ્ દહિશનીગ્ અલ્ પતવંદીગ્.

(૫) ચેહુખૂન્ત.

(૬) અવ. ગયો-મરેતન; જુઓ યજિરન, ખાખ ૨૬,૩૩;૩૦,૪; યશત ૧૩, ૧૪પ. પહલવી ગાયોગમર્દ. દીનકર્દમાં એને ગીલશાહ (તીના-મલકા) કહ્યો છે, (જુઓ પુસ્તક ત્રીજું, §§૩૨,૨); અરખી મલીક-ઉત-તીન. ખીજાં લખાણુ મુજબ એને ગીરશાહ ખી કહે છે. પરધાત (પેશાદાદ)પાદશાહોમાં ગયોમર્દ પહેલો હતો. જુઓ જીન્દ-હિશ, ખાખ ૩, §§૧૯-૨૩, અને ખાખ ૪; “ઝાદસ્પરમના લખાણુ,” ખાખ ૧૦.

(૭) હૂ-અહુધહુ; ખીજી રીતે હૂખાનીહ “ખુશાલી અને સુખથી ભરપુર મકાન;” સરખાવો અવ. હૂવંધેહુવીમ (ગેહડનર), યજિરને, ખાખ ૫૩,૧; અર્થ “આશીર્વાદ પામેલી જીન્દગી,” “હમેશગીને લગતી જીન્દગી.” ડા. વેસ્ટ મુજબ “ભલી મીનોઈ સરદારી.”

(૮) સર્વેથી સરસ સુખવાલુ બહેશત, જે અહુરમઝદનું મકાન છે તે.

જીન્દગી પામ્યો. (૮) ગાયોમર્દ પછી સ્પીતમ (ખાન્દાન) ના પૂજ્ય ફરોહરવાળા ઝરથુસ્ત્રના જમાના સુધીમાં જુદે જુદે વખતે જે સઘળાઓ (ભલી દીનને લગતી) બક્ષેશ પામ્યા હતા,^૧ તેઓ જ્ઞાનની આબદમાં એટલી બધી માહીતી પામ્યા હતા,^૨ અને તે વખતના આદમીઓની મુકતી માટે (જેઘતી) કામ કરવાની શક્તિ એટલી બધી મેળવી હતી કે તેઓ તેથી મશહુર થયા^૩ હતા, અને કીર્તારની સાથની મસ-લેહત મારફતે, તેમજ ભલી દીનમાં જોદાતાલાએ ફરમાવેલા હુકમો મુજબ જે કાંઈ ઉમદા (છે તે, યાને) આત્માની ખુલંદી^૪ મારફતે તે સઘળાઓ પચ્ચેગાંબર, દીન સ્વીકારનાર, અને દીન ફેલાવનાર^૫ ના સામટા (ત્રેવડા) ખેતાઓ,^૬ જે આગળ જણાવવામાં^૭ આવ્યા છે, તેને લાયક થયા હતા.

(૯) જ્યારે ગાયોમર્દ દુન્યવી હસ્તીઓમાંથી ગુજર પામ્યો ત્યારે બીજીવાર મરચે અને મરચાની,^૮ ગાયોમર્દની પહેલવહેલી ઓલાદને, દાદાર અહુરમઝદના સખુનોમાં (નિચે મુજબ) જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું, એટલે કે જ્યારે તેઓને બનાવ્યાં ત્યારે તેઓને જોદાતાલાએ કહ્યું હતું કે: “તમો આદમીઓ છેઓ, તનો-મંદ દુન્યામાં સઘળાંઓના આપદાદાનાં આપદાદા થવાને તમને પેદા કર્યાં છે,^૯ અને તેથી તમો માણસોએ દેવની આરાધણા કરવી નહિ, કારણ કે તમને સરજેલી બક્ષે-સોમાં શ્રેષ્ઠ શક્તિ સંપૂર્ણ ખુદ્દિ^{૧૦} છે, કે જે સંપૂર્ણ ખુદ્દિ મારફતે (તમારી) ફરજો

(૧) હુમાઇ આહુર; અસલ અર્થ: “(તેમાં) ભાગ પડનારા સઘળાઓ.”

(૨) દાનિશન, “વિધ્યા,” “ફીલસુફી.”

(૩) એટલે કે, તેઓ પ્રખ્યાત થયા હતા.

(૪) ખયા મદમ યૂદારીહ.

(૫) રાયીનીદાર.

(૬) શેમ પરવસ્તગ, “જેશ્યાં નામો,” “જેડયા એદકાબ.”

(૭) મનીતુન્તગ, એ શબ્દ હુજવારેશ છે. સામાન્યરૂપ મનીતુન્તગ “યાદ કરવું,” “ફરીથી ગોખવું.”

(૮) જરથોસ્તી દીન મુજબ દુન્યાની પેદાયશની તવારીખમાં અહુરમઝદે જે પહેલવહેલું આદમીનું જોડું પેદા કર્યું હતું તે.

(૯) સરખાવો યુન્દહિશ, આખ ૧૫, §૬, અને તે પછીનું લખાણ.

(૧૦) “સંપૂર્ણ વિચાર,” અથવા “સંપૂર્ણ સાવચેતી,” એમખી અર્થ થાય.

અને રાસ્તી તદ્દન સમજી શકો.” (૧૦) અને તેઓએ અહુરમઝદને પેદા કરનાર તરીકે^૧ વખાણ્યો અને શુકર ગુઝારી કીધી, અને (માણુસ તરીકે) પોતાનું ખાસ કામ કરવાને તેઓ આગળ ચાલ્યાં,^૨ અને તેઓ કીર્તારની મરજી બર લાવ્યાં, અને દુન્યાને ફાયદો કરનારાં ઘણાંક કામો તેઓએ આટોપી લીધાં;^૩ દુન્યાની પેદાયશોની ઉત્પત્તિ, તેઓનો સંયોગ, અને સંપૂર્ણ વૃદ્ધિ માટે તેઓએ બતીલોગ^૪ આપ્યો-જે (સઘણાં) કામો માણુસ બતનાં સવાબના કામોમાં ઉત્તમ છે. (૧૧) પરવરદેગારે તેઓને અનાજ વાવતાં શિખવ્યું, જે અહુરમઝદના નિચલા સખુનો ઉપરથી જણાવ્યું છે: “ઓ મસ્થે! આ (ખેતીનો) અળદ તારોજ છે, આ અનાજ તારો છે, અને ખીજાં (ખેતીના) ઓબરો તારાંજ છે; હવે પછી તેઓને વિષે તારે સારી માહીતી મેળવવી.”

(૧૨) ભલી દીનથી એમણી જાહેર થયેલું છે કે અહુરમઝદે અશોધની મારફતે ઉંચાં માનને લાયકનાં^૫, પવિત્ર રહાની શક્તિઓમાંની એક, નામે હુદીશ^૬ને નિચે મુજબ કહ્યું:-

(૧) દાદારીહ.

(૨) મદમ રશ્ત હુવા-અન્દ, સરખાવો ફા. બર રક્તન “સઉથી આગલ જવું.”

(૩) પરગાનીનીદ, સરખાવો ફા. પરગાન “ધિરાવો,” “હદ.”

(૪) વર્ઝીદ ખવએતૂગદસ, અવ. હુવઅંતવદથ; એ શબ્દના અવસ્તા અને પહલવીમાં થયેલા વપડાસ વિષે વાંચો મારો ઈંગ્રેજી રસાલો “અસલી ધરાનીઓમાં નજદી કના સગાંઓ સાથના લગનનો કહેવાતો રીવાજ.”

(૫) અર્જનીગ.

(૬) સરખાવો અવ. હુદિશ, જેનો વીરપરદ, આખ ૯,૫ માં એશારો મલે છે, જ્યાં તેને અશિવતો અને વાસ્તવતો, એટલે અશોધવાલો અને ધાસચારાનાં ખેતરોવાલો કહેલો છે. વળી વીરપરદ, આખ ૧,૭ માં નિચલો એશારો છે:-“હુદીશ્ કે જે ધાસચારાવાલો છે, અને જે ભલી બક્ષેસ કરનારી ગાયનું પાલન કરનાર, અને પશુને પાલનાર પવિત્ર માણુસને ખોરાક આપનાર છે.” પહલવી તરજુમા મુજબ: હુદીશ મધનૂગ્ ખાનગ્ “મકાનોનું રક્ષણ કરનાર ફરેસ્તો હુદીશ,” એટલે જે ફરેસ્તો ગાયઢોરને ધાસચારો આપે છે, અને માણુસોને ગાયઢોર આપે છે તે. એ જ શબ્દને સામાન્ય નામ તરીકે “ખેતીને લગતું મકાન” એવે અર્થે લઈ શકાય. પાદશાહ ઝર્કસીસના પહાડ ઉપર ડોતરાવેલા અસલી ધરાની ભાષાના લેખોમાં એ શબ્દ હુદિશ્, “મકાન”ને અર્થે વપડાયો છે:-વરના અઉરમઝદાહ હમા હુદિશ્ અદમ અકુનવમ, “ખોદાની મેહરથી આ મકાન મેં બનાવ્યું.” દીનકર્દ પ્રમાણે હુદીશ એટલે જે શક્તિ માણુસોને જમીન ખેડવા માટે અને અનાજ વિગેરે જીવવાના સાંધણુ મેળવવા સારું બંધારત કરે છે તે.

“ઓ હદીશ! તું કે જે પવિત્રાઈની મારફતે ઉંચી લાયકાતવાળો છે, તેણે મસ્યે અને મસ્યાની તથા તેમના ફરઝંદોની આગળ જવું, અને મસ્યે અને મસ્યાનીની^૧ મારફતે (તેઓના) અન્નને સારું અનાજની ખેતી કરતાં શિખવવું, અને તેઓના^૨ (ફરઝંદોને) એવા આશિર્વાદ દેવા કે: ‘આએ અનાજ^૩ તમારાથી ઉગાજે,^૪ જેમ તે અહુરમઝદ અને અમેશાસ્પેદો તરફથી તમને મળ્યો છે; એ અનાજ દેવો તરફના નાશ તથા હરકત વીના^૫ તમારી તરફથી તમારી પોતાની એલાદો સુધી પુગે^૬ (યાને ચાલુ રહે)!’ અને દ્રૂજ તથા દેવોને પાછળ હઠાવવા માટે^૭ જે અહુનવર તારે પઢવા.” (૧૩) અને હદીશ, જે પવિત્રાઈને લીધે ઉંચી લાયકાતવાળો હતો તે મસ્યે અને મસ્યાની તરફ ચાલ્યો, અને મસ્યે અને મસ્યાનીને ખેતી કરવા, અને રોટી માટે અનાજ ઉગાડવા તાકીદ કીધી,^૮ અને (તેથી) તેઓએ તેમ અનાજ ઉગાડ્યો; અને તેઓના (ફરઝંદો)ને^૯ તેણે નિચે મુજબ આશિર્વાદ દીધા: “જેમ અહુરમઝદ અને અમેશાસ્પેદો તરફથી તમને આ અનાજ મળ્યો છે, તેમ તે તમારાથી ઉગાજે, અને દેવો તરફની કશીબી હરકત વીના તે તમારી એલાદના ફરઝંદોને પહોંચાજે!” પછી દેવો અને દરુજને પાછળ હઠાવી કાઢવા સારું જે યથાઅહુવૈયો તે પઢ્યો.

(૧૪) અને પવિત્ર યઝદાનાં શિક્ષણને લીધે, મસ્યે અને મસ્યાનીએ (નિચલા હુન્નરોબી) મેળવ્યા: (જેવાકે) વસ્ત્ર બનાવવાં, ગાયઢોર ઉછેરવાં,^{૧૦} ઘર બાંધવાં,^{૧૧}

(૧^૦) ઝક ધ વર્ઝ ધ જૂર્દાગ્ લખમયા મિન્ મસ્યે વ મસ્યાની.

(૨) ઝક ઈ ઓલાશાંન.

(૩) DM. મુજબ હુના તર્તા વાંચ્યે તો અર્થ “આ ત્રણ,” એટલે “ખેતી, અનાજ અને રોટી.”

(૪) મિન લકૂમ ચેહુમતૂનાદ.

(૫) અપઈતિયા:ર-ગારીહ, “કંઈબી હરકત વગર.” (૬) ચેહુમતૂનાદ.

(૭) યૅગવીમૂનિરનીહ.

(૮) જદીત મિન્ મસ્યે વ મસ્યાની; સરખાવો અવ, જદ, “માંગી લેવું,” ક્રો ઝસ્તન્. ડા. વેસ્ટ પ્રમાણે, વર્ઝ ને બદલે ઓલા વાંચ્યે તો અર્થ એમ થાય: “અને તેણે મસ્યે અને મસ્યાની પાસે અનાજ અને રોટી પેદા કરાવ્યાં.”

(૯) DM. પ્રમાણે “તેઓને.” (૧૦) શપાનીહ.

(૧૧) અહુગરીહ. એ જ શબ્દનું ખીજું વાંચણ: આહુનગરીહ; “લોખંડ ધડવાનુંકામ,”

શહુરુઆતની સુંધારની કારીગીરી,^૧ ઠઠીમુલ અયામના લોકોની ખેતી અને ખેતી વાડી, તેમજ (જાંઠગીના) પહેલા તબક્કા^૨ ને (લાયક આવે તેવી) મનની શક્તિઓ મેળવી; અને તેઓ મારફતે સગપણના વસીલાને લીધે આદમી જાતની પેઢાયશને લગતાં પ્રમાણોનો વધારો, તેમજ જાતજાતના ધંધાઓનો આ દુન્યામાં પુષ્કળ^૩ ફેલાવો^૪ થયો.

(૧૫) અને તે પછી પેલું ઉન્નતિ કરનારું^૫ જોરેહ^૬ સામ^૭ ને મલ્યું, જે તેમનો (યાને મસ્યે અને મસ્યાનીનો) છોકરો હતો, અને જોડ્યાં ફરજંદોની હાર^૮ નો મોટો વડવા^૯ હતો; દાદાર અહુરમઝદે તેનાં દેશ પ્રદેશની જે હદ^{૧૦} નક્કી^{૧૧} કીધી હતી તેટલા વિસ્તાર સુધી તે (સામ) દુન્યાના જુદા જુદા દેશો અને વિભાગોમાં (ફર્યો), પરિણામે વૃદ્ધિ ચાલુ^{૧૨} થઈ, અને જુદા જુદા દેશો અને પ્રદેશોમાં માણસોનો પુષ્કળ સંખ્યામાં ફેલાવો થયો.

(૧૬) ખીજા જમાનામાં (તે જોરેહ) દુન્યામાં ખેતી^{૧૩} ના કાયદા, દુન્યાની ખીલવણીના કાયદા, પાદશાહીના કાયદા, અને દુન્યાનાં રક્ષણને લગતા કાયદાની ગોઠ-

(૧) દઉરગરીહ; સરખાવો અવં દાઉસ્, “લાકડું,” ફાં દસ્દગરીહ “સુધારનું કામ.”

(૨) ફૂતૂમીહ. (૩) પૂરીગૂ ને અદલે વપડાયો છે.

(૪) વસ્તરિશનીહ વાંચવું બહેતર થઈ પડે.

(૫) મદમ બરિશનીગૂ.

(૬) અવં હુવરેનો (બરેનો). એ ખુરેહની બક્ષેશો કયા કયા જાણીતા પુરુષોને મલી હતી તે વિષે જુઓ જમ્યાદ યશત.

(૭) સામગૂ. યુન્દહિશ, આખ ૧૫,૨૫,૩૦ માં સીયાગમગૂ. મસ્યે અને મસ્યાનીને લાં જન્મેલાં પહેલાં જોડ્યાંમાંનો મર્દ આદમી.

(૮) હુમ્પતવંદાન.

(૯) મદમ નીયાગ-ઇચ્, સરખાવો અવં ન્યાક.

(૧૦) ઝકૂ દરનાએ; ફાં દરના.

(૧૧) વિચીદ્ “ચુંટી કાઢેલી,” અવં ચિ.

(૧૨) સાતૂનિશન.

(૧૩) દાતો ઇ દહુગાનીહ, “ખેતીના કાયદા,” ફાં દેહુકાન, “ખેડુત,” “તવારીખનવેશ.” છેલ્લા શબ્દને જો નીયાગાનીહ વાંચ્યે તો અર્થ “આપદાદાઓના કાયદો” એવો થઈ શકે. યુન્દહિશ, (આખ ૧૫) મુજબ બેઉ જાણાઓ સામગૂના છોકરાઓ હતા. અલખીરુનીખી એમજ કહી ગયો છે (જુઓ પાનું ૨૦૬ મું.)

વણુ કરવા માટે પેશદાદયાન^૧ વંસનાં વાઝ્મેગેરેદ^૨ અને હોશંગ ને મહ્યું હતું. (૧૭) તેઓએ^૩ (પોતાની) એકદીલીથી,^૪ દીનની સ્થાપણાથી,^૫ અને પોતાના બેરાયલાં બળથી દુન્યાની પાદશાહી અને ખેતી બન્નેને સુધાર્યાં; અને જે સુધારો અહુરમઝદની પેદાયશોના વધારા, બેહુતરી^૬ અને સંપીલાં બંધણુને^૭ માટે તેમજ અહુરમઝદથી નિર્માણ થયલી દીનને ખાતર તેઓએ કીધો. (૧૮) વળી તે હોશંગે પેલાં ખોરેહુની અરકતથી માઝનના^૮ દેવોમાના જે ત્રત્યાંસ ભાગને માર્યાં, અને અઝ્મેશમ દેવની યુરી શિખવણીવાલી સાત પેદાયશોનેખી મારી નાંખી.^૯

(૧) પરધાત એ શાહનામાના પિશદાદયાન વંસના રાજ્યોનો અવસ્તામાં જણાવેલો ખેતાખ.

(૨) DM. વાલી નકલ મુજબ વાઝ્મેગેરેદ તે હોશંગનો છોકરો હતો.

(૩) યાને વાઝ્મેગેરેદ તથા હુઝ્મૌશયંગ.

(૪) સરખાવો અવ૦ હુખ, “દાસ્ત.” (૫) દઝ્મૌન દાતીહ.

(૬) નીવારિશ્ન. (૭) પતવંદિશ્નીહ.

(૮) યોઝનત દ્વિતીય માઝન્યનાંમ દઝ્મેવનામ, વરંન્યનાંમચ દૂવતાંમ, “જેણે માઝંદરાનના અને ગીલાનના દેવોનો ૨/૩ ભાગ નાશ કીધો.” પહલવી લખનારાઓ મુજબ, વરંન તે ગીલાનનો પ્રદેશ હતો. જુઓ ઝમયાદ યશ્ત, ૩૦ ૨૬, અને આવાં યશ્ત, ૩૦ ૩૩.

(૯) અહીં વરંનના દેવોનો એશારો છે. આએ ૧૮ મા ફકરામાં વરંન શબ્દને ભાવવાચક અર્થે લીધો છે, અને તેને અદલે અઝ્મેશમ શબ્દ મુકાયો છે, (અવ. અઝ્મૌમ, “ગુસ્સાનો દેવ”). માઝંદરાન અને ગીલાનના મુર્તીપુજકો વિષે અહીં એશારો હોય એમ લાગે છે. “સાત જાતના યુરી કલવણીવાલાં આદમીઓ,” તે ગીલાનના સાત સરદારો છે, જેઓને હોશંગે માર્યાં હતા. આમુખ્ત-શૂતગ્ એ આમુખ્ત-વિશૂતગાન ને અદલે છે. યુન્દહિશ્ (આખ ૨૮) માંના એક ફકરામાં અઝ્મેશમ માટે નિચે મુજબ લખાણુ આવેલું છે:— ઓલાશાંન હમ અવઝાર અઝ્મેશમ શઝેદા હવા-અન્દ; ઝીગૂન ચેમલેલુનેદ અધધ્ ૭ ઝોર ધ અઝ્મેશમ ચેહુવૂનેદ, અધધ્ દામાન્ પદશ્ અરા અવીસાઇનેદ; વ કયાન્ વીરાન્ ઝિમાનગ્ ઈ નફશા મિન્ ઝક્ ૭ ઝૂર ૭ અરા મખીતુનેદ, વ અઝ્મેવગ માનદ, “અઝ્મેશમ દેવ તેઓની તેજ (અરાખ) શક્તિઓ ધરાવે છે, જેમ કહેવામાં આવેલું છે કે અઝ્મેશમમાં સાત જાતનાં બેર છે, જેથી કરીને તે પેદાયશોનો નાશ કરે છે; તે સાત જાતના બળથી તે પોતાના વખતમાં સાત કયાની અહાહુર વીરાઓને મારશે, અને એકજ યાકી રહેશે.”

(૧૯) તે પછી (તે ખોરેહ) તાખમુરપને^૧ મળ્યું, કે જે (પાદશાહ) હથ્યારથી પોતાને સજતો^૨ હતો; અને જે ખોરેહની બરકતથી તેણે દેવો, યુરા આદમીઓ, બહુ-ગરો અને દાકણોને મારી હઠાવી હતી,^૩ તેમજ તેણે યુતપરસ્તીને ઉખેડી નાંખી; અને તેણે પરવરદેગારની આરાધના અને બંદગી તે સાહેબના બંદાઓમાં ચાલુ કીધી; (અને) ત્રીસ શ્યાલા (એટલે ૩૦ વર્ષો)^૪ સુધી તેણે અહરમનને ઘોડાના આકારમાં^૫ ફેરવીને, તેની ઉપર ઘોડેસ્વારી કીધી હતી.

(૨૦) વળી બીજી વખતે^૬ (તે ખોરેહ) વીવંઘહાનના^૭ છોકરા યિમ-શએત^૮ (જમશેદ)ને મળ્યું, જેથી તેણે અહુરમઝદ સાથે ગોફતેગો (થઈ), અને દીનના ચાર પેશાઓ જે ધર્મચુરુ, લડવૈયા, ખેડુત અને કારીગરોને લગતા છે તેઓની તેણે કીધેલી પસંદગીને^૯ લીધે એ ચાર ધંધાઓ, મોખેદીનો પેશો, લડવૈયાનો પેશો, મર્ઝબાની અને હુન્નરમંદોનાં વર્ગો, હસ્તિમાં આવ્યા હતા; અને જેમ કરવાથી તેણે દુન્યાને ખોહોલી બનાવી, વીસ્તારમાં લંબાવી અને વધારી, અને પોતાના બળના પ્રમાણમાં^{૧૦} તેણે આદમીઓને સુધાર્યા;^{૧૧} (જેથી કરીને તેઓ)

(૧) તાખમુરપો, અવ૦ તખમ-ઉસ્પ, અને ફા૦ તહુમુરસ, જે અસલ ધરાનના પેશદાદયન વંસના પાદશાહોમાં બીજો હતો, અને જેને રામ યશત (ફ. ૧૧) માં અબ્દીનવાઓ, “હથ્યારમાં સજ થયેલો” કહેલો છે.

(૨) ઝયનઆવંદ, અવ૦ ઝય, અને ફા૦ ઝીન.

(૩) એ સાથે સરખાવો રામ યશત, ફકરો ૧૨ મો; ઝમયાદ યશત, ફકરો ૨૯ મો.

(૪) અવ. શ્રિસત-ઝિમ, એટલે ૩૦ વર્ષ સુધી.

(૫) ફાજ્ વશત્ એલ્ અસ્પો કર્પ. (૬) અથવા “પાછલથી;” “પછી.”

(૭) અવ. વીવંઘહવત્ અથવા વીવંઘહુંત, એ જમશેદના બાપનું નામ છે.

(૮) અવ. યિમ-શએત, સામાન્ય રીતે એ (પેશદાદયન વંશનો ત્રીજો પાદશાહ) જમશેદનાં નામથી એલખાય છે. વેદશાસ્ત્રમાં એનું નામ યમ છે, સાં તેને વીવસ્વત્ નો છોકરો, સર્વથી પહેલો માનવી, પહેલવહેલો મોહતને આધીન થયેલો આદમી, અને બંદગીની શરૂઆત કરનાર તરીકે જણાવ્યો છે. અહીં જમ્યાદ યશત (૩૧-૪૬)માં આવેલી અવસ્તાની વિગટો સરખાવો. તે ઉપરાંત યુન્દહિશ્, બાબ ૩૧, ફ. ૩-૫ માં, અને વંદીદાદ, ફરગદ ૨ જમાં જમશેદનું દાસ્તાન આવેલું છે.

(૯) મેકબ્લૂનાં, “પસંદ કરીને,” “કબુલ કરીને.”

(૧૦) પવન્ પતમાન્ ઇ અઓજ્.

(૧૧) અથવા, “તેણે પેદાયશોના બેરમાં વધારો સુધારો પ્રમાણ મુજબ કીધો.” બીજી રીતે વાંચતાં, અ-તીબન લેવાઈ શકાય.

સઘલાં અમર્ગ, યુધાપા વીનાના, ભુખ વગરના, તરસ વગરના, આખાદી ભર્યાં અને પુર સુખશાંતિ સાથનાં^૨ થયાં હતાં. (૨૧) અને ભલ્લી દીનમાં દાદાર અહુરમઝદે કહેલા સપુનોમાં નિચે મુજબ જમશેદને જણાવ્યામાં આવ્યું છે:—“ત્યાર પછી મારી જેહાનને તું આખાદ કર^૨ [એટલે કે, તેની (પેદાયશોની) સંખ્યા^૩ માં તું વધારે કર]; અને તે પછી મારી (વસ્તીવાલી) દુન્યાને આખાદ કર^૪ [એટલે કે, કદમાં વધારે કર]એ^૫ બનાવ]; અને પછી દુન્યાને ખવડાવવું, પોશણુ કરવું, અને તેની સરદારી તથા નેગેહદારી^૬ મારી તરફથી તારે કબુલ રાખવાં જ્ઞેધએ; અને એવી રીતે તે સઘળું તારે બજા લાવવું^૭ જ્ઞેધએ કે જેથી કોઈખી આદમીથી ખીજાં આદમીને ધજા યા વેદના કરવાનું કામ બનવાજ્ઞેગ નહિ રહે.”^{૮-૯}

(૧) પર્ઓરુ-શર્એતીહુ, “દોલતથી ભરપુર;” અવ. શર્એત, “ધન, દોલત.” અથવા ખીજી રીતે પર્ઓરુ-શીતી, “રહેકાણેથી ભરપુર,” અવ. શીતી. “રહેકાણુ”, (ક્ષિ-“રહેવું” તે ઉપરથી). એ વીસમાં વાક્યમાં આવેલી વિગટને પહલવી વંદીદાદની ખીજી ફરગદ સાથે (ક્રકરા ૪ થાથી) સરખાવો.

(૨) ક્રાદીન, આજાર્થ એક વચન; સરખાવો અવ. ક્રાધ્, “આખાદ કરવું,” અવ. ક્રાધય, ક્રાધન, “આખાદી,” “વધારો.”

(૩) એટલે કે, ભલાં પ્રાણીઓની સંખ્યા.

(૪) વારીન, એ પહલવી શબ્દ અવસ્તા વરેધય (વરેદ્, “વધારવું” તેનું આજાર્થ રૂપ) ઉપરથી બન્યો છે. એટલે કે “મારી દુન્યાને વધારે ને વધારે બોહોલી, ફલદુપ અને રહેવા લાયક બનાવ.” અથવા ખીજી રીતે લેતાં “મારી પેદાયશોને સારી રીતે ઉછરેલી અને તંદરેસ્ત બનાવ.”

(૫) ફા. ફરએહુ, “ચરખીદાર.”

(૬) મદમ્ નિગારદારીહુ.

(૭) વખીદુના.

(૮) તૂખાન્ ચેહવૂનાદ.

(૯) યિમ સંબંધી વંદીદાદના અવસ્તા અને પહલવી ટેક્ષ્ટોમાં નિચે મુજબ ઉપલાંને મલતું લખાણુ છે:—આઅત્ મે ગર્એથાઓ ક્રાધય, આઅત્ મે ગર્એથાઓ વરેધય, આઅત્ મે વીસાઈ ગર્એથનામ્ ધ્રાતાય હરેતાય અઈવ્યાક્તય (એનો પહલવી તરજુમો) અદીન્ ઝક ધ લિ ગંહાનાન્ ક્રાખૂઠન્ [અઈધ્ વેશ્ બરા વખીદૂનાં]; અદીન્ ઝક ધ લિ ગંહાનાન્ વારીન્ [અઈધ્ ક્રખીહૂતર બરા વખીદૂનાં]; અદીન્ ઝક મિન લિ મેકઅલૂનાં ગંહાનાન્ રાએ સ્નાયિશ્ન, પરવરિશ્ન, સરદારીહુ વ ક્રમાન્ ચેહવૂન્ત, પવન્ નિગાસદારિશ્ન વ પાનગીહુ કર્દન.

(૨૨) અને તેણે, જમશેદે, (ઉપલું ફરમાન) સ્વિકાર્યું, અને જેવી રીતે અહુરમઝદે તેને હુકમ કર્યો હતો તેવીજ રીતે બરાબર તે બબબું. (૨૩) વળી તેજ ખોરેહને લીધે તેણે પૃથ્વીની જમીનને તે (વખતની) અગાઉ જેટલી હતી તે કરતાં ત્રણ ત્રત્યાંસ ઘણી પહોલ્લી બનાવી; અને તેણે પોતાનાં તે રાજ્યમાં માણસો^૧ અને ગોરૂપંદોને મોતથી દુર કીધાં, અને ળીજી પેદાયશો (જેવીકે) પાણી, ઝાડપાન, અને ખોરાક, તથા સદા તાજે રહે તેવો ખોરાક^૨ તેણે બનાવ્યો. (૨૪) અને લક્ષી દીનમાં એમળી જાહેર છે કે તેણે, જમશેદે, સૃષ્ટીને ગરો-શ્માન (બહેશ્ત) જેવી ખુશુમા બનાવી; અને માહજાની દાદાર^૩ અહુરમઝદના ફરમાનથી તેણે મહુરકૂશ^૪ ના (સખત) શ્યાલામાં (થનારા) નાશથી પેદાયશોને

(૧) અવ. વીર, “મરદાને મદો,” “પહલવાનો.”

(૨) DM. મુજબ: ખૂરિશ્ન ખૂરિશ્ન અન-અવસાયિશ્ન, “ નહિ ખરાય થાય એવા જાત જાતના ખોરાકો.” આએ ૨૩ મા ફકરામાં ખૂદાએઈહ અને ખૂરિશ્ન એ શખ્દો ભુલથી ખેવાર લખાયલા લાગે છે; ખેવડા થયલા શખ્દોમાંના અકેકા કાઠી નાખવો ખેહતર દીસે છે.

(૩) DM. મુજબ: “ કીરતારનાં સઘળાં ફરમાનોને અનુસરીને.”

(૪) અવ. મહુરકૂશ, “ઘાટકી,” “ભયંકર”; અવ. મહુર્ક “મોહત.” એ નામ એક એવા દેવનું છે કે જે અહુરમઝદની પેદાયશને કમી કરવા આ દુન્યામાં સખત શીયાળો મોકલે છે. વંદીદાદની ફગર્દ ૨ જી, ફકરા ૨૨ મામાં:—અધેમ્ એમા જંધહેનુ; અને વૈસ્તર્ગાડના ફેગમેટ ૮ મામાં:—યત મહુરકૂશો અવ-મીર્યાઈતે અદા ઝી અવ દૂજે અવો ખવઈતિ સ્કંદો સ્પયથ્રહે મજે છે. પહલવી લખાણોમાં એ મહુરકૂશનો અર્થ મદકૂશાન ઝિમિસ્તાન કરી, એને હીયુ-ખાટડી મદગોશ (જે સારી મતલખે પાનખર રુતુના વરસાદ માટે વપડાય છે તે) ની સાથે ભેલી નાખવામાં આવ્યો છે. મોટી યુન્દહિશના નિચલા ફકરામાં મદકૂસનો એશારો મલે છે:—“ જ્યારે અઉશીદરનો હજરો પુરો થશે ત્યારે તૂર-ઈ-આતરગ-રિશ, જે ઝરયુસ્ત્રને મારનાર ખુની હતો, તેના ખાન્દાનનો ઘાટકી રીતે મદકો-સના હાથે નાશ થશે. તે મદકોસ જાહુ અને મુર્તીપુજનો મઝહબ સાથે લાવશે, અને તે ભયંકર વરસાદ વરસાવશે, જેને મદકોસાન કહેવામાં આવશે; ત્રણ વર્ષ સુધી સર્દ શ્યાલાઓ અને ઉકલાતવાલા ઉનાલાઓ સાથે ચાલુ કરાં અને ખરફનો પ્રવાહ તે ચાલુ કરશે; સઘળાં માણસોને વધુવાર ગરમીનું કંઈ સાધણુ ન મલવાથી તેઓનો નાશ થઈ નાખુદ થશે, ત્યારપછી આદમી જાતનું ફરીનું ઐંધારણુ જમશેદે બનાવેલા વર મારફતે કરવામાં

અંચાવવા સારું ધમ-કર્દ-વર (વરે-જમ-કર્દ) આંધ્યો, અને ભલી દીનમાં જણાવેલા ખીજ ઘણા મોજેભર્યો તેણે કરી દેખાડ્યા.

(૨૫) અને ખીજ વખતે તે ખોરેહ પરવરદેગારના હોકમથી આસ્પીગાન ખાનદાનનાં ફરેદુન^૧ ને મલ્યું, જે વારે તે પોતાની માવતરના^૨ પેટમાં^૩ હતો; ખેડુતનો પેશો, જે ધાર્મિક પેશો^૪ હતો, તેમાં (ભવિષ્યમાં) જે ભાગ તે લેનાર હતો તેથી, અને જમશેદમાં જ્યારે તે ખોરેહ હતું ત્યારે (માણસોની) કીધેલી વહેંચણી^૫ ને લીધે, તે ખોરેહ ફરેદુનને મલ્યું, જેથી તે ફત્તેહમંદ નિવડ્યો^૬ હતો; વળી ફરેદુન (આવી રીતે) ફત્તેહમંદ નિવડીને (પોતાની) માતાના પેટમાંથીજ ઝહાકને પુરો પડનાર^૭ અન્યો, અને તે ઘણા જોરાવર^૮ દૂજ (ઝહાક) તેનાથી હુખી^૯ અને ખેકામ^{૧૦} અન્યો.

આવશે; અને એજ કારણથી તે છુપી જગાએ આંધવામાં આવ્યો છે.” એ વર જે જમશેદે અંધાવ્યો હતો, અને જે જુના આદમીઓ અને જનવરોના ધરક અને શીયાલાથી નાશ પામવા પછી નવાં પુરાં પાડવા કામ આવ્યો હતો અને આવશે, તે નોઆહના “આર્ક,” અને ક્ષીસુઝાંસના વાહણને મળતો આવે છે. એ ઉપરથી એમ માલમ પડે છે કે જુની તૌરાત (આખલમાં) જમશેદનું પાત્ર ઘટતા ફેરફાર સાથે નોઆહ પાસે ભજવવામાં આવ્યું છે.

(૧) શ્રેયેતઅૌન, અવસ્તા પ્રમાણે આશ્વ્યનો છોકરો. એ સામાન્ય રીતે આશ્વ્યાંનનો એલકાબ ધરાવે છે. શાહનામાના આખતીનનો છોકરો ફરેદુન, તે એજ છે. એને માટે વારંવાર યશ ૫, ૯, ૧૩, ૧૪, ૧૫, ૧૭, અને ૧૯ માં, અને યજ્ઞિશનેના ૯ મા હામાં એશારાઓ મળે છે.

(૨) બૂદાર, સરખાવો અવ. બેરેથ્રિ, “અચ્યાને જન્મ આપનાર માવતર” (વંદીદાદ, ૧૮, ૩૮),

(૩) અઊરુસ્વર, અવ. ઉરુશ્વન, ઉરુશ્વરે, “ગર્ભસ્થાન” (વંદીદાદ ૫, ૫૧, ઉરુશ્વોહવ).

(૪) એટલે કે દીનમાં જણાવેલા ચાર પેશાઓમાંનો તે એક હતો.

(૫) ચાર પેશાઓ જેનું વર્ણન ઉપર આપ્યું છે તે.

(૬) વાંચણુ: પીરુઝ્ગરીહુદ, કર્મણી પ્રયોગ. વેસ્ત પ્રમાણે વાંચણુ: પીરુઝ્ગર-શચેત, “ફત્તેહમંદ ઝલકાત.”

(૭) પસખૂન ગૂઝતાર, અસલ અર્થ “જવાબ દેનાર;” એટલે તકરારમાં સામે વાલાને માહત કરનાર, તે ઉપરથી અહીં અર્થ: લડાઇમાં પુરો પડનાર ફત્તેહમંદ પુરુષ.

(૮) વસ-અઓજ; પહલવી વસ, ફા. ખસ “ધણું;” અને અવ. વજ “જોર;” એજ શબ્દને નિસીવીચ્ વાંચી શકાય, જેનો અર્થ “હલકો,” થાય, ફા. નિશીખ; ખીજું વાંચણુ: નરખુન-ધચ્, “વળી ક્રોહાતવાલો.”

(૯) વાંચણુ દર્દીનીદ; ખીજ રીતે (વેસ્થ મુજબ) ગર્દીનીદ, “દુર કીધેલું,” અથવા “ગખડી પડેલું,” ફા. ગર્દીદહુ.

(૧૦) સ્તરૂદીનીદ, સરખાવો અવ. સ્તરેત, “ગભરાયલો.” વેસ્થ: “ચેત વીનાનો.”

(૨૬) નવ વર્ષની ઉમરે પુગ્યો^૧ કે અહાકનો નાશ તેણે કરવા મંજ્યો, અને જીત^૨ મેલવી અહાકને હરાવ્યો; તેનાથી (ભલી) પેદાયશોનો અચાવ થયો, અને તેઓ રાહત પામી; માઝ્ઝરાનના સરદારોને હરાવ્યા, તેમનાંથી થયલાં નુકસાન અને ઈબ્ન ખનીરસમાંથી દુર કરવામાં આવ્યાં, અને પોતાના ત્રણ બેટાઓને માટે તેણે ખનીરસનો કેશ્વર અંગ્રાવ્યો. (૨૭) વળી ધર્મનો ત્રીજો પેશો જે ખેતીવાડીનો હતો, તેની મદદથી તેણે મરહીનો^૩ રોગ દુર કરવાને^૪ અને તેના ચેપ^૫ ને દાખી દેવા વાસ્તે માણસોને વૈદક સારવાર (દવા) તેણે શિખવી; અને તેજ પ્રમાણે બીજા ઘણા મોજેબઓ તેણે કીધા,^૬ અને જેહાનને માટે ઘણાં ફાયદા ભર્યાં પ્રાક્રમો બન્યાં.

(૨૮) અને તેજ ખોરેહ^૭ ફરેહુનની હૈયાતી દરમ્યાન ફરેહુનના છોકરા ઝેરચ^૮ જેને દાદાર અહુરમઝદે મોહોટાઇ^૯ બક્ષી હતી તેથી તેને મલ્યું, અને ખોદા-તાલા તરફની બનફેશાની (ભક્તિભાવ) નાં તરીકા ને તાબે રહી^{૧૦} તે તરીકા તેણે પોતાનાં મુલકમાં ફેલાવ્યા, જે ઉત્તમ બક્ષેશ^{૧૧} તેના બાપ ફરેહુને તેને માટે ચાહેલી હતી, અને જે તરીકાની બક્ષેશ ફરેહુનના ભલા આપિર્વાદોને લીધે દાદાર અહુરમઝદ તરફથી તેને મલી હતી.

(૧) મત, “આવ્યો.”

(૨) જે તે ખોરેહને લીધે મલી હતી.

(૩) સિજ; અવ. ઇથેજંઘલુ, “નાશકારક.”

(૪) વાંચણુ: વીશૂફ્રતન્ અથવા નાહૂફ્રતન્, “નાશ કરવો” અથવા “દાખી દેવું.”

(૫) અખદગીહુ, અવં અખિત.

(૬) બહેતર વાંચણુ નિચે મુજબ: વ હાનિચ્ અફ્રદ કખદ કર્દ.

(૭) આન્ હુમ વક્.

(૮) અવસ્તા અધર્યુ અથવા અધર્યવ, શાહનામાનો ઝેરચ, જે ફરેહુન પછી કદીમ ધરાનની ગાદીએ આવ્યો (જુઓ ફવરદીન યસ્ત, ફકરો ૧૩૧ મો).

(૯) અવર બરિશનીહુ, યા મદમ બરિશનીહુ, સરખાવો ફાં બર્ યુર્દન, “ચઢવું.”

(૧૦) અધરીહુ દાદ ગુશીદન્ અથવા અધરીહુ દાદ્ ન્યોશીદન્; એને બહેતર વાંચણુ: અધરીહુ વ દાદ ન્યોશીદન્, જેનો અર્થ: “બન ફેશાની (પરહેઝ ગારી) અને કાયદાને (જગરથી) સાંભળવો તે”.

(૧૧) યાન, સરખાવો અવં યાન; વૅસ્ટનું વાંચણુ: બન, “જંઘી.”

(૨૯) અને (પછી) તે (ખોરેહ) એરચના માદરની યાગ્ન^૧ ના એક સગા, અને ફરેદુનની ઓલાદના એક શખ્સને મલ્યું, (એટલે) તે નેયોસંગ ફરેસ્તા સાથે માનૂશ્-ગરની તરફ આગલ વધ્યું, અને તેનાથી એરચની ઓલાદનો^૨ વધારો સંપૂર્ણ થવા પામ્યો.^૩

(૩૦) વળી તે (ખોરેહ) ધરાનના પાદશાહ માનૂસ-ચીહુરને મલ્યું, તેથી તેણે મોજેજ જેવા ઘણા અમત્કારો^૪ કીધા, અને એરચના કીનામાં સેલમ અને તૂજ^૫ ને તેણે માહત કર્યાં, અને પારકા દેશોને ખુદ્દી રીતે જવાબ દેનાર તે નિવડયો^૬; અને ધરાનનાં રાજ્યને તેણે સુધાર્યું, અને તેણે ધરાન દેશને વધારે બહોળો અને ફળદ્રૂપ કીધો; અને અન-આર્ય (ધરાનની બાહરનાઓ) ની ઉપર ધરાન દેશને સર્વોપરી બનાવ્યો.

(૩૧) ખીજે વખતે તુમાસ્પ^૭ ના છોકરા, (અને) માનૂશ્ચીહુરના એક ખેશી ધરાનના પાદશાહ અઉઝોખની, આગળ (તે ખોરહ) આવ્યું; તેના

(૧) બચેન્ અમ; એ શબ્દો બચેન્ હુમ અમ્બોઆમ ને બદલે કદાય આવ્યા હોય. જે માતાનો અહીં એશારો છે તે ગૂરઝગ નામની હતી (ખૂન્દહિશ, બાબ ૩૧,૯ માં તેણીનો એશારો મલે છે), જેણી અધરીચની એકપુરી છોકરી હતી, અને માનૂશ્-ચીહુરના બપાવા માનૂશ્-ધ-ખૂરશેદ-વીનીગ્ની મા થતી હતી. પાહંદ જામાસ્પ નામામાં એ નામ ખીજી રીતે વીરગ્ મલે છે. અહીં લખાયેલો માનૂશ્-ગર શબ્દ તે માનૂશ્-ચીહુરના પીતા માનૂશ્-ખૂનારનો ટુંકો આકાર ગણી શકાય.

(૨) નાફ, અવ૦ નાફ, “ઓલાદ,” “ફરજંદ.” કદાય એને બદલે અસલ લખાણમાં ફ્રાજ્ (સાવૃન્ત) હોય.

(૩) ચેહૂવૃન્ત પૂર સ્પિશનીહ.

(૪) કબહ અફદ્ કર્દ્ કાર; અસલ અર્થ: “તેણે ઘણા અજયખીથી ભરપુર (મોજેજ જેવાં) પ્રાક્રમો કર્યાં.”

(૫) અવ૦ સધરિમ અને તૂર.

(૬) ફ્રાખૂ અવો અન-અધર મતા ચેહૂવૃન્ત પસખુન ગૂફતાર. DM. નાં લખાણ મુજબ:—ફ્રાખૂઆન ધ અન-અધર મતા, જેનો શબ્દાર્થ “અન-આર્ય મુલકાની આબાદી કરવાને;” અહીં ફ્રાખૂઆનને વર્તમાન કૃદંત લઇ શકાય. ખીજાં વાંચણુ: ફ્રાખૂનૈન્દ અન-અધર મતા, અથવા ફ્રાખૂનીનીદન્ ઈ અન-અધર મતા.

(૭) દીનકર્દ, પુસ્તક ત્રીજામાં (બાબ ૧૭૬ મો, દસ્તુર સાહેબ પેશાતનજી સંજ્ઞણાની આલ્તી, વૉલ્યુમ પ મું) અઉઝોખના અજયખ જેવાં કામોતું લંખાણ વર્ણન મળે

જોરેહની જાહોજલાલી^૧ ને લીધે તેનો જન્મ એક સરખો મહાન^૨ (નિવડ્યો); તે પોતાનાં અચપણમાંજ ઉમરે પુગેલા મર્દ^૩ માફકની ચપલતાને અને મર્દનાં કદ^૪ ને પોહોંચ્યે; ખેતીવાડીને માટે ધરાનના મુલકોમાં તેણે વરસાદના પાણીને (એકકુંડું રાખવા) તલાવો^૫ જોદાવ્યા; અન-આર્ય લોકોને મારવા તે આગલ વધ્યો, અને (તેઓને) દાણી દેવા અને ધરાન સરજમીનથી દેશપાર-કાઢવા^૬ (મંડ્યો); ધરાનને તારાજ કરનારાઓને તથા ગામડાંના જહુગરો^૭ ને તેણે માર્યા, અને તે ખુનીઓના મુરખી^૮ તૂરકસ્તાનના ફ્રાસીયાગ^૯ (અફ્રાસ્યાખ) ને ખીહવડાવી નહસાડ્યો; તેણે ધરાન જમીનને ખીલવી અને ફળદ્રુપ બનાવી, અને તે ઉપર ઘણાંક પાણીનાં ઝરા વધાર્યા, અને કેટલાંક શહેરો^{૧૦} સ્થાપ્યાં.

છે. બુન્દહિશ્માં પણ એને લગતો એશારો મલે છે (બાબ ૩૧ અને ૩૪ માં, જ્યાં તેને અગાર્ધમશ્વાકના ત્રણ બેટા માંના એક તરીકે જણાવ્યો છે.) અવસ્તામાં એને ઉઝવ તૂમાસ્પનના નામથી જ્વાલખ્યો છે (યશ્ત ૧૩, ૧૩૧); જે શાહનામાનો ઝૂ-બિન-તહમાસ્પ છે.

(૧) પવન ઝક વક્ષ ગદા; અથવા ખીજી રીતે લેતાં પનવ ઝક વક્ષ ધ નિસ્મ, “તેના આત્માના તે ઝલકાતને લીધે.” વેસ્ત પહલવી વક્ષનો અર્થ “નસીય,” “તકદીર” કરે છે.

(૨) હુમ-દસ્ત અરખૂનિશ્ન; ફા. હુમ-દસ્ત, “એકસરખાં કૌવત, સત્તા અને મોહટાધનો;” વળી સરખાવો ફા. હુમ-દસ્તાન, “હાથમાં હાથ મેલવીને,” “જેજ્યા,” “મલલા.” વેસ્ત: હુમ-જસ્ત, “ભેગા થયલા.”

(૩) પુર્નાએગારીહ. (૪) મર્દ-પત-માનીગીહ.

(૫) વિશાદ વારાન્-માત; સરખાવો ફા. માદહ.

(૬) સ્પૂખ્તન આઇવારીનીદન, સરખાવો. ફા. આવારહ, “રદ થયલો,” “તજ દીધેલો.”

(૭) વાંચણ: દહીગ્-યાતૂગ્; એનેજ ખીજી રીતે લેતાં:— જહીગ્-યાતૂગ્ વાંચી શકાય, જેનો અર્થ: “એમલહાજવાલો જહુગર” (સરખાવો દીનકર્દ, પુસ્તક ૩ બું, બાબ ૧૭૬, ૨).

(૮) અખૂ ઈ ઝોલા હુમ-ખુન્-નુશ્ગાન્, ફા. ખુન્-નુશહ, “લોહીનો તરસ્યો.”

(૯) અફ્રાસ્યાખ, તુરાનનો પાદશાહ, જે ધરાનનાં પાદશાહ મીનોચેહર સામે ધરાનની પાદશાહી લેવા માટે ઘણાં વર્ષો સુધી લડ્યો હતો. બુચો ઝમયાદ યશ્ત, ફકરા પૃ થી ૬૪; બુન્દહિશ, બાબ ૩૧ અને ૩૪.

(૧૦) રુદાન્ વ રુસ્તાગાન્; સરખાવો ફા. રુસ્તા “બજાર સાથનો કરસ્યો,” “શહર.”

(૩૨) તે પછી તે ખોરેહ કૃંશાસ્પ,^૨ જે સામનો છોકરો હતો તેને, રથે-શ્તારી (સેપાહગીરી) જે દીનને લગતો ખીજે પેશો છે તે (તેની) તકદીરમાં હોવાને લીધે, મલ્યું-જમશેદના ખોરેહના પ્રતાપથી જે ચાર પેશાઓમાં આદમીઓની વહેંચણી^૨ થઈ હતી તેમાંના તે એક પેશો હતો-અને જે (ખોરેહ)ની ધરકતથી કૃંશાસ્પે સ્ત્રોખોવર^૩ અઝદાહ જે ઘોડાઓ ગલી જનાર અને માણસખાઉ^૪ હતો તેને માર્યો, અને ઝેરી એડીવાલા^૫ ગંદરેવ^૬ દેવને, તથા દેવોથી અને ભલી પેદાયશોને નાશ કરનાર દૂજેથી ઉત્પન્ન થયેલાં આફતોને તેણે દુર કીધાં.

(૩૩) ત્યાર પછી કયાનીઓના વડવા^૭ કચ્ચે-કબાદને^૮ તે ખોરેહ મલ્યું, જેની

(૧) અવસ્તા મુજબ ધ્રિતનો છોકરો કૃંશાસ્પ, તે ઉર્વાક્ષયનો ભાઈ અને સામની ઓલાદનો હતો. શાહનામામાં એને અસ્ત્રતના છોકરા ગર્શાસ્પ કરીને ઓલાખ્યો છે. એનો અવસ્તા અલ્કાખ નરેમનઉ છે. એને વિષે અવસ્તા અને પહલવીમાંથી મલતા એશારાઓ માટે જુઓ ડા. વૅસ્તનો “કૃંશાસ્પને લગતી કહાઓ” વિષેનો વધારા તરીકેનો રેસાલો (Appendix,) “ Sacred Books of the East,” વૅલ્યુમ ૧૮ મું, પાનાં ૩૬૯-૮૨.

(૨) આદમીઓનાં વર્ગો કરવામાં આવ્યા હતા.

(૩) અવસ્તા સ્તવર, (જુઓ યઝિશન ૯,૧૧; અમ્યાદ, યશત, ફકરો ૪૦ મો). એ એક રાક્ષસી કદના દેવનું નામ છે (જુઓ S. B. E. વૅલ્યુમ ૧૮ મું, પાનુ ૩૭૪ મું).

(૪) અસ્પ-હુન્પાર, ગાત્રા-હુન્પાર; પહલવી હુન્પાર્દન, “ગલી જવું,” સરખાવો અવસ્તા હામ-પર્, જેમાં પર એટલે “ભરવું.”

(૫) દીનકર્દ મુજબ ઝહુર-પાશનાન, અવ. ઝઘરિ પાખનેમ્. મારા ધારવા મુજબ એ અવ. ઝઘરિનો અર્થ ઝેર થવો ભેદ્ય, અને નહિ કે લીલો યા સોનેરી રંગનો; સરખાવો અવસ્તા ઝઘરિચ, “ ઝાડપાનને જેહર આપનારો દેવ. ” ડા. વૅસ્તનો તરજુમો: “સોનેરી પાટલીવાલો દેવ ગન્દરૈયો.

(૬) અવ. ગન્દરૈવ, દર્યામાં રહેનારા એક રાક્ષસનું નામ છે, જે પાહડ અને ખીણોમાં ખી રહેતો હતો (જુઓ યઝિશન ૧૫,૨૮; આવાં યશત, ફકરો ૩૮ મો; જમ્યાદ યશત, ફકરો ૪૧ મો; તેમજ S. B. E. વૅલ્યુમ ૧૮ મું, પાનુ ૩૭૫ મું).

(૭) ન્યાક, “ અપાવો,” “ મમાવો; ” “ ઓલાદનો વડો ”.

(૮) અવ. કવિ-કવાત (કવર્દીન યશત, ફકરો ૧૩૨ મો; જમ્યાદ યશત, ફકરો ૭૧ મો), શાહનામાનો કચેકેબાદ. યુન્દહિશ (ખાખ ૩૧,૨૪) પ્રમાણે ઉઝવ તુમા-સ્પનો પાલક કરી લીધેલો તે ખેટો હતો, જે કેતાખનું પહલવી લખાણુ નિચે મુજબ છે:-

મહદથી તેણે ધરાનનું રાજ્ય સુધાર્યું, પાદશાહીને કયાની વંસમાં^૧ પોતાની સાથે જોડી (યાને પોતે પાદશાહી પામી કયાની વંસની શરુઆત કીધી), અને બીજાં ઘણાંક સૃષ્ટીને કાયદો નિપજવનારાં^૨ કીર્તીવંતાં કામો કીધાં.

(૩૪) અને તે (ખોરેહ) તાજ કે જે અરબોનો પાદશાહ હતો તેના (બેટા) અધ્યેશ્વરવાના (છોટરા) પાતખ્સોબને^૩ અરહીબેહુશ્ત અમેશાસ્પેદ સાથની મીત્રાચારીના^૪ તેનાં સંબંધથી મલ્યું; અને જ્યારે લોભનો (હિશમ) દેવ અમાઉલ-આતગ્^૫ (નામના અરબ) સાથે તે પાતખ્સોબના ટોળાં તરફ, તેનાં ઘણા નરમ^૬ ખવાસના વડાના^૭ નાશ માટે, ધસી આવ્યો ત્યારે ખોરેહને લીધે પાતખ્સોબને તે વિષે બશારત^૮ થઈ હતી; વળી પોતાની રૈયતનો જે ભાગ અરહીબેહુશ્ત અમેશાસ્પેદથી ખુલ્લે પામેલા દીનના વડા (અરથુશ્ત્ર)ની રાહબરી તળે હતો, તે ભાગનો દરજ્જે અને સુખ સંપજબી^૯ વધારવા માટે તેને બશારત થઈ હતી; તે એટલે સુધી કે (બાકીના

કવાત અપુર્નાએ અએન્ કર્સપૂતી ચેહુલુન્ત, અફશાન્ પવન્ રુદ્ ખરા શેદકૂન્ત, પવન્ કવાદગાન્ ખરા અર્સર્દ, અઉઝોબો ખરા ખદીતૂન્ત ખરા યન્સેગૂન્ત, ખરા ફૂરુન્ ફૂઝ્દ વિનસ્તગ્ વ વીત શેમ હુખેતૂન્ત, “લોકાએ તે ખાલક ‘કવાત’ ને રેશમી ચાદરે વિટાલી નદી આગલ તજ દીધું હતું, અને તે જ્યારે બેહોશ હાલતમાં એક ખારણાનાં ઉપર ઉપર પડેલું હતું ત્યારે તેને અઉઝોબે જ્લેયું, અને તેને ઉંચકી લઈ તે બેશુદ્ધ અને ગુમ થયલાં બાળકને તુરત કવાદ નામ આપ્યું.” પહલવી કવાદગાન સાથે સરખાવો કા. કીખાદહ, “ઉપર.”

(૧) અવસ્તા તઓખમન્. (૨) સૂદ-કાર.

(૩) જુઓ ખૂન્દહિશ, આખ ૩૧ મો, ફકરો ૬ થો. પાતખ્સોબનો એશારો પહલવી વંદીદાદ, ફરગર્દ ૨૦ મી, ફકરો ૧ લામાં મળે છે:-ખાહુર-અઓમન્દાન્ (તૂખાનીગાન્ ચીગૂન પાતખ્સોબો.....).

(૪) ડા. વેસ્ત મુજબ વાંચણ: અયાતગીહ, “યાદદાસ્ત.”

(૫) મારા ધારવા મુજબ એ એક અરબ સરદારનું નામ છે જેણે પાતખ્સોબના રાજ્યનો મુલક પચાવી પાડવા કોશિશ કરી હતી. એ સરદારના અરબી અમૂલ્-ઉલ-આતિલ્ નામનું એ પહલવીમાં ખીગડેલું ૩૫ હોય એમ લાગે છે.

(૬) નર્મ નર્મ. (૭) યાને પાતખ્સોબો.

(૮) પજ્દીનીદન્. (૯) ક્રિનમિશનીહ.

બુદ્ધિન) બીજા ભાગની પુંજ કરવાની માછલીની આકૃતિઓ^૨ યા મૂર્તિઓ (પાતખ્સોબની કોશેશથી) નદીમાં જઈ પડી, અને ઝરથુસ્ત્રની દીનની ક્રીયા તરફ તેના ટોલાની વલણ બહાર થઈ.

(૩૫) ત્યાર પછી તે (ખોરેહ) કચ્છ-અર્શના ભાઈઓને^૩ મલ્યું, જેઓ કબાદની ઓલાદથી ઉતરી આવેલા હતા, અને જે (ખોરેહ)ની ઇરકતથી બધાઓ ભરાવર,^૪ અને ઘણાજ પરહેઝગાર^૫ થયા, અને તેઓના પ્રાક્રમો અબચબ જેવાં હતાં; તે (ભાઈઓ)માંનો વડો કાચ્છ-ઉસે^૬ (કચ્છકાઉસે) હુકત કેશ્વરની પાદશાહી મેળવી, અને ઘણાજ પ્રખ્યાત અને કીર્તીવાન તે થયો.

(૩૬) તેજ વખતે તે ખોરેહ અઓશનર, જે જમશેદનાં ખોરેહની ઇરકતથી ઘણાં ડહાપણુવાલો^૭ નિકલ્યો હતો તેને મલ્યું; જ્યારે અઓશનર પોતાની માતાના પેટમાં હતો, ત્યારે પોતાની માવતરને ઘણીક અબચબી ભરેલી ચીજ તેણીનાં પેટમાં તે દેખાડતો હતો, અને જન્મ પછી દેવચસ્ત્રી (બુતપરસ્ત)^૮ અને ઘાટકી ક્રાચ્યાના^૯ સવાલોના^{૧૦} જવાબ વાલીને અહરમનને તેણે તોડ્યો હતો. (૩૭) અને

(૧) એટલે કે:- મુર્તીપુજક અરબ ટોળો.

(૨) માહીગકર્પ.

(૩) જુઓ જમ્યાદ યસ્ત, ફકરો ૭૧ મો; યૂન્દહિશ, બાબ ૩૧ મો, ફકરો ૨૫ મો.

(૪) અવ૦ અઉર્વન્ત, “મજબુત.” (૫) પાહરીજ.

(૬) અવ૦ કવિ-ઉસ, તે કવિ-કવાતનો છોકરો, અને શીયાવર્શનનો બાપ. એ કયાની વંશનો બીજા પાદશાહ હતો (જુઓ આવાં યસ્ત, ફકરો ૪૫ મો). એણે ગરૂડ પક્ષીઓની પાસે તખ્ત ઉંચકાવી તેમાં બેસી બેહસ્ત તરફ ઉડી જવા કોશેશ કરેલી કહેવાય છે (જુઓ બેહરામ યસ્ત, ફકરો ૩૯ મો).

(૭) પૂર-જર, (અવ૦ પાઉર-જર, ક્રવર્દીન યસ્ત, ફકરો ૧૩૧ મો, અને આદ્રીને ઝરથુસ્ત્ર મુજબ એ શબ્દ વંશ બતાવનાર ગણાય છે). દાદીસ્તાનેદીનીના ૪૭ માં સવાલ મુજબ અઓશનર તે પઉર્વાજર્યાની છોકરીનો છોકરો હતો; જે ઉપરથી પઉર્વાજર્યા એનો મમાવો થાય. વળી એ રીતે પહલવી પૂર-જરનો અર્થ “પૂર-જરની ઓલાદનો” એમબી થાય. પહલવી જર સાથે સરખાવો ફા૦ ઝીરક, “ડાહો,” “ડહાપણુવાળો.” (૮) દીવી-ચસ્તો.

(૯) અહીં દીનકર્દમાં તે એક જુદ્દીન, યા દીન દુશ્મનનું નામ છે, પણ અવસ્તામાં (ક્રવર્દીન યસ્ત, ફકરો ૧૧૫ મો) ક્રાચ્યા એક નામાંકીત પુરૂષનું નામ છે.

(૧૦) પ્રશ્નન.

કાચ્છ-ઉસ તરફથી સરદારીની સત્તાઓ^૧ તે મેળવવા પામ્યો, અને તે (પાદશાહના) સાત અંકનાં રાજ્યમાં વહીવટ કરનાર તે થયો; વળી તે વડો ન્યાયાધીશ અને વજીર^૨ હોવાથી તેણે સરહદની^૩ ભાષાઓ અને માણસ જાતને કાયદો કરનારાં બીજાં જ્ઞાનની આબદો (પોતાની પ્રજાને) શિખવી; વળી જે પરદેશીઓ (સાચા માર્ગ ઉપરથી દુર ગયા હતા તેઓ)ને જવાબો આપી પોતાનાં સખુનોથી હરાવ્યા^૪ (અને જેર કીધા), અને ધરાનનાં મુલકોનેથી પોતાની ઘણીજ બોહલી નસીહતોથી^૫ નીતિની ઉંચી પંકતીએ લઈ ગયો.

(૩૮) અને (તે ખોરેહ) પ્રખ્યાત^૬ કાચ્છ-સીયાવક્ષની આગળ આવી મલ્યું; તેનાથી અંદર (કુંગ) ઉપર અજાયબ જેવી રીતે બાંધેલો^૭ કુંગ-દરખોલ (નો કીલ્લો) હસ્તીમાં આવ્યો^૮ અને દીનની પાસબાની અને રક્ષણ, અને તેનો ઘણીક તરેહનો ઝલકાત તથા કીર્તી, અને દીનના ભેદો તેને લીધે (સર્વે જાહેર થયાં); જેના પરિણામ તરીકે તે જમાનાનો સુધારો, ધરાની રાજ્યનું નવું અંધારણ, પહલવાનોનું^૯ એકમેક સાથનું નવું સુલેહ ભરેલું જોડાણ, અને અહુરમઝદની દીનની કૃત્તેહ (એ સર્વે) જાહેરમાં આવ્યું.^{૧૧}

(૧) ક્રમાતારીહ, “સરદારી;” “રાજ્ય કારોબાર.”

(૨) અહૂપત “અમીરનો અમીર;” “વડો સત્તાધીકારી;” કુંગ ખાન ખાનાન. ડા. વેસ્ત મુજબ વાંચણ; ગશૂકત, “સમજાવેલું,” “ખુલ્લું કીધેલું.” બીજી રીતે અકશનાહૂકત આમૂખત વીમોન્દ ગૂબિરનીહ વાંચ્યે તો “અને તેણે છુપી વિધ્યા અને સરહદપરની ભાષાઓ શિખવી” એવો અર્થ થઈ શકે.

૩) અવ. નઅમ, “બાબુ,” “હદ.”

(૪) અઈરખત હવા-અન્દ અન-અઈરનો બીજો અર્થ “જે અનાર્થ લોકો બીગડેલા હતા તે.” અવ. ધરિખત.

(૫) હુન્દરૂઝીનીદ, “નીતિમાન નસીહતો કીધી.”

(૬) અવ. ખાચ્ય, “ચલકતું.” (૭) અશ્દ-કર્દ.

(૮) અસલ અર્થ “કુંગનો કીલ્લો.” અવ.કંધ તે રચાવર્શાનએ પોતાની દેશ નિકાલની મુદતમાં જે શહેર સ્થાપ્યું હતું તે, જે અંતર-કંધ નામના ઉંચા પાહડ ઉપર આવેલું હતું.

(૯) દીસીત, પહલવી દીસ, “દેખાવ,” “સરખામણી.”

(૧૦) સરખાવો અવ અમવત.

(૧૧) અઝશ પઅંતાગ.

(૩૯) સીયાવક્ષના છોકરા કચ્ચ-હોસ્રવને^૧ તે (ખોરેહ) ત્યાર બાદ મધ્યું, જેની બરકતથી તેણે તુરાની બહુગર ક્રંચાસ્યાગને^૨ હરાવી માહત કીધો, તથા તેના પુરા સોબતીઓ,^૩ વકચીરના^૪ લોકોને - (નામે) ફરસવઝદ, અને ખીબા દુન્યાને નાશ કરનારા ઘણીજ ખરાબ જાતના લોકોને - પણ મારી હઠાવ્યા; અને એ (પાદશાહિથી) ખુતખાના (મુર્તીના સ્થલો) જે “ચએ-ચસ્ત” સરોવરને કીનારે ખીહામની દ્રૂજ (દેવપરસ્તી)ને લગતાં હતાં, તેઓનો નાશ કરવા અને તોડી પાડવામાં ભાગ લીધો^૫ હતો. (૪૦) (આ દુન્યાને) ફરીથી (ક્યામતને વખતે) નવી રચવા (યાને ફ્રેશો-ગર્દ કરવા) નાં સાધણો (પુરાં પાડવા તેણે) જે લાયક પ્રાક્રમો^૬ કીધાં તેને લીધે તે પોતે (હમનાથી) એક તખ્ત^૭ ઉપર (બેઠેલો) છે, જે તપ્ત એક છુપી (નહિ જણાયલી) જગામાં પેલાં ખોરેહના જલકાટથી દીપે છે;^૮ જ્યાં^૯ દાદારની ખાહેશ મુજબ તેના શરીરની પાસબાની એક અમર્ગ ચોકીબાન હુમાનાંથી કરે છે.

(૧) અવસ્તા મુજબ એ વાંચણ છે. સામાન્ય રીતે કચ્ચ-ખૂસ્તો વાંચવામાં આવે છે. ધરાન અને તુરાન વચ્ચેની ચાલુ લડાઈઓ જે મીનોચેહરના વખતથી તે કચ્ચખૂસ્તોના વખત સુધી થઈ હતી તે અસલી ધરાનની તવારીખમાં જણીતી છે. એનું મુખ્ય કારણ અફ્રાસ્યાબે કરેલું સ્યાવક્ષનું ખુન હતું. કચ્ચકાઉસે પોતાના એ બેટાને દેશપાર કીધો ત્યારે તેણે અફ્રાસ્યાબને સાં આશ્રો લીધો હતો, જેની દીકરી સાથ તે પરણ્યો; પણ સ્યાવક્ષને મલેલાં માનથી કરસેવઝ (અવ. ફરસવઝદ)ને અદેખાઈ લાગી, જેણે જુઠાં બહોતાનો મુકીને અફ્રાસ્યાબને સમજવી સ્યાવક્ષને મારી નખાવ્યો, જેના કીનામાં કચ્ચ-ખૂસ્તોએ અફ્રાસ્યાબને માર્યો (જુઓ યશ્ત ૯, ૨૨; ૧૯, ૭૭; S. B. E. વોલ્યુમ ૨૪ મું, પાનું ૬૪ મું).

(૨) અવસ્તાનો ક્રંચસ્યન, શાહનામાનો અફ્રાસ્યાબ. (૩) હુમ-વિશૂતગ્.

(૪) કદાચ બકચીરનો પહાડ હોય, જેમાં અફ્રાસ્યાબે પોતાને છુપાવાની જગ્યા બનાવેલી હતી, અને જેમાં તે ભરાઈ બેસતો હતો (યુન્દેહિશ, પ્રકરણ ૧૨, ૨૦). બકચીર એ દાર્સપેત્ પહાડનું ખીજું નામ છે.

(૫) અચૂખ્ત, અથવા અચૂજદ; અવ૦ ચૂજ, “બેડવું” એ શબ્દ અચૂખ્ત વાંચી શકાય, અર્થ: “બચ્છેલું,” “માગેલું,” સરખાવો ફા૦ ચૂખ્તન, “ખાહેશ રાખવી.”

(૬) આવાયિશનીગીહ.

(૭) સરખાવો ફા. નમીજ, “જગા,” “તખ્ત.”

(૮) અચ્ચવઝેત, ફા. અચ્ચવર અથવા અચ્ચવઝ, “શણગારેલું;” “રચના-વાળું.” ડા. વેસ્ત પ્રમાણે, “નક્ષીપણે ચુંટી કહાડેલું.”

(૯) અધધ્ પદશ.

(૪૧-૪૨) અને તે પછી^૧ તે ખોરેહ સ્પીતમનાં ખાન્દાનનાં ઝરથુશ્ત્રને તેવણુની દાદાર અહુરમઝદ સાથની ગોફતેગો દરમ્યાન પોહોંચ્યું; અને તેવણુ તે ખ્યારા^૨ મહાજ્ઞાની દાદાર પાસેથી, ખુદ (દાદારના) તખ્ત^૩ આગલથી, અથોરનાન, લડવૈયા, ખેડુત અને કારીગરના પેશાએને લગતાં ખાસ કામ અને જ્ઞાનની બાબદમાં બહોલી અને ખારીક વિગતો^૪ મેળવી; તેવણુ દાદારના ફરમાનથી મઝદયસ્ની દીન કચ્ચ-વિશ્તાસ્પની સન્મુખ રજુ કરવા, તેમજ તે મોતેખર (દીનની) રેશની જે યઝદો અને અમેશાસ્પેદોના શહાનશાહ (અહુરમઝદમાં) હતી તેની મદદથી દેશના વિદ્વાનોને ખબરદાર બનાવવા માટે સઘળી જોખમદારી^૫ તેવણુ કબુલ રાખી હતી; વળી પોતાની પાછળ આવતી એલાદોની^૬ ફસાહત સાથની ઝબાનની મારફતે લલી પેદાયશોમાં, ફરશોગર્દ આવે ત્યાં સુધી સાતે કેશ્વરમાં, તેવણુ તે દીનની રેશની ફેલાવવા(નાં સાધણા પુરાં પાડવાને)માથે લીધું હતું; અને તે (ખોરેહ) મારફતેજ તેવણુના છોકરાઓ, જેઓ અઉશીદર, અઉશીદર-માહ અને સચ્ચેશાંસ (નામના) થશે, તેઓથી અહુરમઝદની લલી પેદાયશોમાં ફરશોગર્દ (યાને કયામત) બબ લાવવામાં આવશે, જ્યારે તે સઘલી પેદાયશો અમર્ગ થશે; અને જે (બનાવો)ની વિખ્યાતી, કીર્તી અને ચમત્કારને લગતું ઘણુંજ યાદગાર^૭ લખાણુ એ નિચે મુજબ લખેલું અને મળતું લખાણુ છે.

(૪૩) વળી પચ્ચેગમ્બર ઝરથુશ્ત્રની આગમજ બીજાઓ થઈ ગયા છે જેઓએ મઝદયસ્ની દીનમાં નામ મેળવ્યું^૮ હતું; જેમકે બાણીતું છે કે બુદે બુદે વખતે કેટલાક (એ દીનના કાસદો) પવિત્ર યઝદો તરફથી (માણુસબતના) તે વખતના

(૧) મિન્ ઝક આખર.

(૨) આફ્રીનીદ, અવ. ફ્રી, સંસ. પ્રી, “ચાહવું.”

(૩) અઉશ્મૂદ્દીગ્, “ગણેલું;” અવ. મર.

(૪) હામ-ખાર, “સઘળો બોલે યા જોખમદારી;” વળી ફા. હુમખારનો અર્થ “સોબતીબી” થાય છે, જે ઉપરથી “તેણે પચ્ચેગમ્બરી કબુલ રાખી” એમ લઈ શકાય. અથવા હામ-ખહુર વાંચતાં “(અવસ્તા, અથવા દીનનો) આખો ભાગ” એમ થાય.

(૫) પત્વન્દિશ્ન.

(૬) નિસંગ્ અયાતર (નિસંગ્ અયાદતર ને બદલે), ફા. યાદગારતર. DM. મુજબ નિસંગ્ આશતર્ (આશત્તર ને બદલે) “ઘણી જ અનુકુલ હકીકત;” “લાયક લખાણુ.”

(૭) અયૂદ્ત-શૈમ (અધ્યાદ્ત શૈમને બદલે).

સર્વેથી વડા (રાજ્યકર્તા) સરદાર^૨ તરફ આઠ્યા હતા; વળી જેમ હાલમાં માણસો ધર્મ સંબંધી પુષ્પરછ અને શોધખોલમાં (મશગુલ) છે તેમ તે વખતે તેઓ ધર્મને લગતી આબહોની^૨ પુષ્પરછ અને તપાસમાં ઉંડી રીતે રોકાયલા હતા; તે વખતના લોકોની હાજતો હાલમાં હુસ્તી ધરાવતી નથી, કારણ કે સઘળી માણસબત (હાલનાં જમાનામાં) દીનની સંપુર્ણ વાકેફગારી (અશો ઝરથુશ્તથી) મેળવીને ઉભેલી છે. સ્પીતમ ખાનદાનના પવિત્ર ઢ્રવશી (ફરોહર) વાલા ઝરથુશ્તની સ્તુતી થજે!

(૪૪) મઝદયસ્ની દીનના પચ્ચેગમ્બર, તે આદમીબતમાં સર્વેથી કામેલ પુરુષ, સ્પીતમ ખાનદાનના માનવંત ફરોહરવાલા ઝરથુશ્તની નામદારી અને કીર્તી અને મોજેબ દેખાડનારી શક્તિ વિષે દુન્યામાં જાહેર કરવા, અહુરમઝદની આગાહીવાલી દીનના અવસ્તાના કલામોમાંથી (ચુંટી કઢેલી) વિગતોને આધારે, (નિચે જણાવેલા) દસ આખો (પ્રકરણો) અતરે લખવામાં આઠ્યાં છે:-

(આખ ૧ લો.) તેમાંનો એક^૩ તે છે કે જેમાં પોતાની માવતરમાંથી આ દુન્યામાં^૪ જન્મ લેવા અગાઉ તે નામાંકીત પુરુષની હાલતનું ખ્યાણુ (આવેલું છે).

(૨ જો) તે નામાંકીત નરના જન્મથી તે અહુરમઝદ સાથની તેવણુની ગુફ્તેગુને પોંહોંચવા સુધીની (મુદત વિષેનો છે.)

(૩ જો) તેવણુની (ખોદાતાલા સાથની) ગુફ્તેગુથી તે દુન્યામાં પચ્ચેગામ ફેલાવવા વિષેની તેવણુની કીર્તી^૫ સુધી(ની મુદત વિષે), અને કચ્મ-વિશ્તાસ્પના દીન કબુલ કરવા આખેનો છે.

(૪ થો) એ બનાવની પછીના (યાને) તેવણુના પવિત્ર રવાનના સર્વેથી ઉત્તમ મકાન^૬ (ગરોશ્માન બેહરત) તરફ ગુજર પામવા^૭ સુધીનાં અયામ વિષેનો છે.

(૫ મો) તેવણુનાં ગુજરવા પછીનો વખ્ત યાને તાબેદાર^૮ પાદશાહ કચ્મ-વિશ્તાસ્પના રાજ્યમાં (પચ્ચેગમ્બર પછી) જે કાંઈ બન્યું તે વિષેનો છે.

(૧) પીશોપાચે. (૨) એટલે મઝદયસ્ની દીન.

(૩) અફશ અર્થેવશને બદલે, “તે (પ્રકરણો)માંનું એક.”

(૪) સિતમા, “અહીં,” “આખાકી દુન્યામાં.”

(૫) આફીગાનિહ, “વખાણુવાબેગ હાલત,”

(૬) અવ. વહિશર્તમ અહૂમ.

(૭) વીખીઝ્ (આખીઝ્નું ખીગડેલું રૂપ) “ઉચે જવું;” “ચહવું.”

(૮) રામશહ.

(૬ મો) ઉપલા બનાવ પછીથી તે ધરાનની પાદશાહીના પડી ભાગવા^૧ સુધી (ના વખત આબેનો છે).

(૭ મો) એ મુદત પછીથી તે ઝરથુશ્ત્રનો હાઝારો પુરો થાય અને અઉશીદર આવે ત્યાં સુધીની (આબહો વિષેનો છે).

(૮ મો) ઉપલા બનાવ પછીથી તે અઉશીદરનો હાઝારો પુરો થાય અને અઉશીદર-માહ આવી પુગે ત્યાં સુધી (નું વર્ણન આપે છે).

(૯ મો) એ પછીથી, અઉશીદર માહના હાઝારાની આખેરી અને સચ્ચોક-શાંસના આવી પુગવા સુધી (ની વિગટો આપે છે).

(૧૦ મો) કૃતેહમંદ કાયદો કરનાર (સચ્ચોકશાંસ) ના આવી પોંહોંચવા પછીથી તે પ્રશોગર્દ અને તનેપસીનના મોજેબચો (દુન્યાને તાજી બનાવી છેલ્લી તનોમંદ હાલત અપાય ત્યાં સુધી); દરેકનાં જુદાં જુદાં^૨ વર્ણન સાથે.

આખ ૧ લો.

તે સર્વેથી અખતાવર^૩ ફરઝંદના (પોતાનાં) માવતરમાંથી જન્મ પામવા અગાઉ બહર થયલા મોજેબ જેવા બનાવો વિષે.

(૧-૩) તે (મોજેબચો)માંનો એક જે બહર થયેલો છે તે એ કે દાદાર અહુરમઝદે ઝરથુશ્ત્રના ખોરેહને જુદી જુદી ખાકી હાલતોનાં સીલસીલા^૪ મારફતે ઝરથુશ્ત્રમાં પસાર કીધું, ન્યારે જોદા તરફથી હુકમ થયો કે તે ખોરેહ મીનોઈ હસ્તીમાંથી ઉતરી તનોમંદ (ખાકી) હાલતમાં આવ્યું, અને ઝરથુશ્ત્રનાં ખાકી બદનમાં તે રહ્યું; અને ઘણાકોને તે ઉપરથી એક અતી ઉમદા મોજેબે બહર થયો,

(૧) હુન્યાપિશન, અવ. સચ્ચ વચવા સ્કપ્ “ભાંગી જવું;” “નાશ થવું.” સરખાવો ફા. અન્જનીદન, “ભાંગવું,” એટલે “કટકા ખુકલા થવું.”

(૨) ઉપલા ફકરા એકથી દસમાં હવે પછી આ સાતમાં પુસ્તકનાં દીવાચ્યા પછી આવેલા ૧૦ આખોનાં મથાલાં આપવામાં આવેલાં છે. (૩) ફા. ફરફખ

(૪) માદ્-ગશત વારગ, “ખાકી હાલતોની હાર;” સરખાવો ફા. માદ્હ, “ખાકી;” અને ગશત, “હાલત,” “સંભોગો;” અને વારહ “હાર,” “માળા.” ડા. વસ્ત, “માદયાતો ઈ ખલ્કો (અરખી શબ્દો છે), અર્થ: “પેદાયશોની તનોમંદ હાલત.”

જેમકે દીનમાં એમ કહે છે કે: “જ્યારે અહુરમઝદે ઝરથુશ્ત્રને માટે ખાકી બદન^૧ તૈયાર કીધું, ત્યારે પેલું ખોરેહ^૨ જે તે વેળા દ્વાદાર અહુરમઝદની નજદીક^૩ હતું તે ઝરથુશ્ત્રનાં ખાકી શરિર તરફ દોડ્યું, (પહેલાં) મેષ^૪ રાશિ તરફ ગયું, અને મેષ રાશિ તરફથી અનન્ત રોશનીઓ (અસર રોશની) તરફ (વડ્યું^૫), અને અનન્ત રોશનીઓ તરફ રહી તે ખુરશેદ (ખુરશેદ પાયા) ના રહેઠાણ તરફ (ગયું), અને ખુરશેદ તરફથી નિકલી માહ-પાયા (ચન્દ્રમાહ) ના મકાન તરફ દોડ્યું, અને તે માહ-પાયામાંથી થઈ સ્તરપાયા (સેતારાઓના મકાન^૬) તરફ ગયું, અને તે સેતારાઓમાંથી નિકલી ઝોધશના^૭ ઘરમાંનાં આતશ તરફ ગયું, અને તે આતશ તરફથી બાહર નિકલી ફાહીમ-રવાનાં-ઝોધશની^૮ બાનુને પહોંચ્યું; જ્યારે (આખરે) તે બાનુએ તે છોકરીનો જન્મ આપ્યો કે જેણી (લવિષ્યમાં) ઝરથુશ્ત્રની માતા (બૂદાર) થઈ.”

(૪-૫) તે (ખોરેહ)^૯ માંથી રોશની એકી વખતે જમીનમાં અને આકાશમાં ગઈ ત્યારે તે ખોરેહનું ઉડવું^{૧૦} દુરથી^{૧૧} બાહર થયું, જેથી ફાગત-રવાનાન-ઝોધશના ગામ (પરા) માં રહેનારાઓ તે જ્ઞાને એવું કહેવા લાગ્યા કે: “ જુઓ, આ આતશ પોતીકી મેલે બલે છે, ” [એટલે કે, તેમાં બાળવાના લાકડાંનો^{૧૨} ખપ પડતો ન હતો];

(૧) સરખાવો ફા. દેહ, “ શરિર ”.

(૨) ગદા અદીન, અસલ અર્થ “ ત્યાર પછી તે ખોરેહ. ”

(૩) પીશૂ નએમ, “ બાબુમાં; ” અવ. નએમ, “ બાબુ. ”

(૪) વાંચણ: મએષ, “ મેષ રાશિ. ” ડા. વેસ્ત: મક્ષ, “ જંતુ. ”

(૫) વાંચણ: ગુરિખ્ત, “ દોડી ગયું. ”

(૬) મેષ રાશિની અંદર આવેલા કદાચ તે સેતારાઓ હોય.

(૭) પાઝંદમાં લખાયેલું એ નામ અવસ્તા ઝાવિષીને મળતું છે. ઝાવિષ એ પચે-ગાંમખરના માદર દ્વઓગદાઉખનું કુટુંબી નામ છે (જુઓ વંદીદાદ, ફર્ગદ ૧૯ મી, ફકરો ૬ થો).

(૮) પાઝંદમાં લખાયેલું એ નામ પચેગાંમખરના મમાવાનુ છે (જુઓ યુન્દહિશ, આખ ૩૨, ૧૦).

(૯) મિન ઓલા, એટલે “ તેમાંથી. ”

(૧૦) પર્ષન, અવ. ફૂમન, “ આગલ જતું; ” ફા. પર્ષ, “ ઉડવું. ”

(૧૧) વાંચણ: અદીન રખગીગ્; પહલવી રખીગ્, “ દુરતું. ” ડા. વેસ્ત મુજબ વાંચણ: ખસૂરાગીગ્, “ સસરાતું; ” સરખાવો ફા. ખસૂર.

(૧૨) ધરમગ્ અથવા હિઝમગ્; અવ. અએરમ, ફા. હીઝમ, “ બાલવાનું લાકડું. ”

તે પછી તેઓ (પોતાનાં તાલુકાનાં) હાકેમ^૧ પાસે ગયા, અને તેને એવું સમ-
જાવ્યું,^૨ એટલે કે (પેલી રોશની વીશે) એવું જોડ્યા કે: “ગેતીની દુન્યાની સંપૂર્ણ
કીર્તી (હવે હસ્તીમાં) આવશે, તનોમંદ હાલતની મારફતે હંદગીની કીર્તી બહાર
થશે,^૩ એટલે કે, તે જોરેહને લીધે આ દુન્યામાં સઘળી જાતનાં ઉદ્યોગો ચાલુ થશે.”

(૬) અને એમણી બહાર થએલું છે કે તે જોરેહની અરકતથી દેવો પેલી કન્યા
(અરથુશત્રની માએ) ને ઇજા કરવામાં નહિ ફાવવાથી, તે દેશમાં ત્રણ (નિચલાં) ધુરાં
પરાક્રમો^૪ તેઓએ અરપા કીધાં:—ભયંકર શ્યાલો, સઘળી જાતના મરકીનાં રોગો,^૫ અને
(એવાજ) જીલમ ગુબરનારા દુશ્મનો^૬ (આફતો) પેદા કીધાં; વળી તેવા દેવોથી
દેશના લોકોના મનપર^૭ એવું ઠસાવવામાં આવ્યું કે આવાં આફતો^૮ આ છોકરીના
બહુઈ મંત્રને લીધે દેશ ઉપર ઉતર્યા છે; જેથી તે દેશના લોકો તેણીના
માખાપ^૯ સાથ સખત કજીઓ^{૧૦} કરવા લાગ્યા કે એજ છોકરીનાં બહુની અસરથી
આવી આબહા^{૧૧} ઉત્પન્ન થઈ છે, વાસ્તે તેણીને ગામ બહાર કાઢી મુકવી.^{૧૩}

(૧) કારનામગ ઇ અર્તજશીર ઇ પાપગાનનો મારો તરજીમો જીઓ; સાં કમ્બેત
શબ્દ (આખ ૧૧,૫.) મારા ધારવા મુજબ હીંદી ખેતાખ “રાજ” ને મળતો આવતો
અર્થ ધરાવે છે.

(૨) ચશીનીદ.

(૩) ખયા મિન તન ગદા; ડા. વેસ્ટ:—“તનોમંદ હસ્તીની સંપૂર્ણ કીર્તી તે શરિર
વીનાની એલાહેદી હંદગીની કીર્તી છે.”

(૪) એટલે કે, સઘળી જાતનો ઉદ્યોગ આખાદીભયોં થશે.

(૫) સરખાવો અવ. હુએન; અહીં એ શબ્દ “કુદરતની આફતકારક મુશીબતો”
ખતાવે છે.

(૬) એજ શબ્દને ખીજ બે રીતે વાંચી શકાય: વિરખ દીવ, “સઘળા દેવો;”
અથવા વ દીવ સીજ, “અને મરકીનો દેવ.”

(૭) DM. મુજબ “દુશ્મનો”, “ખરાખ રોગો.”

(૮) પવન મીનિશૂન રમીતૂન, અસલ અર્થ “લોકોના મન ઉપર નાંખવામાં આવ્યું.”

(૯) દેના વિઝનંદ.

(૧૦) અરખૂન્ટીની તારાન, “જન્મ આપનારાં.”

(૧૧) શકરૂત પતકારીદ.

(૧૨) અન-અસાનીનીદન, ડા. ખસાન “મલતું આવતું” “સરખું.”

(૧૩) અહીં કહેન-ઇ ને બહેલે કહેનશ બહેતર.

(૭-૮) અને તે છોકરીના આપે પોતાની છોકરી સામે જે જાહુગરીનો ગેર-વાજબી આરોપ મુકાયો હતો તે વિરુદ્ધ ગામનાં લોકોને ઘણાંક કારણો^૨ આપી, નિચે મુજબ કહ્યું:-“જ્યારે આખે છોકરી મારાં કુટુંબમાં^૨ અવતરી ત્યારે તેણીનું સઘલું ચલકતું નુર તેણીની પીઠ પાછલથી^૩ આતશની ખુદલી રોશની માફક બાહર નિકલતું હતું, એટલે કે, તેણીનાં આખાં બદનમાંથી અંધારી રાત્રે મોતેબર રોશની પ્રગટી નિકળતી હતી; જ્યારે ઘરના છેક અંદરનાં ભાગમાં, જ્યાં કંઈથી આતશ (યા ચેરાગ) ન હતો ત્યાં એ છોકરીને બેસાડવામાં આવતી ત્યારે તે રોશની તેણીમાંથી પ્રગટી નિકળતી હતી; જ્યારે ઘરમાં જ્યાં આતશની મોટી રોશની બળતી હતી ત્યાં તેણીને બેસાડવામાં આવતી, ત્યારે તે આતશ વધારે રોશની આપતો હતો; એટલે કે જ્યાં ગંજવર આતશ બળતો હતો ત્યાંથી તેણીના શરીરમાંથી (નિકળતી) રોશનીને લીધે, તે આતશની રોશની વધારે આંજી નાંખનારી ભભુકાદાર બનતી; આવી નુરમંદ યા ખોરેહમંદ જાહુગરણી કદીથી કોઈએ જોઈ નથી.”

(૯) વળી તે પછી દેવો, અને કવીઓ અને કરપો,^૪ જેઓ તે ગામને લગતા હતા તેઓની ઉસ્કેરનીને^૫ લીધે તે ગામનાં રહેવાસીઓ (છોકરીનાં આપનું કહેણ સાંભળી) સંતોષ પામ્યા નહિ; (નિરાશ થઈને) તે કન્યાના આપે કુટુંબના મુરબી પધતીરીતરાસપ, જેવણ સ્પીતામના દેશમાં અરગ^૬ (નદી)ને કીનારે

(૧) કબ્દ ચીમ.

(૨) અથવા “મારામાં,” “મારા ઘરમાં.” (૩) મિન આખર.

(૪) અવસ્તામાં જણાવેલા કવી અને કરપન, જેઓને હોરમજદ યશત (§ ૧૦) મુજબ “દીનની બાબદમાં આંધળા અને બેહરા” તરીકે જણાવ્યા છે, યાને જેઓ “યકીન વીનાના અને જુદીન હોય તે.” તેઓને દીનકર્દમાં યાતૃગ “જાહુગરો,” અયશત “અપવિત્ર;” અને મર, “ઘાટકી” ના વિષેશણો લગાડ્યાં છે (જુઓ પુસ્તક ૭ મું, આખ ૩ બે; ફકરા ૪, ૨૦; આખ ૪ થો, ફ. ૨૧, ૬૭). ચોથા આખમાં કીક અને કરપો વિષે પુસ્તકનું એશારાઓ મળે છે.

(૫) સારીનિશન; ડા. સાર, “ઉસ્કેરની,” “જુદમ.”

(૬) અવ. રંધા નદીનું પહલવી નામ (જુઓ યશત ૫ મી અને ૨૨ મી). એ શબ્દ યુન્દહિશમાં અરગ અથવા અરંગ લખ્યો છે, જેનાં આખ ૭, § ૧૫ માં લખ્યું છે કે: “અને અર્દવીસૂરની ઉત્તર તરફથી બે નદીઓ વેહવા માંડી, અને તેમાંની એક પૂર્વ તરફ તથા બીજી પશ્ચીમ તરફ ગઈ, જેમનાં નામ અરગ અને વેહ છે.”

આવેલાં શહેરમાં^૧ વસ્તા હતા, તેમને ઘરે તેણીને જવા હુકમ કીધો; અને તેણીએ પોતાના પીતાનાં હુકમને કબુલ રાખ્યો.^૨ (૧૦) દેવોનું તે કારસ્તાન^૩ તે છોકરીને તેણીનાં બાપીકા ઘરમાંથી બાહર કઢાવવાની^૪ ખુરી નેમથી^૫ કરવામાં આવ્યું હતું; (પણ) ખોદાતાલાએ તેવા સંજોગ વચ્ચે પચ્ચાંડશાસ્પના બાવા પદ્મતીરીતરાસ્પને ઘર પેલી છોકરીને મોકલાવીને, તેણીને પચ્ચાંડશાસ્પ જેવણુ ઝરથુશ્ત્રના પીતા (ભવિષ્યમાં થનાર હતા) તેમની સાથે પરણવાનું કારણ આપ્યું.

(૧૧) એક (મોજેલે) એવો જાહેર થયેલો છે, કે તે વખતે પેલાં કુટુંબ તરફ જવાથી સ્પીતામના દેશમાં સર્વેથી ખુલ્લું દરજ્જો^૬ તે છોકરી પામી, અને ત્યાં એક ઉમદા મોજેલે તેણીને બતાવવામાં આવ્યો, અને જે તે છોકરીએ પોતાની નજરે જોયો, જેમકે દીનમાં કહે છે કે:—“જણુવું કે પવિત્ર ફરેશતાએ તરફથી તેણીને સંભલાયલો અવાજ^૭ એવી મતલબનો હતો કે: ‘તેઓના ગામ તરફ તું જા, તે ગામ સપાટી^૮ ઉપરથી ઘણું નિચું^૯ અને પહોળાઈમાં બહોલું છે,^{૧૦} જ્યાં ગાય ગોસ્પંદના ટોળાં^{૧૧} મોટી સંખ્યામાં^{૧૨} સાથે ફરતાં કીધાં છે; દયાળુ દાદારે તારીજ મદદ માટે તે ગામને એવું બનાવ્યું છે.’” (૧૨) જે સાંભળી તે કન્યા થોભી ગઈ, અને તેણીને પણ તદ્દન એમજ લાગ્યું કે:—“(તેઓનો) એશારો^{૧૩} કાંઈ એવી મતલબની સલાહ^{૧૪} મને આપવા માંગે છે કે

(૧) સરખાવો ફા. ડસ્તાક, “ગામડું,” “વેપારનાં મથક સાથેનો કર્યો.”

(૨) પદીફ્ફત, “કબુલ રાખ્યો,” “સ્વીકાર્યો.”

(૩) ખેહતર વાંચણુ: ક્ષૂપ, અવ. ક્ષૂપ; ફા. આશુફ્ફત.

(૪) અઉઝ-સાયગીનીદન, સરખાવો અવ. ઉઝ અને ફા. સાચીદન, “સાચા તલે રાખવું,” “પરવરશી કરવી;” યાને તેણીના બાવાના આશ્રા અથવા સાહ્યા તળેથી તેણીને છુટી પાડવાની નેમથી. (૫) દૂશ્-પગિહા.

(૬) મદમ બાલિસ્ત જીવાગ્ ચેગવીમૂનાદ.

(૭) વાન્ગ, ફા. આન્ગ. (૮) બાલાએ, “ઉંચાઈએ.”

(૯) ગટ્પૂતર, સરખાવો પહલવી ગટ્પૂ કર્દન “ગળી જવું.”

(૧૦) ક્રાખૂતર પવન પાહુનાએ.

(૧૧) ઝીન્દગ્ ગચ્ચોસ્પેન્દ, “જીવતાં મેંઠાં, બકરાં, તથા ગાય ઢોર.”

(૧૨) ફ્રેહિસ્ત.

(૧૩) અઉશ્મૂરિશન, “ગણતરી,” “બશારત;” ફા. શમૂર્દન.

(૧૪) DM. મુજબ: વ લિ હુના ગૂબિશન બરિશનીહ, “અને મારી તરફ આવાં વચણું સભળાવું.”

“મારું કામ મારા પીતાએ કરેલો હોકમ બજાવવાનું છે.” (૧૩) પછી તે કન્યા દીનના તરીકા પ્રમાણે તન પાક કરીને^૧ તેઓ આગળથી વિદાય થઈ; તેણી પતીરીતરાસ્પને ગામ આવી, જ્યારે પેલું જોરેહ પતીરીતરાસ્પના છોકરા પચ્ચોશાપને મલ્યું.

(૧૪) એક (મોજેજે) નિચે મુજબ જાહેર છે કે દાદાર અહુરમઝદે ઝરથુશ્ત્રના ધ્રોહરને તેવણના માઆપની અંદર ખેતીવાડીને લગતા એક ચમત્કારથી^૨ હોમ (ના છોડવા) ની અંદર પસાર કરી મોકલ્યું. (૧૫) બીજું એમબી દીનમાં જાહેર કીધેલું છે કે જ્યારે (આ દુન્યાની હસ્તીનો) ત્રીજો હોરો તેની સેવટની હદ પહોંચ્યો^૩ ત્યારે, (એટલે કે) એમ-આપનાર (અહુરમન) ની હસ્તી વીનાનાં^૪ મીનોઈ હાલતના ત્રણ હોર વર્ષો પુરાં થતાં, એટલે કે પેદાયશો મીનોઈ હાલતમાં હતી તે પછી, અને દુજના આવી પુગવા અગાઉ, અમેશસ્પંદોએ ઝરથુશ્ત્ર (ના તન)ને બનાવવાની સામગ્રીઓ તૈયાર કીધી; અને મોહું તથા જબાંન ધરાવનાર, ફસાહતથી બોલનાર^૫ અને બેહશ્તી મકાનોને^૬ લગતાં તેનાં ધ્રોહરને તેની અંદર મુક્યું. (૧૬) ત્યાર પછી પવિત્ર યજ્ઞોએ તેઓની ખુદ ચશમની તપાસ ઉપરથી આગલા ત્રણ હોરોએની ખુદ્દી યાદ આપનારા તરીકે ઝરથુશ્ત્રને જ્યો;^૭ અને અમેશસ્પંદોની સાથના રહેઠાણ અને રક્ષણથી^૮ તેવણ એક અમેશસ્પંદ^૯ જેવાજ ત્યારે દેખાતા હતા. (૧૭) અને જ્યારે ત્રીજો હોરો પુરો થયો ત્યારે, યાનેકે (અમેશ-

(૧) ક્રાજ્ યદા શૂસ્તઃ સરખાવો ફા. દસ્ત ખ આખ્ રસાનીદન, “ધાર્મિક રીતે નહાન નહાવું તે.” એનો ભાવાર્થ એ કે પોતાના આહેર નિકલવા આગમજ તેણીએ નાહિ ઘોઈ સ્વચ્છ બની, પાંધ્યાખ કુસ્તી કરીને દીનના તરીકા મુજબ અંદગી કરી. પહલવીનો બોલેબોલનો અર્થ: “તેણીએ પોતાના હાથ ખીલકુલ ઘોયા.”

(૨) પવન અક્રદ્ વર્ચ-કર્દીગ્. (૩) ખરીન ચેહુવૂત.

(૪) અન-અધખ-દદીગ્. (૫) ક્રાજ્ ગૂફ્તાર.

(૬) વ ગર્દૂન કદગાન; ફા. ગર્દૂન, “આસ્માની ગોળાઓ.” “બેહશ્તનાં તખક્કાઓ.” બીજાં વાંચણો એમ થઈ શકે:—વ યલ-તન કદગાન, “અને તે ગામડાંના લોકોમાં ધણાં માતેલાં શરિરવાળો;” અથવા “વીરતન કદગાન, યાને “બુદ્ધીવાન શક્તિઓ સાથનું તન.”

(૭) જ્યારે ઝરથુશ્ત્ર તદન મીનોઈ (ધ્રોહરની) હાલતમાં હતા ત્યારે.

(૮) સરખાવો ફા. કરીચ, “ઝુપડું”, “છાપડું” અને હુમ-કરીચ, “એકજ ધરમાં સાથે રહેનાર સોખતી.” કદાય બીજું વાંચણ: પવન હુમ-કર્પીહુ થઈ શકે, જેનો અર્થ: “શરિરિક સંબંધથી,” અથવા “એકસરખુ શરિર ધરાવનાર.”

(૯) એક મીનોઈ હસ્તી જેવા.

સ્પંદોએ) ઝરથુશ્ત્રને (માટેની સામગ્રીઓ) ઘડી તે પછી, અને તેમને આ ખાકી દુન્યામાં મોકલવામાં આવ્યા તે અગાઉ, અને એમ આપનાર (અહુરમન)ની આ દુન્યામાંની હસ્તીના ૩૦૦૦ વરસ પુરાં થયાં તે પછી, જોદા તાલાએ બેહમનની સાથે મલીને અહીંબેહસ્ત અમેશસ્પેંદ સાથે મસલાહત ચલાવી (જે નિચે મુજબ હતી):—“તેની માતા તમુને એવી ઉંચી (લાયકાતવાળી) માલુમ પડે છે કે જેણીને ઝરથુશ્ત્રને આપી શકયે?” (૧૮) જવાબ આપતાં અરદ્દીબેહસ્ત બોલ્યા: “ઓ વૃદ્ધિ કરનાર^૧ કીરતાર! તમો પોતે તે વિષેથી જાણો છેઓ; ઝરથુશ્ત્ર જેને આપણે પેદા કરીએ છીએ, (અને જેને) તમોએ અને અમે પેદા કરીએ છે, તેને માટે, ઓ અહુરમઝદ! તમો વાકેફગાર છેઓ; અમો જેઓ અમેશસ્પેંદો છઈએ, તેઓને તમો તે જગા બતાવો, કારણ તેનું જાહેર કરવું તમુને રોશન છે, ઓ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો અહુરમઝદ! તમોજ તે જાણો છેઓ.”

(૧૯) અને ત્યાર પછી અહુરમઝદે બેહમન,^૨ અહીંબેહસ્ત, શહરેવર, સ્પંદારમદ, જોરદાદ અને અમેરદાદ (અમેશસ્પેંદો) સાથે નિચે મુજબ વાદવિવાદ ચલાવ્યો: “ઝરથુશ્ત્રને નિચે (ગેતીની દુન્યામાં)^૩ લઈ જવાનો મારો વિચાર નથી, કારણકે તનોમંદ હસ્તીવાલી દુન્યાને માટે તે મોઢાં સાથનો, જાન સાથનો અને એક સફાઈદાર વક્તા થવો જોઈશે. (૨૦-૨૧) જો આપણે ઝરથુશ્ત્રને તનોમંદ હસ્તીવાલી નિચલી દુન્યામાં મોઢાં અને જાન સાથનો તેમજ એક ફસાહતથી બોલનાર અને મીનોઈ મકાનનાં^૪ તરીકે લઈ જઈશું તો, એટલું તો ચોક્કસ છે કે લોકો મારા તે અશો આદમીનાં^૫ પેદા થવા વિષે એવું જાહેર કરશે કે તે નેક નામવાલા આદમીને પાણી, જમીન, અથવા ઝાડપાન અને જાનવરો સાથે આપણે બનાવ્યો હશે;^૬ તેટલા

(૧) અવૂઝનીગૂ, એ શબ્દ અવ. સ્પંન્ત અથવા સ્પેનિશ્તના પહલવી અર્થ તરીકે વપડાય છે.

(૨) DM. મુજબ વોહુમન વહિશ્ત-ઇ, યાને “બેહસ્તને લગતો વોહુમન (બેહુમન).” અહીં અર્તવહિશ્ત શબ્દ લખવા જતાં અર્ત લખવા આગમજ વહિશ્ત નકલ નવેશથી લખાવાથી આ ભુલ થયલી લાગે છે, જે ભુલ છેકી નાખવામાં આવી નથી.

(૩) અહીં નિચે પૃથ્વિની જમીન ઉપર.

(૪) DM. મુજબ વીર-તન-કર્દ; સરખાવો અવ. “વીરો તનુ કર્દ, “એક બહાદુર પહલવાની નરથી જન્મ પામેલો.”

(૫) સર્વેથી સરસ અશો નર તરીકે મેં ચુંટી કાઢેલો.

(૬) હુમ-તાપીત; અવ૦ તપ, “ઘડવું,” “બનાવવું.”

વાસ્તે આપણે પર્વોદ્દેશસ્વપના ગ્રમમાં તે પુરુષને લઈ જઈએ કે જેથી (મીનો અને ગેતીની) એક તરફથી ઉંચી તોખમ ધરાવનારા અરથુશ્ત તરીકે તેને લોકો બોલાવશે; એક બાબુ નૈયોસંગ (ફરેશ્તો) જે અમેશસ્પેદોથી ઉતરેલો છે તેની મીનોઈ તોખમનો, અને ખીજી બાબુ જમશેદ જે આદમી બતથી પેદા થયો હતો તેની ગેતીની તોખમનો.”^૧

(૨૨) તે પછી અમેશસ્પેદોએ થડમાંથી એક હોમનું ઝાડ, જે માણસની ઉંચાઈ જેટલું, શોભીતું,^૨ ઉંચા રંગનું, અને જ્યાં તાબું ત્યાં રસદાર^૨ એવું હતું તે ઉખેડી, કાપીને સમારી તૈયાર કીધું, અને તેનાં થડમાં અરથુશ્તના ફરોહરને (તેઓથી) ઉતારવામાં આવ્યું, જે ફરોહરને અમેશસ્પેદોએ અનન્ત રોશનીઓમાંથી આગલ ચલાવી^૩ તેમાં (તે થડમાં) મોકલ્યું, અને ત્યાં તેને તેઓની આસનીદેહ અક્કલ (બતી જ્ઞાન)ની મદદથી તે પેદા કીધું; કારણકે જ્યારે તે ફરોહરને લઈ જવામાં આવ્યો હતું ત્યારે તે અમેશસ્પેદો તેની આસપાસ જણાતા હતા, અને સઘળી તરફથી તદન હીલચાલ કરતી^૪ દીવાલો માફક તેઓ (તેની આસપાસ) દેખાયા હતા.

(૨૩) હમેશાં તે હોમ, જે જગાએથી તેનો રસ બહાર આવતો હતો તે જગાએ કુદરતી રીતે^૫ તે મોઢાં સાથનો હોએ તેમ દેખાતો હતો, એટલે કે (તે જગાએ) હોમ હમેશાં તાબે રહેતો હતો.

(૨૪) અને જ્યારે પેલા એબ-આપનારા^૬ અહરમન સાથની દુન્યવી હસ્તીનાં ત્રણ હજાર વર્ષમાંથી ત્રિસ^૭ વર્ષ બાકી રહ્યાં હતાં, ત્યારે બેહમન અને

(૧) યાને કે મીનોઈ દુન્યા તરફ બેતાં અરથુશ્ત નૈયોસંગ ફરેશ્તાથી ઉતરી આવેલા હતા, અને બાકી હૈયાતીમાં જમશેદની ઓલાદના હતા.

(૨) ખૂખૂ, મદમ ગર્બોન, વ તર્ અઘધ્ તર્; સરખાવો અવ૦ ગર્બોન અને ૩૦ તર્.

(૩) સાતૂનીનીદ.

(૪) અસલ અર્થ; “આંસાયશ વગરની.”

(૫) આવાયિશનીગ્, “જેમ જેમએ તેમ,” “સ્વભાવીક રીતે”.

(૬) વાંચણ: આન અઘબ-દદીગ, “પેલા એબ-આપનાર અહરમન(ની હસ્તી સાથના).” ખીજી રીતે વાંચ્યે તો: અન-અઘબ-ગતીગ, “એબ આપનારની હસ્તી વીનાની.” ૫૦ વૅસ્ટ મુજબ: હૂ-અઘબ-ગતીગ, “સારી રીતે (અહરમનથી) હરકત પામેલી.”

(૭) DM. હસ્તલેખ મુજબ ૩૨૦ વર્ષો છે; પણ એ મુદત તવારીખના નિયમ વિરુદ્ધની લાગે છે. ૫૦ વૅસ્ટખી ૩૦ વર્ષ લે છે.

અદીંગેહશ્ત અમેશસ્પેદો પોતાના પુર દમામમાં સજ થયા,^૧ તથા પોતે શરિર ધરાવનારી હસ્તીઓમાં ફેરવાઈ ગયા; અને જ્યાં એ પક્ષીઓ તેઓને તાંહ અચ્યાં થાએ તે માટેની આરબુ^૨ સાથે બેઠેલાં હતાં ત્યાં તેઓ આવી લાગ્યા; સખબ એ કે પક્ષીઓનાં નહાનાં અચ્યાંઓને તેમના માલામાં^૩ ભરાઈ સાંપો સાત વર્ષ ઉપર ખાઈ ગયા^૪ હતા. (૨૫) (જ્યારે તે પક્ષીઓ અચ્યાંની ઉમેદ સાથના) પોતાના એવા ખ્યાલમાં (હતાં) ત્યારે બેહમન અને અદીંગેહશ્ત તેમની આગલ આવી પુગ્યા, અને પેલાં પક્ષીઓએ નિચે મુજબ તેઓની સાથે વાત કીધી: “સલામ આલેકુમ!^૫ અમોને એ હોમ ગમે છે.^૬”

(૨૬) તે (અમેશસ્પેદો) નો એવી રીતનો પુર દમામવાળો (ગેતીનો) દેખાવ, અને તે પક્ષીઓની હોમ માટેની એટલી બધી આતુરતાઈ, એ એવડા અમત્કારો હતા. તે પક્ષીઓમાં જે નર હતો તેણે પોતાના બને પગ^૭ વડે હોમને (તેઓ પાસેથી ગોચા) ઝુંટવી લીધો, અને જે ણીજું પક્ષી (માદા) હતું તે હોમને લઈ ઉડી ગયું, અને તેઓએ તે હોમનો રોપો પેલાં ઝાડની ઉપર આવેલા (પોતાના) માલાની^૮ અંદર ખોસ્યો, અને સાંપોની કોટરેલી કઠણુ જે ઝાડમાં અંદર હતી તેની ઉપરના ભાગમાં તે રોપને મુક્યો, કે જેથી તે સાંપો મરી જાય. (૨૭) તે માલો જે પેલાં પક્ષીઓનાં (મારી નાખેલાં) અચ્યાંઓનો હતો તે તરફ ઝરથુશ્ત્રની ક્રવર્ષી^૯ આગલ વધી,^{૧૦} અને તુરતજ તેને લીધે વળી પેલા સાંપો (જે) ઝાડમાં હતા તેઓ

(૧) ક્રાજીહુ ઓલ હુમ આરાસ્ત. ખીજી રીતે “પોતાની ઉંચે દરબજેની શક્તીઓ સાથે તૈયાર થયા.” ડા. વૅસ્ટ મુજબ “પોતાની સર્વોપરી જહોજલાલી તૈયાર કીધી.”

(૨) બરા ખવાયધશનીહુ, અસલ અર્થ: “બેટાની ખાહેશ રાખતાં.”

(૩) વાંચણુ: આશનો, ફા. આખ્યાનહુ, “માલો”, “પક્ષીનું રહેઠાણુ”, તે ઉપરથી માળામાંનાં અચ્યાં. ડા. વૅસ્ટ એ બોલ અદાન વાંચી તેનો અર્થ “નાદાન” કરે છે.

(૪) ફા. ગૂદન, “ફાડી ખાવું,” “ગલી જવું.”

(૫) ક્રનામિશન, સંસ્કૃત પ્રનામ, “સલામ”, “હોઆ”.

(૬) એટલે કે, પેલા અમેશસ્પેદોએ હાથમાં પકડેલા હોમ માટે માંગની કીધી.

(૭) અવ. પધતિશતાન.

(૮) સરખાવો સંસ્કૃત આસન, ફા. આખ્યાનહુ.

(૯) ક્રવશ, એ શબ્દ ફરોહર માટે પહલવીમાં કોઈ કોઈવાર વપડાતો મલે છે, જે અવસ્તા શબ્દ ક્રવશીનું યરાબર પહલવી છે.

(૧૦) ક્રવશ્ત્ર્ત યા ક્રવશ્ત્ર્ત, અવ. ક્ર અને વપ, “પાંચરવું”, યાને કે તે ફરોહર પંચરાઈ ગયું, બહોલું બન્યું.

સીધા પોતાની ફેળે પોહોંચ્યા,^૧ ગોચા અરથુશ્તનાં તે ફરોહરે તેમના જડબાને^૨ તોડી નાંખ્યાં હોય તેમ તેઓ નિચે પડી ગયા અને મરી ગયા; અને તેજ કારણથી વહી હજીબી તે સાંપો તેઓનાં તોખમમાં લાલ લોહીથી ભરેલા છે,^૩ અને તે એવી સાંપની જાતને માટે અગત્યનું છે.^૪ (૨૮) ઉપર કહેલો હોમનો રોપો પેલાં ઝાડની ટોચ ઉપર એક કલમની માફક સાથે જોડાઈ ગયો,^૫ ત્યાં કે જ્યાં પક્ષીઓનાં માળા હતા; અને તે હોમ સદા લીલો અને સોનેરી રંગનો ત્યાં ઉગી નિકલ્યો.

(૨૯) જે બાનુ કે અરથુશ્તને જન્મ આપનાર હતી તેણીના પર્વોદ્દેશરૂપ તરફ લગનનાં ગાંઠથી જોડાવા માટે આવી પુગવા પછી, બેહમન અને અર્દીબેહુશ્ત અમેશ-સ્પેંદ પોતાના ઉત્તમ દમ્બામમાં સજ થઈ પર્વોદ્દેશરૂપની નજદીક આવ્યા, અને સ્પી-તામના (ખાન્દાન) ના ઢોરોની ઘાસચારાવાલી જમીન^૬ જ્યાં હતી ત્યાં (આવી) તેઓ પોતે જે હોમ લાવ્યા હતા તે હોમના ઝાડ તરફ પર્વોદ્દેશરૂપ અને તે બાનુનું ધ્યાણ ખેંચ્યું. (૩૦) ભલાં રૂહોને લાયકની મીનોઈને લગતી ઉમેદો સાથે, અને જેઓને ખોદાઈ દીનનું એવું મીનોઈ જ્ઞાન^૭ હોય છે કે ભલાં રૂહો હમેશાં પરમાર્થી છે તેવા લોકોની ઉમેદો સાથે, પર્વોદ્દેશરૂપ દાઘત્ય નદીના પાણી^૮ તરફ આગળ ચાલતો હતો તેવામાં પેલાં ઝાડ ઉપર જ્યાં હોમ, પક્ષીઓનાં માલાના અંદરના ભાગમાં, ઉગેલો હતો તે ઉપર નજર પડી. (૩૧) ત્યારે પર્વોદ્દેશરૂપે તે જોઈ નિચે પ્રમાણે દરયાકૃત કીધો:—“હું (આ ઝાડની) ઉપર ચહુંડું,^૯ (પણ) ઉંચાઈ

(૧) બોલેબોલનો અર્થ: “તેઓ દેવો (ખરાબ હસ્તીઓ) તરફ સીધા ધસ્યા.”

(૨) અવ૦ ઝંફરે, ઝાંફનું.

(૩) મદમ પવન જાન-ગીર વાંચ્યે તો “તિને લીધે હમનાખી તેઓ હંદગીનો નાશ કરવાને લોહીના તરસ્યાં છે” એવો અર્થ થઈ શકે.

(૪) વ ઝંફૂ સ્નાતગૂ-ઇ ખરા આવાચીદન.

(૫) અથવા, “હોમની કલમ પેલાં ઝાડની ટોચ ઉપર લગાડવામાં આવી હતી.”

(૬) સરખાવો અવ૦ ગર્ચોઈઘતિ, સંસ ગાવ્યૂતિ, “ઢોરને ચરવાની ખેતરવાલી જગ્યા.” ખુરદેહ અવસ્તાના પહલ્વી તરજુમામાં ગાવ્યૂતિ વાંચણ મળે છે.

(૭) વાંચણ: દર્ચેન-દાનેશ્; DM. મુજબ કદાચ મઈનૂગૂ સ્તનવિશ્નીહ, “આત્મીક શ્રવણ,” “અશારત”.

(૮) અથવા: અવો મયા ઇ શચેત, “ચલકતાં પાણીઓ તરફ.”

(૯) વાંચણ: મદમ-ઇચ-અમ રૂમિરન. કદાચ ખીજી રીતે મદમ-ઇચ મૂરૂ ખરિ-રનૂ હોય, જેનો અર્થ “હોમને પક્ષીઓના રેહડાણ સુધી ઉંચે લઇ જવામાં આવ્યું છે.” અથવા

એટલી બધી છે કે મારાથી હોમ સુધી પોહોંચી શકાય એમ નથી,^૧ તેટલા વાસ્તે તે ઝાડને મારે કાપી નાખવું પડશે; સખબ કે જ્ઞે તે વિચાર એક કોરે મુક્યે તોખી^૨ એ અહુરમઝદના હુઓમ! તું સદાનો એવો તાજે હોય એમ દેખાય છે, જેથી તે ચીજનો કાયદો તારાથી નેક છે.”

(૩૨) તે પછી પર્વોઝશાસ્ત્ર આગળ વધ્યો, અને કુસ્તીનો પવિત્ર કમરબંદ તેણે ભલાં લોકોનો (પોશાક) જે નરમ સુદરેહ તે ઉપર આંધ્યો^૩ તેટલાંમાં હીંચાં એક સરસ મોજેજ્ઞે પર્વોઝશાસ્ત્રને જાહેર થયો. (૩૩)જે (મોજેજ્ઞ) વિષે એમ દીનમાં કહે છે કે પર્વોઝશાસ્ત્ર ન્યારે ભલા લોકનાં નરમ સુદરેહ ઉપર કુસ્તી આંધતા હતા ત્યારે તે વખતના અરસામાં તે હોમ^૪ નો શેપો (પક્ષિએને લગતાં) ઝાડના સઉથી ઉંચા ત્રીજા ભાગ^૫ પરથી (નિચે) ઉતર્યો, અને તે ઝાડના મધ્ય ભાગ ઉપર ન્યાં પર્વોઝશાસ્ત્રને જવાની આહેશ હતી ત્યાં આંચ્યો. (૩૪) તે જ્ઞેઈ પર્વોઝશાસ્ત્ર પાધ્યાળ કુસ્તી કરી^૬ ને તે ઝાડ ઉપર ચહડી તે (હોમ) આગળ પહોંચ્યો, તેણે તે પછી

ત્રીજી રીતે” મા-ધ્ય મૂરૂ અરિશન હુઓમ લખ્યે તો: “પક્ષીઓ તરફ ઉંચે હોમને લખ જવાનું કારણ શું હશે?” એવો અર્થ થાય. DM.નાં હસ્તલેખમાં આવેલો અફૂમ શબ્દ કદાચ હુઓમનું ખીગડેલું રૂપ હોય.

(૧) અથવા: “એટલી બધી ઉંચાઈ એ હોમને પોહોંચવાનું બનવા જ્ઞેગ નહતું તેને લીધે.” લા હુન્દાઝીદ (લા-હુન્દાઝીદનૂ ને બદલે) સરખાવો ફા. હુંદાખતન, “પહોંચવું.”

(૨) મા જવીતર મિન ઝક.

(૩) વાંચણ: અફૂશ નર્મ વેહાન વસ્તર્ગ મદમ યાવસ્ત પતાસીગ. DM. મુજબ વાંચણ: ઝોલા-શાન વસ્તર્ગ, “તેઓનું પેહરણ,” અથવા ઝોલા યઝદાન વસ્તર્ગ, “તેનો પવિત્ર જ્ઞેમો (યાને સુદરેહ)” એમ લેવાય. યાવસ્ત શબ્દ અવ. અઈઆસ્ત, “કુસ્તી આંધેલો”; અથવા અવ, યાસ્ત (ધાતુ યાઓંધ “પહેડવું”)ને મળતો છે. એ શબ્દને DM. મુજબ શૂસ્ત “ પાણીથી ઘોયાં, સાફ કીધાં ” લખ્યે તો તે અર્થ અહીં લાગુ પડે એમ નથી. જ્ઞે શુસ્ત વાંચ્યે તો એ શબ્દને ફા. શબ્દ શસ્ત “ કુસ્તી ” સાથે સરખાવી શકાય. પતાસીગ શબ્દ પછતી-યાસ, “પહેડવું” ઉપરથી લઈ શકાય; અસલ પતીયાસોગ “જે કંઈ સુદરેહની ઉપર આંધેલું યા પહેડેલું હોય તે.” આખાં વાક્યનો અર્થ એ છે કે: “તેણીએ નાહિ ઘોઇને કુસ્તી કરી અને બંદગી કીધી.”

(૪) ડા. વૅસ્ટ એ શબ્દને વોહૂમનો વાંચે છે. (૫) સરખાવો અવ. થિથ.

(૬) લાલા યાવસ્ત વસ્તર્ગ, એટલે કે, કુસ્તી કરી બંદગી કીધી.

આખો માલો^૧ નિચેવેરથી કાપ્યો,^૨ અને પોતાના ટેકાથી તે માલાને ધરી રાખ્યો;^૩ જેવી રીતે એક પુરૂષ પોતાના મીત્રનો બેટો જે બે ત્રણ વર્ષની ઉમરનો હોય તેને ખોરાક ખવડાવવા^૪ માટે લઈ જાય, તેવી રીતે (તેણે તે માલાને ટેકવી રાખ્યો). (૩૫) એમ કરવા પછે તેને ખુશાલી^૫ પેદા થઈ, અને પેલા પવિત્ર અમશસ્પેદોએ લાવેલા હોમને પોતાની પ્રતાપી મોહોરદારની નજદીક લઈ જઈને, તેણે તેણીને નિચે પ્રમાણે કહ્યું:—“ઓ દુગદાઉબ! જ્યાં સુધી તે પવિત્ર હોમ તેના (નિર્માન કીધેલાં) ખાસ કામ અને ધાર્મિક ગુણને^૬ માટે લાયક થાય (વપડાએ), ત્યાં સુધી તમારે એટલી તેની ઉપર નજર રાખવી.”

(૩૬-૩૮) એક (બીજો) મોજેજો એ (હતો), કે જે વિષે એમ જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઝરથુશ્ત્રના તનનું તત્વ, પાણી અને ઝાડપાનોમાં થઈને (તેમના) માખાપના શારીરમાં આવી પોહોંચતાંજ, ઘણાકોને દાદાર અહુરમઝદે એક મોતેબર અમત્કાર દેખાડ્યો હતો, જેમ દીનમાં જાહેર કીધું છે કે:—“જ્યારે અહુરમઝદે ઝરથુશ્ત્રનું ખાકી બંધારણ બનાવ્યું, ત્યારે ઝરથુશ્ત્રનાં તનનું તત્વ જે અહુરમઝદની નજદીક હતું^૭ તે ત્યાંથી પેલાં ખાકી બંધારણ તરફ ગયું; ત્યાંથી આગળ વધી ખોરદાદ અને અમેરદાદ^૮ તરફ ગયું, અને ત્યાંથી તે વાહળાંઓ^૯ સુધી દોડ્યું; તે પછી વાહલાંઓમાંનું પાણી ફરી ફરીને^{૧૦} મોટાં ટીપાંઓમાં ગરમ ગરમ^{૧૧} નિચે ટુટી પડ્યું,^{૧૨} અને તેને લીધે ગાય ઠોર^{૧૩} તથા માણસોની ખુશાલી (વ્યાપી રહી)—તે ટીપાં

(૧) આસન ઝક-હવિસ્પો. (૨) અઝદુન્તન “અનાજ કાપવો”, “પાક એકઠો કરવો.” (૩) પવન અવાગીહુ પવન અવાગીનીદ; અસલ અર્થ “પોતાની મદદથી ટેકા આપ્યો; અવસ્તા અવ “મદદ કરવી.” એટલે કે, “પોતાની પીઠ ઉપર તે ટેકવીને લાવ્યો.” (૪) સરખાવો ફા. તુષહુ વ ગૂશહુ, “ખોરાક અને રહેઠાણ.” (૫) હૂ-રવાખમીહુ; અવ. રવંધહુ. “સુખ,” “ખુશાલી.” (૬) કાર્ વ દીના.

(૭) પીશ્ નઅમગ ઈ અઉહુરમઝદ.

(૮) યાનેકે, પાણીઓ અને ઝાડપાન તરફ.

(૯) હૂ-અમ્ર; અવ. અમ્ર, ફા. અખર. (૧૦) સરખાવો ફા. નઉ-ખ-નઉ.

(૧૧) એ વાંચણ DM. મુજબ છે. પણ ગર્મગૂનો અર્થ “વરસાદની કમાન” બી થાય છે. ડા. વેસ્ટ એને બૂન્દગૂ ગર્મગૂ વાંચી તેનો અર્થ “પુરતું ગરમ” કરે છે.

(૧૨) કુંદ દેબૂનાં (કુંદ દેબૂન્ત ને બદલે) “નિચે લાવવામાં આવ્યું.” વરસાદની રતુ નહિ છતાં ફરીફરીથી તેમ બન્યું.

(૧૩) સેમેટીક શબ્દ કીરા, ઘણો ખરો ઘેટાં બકરાને માટે વપડાએ છે.

છુટા ફરીને ચરતા^૧ અને ફલંગ મારી દોડતા^૨ એક ગોધાનાં તોખમ જેટલાં મોટાં હતાં-જે વરસાદનાં ટીપાં પડવાથી સઘલી જુદી જુદી જાતના છોડવાઓ ઉચે ઉછડી આંચ્યા; ન્યારે (વરસાદના ટીપાંઓ) એક છોડવા ઉપરથી બીજા ઉપર, અને સુકાં ઝાડ ઉપર પણ પડ્યાં^૩, ત્યારે તેને તેજ વખતે અરથુશ્ત્રનું ખાકી તત્વ તે પાણીમાંથી ઝાડપાનમાં દાખલ થયું હતું.”

(૩૯) (બીજા એક) મોજેજા જે જાહેર થયેલા છે તે એ કે વરસાદનું પાણી નિચે પડવા^૪ પછી અરથુશ્ત્રનું તત્વ તેમનાં માખાપનામાં દાખલ થાય એવી ધારણાથી અમેશસ્પેદો તરફથી પચોડશાસ્ત્રને છ સફેદ ગાયો, જે પીલા કાણવાલી (હતી તેઓ)ને પેલા છોડવાઓ તરફ હંકારી લઈ જનાર બનાવ્યામાં આંચે. (૪૦) અને અહીં એક ઉમદા મોજેજા જાહેર થયે, જેમ દીનમાં જણાવ્યું છે કે: “તે છ ગાયોમાંની બે ગાયો જે ગર્ભવંત નહતી^૫ તેઓમાં પવિત્ર દુધ^૬ આંચું, અને પેલા છોડવામાંથી થઈને અરથુશ્ત્રનું તત્વ પેલી ગાયોમાં ગયું, અને તેઓનાં દુધમાં લેલાયું.” (૪૧) અને તે પચોડશાસ્ત્રને ગાયોને પાછી હાંકી લાવનાર તરીકે (અમેશસ્પેદોએ) બનાવે, જેણે દુગદાઉબને નિચે મુજબ કહ્યું: “ઓ દુગદાઉબ! પેલી ગાયોમાંની બે જે હંમેલદાર ન હતી, તેમજ જેઓએ બચાંને જન્મ આપ્યો નથી, તેઓમાં દુધ ભર-પુર આંચું છે, તે ગાયો જે આંચે દુન્યાની કોઈબી ગાયોની મગરૂરી સમાન, એટલે સર્વેથી સરસ છે, તેઓને તું દોહ.”^૭ (૪૨) દુગદાઉબ ઉઠી ઉભી થઈ, અને દુધ દોહવવાનું વાસણ^૮ જે ચારે બાજુથી^૯ (દોરીથી) સીકડેવું^{૧૦} હતું, તે લઈને

(૧) વર્તિશન. (૨) અથવા ઝરીતૂન્તાર, “ખેડુતનાં”; પહલ્વી ઝરીતૂન્તન એટલે “બી વાવવાં” “ખેતી કરવી.”

(૩) સરખાવો કાં શસ્તન, “નાંખવું.”

(૪) સૂખ્-આરિશન; બેહતર વાંચણ: સૂખ્-આવરિશન, અથવા સૂખ્-આરિશન; સરખાવો કાં. સૂખ્, “પાણી” અને આરિશન, “વરસવું,” એટલે “વરસાદનાં પાણીનું વરસવું.”

(૫) અ-ઝખૂન્તગ્, “જેને કદી ફરજંદ થયાં નહતાં.”

(૬) હુ-પર્મમ; જે પવિત્ર પરિણામ નિપજવવા માટે એ દુધ પેલા કર્યું હતું તેને લીધે તે દુધને “સાંઝ (પવિત્ર) દુધ” કહેવામાં આંચું છે.

(૭) અવ. દુધ, સંસ. દુહ, કાં દૂશીદન “દોહવવું,” “દુધ કાઢવું.”

(૮) દીગ્, “દેગ,” “તામરી”

(૯) અવ. અથુધ. (૧૦) નિઝીઝીહેદ, સરખાવો કાં અઝીઝીદન, “સીકામાં ટાંગવું,” “લટકાવવું.”

પેલી (ગાયોમાં) જે ઉમદા દુધ હતું તે દોહું, અને તે દુધમાંનો ઘણો ભાગ પવિત્ર અમેશસ્પેદો અને યઝ્દોની યાદ કરી તેઓને અર્પણ કરવા (આસપાસ)^૧ ઢાલી નાખ્યો, અને તે દુધમાં ઝરથુશ્તનું ખાકી તનનું તત્વ હસ્તી ધરાવતું હતું.

(૪૩) જ્યારે પેલો દુશ્મન (અહરમન) પેલાં દુધને નાખુદ તથા નકામુ બનાવવા કોશેશ કરતો હતો ત્યારે એક (બીજો) મોજેબે બહાર થયો, જેમકે દીનમાં કહ્યું છે કે:—“એ ઉપરથી તુરતજ તે વખતે દેવોની એક મજલસ બોલાવવામાં આવી,^૨ અને પેલો દેવનાંમ દેવ (અહરમને) તે મજલસને નિચે મુજબ કહ્યું^૩ કે: ‘તમો દેવો તદ્દન આંધળા છેઓ; એક તાબે અને વળી ઉંચો ખોરાક બની ચુક્યો છે, યાને કે જે બનાવતમાંથી તે આદમી કે જે અશો ઝરથુશ્ત થશે તે બનાવવાની શરૂઆત થઈ ચુકી છે;’^૪ તમારામાંથી કોણ તેનો એવી રીતે નાસ કરવા કબુલ થાઓ છેઓ કે જેથી તે પુરૂષ માણસાઈમાંથી જતો રહે,^૫ એટલે કોણ તેને તદ્દન નિર્બળ કરે.”^૬ (૪૪) ચીશમગ^૭ જે ધુરાં જ્ઞાનથી ભરપુર^૮ હતો, તે નિચે મુજબ બોલ્યો: “હું તેનું મોત લાવવાનું માથે લેવું છું;” અને પ૩ દેવો જે ચીશમગને લગતા કરપો હતા તેમની સાથે (ઝરથુશ્તને મારવાને) તે ધસ્યો. (૪૫) અને તેણે તે સ્પીતામનાં ગામને થોડે ભાગે અણીખોદી નાંખ્યું, અને થોડે ભાગે ફેરફાર કરી તે ગામને નુકશાન

(૧) ઓલા યઝ્દાંન બરા ચેહુબૂગત. ડા. વૅસ્ટ મુજબનું વાંચણ લેતાં: ઓલા-શાંન બરા ચેહુબૂગત, “તેઓએ જે આપી દીધું તેનું.”

(૨) સરખાવો અવ. દવત (ધાતુ હ, “ખરાબ આદમીઓનું ઉચ્ચારવું,” “ધુરાં માણસનું બોલવું”).

(૩) DM. દવચીત, (પહલવી દ્રાચીદન ના શબ્દરૂપ પ્રમાણે) “મોટેથી ધુમ પાડી કહ્યું” (ખાસ કરી ધુરા લોકોની ધુમ).

(૪) અઘધ્ સાખતન્ હખેતૂગત.

(૫) વાંચણ: અન-મર્દૂમ, જ્યાં સુધી તેનું માણસાઈ/પણું તદ્દન જતું રહે ત્યાં સુધી. ડા. વૅસ્ટ:—અવો મર્દૂમ, “માણસગત માટે” એમ વાંચે છે.

(૬) અઘધ ખવાર્તર અકાર કર્દન.

(૭) એ નામ યુન્દહિશમાં પણ (બાબ. ૨૮, ફકરા ૧૮૫) મળે છે; “ચીશમગ્ ઝક મૂન ઝિન્દગ વખદૂનેદ વ વાત ગેર્દગ-ઘચ વખીદૂનયંન, ઓલ પતીયારગીહ ઇ અવર વઝલૂનેદ, “ચીશમગ એટલે તે દેવ કે જે જીવતાં આદમીઓને પકડે છે, પછી વંટોલ્યો પેદા કરે છે, અને તેઓનો નાસ કરવા માટે તેઓ ઉપર તે પુકાવે છે.”

(૮) દૂશ-દાનાગ.

કીધું; ધંધાદારી કામ કરનારાઓને અને દોસ્ત આશનાઓને^૧ તેણે જુદા પાડયા, તે ગામનાં લોકોનાં કઠાવર આંધાને^૨ તેણે તોડી નાખ્યો, તેમ જ તેઓની જે અસંખ્ય ખુબીઓ^૩ હતી તે સઘળીનો નાસ કીધો, એટલે કે તેનાથી આખાં ગામને પાએ-માલ^૪ કરવામાં આવ્યું હતું.

(૪૬) એવું જાહેર થયેલું છે કે ત્યાર પછી પર્ઓડ્શાસ્ત્રે પેલો હોમ દુગદાઉળ પાસેથી પાછો માંગ્યો, અને તે તેણે છુંડ્યો (કમ્બીદ) અને પેલાં ગાયનાં દુધ સાથે લેળી નાખ્યો કે જેમાં અરથુશ્ત્રનું ખાકી તત્વ આમેજ થયેલું હતું; અને અહીં અરથુ-શ્ત્રનું ફરોહર અને તેમનું ખાકીતત્વ ખેઉ સાથે જોડાયલાં બન્યાં.

(૪૭) એક મોજેજો એવો જાહેર થયેલો છે કે જ્યારે હોમ અને દુધ એ પ્રમાણે સાથે લેલવામાં આવ્યાં,^૫ અને અહુરમઝદની એક ફતેહ દેખાડનારૂં તે (મિશ્રણ) બન્યું,^૬ ત્યારે પર્ઓડ્શાસ્ત્ર તથા દુગદાઉળ તે પીણું તુરત ગટગટાવી ગયાં;^૭ અને હીઆં અરથુશ્ત્રનાં ખોરેહ, ફરોહર, તેમજ ખાકીતત્વનું જોડાણ સામટું ખેઉ માખાપમાં^૮ ઉતર્યું. (૪૮) દીનમાં કહેવામાં આવ્યું છે તે મુજબ, એક મોતેખર ચમત્કાર તે પછી તે ખેઉ જણાને જાહેર થયો:—“એ પછી તેઓ ખેઉ જણા પહેલીજવાર એક પુત્ર માટે ખાહેશ રાખતાં હમ્બીસ્તર થઈ જોડાયા,^૯ જ્યારે બદકારીની”^{૧૦} ઘાટકી જખાનથી^{૧૧}

(૧) હમ-પત્-ખૂર્, અવં હમ+પઘતિ+ખરેથ, “જેઓ સામ સામે ખેસી ખોરાક ખાતા હોય તે.” ઉપલી પહલવી એખારતમાં એ શબ્દ અવં પર્ઘતિશ્-ખરેન સાથે સરખાવી શકાતો નથી, કારણ કે તેનો અર્થ અવસ્તામાં “જડ્યું”, અથવા “ગાલ” થાય છે.

(૨) અવ. સ્તુન, “સ્થંભ.”

(૩) અમાર (અવ. મર, “સંખ્યા ગણવી”) અફાજીહ.

(૪) લખવાર-કર્દ, સરખાવો ફાં ખાઝ કર્દન, “તોડી પાડવું” “લાંછ નાંખવું.”

(૫) અગવીન ઓલ હમ-મદ્.

(૬) ઓલ અહુરમઝદ વીનદીદ યેગવીમૂનાદ; અવં વિન્દ, “જીતવું.”

(૭) ફ્રાજ ખવારીદ. (૮) ખર્એન ર અખૂ. અહીં “દો અખૂ” શબ્દોને ડાં વેસ્ટ સાથે લઘને ગખરા “આદમી” વાંચે છે.

(૯) લાલા નીવઝોદ હવા-અન્દ, સરખાવો અવં નિ-વઝ અથવા ઉપ-વઝ, “લગનના ગાંઠથી જોડાવું,” “બગલગીરી કરવી.”

(૧૦) વિનાસ-ગારીહ.

(૧૧) મર ગુખિશનીહ, સરખાવો અવં મર્ઘ્ય, “સાંપ,” “અઝદાહ.”

દેવો પોકાર^૧ કરવા લાગ્યા કે: ‘ઓ^૨ પર્યાશાસ્પ! તું આએ શું કરે છે?’ જે ઉપરથી^૩ શરમીદા આદમીઓની માફક તેઓ ચમકીને ઉઠ્યાં.^૪ (૪૯) અને બીજી વખતે તેઓ હમબીસ્તર થયાં કે તેઓને દેવોએ બુમ પાડી બદકારીની ઘાટકી જબાનથી ઉપર પ્રમાણે કહ્યું, જે ઉપરથી શરમીદગીલયાં આદમીઓની માફક તેઓ પાછાં ચમકીને ઉઠ્યાં. (૫૦) અને ત્રીજી વખત તેઓ એક પુત્રની ખાહિશ ધરાવતાં હમબીસ્તર થયાં કે દેવોએ બદકારીની ઘાટકી જબાનથી (ઉપર મુજબ) પુકાર કર્યો, અને તેથી શરમીદાં થએલાં માણસો માફક તેઓ ચમકીને પાછાં ઉઠ્યાં. (૫૧) અને તેઓએ (દેવોનાં એ પોકાર) વિષે એક બીજા સાથે વાત કીધી, અને પોતાનાં ભલાં કામમાં પાછાં મંડયા, અને તેઓએ ખાવંદ અને ઓરત તરીકે ફરજ અદા કીધી;^૫ યાને કે તેઓ એકમેકને પાસામાં દાબી રાખીને બોલ્યાં કે: ‘આ નેમ પાર પાડયા વીના^૬ આપણે થોભીશું નહિ-ગમે તે બી થાય, ગમે તો રાગ કે નર્યોદર બેઉબી સાથે થઇને આવે^૭ તોબી આપણે અટકવું નહિ.’ (૫૨) પછી તે આદમીના તનનું અંધારણ થયું કે જે પવિત્ર ઝરથુશ્ત્ર તરીકે (જન્મ પામનાર હતો); અને એ પ્રમાણે (આ દુન્યામાં) ઝરથુશ્ત્રના ખોરેહ, ફરોહર અને ખાકીતત્વ (ત્રણે)નું જોડાણ તેમના માદરના હમેલ (ગર્ભસ્થાન) માં^૮ થયું.”

(૫૩) એક (વધુ) મોજેજે જે જાહેર થયેલો છે તે એ છે કે માએના ગર્ભ^૯માં ઝરથુશ્ત્રનો હમેલ રહેવા પછી દેવોએ ઝરથુશ્ત્રનું મોત તેમના માદરનાં હમેલમાંજ

(૧) સરખાવો અવં ખુસ, “બુમ પાડવી,” ફાં ખૂસીદન. DM. મુજબ ખૂસીય અથવા હવિસ્પ.

(૨) હુના શબ્દ અહીં અર્થ ને અદલે વપડાએલો છે.

(૩) પવન ઝંક. (૪) સરખાવો અવં ઉસ્પત.

(૫) વાંચણ: હાર-સુશ્ત, અસલ અર્થ “મોટીમાં નાકાં પાજ્યાં,” “મોટી વિધ્યાં.

(૬) અ-વર્જિતનીહ.

(૭) એ એક અસલી ધરાની કહેવત છે; એનો ભાવાર્થ એક પુરુષનું કાષ્ટ ચીજ કરવા માટેનું મક્કમપણું, અને ખાહેરની અસરોને તાપે રહી તે છોડી ન દેવાની ખાસ્યત દેખાડે છે. રાગ ૫ નર્યોદર, ફારસી ભાષાની રૂઠી મુજબ, “કંઈ અપસુકન ભરી ચીજ, યા ભલતી ન ધારેલી આહત” એવો અર્થ ધરાવે છે.

(૮) સરખાવો અવં અરેશિથ; જુઓ યજિરન, હા ૨૩ મો, ફકરા ૧૦ મો.

(૯) અમીતર અશકુમ, સરખાવો ફાં શેકમ, “પેટ.”

નિપજવવા નવેસરથી ભયંકર કોશેશો કીધી; અને તેમને જન્મ આપનાર (માતા)ને^૧ તીક્ષ્ણમાં તીક્ષ્ણ તથા સખ્ત દુખાવા સાથનાં દરદો મારફતે માંદગીભર્યાં કીધાં, (જેથી તેણી એટલી બધી દુઃખી થઈ કે) આખરે તેણીએ દુઃખોના^૨ ઉપાય માટે જાદુગર વૈદોની સલાહ લેવા ઇચ્છા દેખાડી. (૫૪) અને આ વખતે એક મહાન મોજેજો જાહેર થયો, જેમકે (તે વિષે) દીનમાં કહ્યું છે કે: “એજ વખતે એક (મીનોઈ) અવાજ પવિત્ર ચઝદી રૂહો તરફથી ત્યાં તેણીને આવ્યો; દક્ષિણ દિશા-એથી, અહુરમઝદ તથા અમેશસ્પેદો તરફથી, નિચે મુજબ (સંભવાયું) કે:—“અચ્ચે કન્યા!^૩ જો તારે કેટલા આગલ જવુંજ હોય તો તે (જાદુગરો) તરફ ના જા, કારણ કે તેઓ તરફની કોઈબી ચીજ,^૪ જે તેમની જાદુઈ વૈદક સારવારથી સાફ કરવાને (વપડાય છે) તે,^૫ જીવલેન હોય છે; તારા બેઉ હાથો બરાબર પાક કર,^૬ યાને પવિત્ર સ્નાન (નહાન) લે, અને તે પવિત્ર હાથોથી સુકાં લાકડાં લાવ, અને તારાં બાજકની સલામતી ખાતર તે ઉપર આતશ સલગાવ અને ગાયનાં ઘીની^૭ અંદર ગોશ્ત પકાવ;^૮ અને તારા (ગર્ભની સલામતી) ખાતર આતશ રોશન કરી તેનો સેરવો^{૧૦} તે આતશ ઉપર બનાવ; અને તે ખાતરજ વખતસર તે સેરવો તારે પી જવો,^{૧૧} અને તેથી તું સાજી થશે.” (૫૫) તે ઉપરથી તે અખળાએ તનને પવિત્ર કર્યું,^{૧૨} અને જેમ તેણીએ સાંભળ્યું હતું તેમજ બજવ્યું, અને (તેથી) તેણી તંદરૂસ્ત થઈ.^{૧૩}

(૧) ઝક્ર્ ઝીઅશ ખૂદાર.

(૨) ૩૦ વેસ્ટનું વાંચણ DM. મુજબ: જ્વાયિશ્નીહ, “ઇચ્છવાન્નેગ (દવા યા ઉપાય)”; પણ અન-આસાનીહ બોલ અહીં વધારે અંધખેસ્તો લાગે છે.

(૩) સરખાવો અવ. ચરાઇતી, ચરાઇતિકા.

(૪) મૂન શબ્દ અહીં અમતને બદલે આવેલો છે.

(૫) યાનેકે “તેઓ તરફથી મળતી દરેક ચીજ.

(૬) પવન યાતૃગ બજેશ્ગીહ બચ્શાઝિશનીહ.

(૭) ક્રાજ્ યદા બદલૂન; અસલ અર્થ “હાથ બરાબર ઘો;” ક્ષ૦ દસ્ત શુસ્તન “ક્રાઇ ચીજનો ભોગ આપવો,” “ક્રાઇ ચીજ ઉપરથી હાથ ઉઠાવવો,” “તજહેવું.”

(૮) માખ્યા, “માખણુ.” (૯) સરખાવો ક્ષ. ઝિશ્તન, “પકાવવું.” (૧૦) સરખાવો ક્ષ. તાખેશ, તાખીદન, “રસ નિચવવો,” અથવા “મજબુત બનાવવું.” ખી થઇ શકે.

(૧૧) પાચ્મેશ, સરખાવો ક્ષ. બાદ પચ્મેમૂદન, “દાર ગટગટાવી જવો.”

(૧૨) ક્રાજ્ યદા બદલૂન. (૧૩) સરખાવો “ઝાદસ્પરમના ચુંટી કાઢેલાં લખાણો,” બાબ ૧૪ મો, ક્કરા ૫.

(૫૬) જ્યારે ઝરથુશ્ત્રના જન્મ પામવાને ખોરશેદની ચાલ પ્રમાણે^૨ ત્રણ દીવસ રહ્યા હતા ત્યારે એક મોજેજો ઘણાકોને જણાયો, જે એવો હતો કે હમેશના કુદરતી ધારા મુજબ ખોરશેદ ઉગતી વેળા તેની આબાદી ભરી રોશની^૨ જમીન ઉપર પહેલાં પંથરાય છે, અને તે પછી ખોરશેદનો આકાર જાહેર થાય છે, અને જેમ દીનમાં કહ્યું છે તે મુજબ: “તે છેદલી ત્રણ રાતો દરમ્યાન જ્યારે ઝરથુશ્ત્ર પોતાની માએના પેટમાં હતો ત્યારે, યાને કે તે જન્મ પામ્યો તે અગાઉની ત્રણ રાત દીવસો સુધી, પર્વોદ્દેશરૂપનું ગામ આખું રોશનીથી ઝલકી રહ્યું હતું. (૫૭) તે ઉપરથી સ્પીતામના કુટુંબના ઘોડાના સરદારો અને ત્યાંના ગાય ઢારના રખેવાલો (ગભરાઈને તાંહથી) નાહસી જતાં^૩ બોલ્યા: ‘અલખતે પર્વોદ્દેશરૂપનું ગામ આથી નાસ પામવુંજ જોઈએ, અને મોટાં રોશનીનાં ભદ્રકાં જે દરેક ખુણે ખુણે^૪ હમણા જણાયે છે, તેના ગભરાતથી પર્વોદ્દેશરૂપનું આખું ગામ ડરી ગયું છે.’^૫ (૫૮) તે પછી (જ્યારે તેઓનો ગભરાત કમ થયો ત્યારે) ગામની અંદર પાછા દોડી આવતાં તેઓ એમ બોલવા લાગ્યા કે: ‘પર્વોદ્દેશરૂપના ગામનો નાશ થનાર નથી, જો કે દરેક ખુણામાં અને દરેક ખાંચામાં પસરી રહેલી ભલુકદાર રોશનીનાં ઘભરાતથી તે ગામના લોકો બીહ ગયાં છે; એ ગામમાં અને પેલાં ઘરમાં પેલા ખોરેહમંદ^૬ પુરૂષનો જન્મ થયો છે.’”

(૫૯-૬૦) (બીજા) મોજેજોમાં નિચલો પણ એક હતો, કે જ્યારે ઉમદા ખોરેહવાળા તે નરના જન્મ બાબેના મોજેજો જેવાં કાર્યની ખબર પહેલાં (આ દુન્યામાં) આગળ વધી, ત્યારે તે જમશેદ અને બીજા પ્રખ્યાત નરો જેમને પવિત્ર ચજદાં તરફથી ઉંચી કીર્તીએ પહોંચાડવામાં^૭ આવ્યા હતા, તેઓના વચણોની મારફતે તે ખબર ફેલાઈ હતી; જે વચણોમાં જમશેદે દેવોને કહ્યું હતું કે: “અહીં (આ દુન્યામાં) પવિત્ર અને અશો ઝરથુશ્ત્ર જન્મ પામશે, જે પુરૂષ તમો દેવોની અંદર, તમો જે

(૧) આઈનીનગ ઈ હુવરે-શઅંત, અસલ અર્થ “ખોરશેદનો આપનો”, અથવા “સૂર્યનો આરસીનો તકતો;” ફારસીમાં ખોરશેદ ને આઈનહુ-ઈ-આરમાન, “આકાશનો આપનો” કહે છે. અહીં એવો ભાવાર્થ છે કે “સૂર્યના પંચાંગ મુજબ ત્રણ દીવસ બાકી હતા ત્યારે.”

(૨) અવ૦ ક્રાંખિ (ક્રાંશ) “આબાદી કરતી,” યા “વધારો કરતી.” સરખાવો અવ૦ “હય હૂ વક્ષાત આ-હુ-ક્રાંખો-દાતોઇત.

(૩) કસબાને સર્વે ઠેકાણે રોશનીથી ચળકતો જોઈને. (૪) વિસ્પ સૂરાગ.

(૫) પવન આસીપિશન આસીપત ચેગ્વીમૂનેદ.

(૬) રાએ-આઓમંદ. (૭) મદમ ખરિશનીહ.

કામો કરો છેઓ તે બાબે બેપરવાઈ ફેલાવશે, એટલે કે તમારામાં લાચારી (ઉદાસીપણ) પેદા કરીને બેકારી લાવશે, અને આતુરતાઈ વિનાના^૧ તમોને બનાવશે, જેથી તમો કોઈબી ચીજ પોતાને માટે માગી શકશો નહિ, અને તમારે ખાતર કોઈબી બીજા પુરૂષ કંઈ માંગનાર નથી.”

(૬૧) એવું જાહેર છે કે ઝરથુશ્ત્રનાં ચઢતે દરજ્જાનાં જન્મની બખર, અને તેની ભવિષ્યની આગાહી કહેવાની શક્તી^૨ વિષેની વિખ્યાતી જાણીતા પુરુષો, જેવા કે જમશેદ, ફરેહુન અને બીજા દાનાવ લોકોએ જાહેરમાં ફેલાવી હતી; તે ઉપરાંત પાક હસ્તીઓ (ચઢદો)એ ગોસ્પંદોની ઝબાન મારફતે^૩ તે બખર આ દુન્યામાં ફેલાવેલી હતી,^૪ અને એવા ધરાદાથી તે ફેલાવી^૫ હતી કે તેની પચ્ચેગંબરી શક્તિનો પુરાવો તેઓબી આપે. (૬૨) તેની મીસાલ એકે, જેમ (દીનમાં) જણાવવામાં આવ્યું છે તેમ, કચ્ચે-ઉસનાં (કચ્ચે-કાઉસનાં) રાજ્યમાં એક ગોધો^૬ હતો, અને ચઢદી

(૧) અખ્યાયિશનીહુ, યાનેકે “જ્ઞાસા વિનાનું,” “વગર મળહતું;” અવ૦ ઈશ, “ધચ્ચવું.” (૨) વક્ષવરીહુ.

(૩) હૂઝવગીહુ-અસ્ત, “બોલાયલા હતા,” સરખાવો અવ૦ હિઝવ, “ઝબાન;” જુઓ વંદીદાદ, ફગર્દ ૧૯ મી, જ્યાં હુઝવા-ધયત, ઝરથુશ્ત્રના બોલવા વિષે વપડાયલો છે.

(૪) વાંચણ: દેધુન્ત. DM. મુજબ, સૂત; એમ લેતાં અર્થ: “અને વળી ગાયદોરની ઝબાનમાંથી તેઓથી સાંભળવામાં આવ્યો.” ૬૧૦ વેસ્ત નિચે મુજબ તરજુમો કરે છે:—“પણ પવિત્ર હસ્તીઓનું બોલવું દુન્યામાં જુદે જુદે ઠેકાણે રહેતાં જાણવરાની ઝબાન મારફતેથી સાંભળી શકાય છે.”

(૫) સરખાવો અવ૦ સ્તૌર, ૩૧૦ ગુસ્તર્દન.

(૬) કચ્ચે-ઉસના ગોધાની અને સ્ત્રીતની વાત દીનકર્દ પછી લખાયલાં પહલવી “ઝાડ-સ્પરમનાં ચુંટી કાઢેલાં લખાણો” માં વધારે સંપૂર્ણ રીતે આવેલી છે (જુઓ બાબ ૧૨ મો):—“દેશ માંહેલા અથોરનાનોની અરજને અનુસરીને, તથા એક ઉભો થયેલો કજીઓ દાબી દેવાના હેતુથી, દાદાર અહુરમઝદે ધરિાન માટે એક મોટાં કદનો ગોધો પેદા કરીધો, જેની મારફતે તેની ખડીનાં જમીન ઉપર ચાલતાં પડેલા આકાર ઉપરથી ધરિાન અને તુરાન વચ્ચેની હદ દેખાડવામાં આવતી હતી. તેને કચ્ચે-ઉસચ્ચે જંગલમાં રાખ્યો હતો”. (વળી તેમાં એમ જણાવેલું છે કે) “સાત ભાઈઓ હતા, જેઓમાંના સાતમાનું નામ સ્ત્રીત હતું, તે સર્વથી મોટા કદનું શરીર અને અંગબળ ધરાવતો હતો. કચ્ચે-ઉસના ઉમરાવો તથા ધણીક બાબદોથી માહીતગાર પુરૂષોમાંનો તે એક હતો. કચ્ચે-ઉસચ્ચે તેને પોતાની હજુરમાં બોલાવ્યો, અને નિચે મુજબ ફરમાવ્યું:—“તું જ, અને પેલા ગોધાને જંગલમાં લઈ જઈ મારી નાખ!”...

મદદથી તેના શરિર ઉપર નુર ફેલાયલું હતું, ન્યારેળી ધરાન અને તુરાનની સરહદ બાબે કંઈ તકરાર ઉભી થતી ત્યારે તે ગોધાને લાવવામાં આવતો, અને ધરાન તથા તુરાન વચ્ચેની સરહદ તે ખરી રીતે ખતાવી આપતો. (૬૩) અને પરિણામ એ આવતું કે, જે કન્યામાં (ગુનાહ તરીકે) ઠગાઈ થઈ હોય, તેમાં ફેસલો કરવા એક ધરાની ન્યારે તુરાની સાંમે અરજ કરતો તે વખતે ખચીત પેલા ગોધાથી ખતાવવામાં આવેલી સરહદને લીધે પેલો તુરાની હુમેશાં લુચ્ચો માલુમ પડી આવતો, અને ધરાનીઓ તરફથી તેને માર પડતો; એને લીધેજ તે (તુરાની-ઓની) સંઘલી અદેખાઈ કચ્ચે-ઊસ સામે અને તેની મીલકત વિષે ઉસ્કેરાયલી હતી; અને તે (પાદશાહ)ની એ અબ્બયબ જેવી દોલતને ખાતર તુરાનીઓએ પેલા ગોધાને મારી નખાવી તેનો નાશ કરવા એક યોજના ઘડી, અને બદુઈ અને મન્ત્રથી કચ્ચે-ઊસના મનને તે ગોધા સંબંધી ગુંચવાડામાં નાખ્યું; જે ઉપરથી તેણે એક લડવૈયો જેનું નામ સ્ત્રીત હતું તેને હુકમ કીધો કે પેલા ગોધાને કતલ કરવો, અને તે આદમી પેલા ગોધાને મારવાને બાહર પડ્યો. (૬૪) અને અહીં એક મહાન ચમત્કાર પેલા ગોધા તરફથી બહર થયો, જેમ દીનમાં કહ્યું છે તેમ:—“એક નોંઠવા ભેગ જવાબ તે ગોધાએ તેને મોઢે યોલી દેખાડ્યો:—“અએ સ્ત્રીત! તું મને ના માર, તારા વદવાઓની સાતમી પેહડીનો તું છે; ન્યારે અરથુશ્ત જે સવાબનો ઘણોજ ખાહિશમંદ છે તે તનોમંદ દુન્યામાં આવશે, અને ન્યારે દીન મારફતે

...પેલા ગોધાને જ્યેહ કયાં આદ.....સ્ત્રીત પાછો ફરી કચ્ચે-ઊસ આગળ આવ્યો, અને તે કેમ અન્યું તેની ખબર કીધી, તથા અરજ કીધી કે તેણે (કચ્ચે-ઊસએ) તેની (સ્ત્રીતની) હંદગીનો અંત લાવીને એ કામ પૂરું કરવું; કારણ કે (તે બોલ્યો): “મારી હંદગી હવે મનગમતી નથી.” કચ્ચે-ઊસએ જવાબ વાલ્યો: “શું હું તુને મારું, એવી કંઈ ધારણા નહતી!” જે ઉપરથી સ્ત્રીત બોલ્યો: “ભે તું સાહેબ મને કતલ નહિ કરશે તો હું તુને મારી નાખીશ.” કચ્ચે-ઊસએ જવાબ વાલ્યો: “મને મારતો ના, કારણ હું તો દુન્યાનો પાદ-શાહ છું.” કચ્ચે-ઊસ આગળ સ્ત્રીતએ એટલી ઓજરખવાહીથી જદ કીધી કે પાદશાહને નિચે મુજબ હુકમ કરવાની ફરજ પડી: “પેલાં ચોક્કસ જંગલમાં જ, લાં કુતરાનાં આકારમાં એક દાકન રહે છે, તે તુંને મારી નાખશે.” સ્ત્રીત તે જંગલમાં ગયો અને તેણે કુતરાના આકારમાં પેલી બદુગરણીને ભેઈ, અને તેણીને એક ફતકો મારતાં બે ભાગમાં તે વહેંચાઈ ગઈ, અને એમ વહેંચાયલા ભાગોને ચાલુ માર્યા કરતાં આખરે તેઓ એક હજર અન્યા; જેઓના લશ્કરે સામટાં બની સ્ત્રીતને તેજ જગ્યાએ મારી નાખ્યા.” બુચ્ચો S. B. E., વૉલ્યુમ ૪૭ મું, પાના ૧૩૫-૧૩૮.

તારાં પુરાં કામો તે જાહેર કરશે ત્યારે તારી કીનાખેર ખાસ્યત માટે તું પસેમાન થશે; અને તારા આત્માને એવું દુઃખ નડશે કે જેને લગતો શ્રાપ નિચલા ફકરામાં આવેલો છે, ‘ન્યારે તેનું મોત આવશે, ત્યારે તેને વદગ? અથવા એવાજ ખીજાઓનો ફેજ મલશે,’ (૬૫) એમખી જાહેર થયેલું છે કે પેલા (સીત) પુરૂષે ન્યારે ગોધા તરફનો એવો ચમત્કાર જાણ્યો ત્યારે તેણે તેને માયોં નહિ,^૨ પણ તે કર્મ-ભિસ (કર્મ-કાઉસ) આગલ પાછો ફર્યો અને પોતે જે જ્યું હતું તે વિષે તેને વાકેફ કીધો. (૬૬) દેવો અને જાદુગરો તરફથી જે ભમાવનારી ફરેખ-ખાજી કર્મ-ભિસની તરફ કરવામાં આવી હતી, તેને લીધે તેણે તેજ(સીત)ને પેલા ગોધાને મારવાનો પાછો હુકમ કીધો, અને તે પુરૂષ ખીજી વાર ગોધા તરફ ગયો; જોકે તેણે (ગોધાએ આગલ માફક) ઘણીક વિગટે બોલવાનું ચાલુ રાખ્યું છટાંખી^૩ પોતાનું ધ્યાણ ત્યાં નહિં આપતાં તેણે (સીતએ) ગોધાને મારી નાખ્યો.

(૬૭) વળી ગાવ્યોદાદ^૪ (એટલે, પહેલાં એકલા પેદા કરવામાં આવેલા ગોધા) વિષે એવું જાહેર થયેલું છે કે અહરમન તરફથી આવેલા ફટકાની સામે થતાં^૫ તે નિચે પ્રમાણે બરાહ મારીને બોલ્યો હતો:—“ઓ અહરમન! તું પુરાધનું જ્ઞાન

(૧) સરખાવો અવ૦ વધધન, એક સુતપરસ્ત પુરાની પાઠશાહનું નામ, જે ઝર-યુક્તની આગમજ થઈ ગયો હતો. એજ અઝીદહાક (ઝોહાક) નું ખીજું નામ છે. દાદિ-સ્તાને દીનીની પુરસેશ ૭૧ અને ૭૭ માં વધધન નામ ઝોહાકની માએનું છે. વળી પહેલવી મીનોખેરદ (ખાખ ૫૭, ૨૫) માં વધગાન પાઠશાહ તે દહાગ પાઠશાહ પોતે છે:— “(કર્પીન ગુનાહો કરનાર બદકાર આદમીઓમાંની) એક તે વદગ, જે ઝોહાકની માએ હતી, જેનાથી પહેલ વહેલાં (આ દુન્યામાં) જનાકારી કરવામાં આવી હતી (યાને બદફેલી શરૂ થઈ હતી).”

(૨) અસલ અર્થ: “ન્યારે તે માણસ પેલા ગોધા તરફથી એવા મોજેજની ખાહેશ રાખે છે, ત્યારે તેને તે મારતો નથી.”

(૩) અમત કબદ-ધય ઝક ગૂખિશ્ન દેખૂનાં.

(૪) પહેલવી: તોરા ઇ અએવગ-દાદ, “પહેલ વહેલાં પેદા થયેલો ગોધા;” જેમાંથી સઘળાં પ્રાણીઓ અને આડપાનો પ્રગટી નિકલ્યાં હતાં એમ માનવામાં આવે છે. જુઓ યુન્દહિશ, ખાખ. ૩ જો, ફકરો ૧૮ મો; ૪ થો, ફકરા ૧-૫; ૧૪ મો, ફકરા ૧-૩; ૨૭ મો, ફકરા ૨-૩.

(૫) પતીરગ ઝનિશની.

ધરાવનાર,^૧ અમારે વિષે એવું ધારે છે કે ‘નાશ કરવામાં હું દરેક રીતે ક્ષત્તેહમંદ^૨ છું,’ પણ તું દરેક રીતે અમારો નાશ કરવામાં કદી ફાવનાર નથી, યાને તારાથી બનવા ભ્રમ નથી કે અમે કદી પાછાં નહિં ઉઠી શક્યે^૩ એવી રીતે તું અમારો નાશ કરે; તેમજ હમના હું તુને જણાવું છું^૪ કે પેલો શખ્સ સ્પીતામ યાન્દાનનો ઝરથુશ્ત્ર (ધર્મના) છેલ્લા ફેરફાર માટે આવનાર છે, જે દેવોના દેવ (અહરમન)ને તથા તેના મહદગારોને અને જે પગના દરવંદોને^૫ ગભરાતમાં નાખશે.”^૬

(૬૮) ઝરથુશ્ત્રએ પોતાનાં જોરેહ અને જ્ઞાનની બરકતથી પોતાના આ દુન્યામાં જન્મવા અગાઉ દેવોને માર માર્યો, ન્યારે બહુગર ક્રાસીયાવ^૭ તેનું જોરેહ શોધવા જતાં અબજબ જેવી રીતે મુશકેલીમાં આવી પડ્યો હતો, તેને લગતા મોજેબ વિષે દીનમાં એમ કહે છે કે: “ન્યારે પુશ્કળ ફરેબબાજ^૮ તુરાની અક્રાસ્યાબ વોઉકકશ દર્યા^૯ તરફ એક બે અને ત્રણ મરતબે ધસ્યો;^{૧૦} અને એ સ્પીતામનાં ઝરથુશ્ત્ર! જે જોરેહ ખાસ ધરાની મુલકોને લગતું, જન્મેલા તેમજ નહિં જન્મેલાઓનું, અને જે અશો પુરૂષોને લગતું, તે મેલવવા ખાહિશમંદ થયો; પણ તે જોરેહને તે પોહોંચી

(૧) અહરમનને નિચલાં વિશેષણો વારંવાર લગાડવામાં આવે છે:—પૂર-મર્ગ, દૂશ-દાનાગ, દૂશ-દાદ, દૂશ-દીનીગ, દ્રવન્દ, શએદાઆન-શએદા, ગેહાન-મરંચી-નીદાર.

(૨) મદાર, “જે પોતાનો હેતુ પાર પાડે છે તે.” (૩) લખવાર લા ચેહૂબૂનીમ.

(૪) ક્રાજ કનુન-ધય ચેમલેલૂનમ.

(૫) સરખાવો અવ૦ હોરમજદ યશ્ત, ફકરા ૧૦ મો:—મધર્થનાંમચ બિઝંચનાંમ, અષેમઓંધનાંમચ બિઝંચનાંમ. (૬) તંગીહ યહૂબૂનેદ.

(૭) જુઓ પહલવી દીબાચો, ફકરા ૩૧, ૩૯. સરખાવો આવાં યશ્ત, ફકરા ૪૨ મો:—યથ અઝેમ અવત ખરેનો અપચેમિ, યિમ વઝઈતિ મઈધીમ ઝર્યંધહો વોઉક કષહે, યત અસ્તિ અધર્થનાંમ દખ્યુનાંમ ઝાતનાંમ અઝાતનાંમચ, યતચ અપઓંનો ઝરથુશ્ત્રહે. વળી જુઓ ઝમ્યાદ યશ્ત, ફકરા ૫૬-૬૨.

(૮) સરખાવો અવ૦ અપ્-વરેચાઓ, “બણી ચાલાકીવાળો,” અથવા “બણો લુચ્યો,” “ચુક્તીબાજ.” કબહ વઝાન, એટલે “બણાં કાર્યવાલો.”

(૯) અવસ્તાના વિશેષ નામતું પહલવી ઝૂહ-ઈ-ફાખૂ-કર્ત છે, જે કદાચ “કાસ્ચન સમૂદ” હોય.

(૧૦) સરખાવો ઝમ્યાદ યશ્ત, ફ૦ ૫૮ મો:—“આઅત અવ-પતત ફંધસે, તૂરો અપ્-વરેચાઓ, રિપતમ ઝરથુશ્ત્ર! અવિ ઝર્યો વોઉકકશેમ.

શક્યો નહિ.” (૬૯) અને એમ ધી કહ્યું છે કે અક્રાસ્થાબ સાતે સાત ખંડો તરફ ફરી વલ્યો હતો, અને અરથુશત્રનું ખુરેહ શોધ્યું હતું.^૧

(૭૦) અરથુશત્રનાં લાયક વડવાઓની વંસાવળી નિચે વિગટવારે^૨ આપવામાં આવી છે:-અરથુશત્ર (બેન) પચ્ચાંડુશાસ્ત્ર (બેન) પતીરીતરાસ્ત્ર (બેન) ઉડ્ડગધસ્ત્ર (બેન) હુએચતસ્ત્ર (બેન) ચિગ્ગશનુશ (બેન) પચ્ચેત્રાસ્ત્ર (બેન) અરેજ્ઘરશન (બેન) હરધાર (બેન) સ્મીતામ (બેન) વએદિશત (બેન) નયાએમ (બેન) અધરીચ (બેન) દ્વાસૂબ (બેન) ધરાનના પાદશાહ માનૂશ-ચીહર (બેન) માનૂશ-ખૂરનર (બેન) માનૂશ-ખુરનાગ જેને નરોકસંગે^૩ વીઝક જે અધર્થકની દીકરી તેનો પાલક મુકરર કીધો હતો; અધર્થક (બેન) શ્રીતક (બેન) ખીતક (બેન) કૂશક (બેન) ઝૂશક (બેન) કૂગૂઝક (બેન) ગૂઝક, તે ખનીરથના માલેક ક્રએદુનના બેટા અધરીચની છોકરી; ક્રએદુન (બેન) પુર-તોરા આસ્પીગાન (બેન) ન્યોગ-તેરા આસ્પીગાન (બેન) સોગ-તોરા આસ્પીગાન (બેન) બોર-તોરા આસ્પીગાન (બેન) કેરદાર-તોરા આસ્પીગાન (બેન) સીયહ-તોરા આસ્પીગાન (બેન) સ્પએતો-તોરા આસ્પીગાન (બેન) ગેફર-તોરા આસ્પીગાન (બેન) રમક-તોરા આસ્પીગાન (બેન) વનો-ક્રવીશન આસ્પીગાન જે સાત કેશ્વરના પાદશાહ ચિમ (જમશેદ)થી (ઉતરી આવેલો હતો); ચિમ (બેન) વીવંગહાન (બેન) અયંધહદ (બેન) અનંગહદ (બેન) હુઆશ્યંગ, તે સાત ખંડનો પેશદાદ શાહાનશાહ (બેન) ક્રવાગ (બેન) સીયામગ (બેન) મસ્યે તે પહેલા ગાયોમદનો દીકરો.

(૧) જુઓ ઝમયાદ યશત, ફકરો ૮૨ મો.

(૨) અઉશમૂદન.

(૩) અવ૦ નધર્યોસંગ, અહુરમજ્દ તરફથી પેગામ લાવનાર કાસદનું નામ.

બાબ ૨ જો.

માએને પેટે જન્મેલાં બાલકોમાં તે સર્વથી બખ્તાવર બાલકના જન્મ પછી અહુરમઝદ સાથ તેણે (અરથુશ્ત્રએ દીનને લગતી) મસલહત કીધી ત્યાં સુધીમાં જે જે મોજેજો દેખાયા હતા તે બાબે (આ બાબમાં બચાન આવેલું છે).

(૧-૨) એક (મોજેજો) એવો જાહેર થયો કે તે (બાલક) જન્મ વખતે હસ્યું^૧ હતું, જેથી તેની આસ્પાસ બેઠેલી સાત આયાઓ^૨ તેનાથી ગભરાઈ ગઈ, અને પોતાના ગભરાત^૩ વિષે એવું બોલી: “એમ કેમ હશે? એની મોટાઈના સબબે તે હશે, કે તેનાં કમીનાંપણાંને લીધે હશે?” એક આબડૂ પામેલો^૪ પુરૂષ જેમ પોતાની ઉદ્યોગી મહેનતથી ખુશી થઈને હસે, તેમ એ કીર્તિવિત^૫ ફરજંદ-છોકરો^૬ પોતાના જન્મ વખતે હસ્યો.” (૩) અને પેલો પર્ષોરૂશારૂપ બોલ્યો: “આ બાલક-બેટા માટે તમારે નરમ ઉનનાં કપડાં^૭ લાવવાં; આ (બીના) તારે લીધે-તું કે જે દૂગદાઉબ તેણીની લલાઈના પ્રતાપથી-બની છે, [યાને કે આએ છોકરાને ખોરેહ તથા ઝલકાત^૮ પોહોંચ્યાં છે, જેની આગાહી જન્મ વખતે એ હસ્યો તે ઉપરથી મળે છે].”^{૧૦}

(૪) એક (વધુ મોજેજો) એમ જણાયો છે કે (ઉપલા બનાવ) પછી પર્ષોરૂશારૂપ, એક કરપ નામે દૂરાસ્ત્રૂબ, જે જાહુગરીમાં અતી ઘણો પુર્વીણ હતો તેની આગલ ગયો; અને અરથુશ્ત્રના જન્મ વિષેની, અને જે મોજેજો જન્મ વખતે જાહેર થયો હતો તે વિષેની ખબર આપી; અને અરથુશ્ત્રને જોવા સાડૂ તેને પોતાને ઘર બોલાવી લાવ્યો. (૫) પેલો જાહુગર, અરથુશ્ત્રની અંદર ખુરેહ હતું તેથી

(૧) જુઓ ફવર્દીન યરત, ફકરો ૯૩ મો, જ્યાં એજ બાબને મલતો એશારો આવેલો છે.

(૨) અવ૦ દાયંગહુ, “દાઈ, નર્સ, બચાંને ઉછેરનારી,” ફા૦ દાયહ.

(૩) તર્સિશન. (૪) મસીહ્ અયૂકૂ તરમીનિશનીહુ.

(૫) ગત્રા ઇ અર્જ-આર્ષોમંદ, અવ૦ અરેજ, “લાયક નિવડવું,” સરખાવો ફા૦ અર્જમંદ, “અમીરી,” “મોભાદાર,” ફા૦ અર્જમંદ બાનૂ, “પ્રખ્યાત શાહબદી.”

(૬) વાંચણ:-આવીગૂ; સરખાવો ફા૦ આબૂ, “ઝલકાત.” DM. મુજબ અઝશ્ અથવા અકૂશ્.

(૭) ગત્રા અપુર્નાયીગ.

(૮) નર્મ પાહુ વસ્તર્ગ.

(૯) અવ૦ ખાઝ.

(૧૦) ફાજ ખદીતુન્ત.

તેનો અદખાહ બન્યો,^૧ અને કાવત્રાં ભરેલી એક ચોળના ઘડી;^૨ યુરી ઘાનતથી તેણે પેલાં પુરબુરેહવાલાં ફરબંદનું નાબુક^૩ માથું પોતાને હાથે^૪ કચડી નાખવા^૫ અને તેનું મરણુ નિપબવવા ધાર્યું. (૬) અને અહીં એક અગત્યનો મોજેજો ઘણાકોને બહિર થયો, જેમ કે દીનમાં કહ્યું છે કે પેલા ઘાટકી આદમીના^૬ હાથો ઉંધા થઈને પછવાડે ફેરવઈ ગયા [યાને પીક આગલ મરડાઈ ગયા],^૭ અને તે વખત પછીથી (હુમેશાં) તે ફર આદમી તે હાથો વડે મોઢામાં^૮ ખોરાક લેવા^૯ પાર્યો નહિ, (પણ મોઢાંથીજ લેવા લાગ્યો). (૭) તે કરપએ, અરથુશ્રના શરિર ઉપર કેટલીક નિશાણીઓ હતી તેને લીધે, તે નિશાણોને યુરી નિશાણીઓ તરીકે ઓળખાવી;^{૧૦} અને અરથુશ્રનો પ્રકાશ^{૧૧} રખે ઘટી જાય તે વિષે પર્ઓરૂશાસ્પ ઘણોજ ગભરાયો, અને તેને કોઈ નહિં જાય તેમ (અરથુશ્રને) છુપો રાખવાની ઉતાવલ કીધી.^{૧૨}

(૮) એક વધુ (મોજેજો) જે બહિર છે તે એકે પેલા કરપએ બદુગરીથી પર્ઓરૂશાસ્પના મનમાં અરથુશ્ર વિષે એવી તો ખીહક ઉત્પન્ન કીધી, અને તેનું મન એવું ઝેરી બનાવ્યું, કે ખુદ પોતાની ધાસ્તીથી^{૧૩} તેણે વટીક અરથુશ્રને મારી નાખવા પેલા કરપને અરજ કીધી. (૯) તે (બાલક)નું મોત ઠઈ રીતથી લાવવું તે બાબે તેનાં કુદરતી તેજના ઘટી જવાને લીધે પર્ઓરૂશાસ્પ લાચાર બન્યો, અને દૂરાસ્ખૂબને (એ બાબે) પુછ્યું; પેલા કરપએ બહિર કીધું કે બાલવાનાં લાકડાં એકઠાં કરી અરથુ-

(૧) ખીશ મત; સરખાવો અવં તખર્પંધહુ, “કપત,” “બદ-ખાહી.”

(૨) અનાગ ચશીદ; અવં ચપ, “જેવું;” ફા. ચશીદન.

(૩) સરખાવો કટખા ઈ તરૂન, “કુતલ્યું.”

(૪) અવં ગવ, “હાથ” (યુરા માણસ માટેજ એ શબ્દ આવે છે).

(૫) અર્શાર્દન, “દાખવું.” (૬) અવં મધર્થ, “સાંપ,” “ઘાટકી માણસ.”

(૭) લખવાર હુશિકન, સરખાવો ફાં શિકન, “ઘડી વાલેહું,” અથવા “લાંગેહું.” અવં “સ્ચિન્દુ “લાંજવું.” ડાં વેસ્ટ પ્રમાણે વાંચણુ:—અઉસ્કુન; જેનો અર્થ “ઉંધુ કીધેહું”; “પાછલ ફેરવેહું” એવો થાય છે.

(૮) સરખાવો અવં ઝફરે (ધાતુ ઝફ, “અવાચી ખાવી તે”).

(૯) ગૂહાર. ડાં વેસ્ટ મુજબ: જલતાર, સરખાવો અવં જલ “મોઢાંની અંદર”ના ભાગ. (૧૦) દરાચીદ, “શુભ પાડી” (યુરા માણસે યા યુરા દેવે.)

(૧૧) આપ-દેહુશ અથવા આપ-દેહીહ.

(૧૨) એટલે, બદુગરોની નજર આગળથી દુર લઈ જઈ કોઈ જગ્યાએ છુપાવવા માટે.

(૧૩) તેની પોતાની હંદગીની ધાસ્તીથી.

શ્ત્રને તેમાં છુપાવવો^૧ અને આતશ તેની ઉપર સલગાવી^૨ અને બલતણુ રોશન કરી (તેને ળાળી નાખવો) એવો ઉપાય સુચવ્યો;^૩ અને પચ્ઞોડ્શાસ્પએ તે મુજબ કીધું. (૧૦) વળી અહીં એક ચમત્કાર ઘણાએને જાહેર થયો, જેમ દીનમાં કહ્યું છે કે: “લાકડાંની વચ્ચે આતશ પુગી શક્યો નહિ, [યાને તે ઉપર આવી શક્યો નહિ] તેમજ લાકડાંથી બલતું પકડી શક્યાં નહિ; પણ તેવામાં તે દીકરાની વહાલી માએ હુશ્યારીથી^૪ જાહેર પડી તેની આગલ આવી લાગી, અને સંભાલ ભરી^૫ કલાથી તેને (ઝરથુશ્ત્રને) ઉંચકી^૬ જમના હાથની કેરપર લઈને જાહેર રસ્તા^૭ તરફ તેણી ચાલવા માંડી.”

(૧૧) એક મોજેજે પ્રદર્શીત થયો હતો તે એ હતો કે (ઉપલા બનાવ) પછી પચ્ઞોડ્શાસ્પએ તેને^૮ આતશે નહિ ળાળી નાખવા વિષે દૂરાસૂખ કરપને જણાવ્યું, અને ઝરથુશ્ત્રનું મોત કેમ લાવવું તે જાણે પાછો સવાલ કીધો; પેલા કરપએ એવું બતાવ્યું કે ઝરથુશ્ત્રને એક સાંકડા રસ્તામાં છુપી જગ્યામાં મુકવો, ઘણાક બલદોને તે રસ્તાપરથી ચલાવવા જેથી રાતને વખતે બલદો તેની ઉપર પગ મુકી તેને કચડી નાખે^૯ એવોએલાજ સુચવ્યો; અને પચ્ઞોડ્શાસ્પએ તે મુજબ કીધું.

(૧) નિપાયીદન; અવં નિ-પા, “અંચાવવું,” “ઠાંકવું.”

(૨) વાંચણુ: આખીઝીદન, એ કદાચ અંગીઝીદનનું અગડેલું રૂપ હોય; અને અર્ધયાદ્રતન ખી વાંચી શકાય.

(૩) અથવા ખીજી રીતે: દર્માન ચેહુવુન્તન વએરાસ્ત, “એ ઉપાય યોજવામાં આવ્યો હતો.”

(૪) એજ શબ્દ પવન અએોશ, “આમદાદને વખતે”, ખી લઈ શકાય.

(૫) હુશ-આઅમંદ; અથવા એનો અર્થ એમખી થઈ શકે:—“જે જીવતો અથવા સાવધ હાલતમાં પડેલો હતો તેને;” ફાં જાનમંદ. (૬) ખરા ચેહુવુન્ત.

(૭) ફાં ખૂસ્તક, “પગ રસ્તો” “જાહેર રસ્તો.” એને અન્દીતગ ખી વાંચી શકાય, જેનો અર્થ “અણુદીક,” “મીનોઈ,” એવો થાય; કદાચ એ જોલ હૂ-દસૂતગનો અગડેલો આકાર હોય, જે અવસ્તા ઝસ્તો દ્રાન, “હાથ યા ખાજુની નિચેનો ભાગ” ઉપરથી લઈ શકાય, અને તેનો અર્થ એમ થઈ શકે:—“પોતાના જમના હાથના આગલા ભાગ ઉપર.” વળી એ શબ્દ ખાનગૂનું ખીગડેલું રૂપ હોય, જે ખૂસ્તકને બદલે “ઝાદ-સ્પરમના ચુંટી કાઢેલાં લખાણો,” ખાખ ૧૬ મો, ફકરા ૫-૬ માં આવેલો છે. ફારસીમાં ખૂસ્તનો અર્થ “આસાયશ,” “સગવડ,” એવો ખી થાય છે. (૮) ઝરથુશ્ત્ર.

(૯) અવ. સ્પર, “લાત મારી દુર કરવું;” ફાં સેખર્દન; સરખાવો પહલવી ખસ્પર્દન, યા સ્પર્દન.

(૧૨) અહીંથી ઘણાક લોકોને એક મહાન મોજેજો દેખાયો, જેમ દીનમાં કહ્યું છે (તેમ): “એક ચોક્કસ બલદ જે વધારે સોહામનો, [યાને ખીન્ન કરતાં દેખાવડો^૧ અને વધારે ઉંચો હતો] તથા ઉમરમાં વૃદ્ધ હતો, તે આગળ ચાલી આવ્યો [એટલે કે, તેના સરદાર ગોધાનીથી આગલ વધી ગયો], ઝરથુશ્ત્રની આગલ દોડી આવ્યો [યાને તેની બાજુપર ખડો રહ્યો], અને તે (બાલક) આખો દીવસ આ રીતે (માતથી) અથવા પામ્યું;^૨ કારણ કે ત્યાં પહોલો આવનાર અને ત્યાંથી છેલ્લો જનાર તેજ ગોધો હતો, અને ખીન્ન બાજુવરોને તેણે બાજુ રાખ્યાં હતાં; તે બેટાની વહાલી માએ (તેવામાં) સંભાલથી દોડી આવી, અને હુશ્ચારીથી તેને ઉંચકી લીધો, અને પોતાના જમના હાથની કેરે બેસાડી ધોરી રસ્તા તરફ દુર તેને લઈ ચાલી.”

(૧૩) એક (ખીન્ને ચમત્કારીક બનાવ) એવો જણાયો હતો કે પર્ઓરૂશાસ્ત્ર ખીજી વખત પેલા કરપ આગલ ગયો, અને ઝરથુશ્ત્રને પેલા બળદોએ કચદી નહિ નાખ્યો તે બાબે તેને કહ્યું, અને ફરીથી ઝરથુશ્ત્રનું મોત કેમ લાવવું તે બાબે સવાલ કીધો; ત્યારે પેલા કરપે (જવાબમાં) એવો ઉપાય બતાવ્યો કે (તે બાળકને) પાણીના ખબોચ્યા કે ટાંકીના^૩ મુખ^૪ આગલ તેને સંતાડવો, અને તે પાણી તરફ ઘણાક ઘોડાઓને દોડતા કરવા કે જેથી તે ઘોડાઓની ખડીતળે કચડાઈ બચ; અને પર્ઓરૂશાસ્ત્રએ તે મુજબ કીધું. (૧૪) અને અહીં ઘણાક લોકોને એક જોવા જોગ મોજેજો બહાર થયો, જેમ દીનમાં કહ્યું છે તેમ: “જે ઘોડો મજબુત ખડીવાલો હતો, [યાને (ખીન્ન ઘોડાઓ કરતાં) જેની ખડીઓ વધારે બડી^૫ હતી], તેમજ તે

(૧) સવગ-આર્ઓમંદ; અવ૦ સવ, “ફાયદો;” “ખુબસુરતી;” ફા૦ સવક, “તનના સોભષ્ટતાં કદવાલો;” એજ શબ્દ સૂંખ-આર્ઓમંદ વાંચ્યે તો તેનો અર્થ “મજબુત મોટી ખડીવાલો” એવો થાય. જુઓ ફકરો ૧૪ મો, ન્યાં એવો અર્થ થાય છે. તે ઉપરથી અર્ધઘ-અશ સૂંખ મસ યેહુવુન્ત મીન.....વાંચી શકાય. કદાચ એ શબ્દ સંગ્-આર્ઓમંદ, “ઘણી ઉંચાઈવાલો,” અથવા “મોટા દરબજાવાલો,” હોય. ડા૦ વૅસ્ટ પ્રમાણે વાંચણુ: સોગ-આર્ઓમંદ, “સોગમાં ગીરફતાર,” “દીલગીર.”

(૨) ખરા આમૂર્ઝીદ; સરખાવો અવ૦ મરેઝ, “સાફ કરવું,” “દફે કરવું.” ડા૦ વૅસ્ટનો અર્થ: “તેને ઘણી દયા આવી” એવો છે.

(૩) પવન દેહાન્, “મોઠાં આગલ;” કદાચ પવન નીહાન્ એમ વાંચ્યે તો “ન જોયલી ગુપ્ત જગાએ” અર્થ થશે. ડા૦ વૅસ્ટ મુજબ વાંચણુ: પવન્ ગેહાન્, “દુન્યામાં,” “જેહાનમાં.”

(૪) સરખાવો ફા૦ આખ-ખૂર.

(૫) સ્તવ્રતર, “ઘણી મજબુત,” “ઘણી કઠણ.”

પીલા કાનવાલો હતો, તે પોતે હરોલમાં રહી ચાલ્યો [એટલે, તે પોતાના સરહારની આગળ ચાલ્યો], અને તે નજદીક દોડી આવ્યો [એટલે, અરથુશ્તની બાબુએ આવી ઉભો રહ્યો], જે આવનારા ઘોડાઓમાં પહેલો હતો, અને જનારા ઘોડાઓમાં તે છેલ્લો (હતો); (તેવામાં) બેટાની વહાલી માદર આસપાસ નેગાહ રાખી તેની આગલ દોડતી આવી, અને હુશ્યારીથી તેને ઉંચકી લઈ પોતાના જમના હાથની કેર ઉપર બેસાડી બહાર રસ્તા તરફ ચાલતી થઈ.”

(૧૫) એક એવો (મોજેજે) બહાર થયલો છે કે એકવાર ફરીથી પર્ઓડ્શાસ્પ પેલા કરપ આગલ ગયો, અને ઘોડાઓએથી અરથુશ્તને કચડી નહિ નાંખ્યો તે બાબે તેને કહ્યું, અને અરથુશ્તનું મરણ લાવવાનો ખીજે ઉપાય શુ હતો તે વિષે તેને પુછ્યું; પેલા કરપએ જણાવ્યું કે ખીજે ઉપાય એ છે કે કોઈએ તેને એક વડનાં ગોફા આગલ નાખવો જોઈએ કે ન્યાં તેના નહાના અચ્ચાએને^૧ મારી નાખેલાં હોય, જેથી ન્યારે પેલું વડ આવી પુગે અને પોતાનાં અચ્ચાને કાપી નાખેલાં બુવે ત્યારે પોકાર કરીને તે પોતાનાં અચ્ચાંના કીનામાં જનુની બની અરથુશ્તનાં ટુકડા કરી નાખે;^૨ અને પર્ઓડ્શાસ્પેએ એ પ્રમાણે કીધું. (૧૬) અને અહિં ઘણાએને એક ઉમદા મોજેજે દેખાયો, જેમ દીનમાં કહ્યું છે તેમ: “બાણવું કે ન્યારે પેલી માદા-વડ આવી ત્યારે તે ઘણીજ ઉસકેરાઈ ગઈ,^૩ પણ અરથુશ્ત ઉપર ખોદાતાલાની ચારી હોવાને લીધે તે ગુંથણ પર તુટી પડી,^૪ જેથી તેનું મોહું તેનાજ (મુવેલાં) અચ્ચાંની ઉપર લાગી એક ખીજાં સાથે વલગી રહ્યું.”

(૧૭) (એક મોજેજે) એવો બહાર થયો કે સ્ત્રોષ અશો અને બેહમન (તે ખાલક) તરફ ચાલી આવ્યા, અને સાથે એક ઉનવાલાં ઘેટાને^૫ તેની આગલ લાવ્યા; આખી

(૧) ખુન-નૂશગાન, “જે અચ્ચાં માતાનું દુધ ધાવતાં હોય તે;” ફારસી શબ્દખી એજ છે. (૨) સકુનેત, સરખાવો હુઝવારેશ સકીના, “છરી.”

(૩) ચંદ યુઝીહ-અસ્ત; અવ૦ યુઝ, “ઉસકેરવું,” “બેસમાં લાવવું.” ડા૦ વેસ્તનું વાંચણ: ચંદ યુજ્યાસ્ત, “કેટલાંક હજાર પગલાં,” (યુજ્યાસ્ત, એટલે, “૧૦૦૦ પગલાંની દુરી, તફાવત”).

(૪) ચોલા ગૂર્ગ ઝદ્ ઝુનુગ્, સરખાવો અવ૦ ઝુનુ, “ગુંડણુ.” ફા૦ ઝાનૂ ઝદન, “ગુંડણુપર પડવું તે.” ડા૦ વેસ્ત મુજબ: ઝત ગુંગ્, “મુંચું થઈ ગયેલું,” “બાલવાને અશકત તેવું.”

(૫) વાંચણ: ફૂલશાગ, એ શબ્દ ફૂલ-રિશાગ ઉપરથી નિકલ્યો છે; સરખાવો. હીષ્ટુ કલ, “મોહું,” અને અવ રઝૌપ, ફા. રીશા, “ઉન;” તે ઉપરથી અર્થ: “ઉનથી ભરેલું એક મોહું” જેને તે અચ્ચાંને ગરમી અને દુધ આપવા સાદું અમેશાર્પેદોથી લાવવામાં આવ્યું હતું.

ભયંકર રાત સુધી તે (બચ્ચાં)ને આ રીતે પોશણ મલ્લ્યું હતું. (૧૮) પેલી માંદર જેણી દીકરા તરફ વહાલ રાખતી હતી, તેણી બામદાદને વખતે દોડતી આવી, બ્યાંથી ઉનવાલું મેંદું પસાર થયું હતું તે માર્ગે આવી પુગી, અને તેણી, કુલ ગેતીની શેઠાણી^૩, (મેંદા તરફ ફરી) બોલી: “એને (અરથુશ્ત્રને) પેટભરી પોશણ આપવા માટેજ તું દોડી આવ્યું છે.” સખબ તેણીએ (મનમાં) ધાર્યું કે: “મારા તે દીકરા તરફ જેટલું ભલું વરૂ છે, તેટલું મારી તરફ તું છે; કારણ (નહિ તો કે) તારી આંખે હાડકાં અને લોહી સીવાય બીજું કંઈ જોવાનું રહેતે નહિ.”^૫ (૧૯) તેણીનાં બાળક અરથુશ્ત્રની આગળ તેણી ગઈ, અને તેને હુશ્ચારીથી ઉંચકી લીધો અને ખોદાની મેહરથી જાહેર રસ્તા તરફ ચાલતી થઈ; અને તે ગેતીની શેઠાણી એમ બોલી કે: “હવેથી, મારા દીકરા! તુને હું છુટો સુકીશ નહિ,^૬ રાગ અને નઆંદર જેઉ સાથે થઈનેથી આવે તોથી નહિ.”

(૨૦-૨૧) અને (દીનમાં) એમ જાહેર છે કે પાછલથી પેલો કરપ દૂરાસૂબ (પોતાના) ચેલા “કીના”^૭ સાથે તેજ દેશમાં આવ્યો, અને અરથુશ્ત્ર સઉથી ઉંચે દરજ્જે ચઢશે એવું તેને જણાયું; તેઓ તેને માટે કંઈ ઇજા પેદા કરવા યા તેને મારી નાખવા ને કંઈ સુક્તિ જોઈ શક્યા નહિ, પણ (તેઓને જણાયું કે) તેના તનનું તત્વ એટલું તો જોરેમંદ અને અબાયબ જેવું હતું કે જેમ દીનમાં જાહેર થયેલું છે તેમ

(૧) વાંચણ: દાયગાનીનીદ; સરખાવો અવ૦ દાયંધહુ, ક્ષ૦ દાય, “દાઈ,” “આયા.” ડા૦ વૅસ્ટનું વાંચણ: દાયગાંન જવીત હુમાક તરસીત લેટયા એવું છે, તે મુજબ અર્થ “આયાઓ (તેના હસ્વાથી) ખીહ ગઈ, અને આખી રાત તેનાથી દુર રહી.”

(૨) લેટયા શબ્દનાં સંબંધમાં લેતાં એને પવન અઉશ, “બામદાદ” અહીં વાંચ્યો છે.

(૩) ઝન-ઈ-ગેહાન, સરખાવો ક્ષ૦ જેહાન કદખુદાય.

(૪) સરખાવો અવ૦ ઉતયૂદતિ, “જોર;” તે ઉપરથી પહલવી ઉતયૂતન, “મજ-શુત બનાવવું,” “પોશણ આપવું.”

(૫) ડા૦ વૅસ્ટ મુજબ તરબુમો: “તું વધારે ને વધારે જોશથી દોડે છે,” કારણ કે તેણીએ માન્યું કે “તું મારા તરફ જેટલી ભલાઈ દેખાડે છે તે કરતાં વધારે જોહતર રીતે પેલું વરૂ મારા દીકરાના બાબમાં છે; બ્યારે હું તારી નજર આગલ તેનાં હાડકાં અને લોહી દેખાડીશ (ચારે એમ માલુમ પડશે).” (૬) ક્રાજ ચેહુબુનમ.

(૭) પહલવી હાવીશત કીન, અસલ અર્થ “(તેના) ચેલા ‘કીનો’,” “તેની પુઠે ચાલનારૂં ‘કપત’ ડા૦ વૅસ્ટનો અર્થ:—“એક કીનાખોર ચેલા સાથે.” સરખાવો અવ૦ હાવિશત અને કુર્બન; એ બોલોનો સાર “બદખાહ સોખતીઓ” ખી થાય.

બ્રાહ્મણ-રીશ કરપ પોકાર કરી? બોલ્યો કે: “જેકે હું આપણા મુલકનાં લોકોમાં બહુગર તરીકે ઘણાજ દુરઅંદેશ છું, છટાં એ લોકોના (સ્પીતામનાં) મુલકને આગલ વધતો? હું જાઉં છું; (તે દેશ) સારી હકુમત રાખનાર [યાને હકુમત કેમ રાખવી તે તે જાણે છે];^૩ તે ખીલતો જાણે છે [યાને તેનો વધારો ઘણો અને ઘણો થતો જાણે છે, તેમજ વળી થતો રહેશે]; તે સારાં ગાયધોર ધરાવનારો છે [યાને ગોસ્પંદો કેમ જાલવવાં તે ત્યાંના લોકો જાણે છે]; તે સારો રસાલો રાખનારો છે^૪ [યાને પરદેશી રસાલાને વટીક કેમ સંભાલવો તે ત્યાંના લોકો જાણે છે]; તે સારી રીતે કહિવત આપનારો છે^૫ [યાને પરદેશીઓને વટીક મદદ કરવાનું તે જાણે છે];^૬ તે અચ્છી રીતે ઉઠનાર છે [યાને લડાઈ કેમ ચલાવવી તે તે જાણે છે]; અને તે સારી રીતે ઉઠાર છે^૭ [યાને સખાવતનાં નેક કામો કરતાં તેને આવડે છે]. (૨૨) તે (અરથુશ્ત) તેની માદરને પેટે જન્મ લે તેની ત્રણ રાત^૮ આગમજ પર્વોદ્દેશરૂપના તે હકુતા વિષે^૯ (એવું હું ધાડું છું કે) તે બાલક તરફ હાદમંદ દુન્યામાં બેહમન (અમેશસ્પેંદ

(૧) સરખાવો ડા. ગરરીદન, “ધુરકવું;” અવં ગ્રમ. કદાચ એ શબ્દ દેખીત) હોય તો અર્થ અવં દવત ઉપરથી બી “પોકાર કરી બોલ્યો” એવો થશે.

(૨) ક્રાજ.

(૩) અથવા, પોતાની રૈયતને કેમ દોરવવી, યાને કે શું શું હુકમો અને ફરમાનો બાહર પાડવાં તે વિષે તે જાણે છે.

(૪) અથવા, વફાદાર રૈયત.

(૫) વાંચણ:-હૂ-આયૂશ્તન, સરખાવો અવં આયુજ, “કહિવત આપવું.” “જેકે જવું;” અથવા યુજેન (યજિશ્ત, હા ૪૬ મો). ડાં વેસ્ટ મુજબ:-“સારી રીતે મહેનત કરનાર.”

(૬) અસલ અર્થ “ખીજાઓનું કામ કરવાનું બરાબર આવડે છે.” ડાં વેસ્ટ મુજબ:-“જે કામ ખીજાના કરતાં બેહતર હોય તે તે સમજે છે.”

(૭) હૂ-રાદી, “સારી રીતે કીધેલી સખાવત;” અવં હૂ-રાધતિ. ડાં વેસ્ટ:-“સંપૂર્ણ રીતે ઉઠાર, યાને પરમાર્થી સખાવત કરતાં આવડે તેવો.” આ આજો પહલવી ટેક્ત અવસ્તા ઉપરથી કીધેલો તરજુમો લાગે છે જેની અંદરની શરેહ તરીકેનાં વાક્યો અને શબ્દોને મેં આવા કૌંશ [ ]માં મુક્યા છે.

(૮) મદમ સે લેલ્યા વદ મિન અખીતરાંન બરા લાલા ઝેરખૂન્ત. પહલવી અખીતરાન શબ્દ માએ તેમજ બાપ બેહ માટે વપડાય છે, પણ અહીં ખાસ કરી માવતર માટેજ વપડાયો છે.

(૯) ખુન-નૂશગ (અહીં ધીક્કાર બતાવવા વાપડ્યો છે).

આવશે [યાને ઝરથુશ્ત્ર આગલ બેહમન આવશે], અને (અહુરમઝદ) સાથ ગોફતોગુ કરવા માટે તેને લઈ જશે, (અને) આ હક્ટતકેશ્વર જમીન ઉપર તેની દીન ફેલાશે; અને વળી મનમાં હું એવી યોજના યોજી રાખીશ^૧ કે હું તેનું ક્યાં અને કેમ મોત લાવનાર છું તે બીના તે સમજી શકે નહિ;^૨ આ બીના ખરીજ છે [યાને સાચ્યું જ બોલાયું છે] તેની નિશાણુ^૩ એ કે હું તે અગમચેતી તરીકે કહું છું, અને જ્યારેથી તમોને એવી ખાતમી સંભલાય ત્યારે ખરી વિગટો સમજવા પછી તુરતજ જલદી આગલ વધજો.^૪”

(૨૩-૨૫) પર્ઓઝશાસ્ત્ર ત્યારે ચાર ઘોડાની ગાડી^૫ હાંકી ગયો, યાને આવી બીના સાંભલીને, અથવા તેઓના સાંભલવામાં એ વિગટ આવી ત્યારે, પર્ઓઝશાસ્ત્ર ચાર ઘોડાની ગાડી હકારી આગલ વધ્યો; અને પર્ઓઝશાસ્ત્રએ ધ્રાત્રૂગ-રીશ કરપને કહ્યું; “ઓ કરપ ધ્રાત્રૂગ-રીશ! જેથી ફરજંદને માણુસો જન્મ વખતે જુવે છે તે રડે છે; એક માંડુ આદમી^૬ જે મરણુની ઘડીએ^૭ હોય છે (અને બચ્યાને જન્મ આપે છે) તેનું બચ્યું વટીક રડે છે, એવું (લોકો) જુવે છે;^૮ તો મારો છોકરો જે મારે ત્યાં જન્મ્યો છે તે જ્યારે જન્મ્યો^૯ ત્યારે હસ્તો દેખાયો^૯ કાં હશે? તારે ત્યાં તારો દીકરો જન્મ્યો ત્યારે શું

(૧) લા ખરા-ઈચ દહીનમ. અહીં લા તથા ખરા બેઉ શબ્દો નકાર દર્શક છે તે ઉપરથી અહીં હકાર બતાવે છે. દહીનમ શબ્દ દાદન, “સ્થાપનું,” ઉપરથી પ્રયોજક રૂપ થયો છે,

(૨) બીજી રીતે લેતાં: “તે જાણુતો નથી કે હું તેને કઈ રીતે મારી નાખીશ (મર્ગીનીદન).”

(૩) દખ્શગ ઈ હુના મન્દવમ. (૪) ક્રનામીદ, સરખાવો અવ૦ ક્ર અને નમ, “જવું.”

(૫) અવ૦ ચથુયુષ્ત (જુઓ વંદીદાદ, ક્ર. ૭ મી, ૬૦ ૪૧ મો) અને રથ, બેઉ શબ્દો મળી અર્થ “ચાર ઘોડાની ગાડી.” પહલવી તરજુમો: અયૂજશન રસ-ઈ.

(૬) અર્મર્અશ્ત, સરખાવો અવ૦ અર્મર્અશ્ત, “સ્થિર;” પહલવીમાં માદાં અને અશકત માણુસ માટે એ બોલ વપડાય છે; જેમકે ગાસ ઈ અર્મર્અશ્ત, “બીમાર આસામી માટેની જગા.”

(૭) બેહતર વાંચણુ:-પવન મર્ગીહ ક્રાજ ખદીતુન્ત.

(૮) ઝર્ખૂનીશન. (૯) પહલવી ક્રાજ ખદીતુન્ત અમત-શ પવન ઝર્ખૂનિશન ખરા ખન્દીદ; અસલ અર્થ: “જ્યારે પોતાના જન્મ વખતે તે હસ્યો ત્યારે જોયો.”

તેથી હસ્તો જણાયો હતો કે?'' (૨૬) હાડમંદ દુન્યામાં તે ઝરથુશ્ત્રને બેહમન અમેશ-સ્પેન્દ આવી મળશે તે બાબદ પર્ઓઝશાસ્પએ પાછા ફરતી વખતે બ્રાત્રૂગ-રીશને કહિ: “ઝરે! તું કે જે એક પ્રવીણ કરપ છે, તેણે મારા છોકરાને જ્યો છે [યાને (તેને) ચગોર ઝશ્મે તેં જોઈ લીધો છે].” (૨૭-૨૮) અને કરપ તૂર બ્રાત્રૂગ - રીશે - જ્યારે પર્ઓઝશાસ્પએ સવાલ પુછ્યો કે:—“તારા મનમાં શું હતું કે? જે વખતે તુને મારા બેટા આગલ લઈ જવામાં આવ્યો^૭ ત્યારે તેનો ઉમદા દમમ અથવા હશ્મત તમે લાંબો વખત સુધી કંઈ ઉમદા ચીજ તરફ જોતો હોય તેમ તેની તરફથી ઉંચે તેં શું ધ્યાણથી જોયા કીધું? તેનાથી દુર સુધી છેક નિચે વટીક ઉંદું^૪ જોયા કરીને જુદા જુદા પ્રદેશો તરફ નજર ટાંકી રાખી તેનું કારણ શું હતું?”— ત્યારે તેણે જવાબ આપ્યો:— “જ્યારે તેવી હશ્મતવાલા તારા દીકરા આગલ મને લઈ જવામાં આવ્યો ત્યારે મેં કંઈ ઉમદા ચીજ તેની ઉપરથી ઉંચે લાંબો વખત જોયા કીધી, અને પછી જે ઝલકાત તથા ખોરેહ તે સામટું ધરાવતો^૫ હતો, અને જે સુરજ સુધી લંબાયલાં હતાં, તે તરફ મેં નજર કીધી, (પણ) તેના તેજ^૬ અને ખોરેહનો છેડો મને નહિ જણાયો; એટલું તો મેં માન્યું^૭ [યાને એવું મને માલુમ પડ્યું] કે માણસો તેની મીનોઈ શક્તિ સાથેજ મસલેહત રાખીને ખોરશેદ-પાયા (બહેશ્ત)ને^૮ લગતો દરબજે મેળવે છે, પણ ગરોથમાનના ધન-સાકનો ધોરણ^૯ કેવો છે તે વિષે હું ખુલ્લે ખુલ્લું જોઈ શક્યો નહિ.^{૧૦} (૨૯) જ્યારે તારા દીકરાની ખુલંદ હશ્મત તલે તેની આગલ મને લઈ જવામાં આવ્યો, ત્યારે માઝું ધ્યાણ તેનાથી બીજી ગમ દોઝ્યું અને લાંબો વખત સુધી છેક નિચે મેં જોયા કીધું, અને તે આગળથી

(૧) આ વાક્યનાં તરજુમામાં ૩૦ વેસ્ટથી હું જુદો પડું છું. (૨) એટલે; “તારો વિચાર શું હતો?” (૩) પવન મદમ બરિશનીહુ અફશ બૂદ. (૪) પવન નિગૂનીહુ કૂદ; સરખાવો ૬૧૦ નિગૂન-તશ્ત, “આસ્માન;” અસલ અર્થ એકદમ નિચે યાને જમીનનાં પેટાં સુધી, આસ્માનની નિચેની ઊંડાઈ સુધી.

(૫) હુમ-દાશ્ત, અસલ અર્થ, “સાથે રાખતા હતો.”

(૬) રાએ; સરખાવો પહલવી રાએ-આઅમંદ, અવ૦ રએવંત, “ચલકતું.”

(૭) મદમ હુમ-બૂદ, “આ વિષે મારી ખાતરી છે.” (૮) બહેશ્તના ત્રણ

જણીતા તબક્કામાંનો એક. એ ત્રણ તબક્કાઓને અહીં ખોરશેદ-પાઈગ, માહુ-પાઈગ, અને રતર-પાઈગ કહે છે.

(૯) દાદિસ્તાન. (૧૦) અસલ અર્થ: “હું જોઈ શક્યો નહિ.”

આ પૃથ્વીનાં છેક નિચલાં ભુવન (આકાશ) સુધી મેં જ્ઞેયું, ત્યારે તેનાં તેજ અને જોરેહ, જે સામટાં તે ધરાવતો હતો, તેની ઉપર મેં નજર કીધી, (પણ) તેનાં તેજ અને જોરેહ જે તે ધરાવતો હતો અને જે આસમાન^૧ સુધી લંબાયલાં હતાં, તેનો છેડોજ મને જણાયા નહિ; વળી અહીંથી તે આસમાન ઉપરનાં ઇન્સાફનાં ધોરણને હું ખુલ્લે ખુલ્લું સમજી શક્યો નહિ. (૩૦) અને જ્યારે ઉમદા મીનાઈ અસર ધરાવનાર તારા બેટા આગલ મને લઈ જવામાં આવ્યો, ત્યારે તેની તરફથી લાંબો વખત સુધી જુદી જુદી બાબત મેં જ્ઞેયા કીધું; અને તેનામાંથી (પ્રગટી નિકલતાં) તેજ અને જોરેહ જે સામટાં આ પૃથ્વીના સાણગાર માટે તે ધરાવતો હતો તેઓની તરફ ચોક્કસઈથી જ્ઞેયું, પણ તેના પ્રકાશ અને તેનું જોરેહ છેડા વિનાનું (હતું); એ વિષે મારી એમ ખાતરી થઈ [યાને મેં એમ માન્યું] કે એની ચાલાક વૃત્તિથી ‘તનુ-ઇ-પસીન’ થશે; પણ ‘તનુ-ઇ-પસીન’ને લગતું ઇન્સાફનું ધોરણ મને ખુલ્લું સમજી પડ્યું નહિ. (૩૧) તારો આ દીકરો એમ ધારે છે કે ‘બીજા કોઈથી શખ્સ કરતાં આ તનોમંદ હુન્યામાં વધારે માહન ચીજ હું કરી બળવીશ;’ પણ ધ્યાન રાખજે કે તું જ્યાંથી જશે ત્યાં એ તેવી ચીજ બળવશેજ, અને તારો એ દીકરો તારી સાથે નહિ (પણ) પોતાના મુરખી ગુસ્તા-સ્પ (પાદશાહ)ની સાથે રહેશે.”

(૩૨) એક (મોજેજ) જે વિષે જણાવવામાં આવ્યું છે તે આ છે કે જ્યારે અરથુશ્ત્ર સાત વર્ષનો થયો ત્યારે દૂરાસૂબ, પેલા ખ્રાતૂગ-રીશ કરપએ અરથુશ્ત્રને આગળ બરાબર નહિ જોયલો તેને લીધે, પચ્ચાંરૂશાસ્પને કસબે જઈ તેની સાથે જોડાયો, અને તેઓએ અરથુશ્ત્રને પોતાની નજદીકમાં ધ્યાણ આપી જોયો, જ્યારે બીજાં છોકરાઓ સાથે તે ઘર^૨ (જેવું, રમકડું) બનાવતો હતો; ખુરી દયાનત સાથે તે લોકોએ બહુગરી હીકમતથી અરથુશ્ત્રનાં મનને ઝેર દેવાની^૩ (યાને બગાડવાની) કોશેશ કીધી,^૪ અને તેટલાવાસ્તે તેઓએ છોકરાઓની ઉપર બીહક અને ધાસ્તીની અસર કીધી.

(૧) આસીમાન.

(૨) લેવતા અપુર્નાએ-ઈગાન કાતગ કર્દ (બહેતર વાંચણ: કતગ કર્દ; સરખાવો ૩૦ કંદહ); કાતગ લખએ તો અરબી કાદીહ, યાને “અબ્યાસી” એવા અર્થનાં બોલની સાથ સરખાવી શકાય, અને તરબુમો ફેસ્વીને કરતાં:—“(તેના વર્ગનાં) બીજાં છોકરાંઓ સાથ અબ્યાસમાં ચુંતાયલો હતો (ત્યારે)” એવો અર્થ થઈ શકે.

(૩) વિનાસીદન.

(૪) એ ચેતીબૂનસ્તનો અર્થ એક ખાસ ફારસી ભાષાની રૂઠી મુજબ થાય છે. સરખાવો ૩૦ અર દર ઈ દેલહા નિશસ્તન, “લોકોના દીલ છતવાની કોશેશ કરવી તે.”

(૩૩) અહીં એક આલી ચમત્કાર તેઓના જીવામાં આવ્યો કે જે અરથુશ્ત્રના મજબુત મન, સ્વ-કાબુ, બાતી હીંમત અને પ્રતાપમાંથી (બહિર થયો હતો), જેમ દીનમાં જણાવે છે તેમ: “જ્યારે (બેઉ કરપોની) બેહુંડી વાતોથી^૧ સઘળાં છોકરાં એકદમ^૨ ઘણાજ હેબતાઈ ગયાં હતાં, ત્યારે અરથુશ્ત્રએ પોતાની મનની નજર તેઓથી જરાબી અંધ કીધી નહિ હતી.”^૩

(૩૪-૩૫) એક (વધુ) એવો મોજેજી બહિર થયો કે જ્યારે તે બેઉ કરપો પચ્ચાંડશાસ્ત્રના ઘરમાં સાથે મદ્યા ત્યારે પચ્ચાંડશાસ્ત્રે ખોરાક^૪ તૈયાર કરાવી, તે તૈયાર કરેલું ખાણું ઘોડીના દુધથી ભરેલાં ખ્યાલાં સાથે તેઓ આગલ મુક્યું,^૫ અને તેણે દૂરાસ્ત્રૂબને નિચે મુજબ કહ્યું: “તું મારા મુલકના રહેવાસીઓમાં^૬ સર્વેથી ચુસ્ત દેવ-પરસ્ત છે, તો મારા આ (દેવતા)ની તું અંદગી કર.”^૭ (૩૬) (પણ અહીં) જેમ દીનમાં બહિર કર્યું છે તેમ, તેવણનાં અચપણમાં એક ઉમદા ચમત્કાર અરથુશ્ત્રના હાહાપણને લીધે પ્રદર્શીત થયો, તે એકે અરથુશ્ત્રએ પોતાનાં પીતાને નિચે મુજબ જવાબ વાળ્યો: “ઓ પીતા! હું એ (તમારા દેવતા)ની પરસ્તેશ નહિ કરવાનો,^૮ પણ જે અંદગીને લાયક મારો (અહુરમઝદ) ખોદા છે તેની અંદગી તમારે કરવી જોઈએ.”^૯ (૩૭) અને (તે ઉપરથી) પચ્ચાંડશાસ્ત્રે બોલ્યો: “જે તું એ મારા (દેવતા)ની અંદગી નહિબી કરશે તોબી મારો (દેવતા) મારા જેવાઓથી^{૧૦} પૂજવાનોજ.” (૩૮) ત્રણ વખત તે બેઉ જણાઓએ

(૧) સખૂન ઈ હુરેદીહુ; સરખાવો અવ૦ હુરેધી. (૨) પવન ક્રાણહુ.

(૩) ઝક્ ધ ઓલા દોઈસ ધ પવન મીનિશન; સરખાવો અવ૦ દોઈસ (ધાતું દી: “જેતું”), “આંખ;” “ચશમ.”

(૪) સરખાવો અવ૦ ગંગહુ, (બુરા માણસતું) “ખાતું.” (૫) ક્રાજૂ-અશૂ દેહીદ.

(૬) અસલ અર્થ “મારા તાલુકાના માણસોમાંથી.” દૂરાસ્ત્રૂબને અહીં આગલા આર્પન દેવલોકોનો ચુસ્ત પૂજારો જણાવ્યો છે; આવા દેવોની પૂજા તોડવા સાઈ અરથુશ્ત્રનો ધર્મ સ્થાપવામાં આવ્યો હતો. (૭) યાનેકે; “આ મારા (દેવતા)ની પૂજા કરીને (જમવાની બાજુ ધર).” હું માતું છું કે પચ્ચાંડશાસ્ત્રે કોઈ ચોક્કસ આર્થ દેવની પૂજા કરનારો હશે, અને તેથી દૂરાસ્ત્રૂબને પોતાના માનીતા દેવની પૂજા કરવા તે અરજ કરે છે.

(૮) દૂરાસ્ત્રૂબને જે શબ્દો પચ્ચાંડશાસ્ત્રે કહ્યા તે સાંભળતાંજ અરથુશ્ત્ર બાહીંમત પોતાના આપના ધર્મી તરીકાને માનવાની સાફ ના પાડે છે. (૯) યાને, “(અહુરમઝદ) જે આરાધનાને લાયક (સાચો દાદાર) છે, તેની તમોએ અંદગી કરવી જોઈએ.”

(૧૦) મારાથી અને બીજાઓથી.

એજ પ્રમાણે બોલવું ચાહું રાખ્યું,^૧ તે પછી ઝરથુશ્ત્ર ઉભા થયા અને પોતાનો જમનો પગ વાલી^૨ (ગુંઠણ ઉપર પડી નમન કરતાં) તેઓની નજદીક નિચલા સખુનો બોલ્યા: “હું અશો નર અને નારીઓને^૩ માન આપું છું; હું નીતિમાન ગરીબો- માંના નર અને નારીઓને માન આપું છું, નહિ કે યુરાં મરદો અને ઝોરતોને; જ્યારે^૪ પર્ષોશ્વરૂપ સાથે કોઈથી પુરૂષ જોડાશે, અને જ્યાં ખરી અંદગી કરવામાં (ભાગ લેશે), ત્યાં દરેક અંદગી આખરેથી ખોદાની પરસ્તેશ કરનારાઓને લાયકની બનશે, એટલે કે જેની આરાધના થવી જોઈએ તેનીજ ભક્તી (આખરેથી) થશે.”

(૩૬) એક (વધુ મોજેજો) નિચે મુજબ જણાયો હતો કે, તે પછી કરપ દૂરા- સૂએ ઝરથુશ્ત્રને કહ્યું:^૫ “તનોમંદ હૈયાત પુરૂષોમાં નર્ચોદર અને રાગ ને વટીક ગણતાં,^૬ તારાં નસીબની બરકતને લીધે તું સર્વથી શ્રેષ્ઠ^૭ છે, છટાં તાઈં મોત તુને રીખાવીને લાવવાનું હતું,^૮ (પણ તેમ બન્યું નહિ તેથી) હું તે (તાઈં બખત) તારી પાસથી છીનવી લેવશ;^૯ હું તારો જન લેવશ (અને તેમ કરવાથી) હું પોતે વધારે લાયક બનશ,^{૧૦} [યાને કે તાઈં બુલંદ તાલે મારાથી ખુંચવી લઈ જવામાં આવશે;] હુમના આંખના એક પલકારામાં, તું કે જે બુલંદીએ પહોંચેલો છે તેનો જીવ હું લેવશ, અને એવું બનશે કે મારી ખુની આંખોથી^{૧૧} જે મકાન કે તાઈં નથી તે મકાનમાં

(૧) અંદર્ગ બૂદ; અહીં પહલવી શબ્દ અન્દર્ગ તે અવસ્તા અન્તરે ઉપરથી અન્દરે બનીને અંદર્ગ થયો છે; અંદર્ગ બૂદન સાથ સરખાવો ફારસી દર-બુદન, “અંદર લઈ જવું;” “દાખલ કરવું.”

(૨) પવન ઝૂં-છ દશનો રેગલા ક્રાજ-શકસ્ત. ૩૦ વેસ્ટ મુજબ તરબુમો:- “અને તેવણ અમર રહેલા સખુનો ઉચ્ચારી ઉઠ્યા.” ૩૦ વેસ્ટનું વાંચણ:-“સખુન ઇ લેયલમિન.”

(૩) અથવા, “મરદો અને ઝોરતોને.”

(૪) અમત; અથવા “એવી મકસદથી કે,” “એવા હેતુથી કે.”

(૫) દ્રાચીદ્, યુરા માણસોનું બોલવું; જે ઉપરથી “બડાઈ કાપી.”

(૬) બર્ચન; અસલ અર્થ:-“રાગો અને નોદરોની અંદર.” (૭) મૂન તર્ ક્રવૂમ.

(૮) ૩૦ વેસ્ટ મુજબ:-“તારી ગણત્રી આકતની હતી.”

(૯) મિન બાહર બરિશનીહ.

(૧૦) અશ્ દેબૂનમ, ક્રાજ અર્જનીગીનીદ્ હવાઓમ.

(૧૧) અથવા. “ખુનખાર આંખો સાથે;” યાને, “યુરી ઘાનતથી ભરેલી આંખો સાથે.” અહીં દૂરાસૂય કુદરતી રીતે ક્ષાત્રુગ-રીશને હાથે થનારાં ઝરથુશ્ત્રના ખુન આપે વગર

હું તુને જાણશ.” (૪૦) અને અહીં એક મહાન ચમત્કાર અરથુશ્તના બાબમાં બહાર થયો, કે જ્યારે પેલા પાપી નાપાકને ઘણીજ ચાલાકી સાથે આટલી નાબુક ઉમરે-જેમ દીનમાં જણાવ્યું છે તેમ-નિચે મુજબ અરથુશ્તએ જવાબ વાલ્યો: “પણ આંખના એક પલકારામાં, લલ્લી વૃદ્ધી અને સંપૂર્ણ લક્ષિતાવથી (હું કહું છું કે), હું ખુલ્લે ખુલ્લી રીતે તું નાપાકનું ફેજ જઈ શકું છું, એટલે કે, જે દોજબ તારું છે તે મકાનમાંજ હું તુને જાણું છું.”^૧

(૪૧) એક (વધુ મોજેજો) અરથુશ્તએ તે દૂરાસ્ખ કરપને^૨ વિષે આપેલા જવાબ ઉપરથી બહાર થયો, (જેને વિષે) જેમ દીનમાં જણાવ્યું છે તેમ:—“દસ ઘોડીઓનુ દુધ દોહવવા^૩ સાડું એકજ દુધ દોહનાર હોય અને જેટલો વખત તે લગાડે, તેટલા લાંબા વખત^૪ સુધી પેલો ઘાટકી (દ્રવંદ) અશક્ત^૫ અને ગભરાયલો^૬ પડી રહ્યા.”

(૪૨) બીજો ચમત્કાર જે જવામાં આવ્યો તે આવો હતો:— “જ્યારે તે બહુગર ગભરાતમાંથી મુક્ત થયો^૭ ત્યારે અરથુશ્તને તેણે ઉપલાજ સખુનો પાછા કહ્યા, અને અરથુશ્તએ પાછો તેજ જવાબ વાલ્યો, (જે સાંભળતાં) દુધાલી વીસ ઘોડીઓ જેનો દુધ કાઠનાર એકજ હોય, તેણે તેઓને દોહવતાં જેટલો વખત લાગે તેટલોવાર નવેસરથી તે ઘાટકી પુરૂષ પાછો અશક્ત અને ગાફેલ થઈ પડ્યો.”

(૪૩) ત્રિજો ચમત્કાર બહાર થયો તે નિચે મુજબ હતો:—“જ્યારે બીજાવાર તે બહુગર બેલાનીમાંથી બહાર આવ્યો ત્યારે તેણે તેવીજ રીતે અરથુશ્તને પાછા કહ્યું, અને અરથુશ્તએ પાછો તેને તેજ જવાબ દીધો, (જે સાંભળી) દુધાલી ત્રીસ ઘોડીઓને દોહવતાં એકજ દુધ દોહનારને જેટલો વખત લાગે તેટલો વખત સુધી તે કર્પીણ આદમી ફરીથી નીર્બલ અને ગભરાયલો થઈ પડ્યો.”

ધ્યાણે બોલી દે છે. ૩૦ વંસ્ટનું વાંચણ:—એકત્લુનેદ્, અને તરબુમો “તે ઉપરથી મને લાગે છે કે ખુરી નજરથી એ તુને તે ધરમાં મારી નાંખશે.”

(૧) યાને, ખુરાં આસામીઓ જે ધરમાં જાય છે તેમાં (યાને દોજખની સરજત ભાગવતો) તેને અરથુશ્ત જાણે છે.

(૨) મદમ્ આલ્ કરપન.

(૩) દૂસિશ્ન કે દૂસીદાર; સરખાવો અવં દુહ, દુધ, “દુધ દોહવું તે.”

(૪) હું એ શબ્દને દરેંગ્ વાંચું છું, જે અવં દરેધ ઉપરથી નિકલ્યો છે, સામાન્ય રીતે એ શબ્દ દીરંગ વંચાય છે. (૫) અકાર.

(૬) સ્તર્દ; સરખાવો અવં સ્તેરેત, “ખીધેલો” (ધા. સ્તર, “પંથરાઈ જવું,” “વીખરાઈ જવું.”) (૭) ફાજ્ ચેહલૂનત.

(૪૪) એક મોઝેલે નિચે મુજબ જણાવેા હતા કે જ્યારે પેલો જાહુગર ગલ-રાતમાંથી સાવધા થયો ત્યારે નિચે મુજબ તે બોલી ઉઠયો:—“મારો પેલો ઘોડો હાંકીને લઈ જવા સાફ તમારે તેને ગાડી સાથે જોડવો, [યાને તેને સામન નાંખી તૈયાર કરવો], કારણ કે મને જે મારનાર છે તે માંથ્રની મદદથી, તેમજ પોતાની સત્તાના બળથી,^૪ આ દુન્યામાં આવી પોહોંચતાં માફ મરણ નિપજવશે;” જે સાંભળી પેલા ઘોડાને હાંકીને લઈ જવા વાસ્તે તેઓએ તેને એક ગાડી સાથે જોડ્યો. (૪૫) અને આ વખતે ઘણાએને એક સરસ મોઝેલે દેખાયો, જેમ દીનમાં કહેલું છે તેમ: “જ્યારે કેટલાક યુજ્યાસ્ત^૫ જેટલે દુર ખીજાઓની સાથે દૂરાસૂબ આગલ ચાલ્યો,^૬ ત્યારે એક દરદે તેની ઉપર હુમલો કીધો;^૭ તે એકદમ ગભરાઈ ગયો, જેથી મેં જેમ આગળ કહ્યું છે તેમ એમ અન્યું કે, તેની મની એટલી જસલર બહાર કુટી નિકલી^૮ [એટલે કે, તે ચામડીની ઉપર સુધી કુટી નીકલી, અને તેની ચામડી ફાટી ગઈ], અને જેથી તેની જંગ આગલથી કમર છુટી પડી ગઈ,^૯ અને તે પછી તે નિચે પડીને મરી ગયો;^{૧૦} અને તે બાદ તેનાં ફરંદો,^{૧૧} અને તે બાદ તેનાં ફરંદોનાં ફરંદોથી^{૧૨} મરી ગયાં.”

(૧) પ્રયોજક ક્રીયાપદ; અવ૦ વજ, “હાંકવું,” “ઉતાવલે જવું.” (૨) અવ૦ રથ.

(૩) અર્એન અસૂનીદ્; સરખાવો ફા૦ દર અસ્તન, “બાંધવું.”

(૪) દાદિસ્તાન આર્એમુંદીહ.

(૫) એજ શબ્દને ખીજી રીતે યૂજસ્ત અથવા યૂજસ્તા વાંચવામાં આવ્યો છે, એના અર્થ હીંદી યા સંસ્કૃત ભાષા પ્રમાણે યોજન નામનું લંબાઇનું માપ દેખાડે છે. ધરાનીઓના એક માઇલ તે એક હજાર પગલાં જેટલો હતો, અને એક યૂજ્યાસ્ત તે રોમન ૧૬ માઇલ જેટલો લાંબો તફાવટ હતો. (૬) અરા મત.

(૭) અએન ચેગવીમૂનાદ્; સરખાવો ફા૦ દર ઈસ્તાદન, “શર કરવું,” “હુમલો લઈ જવો.”

(૮) નસહુન્તન, “બગાડી નાંખવું,” “એશીકલ કરવું,” “મરડી નાંખવું.”

(૯) વ પાહલૂગ્ અઝશ્ વિસસ્ત મિન રાન; સરખાવો ફા૦ યુસસ્તન.

(૧૦) અસલ અર્થ, “અને પછી નિચે પડીને મરી ગયો,” “ઉઘે મસ્તક પડીને મરી ગયો.” (૧૧) ફા૦ ખુન-નૂશહ, અસલ અર્થ: “દુધ પીતુ બાળક.”

(૧૨) અદીન ઝક્ ઇ આંલા ખુન-નૂશગાન ખુન-નૂશગ; જુઓ પહલવી “ઝાદ-સ્પરમનાં ચુંટી કાઢેલાં લખાણો,” પ્રકરણ ૧૯ મું, ફકરા ૧-૮, જ્યાં અહીં કરતાં સહેજ ફેર સાથે એ ખીના જણાવી છે.

(૪૬-૪૭) એક મોજેબ વિષે એવું જણાયું છે કે:—(અહુરમઝદ સાથે) દીનને લગતી પુષ્પરચ્છ કરવા જવા અગાઉ જરથુશ્ત્રમાં^૧ એક એવી મન શક્તિ દેખાતી હતી કે જે આખી દુન્યાનાં આદમીઓનાં (મન) કરતાં વધારે બોહોલી,^૨ અને સઘળી ખાકી દોલત કરતાં વધારે ઉમદા હતી; તેવણની સમજ શક્તી^૩ સર્વથી સરસ કઠિવત ધરાવતી હતી, તે સાથે તેવણનું બુદ્ધી બળ સઘળું પારખી શકે તેવું હતું,^૪ તેવણનું ડહાપણનું બળ^૫ દરેક ચીજ પીછાની લેવામાં શ્રેષ્ઠ હતું;^૬ (તે સાથે) ક્યાની ખોરેહ જેનું રક્ષણ બહુ બોહોલું હતું તે, અને અથોરાનાનો ખોરેહ જે પવિત્રાઈની અને ઉપયોગી કેશોશો તથા સત્તાની સંપુર્ણ ખાહિશવાલું હતું તે, અને બાહુદરી તેમજ કીર્તીની^૭ બુલંદી, એ સર્વે તેવણનામાં જોડાયલાં હતાં; અને ખુબસુરત દેખાવડું અને જોરેમંદ શરિર^૮ જેમાં જરથુશ્ત્રના ચાર પેશા-જે આશ્રવન, લઠવૈયા, ખેડુત અને હુન્નર ઉદ્યોગના ધંધાને લગતા-હતા તેઓની સઘળી ખાસ્યતો સમાયલી હતી; (તે સાથે વળી) પવિત્ર ચઝદી હસ્તીઓ અને લલાં માણસો સાથની ઉત્તમ દોસ્તી, અને દેવો તથા ધુરા માણસો તરફનો સખત ધીક્કાર તેવણનામાં હતો. (૪૮-૪૯) એ પગાં^૯ માણસોમાં જેવણ એક ચઝદ^{૧૦} હોય તેવણનો ખવાસ^{૧૧} એવોજ હોય; પવિત્ર હસ્તીઓ (ચઝદો)નાં શ્રેષ્ઠ ગુણો અને અહુરમઝદ તરફની લાયકાતને^{૧૨} લીધે આવતી સંપૂર્ણતાની હાલત તેવણનામાં હતી, જેનાથી (ખોદા સાથની) એકચતા શણગાર પામે છે તે તેમની હતી, તેથી જેઓ હાલમાં હૈયાત છે, જેઓ હૈયાતી ભોગવી ગયા, અને જેઓ હવે પછી હસ્તી ભોગવશે, તે

(૧) મદમ-અશ; અસલ અર્થ “તેને વિષે”.

(૨) ક્રાખૂ-તર, “વધારે પહોલી થયલી.”

(૩) અથવા “બુદ્ધિ.”

(૪) અથવા, “જેના કઠિવતથી દરેક ચીજનું ખરાખર તોલ થઈ શકે છે.”

(૫) પતૂગ, “કઠિવત”; અવ૦ પઘતિ અને વૂ. (૬) હુમાગ-અયાવ, “સઘળું મેલવતું.”

(૭) તગીગીહ વ અર્વદીહ; સરખાવો અવ૦ અઉર્વનત, “વખણાયલું”, “પ્રકાશીત”; એનો અર્થ “દબદબો” અથવા “બહાદુરી”ખી થઈ શકે.

(૮) અસલ અર્થ: “શરીરનો ખુબસુરત દેખાવ, તથા તેના પુરતાં કઠિવત સાથનું.”

(૯) સરખાવો અવ૦ પઘતિશતાન, સંસ્કૃત પ્રતિષ્ઠાન, “પગ”.

(૧૦) અહીં ચેઝતીહ શબ્દ ચેઝત-ઈને બદલે આવ્યો છે.

(૧૧) ચીગૂનીહ. (૧૨) સજગીહ (સજગીહ ને બદલે).

સઘળાએ કરતાં તેવણની ઘણી ચઠતી ખુલ્લેદીને સાઈં ચઝદી શક્તિએએ, તેવણની અહુરમઝદ સાથની દોસ્તીને લીધે આ દુન્યામાં થનારી આમદ વિષે, સારી ખબર એમર ફેલાવી હતી;^૧ તેમજ આ દુન્યાના તે અહુ અને રતુ^૨ ની કીર્તી, તથા તે અશો ડાહ્યો પુરૂશ જે તે જમાનાનો સંપૂર્ણ નેકીવાલો અને દુન્યાને જરાખી દુઃખ નહિ દેનારો^૩ હતો, તેની ઝખાનનાં બહોલાં જરની મદદથી,^૪ ખરાખી લાવનાર (અહુરમન) તરફથી જરાખી હેરાન થયા વીનાની હાલતમાં તેવણ તરફથી થનારો આદમીએનો છુટકારો^૫ તે ચઝદી શક્તિએએ સર્વેને જાહેર કર્યો હતો. (૫૦) વક્તી દેવો લલા લોકોની સાથે દોસ્તી રાખવા અને તેમની નજદીક પહોંચવા^૬ લાગ્યા, એવી (મતલબ)થી કે તેએનાં ઘણા કીગો અને કરપો લલા માણસોને આગલ પાડી^૭ ઝરથુશ્ત્રને મુશ્કેલીમાં નાખી તેવણને હરાવશે.

(૫૧-૫૨) અને ઝરથુશ્ત્ર ત્રીસ વર્ષની ઉમરના થયા ત્યારે વોહુમન અમેશ-સ્પેન્દ, અહુરમઝદનાં સુલ્લેહનાં કાસદ તરીકે, તેવણની આગલ આગ્યા, જે વખતે કે ઝરથુશ્ત્ર એક નદીની શાખામાંથી^૮ હોમની ક્રિયા કરવાને માટે પાણી^૯ લાવતા હતા; જેમ દીનમાં કહ્યું છે તેમ:—“જ્યારે તે (ઝરથુશ્ત્ર) ત્રીજી શાખા નદી, જે વંધુહી-દાઘત્ય^{૧૦}ની હતી, તે તરફ આવી પુગા ત્યારે તેની અંદર થઈ આગલ ચાલવા મંડ્યા;

(૧) ઝક-અશ્ સ્ત્રોખો દેખૂનાન્દ. (૨) ગેતી અને મીનાઈ દુન્યાના ગુર.

(૩) અવિઝન્દીહુ-ઘગ્. (૪) પવન હૂઝવાન ઇ કખદ સ્નાતગ્ દાનાગ્.

(૫) યૂજાઝીહુ.

(૬) વાંચણ: મદ્ન દાશત; એનેજ ખીજી રીતે મિત્રો દાશત વાંચી શકાય, જેનો અર્થ “દોસ્તી રાખી” થાય.

(૭) સારીનીદન; સરખાવો અવ૦ સાર, “કાઇને પોતાનો સરદાર બનાવવો તે”; જીવો અવ૦ સાર, સારેમ્નો (એ શબ્દના ઉપયોગ માટે જીવો પ્રકરણ ૧ હું, ફકરો ૯ મો). ડા. વૅસ્ટ મુજબ: “સારાં માણસોપર અસર કરવી.”

(૮) અએવતાગ્, ઘણું કરીને દાઘત્ય “નદીની એક શાખા, અથવા નેહર”.

(૯) પહલવી; મયા ઈ હુઓમીગાન, સરખાવો વિસ્પરદ, હા ૧૧ મો, ફકરો ૨ જો. “ઇમાંમ આર્ષેમ હુઓમ્યાંમ”, જેનો પહલવી તરજુમો: “મયા ઈ હુઓમી-ગાંન” કરેલો છે. એનો સાર એ કે: હુઓમની ક્રીયાને સાઈ એક નદીમાંથી ઝરથુશ્ત્ર પાણી લાવતા હતા ત્યારે.

(૧૦) અવ૦ દાઘત્ય, ધરાનવેજની એક નદીનું નામ. યુન્દહિશ્ (૨૪,૧૪) મુજબ બધી નદીએ કરતાં મોટી એ નદી હતી.

અને (તેનું પાણી લઇ) ત્યાર પછી પાછું ફરતાં તે નદીના કીનારા ઉપર ચઢતા હતા,^૧ તેવામાં દક્ષીણ^૨ દીશાથી આવતા એક માણસને તેવણે જ્ઞેયો; તે મદ્દ વોહુમન (બેહુમન અમેશસ્પેન્દ) હતો; અને તે વોહુમન તનોમંદ હાલતનો એક નમુનેદાર^૩ આદમી જેવો હતો, [યાને ખીજ કરતાં શારીરીક બાબદમાં ઉત્તમ દેખાવ^૪ તેનો દેખાતો હતો]; તે નેકીમાં પ્રવીણ [એક નકલ કરવા યોગ્ય નમુનો તે દરેક ચીજ માટે હતો]; અને ઉંચાઈમાં તે ત્રણ ભાલા જેટલી લંબાઈવાલા આદમીનાં કદનો^૫ લાગતો હતો; અને તે વોહુમન સરોવરના ઝાડની^૬ એક ડાખલી પોતાના હાથમાં લઈને જાણે આવતા હોય તેમ જણાયા, જેવણને તે ઝાડ લાવતાં કંઈથી તે ઝાડથી ઇજા થઈ નહતી; એ મહદયસ્ની દીનનું મીનોઈ ઝાડ હતું,^૭ જે ઉપરથી એવું સાબેત થતું હતું કે મહદયસ્ની દીનની મદદથી આ દુન્યામાં એવીજ વગર ઇજાની હાલતે^૮ આગળ વધવાનું આદમીને બનવા જોગ હતું.” (૫૩) એક (લખનાર) એમ કહી ગયો છે કે મીનોઈ શાંતિનું^{૧૦} તે^{૧૧} (એક ચીજ) હતું, અને તે એવું દેખાડતું હતું કે આ દુન્યામાં દરેક માણસ સાથે સુદલેહ સંપજથી રહી શકાય એવી રીતે વગર ઇજાએ આગલ વધવાની દરેક આદમીની ફરજ છે.

(૫૪) જ્યારે ઝરથુશ્ત્ર દાઈત્યની ચોથી શાખા નદી આગળ આવ્યા, અને ઝરીખસન-૩૬,^{૧૨} જે વેહદાઈતી નદીનું ખીજું નામ છે, ત્યાં સુધી આવી પોહોંચ્યા

(૧) યાને કે, જ્યારે પાછો ફરતાં ઇષલ નદીના કીનારા ઉપર તેવણું ચઢતા હતા ત્યારે તેવણે બેહુમનને માણસના આકારમાં જ્ઞેયો.

(૨) ર્પિથિવનતર્. (૩) સરખાવો હાલનો ફારસી શબ્દ પીશ, “એક નમુનો”.

(૪) પવન તન ચશમતર્. ખીજ રીતે: “તેનું શરીર આંખને ખુશ કરનારું હતું.”

(૫) ચંદ્ ઝંદ્ ઇ સે ગથ્રા નર્ઝંઝર્ બાલાએ.

(૬) સરખાવો. ફા. સર્વ, “સરોવરનું ઝાડ” (સરખાવો પહલવી બેહુમન યશન, પ્રકરણ ૧ હું). ડા. વૅસ્ટ મુજબ અરૂસ્ તાક, “એક ચલકતી ડાંખલી.”

(૭) અવ૦ રઝંશ, ફા. રિશ, “જખમ.” (૮) ઝંદ્ મઇનૂર્ તાક ઇ દઝંન ચેહુનૂન્ત. (૯) ઝરીશીદારીહા. અહીં જે ઉંચો વિચાર દર્શાવવામાં આવ્યો છે તે એ કે: જેમ બેહુમન દીનનું ઝાડ (સરોવર) પોતાના હાથમાં લઈને ચાલતાં ઇજા પામ્યા નહિ, તેમ કાઈથી પુરૂષ તે ઝાડ હાથમાં ધરે-યાને દીનને વલગી તે પ્રમાણે ચાલે-તો તે આ દુન્યામાં કંઈથી હાની પામે નહિ.

(૧૦) મઇનૂર્ આશતગીહ. (૧૧) સરોવરનું ઝાડ.

(૧૨) સામાન્ય નામ દાઈત્ય. એ નદીને ઝરેખસીસ પણ કહે છે.

તથા તેની અંદર થઈને હોમની ચઝને માટે ચોખું પાણી લાવવા ગયા, અને પછી ત્યાંથી કીનારા ઉપર^૧ પાછું ફરતાં પોતાનો જમનો^૨ પગ અરીખસન નદીની બાહર કાઠી તેવણ કપડાં પહેરતા હતા,^૩ તે દરમ્યાન બેહમને તેવણને નજદીક આવવા અને સન્મુખ થવા^૪ બાહર દેખાડી.^૫ (૫૫) ત્યારે તે માણસે (બેહમને જરથુશ્ત્રને) નિચે મુજબ પુછ્યું:—“તું કોણ છે! અને કોણની ઓલાદથી છે?” (અરથુશ્ત્રએ જવાબ વાલ્યો): “હું સ્પીતમના બાન્દાનનો અરથુશ્ત્ર છું.”

(૫૬) બેહમનનો બીજો સવાલ (નિચે મુજબ હતો)^૬:— “અએ સ્પીતમના બાન્દાનના અરથુશ્ત્ર! તારી ઉમદા^૭ બેહમત શાને માટે છે? [યાને શાને ખાતર તુને મેહનત વેઠવાની જરૂર છે?] તારી ઉમદા બતી મેહનત શાને ખાતર છે? અને શાની તરફ તારી ઇચ્છાની વલણ^૮ છે?” (૫૭) અરથુશ્ત્રનો જવાબ નિચે મુજબ (હતો): “મારી બેહમત પવિત્રાઈને ખાતર છે, મારી ઉમદા બતી કોશેશ પવિત્રાઈને ખાતર છે, અને મારી ઇચ્છા પવિત્રાઈ તરફ વલણ (ધરાવે છે), [યાનેકે એવી જ ચીજ

(૧) લાલાઇલુ. (૨) અવ૦ દશિન.

(૩) અફશ મદમ લેખૂશીહ નિહૂશ્ત, (અસલ અર્થ: “તેવણ પોતાને કપડાંથી ઢાંકતા હતા”); અરબી લોગત લેખાસ્ “પોશાક.”

(૪) પીશ્ નઅમગ્ પદીરગ્.

(૫) આયૂબીદ્; સરખાવો કા. યૂબીદન, “ઇચ્છવું.”

(૬) ઉશ્તવધતી ગાથા (હા. ૪૩,૭) માંથી આ પહલવી વાક્ય ટાંકવામાં આવ્યું છે

(અવસ્તા) હિત મા વોહૂ પઈરિ જસત મનંધહા,

પૈસતયા મા: “ચિશ્ અહી કહ્યા અહી?”

(અવસ્તાનો તરબુમો) “જ્યારે મારી આગલ બેહમન આવ્યો, અને પુછ્યું: “તું કોણ છે? અને કોણનો તું છે?” ઉપલા ગાથાના સ્લોકનો પહલવી તરબુમો નિચે મુજબ છે:—

અમત્ અવો લિ વોહૂમનો ખરા મત, પૂસીદ્-અશ્ મિન

લિ અઈધ્: “મૂન હુવા-આઅઈ, વ મિન મૂન હુવા-આઅઈ?”

[ઉપલાં પહલવી તરબુમાનો અર્થ અવસ્તાના તરબુમા ખરાખરનો છે]. બેહતર વાંચણ: મૂન હુવા આઅઈ, મિન અઈધ્ હુવા આઅઈ? “તું કોણ છે અને ક્યાંથી (આવેલો) છે?” (DM. માં અઈધ્ ને બદલે ઝંક લખાયલો મલે છે.)

(૭) મિલયા ઇ વોહૂમનો, અસલ અર્થ: “બેહમનના સખુનો અથવા વચણો.”

(૮) ફારસી ક્રાજ્, “ઉચ્ચે દરજ્જેની.” (૯) રંજગ્ ખરા ચેહૂવૂનીહ્.

(૧૦) લક્ કામગ્-દહિશનીહ્.

તરફ વલાણ રાખવાની મને જરૂર છે], અને જ્યાં સુધી હું (સચ્ચાઈનો) એક શોધક છું ત્યાં સુધી હંમેશાં અશોધ ઉપરજ માફ ચીત હું રોકી રાખીશ.”^૧

(૫૮) તે ઉપરથી બેહમનના સખુનો નિચે મુજબ (હતા):-“અએ સ્પીતમનાં બાન્દાનના (નખીરા) ઝરથુશ્ત્ર ! જે ચીજને પવિત્રાઈ (તું કહે છે) તે એક ખરી સત્યતા છે, [યાને કે જે કંઈ વસ્તુ ખરી (છે) તે પવિત્રાઈ ના જેવી છે]; જેથી કરીને એક શખ્સ જે કાંઈ પવિત્રાઈ છે તેની સાથે એક મલતો થઈને, તેને પોતાની બનાવે છે.” (૫૯) તે ઉપરથી ઝરથુશ્ત્ર એમ બોલ્યા કે: “એક ખરી સચ્ચાઈ તેજ પવિત્રાઈ છે, અને તે બાબે મને સંપૂર્ણ રોશની અને જ્ઞાન મલેલું છે કે જે કંઈ પવિત્રાઈ છે તેને બેહમન મારફતે એક (અશો) પુરૂષના બાબમાં કેમ મેલવવી ?”^૨

(૬૦) જે ઉપરથી બેહમને નિચે મુજબ ઝરથુશ્ત્રને કહ્યું:-“અએ સ્પીતમનાં બાન્દાનના ઝરથુશ્ત્ર ! આ (માણસાઈ શરીરનો) પોશાક^૩ જેમાં તું ફરે છે^૪ તે (તેનો-મંદ) પહેરણ તું કાઢી નાખ, જેથી^૫ આપણે તે (ખોદાતાલા) સાથે મસલેહત કર્યે,^૬ કે જેણે તુને બનાવ્યો છે, અને જેનાથી હું પેદા થયો છું, જે સર્વેથી વૃદ્ધી કરનાર મીનો છે, જે હસ્તીઓમાં સર્વેથી વધારે કૃપાલુ છે; અને હું જે બેહમન છું તે તેનો પ્રતિનીધિ^૭ છું [યાને હું તે ખોદાનો દોસ્ત^૮ છું].” (૬૧) ત્યારે ઝરથુશ્ત્રએ નિચે પ્રમાણે મનન કીધું;- “જે પેદા કરનાર દાદાર છે તે ભલો છે, અને આ (તેના) મીત્ર (બેહમન) કરતાં તે બેહતર છે.” (૬૨) ત્યાર પછી બેહમનની ચારીથી^૯ ઝરથુશ્ત્ર અને બેહમન આગળ ચાલ્યા, (બેહમન પહેલાં અને) ઝરથુશ્ત્ર તેની પુઠે.^{૧૦}

(૧) વ યશરાઇશ્ સિ ચંદ્ જવાસ્તાર્ હવાઓમ મિનમ, “અને પવિત્રાઈ ઉપરજ હું મનન કરું છું, જ્યાં સુધી હું (સત્યનો) શોધક છું (ત્યાં સુધી હું તેમજ કરતો રહીશ).” આ વાક્ય ઉશતવઈની ગાથા (હા ૪૩.૯) ના પહેલવી તરણુમામાંથી ટાંક્યું છે.

અવસ્તા અપહ્લા મા અવત્ ઇસાઈ મન્યાઇ.

પહેલવી: યશરાઇશ્ ચંદ્ સિ જવાસ્તાર્ હવાઓમ મીનમ.

(૨) અહીં લખાણ બેવડા અર્થવાલું અને ગુંચવણ ભર્યું છે. કદાચ ખીગડેલું હોય.

(૩) બેહતર જમગ્ ઇ દહ્. દહ્ તેમજ ચેહુબૂન અને ક્રીયાપદ તરીકે એક સરખા અર્થના હોવાથી નકલ કરનારે દહ્ શખ્દને અહીં કહાડી નાખેલો લાગે છે. સરખાવો ફાં દહ્ “માણસનું શરિર યા બંધારણ.” (૪) દેબૂન-આઓ, “તૂ પહેડે છે.”

(૫) અથવા “તે પછી,” “એ માટે.” ફાં શખ્દ ચૂન, જે જુદે જુદે અર્થે વપડાય છે, તે તપાસો. (૬) હમ-પૂર્સીમ. (૭) ગૂબાઈ, સરખાવો ફાં ગવા, “સાક્ષી.”

(૮) અવં આખ્શત. (૯) પવન અવાગીહ્ ઇ વોહૂમનો. સરખાવો અવં અવંધહ્. (૧૦) ઝરથુશ્ત્ર આખર.

GLOSSARY OF SELECT WORDS.

VOLUME XIII.

انہال (an-hâl), Book VI., E., § XXII., 6, p. 10, l. 3; *adj.*, “not smooth”, “rough”, “असुसुअसु” “सख्तदर नहै ते;” comp. Pers. هالہ (hâlah) “smooth.”

अवबस (av-bars), Bk. VI., E., § XXVII., p. 12, l. 1; “bewilderment”, “distraction”; “अवबस,” “अकलामसु,” “उलवला;” Av. अवबस, (Av. ब्रस in *Zamyâd Yasht*, 34) Skr. *bhras*, “to fall down through giddiness”; Pers. برس (bars) “a halter,” “a spur.” The Persian reading of the Pahlavi word अवबस according to DM., is هوبره (hûbrah), “distraction.”

अरद (ared), Bk. VI., E., § XLV., 6, p. 32, l. 1, *n.*, “struggle,” “अरद-मत,” “अरद;” comp. Av. अरद “to torment.” Another reading is *alag*, Arabic حلق (halaq) “the throat.”

अबदद (Aib-dad), Bk. VII., Intro., § 5, p. 3, l. 3, *n.*, “Blemish-giver,” “अमय अपनार (अहरमन).” It can be read otherwise: Aib-gat (Av. अवगत) or Khayâ-bîd, “Life-stinger.”

अहगरिह (ahû-garîh), Bk. VII., Intro., § 14, p. 6, l. 11, *n.* “house-

building,” “अर अंधवानो हुनर;” comp. Av. अवबस “abode”; Pers. خانگاری *khân-garî*. It can be read: âhan-garîh, “the working in iron.”

अहअरिस्तान (hû-âristân), Bk. VI., E., § XXXVIII., 12, p. 25, l. 6, *n.*, “very able men,” “असुं रिकतीवान आदमीअसु;” comp. Pers. آراست (ârast) “ability,” “power.”

अशनु (âshnô), Bk. VII., chap. I., § 24, p. 28, l. 4, *n.*, “a nest,” अशनी-नो भाजे;” comp. Pers. آشيانہ (âshyânah) “nest.”

अउसअयगिनदान (aûz-sâyaginîdan). Bk. VII., chap. I., § 10, p. 23, l. 8; *inf. verb.*, “to remove one from one’s (parents’) house,” “अउसअनी-सायामिंधी आहर कददु;” comp. Av. अव or अ and Per. سايندان (sâyidan) “to shelter.”

अपकहूर (âp-khûr), Bk. VII., chap. II., § 13, p. 49, ll. 8-9; *n.*, “a water-tank or pool,” “असुवरीने पासुनी पीवानो आवारै;” Pers. آبخوار (âb-khûr).

अयुजिशन (âyûjishn), Bk. VII., chap. II., § 23, p. 53, l. 12; *v.*, “yoked,” “अउला;” अवजस is the Pahl. rendering of the Avesta -अवजस “a chariot and four.”

अशुभम् (armaêshṭa), Bk. VII., chap. II., § 24, p. 54, l. 5; *adj.*, "invalid (person)," "अशुभम् (अशुभ-म्)"; comp. Av. अशुभम् "stagnant," "motionless."

अशुभम् (arvandîh). Bk. VII., chap. II., §§ 46-47, p. 62, l. 6; *n.*, "renown," "अशुभम्," "अशुभम्;" comp. Av. अशुभम् "renowned," "grandeur."

आयुष्य (âyûbidan), Bk. VII., chap. II., § 54, p. 65, l. 4, *inf. v.*, "to wish," "आयुष्य;" Pers. आयुष्य (yûbidan).

आयुष्य (avâgîh), Bk. VII., chap. II., § 62, p. 66, l. 11; *n.*, "help," "आयुष्य;" Av. आयुष्य, rt. आयुष्य "to help."

आशुष्य (aûrûsvar), Bk. VII., Intro., § 25, p. 10, l. 5; *n.*, "womb," "आशुष्य;" comp. Av. आशुष्य, "womb."

अक्षुष्य (akhdagîh), Bk. VII., Intro., § 27, p. 11, l. 2; *n.*, "infection," "अक्षुष्य;" Av. अक्षुष्य

अशुष्य (khûstâg), Bk. VII., chap. II., § 10, p. 48, l. 2; *n.*, "आशुष्य या अशुष्येति पशुस्येति द्यावमेषो रतेति;" "a trodden track;" comp. Pers. अशुष्य (khûstak).

अशुष्य (khun-nûshagân), Bk. VII., chap. II., § 15, p. 50, l. 11; *n.*, "cubs," "अशुष्य;" comp.

Pers. अशुष्य (khûn-nûshah) "the young ones that are suckling their mother's milk."

अशुष्य (hanpâr), Bk. VII., Intro., § 32, p. 13, l. 2; *v.*, "swallowing," "अशुष्य;" *inf.* अशुष्य; comp. Av. अशुष्य

अशुष्य (han-châpishn), Bk. VII., Intro., § VI., p. 18, l. 9; *n.*, "collapse," "अशुष्य;" Av. अशुष्य or अशुष्य (*skap*) "to be ruined;" comp. Pers. अशुष्य

अशुष्य (gaôtar), Bk. VI., E., § I., l. 1, p. 1, l. 3; *n.*, "a fawn," "a calf;" "अशुष्य;" Skr. अशुष्य, Pers. अशुष्य (*gaôdar*).

अशुष्य (gaôkârishn), Bk. VI., E., § XIX., p. 8, l. 1, *abs. n.*, "digestion;" "अशुष्येने पशुस्येने ते;" Pers. अशुष्य (gavdrîdan), "to digest."

अशुष्य (gayân), Bk. VII., Intro., § 5, p. 3, l. 2, *n.*, "of life," "अशुष्य;" Av. अशुष्य, rt. अशुष्य "to live."

अशुष्य (gâzarîh), Bk. VI., E., § XXII., 6, p. 9, l. 11, *n.*; "the profession of a bleacher," "अशुष्येने कर्म;" comp. Pers. अशुष्य (gâzarî) "bleaching."

अशुष्य (gûdan), Bk. VII., chap. I., § 24, p. 28, l. 4, *v.*, "to devour," "अशुष्य;" comp. Av. अशुष्य; Skr. अशुष्य, "to eat" (used for evil beings); Pers. अशुष्य (gûdan), "to devour."

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (gāvīyôt), Bk. VII., chap. I., § 29, p. 29, l. 9; *n.*, "pasture-ground," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺;" Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺, Skr. *gavyuti*, "a grazing ground for cattle." It is also spelt 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 or 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 in Pahlavi.

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (yâna), Bk. VII., Intro., § 28, p. 11, l. 6; *n.*, "gift," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺;" comp. Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺 "blessing." It can be read jân, "life."

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (disîd), Bk. VII., Intro., § 38, p. 15, l. 3; *v.*, "appeared," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺" "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺;" comp. Pahl. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 *dis*, "appearance," "resemblance."

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (ismag), Bk. VII., chap. I., § 4, p. 21, l. 9; *n.*, "fuel," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺;" comp. Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺, Pers. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (hîzam).

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (yâvastan), Bk. VII., chap. I., § 32, p. 30, l. 7; *inf. v.*, "to put on," "to tie," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺;" "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺" comp. Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺 "bound with the *kústi*," or 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺, from 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺 "the *kústi*," or 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺 "putting on the *kústi*."

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (gangîdan), Bk. VII., chap. II., § 15, p. 50, l. 12; *inf. v.*, "to devour," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺;" comp. Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺, Skr. *ghas* "to eat" (as the eating of evil beings).

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (garyîdan), Bk. VII., chap. II., § 20, p. 52, l. 7; *inf. v.*, "to growl," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺;" comp. Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺, Pers. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (*garrîdan*) "to growl." It may be read *davyâidan*, comp. Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺.

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (yûzih-astan), Bk. VII., chap. II., § 16, p. 51, l. 2; *v.*, "to become excited," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺;" comp. Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 "to agitate," "to excite."

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (dâyagânîndan), Bk. VII., chap. II., § 17, p. 51, l. 7; *denom. v.*, "to cause to be nursed," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺;" comp. Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺𑀲𑀺𑀸𑀓𑀺 "a nurse," Pers. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (*dâyah*).

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (daûrag), Bk. VII., § 34, p. 58, l. 2; *n.*, "goblet," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺;" Pers. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (*daûrah*) "a wine-measure."

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (dûsîdâr), Bk. VII., chap. II., § 41, p. 60, l. 4; *n.*, "milker" "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺;" Av. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 "to milk," Skr. *dûh*, Pers. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (*dûshîdan*) or 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (*dûkhtan*).

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (ni-ûzih-êd), Bk. VII., chap. I., § 42, p. 33, l. 5; *v.*, "tied round," "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺;" comp. Pers. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (*auzîdan*) "to suspend."

𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (ûstakhânîh), Bk. VI., E. § VII., p. 3, l. 11, *n.*; "constancy"; "𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺;" comp. Pers. 𑀧𑀸𑀓𑀸𑀢𑀺 (*ûstâkhvânî*) "integrity" "steadiness."

𑀭𑀸𑀓𑀾 (nisang), Bk. VI., E., § XXXV., 1, p. 21, l. 4; *n.*, "a compendium," "a book," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲." It is the pahlavicised form of the Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (nîrmađ), Bk. VI., E., § XLV., 2, p. 30, l. 10; *n.*, "a share," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲" technically the share of the income of a *panthak*, which the head-priest allots to his colleague.

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (višgar), Bk. VI., E., § XXX. 11, p. 18, l. 3; *n.*, "a lonely, place," "a jungle;" "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲." In the Vendidâd VIII, 95, it is the Pahlavi rendering of the Avesta 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 "a hunting ground."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (vizâyîdan), Bk. VI., E., § XLIII., 2, p. 28, l. 8; *v.*, "to afflict," "to distort;" "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲;" comp. Pahl. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 or 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲, Pers. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (vîkhtan) or 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (bîkhtan) "to twist."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (nipâyîdan), Bk. VII., chap. II., § 11, p. 48, l. 5; *inf. v.*, "to hide," "to shelter," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲," Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲; "to protect under something."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (ûtayûtan), Bk. VII., chap. II., § 18, p. 51, l. 9; *v.*, "to strengthen," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲;" comp. Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 "strength," 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 + 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 + 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 where the rt. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 means "to support."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (vâzîdan), Bk. VII., chap. II., § 44, p. 61, l. 2; *inf. v.*, "to be driven," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲;" comp. Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 "to drive," "to hasten away."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (vas-aôj), Bk. VII., Intro., § 25, p. 10, l. 8; *adj.*, "of much strength," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲;" comp. Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲. It can be read nîsîvich, "depraved," or nas'-hunich, "decaying."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (vîkhîz), Bk. VII., Intro., § IV., p. 18, l. 5; *n.*, "departure," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲;" a corruption of 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 âkhîz, "rising," "ascension."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (vârag), Bk. VII., chap. I., § 1, p. 20, l. 4; *n.*, "a series," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲;" Pers. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (vârah), "a row," "a series."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (kîshn), Bk. VI., E., § I., 1, p. 1, l. 4; *n.*, "tillage;" "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲;" comp. Pahlavi 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (kîshtan) "to till."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (kûrvârgarîh), Bk. VI., E., § XXII., 6, p. 9, l. 10; *n.*, "the work of a carder of cotton," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲;" comp. Pers. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (kûln), "carded cotton."

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (kûlûshag), Bk. VII., chap. II., § 17, p. 51, l. 6; *n.*, "a woolly sheep," "𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲;" comp. Hebrew *kal* "a sheep," and Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲, Pers. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (*rîsh*) "wool," originally 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (kûl-rîshag), then 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀲 (kûlrîshag).

karīch-ih), Bk. VII., chap. I., § 16, p. 25, l. 7; *n.*, "a roof," "a house," "કારિચ," "ધર;" Pers. کَرِیچ (karīch).

chārag), Bk. VI., E., § I, 1, p. 2, l. 1; *n.*, "nourishing pasture;" "ઘોસરચુત્તી જગ્યા;" Skr. गौचरण; Pers. چرا گردن or چرا "to graze," "to pasture."

zâb), Bk. VI., E., § IX., p. 4., l. 11; *n.*, "property," "possession;" "ઝાબ, ઝાબકત"; Pers. زاب "property," "fountain."

zadīdan), Bk. VII., Intro., § 13, p. 6, l. 4; *inf. v.*, "to urge," "to beseech," "તાડીદ કરવી," "અરજ કરવી;" comp. Av. 𐬯𐬀𐬎𐬎 "to solicit;" Pers. جستن (jastan).

zafra), Bk. VII., chap. I., § 27, p. 29, l. 2; *n.*, "the jaw," "જાવડું;" Av. 𐬯𐬀𐬎𐬎 "mouth," *rt.* 𐬀𐬎𐬎 or 𐬀𐬎𐬎 "to yawn," comp. 𐬀𐬎𐬎𐬎

znug), Bk. VII., chap. II., § 16, p. 51, l. 3; *n.*, "the knee," "ઝુડલું;" comp. Av. 𐬯𐬀𐬎𐬎, "the knee;" Pahl. 𐬀𐬎𐬎 𐬀𐬎𐬎 (znug zadan), Pers. زانو زدن (zânû zadan) "to kneel down."

tarsh), Bk. VI., E., § XXXV., 5, p. 22, l. 3; *n.*, "sorrow," "sadness;" "દલગિરી," "બલાપે;" Pers. تَرشے (turshî), "sad," or تَرش (tursh) "sour," "morose." It can be read tarîh, "contempt."

tarafî), Bk. VI., E., § XLV., 20, p. 35, l. 4; *v.*, "lost," "જાતું રહેલું," "ઝુમ ઝયલું;" comp. Av. 𐬀𐬎𐬎𐬎 "to snatch away" (see Av. 𐬀𐬎𐬎𐬎, Yasna XI., 5).

patâg), Bk. VI., E., § XXIX., 12, l. 9; *n.*, "food," "ખારક;" Av., Skr. 𐬀𐬎𐬎, 𐬀𐬎𐬎 "nourishment."

frûd-mânand), Bk. VI., E., § XLIII., 3, p. 29, l. 3; *adj.* or *n.*, "a position of great degradation," "દુશ્ચિન્ન હલકો દરજ્જો;" comp. Pers. فرومانده (frû-mân-dah), "dejected," "oppressed."

paragânîndan), Bk. VII. Intro., § 10, p. 5, l. 2; *inf. v.* "to encompass," "આટોળી લેવું;" comp. Pers. 𐬀𐬎𐬎 "compass."

pôrû-shaétih), Bk. VII., Intro., § 20, p. 9, l. 2; *n.*, "full of happiness," "સુખથી ભરપુર;" comp. Av. 𐬀𐬎𐬎𐬎 "prosperity," "affluence." It can be read pôrû-shîtih, "full of habitations," Av. 𐬀𐬎𐬎 "residence," 𐬀𐬎𐬎 "to live."

franâmishn), Bk. VII., chap. I., § 25, p. 28, l. 6; *n.*, "salutations," "સલામ;" comp. Skr., प्रनाम.

parshn), Bk. VII., chap. I., § 4, p. 21, l. 7; *n.*, "flight," "ઉડવું;" comp. Av. 𐬀𐬎𐬎𐬎 "going for-

- ward;" Pers. پارش (*parsh*) "flight."
- पाँमूद (pāimūsh), Bk. VII., chap. I., § 54, p. 37, l. 7; *v.*, पाँमूद (pāimūdan), "to quaff," "to drink," "पाँमूदपाँमूद," "पाँमूद;" comp. Pers. باد پامود (*bād paēmūdān*) "to quaff wine,"
- फ़ाशम (frāshma), Bk. VII., chap. I., § 56, p. 37, l. 12; *adj.*, "prosperity-causing," "आशादायी करानारी;" comp. Av. 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 (rt. 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀).
- प्राश्न (prashnān), Bk. VII., Intro., § 36, p. 14, l. 10; *n.*, "questions," "सवाल;" comp. Av. 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀, Skr. *prashna*.
- बुर्दार (būrdār), Bk. VII., Intro., § 25, p. 10, l. 5; *n.*, "mother," "माँमाँ;" comp. Av. 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 "the female that bears children."
- अन-बासनिदान (an-basānīdan), Bk. VII., chap. I., § 6, p. 22, l. 5; *inf. verb*, "to conflict," "अथवाअथवा करवा;" comp. Pers. باسان (*basān*) "like," "similar."
- ब्रिश्तान (brīshṭān), Bk. VII., chap. I., § 54, p. 37, l. 5-6; *inf. v.*, "to roast," "धीमाँ पकावतु; Pers. بریشتان (*brīshṭān*).
- मुशीदान (mūshīdan), Bk. VI., E., § XLV., 21, p. 35, l. 10; *inf. v.*, "to injure," "to grieve;" "दुःखकरतु," "आकुलिततु यतु;" comp. Av. 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀, Skr. मुष, "to injure," "to plun-

- der;" Pers. موش (*mūsh*), "grief," "lamentation."
- मानितुताग (manītuntag), Bk. VII., Intro., § 8, p. 4, l. 6; Huzvaresh *v.*, "to repeat," "to enumerate," "दुःखीदुःखीने लयावतु," "बिगडे लयावतु."
- मालकोशान (Malkōshān), Bk. VII., Intro., § 24, p. 10, l. 2; *adj.*, "deadly," "dire," "अथकार;" comp. Av. 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 "death." See footnote 10, p. 9 of the English translation.
- माद्-गश्त (mād-gasht), Bk. VII., chap. I., § 1, p. 20, l. 4; *n.*, "material conditions," "तन्मैदललत;" Pers. ماده (*mādah*) "material," and گشت (*gasht*) "surroundings."
- माेशा (maēsha), Bk. VII., chap. I., § 2, p. 20, l. 9; *n.*, "the constellation of Aries," "मेष राशि;" Av. 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀.
- माश्या (māshyā), Bk. VII., chap. I., § 54, p. 37, l. 5; Huzvaresh *n.*, "butter," "आमल." The word is Semetic.
- रान (rasan), Bk. VI., E., § I, 1, p. 1, l. 4; *n.*, "a piece of rope," "दोरतु;" Pers. رسن
- राम-शह (rām-shah), Bk. VII., Intro., § V., p. 18; l. 8; *n.*, "an obedient king," "(अनुमतिमाने करमाने) तामेदर पादेशतु;" comp. Pers. رام (*rām*), "submissive," "faithful."
- रस (ras-i), Bk. VII., chap. II., §

23, p. 53, l. 12; *n.*, “a chariot,” “**ରଥ**,” comp. Av., Skr. **रथ** *ratha*.
ଲେବୁଶିହ (lebûshîh), Bk. VII., chap. II.
 § 54, p. 65, l. 3; *n.*, “clothes,” “**ଝୁପ-
 ଝା**”; Arabic **لباس** (*libâs*) “dress.”
ସପର୍ଦାନ (spardān), Bk. VII., chap.
 II., § 11, p. 48, l. 7 (**ସପର୍ଦାନ**); *inf.*
v., “to trample,” “**ପଦାତ୍ମି କୁସୁକି
 ନାୟତ୍ତ୍ୱ**,” comp. Av. **سپردان** “to
 spurn,” Pers. **سپردان** (*spardan*).
ସାଭାନ୍ଦ (savag-âmand), Bk. VII.,
 chap. II., § 12, p. 4, l. 10; *adj.*,
 “beautiful,” “**ସୁସୁରତ**”; Av.
سوا “profit,” “beauty”; Pers.
سواک (*savak*) “having a symme-
 trical body.”
ସ୍ତାବରତାର (stavratâr), Bk. VII., chap.
 II., § 14, p. 50, l. 1; *adj.*,
 “thicker,” “**ସ୍ତୂରୀ ସୁତ**,” comp.
 Av. **سواد** “solid.”
ସାକୂନ୍ତାନ (sakûntan), Bk. VII., chap.
 II., § 15, p. 50, l. 12; *inf. v.*, “to
 cut to pieces.” “**କଟକା କରା**,” “**କ୍ଷାକ୍ତି
 ନାୟତ୍ତ୍ୱ**.” A semetic verb; comp.
 Pahl. **ساکینا** (*sakîna*) “a knife.”
ସାର୍ବିଗ (sarvîg), Bk. VII., chap. II.,
 § 52, p. 64, l. 4; *n.* (for **ସର୍ବ**)

sarvîh) “the cypress tree,” “**ସର-
 ବରୁ ଝା**,” comp. Pahl. **سارو**, Pers.
سارو
ସାରିନିଶନ (sârinishn), Bk. VII., chap.
 I., § 9, p. 23, l. 4; *n.*, “instiga-
 tion,” “**ଓଡ଼ିଓଡ଼ିଓ**,” comp. Av. *rt.*
سارو “to influence.” “to make one
 as the leader of”; comp. Av. *sâra*,
sâremnô, Pers. **سار** (*sâr*) “incite-
 ment,” “affliction” (*vide* chap.
 II., § 50).
ଶାସ୍ତାନ (shastan), Bk. VII., chap. I.;
 § 38, p. 32, l. 4; *inf. v.*, “to
 cast,” “**ଝୁକ୍ତ୍ୱ**,” “**ନାୟତ୍ତ୍ୱ**,” Pers.
شاستان (*shastan*).
ସୂବାରିଶନ (sûbârishn), Bk. VII., chap.
 I., § 39, p. 32, l. 7; *n.*, “the
 pouring of the water,” “**ବରମାଳି
 ପାତ୍ତ୍ୱିଞ୍ଜ ବରତ୍ତ୍ୱ**,” comp. Pers. **سوب**
(sûb.) “water,” and **باريدان**
(bâridan).
ଶାସ୍ପ (shasp), Bk. VI., E., § XXXV.,
 2, p. 21, l. 7; *adj.*, “jumping
 down,” “**କ୍ଷୁକ୍ଷା ମାରତ୍ତ୍ୱ ଓଷ୍ଠିଞ୍ଜି ପଦତ୍ତ୍ୱ**,”
 Pers. **شسپ** (*shasp*) “skipping.”
ଶିଭାନି (shîvanî), Bk. VI., E., § XII.,
 p. 6, l. 1; (for **ଶିଭାନି** *shivanig*) *adj.*;
 “grieved,” “**ହେଲଗିରିଭରେତା**,” **ଶିଭାନି**
 also means “lamentation.”

ADDITIONS, ALTERNATIVES AND CORRECTIONS.

Pahlavi Text and Transliteration.—Book VI., page 2, line 6, w. 1, for 𐭩𐭥𐭥𐭥 DM 𐭩𐭥𐭥𐭥.—Page 10, l. 4, w. 2, for 𐭮𐭥𐭥 DM. 𐭮𐭥𐭥.—P. 15, l. 8 (trans.), w. 4. read Garô-demâna for Garôtmân—*Ibid*, l. 9, w. 1 (trans.), read bîsh-î.—P. 16, footnotes, l. 1, read K. adds 𐭥.—P. 17, l. 11, w. 7, for 𐭮𐭥 DM. 𐭮𐭥.—P. 17, l. 4 (trans.), w. 4, read 'Amat-am... —*Ibid*, l. 10, w. 8 (trans.), read anâg-kâmag.—P. 20, l. 2, w. 4, for 𐭮𐭥𐭥 DM. 𐭮𐭥𐭥.—P. 21, l. 7, w. 9, read 𐭥𐭥𐭥—*Ibid*, l. 10 (trans.), w. 4, read avâ-rîg.—P. 24, l. 3 (trans.), w. 8, read yegavimûnêd.—P. 28, l. 9, w. 3, read 𐭮𐭥𐭥.—P. 28, l. 8 (trans.), w. 11, read ôl.—P. 30, l. 4, w. 1, for 𐭮𐭥 DM. 𐭮𐭥.—P. 34, footnotes, l. 1, read vêshîshn.—P. 35, l. 8 (trans.), w. 3, read arataêsh-târîh.—P. 36, l. 3, w. 3, for 𐭮𐭥𐭥 DM. 𐭮𐭥𐭥.

Book VII., p. 4, l. 4, w. 4, for 𐭮𐭥 read 𐭮𐭥.—P. 6, l. 11, w. 4, for 𐭮𐭥 DM. 𐭮𐭥.—P. 13, ll. 4 and 11, (trans.), read marenchînîdâr.—P. 25, l. 7, w. 2, for 𐭮𐭥𐭥 DM. 𐭮𐭥𐭥.—P. 40, l. 1, w. 5-6, read 𐭮𐭥𐭥.—In the transliteration read Ameshûspendân or Amaesûspendân, Pôrûshâsp or Paôrûshâspô.

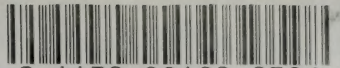

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

Los Angeles

This book is DUE

PK6197. D616 1874 13

60 3 1158 00169 6524

